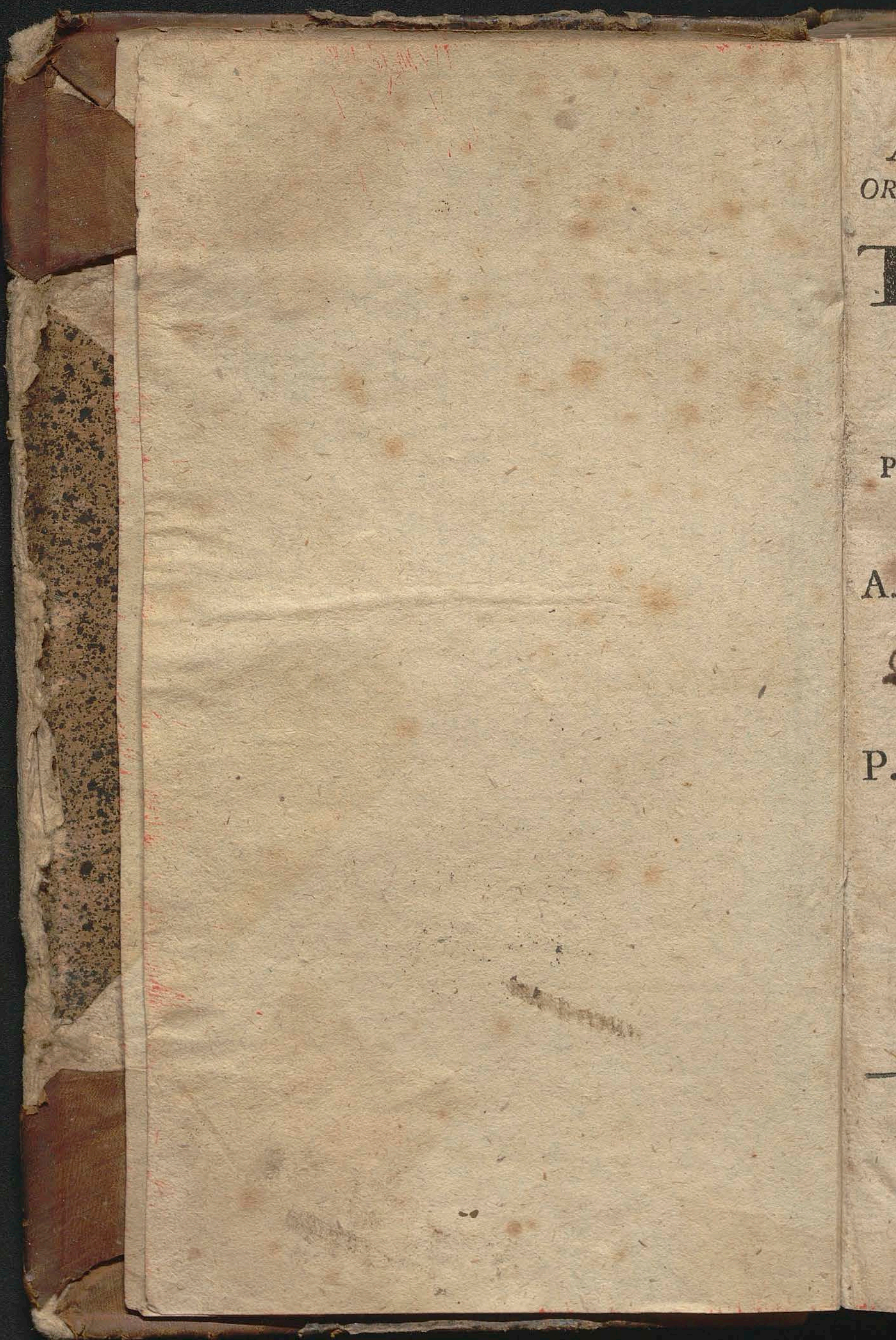

REV. P. F.

ANACLETI REIFFENSTUEL,

ORD. MIN. S. FRANCISCI REFORM. PROVINCIÆ BAVARIÆ LECTORIS JUBILATI &c.

THEOLOGIA MORALIS

EDITIO RECENTISSIMA

PLURIBUS ADDITIONIBUS, ET SUCCINCTA PROPOSITIONUM DAMNATARUM DECLARATIONE AUCTA

AB

A.R.P.F. MASSÆO KRESSLINGER,

EJUSDEM ORD. AC PROV. LECT. JUB. ET TERTIO EX-PROVINCIALI.

ADJECTIS

ALIIS NOVISSIMIS ADDITIONIBUS

P. F. DALMATII KICKH,

DICTI ORD. ET PROV. LECTORIS EMERITI ET EX-PROVINCIALIS.

TOMULUS VI.

COMPLECTENS MEDIETATEM

TRACTATUUM XIII. ET XIV.

DE SACRAMENTIS IN GENERE, DE BAPTISMO, CONFIRMATIONE, EUCHARISTIA ET MISSÆ SACRIFICIO IN SPECIE.

CUM PERMISSU SUPERIORUM.

Sumptibus JOAN. URBANI GASTL,
Bibliopolæ Monacens. & Pedepontani,
MDCCLXII.

ELENCHUS
TRACTATUUM, DISTINCTIONUM, QUÆSTIONUM ET PARAGRAPHORUM.

Hujus

TOMULI VI.

TRACTATVS XIII.
DE CENSURIS, ET IRREGULARITATE, ALIISQUE POENIS CANONICIS.

DISTINCTIO I.

De Censuris, & Pœnis Canonicis in Genere.

DISTINCTIO II.

De Excommunicatione Suſpenſione & Interdicto.

DISTINCTIO III.

De Irregularitate.

TRACTATUS XIV.

DE SACRAMENTIS.

DISTINCTIO I.

De Natura Sacramentorum in genere.

DISTINCTIO II.

De effectibus ac Necessitatibus Sacramentorum.

DISTINCTIO III.

De Baptismo & Confirmatione.

Distinctio IV.

Dn Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

Distinctio V.

De Sacrificio Miſſæ.

II.

TRA-

THEOLOGIÆ MORALIS

BREVI, SIMULQUE CLARA METHODO COMPREHENSÆ

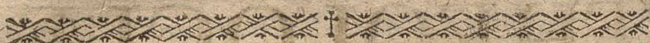
TRACTATUS XIII.

DE CENSURIS AC IRREGULARITATE,

ALIISQUE POENIS CANONICIS.

TRACTATUS de Cenſuris Eccleſiaſticis valde utilis eſt, ſcituque neceſſarius omnibus, qui ſive in Foro Pœnitentiæ ſive in foro exteriori Eccleſiaſtico judicant, eoquod ipſæ partim ſint Pœnæ medicinales *c. 1. De Sent. excom.*

excom. in 6. partim pertineant ad *Nervum Ecclesiasticæ disciplinæ* nunquam disrumpendum *c. cum inter. De consuetud.* Quia vero censuræ sub Pœnis Canonicis, tanquam species sub genere continentur, breviter de his agendum, ita tamen, ut materia Irregularitatum exactius declaretur.

DISTINCTIO I.

De Censuris & Pœnis Canonicis in Genere.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Censura Ecclesiastica?

SUMMARIUM.

1. *Utilitas hujus Tractatus.*
2. *Censura generatim.*
3. *Censura Ecclesiastica, quid?*
4. *Est pœna spiritualis,*
5. *Ac medicinalis.*

6. De-

6. *Declarantur aliæ ejus particulæ.*
Anacl Reiffenst. Theol. Tom. II.
(*a*) Juxta dicenda Dist. 3. n. 24. & seqq.
7. *Censuræ Ecclesiasticæ quot?*

2. CENSURA apud Romanos significabat tum officium Censoris, tum sententiam ejusdem Censoris, mores corrigentis, aut pœnam decernentis. Unde occasione hujus posterioris acceptionis factum est, quod Censura significet correctionem quamdam, & punitionem, juxta illud *Juvenalis*, *Satyra* 1. *De Junone* canentis: *Dat veniam corvis, vexat Censura columbas.* In proposito tamen nomine Censuræ intelligimus solam Ecclesiasticam, de qua loquendo, sit

3. CONCL. I. *Censura Ecclesiastica est* pœna spiritualis, ac medicinalis, pro culpa inflicta, privans usu aliquorum spiritualium bonorum, per Ecclesiasticam potestatem imposita, ut Fidelis a contumacia desistat. Ita in re communis, & patebit explicando singulas particulas.

4. Dicitur, *pœna spiritualis*: tum ad differentiam pœnarum corporalium; siquidem Censuræ Ecclesiasticæ non versantur principaliter circa privationem bonorum temporalium, aut afflictionem corporis, quamvis per accidens, & secundario nonnunquam hæc sequatur ex illa: tum quia pœna spiritualis latius patet,

quam Censura; unde hæc particula stat loco generis, cætera vero habent rationem differentiæ.

5. Dicitur ulterius, *ac medicinalis*: quia Censura Ecclesiastica proprie non est pœna vindicativa sceleris jam patrati, sed potius est pœna medicinalis, intendens futuram correctionem delinquentis contumacis *arg. cap.* 1. *De sentent. excomm. in 6.* ibi: *Cum medicinalis sit excommunicatio, non mortalis, disciplinans, non eradicans; dum tamen is, in quem lata fuerit, non contemnat.*

6. Additur; *pro culpa inflicta*: quia Censuræ Ecclesiasticæ non infliguntur, nisi ob culpam: per quod differunt ab Irregularitate, quæ quandoque incurritur absque ulla culpa ex mero defectu aliquo. (*a*) Et additur rursum, *privans usu aliquorum bonorum spiritualium*: qualia sunt administratio, vel receptio Sacramentorum, Suffragia Ecclesiæ, Sacrificium Missæ, ac hujusmodi. Dicitur tandem, *per Ecclesiasticam potestatem imposita*: quia potestas ferendi Censuras convenit soli Ecclesiæ, cui dicta potestas competit Jure Divino, prout habetur *Matth. cap.* 16. & 18. quamvis institutio, atque ipsa impositio Censurarum sit de Jure humano Ecclesiastico.

7. CONCL. II. Censuræ Ecclesiasticæ sunt tantum tres, videlicet Excommunicatio, Suspensio, & Interdictum. Ita omnes Doctores;

&

& habetur clare *cap. Quærenti De Verb. signif.* ubi Pontifex interrogatus, quid per Censuram Ecclesiasticam debeat intelligi? *Respondet, quod per eam non solum interdicti sed suspensionis, & excommunicationis sententia valeat intelligi.* Unde patet, has tres esse Censuras Ecclesiasticas, & quidem solas.

QUÆSTIO II.

Ob quam causam Censuræ ferri possint? Item quid Judex practice observare debeat, ut easdem valide infligat?

SUMMARIUM.

8. *Excommunicatio, aut alia Censura fertur ob solum peccatum mortale.*
9. *Dempta Excommunicatione minori,*
10. *Ac Suspensione levi.*
11. *Peccatum illud debet esse externum;*

(b) Tract. 2. Dist. 1. n. 46. &, Tract. 4. Dist. 4. n. 26.

12. *Ac in suo genere completum.*
13. *Et quod habeat annexam contumaciam: sive inobedientiam delinquentis.*
14. *Quomodo etiam ob alias causas quis excommunicari possit?*
15. *Qualis contumacia requiratur, & sufficiat:*

16. *Corollarium.*
17. *Censura proprie non infligitur ob peccatum mere præteritum.*
18. *An possit imponi Suspensio v. g. per modum pœnæ?*
19. *Censura ipso jure decreta non requirit aliam monitionem; bene tamen, si ea feratur ab homine.*
20. *Censura, an possit infligi ob peccatum alterius? Affirmatur de Interdicto.*
21. *Negatur de Excommunicatione. Tota Communitas non debet excommunicari, quomodo?*
22. *Disparitas inter Interdictum, & Excommunicationem. Excommunicatio pœna gravissima.*
23. *Probatur responsio ex Jure.*
24. *An si excommunicetur tota Communitas, teneat Excommunicatio?*
25. *Suspensio non incurritur, nisi ob propriam culpam.*
26. *Disparitas inter hanc, ac interdictum.*
* *A quonam possit ferri censura? Addit. I.*
* *Observantia practica pro Judice censuram aliquam infligente Addit. II.*

8. CONCL. I. Ob solum peccatum mortale externum, & in suo genere completum potest infligi Excommunicatio Major, vel alia Censura Ecclesiastica gravis. Ita Docto-

res passim. Ratio primæ partis est: quia pœna, ut sit justa, debet commensurari culpæ, sive eam non excedere: Excommunicatio major autem est gravissima pœna; ergo etiam gravem, seu mortalem culpam requirit.

9. Dicitur notanter, *Excommunicatio major.* Siquidem ut notat Reginaldus *lib.* 32. *n.* 147. cum communi, Excommunicatio minor potest imponi non solum ob peccatum mortale, sed etiam ob veniale, nempe ob communicationem cum excommunicato vitando in alloquio, mensa, aliisque commerciis humanis, in quibus non reperitur notabilis irreverentia DEI, vel læsio sui, aut proximi. Et ratio est: quia effectus Excommunicationis minoris non est adeo gravis, cum privet solum participatione seu receptione Sacramentorum, quæ non quovis tempore est necessaria.

10. Et additur, *vel alia Censura Ecclesiastica gravis.* Siquidem nihil prohibet, quin propter levem, sive venialem culpam quandoque imponatur Suspensio levis v. g. Suspensio ab uno actu electionis, aut Missa celebranda, per unum vel alterum diem, prout notat Pirhing. *tit. de Sent. excommun. n.* 207. Layman. *l.* 1. *Tr.* 5. *p.* 3. c. 3. *n.* 2. Suarez, Navarrus, & alii.

11. Altera pars Conclusionis, quod ob solum peccatum externum incurratur Censura, ex eo suadetur; quia Ecclesia non judicat de occultis. Et hinc alibi *(b)* jam dictum est cum communi,

licet hæretici ipso jure incurrant Excommunicationem, nihilominus eum, qui hæresin solo animo fovet, Excommunicationem non incurrere, priusquam verbo vel opere externo eam sufficienter manifestarit.

12. Ultimæ tandem partis, quod peccatum in suo genere debeat esse completum, ratio est: quia leges pœnales sunt stricte interpretandæ c. *Odia. De Reg. Jur. in 6.* simulque earum verba accipienda cum effectu *arg. cap. Hæc autem verba: De Pœnit. dist. 1.* Hinc, qui conatus fuit percutere Clericum, sed erravit, aut impeditus fuit, non incurrit pœnam Excommunicationis latam in Percussores Clericorum. Similiter, quamvis dicta Excommunicatio sit statuta etiam in mandantes vel consulentes percussionem Clericorum, ea tamen ab ipsis non incurritur, nisi percussio Clerici actualiter sit secuta; & idem dicendum de similibus.

13. CONCL. II. Non ob quodlibet peccatum mortale potest ferri Excommunicatio, aut alia proprie dicta Censura Ecclesiastica; sed requiritur ulterius, ut peccatum illud habeat annexam inobedientiam, & contumaciam delinquentis, per quam Reus Ecclesiæ monentis, ac præcipientis auctoritatem spernere censeatur. Ita Navarrus c. 27. *Manual. n. 9.* Sannig *Dist. 1. de Censuris q. 3. n. 12.* Abbas, & alii. Et hoc colligitur ex Sacra Scriptura; nam *Matth. 18.* dicitur: *si Ecclesiam non audierit* (id est, si ei obediens non fuerit) *sit tibi sicut Ethnicus &*

Pub-

Publicanus; id est, tanquam exclusus ex gremio Ecclesiæ. Idem desumitur ex definitione Censuræ ut sic, qua dicitur, Censuram esse infligendam, ut Fidelis a contumacia desistat: & hinc Censura Ecclesiastica censetur esse pœna medicinalis.

14. Nec dictis obstat, quod quis non solum ob contumaciam, sed ob alias quoque causas excommunicari possit; prout desumitur ex *c. Qua fronte De Appellat.* ibi: *Sane si quis pro contumacia, vel alia qualibet causa, interdicto vel excommunicatione tenetur adstrictus.* Respond. quippe cum Abbate *ad cit cap. n.* 10. ad Excommunicationem semper requiri contumaciam, quæ sit causa immediata Excommunicationis; sive præcesserit delictum, sive non. Et hoc ultimum idcirco additur, quia potest *in aliquem interdicti, vel excommunicationis sententia proferri pro contumacia tantum, quia scilicet citatus stare noluit juri. text. clar. c. Ex parte* 23. *De Verb. signif.* Quodsi vero aliud delictum præcesserit, ac proinde Excommunicationis sententia proferatur, non tantum propter contumaciam, sed etiam pro illa causa alia, sive pro delicto, tunc istud erit causa Excommunicationis non immediata, sed mediata.

15. Nihilominus id, quod dicitur, ad incurrendam Censuram requiri ex parte delinquentis contumaciam, non sic intelligendum est, quasi requiratur contumacia atque contemptus formalis; sufficit enim inobedientia generalis, &

contemptus interpretativus, in hoc consistens, quod quis sciens, quidpiam ab Ecclesia esse prohibitum sub Censura, nihilominus illud facere non vereatur. Unde

16. Infertur I. Excommunicationem, aut aliam Censuram nunquam incurri ob peccatum solo Jure naturali, aut Divino prohibitum: nam ulterius requiritur præceptum Ecclesiæ, sub Censura quidpiam præcipientis, aut prohibentis, quod a Reo transgressore contumaciter spernatur.

17. Infertur II. Censuram proprie dictam non esse ab homine infligendam ob peccatum mere præteritum; id est, quod penitus cessavit, & nullam præsentem inobedientiam ac contumaciam adjunctam habet. Ratio est: tum quia Reus alioquin non posset dici contumax: tum quia Censura proprie dicta non est solum pœna seu vindicta, sed simul medicina, ut Fidelis a contumacia desistat; ergo, cum inobedientia & contumacia non respiciat præterita, quæ jam non sunt in potestate hominis, propter solum peccatum præteritum nequit Censura proprie dicta infligi.

18. Dicitur notanter, *Censura proprie dicta.* Quia propter peccatum præteritum potest quidem imponi pœna v. g. privatio Officii, vel Beneficii, imo & Suspensio ferri potest ob culpam mere præteritam, atque per modum pœnæ, ut notat Abbas *in cap. Reprehensibilis, n. 3. de Appellat.*

&

& Layman. *cit. Tract.* 5. *part.* 3. *c.* 3. *n.* 3. verum hujusmodi Suspensio, seu pœna non est Censura proprie dicta; cum non inferatur per modum medicinæ ad avertendum hominem a peccato: sed est mera pœna spiritualis, vindicativa peccati jam facti: cum tantum imponatur in pœnam admissi sceleris. Bassæus v. *Censura. n.* 15. & alii passim, quod bene est notandum, ne unquam Suspensio quatenus Censura confundatur cum Suspensione, quæ præcise est pœna vindicativa.

19. CONCL. III. Quamvis, si ipso jure decreta est Censura latæ sententiæ, alia monitio necessaria non sit (quia tunc Lex, seu commune præceptum semper monet, ac proinde alia trina admonitione prævia opus non est, *arg. Reprehensibilis. De Appellat.*) nihilominus, quando censura fertur ab homine, ea nunquam infligenda est, nisi trina & legitima monitione prævia, cum intervallo dierum aliquot, saltem duorum aut trium, ut censurandus habeat sufficiens tempus ad exhibendam emendationem, vel præstandam satisfactionem, aut proponendam suam defensionem, alioquin non solum injusta, sed etiam irrita foret Censura: licet aliquando, si necessitas facti id suadeat, possit una etiam admonitio peremptoria sufficere. Ita habetur expresse. *c. Statuimus.* &. *c. Constitutionem De Sent. excom. in* 6. cum concordantiis; estque com̃unis Doctorum.

20. Quæ-

20. Quæres I. An possit infligi Censura Ecclesiastica ob peccatum alterius? Resp. I. Loquendo de Interdicto, sententiam affirmativam esse tenendam. Sic quippe propter peccatum Regis potest interdici totum Regnum, *arg. c. Non est vobis. De Sponsalibus;* & pro peccatis Episcopi terra ipsi subjecta, *c. Sane quia* 11. *De Officio delegati;* & propter delictum Domini vel Rectoris Civitas, *c. Si Sententia De Sentent. excomm. in.* 6. & Monasterium ob peccatum Prælati contumacis, *c. Cum delictis. De Religiosis domibus*, ac notat Fagnanus *c. Responsio. n.* 42. *de Sentent. excommunic.* Et sic quandoque puniuntur aliqui, qui non peccaverunt, vel potius in suis subditis Superiores, ut publica coercitione confusi citius resipiscant, atque a sua desistant contumacia: præsertim, cum pœna Interdicti non tam multis bonis privet, sicut Excommunicatio major.

21. Resp. II. Excommunicatio major ob peccatum alienum non incurritur: ac proinde, ne innocentes cum nocentibus pœna adeo gravi involvantur, simul & collective excommunicari non debet tota aliqua Communitas, sive Collegium, aut Civitas; quamvis singuli, adeoque etiam omnes distributive, qui de tali Communitate nocentes reperiuntur, excommunicari valeant. Ita D. Thomas *p.* 3. *Supplem. q.* 22. *art.* 5. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 6. *qu.* 10. *dub.* 3. *n.* 42. Layman, Pirhing, & alii communiter. Ratio est: quia Excommunicatio major non est infligenda, nisi propter peccatum mor-

mortale; peccatum vero, cum conſiſtat in actu, non eſt Communitatis, ſed ſingularium perſonarum. Accedit, quod in Communitate plerumque ſoleant eſſe aliqui innoxii, & non conſentientes peccato aliorum: atqui æquum non eſt, ut condemnetur juſtus cum impio, præſertim pœna tam gravi, qualis eſt Excommunicatio major.

22. Nec obſtat, quod ſecus fiat in Interdicto; negatur enim paritas: ſiquidem Interdictum non eſt tam gravis pœna, neque tam multis privat bonis ſicuti Excommunicatio major: hæc enim eſt ſeparatio non ſolum a Divinis, ſed etiam a communione Fidelium, atque ideo pœna graviſſima, ſive, ut loquitur D. Auguſtinus, relatus c. *Corripiantur*, 24. q. 3. *qua pœna in Eccleſia nulla major eſt.* Quare ad hanc deveniendum non eſt, niſi magna adhibita circumſpectione, & poſtquam præviis monitionibus, ac plerumque aliis levioribus pœnis & Cenſuris nihil obtineri potuit; ut recte monet Concilium Trident. *Seſſ.* 25. *cap.* 3. *de Reform.* juncto *can. Ecce autem.* 24. *qu.* 3. Quinimo, cum ipſa ſit medicinalis, neque tunc ad eam deveniendum eſt, niſi appareat ſpes aliqua fructus, vel ad ipſum Reum emendandum, vel ſaltem ad bonum publicum promovendum. Layman *loc. cit. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 6.

23. Cæterum, quod unus non ſit excommunicandus propter peccatum alterius, utputa filius pro dilicto parentis, ad longum reſolvit D. Au-

D. Augustinus *Epist. 75. ad Auxilium Episcopum*, ac refertur *c. Si habes*, 24. *q.* 3. quod autem tota Communitas aliqua (intellige, simul & collective; secus distributive, dummodo omnes sint Rei) excommunicanda non sit, statuitur *c. Romana. De Sentent. excomm. in* 6. ibi: *In Universitatem, vel Collegium proferri excommunicationis sententiam, penitus prohibemus, volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cum nonnunquam contingeret, innoxios hujusmodi sententia irretiri: sed in illos duntaxat de Collegio, vel universitate, quos culpabiles esse constiterit, promulgetur.*

24. Utrum autem, si dictis non obstantibus excommunicetur tota Communitas, sententia Excommunicationis valida sit, nec ne, ad longum disputat Fagnanus *c. Responso, n.* 88. *de Sentent. excomm.* Et quamvis non pauci Doctores censeant, ipsam esse invalidam, ponderando dictionem illam, *penitus prohibemus*: nihilominus idem Fagnanus *n.* 102. tenet contrarium, asserens cum Gloss. *in. cit. c. Romana.* ℣. *Penitus*, & aliis, quod si sententia Excommunicationis lata sit in Communitatem, non obstante, quod fuerit illicite lata, & hac ratione injusta, adhuc bene teneat, & liget singulos de tali Communitate doli capaces: tum quia Pontifex prohibuit quidem, ejusmodi ferri sententiam, sed non irritavit: tum quia, ut dicitur *c. Ad Apostolicam. De Regularibus. Multa fieri prohibentur, quæ, si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem.* Accedit, quod *sententia Pastoris,*

storis, sive justa sive injusta fuerit, timenda sit, c. Sententia, 11. *q.* 3.

25. Resp. III. Suspensio stricte accepta non incurritur, nisi ob culpam propriam. Ita Navarrus *cap.* 27. *Manual. n.* 164. Layman *lib.* 1. *Tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 3. *n.* 1. Suarez, & alii, Ratio est; quia Suspensio est proprie dicta pœna, quippe directe cuipiam adimens usum Ecclesiasticæ potestatis: atqui pœna talis non incurritur sine culpa propria, quinimo *peccata suos auctores tenere debent*, prout habetur *c. Quæsivit. de his, quæ fiunt à majori parte Capituli.*

26. Nec urget, si fiat instantia de Interdicto: nam neque Interdictum personale solet incurri, nisi ob peccatum proprium. Et quamvis Interdictum locale etiam adstringat innocentes, id tamen fit duntaxat indirecte, ac quamdiu sunt in loco interdicto: nam extra illum possunt interesse Divinis, atque, si moriuntur, in loco sacro sepeliri. Econtra suspensus nullibi potest exercere usum potestatis Ecclesiasticæ.

Additio. I.

*Quæres II. A quonam possit infligi aliqua Censura? Resp. ab omni illo, qui habet potestatem Ecclesiasticam etiam pro foro externo, qualis præprimis est Summus Pontifex respectu Christianorum totius mundi. II. Cardinales in Ecclesiis sui Tituli. III. Legati Apostolici in territorio suæ Legationis. IV. Episcopi in sua Diœcesi. V. Capitula Cathedralia Sede vacante. VI. Vicarii Generales tam Episcopi, quam

Capi-

Capituli Sede vacante. VII. Prælati & Præpositi Ecclesiarum Collegiatarum, non item Parochi. VIII. Superiores Regulares non solum Abbates, Generales & Provinciales, verum etiam per se loquendo Superiores Locales respectu suorum subditorum, uti Rectores, Priores, Guardiani &c. Dixi *per se loquendo*, etenim per accidens subinde illorum potestas per Constitutiones particulares Ordinis limitatur. Videantur præsens Auctor *Lib. 5. Decret. Tit.* 39. *num.* 7. & Elbel *de Censuris. Conferentia* 1. *num.* 4.*

Additio II.

* Quæres III. Quidnam practice Judex observare debeat, ut cum minori impugnationis periculo Censuram alicui infligat? Resp. Talem Judicem partim juxta jam dicta, partim juxta adhuc dicenda debere potissimum attendere ad sequentia. I. Videat, num habeat jurisdictionem, & quidem non impeditam respectu talis personæ, cui intendit Censuram infligere. II. Num adsit valde gravis causa infligendi Censuram; ubi non debet in hoc puncto esse præceps. III. Num crimen, ob quod Censuram infligere intendit, forsan non sit tale, cui annexa jam est alias Censura a Jure. IV. Si non sit annexa Censura a Jure, necessario ante inflictionem ejusdem ab homine præcedere debet monitio conformiter dictis *n.* 19. & cæteroquin in ipsa inflictione observari Juris ordo juxta dicenda *n.* 37. V. quodsi crimini tali an-

annexa jam foret Censura a Jure, videndum, num illa sit Censura *ferendæ sententiæ*, id est infligenda primum per sententiam condemnatoriam Judicis, vel potius Censura *sententiæ latæ*, quæ nimirum infligitur actu per ipsummet Jus, & incurritur absque nova sententia condemnatoria Judicis. VI. Quando Censura a Jure tali crimini annexa primum foret *sententiæ ferendæ*, adhuc deberet necessario præcedere prævia monitio ante sententiam, *arg. c. Reprehensibilis*, 26. *De Apellat.* VII. Quando autem dicta Censura Juris est *latæ sententiæ*, ac ipso facto jam incurritur, tunc Judex Ecclesiasticus taliter delinquentem potest publice denuntiare per sententiam declaratoriam censuratum v. g. excommunicatum absque prævia aliqua admonitione; debet tamen is, saltem nisi delictum & contumacia omnino notoria essent, prius citari ad hoc, ut se defendere possit, si forsan causam habeat excusantem a Censura, per textum, & Glossam *Clement.* 3. *De Censibus*, & *Clement.* 2. *De Pœnis.* Nam etsi juxta *Tract.* 1. *De Legibus*, *dist.* 2. *q.* 4. *n.* 39. Censura *latæ sententiæ*, si vera, & proprie dicta sit Censura, & non potius pœna vindicativa, privans jure jam quæsito, ac possesso, de Jure communi statim contrahatur in foro conscientiæ, quamprimum ipsum crimen, cui dicta Censura annexa est, committitur: nihilominus in foro externo Judex declarans, seu publice denuntians taliter censuratum, securus regulariter haud erit de impugnatione, si prius delin- B quen-

quentem non citet ad audiendum; quare non deberet contra ipsum proferri sententia declaratoria. Videantur Engel *lib. 5. Decret. tit. 39. n. 9.* Navarrus *eodem. Consil. 9. n. 4.* & Ludovicus ab Amæno *in Practica Criminali, tit. ult. §. 7. n. 61. ac 62.* quodsi citandus studio subterfugiat citationem personalem abscondendo se, poterit citari per edictum, affigendo illud publicis locis, & post debitum tempus, eo non comparente, nihilominus procedi ulterius in causa. *

QUÆSTIO III.

An ignorantia, metus, vel aliud quidpiam excuset ab incurrenda Censura?

SUMMARIUM.

27. *Regula generalis circa hoc.*
28. *Ignorantia facti excusat a censura.*
29. *Ignorantia juris etiam excusat a censura, dummodo non sit crassa.*
30. *Corollarium.*
31. *Rustici, & homines simplices sæpius per hoc excusantur a censuris.*
32. *Metus gravis excusat a censuris.*

(c) Juxta dicta. Tract. 2. Dist. 2. n. 25. & seqq.

33. *Etiamsi actus Jure naturæ prohibitus existat.*
34. *Excommunicatio, aut alia censura sit invalida.*
35. *I. Ob defectum Jurisdictionis, & hoc dupliciter.*
36. *Per appellationem, quando impediatur effectus censuræ?*

* Item

27. SUPPONENDUM pro regula generali, cum juxta dicta *n.* 8. *ac seqq.* & Doctores passim, ad incurrendam Censuram Ecclesiasticam requiratur culpa mortalis, & talis, qualis ibidem est descripta, quotiescunque aliquis per ignorantiam, inadvertentiam, vel animi passionem, aut parvitatem materiæ excusatur a peccato mortali, eum etiam ab Excommunicatione majori, gravi Suspensione, atque Interdicto personali fore excusandum. Hoc prænotato, quantum attinet ad statum propositæ Quæstionis, sit.

28. CONCL. I. Ignorantia facti, qua quis ignorat, factum suum esse tale, quod sub Censura prohibitum est, excusat ab ipsa censura: hinc, si quis v. g. percutiat Clericum, quem putat esse Laicum, adeoque invincibiliter ignorat esse Clericum, excusatur ab Excom-

municatione. Ita communis, & habetur c. *Si vero aliquis. De sent. excomm.* ibi: *Si vero aliquis in Clericum nutrientem comam manus injecerit violentas, propter hoc non debet Excommunicatione notari ; dummodo ipsum Clericum esse ignoraverit.* Imo in tali casu sufficit ad evitandam Censuram ignorantia probabilis, ut explicat Glossa ibidem.

29. CONCL. II. Ignorantia invincibilis, vel probabilis Juris Ecclesiastici, præcipientis, vel prohibentis quidpiam sub censura, imo & sola ignorantia ipsius Censuræ, dummodo non sit crassa, seu supina, excusat a Censura incurrenda. Ita Doctores communiter; & habetur clare ex *cap. 2. De Constit. in 6.* ubi dicitur: *Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcunque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes; dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Quæ decisio, cum sit favorabilis, non tantum in Statutis Episcoporum, sed etiam Constitutionibus Pontificiis locum habet; nam etiam Papa est Ordinarius, & quidem *Ordinarius Ordinariorum.*

30. Infertur proinde, quod, licet quis sciat, opus aliquod esse prohibitum, vel præceptum, sive Lege naturali, aut Divina, sive Ecclesiastica, si tamen invincibiliter, aut probabiliter ignoret, ipsi esse annexam Excommunicationem, aut aliam Censuram Ecclesiasticam, hanc ipse non incurrat. Patet hoc tum ex citato textu Juris Canonici; tum ratio hujus ulterior est: quia ad incurrendam Censuram re-

qui-

quiritur contumacia, & virtualis quidam contemptus, quo quis recusat obedire Legi, sub tali pœna seu Censura quidpiam præcipienti: atqui is, qui ignorat illam pœnam, seu Censuram, jam non est taliter contumax; ergo.

31. Infertur ulterius, Rusticos, aliosque homines simplices sæpius ex hoc fundamento excusari ab incurrenda Censura Excommunicationis: eoquod, eam esse hic & nunc latam rarissime sciant, imo vix audierint aliquid de Excommunicatione. Dummodo excipias excommunicationem in percussores Clericorum latam, & vix alicui ignotam, atque alias Censuras communiores, vel publice denuntiatas.

32. CONCL. III. Qui ex gravi metu mortis, mutilationis, infamiæ, aut hujusmodi transgreditur Legem Ecclesiasticam sub pœna Censuræ impositam, is non incurrit annexam Censuram. Ita Pirhing. *tit. De sent. excomm. n.* 47. Suarez & alii. Ratio est: quia Leges Ecclesiasticæ regulariter non obligant cum tanta severitate, seu periculo vitæ, aut membrorum: (c) atqui lex Censuram imponens est Ecclesiastica: ergo.

33. Nec obstat, quod talis non tantum contra Legem Ecclesiasticam, sed etiam contra Naturalem, ac Divinam operetur, ac proinde peccet: ut si quis gravi metu mortis adactus Matrimonium contrahat, & consummet cum consanguinea, vel Moniali. Resp. enim, quamvis talis peccet contra Legem Divinam & Naturalem, eoquod Matrimonium sit irritum, simulque propter nullum metum sit faciendum pec-

catum, adhuc tamen eum non incurrere Excommunicationem, quæ ipso jure lata est contra taliter contrahentes. *Clem. un. De Consang. & Affinit.* Nam hæc Jure duntaxat Ecclesiastico, quale in causa tanti metus non obligat, statuta est: incestus autem prohibetur Jure naturali & Divino, quod ex nullo metu licitum est transgredi.

34. CONCL. IV. Insuper ex triplici capite potest Excommunicatio, aut alia Censura Ecclesiastica reddi invalida, ita ut nullum producat effectum; videlicet ob defectum jurisdictionis, ob defectum substantialis ordinis Judicii, & ob defectum justæ causæ. Ita Pirhing *loc. cit. n.* 10. & alii communiter. Et quidem

35. I. Censura ab homine lata redditur invalida, adeo, ut non obliget, ob defectum jurisdictionis in ferente; ut si imponens Censuram, vel simpliciter careat jurisdictione eam imponendi, vel ipsam habeat impeditam per excommunicationem, aut suspensionem; nam *excommunicatus*, vel suspensus ab officio, *alium excommunicare non potest*, c. *Audivimus*, 24. q. 1. juncta Glossa ibidem.

36. Idem dicendum, si Prælatus habeat jurisdictionem suspensam per appellationem, legitime ab alio interpositam, ante sententiam absolute latam: ut, si is ferat sententiam contra Sempronium, quod, nisi intra tot v. g. dies satisfecerit, noverit se esse excommunicatum, atque interim Sempronius appellet, & ad diem statutum non satisfaciat: nam ipse Censuram ejusmodi non incurrit, eoquod per legitimam

appe-

appellationem, ante eventum conditionis interpositam, impediatur effectus Censuræ sub conditione latæ, vel alterius postea primum infligendæ; prout habetur *c. Præterea*, 40. *De Appellat.* Secus foret, si appellatio primum fieret post latam sententiam Censuræ in aliquem: nam hujus effectus per appellationem subsequentem non impeditur, neque suspenditur, *text. clar. c. Is cui. De sentent. excomm. in 6.*

Additio.

* Qualiter a sententia Censuræ absolute lata appellari amplius nequeat, fusius explicatur in Jure Canonico *lib.* 2. *Decret. tit.* 28. *n.* 212. *ac seqq.* ubi tamen etiam ex eod. *lib.* 2. *Decret. loc. cit. n.* 24. adverte, quod non sit idem *appellare a sententia*, & *opponere nullitatem sententiæ*; nam ista duo in pluribus differunt, principaliter in hoc, quod exclusa appellatione non censeatur sublata oppositio seu querela nullitatis sententiæ; hincque etsi interdicta semel appellatione nequeam ad altius tribunal appellare, potero tamen adhuc querelare (uti ajunt) id est opponere nullitatem sententiæ e. g. ex defectu jurisdictionis, vel ratione substantialis ordinis non observati, de quo ordine illico. Quare *

37. II. Censura Excommunicationis, aut alia redditur invalida, & nullius roboris ob defectum substantialis ordinis Judicii: ut, si Judex Censuram laturus nullam omnino, ne unicam quidem, præmittat admonitionem, vel si omittatur citatio Rei, isque ad sui defensionem non admit-

 datur,

tatur, aut si legitima probatio causæ, ob quam Censura fertur, desit. Pirhing *loc. cit.* Suarez, & alii.

38. III. Censura est invalida ob defectum justæ causæ, si nimirum ob nullam, aut omnino levem, & non commensuratam culpam feratur. Porro justitia causæ rursum tripliciter potest deficere. Primo, si nec reipsa, nec secundum allegata & probata crimen subsit: ut si quis excommunicetur, quod pauperi eleemosynam tribuerit, vel non fecerit id, quod agere illicitum & pravum erat, aut hujusmodi. Censura sic lata haud dubie invalida est, cum contineat *errorem intolerabilem*, ut Jura loquuntur *c. Per tuas. De sentent. excomm.* & *c. Venerabilibus. §. Potest. Eod. in 6.* Deinde potest justitia causæ deesse, quando crimen, ob quod Censura fertur, fuit quidem a parte rei commissum, sed de eo Reus nec est legitime convictus, nec confessus: sic enim causa subsistit solum secundum se, non autem in ordine ad Judicium, seu forum externum; & consequenter sententia Censuræ, ob id inflictæ, est nulla. Tandem potest deficere causa, si a parte rei causa seu crimen non subsistat, tamen juridice contra Reum probetur; tunc enim non adest vera causa ferendi Censuram, bene tamen præsumpta, cum Reus reipsa sit innocens, qui tamen juridice probatus est nocens. Verum de hoc ultimo casu loquendo, & pro vera ejus intelligentia, sit

39. CONCL. V. Censura lata contra innocentem, qui secundum allegata & probata in Judicio censetur nocens, etsi reipsa, & in Foro con-

conſcientiæ non privet eum communibus Eccleſiæ Suffragiis, aliisque ſpiritualibus commodis ac facultatibus (revera enim Cenſura talis ob defectum cauſæ eſt nulla) tamen in Foro externo, atque in facie Eccleſiæ debet ſervari, donec vel ab ea quis fuerit abſolutus, vel innocentia ipſius atque error Cenſuræ publice innotuerit. Ita Covarruvias *in c. Alma Mater, part.* 1. §. 7. *n.* 5. Navarrus *cap.* 27. *Manual. num* 3. Pirhing. *n.* 41. & alii. Sic quippe habetur *can. Si quis a proprio*, 11. *q.* 3. & S. Gregorius, relatus *can.* 1. *ead. cauſ.* 11. *q.* 3. ait: *Sententia Paſtoris, ſive juſta, ſive injuſta fuerit, timenda eſt.* Accedit ratio: quia hoc neceſſe eſt ad publicam utilitatem atque diſciplinam, ipſamque Judicis ex officio ſecundum allegata & probata judicantis auctoritatem tuendam; cui bono communi merito bonum privatum poſtponi debet. Et certe alioquin malevolis lata porta aperiretur, quaslibet Cenſuras contemnendi; cum dicere poſſent, ſe coram DEO eſſe innocentes, quamvis in Foro externo per falſa allegata & probata ſint damnati nocentes.

40. Infertur proinde, quod, ſi Clericus innocens, ſed ſecundum publicas probationes a Judice excommunicatus actum ſui Ordinis poſtea exerceat, is non contrahat Irregularitatem; quia revera Excommunicatio fuit nulla. Si tamen in Judicio ipſe hac de re accuſetur, & convincatur, tanquam irregularis a Judice condemnari poteſt, cum enim in Foro externo cenſeatur excommunicatus, conſequenter etiam

irregularis declarari debet, si in tali Excommunicatione celebrasse demonstretur. Quodsi vero talis monitus desistere nolit, tunc de novo vere excommunicari poterit, propter suam inobedientiam & contumaciam, atque apparentem contemptum Ecclesiasticæ potestatis.

41. Quæres. Quænam sit forma absolvendi a Censuris? Resp. Nulla determinata forma verborum requiritur ad tollendas Censuras, sed sufficit, quibuscunque verbis voluntas absolventis sufficienter significetur. Solet tamen communiter hujusmodi forma observari: *Absolvo te a vinculo excommunicationis, quam incurristi propter* N. (exprimendo causam ipsius) *& restituo te sanctis Sacramentis, & communioni Fidelium, in Nomine Patris &c.* A Suspensione tantum: *Ego te absolvo a vinculo suspensionis, quam incurristi propter* N. (exprimitur causa) *& restituo te executioni Ordinum, in Nomine patris &c.* Quando vero Censura est dubia, servetur hæc vel similis forma; *Si teneris aliquo vinculo excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, in Nomine Patris &c.*

42. Quinimo, si Suspensio fuit lata ad determinatum duntaxat tempus v. g. ad unum, aut duos annos, vel usque ad positionem certæ conditionis v. g. dicendo, *Sis suspensus, donec satisfeceris*: tunc elapso illo tempore, adimpleta conditione, utputa præstita satisfactione per se ipsam cessat Suspensio, neque opus est

alia

alia formula absolutionis, sive sententia restitutionis *arg. c. Quia sæpe. De Election. in 6.* juncta Glossa *ibidem. ℣. Donec.* Idem dicendum de Interdicto taliter lato. Layman. *cit. tr. 4. cap. 5. num. 1.* Cæterum extra hosce casus necesse est, adhiberi veram absolutionem a Censuris, ab habente legitimam facultatem absolvendi datam; prout, alias rationes tacendo, clare patet ex Decreto Alexandri VII. inter alias Propositiones sequentem, ordine 44. condemnantis: *Quoad Forum conscientiæ Reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant Censuræ.*

43. Tandem sciendum, quod absolutio a Censuris ab habente potestatem ordinariam possit dari etiam extra Confessionem Sacramentalem, imo & absenti, ac invito. Dicitur, *ab habente potestatem ordinariam*: nam habens potestatem delegatam ad absolvendum a Censuris: debet absolvere juxta tenorem suæ delegationis, ejusque formam exacte observare. Sannig. *Dist. 1. de Censuris q. 6.* & alii.

QUÆSTIO IV.

Quid, & quotuplex sit pœna Canonica? ubi & de Depositione, Degradatione, & Infamia.

SUMMARIUM.

44. *Pœna Canonica latius patet, quam Censura.*
45. *Pœna Canonica, quid?*

46. *Ir-*

44. ADVERTENDUM, quod Pœna Canonica latius pateat, quam Censura Ecclesiastica: siquidem Pœna Canonica respectu Censuræ Ecclesiasticæ se habet, sicut genus respectu speciei; omnis enim Censura Ecclesiastica est etiam Pœna Canonica, non autem econtra. Hoc prænotato, sit

45. CONCL. I. Pœna Canonica est *pœna inflicta per Canones, vel secundum Canones, prohibens, vel arcens punitum ab aliquo gradu Ecclesiastico, qui alias sibi liceret.* Ita Doctor subtilis 4. *dist.* 25. *q.* 1. estque in re communis.

46. Dicitur, *pœna*: quæ particula sumitur late, prout non tantum comprehendit pœnam proprie dictam, seu quæ procedit ex culpa, sed etiam irregularitatem absque ulla culpa mortali quandoque provenientem, hæc enim habet

habet rationem pœnæ saltem large & improprie dictæ, in quantum est malum, ac pœnale homini cupienti ordinari, habere ejusmodi impedimentum. Additur autem, *inflicta per Canones, vel secundum Canones:* quia quædam Pœnæ Canonicæ infliguntur ipso jure per Canones, quædam vero per sententiam Judicis secundum Canones; alioquin enim ejusmodi sententia Judicialis non esset justa, nisi infligeretur secundum Canones.

47. Dicitur ulterius: *prohibens, vel arcens punitum ab aliquo gradu Ecclesiastico;* quia Pœnæ Canonicæ a potiori prohibent hominem a susceptione, vel executione Ordinum: & licet quædam earum, ut Excommunicatio, ac Interdictum, privent ulterius quibusdam aliis bonis spiritualibus, hoc tamen satis donotatur per appositum ly *Arcere.* Et additur, *qui alias sibi liceret:* si enim alioquin talis gradus, vel actus Ecclesiasticus cuipiam non liceret, jam non esset ipsi pœna, eo privari. Hinc quippe non est pœna Laico, vel mulieri, quod non possit celebrare Missam, eoquod talis actus aliunde sibi non competat; bene tamen Sacerdoti id foret pœnale.

48. CONCL. II. Pœnæ Canonicæ sunt septem, videlicet Depositio, Degradatio, Infamia, Irregularitas, Excommunicatio, suspensio, & Interdictum. Ita Scotus *loc. cit.* & alii; atque patebit ex diversis textibus Juris Canonici in progressu citandis.

49. *Depositio* est privatio perpetua Clericalis mune-

muneris, per Canonicam sententiam cum debita solemnitate prolatam.

50. *Degradatio*, quæ plurimum convenit cum Depositione, est privatio perpetua Clericalis muneris, & privilegii, facta post Canonicam sententiam, adjuncta reali actione & cæremonia per Canones instituta. Additur, *quæ plurimum convenit cum Depositione*: adeo ut a nonnullis pro una pœna computetur *arg. c. Degradatio. De Pœnis, in 6.* ibi: *Verbalis degradatio, seu depositio ab Ordinibus*, & notat Fagnanus *c. Qualiter. lib. 2. num. 76. de Accusat.* Nihilominus est notabilis differentia inter ipsas: nam Degradatio fit actione reali, & simul includit privationem privilegii Clericalis, quæ duo in depositione verbali non habentur, prout patebit ex declaratione utriusque definitionis.

51. Dicitur I. in utraque data definitione, *privatio perpetua Clericalis muneris;* quia tam Depositio, quam Degradatio privat in perpetuum, ac sine spe remissionis, omni munere Clericali, id est; omnibus Beneficiis Ecclesiasticis, nec non & licentia exercendi actum cujuscunque Ordinis. Non tamen privatur quis Charactere ordinis, quia hic est indelebilis: neque potestate valide consecrandi (si fuerit Sacerdos) quia & hæc potestas est simpliciter inimpedibilis: neque facultate absolvendi pro mortis articulo moribundum, quia tunc nulla est reservatio Casuum. Insuper Depositus, aut Degradatus non liberatur ab onere recitandi Breviarium, aut servandi perpetuam Castitatem: ne alioquin ex suo peccato commodum reportet.

25. Di-

52. Dicitur II. In definitione Degradationis, *& privilegii*: quæ particula in definitione Depositionis est omissa, siquidem per Degradationem (non tamen per solam Depositionem verbalem) privatur quis tum Privilegio Fori, tum etiam Canonis. Privilegio quidem Fori, in quantum ejicitur a Foro Ecclesiastico, & traditur Foro, seu Curiæ sæculari; ita, ut deinde sit constitutus sub jurisdictione Magistratus sæcularis, a quo proin, quasi esset Laicus, poterit capi, incarcerari, ac juxta Leges Civiles de commissis criminibus puniri: quamvis, dum Clericus degradatus propter sua crimina traditur Curiæ sæculari, efficaciter pro eo debeat Ecclesia intercedere, ut citra mortis periculum quoad eum sententia moderetur *c. Novimus. De Verb. signif.* Privatur insuper Degradatus privilegio Canonis; ita ut ejusdem invasor, aut percussor, quamvis injustus, non incurrat Excommunicationem latam in percussores Clericorum.

53. Dicitur III. in utraque definitione, *post canonicam sententiam cum debita solemnitate factam*: tum quia neutra earum infligitur ipso jure, sed quælibet a Judice, seu per sententiam Canonicam debet infligi: tum quia tam ad Degradationem quam depositionem requiritur certa solemnitas a Jure præscripta, quæ refertur in *c. Degradatio. De Pœnis, in 6.*

54. Dicitur tandem in definitione Degradationis, *adjuncta reali actione*: quia, ut habetur *cit. c. Degradatio. De Pœnis, in 6.* „ Clericus „ degradandus, vestibus sacris indutus & ha-

„bens

„ bens instrumenta illa in manibus, quæ spectant „ ad ordinem suum, ad Episcopum adduci de„ bet, ab eoque ordine retrogrado (id est, in„ cipiendo ab illo vestimento, quod ultima vi„ ce in sua Ordinatione acceperat, usque ad „ primum, quod datur in collatione primæ Ton„ suræ) omnibus suis vestibus, & ornamentis „ sacris, cum certis verbis exuitur, ac tandem „ caput illius raditur, vel tondetur, ne Ton„ suræ, vel Clericatus vestigium in eo rema„ neat: & hisce peractis, Degradatus primum „ traditur Curiæ sæculari.„ Hæc omnia tamen non reperiuntur in simplici Depositione: nam hæc fit per solam sententiam in criminosos canonice latam, neque privat omni privilegio Clericali, aut Fori. Abbas *c. Tuæ, de Pœnis*, ubi insuper notat, quod isthæc Depositio alio nomine dicatur *Degradatio verbalis, c. Degradatio Eod. in 6.*

55. Quantum attinet ad *Infamiam*, quæ est tertia Pœna Canonica, advertendum, quod Infamia idem sit, ac privatio seu diminutio bonæ famæ; sive, ut alii loquuntur *arg. L. Cognitionem, ff. de extraord. cognition. Infamia est læsæ dignitatis status, vita ac moribus reprobatus.*

56. Duplex autem communiter assignatur Infamia, videlicet *Infamia juris & Infamia facti.* Hæc posterior accidit, quando quis tale aliquid perpetrat, propter quod ejus bona existimatio apud probos & honestos viros læditur, licet jure aliquo expresso non notetur Infamia. *Infamia juris* est: quæ ipso jure infligitur, seu decerni-

tur

tur in certa crimina committentes. Idque adhuc fit dupliciter, nempe dum vel ipso facto Infamia contrahitur, vel primum per sententiam Judicis secundum juris declarationem decernitur.

57. Quæres. Ob quæ crimina contrahatur Infamia juris; Resp. I. Regula generalis est, Jure Canonico omnes eos censeri infames, quicunque Jure Civili habentur infames; nisi Infamiam Jure Civili introductam Canones speciatim sustulerint. Prior pars habetur clare ex *c. omnes 6. q. 1.* ubi Hadrianus Papa inquit: *Omnes vero infames esse dicimus, Quos Leges sæculi infames appellant.* Concordat *c. Infames, 7. q. 1.* ibi: *Infames esse dicimus omnes, quos Ecclesiasticæ, vel sæculi leges Infames pronuntiant.* Altera vero pars probatur ex *cap. ult. De Secundis nuptiis*, ubi Infamia, Jure Civili *L. 1. C. De Secundis nuptiis*, decreta mulieri intra annum luctus nubenti fuit sublata.

58. Resp. II. Quænam personæ censeantur Jure Canonico infames, refertur *cit. can. Infames, q. 1.* Et sunt fures, sacrilegi, incestuosi, homicidæ, perjuri, raptores, malefici, venefici, adulteri, de bellis publicis fugientes, criminibus capitalibus irretiti, sepulchrorum violatores, & alii hujusmodi ibidem enumerati. Et de talibus loquitur *Reg. 87. Juris in 6. Infamibus portæ non pateant dignitatum.*

59. Cæterum Infamia Canonica, quando orta est ex crimine occulto, tollitur per pœnitentiam, secus, quando ortum habet ex crimine mani-

manifesto; ut post Glossam *c. Illi qui*, 6. *q.* 1. notat Fagnanus *in c. Vestra*, *n.* 37. *de Cohabit. Cler.* Unde Infamiam juris ex crimine manifesto subortam auctoritative tollere, seu abolere, spectat ad Principem, sive ad SS. Pontificem, tanquam Conditorem Juris Canonici *arg. c. Cum te. De Sentent. & re judicata*, & notat idem Fagnanus *in c. Vergentius*, *n.* 38. *de Hæreticis.*

DISTINCTIO II.

De Excommunicatioue, Suspensione & Interdictio.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Excommunicatio?

SUMMARIUM.

1. *Excommunicatio vi nominis, quid?*
2. *Excommunicatio, & Anathema, an differant?*
3. *Datur in Ecclesia potestas ferendi Excommunicationem, aliasque censuras.*
4. *D. Paulus potestate excommunicandi aliquoties usus fuit.*
5. *Excommunicatio, quid?*
6. *Dividitur in majorem & minorem. Absolute posita denotat majorem.*
7. *Excommunicatio minor, quid?*

8. *Ejus*

8. *Ejus effectus, quis?*
9. *Excommunicatio major, quæ?*

1. EXCOMMUNICATIO juxta nominis ethymologiam idem est, ac *extra communionem separatio.* Sed in proposito sumitur ipsa pro Censura Ecclesiastica, per quam homo Christianus a communione Ecclesiæ separatur. Dicitur etiam alio nomine Anathema: nam anathema græce significat separationem alicujus a reliquis partibus, & quidem frequentius, prout ejusmodi separatio fit ab Ecclesia, tanquam alicujus execrandi & maledicti, prout hæreses & hæretici, aliique peccatores incorrigibiles ab Ecclesia anathematizantur.

2. Interim, licet Excommunicatio, & Anathema essentialiter non differant (utraque enim importat separationem alicujus ab Ecclesiæ Communione) differunt tamen quoad solemnitatem: nam Excommunicatio quandoque incurritur ipso jure, quandoque infertur per sententiam Judicis in scriptis comprehensam: Anathema vero cum certis cæremoniis *c. Debent.* 11. *q.* 3. præscriptis, ad terrorem cæterorum peragitur. Siquidem debent duodecim Presbyteri Episcopum circumstare: & lucernas ardentes in manibus tenere, quas post latam Anathematis sententiam in terram projiciunt, & pedibus conculcant, cui solemnitati aliæ quoque maledictiones & execrationes verbales addi solent. Hinc *c. Cum non ab homine. De Judiciis.* Clericus depositus incorrigibilis primnm excommunicari, deinde vero crescente contumacia Anathematis mucrone feriri jubetur.

3. CONCL. I. Datur in Ecclesia Catholica potestas ferendi Excommunicationem, ac alias Censuras Ecclesiasticas, Jure Divino eidem concessa. Ita omnes Catholici, atque desumitur tum ex perpetua praxi, & sensu Ecclesiæ; tum ex illo generali dicto Salvatoris, *Matth. cap.* 16. *Et tibi dabo claves Regni Cælorum, Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis.* Et *Matth. cap.* 18. *Dic Ecclesiæ, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

4. Et tali potestate jam usus fuit D. Paulus Apostolus, dum 1. *Corinth.* 5. quempiam Sathanæ tradidit, hoc est, excommunicavit, seu ex consortio Fidelium ejecit; prout ipsemet Apostolus ibidem indicat dicens: *Et non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit.* In quem locum D. Augustinus relatus *c. Omnis*, 11. *q.* 3. ait: *Omnis Christianus, qui à Sacerdotibus excommunicatur, Sathanæ traditur. Quomodo? Scilicet quia extra Ecclesiam Diabolus est, sicut in Ecclesia Christus. Unde illos, quos tunc Apostolus Sathanæ esse traditos prædicat, excommunicatos à se esse demonstrat.* Quinimo Scotus 4. *dist.* 19. *q. un.* §. *De quinto*, notat, in epistolis D. Pauli legi, quod ipse tribus vicibus excommunicaverit, nempe 1. *Corinth.* 5. ut jam dictum, Et 1. *Timoth.* 1. ibi: *Ex quibus est Hymenæus & Alexander, quos tradidi Sathanæ, ut discant, non blasphemare.* Et *Galat.* 1. *Si quis vobis evangelizaverit præter id, quod accepistis, anathema sit.*

5. CON-

5. CONCL. II. *Excommunicatio* est Censura Ecclesiastica, qua homo Christianus a communione Fidelium separatur. Ita Doctor subtilis *loc. cit.* §. *De quinto*, ubi ait: *Excommunicatio simpliciter, quæ est sola major, est exclusio alicujus a communione Fidelium; non quidem exclusio corporalis, quæ fit incarceratione, vel exclusione ab aliis, sed excludendo per prohibitionem, ne communicet cum aliis, nec alii cum eo:* estque in re communis. Dicitur, *Censura Ecclesiastica*, quæ particula stat loco generis, nam reliqua stant loco differentiæ. Et additur, *qua homo Christianus separatur a Communione Fidelium*: tum quia Ethnici, & nunquam baptizati nequeunt excommunicari; cum necdum re ipsa in Ecclesiam fuerint ingressi per Baptismum: tum quia per hanc particulam Excommunicatio differt ab aliis Censuris Ecclesiasticis, ut magis patebit ex dicendis.

6. CONCL. III. Excommunicatio ut sic ex parte boni, quo privat hominem, proprie ac principaliter dividitur in majorem, ac minorem; eo quod possit quis a communione Fidelium separari vel ex parte solum, vel ex toto, quamvis, si nomen *Excommunicationis* absolute ponatur, nec aliud exprimatur, illud sit intelligendum de Excommunicatione majori. Ita Scotus *loc. cit.* estque communis; & habetur *c. Si quem, De Sentent. excomm.* ubi dicitur. *Si quem sub hac forma verborum: illum excommunico, vel simili, a Judice suo excommunicari contingat, dicendum est, eum non tantum minori, quæ a perceptione Sacramentorum, sed etiam majori Excommunicatione (quæ a Communione Fidelium separat) esse ligatum.*

7. CONCL. IV. *Excommunicatio minor* est Censura Ecclesiastica, privans hominem perceptione Sacramentorum. Ita habetur ex *cit. c. Si quem, de Sentent. excomm.* juncto *c. Si celebrat. De Cleric. excomm. &c.* ubi de excommunicato Excommunicatione minori dicitur, quod *non videatur a collatione, sed participatione Sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus.*

8. Unde infertur, quod proprius & adæquatus Excommunicationis minoris effectus sit, privare hominem solo usu passivo seu receptione Sacramentorum Ecclesiæ; ac proinde ipsa tantum separet secundum quid a communione Fidelium, videlicet quoad solam Sacramentorum participationem, sive receptionem. Per quod ea differt ab Excommunicatione majori, quæ longe plures, eosque gravissimos effectus habet, uti patebit ex *Quæst. seqq.*

9. CONCL. V. *Excommunicatio major*, quæ est simpliciter Excommunicatio bene definitur, quod sit Censura Ecclesiastica, qua quis a communione Fidelium simpliciter separatur. Ita desumitur tum ex doctore subtili *loc. cit.* tum ex *cit. c. Si quem De sentent. Excommunicat.* Quamvis enim ibidem non apponatur ly *simpliciter*: tamen textum illum loqui de separatione totali (id est, quæ fit tum per privationem Sacramentorum Ecclesiæ, tam recipiendorum, quam administrandorum; tum etiam per privationem communium Suffragiorum Ecclesiæ, nec non & convictus Civilis, seu exterioris communionis Fidelium) communiter

niter intelligunt Doctores, prout mox amplius explicabitur, Hinc fit

QUÆSTIO II.
Qui sint effectus Excomunicationis majoris.

SUMMARIUM.

10. *Communio Fidelium, triplex. Pure interna.*
(*a*) Vide dicta Tract. 12. dist. 3. qu. 7. per totum.
11. *Pure externa.*
12. *Et media, seu mixta.*
13. *Ecclesia non privat excommunicatum communione Fidelium mere interna;*
14. *Neque privatis orationibus Fidelium:*
(*b*) Et hoc amplius n. 17.
15. *Bene tamen communione Fidelium tam media, quam pure externa.*
16. *I. Excommunicationis majoris effectus est privatio communium Ecclesiæ Suffragiorum. Hæc quæ sint?*
17. *Corollarium notabile.*
18. *II. Privatio communionis Sacramentorum, activæ, & passivæ.*
19. *Nisi justa causa excuset, & quæ?*
(*c*) Tr. 2. dist. 2. n. 25. & 28.
(*) *Ubi etiam aliud notabile.*
20. *III. Privatio usus Divinorum Officiorum. Divina Officia, quæ?*
21. *IV. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.*
22. *Quid juris, si excommunicatus in loco sacro sepeliatur?*

23. *An hic effectus defacto locum habeat in omnibus excommunicatis?*
(d) Tract. 14. dist. 5. n. 126.

24. *Omnino impœnitens non est sepeliendus in loco sacro.*

25. *Major difficultas de excommunicato non vitando, & Pœnitente.*

26. *Solutio.*

27. *V. Incapacitas ad Beneficium Ecclesiasticum.*

28. *VI. Nullitas Rescripti Apostolici ab excommunicato impetrati.*

Absolutio ad cautelam a censuris.

29. *VII Privatio omnis jurisdictionis spiritualis.*

30. *Quid, si excommunicatus non erat vitandus?*
(e) De quo n. 26. & 36.

31. *VIII. Privatio communionis forensis. Limitatur in Reo.*

32. *Atque excommunicato non vitando.*

33. *IX. Insordescens per annum in Excommunicatione fit suspectus de hæresi.*

34. *X Privatio omnis Civilis communionis. Hoc procedit de excommunicato non tolerato, sed vitando.*

10. NOTANDUM hic cum D. Bonaventura 4. *dist.* 18. *art.* 1. *q.* 1. & aliis, quod triplex sit communio Fidelium, nempe pure interna, pure externa, & media seu mixta. *Communicatio, seu communio Fidelium pure interna*

na consistit in Fide & Charitate, per quam Fideles inter se, & cum Christo Capite mystice copulantur: & ratione hujus unionis, seu communionis potest unus Fidelis impetrare alteri de congruo specialia beneficia, eique, si cæteroquin capax est, applicare proprias satisfactiones; juxta quod testatur David Psalm. 118. *Particeps ego sum omnium timentium te.* Concordat illud Symboli Apostolici; *Credo Sanctorum communionem.* (*a*)

11. *Communio Fidelium pure externa* est mere politica, consistens in Fidelium convictu, colloquio, aliisque commerciis. Et hæc olim prohibita fuit exhiberi excommunicatis Excommunicatione majori: verum hodie post Concilium Constantiense, circa annum Domini 1414. celebratum, per constitutionem Martini V. quæ incipit, *Ad evitanda*, generaliter hujusmodi prohibitio sublata est, exceptis duobus casibus, videlicet nominatim excommunicatis ac denuntiatis, & notoriis Clericorum percussoribus.

12. Tandem *communio Fidelium media*, *seu mixta* est, quæ in exterioribus actionibus, seu cæremoniis Ecclesiasticis consistens interiorem ac spiritualem fructum ex propria institutione continet. Quo spectant inprimis usus tam activus, quam passivus Sacramentorum; id est, administratio, & perceptio eorum: deinde communia Ecclesiæ Suffragia, quæ in Sacrificio Missæ, aliisque publicis Officiis, utputa in Horis Canonicis, in Benedictionibus Cinerum, Palmarum, & hujusmodi, pro universa Ecclesia ad DEUM funduntur. Huc adde satisfactiones

Christi & Sanctorum, quæ ex communi Thesauro Ecclesiæ per Indulgentias Fidelibus applicantur. His prænotatis, sit

13. CONCL. I. Certum est, quod Ecclesia per Excommunicationem neque velit, neque possit quempiam privare communione Fidelium mere interna, quæ est per Fidem & Charitatem. Ratio est: quia talibus Virtutibus nemo potest privari invitus, & absque propria culpa mortali: imo vera Fides & Spes potest etiam manere in peccatoribus, ipsisque excommunicatis, si contra hasce Virtutes propria voluntate non delinquant. Porro Charitas non tollitur per Excommunicationem, sed supponitur jam sublata per peccatum mortale prævium; cum non nisi ob peccatum mortale Excommunicatio major infligatur: & potest contingere, ut homo, priusquam ab Excommunicatione absolvatur, per contritionem perfectam redierit in gratiam & amicitiam Dei. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 1. *n.* 3. & alii.

14. CONCL. II. Insuper certum est, quod Ecclesia excommunicatum non privet fructu orationum, & satisfactionum, quas alii Fideles proprio nomine, ac privata intentione ipsi applicant. Ratio est: quia hujusmodi bona opera sunt ipsius operantis propria; ergo spectant ad liberam ejus applicationem, non vero ad dispensationem Ecclesiæ. Unde nemo prohibetur pro excommunicatis privatim Deum orare. (*b*)

15. CONCL. III. Excommunicatio major privat excom̃unicatum communione Fidelium tam media, quam etiam pure externa, seu mere

re

re politica. Ita communis. Ratio eſt: quia non excedit poteſtatem Eccleſiæ, privare hominem criminoſum, & contumacem communibus Eccleſiæ Suffragiis, utpote ſuo nomine factis, ac uſu Sacramentorum, vel eidem interdicere externam converſationem & convictum Fidelium. Quomodo autem id intelligendum ſit, patebit inductione, explicando pleroſque effectus Excommunicationis majoris.

16. Primus itaque effectus Excommunicationis majoris eſt, privare hominem communibus Eccleſiæ Suffragiis, ita, ut excommunicato non proſint, neque ea nomine Eccleſiæ poſſint pro ipſo offerri. Porro hujusmodi communia Eccleſiæ Suffragia commode ad tria capita reducuntur: quæ ſunt inprimis SS. Miſſæ Sacrificium; nam illud nomine totius Eccleſiæ offertur. Deinde indulgentiæ, utpote quæ proveniunt ex communi Theſauro Eccleſiæ. Tandem huc pertinent Orationes publicæ, aliæque actiones ſacræ, quæ a Miniſtris Eccleſiæ peraguntur: quales ſunt Horæ Canonicæ, Benedictio ſolemnis Aquæ benedictæ, Candelarum, Palmarum, Conſecratio Eccleſiæ, vel Altaris, Officium Defunctorum, & hujusmodi.

17. Infertur proinde cum Navarro *c.* 27. *Manual. n.* 36. & aliis, peccare eos mortaliter, qui orant pro excommunicato oratione publica, aut qui cum eo communicant in oratione publica, ſeu nomine totius Eccleſiæ facta. Verum hoc intelligendum eſt de excommunicato non tolerato, ſed vitando, uti obſervat cit. Navarrus. Intelligendum ulterius eſt id de Oratio-

ne

ne publica, seu nomine totius Ecclesiæ facta: nam orationes privatæ, sub quibus comprehenditur *Memento* in Missa, a Sacerdote mentaliter orando factum, item & jejunia, aliaque pia opera, quæ non fiunt nomine Ecclesiæ, neque ab ejus Ministris qua talibus, sed proprio cujuslibet nomine, ac ex privata devotione, non prohibentur fieri pro excommunicatis, juxta dicta *num.* 14. Insuper Feria Parasceves, quo die Christus in Cruce pro suis inimicis oravit, etiam Ecclesia publice & solemniter orat pro Hæreticis ac Schismaticis, qui tamen sunt excommunicati. Item licitum est, solemniter orare pro extirpatione hæresum, & sic indirecte pro ipsis Hæreticis, ut a DEO convertantur, & hujusmodi.

18. Secundus effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communione Sacramentorum, tam activa, quam passiva, ita, ut excommunicatus licite, & absque peccato mortali non possit ullum Sacramentum recipere, vel administrare. Et hoc intelligendum est non solum de Excommunicato adhuc impœnitente, utpote qui ratione sui peccati mortalis prohibetur Sacramenta suscipere, vel administrare, sed etiam de eo, qui per perfectam contritionem jam rediit in gratiam DEI. Siquidem talis non potest licite, & absque peccato mortali (nisi excuset justa causa) ullum Sacramentum recipere, vel administrare, donec fuerit absolutus a sua Excommunicatione: ageret enim contra præceptum Ecclesiæ, & expressam illius prohibitionem in Materia gravi

19. Ad-

19 Additur notanter, *nisi excuset justa causa*: qualis foret ignorantia invincibilis, necessitas administrandi Sacramentum ob metum mortis, infamiæ, jacturæ bonorum, ac hujusmodi. Nam, si quis excommunicatus, ignorans invincibiliter, se esse excommunicatum, administrat, vel recipit Sacramenta, certum est, quod non peccet mortaliter, ratione ignorantiæ suæ invincibilis. Similiter, si quis excommunicatus occultus, sibi tamen conscius Excommunicationis, urgente gravi necessitate Sacramenta administret, vel recipiat v. g. ad vitandam mortem, aut scandalum, vel gravem jacturam, non peccabit; dummodo in ejusmodi casu, quo non potest prius obtinere absolutionem ab Excommunicatione, perfectam contritionem præmittat receptioni, vel administrationi Sacramentorum. Ratio est: quia Lex Ecclesiastica, qualis est de privatione participationis Sacramentorum, tum activæ tum passivæ, cum tanto rigore non obligat; prout supra *(c)* jam dictum.

Additio.

* Cæteroquin prohibitio illa usus activi & passivi Sacramentorum tangit excommunicatos, non solum eos, qui ab Ecclesia tolerati non sunt, sed etiam toleratos, prout partim P. Elbel *de Censuris. Conferent. II. n.* 41. probat ex *cap. Si quem.* 59. *De Sent. Excommunicat.* quod Capitulum generaliter loquitur; partim etiam Kilianus Kazenberger in Supplement. Decal. P. Sporer *Tract. de Censuris. cap.* 3.

sect.

sect. 2. *n.* 74. *ac seqq.* recte deducit ex *cap. Si quem. De Sentent. Excommunicat.* ubi receptio Sacramentorum prohibetur excommunicato Excommunicatione minori, qui utique est excommunicatus toleratus.

Quod si autem excommunicatus, qui antea non fuit debite ab Excommunicatione absolutus, Sacramentum quodpiam recipere præsumeret, equidem haud dubie peccaret, non tamen pœnam Ecclesiasticam exinde de novo incurreret, cum nulla in jure sit decreta, seu expressa. Excipitur Sacramentum *Ordinis*; hoc enim si recipiat excommunicatus, vel exerceat, incurrit irregularitatem, prout fusius declarabitur Distinctione sequenti.

20. Tertius effectus Excommunicationis majoris est privatio usus Divinorum Officiorum: ita, ut excommunicatus Missæ, aliisque Divinis Officiis (excepta Concione) non possit licite, & absque gravi peccato interesse. Ubi nomine Divinorum Officiorum intelligitur non solum Missa, sed & cantus Horarum Canonicarum, publica Oratio, Processio, Benedictio olei, aquæ, candelarum, & cætera Ordini Clericali annexa, *excepta Concione:* hanc enim etiam excommunicato non tolerato licet audire, ut sic magis & citius ad pœnitentiam excitetur *c. Responso. de Sent. Excommunic.*

21. Quartus effectus Excommunicationis majoris est privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Nam certum est, corpus excommunicati non posse sepeliri in loco sacro, seu destinato sepulturæ Fidelium; prout expresse habetur *c. Sacris.*

De

De Sepulturis. allegata ea ratione, quia, *quibus non communicavimus vivis, non debemus communicare defunctis.* Quinimo hac de cauſa ibidem præcipitur, ut oſſa excommunicatorum ſepulta in cœmeterio Eccleſiaſtico, ſi poſſint diſcerni ab aliis oſſibus non excommunicatorum, debeant exhumari, & inde amoveri: ſecus eſt, ſi amplius diſcerni non poſſint.

22. Quodſi qui ſcienter, ac temerarie præſumpſerint excommunicatum ſepelire in loco ſacro, incurrunt & ipſi Excommunicationem ipſo facto, ut dicitur *Clem.* 1. *De Sepulturis.* ſimulque ante exhumationem ejus, ſi oſſa excommunicati diſcerni valeant ab aliis, non poſſunt in illo loco Fideles ſepeliri, neque ibidem Divina Officia celebrari; & poſt exhumationem (idem dicendum, ſi corpus excommunicati ibi relictum fuit, eo quod ab oſſibus Fidelium diſcerni non potuerit) debet locus reconciliari. *c. Conſuluiſti. De Conſecrat. Eccleſiæ.* Siquidem per ſepulturam excommunicati locus ſacer fuit pollutus, & ad Divina celebranda, Fideliumque ſepulturam factus incapax. Herincx *diſp. 6. de Cenſuris. q.* 2. *n.* 30. & alii.

23. Dubitant vero Doctores, an prædictus effectus defacto poſt Concilium Conſtantienſe locum habeat in ſolis excommunicatis vitandis, an vero generaliter in omnibus? Ratio dubitandi eſt: quia in excommunicatis non vitandis videtur ceſſare ratio ex Jure Canonico ſuperius allata, *quibus non communicavimus vivis, non debemus communicare defunctis.* Nam excommunicatis non vitandis defacto communica-

nicamus in vita; & consequenter videtur, eis etiam defacto posse nos communicare defunctis in sepulchro. Et quidem per sepulturam excommunicati tolerati non violari locum sacrum, ob rationem allegatam, ultro (*d*) conceditur: num autem talis in loco sacro licite sepeliatur, major difficultas est; ad quam

24. Resp. I. Certum est, quod, quando alicujus Excommunicatio est publica; & ipse fuit mortuus omnino impœnitens, talis non sit sepeliendus in loco sacro. Ratio est: quia, cum Excommunicatio major non feratur, nisi ob peccatum mortale, qui in ea moritur absque ullo pœnitentiæ signo, censetur notorie mori in statu peccati mortalis, sicque esse indignus sepultura Ecclesiastica. Et hac de causa Hæretici in sua hæresi absque dolore decedentes non sepeliuntur in loco sacro, etsi in vivis non fuerint vitandi.

25. Resp. II. Utrum excommunicatus, qui ante mortem dedit vera signa pœnitentiæ, possit absque obtenta prius absolutione mortuus sepeliri in loco sacro post Concilium Constantiense, si vitandus non fuit, variant Doctores. Et quidem Navarrus c. 27. *Manual. n.* 36. & Layman *lib.* 1. *Tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 4. *n.* 9. post Henriquez putant, talem ob rationem *n.* 23. allegatam posse sepeliri in loco sacro, quando eum pie mortuum esse præsumi potest.

26. Oppositum tamen videtur probabilius, atque tenendum cum Lud. Engel *tit. de Sepulturis, n.* 19. Herincx *loc. cit. n.* 31. Zoesio, & aliis; quando Excommunicatio est publica: quia

quia tunc excommunicatus prius erit absolvendus, saltem post mortem, verberato, juxta Ritum præscriptum in Rituali Romano, ejus corpore, antequam sepeliatur in loco sacro: quæ quidem absolutio eo duntaxat tendit, ut hujusmodi defunctus restituatur communioni Fidelium quoad publica Ecclesiæ Suffragia (quæ proinde imposterum pro ipso celebrari, atque offerri poterunt) ipsamque sepulturam Ecclesiasticam. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est: quia Bulla Martini V. in Concilio Constantiensi edita, quæ incipit *Ad evitanda.* in fine expresse protestatur, quod *per hoc non intendat, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari*; ergo publice excommunicati, sicut olim *c. A nobis. de Sent. Excomm.* ita & nunc privati existunt sepultura Ecclesiastica, donec absolvantur, non obstante, quod contriti decesserint. Quod si vero Excommunicatio sit occulta, & non nisi uni vel alteri cognita, non est ipsi neganda sepultura Ecclesiastica: nam ejus privatio, cum sit publica, requirit etiam publicam causam, ne alias, qui publice bonus habetur, hac via infametur.

Additio.

* Dices. Si Excommunicati tolerati nequeunt in loco sacro sepeliri, consequenter Mercator Acatholicus in Germania, si forsan moreretur in sua secta in loco Catholico sub via, non posset ad instantiam suorum comitum, ibidem sepeliri in Cœmeterio communi. Respond. juxta probabiliorem sententiam concedendo

D toti-

totum, si Cœmeterium sit Catholicorum, nec alias ibidem Acatholici admitti soleant, & ubi alias exinde grave præjudicium timendum non est, si denegetur. In dubio consulatur Reverendiss. Ordinarius, si tempus patiatur. Vide partim *Tract.* 4. *dist.* 4. *Addit.* 1. *post n.* 46. partim doctam resolutionem Patris Elbel *De Censuris Conferentia II. n.* 60. & *seqq.*

27. Quintus effectus Excommunicationis majoris est incapacitas, seu inhabilitas ad quodlibet Ecclesiasticum Beneficium accipiendum. Hinc præsentatio, vel electio alicujus excommunicati, item & institutio, ac confirmatio ipsius in Beneficio, sunt ipso jure irrita; prout habetur *c. Postulastis. De Clerico excomm. vel deposito.* ibi: *Cum excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis Ecclesiastica Beneficia conferri non possunt; nec illi valent ea licite retinere, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum; cum ea non fuerint Canonice consecuti,* cum concordantiis. Idque Covarruvias in *c. Alma mater. part.* 1. §. 7. *n.* 3. Lessius *lib.* 2. *cap.* 34. 117. Layman. *c.* 2. *n.* 7. & communior aliorum, contra Navarrum, extendunt ad eum casum, quo excommunicatus, etiam toleratus, ignoravit suam Excommunicationem: nam licet ignorantia Excommunicationis (dummodo ea probabilis fuerit, & non crassa vel supina) juvet ad effugiendam Irregularitatem, aliasque pœnas Juris latas contra excommunicatos, quidpiam sibi prohibitum agentes, non tamen sufficit ad habilitandum hominem in ordine ad ea,

ad

ad quæ per excommunicationem factus fuit inhabilis.

28. Sextus effectus Excommunicationis majoris eſt, quod Reſcriptum Sedis Apoſtolicæ ab excommunicato impetratum, ſit ipſo jure nullum, ac irritum. *text. clar. c.* 1. *de Reſcriptis. in* 6. Unde hac de cauſa hodie de ſtylo Curiæ Romanæ plerisque Reſcriptis (id eſt, Litteris Pontificiis quidpiam ad alicujus conſultationem, vel relationem reſpondentibus aut ad ejus ſupplicationem concedentibus præſertim impetratis a Regularibus, ſolet inſeri abſolutio ad cautelam a Cenſuris, in Ordine ad effectum illius Reſcripti certius conſequendum. Inde enim fit, quod poſt talem a Cenſuris abſolutionem, datam ad cautelam, poſtmodum ex hoc capite, quod impetrator illius Reſcripti tempore impetrationis fuerit conſtitutus in Excommunicatione, illud nequeat impugnari.

29. Septimus effectus Excommunicationis eſt: quia excommunicatus privatur omni uſu, ſive exercitio jurisdictionis ſpiritualis, ut proinde omnia acta invalida ſint. Hinc excommunicatus nequit alium excommunicare. *c. Audivimus.* 24. *quæſt.* 1. neque poteſt conferre Beneficia. *arg. cap. un. Ne ſede vacante &c. in* 6. nec valide eligere, *c. Cum dilectus. de Conſuetud.* & *c. Cum inter* 16. *De Elect.* ubi electio a ſuſpenſis celebrata, cenſetur irrita: omnis autem excommunicatus hoc ipſo eſt ſuſpenſus ab Officio & Beneficio.

30. Verumtamen iſtud intelligendum eſt de excommunicatis non toleratis, ſeu de vitandis.

Siquidem acta excommunicati tolerati valida sunt, quamdiu per oppositam exceptionem non repelluntur; prout notat Navarrus *c.* 27. *Man. n.* 21. id probans ex *c. Ad probandum. de Sent. & re jud.* Pirhing. *tit. de Sent. excomm. n.* 18. Layman *cit. part.* 2. *c.* 2. *n.* 13. Lessius, & alii. Unde excommunicatus toleratus potest excommunicare, & Beneficia conferre, & eligere, & præsentare, aliaque hujusmodi jurisdictionalia valide exercere, nisi a parte adversa contra eum tanquam minus idoneum excipiatur. Accedit ratio: quia ex una parte tales excommunicati tolerantur, & consequenter sustinentur etiam eorum acta (nisi opponatur exceptio) ne alioquin plura incommoda, & inconvenientia oriantur, quæ Concilium Constantiense (*e*) sublata voluit: ex altera vero parte dictum Concilium ipsos excommunicatos nullatenus in aliquo relevare, vel eis quomodolibet suffragari voluit; ergo sicut antehac, ita & nunc, saltem opposita exceptione, eorum acta sunt invalida.

31. Octavus est; quia Excommunicatio privat etiam communione Forensi: id est, impedit, quo minus excommunicatus possit esse Judex, Tabellio, Advocatus, Actor, Testis &c. etiam in causis Civilibus. Hoc tamen non obstante potest excommunicatus stare in Judicio ut Reus, id est, potest in Judicio conveniri, ibique accusari, & citari: ne alioquin, si accusari, & quocunque alio modo in Judicio conveniri non posset, videretur de sua malitia commodum reportare. *c. Intelleximus. De Judiciis.*

32. Qui-

32. Quinimo & prior pars defacto solum procedit de excommunicatis vitandis, seu non toleratis: nam si tolerati sunt, recurrunt dicta *n.* 30. Et quamvis Judex teneatur excommunicatos non toleratos repellere ab agendo, patrocinando, & testificando, ne ipse atque alii illicite eis communicent. *c. Decernimus. de Sent. excomm. in 6.* juncta Glossa ibidem: si tamen ii sunt tolerati, non tenetur Judex eos repellere (etsi possit, dummodo Excommunicatio non sit notoria,) donec pars altera desuper excipiat, ipsamque Excommunicationem, si necdum est notoria, intra octo dies aperte demonstret. *arg. c.* 1. *de Except. in 6.* Layman *ibidem n.* 14. & alii.

33. Nonus effectus est, quod, si quis in Excommunicatione per annum continuum insorduerit, hoc est, pertinaciter perstiterit, is fiat suspectus de hæresi: quia videtur contemnere potestatem Ecclesiæ, cujus Claves atque Excommunicationem non timet. Unde contra talem, *tanquam de hæresi suspectum, procedi potest*, ut habetur in Concil. Trid. *Sess.* 25. *cap.* 3. *de Reformat.* Et, si quis propter suspicionem hæresis, aut alterius criminis conjuncti cum contumacia (ut, quia legitime citatus non comparuit) excommunicatus fuit, atque in tali excommunicatione per annum perseveravit, censetur is etiam convictus de illo crimine *arg. c. Excommunicatus. §. Qui autem. de Hæreticis* & cum communi tradit Covarruvias *in c. Alma mater, §.* 7. *n.* 16. fusius hanc pœnam deducens.

34. Tandem, ut omittantur quidam alii Excommunicationis effectus minus notabiles, de quibus Covarruvias *cit.* §. 7. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. & alii, Excommunicatio major privat excommunicatum omni Civili, seu politica communicatione Fidelium, adeo, quod non solum ipsi excommunicato sit interdicta quælibet Civilis conversatio, sive communicatio politica cum Fidelibus, sed etiam vicissim aliis Fidelibus prohibitum sit, ne excommunicati hominis societatem admittere, aut eidem communicare valeant. Alioquin enim, si alii Fideles scienter, & extra casus a Jure concessos communicarent excommunicato (quod tamen defacto intelligendum est de excommunicato non tolerato, seu de vitando) non solum peccarent, sed etiam ipsimet incurrerent Excommunicationem minorem. Quod ut melius intelligatur, sit

QUÆSTIO III.

Quinam Excommunicati, & in quibus casibus sint vitandi?

SUMMARIUM.

35. *Excommunicati alii tolerati, alii vitandi.*
36. *Excommunicati, qui defacto sint vitandi?*
37. *Notorius percussor Clerici, quis?*
38. *Casus, in quibus non licet communicare Excommunicatis.*
39. *Os.*

40. *Orare.*
41. *Vale.*
42. *Communio.*
43. *Mensa, quid importet?*
44. *Communicans Excommunicato vitando peccat.*
45. *Atque incurrit Excommunicationem.*
46. *Et qualem?*
47. *Causæ ab hoc excusantes.*
48. *Utile.*
49. *Lex.*
50. *Humile.*
51. *Res ignorata.*
52. *Necesse, quid denotet?*

35. PRÆSENS Quæstio procedit solum de Excommunicatis excommunicatione majori: nam Excommunicati excommunicatione minori duntaxat nunquam fuerunt vitandi, utpote quæ solum *separat excommunicatum a perceptione Sacramentorum. c. Si quem. De Sentent. excomm.* Cæterum de prioribus loquendo, defacto communiter distinguunt Doctores; ac dicunt, quod Excommunicati alii sint tolerati, quos cæteri Fideles vitare non tenentur: alii non tolerati, seu vitandi, quos nimirum alii Fideles tenentur evitare, nisi & ipsi excommunicationem minorem incurrere velint.

36. CONCL. I. Etsi olim omnes omnino Excommunicati excommunicatione majori fuerint vitandi, publici quidem publice, occulti vero occulte: hodie tamen post Concil. Constan-

stantiense, circa annum Domini 1414. celebratum, ex moderatione Martini V. nulli Excommunicati sunt vitandi, nisi sint specialiter & nominatim denuntiati, vel nisi sint notorii percussores Clericorum. Ita Herincx *disp.* 6. *de Censuris. quæst.* 2. *n.* 22. estque Doctorum modernorum communis sententia. Prima pars patet ex Jure Canonico *c. cum non ab homine, de Sent. excomm.* cum concordantiis. Altera pars constat ex verbis Constitutionis Martini V. in Concilio Constantiensi editæ, quæ incipit, *Ad evitanda*, & inter alios refertur a Sylvestro, *v. Excommunicatio.* 5. *n.* 7. Unde jam more Ecclesiæ receptissimum est, ut non vitemus, nisi duas illas Excommunicatorum species, quas prædictum Concilium vitari jussit; & sunt Excommunicati nominatim denuntiati, deinde notorii percussores Clericorum.

37. Notandum vero, quantum attinet ad percussionem Clerici, quod tunc censeatur quis esse *Notorius percussor Clerici*, quando factum adeo notorie constat, *ut non possit aliqua tergiversatione celari, nec aliquo juris suffragio excusari*, prout loquitur Pontifex *in cit. Bulla.* Unde, si percussio Clerici est adhuc occulta, vel factum ipsum potest probabiliter excusari, v. g. si percussor dicat, se percussisse Clericum ex joco, inadvertenter, vel nesciendo esse Clericum, talis percussor Clerici, etiam manifestus, non erit vitandus. Herincx *ibidem.* cum aliis.

38. CONCL. II. Prohibitum est, communicare cum Excommunicatis vitandis in iis ca-

casibus, qui hoc vulgato carmine comprehenduntur.

Os, Orare, Vale, Communio, Mensa negatur.

39. Ubi per ly *Os* intelligitur confabulatio, seu collocutio cum Excommunicato, etiamsi fiat per litteras, vel internuntium, aut alia signa. Similiter ratione hujus particulæ intelliguntur prohibita oscula, amplexus, & alia hujusmodi signa amicitiæ, nec non & receptio munerum. Bonacina *tom.* 1. *disp.* 2. *de Excommunicat. punct.* 6. §. 2. & alii.

40. Per ly *Orare* prohibetur communio in Sacris sive in Orationibus, eo quod non liceat orare simul cum Excommunicatis vitandis, neque coram eis Missam celebrare. Quinimo, si Excommunicatus vitandus ingrediatur Ecclesiam, ut missam audiat, monendus erit, ut exeat: quod si nominatim monitus exire noluerit, novam excommunicationem Papæ reservatam incurrit, juxta *Clem.* 2. *de Sent. excomm.* ac potest per vim expelli. Si vero hoc fieri nequeat, erunt omittenda Divina officia, atque ipsamet Missa; dummodo necdum fuerit inchoatus Canon, aut (ut aliqui volunt) Consecratio: tunc enim oportebit pergere usque ad Sumptionem, ne Sacrificium Missæ maneat incompletum; sed peracta sumptione Calicis Sacerdos debet discedere, ac reliqua peragere in sacristia, vel omittere, si talis locus non adsit. Verum alii astantes debebunt illico in tali casu exire ex Ecclesia, excepto Ministro Altaris; alioquin enim peccarent participando in Divinis cum Excommunicato vitando. Bonacina *loc. cit.*

punct. 3. §. 1. *n.* 3. Herincx *disp.* 6. *de Censuris. quæst.* 6. *num.* 28. Sannig. *dist.* 2. *de excom. quæst.* 2. *num.* 8 & alii.

41. Per ly *Vale* prohibetur omnis ſalutatio honorifica, etiam geſtu facta. Notant tamen Doctores, licitum eſſe, prius ſalutantem reſalutare, eo quod ſit quædam debiti ſolutio, quæ etiam debetur inimicis.

42. Per ly *Communio* prohibetur quælibet ſocietas, quæ fit communicando cum Excommunicatis vitandis in habitatione, contractibus, aut exercitio: unde non licet inire contractus cum Excommunicato vitando, vel idem opus facere cum eo, aut hujusmodi.

43. Tandem per ly *Menſa* prohibetur communicatio in cibo, & potu: ut quando unus alterum invitat ad menſam, & cum ipſo manducat; etiam talis manducatio fiat eo modo, quo aliqui communem & ſocialem vitam agentes ſimul comedunt, uti fieri ſolet in Seminariis, aut Refectoriis Religioſorum.

44. CONCL. III. Quicunque absque rationabili cauſa excuſante ſcienter communicat Excommunicato non tolerato, ſed vitando, non ſolum peccat, ſed etiam ipſemet incurrit excommunicationem, ſaltem minorem, imo quandoque majorem. Ita communis Doctorum. Et quidem prima pars patet ex eo: quia talis agit contra rationabilem Eccleſiæ prohibitionem, qua vetantur cæteri Fideles communicare cum excommunicato vitando, ut eo citius reſipiſcat, & ad pœnitentiam, atque condignam læſis ſatisfactionem præſtandam compellatur.

Eſt-

Estque tale peccatum pro gravitate excessus quandoque mortale, præsertim si fiat ejusmodi communicatio in publicis Officiis Divinis, quandoque autem veniale: prout communicando in rebus civilibus, & actionibus humanis, ut plurimum peccari tantummodo venialiter, idque ob levitatem materiæ; notat Filliucius *Tract.* 13. *cap.* 3. *n.* 44. Navarrus *cap.* 17. *Manual. n.* 29. Bonacina *loc. cit. punct.* 6. *n.* 5. & alii.

45. Altera pars patet ex Jure Canonico variis in locis, ac præsertim ex *c. Excommunicatos*, 11. *quæst.* 3. ubi dicitur: *Nullus cum excommunicatis in oratione, aut cibo & potu, aut osculo communicet, aut Ave eis dicat: quia, quicunque in his, vel aliis prohibitis scienter excommunicatis communicaverit, juxta Apostolorum institutionem & ipse simili excommunicationi subjacebit.* Hæc ibi; quibus similia habentur alibi.

46. Dicitur in Conclusione, *excommunicationem saltem minorem, imo quandoque & majorem*: quia plerumque ejusmodi excommunicatio est duntaxat minor, & nulli reservata, qualis ob peccatum quoque veniale contrahi potest, nisi quis cum Excommunicato scienter in crimine communicet criminoso; id est, quando quis cooperatur crimini, vel contumeliæ, propter quam lata fuit excommunicatio, eidem consilium, favorem aut auxilium impendendo; tunc enim non solum peccatur mortaliter, verum etiam incurritur excommunicatio major, & quidem reservata, si alterius excommunicatio reservata fuit: *cum facientem & consentientem*

par

par pœna constringat, prout statuitur in *c. Nuper.* & *c. Quod in dubiis*, *de Sent. excomm.* cum concordantiis.

47. CONCL. IV. Sunt tamen aliquæ causæ, excusantes ab omni Censura & culpa eos, qui communicant cum Excommunicato vitando, quæ referuntur *can. Quoniam multos* 11. *quæst.* 3. & sequenti versiculo communiter continentur :

Utile, *Lex*, *Humile*, *Res ignorata*, *Necesse*.

48. Per ly *Utile* denotatur utilitas tum spiritualis, tum corporalis, sive ipsius Excommunicati, sive communicantis cum eo, vel alterius. Unde licitum est : tam verbo, quam facto Excommunicatum hortari ad resipiscentiam & conversionem : licitum quoque est, ab Excommunicato petere consilium pro se vel aliis, quando non adest alius, qui possit æque utiliter consulere; potest insuper ab ipso exigi debitum, imo & ipse Excommunicatus potest privatim (secus in Judicio, quia ibi non admitteretur) petere suum debitum ab aliis.

49. Per ly *Lex* intelligitur Matrimonium, ratione cujus potest uxor marito Excommunicato etiam denuntiato, communicare quoad thorum & cohabitationem, atque in colloquiis familiaribus, in pertinentibus ad gubernationem domus, & in aliis omnibus obsequiis, quæ præstabat uxor ante mariti excommunicationem.

50. Per ly *Humile* denotantur subjecti, ut sunt liberi, servi, ancillæ, & mancipia, atque rustici

rustici servientes, de quibus omnibus fit mentio *cit. c. Quoniam multos.* 11. *quæst.* 3.

51. Per ly *Res ignorata* datur intelligi quælibet ignorantia, qua quis ignoranter communicat Excommunicato, sive ea sit ignorantia juris, sive facti, dummodo non sit affectata.

52. Tandem per ly *Necesse* intelligitur quæcunque notabilis necessitas, sive se teneat ex parte Excommunicati vitandi, sive ex parte communicantis cum eo, aut alterius; sitque vel necessitas animæ, vel corporis, vel famæ, aut fortunæ. Hinc Excommunicatus potest recipi hospitio, potest ei dari eleemosyna, & vicissim ab eodem peti, & accipi, quando quis indiget: potest etiam cum eo communicari in eo loco, ubi adhuc est bonæ famæ, si alioquin esset infamandus, & hujusmodi.

QUÆSTIO IV.

De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

SUMMARIUM.

53. *Excommunicationes latæ, & ferendæ sententiæ, quæ?*
(f) Tract. 2. dist. 2. n. 35. 36. & seqq.
54. *Aliæ reservatæ, aliæ non reservatæ.*
55. *Bulla Cœnæ Domini, quæ?*
56. *Excommunicationes, & casus in ea contenti breviter enumerantur.*
57. *Pœna absolventium a Casibus Bullæ Cœnæ.*

61. *Ex-*

53. NOTANDUM, quod *excommunicationes*, aliæ sint *latæ sententiæ*, aliæ primum *ferendæ sententiæ*. Priores sunt, quæ ipso jure imponuntur, & posito delicto mox incurruntur absque nova aliqua sententia condem-

demnatoria: ut si in lege dicatur, *Qui tale delictum commiserit, sit ipso facto excommunicatus*, aut hujusmodi. *Excommunicationes ferendæ sententiæ* dicuntur eæ, quas Legislator comminatur delinquenti, suntque primum per sententiam condemnatoriam Judicis imponendæ: ut si dicatur, *Qui tale crimen commiserit, excommunicetur*, vel hujusmodi; prout amplius supra (*f*) jam dictum.

54. Notandum ulterius, quod Excommunicationes aliæ sint reservatæ, Aliæ non reservatæ. *Excommunicationes reservatæ* dicuntur, quarum absolutionem Superior (nempe Papa, Episcopus vel Prælatus Excommunicationem ferens) sibi reservavit: unde ab his nemo potest absolvere, nisi ipsemet ille Prælatus aut illius Superior, vel qui commissionem absolvendi ab eisdem accepit. *Excommunicationes non reservatæ* econtra sunt, quarum absolutionem sibi Superior non retinuit: unde a talibus quilibet approbatus Confessarius absolvere potest, idque ex tacita commissione Superioris. *arg. c. Nuper. De Sent. excomm.* His prænotatis, loquendo de nonnullis Excommunicationibus in particulari, sit

55. CONCL. I. Inter Excommunicationes latæ sententiæ, Summo Pontifici reservatas inprimis sunt Casus Bullæ Cœnæ Domini; quæ Bulla ideo sic dicta, quia annis singulis in die Cœnæ Domini publicari solet, ac renovari. Ejus exemplar tum in Ritualibus Diœcesanis, tum etiam in Bullario Romano, atque aliis libris passim reperitur; estque Bulla satis longa.

56. Por-

56. Porro excommunicationes in Bulla Cœnæ Domini in diversas personas feruntur. I. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ a Fide, Receptores, Fautores, & Defensores Hæreticorum, legentes eorum libros de Religione tractantes, imprimentes, defendentes, & Schismatici. II. Appellantes a sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium Generale. III. Pyratæ, seu Latrunculi maritimi, eorumque Fautores, &c. IV. Rapientes bona naufragantium Christianorum, ubivis terrarum. V. Imponentes nova Pedagia, seu Gabellas, præter habentes auctoritatem ad hoc, ut sunt Imperator, Reges, & Principes absoluti in terris suis. VI. Falsificantes Litteras Apostolicas. VII. Deferentes arma, & alia usui bellico idonea ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, vel Hæreticos expresse & nominatim a Sede Apostolica declaratos. VIII. Impedientes eos, qui victualia, aut alia necessaria Romam vehunt. IX. Afficientes injuriis eos, qui accedunt ad Sedem Apostolicam. X. Vexantes Romipetas. XI. Offendentes Cardinales, & Ecclesiæ Prælatos. XII. Offendentes eos, qui ad Romanam Curiam accedunt pro negotiis, negotiorumque gestores. XIII. Appellantes a gravamine, vel futura executione Litterarum Apostolicarum, ad Laicam Potestatem. XIV. Officiales, & alii, qui causas Ecclesiasticas avocant a Judicibus Ecclesiasticis. XV. Judices sæculares, qui personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia trahunt. XVI. Impedientes Prælatos, ne jurisdictione sua Ecclesia-

stica

ſtica utantur. XVII. Uſurpantes jurisdictionem Sedis Apoſtolicæ aliarumque Eccleſiarum, ſeu fructus, redditus, & proventus earum. XVIII. Imponentes Decimas, vel alia onera Perſonis Eccleſiaſticis. XIX. Judices ſæculares, qui in cauſis capitalibus Clericorum ſeſe interponunt. XX. Occupantes bona & terras Eccleſiæ Romanæ, & ſupremam Jurisdictionem in illis uſurpantes.

57. Tandem circa finem citatæ Bullæ Cœnæ Domini addit Pontifex: *Quod ſi forte aliqui contra tenorem præſentium talibus excommunicatione & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, abſolutionis beneficium impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententia innodamus.* Circa quæ verba recte notat Navarrus cap. 27. *Manual. n.* 74. (ubi *a n.* 55. *deinceps*, explicat Bullam Cœnæ Domini) quod hæc excommunicatio, ejusque abſolutio non ſit reſervata Papæ; cum talis reſervatio ex littera non pateat. Deinde, quod hanc Excommunicationem non incurrat ille Confeſſarius, qui oblivione, incogitantia, vel ignorantia non craſſa abſolvit, quia fertur in eos, qui abſolutionis beneficium impendere *de facto* (de Jure enim talis abſolutio non tenet ob defectum jurisdictionis, cum obſtet reſervatio) *præſumpſerint*, hoc eſt, ſcienter ac deliberate, non obſtante iſthac Conſtitutione, attentaverint. De horum quippe numero non eſt, qui abſolvit per oblivionem, incogitantiam, aut ignorantiam non craſſam.

58. CONCL. II. Inter alias plurimas Excommunicationes, tum reservatas, tum non reservatas, quæ partim in Jure Canonico, partim in diversis Constitutionibus Apostolicis continentur, cœteris frequentior, atque adeo scitu magis necessaria est illa, quæ ipso Jure est lata contra percussores Clericorum. De hac *c. Si quis suadente diabolo. 17. quæst. 4.* sic habetur statutum ab Innocentio Papa II. in Concilio Lateranensi: *Si quis suadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat. &c.* Concordat *Clem. Si quis suadente. De Pœnis.* Circa quam Excommunicationem.

59. Notandum I. Per manus violentas, Clerico, aut Monacho injectas, intelligi quamcunque actionem corporalem injuriosam, quæ est mortaliter peccaminosa, & violenter illata personæ Clerici, aut Monachi, vel rebus ipsius corpori adhærentibus. Unde hujusmodi Excommunicationem incurrit, qui Clericum, vel Monachum occidit, mulitat, vulnerat, vel percutit, sive id fiat manu, aut pede, gladio, vel baculo.

60. Quinimo hoc ipsum procedit, etiamsi hujusmodi injuriosa percussio, sive manuum injectio fiat in Clericum consentientem, atque subjicientem corpus suum certis percussionibus, quamvis hoc fiat in satisfactionem cujuspiam præcedentis injuriæ a Clerico alteri illatæ; Nam, etsi talis percussio non esset violenta, utpote exercita in consentientem, adhuc tamen ea foret injuriosa, atque redundans in opprobrium

Sta-

Status Clericalis, cujus favori privatorum pacto renuntiari non potest; prout expresse cavetur *c. contingit* 36. *De. Sentent. excomm.* juncto *c. Si diligenti. De. Foro compet.*

61. Insuper ille censetur injecisse manus violentas, atque ipso Jure incurrere memoratam Excommunicationem latæ sententiæ, qui Clericum injuriose (licet absque alia læsione corporali) detinet in custodia publica vel privata, aut eum detrudit in vincula *c. Nuper. De Sent. excom.* Item qui sputum aut pulverem in faciem ejus projicit, vestimenta ipsi adhærentia dilacerat, aut violenter detinet, & hujusmodi. Secus est, si detineantur, dilacerentur, aut percutiantur vestimenta Clerico non adhærentia; utputa si Clericus fugiens amittat pileum, & alter pileum ex ira dilaceret, aut verberet.

62. Ulterius, licet ex textu citati Canonis comprehendantur soli physice offendentes Clericum vel Monachum, tamen ex aliis Canonibus extenditur hæc Excommunicatio etiam ad mandantes, consulentes, auxiliumve præbentes ad percussionem Clerici, dummodo effectus sit secutus. *c. Quantæ. De sentent excom.* nam *facientes & consentientes pari pœna plectendi sunt* ut ibidem dicitur; idque clarius habetur *Clem. Si quis suadente. De Pœnis.* Item ad eos, qui ratam habent offensionem Clerici suo nomine factam. *text. clar. c. Cum quis* 23. *De Sent. excomm. in* 6. Quia, ut ait, *Reg.* 10. *Jur. in* 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari.*

63. Notandum II. Quod nomine *Clerici* hic intelligantur omnes saltem prima Tonsura insigniti, dummodo Privilegio Canonis privati non existant. Nomine autem *Monachi* hic intelliguntur omnes omnino Religiosi & Religiosæ, sive Viri sive Moniales sint, eorumque Conversi & Conversæ, imo etiam Novitii & Novitiæ. His addit Herincx *disp. 6. De Censuris qu. 2. num. 56.* Canonissas sæculares, quamdiu Præbendam retinent, & in habitu Ecclesiastico patenter a sæcularibus fæminis distinctivo incedunt. Item gaudent hoc Privilegio Canonis Tertiarii, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, & S. P. N. Francisci, qui assumpto habitu Monachali se Mancipaverunt obsequio alicujus approbatæ Religionis sub obedientia Superioris. Secus dicendum de Eremitis illis, qui sub nulla Regula & obedientia Superiorum vivunt, sed sunt vagi & nullam specialem Ecclesiasticam obligationem habent.

64. Si dicas: Juxta *Reg. 15. Juris in 6. Odia restringi, & favores convenit ampliari:* atqui *can. Si quis suadente 17. q. 4.* versatur in materia odiosa, videlicet Excommunicationis ipso facto incurrendæ; ergo non debet extendi ad omnes dictas personas, sed restringi ad solos Clericos & Monachos, utpote de quibus duntaxat Canon citatus expresse loquitur. Resp. cum Abbate *c. Non dubium. De Sentent. excomm.* distinquendo min. atqui Canon ille versatur in materia odiosa ex parte percutientis, transeat; (nam & hoc in dubium verti posset, *Cum excommunicatio sit medicinalis cap. 1. eod. in 6.*) versatur

in

in materia odiosa ex parte Clericorum, Statusque Clericalis, negatur minor. Sic enim is continet favorem, cum privilegium Canonis sit concessum non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem Ordinis Clericalis, ut dicitur *c. Contingit* 36. *De Sent excomm.* ac proinde merito extendendum. Hæc responsio ut melius intelligatur,

65. Advertendum, quod plerumque, dum uni quidpiam favorabiliter conceditur, id alteri adimatur, ac proinde, quod uni est favor, id alteri soleat esse odium. Ad dignoscendum igitur, quænam materia sit favorabilis, & quænam odiosa, Doctores apud Covarruviam *lib.* 1. *var. resolut. cap.* 11. *n.* 5. & Sanchez *l. de Matrim. disp.* 1. *n.* 4. sequentes assignant Regulas.

66. I. Quoties favor & odium distinqui, atque ab invicem separari possunt, favor ut favor, & odium ut odium assumi debet: ac proinde ejusmodi Constitutio, qua parte est favorabilis, debet late explicari, & qua parte est odiosa, debet censeri strictæ interpretationis.

67. II. Quando Constitutio partim est favorabilis, partim odiosa, simulque favor ab odio separari nequit, tunc, ut dignoscatur, an sit favorabilis nec ne, attendere oportet ad principalem intentionem disponentis. Etsi quidem principaliter in favorem alicujus statuta sit, Constitutio censetur omnino favorabilis, non obstante, quod in aliquod damnum, sive odium tertii redundet. Si autem principale intentum Constitutionis tendit in alicujus odium, seu pœnam, Constitutio censetur simpliciter odio-

sa, estque stricte interpretanda, haud obstante, quod simul cedat in aliqualem favorem tertii: siquidem ex primario suo fine mensuranda, & dijudicanda est ipsamet dispositio.

68. Hoc ad propositum applicando, cum Canon *Si quis suadente* 17. *quæst.* 4. principaliter latus fuerit in favorem status Clericalis & Monachalis, eo quod in ejus opprobrium & damnum cedat, injuste ab aliis verberari, atque iniquis vexationibus corporalibus malevolorum passim obnoxios esse Clericos & Monachos, cæteroquin inermes: hac ratione Constitutio illa censetur favorabilis, ac proinde extenditur etiam ad Conversos, Novitios, & alias personas enumeratas. At vero respectu ipsius criminis, seu injuriæ censetur odiosa, & stricte interpretanda: unde non sufficit solus conatus aut sola injuria verbalis, sed requiritur vera læsio corporalis, sive injectio manuum injuriosa, Unde ulterius

69. Notandnm III. Quod ad incurrendam hanc Excommunicationem requiratur injuriosa percussio, & quæ spectatis circumstantiis sit peccatum mortale. Unde ab hac excommunicatione excusatur primo, qui tam leviter, aut ex joco, vel ex subita cholera percutit Clericum, ut vel ratione parvitatis materiæ, vel ratione inadvertentiæ, seu indeliberationis non peccet mortaliter; prout *cap.* 1. *De Sentent. excomm.* habetur, atque inter alia exemplificatur de Impubere Clericum percutiente

70. Deinde excusatur, qui percutit Clericum causa correctionis & disciplinæ, habens ad hoc

legi-

legitimam facultatem, ut si Magister Clericum Scholarem correctionis causa percutiat *cit. c.* 1. *De Sentent. excomm.* vel si Prælatus subditum percutiat causa disciplinæ: quia talis correctio non potest censeri violenta manuum injectio. Insuper excusatur, qui Clericum vim sibi inferentem, aut sua bona auferentem, percutit cum moderamine inculpatæ tutelæ, nam *vim vi repellere, omnes leges, omniaque jura permittunt*, uti notatur *c. Si vero*, 3. *De sentent. excomm.* Rursum excusatur ab Excommunicatione, qui percutit Clericum, quem invincibiliter nescit esse Clericum, *c. Si vero* 4. *eod.* Item ille, qui Clericum contempto Clericali habitu tyrannidi, & enormitatibus, se inverecunde immiscentem captivat, percutit, aut occidit, *c. Cum non ab homine.* & *c. Perpendimus. eod.*

Additio.

* Item excusantur ab Excommunicatione Rustici, qui Clericum ebrium, eosque injuste aggredientem repellunt, vel vestes ejus, aut brachia violenter detinent. Item Hospites, qui Clericum rixosum, ac varias insolentias, & turbationes in Hospitio causantem vi e domo ejiciunt, quando alias abire renuit, aliaque via non suppetit, quod tamen in Foro externo vix creditur, nisi per sufficientes testes probari queat. Similiter excusantur ab Excommunicatione mulieres, quæ Clericum pudicitiæ suæ insidiantem, quem verbis, aut fuga abigere

non valent, inflictione alapæ, fuste, aliave violenta manus injectione repellunt.

Pariter ex speciali Juris constitutione *cap. si vero 3. de Sentent. excomm.* ab Excommunicatione immunis est; qui in Clericum cum Uxore, Matre, Sorore, vel Filia propria turpiter inventum manus injecerit. Similiter excusantur Judices sæculares ex tacito Ecclesiæ consensu capientes Clericum in flagranti delicto deprehensum, ut eundem sistant Judici Ecclesiastico: uti & Creditores Clericum debitorem de fuga suspectum detinentes. Similiter Religiosi e. g. sub via deprehendentes Apostatam suæ Religionis, eundemque in occulto cum auxilio Patronorum Ordinis absque strepitu, etiam cum violentia, si sponte ire nolit, reducentes ad suum Prælatum: ubi tamen in locis Acatholicis id vix practicabile, vel certe cautissime in summo silentio foret procedendum, uti provide advertit Elbel. *Tr. de Censuris. conferent. 3. n. 97.* Idipsum sentiendum est quoad exemptionem ab Excommunicatione in aliis nonnullis casibus, rarioribus tamen, de quibus consule Jus Canonicum *lib. 5. Decret. tit. 39. §. 4.* *

71. CONCL. III. Plurimæ aliæ Excommunicationes, tum reservatæ, tum non reservatæ, habentur in Jure Canonico, & aliis Constitutionibus Ecclesiasticis passim, quas omnes ob sui multitudinem enumerare difficile foret: in casu tamen emergentiæ de iisdem consulantur Libri de hac materia copiosius tractantes.

Additio. I.

* Specialiter integrum Catalogum talium Excommunicationum affert P. Pichler *lib.* 5. *Decret. titul.* 39. *n.* 17. Potiores, qui excommunicatione, & quidem majori reservata Summo Pontifici ligati sunt, allegantur sequentes. I. Sacrilegi effractores Ecclesiarum, ut eam spolient. *Cap. Conquesti.* 22. *De Sent. excomm.* II. Vexantes eos, qui censuram in aliquos tulerunt, & intra duos menses non desistentes. *cap. Quicunque* 11. *De Sentent. Excomm. in* 6. III. Dantes, & recipientes ob ingressum Religionis *Extrav.* 1. *De Simonia.* Item Simoniaci in Ordine, & Beneficio *Extrav.* 2. *De Simonia.* IV. Ingredientes Clausuram Monasteriorum sub prætextu privilegii, seu licentiæ. Bulla Pii V. quæ incipit *Regularium.* ordine 20. & altera Gregorii XIII. *Ubi gratia.* ordine 28. V. Committentes Duellum, & illud Consulentes ac Principes territoriales concedentes locum, & permittentes Duellum in terris suis, Concil. Trid. *De Reform. sess.* 25. *cap.* 19. ac Clemens VIII. in Bulla *illius vices.* ordine 11. VI. Dantes & recipientes pro gratia, aut justitia apud Sedem Apostolicam. *Extrav.* 1. *De sentent. excomm.* VII. Extrahentes ex Asylo gaudentes eodem. Gregor. XIV. in Bulla *Cum alias.* Hanc excommunicationem aliqui volunt non esse reservatam, Praxis tamen Curiæ Romanæ & Declarationes Cardinalium annumerant cum communi DD. reservatis Matthæucius *Official. Eccles. c.* 24. *n.* 22. & Wiestner

lib. 3. *Decret. tit.* 49. *n.* 185. VIII. Docentes & Defendentes etiam disputative Propositiones damnatas. Decreta S. Officii emanata annis 1665. 1666. 1679. & 1690. IX. Regulares administrantes Sacramenta Extremæ Unctionis, aut Eucharistiæ infirmis, vel Matrimonia solemnizantes sine licentia Parochi, vel Episcopi, aut Papæ. *Clement.* 1. *de Privil.* X. Tertiarii portantes Habitum FF. Minorum Leo X. in Bulla *Licet alias*, extra Bullarium. XI. Apostatæ a Religione, quamvis maneant in Fide Catholica: alias enim pariter incurrerent reservationem Bullæ Cœnæ. Atque ista Excommunicatio, in quantum fuit lata a Pontifice *c.* 2. *Ne Clerici. in* 6. equidem non reservatur: interea tamen specialiter reservatur a multis Religionibus, uti nostra, ac inter casus reservatos numeratur. XII. Absolventes sub prætextu Privilegiorum a casibus Bullæ Cœnæ, vel specialiter reservatis per Ordinarios. *Decret. sub Clemente VIII. emanatum ann.* 1601.

Inter excommunicatos Excommunicatione non reservata numerantur a citato Auctore.

I. Scienter contrahentes Matrimonium in gradibus prohibitis *Clem. unic. de Consang.*

II. Imprimentes libros absque licentia Superiorum. Leo X. in Bulla duodecima respectu Bullarii.

III. Procurantes abortum fætus animati. Gregor. XIV. in Bulla *Sedes Apostolica*; ordine, octava.

IV. Cogentes vel impedientes mulieres ab ingressu

ingreſſu Religionis Trid. *de Regularibus. ſeſſ.* 25. *cap.* 18.

V. Vexantes Eccleſiaſticos, quod non elegerint eum, pro quo rogabatur *cap. Dicant.* 12. *De Elect. in 6.*

VI. Regulares adeuntes Curias Principum ad nocendum ſuis Prælatis vel Monaſteriis. *Clement. Ne in agro §. Quia vero; De Stat. Monach.**

Additio II.

* Hæ (ut ſupra jam memini) ſunt potiores Excommunicationes, quæ in Germania contingunt. Tu Confeſſarie easdem attente relege, & pro conſolatione tua ex Patre Albertò Reiffenſtuel *part.* 1. *Inſtit. cap.* 6. §. 6. *n.* 468. ſequentes tres Regulas cape. I. Quoad ſæculares plebejos non eſt multum ſcrupulizandam circa materiam Cenſurarum; vix enim audies, eosdem aliquam incurrere, dummodo tres caſus excipias, utpote percuſſionem Clerici, Hæreſin, & quando pro Excommunicato eſt quis ſententialiter declaratus, ſeu publice denuntiatus; ubi tamen etiam quoad *primos duos Caſus* adverte, num omnes conditiones ad incurrendam Excommunicationem requiſitæ, & ſuperius ſpecificatæ concurrerint; quoad *tertium caſum* autem, num fuerit Excommunicatio latæ vel ferendæ ſententiæ? *Regula.* II. Quoad Clericos, vel doctiores ſeu honoratiores Laicos majus eſt ſubinde periculum, ne vel Excommunicationem aliquam contentam in Bulla

Cœnæ

Cœnæ, vel alias superius expressas incurrant; præsertim Clerici attendant, ne aliquam Censuram propter labem Simoniæ contrahant. Milites, & eorum Officiales, ne subjaceant pœnis duellantium. Laici Judices, ne lædendo immunitatem, seu libertatem Ecclesiasticam Excommunicatione Bullæ Cœnæ afficiantur. Hinc bene imprimant memoriæ inter specificatas superius *n.* 56. Excommunicationes Bullæ Cœnæ illas, quæ a casu XIV. usque ad XX. reperiuntur. *Regula.* III. Quamvis Excommunicationes intra, & extra corpus Juris sint propemodum infinitæ, sufficit tamen Confessario noscere potiores, præsertim superius in Bulla Cœnæ, & extra specificatas; nam Judicium hoc Sacramentale exercetur humano modo: foret autem humanæ imbecillitati onus prorsus insupportabile, habere obligationem noscendi omnes, & memoriter sciendi singulas Censuras in & extra Corpus Juris in varia crimina, aut excessus latas, vel comminatas. *

72. Quæres. An quis sæpius possit excommunicari? Resp. affirmative, *arg. c. Cum pro causa. De sentent. excomm.* & notat Glossa *in c. Engeltrudam.* 3. *q.* 4.

73. Nec obstat, quod ejectus ex Ecclesia non possit amplius ejici; sicut & occisus nequit iterum occidi. Resp. enim cum *citata Glossa.* Excommunicationem habere duos effectus, unum ejiciendi extra Ecclesiam, & alterum detinendi extra. Et licet Excommunicatio posterior non possit consequi primum effectum in jam excommunicato, bene tamen secundum.

74. In-

74. Infertur proinde conformiter dictis, quod ligatus pluribus excommunicationibus possit absolvi ab una, & non altera, & qui vere vult absolvi ab omnibus, omnem causam, pro qua, vel quibus fuit excommunicatus, debeat exprimere *arg. cit. c. Cum pro causa. De Sent. excomm.* juncta Glossa *ibidem.* ℣. *Tanquam excommunicatum.*

75. Nec obstat, quod unum peccatum non dimittatur sine altero, *arg. c. Majores. §. Sed adhuc. De Baptismo.* ibi: *Dominus, qui totum hominem salvum fecit in Sabbato, opus imperfectionis non novit; & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit.* Resp. quippe cum Fagnano *in cit. c. Majores. n.* 62. disparitatem esse, quia absolutio a peccatis est actus Divinus, qui non debet esse absque perfectione: secus de absolutione ab Excommunicatione, quæ est actus humanus Ecclesiæ, utpote per quam introducta est Excommunicatio.

APPENDIX.

De modo tollendi Excommunicationem semel latam.

SUMMARIUM.

* *An excommunicatio semel lata tollatur absque Absolutione? Addit. I.*

* *Quisnam in articulo mortis possit ab Excommunicatione absolvere? Addit. II.*

* *Quisnam extra articulum mortis? Addit. III.*

* *An extra Italiam possint Regulares mendicantes absolvere ab Excommunicatione reservata a Clemente VIII? Addit. IV.*
* *An ab aliis Excommunicationibus extra casus Bullæ Cœnæ? Addit. V.*
* *An ab Excommunicationibus Bullæ Cœnæ in casibus occultis? Addit. VI.*

Additio. I.

* QUÆRES I. Quomodo Excommunicatio semel lata iterum tollatur? Resp. *Ex lib. 5. Decret. tit. 39. n. 240.* ordinarie loquendo Excommunicatio major semel contracta, etiam cessante contumacia excommunicati, & præstita satisfactione, non tollitur sine absolutione, quamvis is, qui Excommunicationem tulit, vel ipse excommunicatus moriatur, etiam datis ante mortem signis Pœnitentiæ, quibus equidem cœlum promereri poterit, ad terrorem tamen aliorum in loco benedicto excommunicatus notorius, & non toleratus sepeliri nequit, antequam verberatis prius ossibus in tantum absolvatur, ut quoad suffragia, & preces communes iterum Ecclesiæ incorporetur. Ita habetur *can. si Episcopus ante.* 11. *q.* 3. & præcipue *cap. a nobis.* 28. *De sentent. excomm.* Dicitur notanter *ordinarie loquendo*, quia limitatur in casu, quo auctor Excommunicationis hanc tulit sub certa conditione, simulque declaravit, eam non nisi usque ad talis conditionis impletionem durare, tunc enim conditione adimpleta cessat Excommunicatio absque nova aliqua absolutione. *

Addi-

Additio II.

* Quæres II. Quisnam possit ab Excommunicatione semel lata absolvere in articulo vel periculo mortis? Resp. in articulo vel periculo mortis quilibet Sacerdos potest absolvere a quavis Censura, nulla prorsus excepta. Ita expresse Concil. Trid. *Sess.* 14. *De Pœnitentia. cap.* 7. prope finem. De quo vide ulteriorem declarationem *Tract.* 4. *dist.* 4. *n.* 33. Simul etiam nota, si talis moribundus fuisset antea specialiter declaratus, seu publice denuntiatus tanquam excommunicatus, talem debere ante absolutionem jurare, vel saltem pro foro interno efficaciter promittendo se obligare, quod, si convaluerit, se sistere velit reservanti, ut obedientem se ostendat, & Mandatum, non novam absolutionem, de satisfaciendo ab eodem recipiat, quo postea non præstito in Excommunicationem reincidet. Pichler *lib.* 5. *Decret. tit.* 39 *n.* 14. Vide etiam desuper Marchant. in Tribunali, Jordanum, & Gobat. apud & cum P. Sporer *part.* 3. *Theolog. Sacrament. cap.* 6. *Sect.* 1. *n.* 723. qui etiam part. 3. *cap.* 3. *sect.* 4. *n.* 519. explicat, quid per periculum mortis intelligatur.

Additio III.

* Quæres III. Quisnam ab eadem absolvere possit extra articulum vel periculum mortis? Resp. I. Extra articulum mortis, si Excommunicatio, qua pœnitens afficitur, non fuit particulariter, & in specie contra ipsum lata ab homine:

mine: & præterea eadem in Jure non est reservata, potest quilibet legitimus Confessarius absolvere. Ita apud Pichler *loc. cit.* & apud Schmalzgruber *lib. 5. Decret. tit. 39. n. 96.* cum plurimis aliis Divus Thomas *in Supplem. part. 3.* ac deducitur *ex cap. Nuper 29. De Sent. excomm.* & *cap. Ex frequentibus 3. De Institut. prope finem.*

Resp. II. Ab excommunicatione specialiter contra aliquem ab homine v. g. ab Episcopo lata extra articulum mortis solus ille, qui tulit, vel legitimus Successor, aut Superior ejusdem, vel demum ab eodem delegatus absolvere potest, idque intelligendum pro utroque foro. Ita communis, & deducitur ex variis textibus Juris passim apud Canonistas videndis. Ratio est: quia lata per particularem sententiam Excommunicatione, censetur sibi ferens ex communi persuasione potestatem absolvendi specialiter pro utroque foro reservasse, ut sic excommunicatus magis adigatur ad parendum Judici, aut satisfaciendum parti læsæ.

Resp. III. Si excommunicatio, quam pœnitens incurrebat, est lata a Jure, & præterea ibidem reservata Summo Pontifici, nullus inferior absolvere potest, nisi quis habeat specialem desuper facultatem per privilegium, delegationem, vel etiam per ipsummet Jus. Ita apud Pichler *loc. cit.* teste Castropalao omnes, ac eruitur ex *cap. 13.* & *cap. 58. De Sentent. excomm.* Ratio est: quia nullus inferior habet potestatem in Superioris Legem, nisi ab eodem, vel ab altiori concedatur.

Resp. IV.

Resp. IV. Episcopis per ipsummet Jus, nimirum per Concil. Trid. *Sess.* 24. *de Reformat. cap.* 6. data est facultas *ab omnibus Censuris Sedi Apostolicæ reservatis, in quibuscunque casibus* NB. *occultis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro Conscientiæ gratis absolvendi. Idem & in Hæresis crimine in eodem foro Conscientiæ eis tantum non eorum Vicariis sit permissum.* Ita in terminis *Concil. Trid. cit. loc.* Et licet disputetur inter AA. an post Bullam Cœnæ, singulis annis Romæ de novo cum suis efficacissimis clausulis derogatoriis promulgatam, hæc potestas ipsis adhuc competat de per se quoad speciales casus in illa Bulla contentos? de quo inquiri poterit apud Kazenberger *in Supplem. Theol.* P. Sporer *Tr. de Censuris cap.* 3. *sect.* 2. *n.* 107. Interea tamen videtur in Germania, in qua hæreses sunt frequentiores, hæc disputatio quoad Praxin ex eo cessare, quia Episcopis specialiter desuper supplicantibus solet de novo concedi ista facultas non solum pro foro interno, sed etiam pro externo per se, vel per alios deputatos, prout verba formalia Concessionis plerumque sic sonant: *Datur insuper facultas absolvendi ab omnibus casibus reservatis etiam Bullæ Cœnæ in locis tamen ubi impune grassantur Hæreses &c.* videatur Jus Canon. *L.* 5. *T.* 7. §. 7.

Resp. V. Regularibus Mendicantibus per speciale Privilegium data est facultas pro *foro conscientiæ tantum,* & *extra casus Bullæ Cœnæ*

fæculares quoscunque accedentes abſolvendi ab omnibus reliquis Cenſuris Papæ in Jure reſervatis, ſi tamen caſus adhuc iſti necdum fuerint ad forum contentioſum deducti. Ita eruitur ex variis conceſſionibus SS. Pontificum, quas videre eſt in compendio noſtrorum Privil. †. *Abſolutio quoad ſæculares*, nec non in Jure Canonico *lib. 5. Decret. tit. 7* §. 7. 8. *ac* 9. *&* *tit.* 39. §. 8. *n.* 255. Item fuſius apud Hyacinthum Donati *Tom.* 1. *part.* 1. *tract.* 13. *q.* 17. & *tom.* 2. *tr.* 11. *quæſt.* 17. *&* 18. ac utiliſſime apud Kazenberger *in Supplem. Theol. Decal.* P. Sporer *De Cenſuris cap.* 3. *ſect.* 2. §. 2. *per totum.* Dicitur notanter, 1mo: *pro foro Conſcientiæ tantum*; nam in foro externo, ſi Judex vult, poteſt adhuc non obſtante hac abſolutione procedere. Antequam tamen actu ſic procedat, non tenetur necdum publice cognitus, quod fuerit antea excommunicatus, & modo ſit in foro interno abſolutus, ſe etiam quoad forum externum gerere tanquam excommunicatum. Dicitur notanter 2do: *ſi caſus iſti necdum ſunt ad forum contentioſum deducti*; nam ſecus dicendum, ſi jam forent in foro contentioſo, præſertim ſi quis ibidem per ſententiam condemnatoriam, vel declaratoriam jam fuiſſet tanquam excommunicatus proclamatus. Dicitur notanter 3tio: *exceptis caſibus Bullæ Cœnæ*; quid enim de his in ordine ad Regulares Mendicantes ſentiendum, adaperiet Quæſitum ultimum: interea continuando adhuc de Excommunicationibus reſervatis extra Bullam Cœnæ. *

Addi-

Additio IV.

* Quæres IV. An Regulares Mendicantes in Germania possint absolvere ab Excommunicatione circa quinque casus, quos sibi specialiter reservavit Summus Pontifex Clemens VIII.? Ante responsionem suppono, casus illos quinque, quibus Clemens VIII. annectebat Excommunicationem, ejusque absolutionem specialiter sibi reservabat, esse sequentes. I. Extractionem Reorum ex Ecclesia vel cœmeterio. II. Violationem Clausuræ Monialium ad malum finem castitati oppositum. III. Duellum, in forma Trident. IV. Percussionem Clerici, dummodo, non sit omnino levis. V. Simoniam realem, vel Confidentialem. H. N. Resp. Extra Italiam Regulares Mendicantes possunt absolvere pro foro interno ab Excommunicatione dictorum quinque casuum. Ita deducitur ex Decreto Urbani VIII. post Clement. VIII. anno 1628. die 17. Novembr. emanato. Videatur Kazenberger *loc. cit. n.* 110. & 111. ubi integrum Decretum Urbani VIII. adducit. *

Additio V.

* Quæres V. An Regulares Mendicantes possint sæculares extra casus Bullæ Cœnæ absolvere pro foro interno ab aliis Excommunicationibus Papæ reservatis, supposito, quod aliquis casus, ob quem talis Excommunicatio incurritur, equidem jam pluribus sit notus, interea tamen necdum ad forum contentiosum dedu-

ctus. E. g. Ponamus, quod Petrus coram pluribus percusserit Paulum Clericum: quæritur, an is, si paratus sit Paulo omnimodum satisfactionem exhibere, possit ab hac Excommunicatione per Regulares mendicantes pro foro interno absolvi eo tempore, quo hæc percussio necdum fuit deducta ad forum contentiosum?

Resp. ad hoc dubium Sbogar *tract.* 40. *n.* 50. & Benjamin Elbel hic *De Censuris. Conferentia* 8. §. 2. *n.* 266. *&* *seqq.* affirmative; & P. Kilianus Kazenberger affert *loc. cit.* §. 2. *n.* 111. desuper speciale Privilegium ex Bulla Pauli III. data anno 1545. Confessariis Societatis JEsu, & consequenter etiam Mendicantibus quoad Privilegia communicantibus, extra casus Bullæ Cœnæ absolute, & non tantum limitando ad peccata occulta, id concedens. Incipit autem hæc Bulla *cum inter cunctas &c.* ubi sic asseritur: *Nec non illis ex vobis, qui Presbyteri fuerint, quorumcunque utriusque sexus Christi Fidelium ad vos undecunque accedentium, Confessiones audiendi, & ab omnibus & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus & delictis, quantumcunque gravibus & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, & a quibusvis ex ipsis casibus resultantibus Sententiis, censuris, & Pœnis Ecclesiasticis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ) absolvendi, ac eis pro commissis pœnitentiam salutarem injungendi, plenam, ac liberam facultatem concedimus.* Interea tamen recte notatur in Jure Canon. *lib.* 5. *Dec. tit.* 39. §. 8. *n.* 270. ut, si Excommunicatio fuerit contracta ob læsionem alterius, etiam pro foro in-

ter-

terno non facile quis absolvatur, antequam parti læsæ actualiter satisfecerit.

Additio VI.

* Quæstio VI. An Regulares mendicantes possint sæculares absolvere ab Excommunicatione Bullæ Cœnæ in casibus occultis? Quæstio hæc movetur solummodo de casibus Bullæ Cœnæ occultis; nam, quod absolvere nequeant a publicis, nisi specialissimum haberent Privilegium, *non obstante Bulla Cœnæ*, id concedens (prout de tali speciali Privilegio quoad hæresin mentionem fecimus *Tract.* 4. *dist.* 4. *in Addit. post n.* 31.) est omnium Doctorum, & clare eruitur ex ipsis clausulis derogatoriis Bullæ Cœnæ a Clemente X. emanatæ, ac singulis annis de nova promulgatæ. Hoc præscito, Resp. I. Si dubitatur, an hi vel illi casus in particulari comprehensi sint sub Excommunicatione Bullæ Cœnæ? possunt Regulares mendicantes absolvere. Ratio est quia sic Clemens VIII. expresse concessit, prout testes sunt præter Passerinum, Dominicus Viva *in Trutina Theolog. Expositione Propositionis* 3. *ab Alexandro VII. damnatæ*: & Kilianus Kazenberger *loc. citat. n.* 111.

Resp. II. In casibus Bullæ Cœnæ certis, quamvis occultis, nequeunt Regulares mendicantes ab Excommunicatione absolvere loquendo quoad pænitentes sæculares. Ita communis; & patet tum ex clausulis derogatoriis Bullæ Cœnæ videndis in Jure Canon. *lib.* 5.

Decret. tit. 7. n. 352. tum ex propositione damnata circa Hæresin pariter in Bulla Cœnæ contentam, estque propositio damnata ab Alexand. VII, ord. 4. hujus tenoris. *Prælati Regulares possunt in foro Conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab Hæresi occulta, & ab Excommunicatione per eam incursa.* Dicitur notanter: *loquendo quoad pœnitentes sæculares*; etenim quoad pœnitentes Regulares ejusdem Ordinis multi DD. adhuc defendunt, tales, si casum Bullæ Cœnæ incurrissent, posse absolvi a suis Superioribus, aut per se ipsos, aut per specialiter deputatos. Videantur Felix Potestas *tom.* 1. *Examinis Confess. part.* 4. *cap.* 5. *n.* 3372. *ac seqq.* & Kilianus Kazenberger: qui plures AA. una cum Bullis Pontificiis *in Supplement. Theolog. Moral.* P. Sporer adducit: *Tract. de Censuris. cap.* 3. *sect.* 3. §. 4. *n.* 119. Accedit, quod Regulares (ne detur vagandi licentia) numerentur inter legitime impeditos adire Romam pro absolutione: sed legitime impeditos suos subditos, habens in eosdem potestatem Episcopalem vel quasi Episcopalem (uti habere censentur in suos Prælati Regulares) potest absolute absolvere a casibus Bullæ Cœnæ per se, vel etiam per suum delegatum: ergo. Adde praxin, qua in his terris videmus passim Prælatos absolvere Apostatas suæ Religionis deprehensos: consuetudo autem est optima legum interpres. Videatur Jus Canon. *lib.* 5. *Decret. T.* 7. §. 8. uti quoque §. 9. n. 417. *cum seqq.* Sporer *part.* 3. *Theolog. Sacrament. cap.* 6. *sect.* 2. *n.* 750. *ac seqq.* & Antonius de Spiritu Sancto in Directo-

rectorio Regularium *Tract. 2. disput. 1. sect. 1. §. 2. n. 28. & seqq.* atque si huic fides est, Sacra Pœnitentiaria anno 1617. taliter respondit, nimirum inhibitionem circa absolutionem a casibus Bullæ Cœnæ solum quoad Sæculares, non quoad Regulares intelligendam esse.*

QUÆSTIO IV.

De suspensione, ac variis ipsam attinentibus.

QUÆSTIO II.

76. *Suspensio, quid?*
77. *Differt a Depositione, & Degradatione.*
78. *Suspensio latæ, & ferendæ Sententiæ.*
(g) Vide dicta Tr. 2. Dist. 2. n. 35. 36. & seqq.
79. *Suspensio ab Officio, & Beneficio.*
80. *Totalis, & partialis; quid?*
81. *Suspensio ab officio non includit Suspensionem a Beneficio, nec econtra.*
82. *Per se loquendo.*
83. *Idem dic de Suspensione ab ordine, & Jurisdictione.*
84. *Suspensio absolute lata, censetur totalis.*
85. *Corollarium.*
86. *Secus, si Suspensio feratur determinate, cum Addit.*
87. *Suspensus, si exerceat actum sibi prohibitum, an fiat irregularis?*

76. CONCL. I. *Suspensio* est Censura Ecclesiastica, qua prohibetur, seu arcetur Minister Ecclesiæ ab aliquo actu Ecclesiastico alias sibi competente, & hoc ad tempus. Ita Doctor Subtilis 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. estque in re communis. Dicitur, *qua Minister Ecclesiæ*, id est Clericus: quia Suspensio est Censura propria Clericorum, & quæ Laicis non competit, quamvis Excommunicatio, & Interdictum sint Censuræ Clericis & Laicis Communes. Dicitur ulterius, *arcetur ab aliquo actu Ecclesiastico*: quia hic est proprius & adæquatus effectus suspensionis, scilicet privare Clericum exercitio actus Ecclesiastici cæteroquin sibi competentis, ut non possit illum licite, & absque peccato exercere. Et per hoc differt Suspensio a cæteris Censuris, quæ plures alios & distinctos effectus habent, ut patet ex singularum explicatione.

77. Additur tandem *& hoc ad tempus*. Per quod Suspensio differt a Depositione, ac Degradatione, quæ privant ministerio actuum Ecclesiasticorum in perpetuum, & absque spe restitutionis Quod si ponas, aliquam suspensionem, quæ etiam perpetuo & sine spe restitutionis privat ministerio Ecclesiastico, jam non so-

foret Cenſura, ſed conformiter dictis pœna vindicativa; ſicuti ſi infligeretur ob peccatum mere præteritum.

78. CONCL. II. Suſpenſio varie dividitur. Ita omnes, & patet inductione. Nam inprimis *ſuſpenſio* alia eſt *latæ ſententiæ*, quæ ſcilicet ipſo Jure infligitur delinquenti: alia *ferendæ ſententiæ*, quæ primum per ſententiam Judicis ob commiſſum delictum infligitur. (g)

79. Deinde ipſa dividitur in Suſpenſionem ab Officio, & a Beneficio. *Suſpenſio ab Officio* eſt, qua Clerico interdicitur executio ſuorum Ordinum aut aliarum functionum, quæ ipſi ratione Ordinis, aut muneris Clericalis competunt. *Suſpenſio a Beneficio* dicitur, qua fructus ſui Beneficii Eccleſiaſtici Clericus percipere prohibetur: prout amplius declarabitur in Concluſionibus.

80. Ex his utraque *Suſpenſio* ſubdividitur in totalem, & partialem. *Totalis* eſt, qua quis ab omni prorſus Officio Eccleſiaſtico, vel a perceptione omnium omnino fructuum beneficialium ſuſpenditur, ſeu arcetur. *Partialis* eſt, qua vel unus ſpecialis actus officii Eccleſiaſtici Clerico prohibetur; ut, ſi Sacerdos ab exceptione Confeſſionum, aut Epiſcopus a collatione Ordinum ſuſpendatur; nam talis poteſt alios actus Ordinis ſibi competentes exercere; utputa celebrare Miſſam, & hujusmodi. Vel (loquendo de Suſpenſione partiali a Beneficio) ſi Clerico Beneficiario certa duntaxat pars fructuum beneficialium ſubtrahatur, v. g. tertia, vel quarta ſolummodo pars eorum.

81. CONCL. III. Censura Suspensionis est strictæ interpretationis, ac proinde Suspensio ab Officio per se non includit Suspensionem a Beneficio, nec econtra. Ita Ludov. Engel. *tit. de Sentent. excomm. n.* 75. Navarrus *cap.* 72. *Manual. n.* 160. & alii. Ratio est: quia Suspensio est pœna, ob commissum delictum inflicta: atqui pœnæ sunt strictæ interpretationis: nam *odia restringi, & favores convenit ampliari* juxta *Reg.* 15. *Juris in* 6. simulque *in pœnis benignior est interpretatio facienda. Reg.* 49. *Juris in* 6. Ex quibus mox sequitur, Suspensionem ab Officio non includere per se loquendo Suspensionem a Beneficio, nec econtra: habent enim diversos effectus, & ab invicem separabiles.

82. Dicitur, *per se loquendo*; nam si Suspensio ab Officio sit perpetua, & in effectu Depositio, tunc taliter suspensus per sententiam Judicis merito etiam privandus erit Beneficio: cum Beneficium detur propter Officium, quod tamen in perpetuum suspensus amplius exercere non potest. Intellige, dummodo ipsi suspenso præstentur alimenta ab Ecclesia, ne in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur.

83. CONCL. IV. Similiter suspensus ab Ordine, non censetur suspensus a Jurisdictione Ecclesiastica, nec econtra. Ita cit Engel *n.* 76. estque communis Doctorum. Ratio patet ex proxime dictis: quia Suspensio est strictæ interpretationis, ac proinde non extendenda ultra verborum proprietatem. Hinc Episcopus suspen-

spensus ab Ordine, licet Confessiones audire non possit, alteri tamen potestatem adsolvendi, seu Confessiones audiendi delegare non prohibetur: nam hoc spectat ad potestatem jurisdictionis, illud ad potestatem Ordinis.

84. CONCL. V. Nihilominus, si absolute & sine limitatione Suspensio imponitur, neque ex adjunctis limitatio aliqua colligi possit, censetur ea esse simpliciter totalis. Ita Herincx *disp. 6. de censuris n. 63.* Laymann, & communis. Ratio est: quia ex vi sermonis propositio indefinita æquivalet universali; simulque tunc non est ratio, cur potus Suspensio de uno, quam de altero lata intelligatur.

85. Infertur proinde, quod suspensus absolute sine ulla determinatione, intelligatur suspensus tam ab Officio, quam a Beneficio. Infertur ulterius, quod simpliciter & absolute suspensus ab Officio, censeatur suspensus tam ab Ordine, quam jurisdictione: quia officium includit utrumque, nec est major ratio de uno, quam de altero.

86. Dicitur, *si absolute & sine limitatione &c.* nam, si Suspensio feratur determinate ad certam materiam, utputa super certum actum ordinis vel Jurisdictionis non exercendam, fatentur omnes, eam ultra ejusmodi actum non esse extendendam: cum pœnæ non sint extendendæ ultra verborum proprietatem. Sic suspensus a Confessionibus audiendis potest celebrare Missam, Officium Diaconi solemniter exercere, ac hujusmodi.

Addi-

Additio.

* Confessiones tamen nequit amplius *licite* imo nec *valide* excipere talis a Prælato suo Regulari ob varios defectus in sacro Tribunali commissos vere suspensus: quia sic tunc Superior privat jurisdictione, quam non habet subditus Regularis, nisi dependenter a concessione sui quoad hoc legitimi Superioris. Dixi notanter, *vere suspensus*: Nam secus (loquendo de valore Sacramenti) foret dicendum, si Superior interdicendo tali subdito deinceps Confessionale; præcise adhibuisset sequentes terminos; *prohibeo, interdico;* quia vi solius prohibitionis audiendi imposterum Confessiones equidem illicite contra Præceptum Superioris ageret; necdum tamen per hos terminos censeretur adimere Superior suo subdito jurisdictionem; sicque talis absolutio adhuc foret valida; uti docte & fusius resolvit Elbel *Tr. de Censuris, conferent.* 4. *n.* 135. *&* *seqq.*

87. CONCL. VI. Suspensus per Censuram ab Officio, si actum sibi interdictum culpabiliter exerceat, contrahit Irregularitatem *c.* 1. *De Sent. & re judicat. in 6.* At vero suspensus a Beneficio, si eidem se ingerat, & fructus percipiat, non efficitur irregularis, perdit tamen Beneficium ipso jure. *arg. c. Cupientes. §. Cæterum De Elect. in 6.* Engel *loc. cit. n.* 78. Pirhing *de Sent. excomm. n.* 209. & alii.

88. CONCL. VII. Omnes, & soli Clerici, præter Papam, Suspensionis Censuram incurrere possunt.

possunt. Ita Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 1. contra Henriquez, qui existimat, etiam in Abbatissam Suspensionis censuram cadere posse. Patet Conclusio ex definitione Suspensionis *n.* 76. *& seqq.* explicata.

89. Nec urget instantia de Abbatissa, nam ipsa solum suspendi potest ab Officio suæ œconomiæ, ejusque actibus, non vero ab actu aliquo Ecclesiastico, cum sit incapax omnis Ordinis.

Additio. I.

* Quæres I. Ob qualia crimina ratione collationis vel receptionis Ordinum a Jure Suspensio infligatur? Supponit hoc Quæsitum *ab homine*, nimirum a Superiore Ecclesiastico posse infligi, uti excommunicationem, ita etiam regulariter Suspensionem ob varia gravia delicta, prout in Domino visum fuerit. Dubium igitur solummodo remanet, ob quæ *ab ipso Jure* Suspensio infligatur; & quidem in præsenti ratione Ordinum. H. S.

Resp. II. Loquendo *de Episcopo male ordinante* is incurrit Suspensionem. I. Si primam Tonsuram det infanti. II. Idem dic, si illitterato, vel conjugato conferat: prout utrumque eruitur ex *cap. Nullus. De Temp. ord. in 6.* III. Si ordinet simoniace *cap. penult. De Simonia.* IV. Si sacrum Ordinem conferat Religiosis necdum professis. *Bulla* 75. *Pii V.* V. Si ordinet Monachum sine licentia proprii Ordinarii. Trid. *Sess.* 23. *cap.* 8. *de Reform.* VI. Si ordinet

dinet suum subditum in aliena Diœcesi sine licentia Ordinarii dictæ Diœcesis. Trid. *Sess.* 6. *cap.* 5. *de Reform.*

Resp. II. Loquendo de male ordinatis. I. Suspenduntur, qui recipiunt ordines simoniace. *cap. penult. de Simonia.* II. Religiosi necdum professi recipientes Ordines sacros. *Bulla* 75. *Pii V.* III. Qui recipiunt Ordines sacros ante requisitam ætatem *cap.* 14. *de Temp. Ordin.* IV. Qui uno die duos sacros Ordines recipiunt. *cap. Litteras* 13. *de Temp. Ordin.* V. Qui ordinantur extra Tempora *c. Cum quidam, Eodem.* VI. Qui ordinantur ab Episcopo alieno sine licentia Ordinarii proprii, & VII. Qui a proprio in aliena Diœcesi, absque debita licentia. Trid. *de Reform. sess.* 6. *cap.* 5. & *sess.* 23. *cap.* 8. VIII. Qui recipiunt Ordines aliqua Censura irretiti. *c.* 32. *de Sentent. excommunic.* IX. Qui ordinantur per saltum. Trid. *sess.* 23. *cap.* 14. *de Ref.* X. Qui citra speciale Privilegium ordinantur in Sacris, cum litteris Dimissoriis a Capitulo infra annum Sede vacante datis Trid. *sess.* 7. *cap.* 10. *de Reform.* XI. Qui ordinantur ficto Titulo. Bulla *Secretis.* ab Urbano VIII. edita 1624. XII. Qui ordinantur in Sacris post Matrimonium etiam ratum tantum. *Extravag. Antiquæ. Joannis XXII. de Voto & Voti Redempt.**

Additio II.

* Quæres II. Ob quæ alia delicta præter Suspensiones specificatas, & incurrendas in collatione

tione, vel receptione Ordinum infligatur a Jure Suſpenſio? Reſp. ob ſequentia. I. Si Epiſcopi ingrediantur Monaſteria Monialium in caſibus non neceſſariis. Bulla 28. Gregorii XIII. II. Si Religioſi in Religionis ingreſſu a ſe admiſſo NB. *ex pacto* recipiant prandia, paſtum, pecunias, aut jocalia. *Extrav. Sane. De Simonia.* III. Si Parochi jungant Sponſos alterius Parochiæ ſine licentia proprii Parochi. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de Reform. Matrim.* IV. Si Regulares prætextu Privilegiorum introducant mulieres in Clauſuram Monaſteriorum. Bulla 20. S. Pii V. de quo *lib.* 3. *Decret. Tit.* 35. §. 2. V. Si Clerici nefandum Sodomiæ crimen exerceant. Ita in Bulla Pii V. ordine 72. quæ eſt reperibilis *lib.* 5. *Decret. Tit.* 16. *n.* 91.

Hæc tanquam potiora delicta, ob quæ Suſpenſio incurritur, adduxiſſe ſufficiat. In emergentia autem alicujus ſpecialis caſus dubii, qui ex dictis erui nequiret, inquiratur apud Canoniſtas præſertim *lib.* 1. *tit.* 11. *De Temporibus Ordinationum.* & *lib.* 5. *Decretalium.* in quo plurimis Titulis tractatur de variis criminibus, & pœnis ob eadem incurrendis. Cæteroquin pro praxi & ſpeciali Confeſſariorum ac Pœnitentum conſolatione quatuor bene adhuc notentur. I. Quod nulla ſuſpenſio afficiat Laicos, ſed tantummodo Clericos. Quod loquendo in ordine ad Clericos non omnes Suſpenſiones, quæ ſubinde in Jure vel libris reperiuntur, ſint illico *latæ ſententiæ*, ſed non raro primum *ferendæ*, quæ conſequenter in nullo foro contrahuntur ante ſententiam Judicis condemna-

toriam

toriam. III. Quod conformiter dictis de Censuris Suspensio gravis tanquam Censura a Clericis non incurratur, nisi ob peccatum mortale deliberate perpetratum, cui annexam esse Censuram præterea cognosci debet saltem in confuso, alias cum indeliberatione vel cum ignorantia invincibili peccati, vel saltem Censuræ annexæ eadem non incurritur, & consequenter nec Irregularitas contrahitur, si stante tali ignorantia actus aliquis Ordinis sacri exercetur. IV. Quod supposito etiam, omnia ad Censuram requisita confluxisse, Confessarii adhuc Ordinis Mendicantium a qualibet Suspensione tanquam Censura, inflicta ab ipsomet Jure, & necdum ad forum contentiosum deducta, quamvis cæteroquin aliis nota, possint pro foro interno absolvere, prout patet tum ex Bulla *Cum inter cunctas*, Pauli III. quæ est 7. in Bullario Rodriguez, tum ex *Compend. Privileg. S. J. v. Absolutio* §. 1. *

QUÆSTIO IV.

Quid, & quotuplex sit Interdictum: & qualis effectus ipsius?

SUMMARIUM.

90. *Interdictum, quid?*
91. *Quomodo differat ab Excommunicatione, & Suspensione?*
92. *Interdictum locale, Generale, & Particulare, quid?*

93. *An-*

93. *Interdicta Civitate censentur interdicta Suburbia &c.*
94. *Quid si Ecclesia sit interdicta? Contigua quid?*
95. *interdictum personale,*
96. *Et mixtum, quid?*
97. *Interdicto Clero, vel populo, qui censeantur interdicti?*
* *Specificantur Interdicta potiora.*
98. *Interdicti triplex effectus.*
99. *I. Privatio participationis quorundam Sacramentorum.*
100. *Et quorum?*
101. *Quid de Baptismo, Confirmatione, Et confectione Chrismatis?*
102. *Item de Pœnitentia, & Eucharistia?*
103. *II. Probibitio Divinorum Officiorum, & quorum?*
(*b*) Conformiter dictis supra n. 20.
104. *Limitatur hoc.*
* *Alia adhuc limitatio.*
105. *III. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.*
106. *Declaratur hic effectus.*
107. *casus practici circa hoc.*
* *Quomodo Interdictum semel latum iterum tollatur.*
108. *Cessatio a Divinis, quid?*

90. CONCL. I. *Interdictum* recte definitur, dicendo: Interdictum est Censura Ecclesiastica: per quam prohibetur participatio

certorum Sacramentorum, Divinorum Officiorum, atque sepulturæ Ecclesiasticæ. Ita in re communis.

91. Differt autem interdictum ab Excommunicatione, quod hæc multo gravior existat, utpote removens Fidelem non solum a participatione Sacramentorum, sed etiam a communibus Suffragiis Ecclesiæ, ipsaque communione Fidelium. Item Excommunicatio non fertur in loca, aut integras civitates; secus accidit in Interdicto locali. Differt etiam Interdictum a Suspensione: nam hæc fertur in solas personas Ecclesiasticas; Interdictum vero etiam in Laicas ferri potest. Omittuntur aliæ differentiæ.

92. CONCL. II. Interdictum dividitur in locale, personale, ac mixtum. Ita omnes Doctores, & patet inductione. Siquidem *Interdictum locale* dicitur illud, quod directe fertur in locum, quatenus in ipso interdicuntur, seu prohibentur fieri Divina Officia, & hujusmodi. Et istud subdividitur in generale, & particulare. *Interdictum locale generale* est, quo interdicitur locus, varia sub se loca complectens, v. g. Regnum, Provincia, Civitas. *Interdictum locale particulare* dicitur, quo interdicitur particularis aliqua Ecclesia. Porro Interdictum locale indirecte tantum afficit personas, dum scilicet sunt in tali loco, vel Ecclesia: unde, si ejusmodi personæ alibi existant, possunt ibidem Officiis Divinis interesse, Sacramenta recipere, atque in loco sacro sepeliri.

93. Et

93. Et quidem loquendo de interdicto locali, sciendum ex *c. Si Civitas. De Sent. excommun. in 6.* quod interdicta Civitate, Castro, aut Villa, etiam Suburbia, & continentia ædificia ipsorum intelligantur interdicta: ne cæteroquin Interdicti sententia vilipendatur, si possent in prædictorum Suburbiis Divina celebrari; cum incolæ ad eadem absque labore excurrentes, Interdicti vim passim eluderent.

94. Et ob eandem rationem, si Ecclesia Interdicto subjecta existat, neque in Capellis ejus Divina celebrari, neque in Cœmeterio eidem Ecclesiæ contiguo sepeliri quis poterit: secus, si eidem Ecclesiæ contigua non sint, prout subjungitur *cit. c. Si Civitas. De Sent. excommun. in 6.* Porro *contigua* dicuntur ea, quorum externa invicem se contingunt, ut ait Glossa ibidem: sive, ut alii loquuntur, quando inter parietem Ecclesiæ, ipsamque Capellam, vel Cœmeterium, nihil aliud interponitur.

95. *Interdictum personale* est, quod immediate & directe fertur in personam; per quod videlicet certa persona arcetur a participatione quorumdam Sacramentorum, Divinorum Officiorum, ac sepulturæ Ecclesiasticæ in quocunque loco. Unde hujusmodi Interdictum sequitur personam, quocunque ierit, sicut umbra comitatur corpus, & lepra leprosum *arg. c. Si sententia §. Cum vero. de Sent. excomm. in 6.* Ubi additur, quod, si populus alicujus terræ Interdicto notetur, singulares personæ interdici censeantur, ne alioquin sententia effectu careat.

96. Tandem *Interdictum mixtum* dicitur illud, quo locus, ac personæ simul interdicuntur: ut si interdicatur civitas, & omnes incolæ ejus. Unde interdictum mixtum includit locale, & personale simul.

97. Cæterum quoad Interdictum personale est notandum, quod, si sententia Interdicti proferatur in Clerum, non censeatur interdictus Populus; nec econtra interdicto Populo censeatur Clerus interdictus, *text. clar. cit. c. Si sententia, de Sentent. excommun. in 6.* Unde uno ipsorum interdicto alius licite admittitur ad Divina: siquidem in materia pœnali, & odiosa, qualis est hæc, verba sunt stricte interpretanda, juxta *Reg. 15. Juris in 6. Odia restringi, & favores convenit ampliari. & Reg. 49. Eodem. In pœnis benignior est interpretatio facienda.* Addunt Doctores, quod sive Clerus, sive populus alicujus loci interdicatur, non comprehendantur Religiosi utriusque sexus, nisi exprimantur: nam, etsi in materia favorabili nomine Cleri contineantur etiam Religiosi utriusque sexus, tamen est in materia odiosa, idque per textus proxime allegatos, juncta *Clem. 1. de Supplenda neglig. Prælat.* ubi ista ponuntur tanquam diversa; & concordantiis.

Additio.

* Porro loquendo de potioribus Interdictis in specie ab ipso Jure determinatis,

I.

Quoad interdicta localia.

Subjacent eo ipso Interdicto locali territoria illorum Dominorum, qui absolute non recipiunt.

unt, vel impediunt, ne Legatus, vel Nuntius Papæ fungatur ſuo officio, idque tamdiu, quamdiu Domini in ſua contumacia perſiſtunt, *Extravag Super gentes. De Conſuetud.* Videatur *lib.* 1. *Decret. Tit.* 30. *n.* 24.

Item ipſo facto ſubduntur Interdicto locali *Collegia*, quæ exigunt Gabellas, aliudve contra libertatem Eccleſiaſticam. Bulla 93. Gregorii XIII. Videatur in Jure Canonico *lib.* 3. *Decret. Tit.* 49. §. 9. & 10. Item Eccleſiæ Clericorum Sæcularium, vel Regularium ipſo facto, qui aliquem inducunt, ut juret, vel promittat, ibi eligere ſepulturam, effectu ſecuto, & ſatisfactione deſuper non præſtita. *c. de Sepult. in* 6. Videatur *lib.* 3. *Decret. tit.* 38. *n.* 32.

II.

Quoad Interdicta perſonalia generalia contra Univerſitates.

Tale interdictum incurrunt ipſo facto Univerſitates, quæ Uſurariis publicis locant habitationem, & fœnus publice exercere ſinunt. *cap.* 1. *de Uſuris in* 6. Videatur *lib.* 5. *Decret. Tit.* 19. §. 10. Item Collegia, Capitula & Univerſitates, quæ appellant a ſententia Papæ ad futurum Concilium. *Bulla Cœnæ* §. *II.* Item ſaltem poſt ſententiam Capitula, cathedralia Sede vacante infra annum concedentia dimiſſoriales non arctatis Beneficio Trid. *ſeſſ.* 7. *De Reform. cap.* 10.

III.
Quoad Interdicta personalia contra singulares.

Tale Interdictum ab ingressu Ecclesiæ incurrunt illi, qui violant interdictum locale. *cap. Episcoporum. de Privileg. in 6.* Item, qui de manu Laici recipiunt Prælaturam Ecclesiasticam, vel Dignitatem, usque dum iterum dimittant. *can. Si quis deinceps 6. q. 7.* Item Clerici Concubinarii in Sacris constituti in crimine fornicationis, usque dum pœniteant. *c. Si qui sunt dist. 81.* Item Rectores Ecclesiarum sæcularium, qui recipiunt onera perpetua Missarum sine licentia Ordinarii. Bull. *Cum sæpe contingat.* 43. Urbani VIII. Item Episcopi & Superiores Prælati usurpantes bona vacantium Beneficiorum. *Extravag. Unica. Ne Sede vacante &c.* Item Episcopi vel Prælati exigentes in visitatione ultra frugalem victum aliquam procurationem. Trid. *sess.* 24. *cap.* 3. *de Reform.* Semper tamen, ac pro semper habendum præ oculis, quod censuræ Interdicti pœna non incurratur, nisi cum culpa gravi &c. uti antea notatum jam est quoad Suspensionem. *

98 CONCL. III. Triplex est effectus Interdicti, videlicet privatio participationis quorundam Sacramentorum, prohibitio Divinorum Officiorum, & tandem privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Ita Doctores communiter; & patet non solum ex definitione Interdicti superius posita, sed etiam ex diversis textibus Juris Canonici in progressu allegandis.

99. Quan-

99. Quantum attinet ad primum effectum Interdicti, notandum, quod privatio participationis quorundam Sacramentorum sit intelligenda de participatione talium Sacramentorum tam activa, quam passiva, ita ut illa nec licite possint administrari, nec licite recipi tempore Interdicti, aut a persona interdicta.

100. Et dicitur notanter, *quorundam Sacramentorum.* Nam tempore Interdicti localis, sive illud sit generale, sive particulare, non prohibetur administratio, & receptio omnium Sacramentorum, sed aliquorum duntaxat, videlicet Sacramenti Extremæ Unctionis, Ordinis, Eucharistiæ extra articulum mortis, ac etiam Benedictio nuptialis: quamvis juxta satis probabilem sententiam Matrimonium sine Benedictione nuptiali licite possit contrahi.

101. Sciendum proinde, quod Sacramentum Baptismi; & Confirmationis licite possit conferri, & recipi ab interdictis, ac etiam in loco Interdicto, ut habetur *c. Responso De sentent. excomm.* & *c. Quoniam.* & *c. Alma Mater Eod. in 6.* Siquidem Baptismus est Sacramentum summe necessarium ad salutem; Confirmatio autem est quasi complementum Baptismi, cum detur ad confirmandam, & fortiter profitendam Fidem Christianam in Baptismo susceptam. Et ob hoc *cit. c. Quoniam. Eod. in 6.* habetur, quod tempore Interdicti Chrisma in die Cœnæ Domini confici queat; quia vetus Chrisma non debet esse usui, & concesso principali censetur concessum accessorium, nempe confectio

Chrismatis pro administratione dictorum Sacramentorum requisiti.

102. Similiter Sacramentum Pœnitentiæ potest tempore Interdicti non solum morientibus, sed etiam sanis (dummodo non fuerint excommunicati, nec sint in causa culpabili, ob quam latum est Interdictum) licite administrari *c. Alma Mater. De sentent. excommunicat. in* 6. eo quod & istud Sacramentum sit valde necessarium propter pronitatem, quam habent homines ad peccandum. Sacramentum vero Eucharistiæ non nisi in mortis articulo (vel probabili periculo mortis) ministrari potest. *arg. c. Quod in te. De pœnit. & Remiss.*

103 Secundus effectus Interdicti, qui est prohibitio Divinorum Officiorum, hoc involvit, quod tempore Interdicti intelligatur esse prohibita celebratio, & auditio Divinorum Officiorum. Porro nomine *Divinorum Officiorum* comprehenditur non solum Ss. Missæ Sacrificium, sed & (*b*) omnis publica solemnis Oratio, quæ ab Ecclesia instituta est, quod a Clericis ad DEI laudem exerceatur: cujusmodi sunt solemnes Benedictiones Aquæ benedictæ, Cinerum, Palmarum, & Candelarum, quæ nomine & auctoritate Ecclesiæ a Sacerdotibus fiunt, Item Horæ Canonicæ, si publice legantur: quod ultimum idcirco additur, quia privatim tenentur Clerici, ad Horarum Canonicarum recitationem obligati, eas recitare non obstante Interdicto locali, vel personali.

104. Nihilominus hæc tam ampla Divinorum Officiorum prohibitio postmodum limitata fuit in

in *cit. c. Alma Mater.* ubi dicitur, quod, quando Civitas, vel locus alius Interdicto subjacet, singulis diebus in Ecclesiis & Monasteriis Missæ celebrentur, & alia dicantur Divina Officia, sicut prius, submissa tamen voce, januis clausis, excommunicatis & Interdictis (intellige, nisi habeant speciale privilegium, nec dederint causam interdicti) exclusis, & campanis non pulsatis. In Festivitatibus vero Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptionis Virginis Gloriosæ campanæ pulsentur, & januis apertis alta voce Divina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis tamen prorsus exclusis, sed interdictis admissis.

Additio.

* Idem Martinus V. & Eugenius IV. concesserunt ad Festum Corporis Christi, & per totam octavam, uti testatur Jus Canonicum *lib. 5. Decret. tit.* 39. *n.* 211. ubi adhuc plura de hac materia videre licet. Item Matthæucius *in Officiali Curiæ Regularis. cap.* 20. *n.* 15. affert privilegium speciale Seraphico Ordini a Clemente VIII. datum, ut *temporibus Interdicti quacunque, etiam Auctoritate Apostolica appositi, Festa Sanctorum suorum, Francisci, Antonii de Padua, Ludovici, Bernardini, Claræ, Elisabeth, Portiunculæ, Didaci, ac Martyrum solemni ritu celebrare, perinde, ac si Interdictum hujusmodi minime appositum esset, libere possit. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, universalibus, Provincialibus, Synodalibus, Conciliis editis Ge-*

neralibus, vel specialibus &c. Idem concessum defendunt Rodriquez, & Miranda aliorum Ordinum Mendicantium Ecclesiis in Festis suorum Sanctorum. Item in Circumcisione Domini, Epiphaniæ, in Festis SS. Trinitatis, quatuor principalibus Deiparæ, & S. Marci, S. Lucæ, omnium Sanctorum, in Dedicatione propriæ Ecclesiæ, & in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum. Vide Kazenberger hic *cap. 3. sect. 3. n. 147.* *

105. Tertius effectus interdicti est privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Et hic effectus intelligendus est, ut in loco sacro interdicto nullus possit sepeliri, nisi habeat privilegium: quale datur (ut alii privilegiati taceantur) omnibus Clericis, qui tempore Interdicti generalis illud servaverunt, ad hoc, ut cum silentio possint sepeliri in loco sacro. *text. clar. c. Quod in te De Pœnit. & Remiss.*

106. Nihilominus tempore Interdicti localis generalis (secus in personali, vel si alicujus terræ populus Interdicto notetur, nam etiam tunc singulares personæ censentur interdictæ *c. Si Sententia De Sent. excomm. in 6.*) possunt homines illius loci, qui personaliter interdicti non sunt, extra illum locum efferri, & in alio loco non interdicto sepeliri, imo & ibidem interesse Divinis. *cit. cap. Si Sententia.*

107. Insuper, si quis sepultus fuerit extra locum sacrum tempore interdicti, cessante in-

inter-

terdicto in locum sacrum est transferendus, si id commode fieri potest, ut post Glossam *in c. A nobis* 28. *De sent. excomm.* ℣. *Forma.* notat Navarrus *cap.* 27. *Man. n.* 176. Quod si vero contingat, contra prohibitionem Juris aliquem interdictum sepeliri in loco sacro, non erit is extrahendus: quia hoc non habetur Jure statutum. Glossa cit. & Engel *loc. cit. n.* 96. Nec obstat, quod secus sit dicendum de excommunicatis; quippe qui in loco sacro sepulti debent exhumari. *c. Sacris de sepult.* Nam hæc pœna non est extendenda ad alium casum Jure non expressum: simulque excommunicatio privat communione Fidelium, non vero interdictum

Additio.

Quæres I. Quomodo interdictum semel latum iterum tollatur? Resp. I. Si interdictum latum est pro certo tempore, vel sub certa conditione, tempore finito vel conditione adimpleta illud tollitur absque nova absolutione: utpote cum talis interdicti duratio videatur annexa certo tempori, vel conditioni. Ita Glossa *in cap. Non est vobis. II.* ℣. *Donec. de sponsalibus* Abbas ibidem. *n.* 7. Sylvester ℣. *Interdictum III. n.* 13. ac plures alii apud Schmalzgrueber *lib.* 5. *Decret. Tit.* 39. *n.* 398. Resp. II. In aliis casibus facienda est distinctio, num interdictum sit latum specialiter ab homine, vel Jure? *Si ab homine*, tollitur per eum, qui tulit, vel per ejus Delegatum, aut Superiores, vel Successorem. Quod si latum

tum sit *a Jure* Resp. III. Rursum debere discerni, num sit interdictum locale, vel personale. Item num *Personale generale* latum contra Communitatem aliquam, ita ut singulæ personæ considerentur præcise quatenus membra hujus Communitatis, vel num *Personale Particulare*, respiciens Personas qua singulares? Potiora exempla de similibus interdictis jam sunt antecedenter assignata. Porro, quando est Interdictum personale particulare, Resp. IV. Eodem modo ratione Absolutionis cum grano salis discurrendum est, uti antea de absolutione ab excommunicatione, vel suspensione, quorsum Lectorem remitto. Quod si vero interdictum actualiter jam latum ipso facto *a Jure* foret locale, vel personale Generale, id est latum vel immediate in ipsum *locum* vel in *Communitatem qua talem*, tunc tolli potest solummodo ab eo, qui habet quoad hoc Jurisdictionem in foro externo, exclusis etiam Religiosis illis, qui alias privilegium obtinent absolvendi a Censuris. Ratio est: quia Privilegium illud Regularium extenditur ad solum forum internum Pœnitentiæ, cui foro equidem ipsæ *Personæ*, non autem *locus*, seu aliqua *Communitas qua talis* subjiciuntur: in Sacramento enim Pœnitentiæ non locus vel integra Communitas qua talis, sed Personæ absolvuntur. Ita Schmalzgrueber *lib.* 5. *Decret. tit.* 39. *n.* 400. Pichler ibidem *n.* 53 Kazenberger *De Cens. cap.* 3. *sect.* 4. *n.* 151. *

108. Quærres II. Quid sit Cessatio a Divinis? Resp. cum communi: *Cessatio a Divinis* (quæ &

& *Suspensio Organorum*, id est, laudis Divinæ dicitur) est Ecclesiastica prohibitio, ob quam Clerici cessare debent in certo loco a Divinorum Officiorum celebratione, Sacramentorum administratione; nisi quatenus eam necessitas postulat.

109. Porro Cessatio a Divinis non debet indici, nisi ob gravem injuriam Deo & Ecclesiæ illatam, ut injuriantes resipiscant, & quod deliquerunt, emendent: suntque in ejus indictione plura observanda, quæ in Jure Canonico *c. Si Canonici*, & *c. Quamvis. De Offic. Ordinarii, in 6.* fuse præscribuntur.

110. Differt autem multipliciter Cessatio a Divinis ab Interdicto; nam I. Cessatio a Divinis non est Censura, sicut interdictum. II. Violans Cessationem a Divinis, licet graviter peccet, non fit Irregularis: bene tamen violans interdictum. III. Cessatio a Divinis nunquam afficit personas, sed locum tantum: unde extra illum libere possunt Divina audiri a quolibet, vel celebrari: Interdictum vero quandoque est personale, & afficit personas. IV. Sepultura in loco sacro tempore Cessationis a Divinis, juxta probabiliorem sententiam, omnibus est concessa, dummodo fiat sine officio funebri, secus est in interdicto.

DIS-

DISTINCTIO III.

De Irregularitate
QUÆSTIO I.
Quid, & quotuplex sit Irregularitas? ubi varia ipsam attinentia.

SUMMARIUM.

1. *Irregularitas, unde sic dicta?*
   (a) Ut dictum Dist. 1. n. 46.
2. *Irregularitas, quid?*
   Declaratur amplius.
3. *Dividitur in Irregularitatem ex delicto, & ex defectu.*
4. *Et quomodo hæ differant?*
5. *Irregularitas non est Censura: cur?*
6. *Violans Irregularitatem non fit denuo irregularis; secus in Censuris.*
7. *Irregularitas non incurritur, nisi Jure exprimatur.*
8. *Ea non ab homine, sed solo Jure imponi potest: & quo?*
9. *An omnes solo Jure Ecclesiastico constituta sint?*

1. QUia Irregularitas inter alias causas contrahitur ob violationem Censuræ Ecclesiasticæ, merito de ipsa tractatur post Censuras jam explicatas. Cæterum *Irregularitatis* nomen derivatur a ly *irregulare*, quod significat aliquid inter regulam non contentum, sive non secundum regulam existens. Verum in proposito irregularitas magis stricte sumitur ac prout ipsa est una ex septem Pœnis Canonicis, arcens

arcens hominem a susceptione, vel executione Ordinum: & dicitur Pœna Canonica, saltem large sumendo nomen pœnæ. (*a*)

2. CONCL. I. *Irregularitas* est impedimentum Canonicum impediens susceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, eorumque administrationem. Ita in re communis. Ratio est: quia præcipuus Irregularitatis effectus est, impedire ordinum susceptionem, aut susceptorum usum. Et hinc fæminæ non possunt incurrere Irregularitatem; eo ipso, quia non sunt capaces susceptionis Ordinum, aut usus susceptorum. Cæterum sciendum est quod ly *Ordo* in data definitione large sumatur, prout etiam primam Tonsuram includit; siquidem Irregularis prohibetur primam quoque Tonsuram suscipere. Advertendum ulterius, quamvis Irregularitas impediat susceptionem Ordinum, ac susceptorum usum, non tamen ita impedire, ut, si ordo a viro Baptizato in Irregularitate constituto suscipiatur, sit nullus ac irritus: adhuc enim Ordo valide suscipitur, quamvis illicite. Similiter, si Sacerdos Irregularis præsumat celebrare Missam, valide celebrabit, etsi licite.

3. CONCL. II. Irregularitas ut sic dividitur in irregularitatem ex delicto, & in irregularitatem ex defectu. Ita communis. Ratio est: quia Irregularitas non aliter dividitur, nisi propter causam, ob quam fertur. Unde quia irregularitas quandoque contrahitur ob aliquod delictum, quandoque vero sine prævio delicto ex mero defectu naturali, aut inculpabili, recte

recte ea dividitur in Irregularitatem ex delicto, & in irregularitatem ex defectu ortam.

4. Porro inter has duas irregularitates est hoc notabile discrimen, quod irregularitas orta ex defectu sæpius tollatur sublato defectu; Irregularitas vero orta ex delicto semper maneat, donec legitime in ea dispensetur.

5. CONCL. III. Irregularitas non est Censura Ecclesiastica, imo in pluribus differt ab ea. Ita Doctores unanimiter, & patet inductione. Inprimis enim Irregularitas proprie non est pœna, sed potius inhabilitas quædam ad Ordines suscipiendos, vel exercendos; etenim pœna proprie dicta supponit culpam, sed irregularitas quandoque contrahitur ex mero defectu naturali absque ulla culpa. Et quamvis detur Irregularitas orta ex delicto, seu quæ ob prævium delictum imponitur, ea tamen primario non imponitur per modum pœnæ medicinalis, sed impedimenti Canonici ex motivo conservandi exinde decentiam Status Clericalis, econtra Censuræ Ecclesiasticæ imponuntur ut pœnæ medicinales.

6. Deinde violans Censuram Ecclesiasticam administrando Sacramenta, vel celebrando, incurrit irregularitatem; at vero irregularis celebrans, vel administrans Sacramenta ante obtentam dispensationem, etsi peccet mortifere, non tamen incurrit novam Irregularitatem, prout notat Navarrus *cap. 27. Manualis, n. 194.* cum aliis satis communiter. Ratio est: quia prius Jure exprimitur, non autem posterius: atqui Irre-

Irregularitas nunquam incurritur, nisi id Jure exprimatur, ut mox dicetur; ergo. Hinc fit

7. CONCL. IV. Irregularitas non incurritur, nisi ea in Jure sit specialiter expressa. Ita Scotus 4. *dist.* 7. *quæst.* 5. & clare desumitur ex *c. Is qui. De Sent. excomm. in* 6. ubi dicitur: *Licet in hoc temerarie agat, Irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in Jure) laqueum non incurrit.* Quinimo ex hoc textu recte infertur, quod defectus ille, ob quem Irregularitas incurritur, debeat esse specifice nominatus in Jure, neque ab uno ad alium casum, ob similem vel majorem rationem, extensio fieri possit: siquidem odiosa, & pœnalia sunt restringenda potius, non extendenda. Hinc Fagnanus *c. Si quis Presbyter, n.* 5. *De Cler. excommun.* inquit: *Qui dicit aliquem irregularem, debet dare casum Juris.*

8. CONCL. V. Irregularitates non ab homine per sententiam (id est, non per sententiam Judicis, uti Censuræ) sed solo Jure, & quidem Jure duntaxat universali Pontificio, non autem Episcopali imponi possunt. Ita Layman *lib.* 1. *Tract.* 5. *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 5. & alii. Ratio est: quia Irregularitas principaliter imponitur per modum Canonici impedimenti, ob decentiam ac reverentiam sacro Altaris ministerio debitam, atqui convenit, ut talia sint perpetua totique Ecclesiæ communia, sicuti & Altaris Ministerium, ejusque reverentia est communis Ecclesiæ universali; ergo. Accedit, quod nullibi in Jure concessum sit Episcopis, no-

vas Irregularitates constituere, quamvis subditos transgressores & contumaces possint punire pœna Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

9. Cæterum non obstante, quod omnis Irregularitas Jure duntaxat humano Ecclesiastico constituta sit, negari tamen non potest, multas Irregularitates Jure Ecclesiastico constitutas, ex Lege veteri & naturali originem traxisse. Siquidem pleræque, sive ob naturalem indecentiam, sive ad exemplum veteris Legis Divinæ, atque occasione illius, sunt statutæ; prout patet in Irregularitate ex homicidio, seu defectu perfectæ lenitatis proveniente, quam Ecclesia constituit, eo quod David Rex fuerit impeditus ab ædificatione Templi, ob multum sanguinem effusum. 2. *Reg. cap.* 7.

QUÆSTIO II.

De Irregularitatibus ex delicto provenientibus.

SUMMARIUM.

10. *Irregularitas ex delicto oritur ex Baptismo reiterato, Secus fit in Confirmatione.*
11. *Aut si Baptismus sub conditione reiteretur.*
12. *Oritur quoque ex violatione Censuræ.*
13. *Dummodo ministerium sit proprium Ordinis.*
14. *Quid, si peragantur ea, quæ sunt jurisdictionis?*

(*b*) Adde dicta Dist. 2. n. 87.

15. *Ir-*

15. *Irregularitas oritur ob indebitam susceptionem Ordinum; idque varie.*
16. *Excommunicatio major non sufficit ad Irregularitatem inducendam &c.*
17. *Quid de ordinato per saltum, vel ante legitimam ætatem &c.*
18. *Hæretici, Schismatici, eorumqne fautores &c. sunt irregulares.*
19. *Crimina inducentia infamiam juris, inducunt irregularitatem.*
20. *Quid, si crimina illa sint occulta?*
21. *Solvitur instantia.*
22. *Quid, si postea crimen illud fiat publicum?*
23. *Ex homicidio occulto oritur irregularitas, & cur?*

(*) *Aliæ sex notabiles Additiones circa irregularitatem ex delicto provenientem.*

10. CONCL. I. Irregularitas ex delicto oritur inprimis ob Baptismum serio & scienter iteratum, tam ex parte rebaptizantis, quam rebaptizati. Ita Doctor noster 4. *dist.* 6. *q.* 8. atque desumitur ex *c. Ex litterarum. De Apostatis*, & *c. Qui in qualibet*, 1. *q.* 7. & alibi. Secus est dicendum de Sacramento Confirmationis; nam, ut notat Doctor Subtilis 4. *dist.* 7. *q.* 5. cum communiori, ejusmodi Irregularitatem non incurrunt scienter reiterantes, vel iterato suscipientes Sacramentum Confirmationis: quia Irregularitas non incurritur, nisi in casibus a Jure expressis *c. Is qui. De Sent. excomm. in 6.* estque proxime dictum *n.* 7. atqui nullibi Jure reperitur ex-

pressa Irregularitas contra reiterantes Sacramentum Confirmationis; ergo.

11. Adde ulterius cum Laymam *c. 2. De Irregularitate*, *n. 1.* non contrahi Irregularitatem, si rebaptizatio fiat sub conditione, quamvis temere, & non præmissa debita inquisitione, utrum Baptismus antea fuerit collatus, id fiat. Ratio est: quia leges pœnales intelligi debent cum effectu; qui autem baptizatum sub conditione baptizat, *Si baptizatus non es; ego te baptizo &c.* is revera non baptizat; quia apposita conditio de præterito aut præsenti, si non subsit, semper annullat, & impedit actum; ergo. Et ob eandem causam, qui metu v. g. adactus, animo simulato exterius rebaptizat, non fit irregularis, cum non habeat animum baptizandi.

12. CONCL. II. Oritur insuper Irregularitas ex violatione Censuræ Ecclesiasticæ; si nimirum ea innodatus actum aliquem Ordinis solemniter exerceat. Ita habetur in Jure Canonico *toto tit. De Clerico excommunicato deposito vel interdicto ministrante*, & alibi: Hinc Clericus fit irregularis, si exerceat actum proprium Ordinis constitutus in Excommunicatione majori, vel suspensus ab Ordine, vel ligatus interdicto personali, aut in loco interdicto.

13. Requiritur autem ad incurrendam hanc Irregularitatem, ut ministerium, quod Clericus in Censura exercet, sit proprium Ordinis, seu tale, ut ab alio, qui talem Ordinem non ha-

habet, exerceri non possit. Unde Clerici in Minoribus vix possunt ex hac causa Irregularitatem contrahere: siquidem consuetudo ferme obtinuit, ut eorum ministeria a Laicis etiam solemniter obeantur. Layman *loc. cit. c.* 3. *n.* 4. Navarrus *c.* 37. *Manual. n.* 242. & 244. hoc ipsum docens de eo, qui cantat Epistolam sub Missa, sed sine manipulo.

14. Insuper Clerici excommunicati, vel suspensi non fiunt irregulares, si ea duntaxat peragant, quamvis illicite, quæ sunt officia solius jurisdictionis, non autem Ordinis. Ut si Episcopus tali Censura ligatus excommunicet, vel ab excommunicatione absolvat, omissa tamen solemnitate precum & stolæ. Item, si Parochus assistat Matrimonio, sed non benedicat nuptias, & ita loquendo de aliis actibus, qui sunt solius jurisdictionis, non vero Ordinis: tales enim non violant Censuram Ecclesiasticam exercendo in ea actum Ordinis sibi prohibiti, cum talem revera non exerceant. (*b*)

15. CONCL. III. Ob indebitam susceptionem Sacramenti Ordinis variis de causis incurritur Irregularitas. Ita omnes Doctores, & probatur inductione. Sic quippe fit irregularis, qui sciens, aut scire debens, se excommunicatum esse excommunicatione majori, aut interdictum, vel suspensum a susceptione Ordinum, ordinatur; prout ex variis textibus Juris probat Navarrus *cap.* 27. *Manual. n.* 241.

16. Et dicitur notanter, *excommunicatione majori.* Quia excommunicatio minor, quam-

vis sufficiat ad peccandum, non tamen sufficit ad Irregularitatem inducendam *c. Si celebrat. De Clerico excomm. ministrante.* Deinde, qui ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, simoniaco, schismatico, hæretico, aut deposito, vel degradato ordinatur, fit irregularis, quamvis characterem Ordinis suscipiat *arg. c. Quod quidam*, & *c. Statuimus decretum*, 1. *q.* 1. ac notat cit. Navarrus. Accedit *c. Ordinationes* 9. *q.* 1. & *cap.* 1. *ac* 2. *De Schismaticis*, ubi irritæ censentur hujusmodi ordinationes (non quidem quantum ad valorem Sacramenti, sed quantum ad executionem Ordinis) nisi legitime cum aliquo fuerit dispensatum. Siquidem dispensatio proprie habet locum respectu Irregularitatis, non autem respectu suspensionis, utpote quæ solet tolli per absolutionem, non per dispensationem: ac proinde hic non intervenit mera suspensio, ut quidam asserere videntur, sed etiam Irregularitas.

17. Porro, qui Ordine sacro ordinatur ante legitimam ætatem, vel extra tempora legitima, aut absque litteris dimissorialibus (de quibus omnibus distincte agitur *Tract.* 14. *dist.* 12.) item, qui per saltum ordinatur, accipiendo videlicet majorem Ordinem ante minorem, non est quidem irregularis (nullibi enim ejusmodi Irregularitas reperitur in Jure expressa) bene tamen ipso Jure suspensus: si autem antequam absolvatur a suspensione, ejusmodi Ordinem exerceat, fit irregularis. Navarrus *loc. cit. n.* 241. *&* 242. id ex variis textibus Juris probans

bans; Pirhing. *tit. de Clerico per saltum promoto, n.* 2. & alii.

18. CONCL. IV. Etiam Hæretici, Apostatæ a Fide, Schismatici, eorumque fautores ac receptatores (id est, qui favent Hæreticis, vel Schismaticis formaliter sumptis, seu qua tales sunt) irregulares existunt. Ita habeur *cap. Quicunque. De Hæreticis in* 6. & *can. Saluberrimum* 1. *q.* 7. cum concordantiis: quamvis ad hanc irregularitatem incurrendam requiratur hæresis externa, sive signo quodam exteriori sufficientur manifestata.

19. CONCL. V. Crimina inducentia infamiam juris, etiam inducunt irregularitatem. Ita habetur *c. Infames*, 6. *q.* 1. ubi, cum dictum fuisset, fures, sacrilegos, incestuosos, homicidas, perjuros, raptores, maleficos, adulteros, & alios ibidem enumeratos, de jure infames esse, subdit textus: *Hi omnes, inquam, nec ad sacros gradus debent admitti.* Et merito: quia puros & immaculatos, non autem sceleratos atque infames convenit in sortem Domini, & sacrum ejus ministerium cooptari.

20. Circa hoc tamen notandum, quod Clerici criminosi, atque delictorum de Jure infamiam inducentium sibi conscii, ante actam veram pœnitentiam non debeant Ordines suscipere, aut in jam susceptis ministrare, v. g. celebrando Missam non præmissa Confessione Sacramentali, eo quod perdiderint testimonium bonæ conscientiæ, sicque non absque novo peccato mortali id facerent. Nihilominus, si

 ejus-

ejusmodi crimina (excepto homicidio) sint etiamnum occulta, tales post actam veram pœnitentiam prohiberi non debent, quo minus, si velint, in susceptis Ordinibus ministrent, aut ad superiores Ordines ascendant; prout habetur *c. ex tenore*, & *cap. ult. De Temporibus Ordinationum*, & tradit Pirhing *ibidem*, *n.* 15. & *seqq.* ac Navarrus *c.* 27. *Manual. n.* 248. & alii. Et hinc inferes generaliter, quod ob crimina occulta non incurratur Irregularitas ratione infamiæ; quidquid nonnulli in contrarium dixerint, male (ut loquitur Navarrus) injicientes magnos scrupulos Ecclesiasticis, qui ejusmodi crimina in occulto commiserunt.

21. Nec obstat, quod certis criminibus, utputa perjurio, incestui, adulterio, &c. infamia ipso Jure annexa sit. Resp. enim, id procedere de talibus criminibus, quando publica sunt, secus, quamdiu illa sunt occulta. Nam, quia infamia consistit in diminutione bonæ famæ, sicut hæc sine publica rerum notitia comparari nequit, ita nec infamia incurri ob crimen mere occultum.

22. Quod si vero postea crimen publicum fiat, utputa per propriam confessionem, vel alias legitimas probationes in judicio factas, statim absque alia Judicis sententia oritur infamia, utpote ipso jam Jure statuta pro tali crimine; & sic exinde incurritur Irregularitas. Unde Layman *c.* 4. *de irregularitate*, *n.* 8. ait, quod commisso ejusmodi crimine, etiamnum occulto, contrahatur infamia fundamentaliter, atque in radice: accedente autem ejus publicatione efficia-

ciatur infamia formaliter, inducens irregularitatem ipſo facto, donec abolita infamia legitime cum aliquo fuerit diſpenſatum.

23. Additur notanter *n.* 20. *excepto homicidio*; iſtud enim, quantumvis ſit occultum, inducit Irregularitatem, ut habetur *cit. cap. ult. De Tempor. ordinat.* juncto Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *de Regular. c.* 6. cum concordantiis. Quamvis hoc non ratione contractæ infamiæ (hanc enim non parit crimen occultum, modo declarato) ſed ex ſpeciali Juris conſtitutione accidere videatur. Qua ratione pariter in occulto violans cenſuram Eccleſiaſticam aut ſcienter Baptiſmum reiterans, Irregularitatem contrahit; nam talibus delictis ſecundum ſe, ac præciſa infamia, Jus ipſum ſtatuit Irregularitatem.

Additio. I.

* Quæres I. Quale debeat eſſe peccatum, vi cujus contrahatur Irregularitas ex delicto? Reſpond. peccatum illud debet eſſe mortale. Ita poſt Navarrum, Sanchez, Maſtrium, Caſtropalao, Sporer & alios, Schmalzgrueber *lib.* 5. *Decret. tit.* 37. *n.* 76. & Kazenberger *in Decalog. cap.* 3. *ſect.* 4. *n.* 156. qui ultimus etiam pro ſe citat Scotum *in* 4. *Sentent. diſt.* 13. *q.* 2. ex ratione: quia Irregularitas eſt malum valde grave, quale, ſi imponitur ob aliquod delictum, non præſumitur, niſi expreſſe aliter conſtet, ab Eccleſia tanquam benigna Matre injungi, niſi ob peccatum grave. Et hinc, ſi actus ob defectum inadvertentiæ, præ-

cipitantiæ, imperfectæ deliberationis, aut ob levitatem materiæ excusatur a mortali, non incurritur Irregularitas ex delicto, prout bene notandum pro praxi ad resolvendos quamplures casus.

Nec dicas: Irregularitas potest contrahi etiam ob nullum prorsus peccatum, prout statim patebit ex Quæstione sequenti; ergo nec videtur requiri ad Irregularitatem ex delicto aliquod peccatum mortale. Resp. enim negando consequent. etsi enim Irregularitas *ex defectu* contrahi valeat ob omnino nullum, ne quidem veniale peccatum; interea tamen, sicut ad eandem contrahendam requiritur saltem aliunde gravis ratio, ita etiam ad contrahendam irregularitatem *ex delicto*, prout distinguitur ab irregularitate *ex defectu*, videtur requiri aliunde grave delictum: quoniam licet *primario* nulla Irregularitas imponatur tanquam pœna, sed potius conformiter dictis ad conservandam decentiam status Clericalis, nihilominus tamen saltem *secundario* Irregularitas, ob delictum imposita, videtur injungi aliquo modo tanquam pœna vindicativa. *

Additio II.

* Urgebis. Ut contrahatur Irregularitas ex delicto ob homicidium indirecte voluntarium, sufficit, ut actus ille, ex quo sequitur mors sit peccaminosus venialiter: ergo saltem non ad omnem Irregularitatem ex delicto requiritur peccatum mortale. Anteced. probatur: quia Monachus etiam peritus in arte chirurgica, & nullam in curando committens graviter pecca-

mino-

minosam negligentiam, seu culpam latam, adhuc incurrit Irregularitatem, si alter ex ejusdem incisione vel adustione moriatur præter intentionem, prout eruitur ex *cap.* 19. *de Homicidio, juncto Summario;* atqui talis Monachus utique non graviter in his circumstantiis peccavit exercendo illam artem chirurgicam, prout patet a pari, si alius Chirurgus sæcularis præstitisset idem cum talibus circumstantiis & imitationibus; ergo. Resp. hoc argumentum plane nimium, & sic nihil probare: sequeretur enim, si efficax foret probatio, quod irregularitas ex delicto incurreretur absque ullo delicto etiam veniali, sic eo ipso non foret Irregularitas *ex delicto*. Etenim alius sæcularis Chirurgus, qui in iis circumstantiis cum debita præcautione, & adhibita morali diligentia adhibuisset eandem cautionem, ne quidem venialiter peccasset, si per accidens, & præter illam Chirurgi intentionem sequeretur mors alterius. *

Additio III.

* Ut autem totius argumenti solutio fiat clarius in forma, & melius capiatur, hinc ad tollendam omnem obscuritatem & æquivocationem; Notandum I. posse actum quempiam esse vel hujus naturæ, ut ex eo etiam voluntarie, & deliberate exercito alias rarissime sequatur mors alterius, vel posse esse talem, ut eundem aliquo modo frequentius mors alterius concomitetur. In primo casu, si ex positione hujus actus sequatur præter intentionem homicidium, illud non censetur indirecte voluntarium

rium, & consequenter nec imputatur tanquam peccatum mortale, nisi in extraordinario aliquo casu. Quod si foret *actus talis*, ex cujus positione aliquo modo sæpiùs sequatur mors alterius, pro eodem

Notandum II. talem actum, si is cæteroquin ex una parte non sit intrinsece malus, ex altera vero possit esse multum utilis bono publico, de per se non esse graviter prohibitum, si cæteroquin ad præcavendum circa similem actum mortis periculum adhibeatur ea diligentia quæ adhiberi communiter debet: nam, dicta diligentia deliberate & scienter intermissa, committeretur culpa lata graviter peccaminosa. Exemplum cape in arte chirurgica, in cujus usu per adustionem, incisionem, & sectionem membrorum equidem sæpe subsequitur mors alterius: interea tamen a Chirurgis in arte peritis licite exercetur, si ita expediens videatur, & cæteroquin nulla culpa lata in intermissione diligentiæ moralis ad præcavendum periculum requisitæ committatur.

Notandum III. similem actum modo prædicto circumstantiatum, etsi non prohibitum, aut illicitum, posse tamen certo statui ex ratione, ut status iste adhuc remotior sit ab omni homicidio, graviter interdici: & ita Clericis in Sacris constitutis *cap. 9. Ne Clerici vel Monachi.* exercitium artis chirurgicæ quoad adustionem & incisionem membrorum, si alii sæculares hujus artis periti adsint, graviter prohibetur; quamvis cæteroquin & ipsi gnari sint ejusdem artis, & omnem diligentiam de præcavendo

pe-

periculo moraliter possibilem adhibeant, vel saltem culpam latam quoad intermissionem ejus non committant; prout satis clare innuitur *cap.* 19. *De homicidio*, *juncto Summario*: ubi exinde tales transgressores non tam contra præceptum naturale, quam Ecclesiasticum peccant. His bene prænotatis. *

Additio IV.

* Respond. in forma neg. anteced. quod nimirum ad contrahendam Irregularitatem ex delicto sufficiat actus præcise venialiter peccaminosus. Ad ejus probationem nego suppositum, quod talis Monachus, si alii sæculares in arte periti haberi potuerunt, non graviter peccaverit, scienter transgrediendo allegatam legem Ecclesiasticam. Ut enim Clerici in Sacris constituti adhuc remotiores sint a periculo mortis aliis inferendæ, Ecclesia absolute graviter præcepit, ut, quando alii sæculares haberi possint, Clerici, quamvis periti, & adhibita omni præcautione moraliter possibili, saltem quoad adustionem, abscissionem, & incisionem, ubi periculum mortis videtur respective majus, & suo modo frequentius, artem chirurgicam non exerceant. Dico notanter; *quoad adustionem, incisionem*, *seu abscissionem*: nam, si exercerent quoad alia minus periculosa, vel etiam minus periculosas medicinas alias ægrotis darent, adhuc Sayrus *de Cens. lib. 7. cap. 6. n.* 11. cum Sporer *Tract.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *sect.* 5. *n.* 175. & cum Bonacina ac Henriquez notanter

ter la Croix *lib. 7. n. 529. tom. 8.* (his tamen præsens Auctor contrarius videtur *lib. 3. Dec. tit. 50.*) defendit, id nullo textu Juris assignabili prohiberi, præsertim, si ex Christiana charitate porrigant pauperibus, & miserabilibus personis, & tales Clerici cæteroquin sint periti in arte, nec negotiationem seu lucrum speciale exinde quærant, qui consequenter nec conformiter his principiis incurrerent Irregularitatem, si in casu rariori mors sequatur præter intentionem, & adhibita debita diligentia. Scio equidem, quod in contrarium objiciatur textus Juris *cap. Ad aures 7. De ætat. & qualitat. &c.* Ast præfatum Capitulum Canonico Coloniensi dat consilium &c. non præceptum, atque Summarium dicti Capituli loquens de promotione hujus Canonici ad sacros Ordines sic habet: *Eventus mortalitatis infirmi non impedit promoveri ejus medicum peritum, sollicitum, & traditiones artis observantem.* Viderint tamen Clerici, & Monachi, ne hac doctrina abutantur.

Additio. V.

* Quæres II. An, ut contrahatur Irregularitas ex delicto, non solum debeat peccatum esse mortale, sed etiam resciri, huic fuisse a Jure annexam Irregularitatem? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi est; quia ad contrahendam Censuram Excommunicationis majoris non solum debet peccatum esse grave, verum etiam saltem in confuso resciri Censura: ergo

ergo pariter in præſenti debet reſciri Irregularitas. Et ita quidem cum Reginaldo, Portell, Navarro, & aliis ſentit Sporer *part. 1. Theol. Sacrament. cap. 5. ſect. 4. n.* 79. ac probabile cenſent cum Suarez, Sanchez, Bonacina, Coninch, ac Diana, la Croix *Tom.* 8. *lib.* 7. *n.* 482. & Schmalzgrueber *lib.* 5. *tit.* 37. *n.* 108. Reſpond. tamen cum Belino, Cardena, Kazenberger & communiori negative. Ratio eſt: quia NB. primario loquendo omnis Irregularitas etiam ex delicto infligitur per modum potius inhabilitatis, quam pœnæ; ſed inhabilitas contrahitur, quamvis non ſciatur delicto annexa; ergo. Min. prob. ab exemplis: ſic enim juxta communem ob impedimentum affinitatis ex copula illicita, & ob impedimentum criminis perſonæ redduntur inhabiles ad contrahendum Matrimonium etiam ignorantes hanc inhabilitatem annexam. *

Additio. VI.

* Quæres III. An ob cauſam dubiam cenſeatur contrahi Irregularitas, ita ut talis dubitans ſaltem ſe teneatur gerere tanquam irregularem? Ante Reſponſionem ſuppono, dubium circa Irregularitatem poſſe eſſe Juris vel facti. *Dubium Juris* dicitur, quando dubitatur, an in Jure ob tale factum ſit impoſita Irregularitas? *Dubium facti* cenſetur, quando dubitatur, num tale factum ſit commiſſum, cui a Jure certo impoſita eſt irregularitas? H. S.

Reſpon-

Respond. Si post debitam præviam inquisitionem maneat adhuc dubium, non censetur contracta irregularitas, nec tenetur talis dubitans se gerere tanquam irregularem, sive dubium sit Juris, sive facti; excepto unico casu, & dubio facti, quo quis dubitat, an homicidium, quod quidem constat a parte rei esse commissum, a se per suam actionem, vel ab alio fuerit perpetratum, ubi stante hoc dubio erit abstinendum a celebratione. Ita Franciscus Bardi *disc.* 6. *c.* 7. §. 4. Castropalao *Tr.* 29. *D.* 6. *p.* 3. *n.* 7. Suarez *de Censuris. D.* 40. *sect.* 6 Sperellus *Decis.* 77. *a n.* 31. & *Decis.* 119. *n.* 48. Sporer *tract.* 1. *in Decal. cap.* 1. *sect.* 4. *n.* 96. *ac part.* 1. *Theolog. Sacrament. cap.* 5. *sect.* 4. *n.* 79. cum pluribus aliis. Ratio fundamentalis a P. Pichler *lib.* 5. *Decret. Tit.* 37. *n.* 25. recte desumitur *ex c.* 18. *De Sent. Excomm in* 6. ubi asseritur, nullam Irregularitatem incurri, nisi in casibus a Jure expressis, sed, si dubium est Juris vel facti circa Irregularitatem, non reperitur expressa in Jure aliqua Irregularitas extra dubium facti de homicidio, de quo proxime; ergo. Accedit, quod in tali casu dubio libertas & immunitas ab Irregularitate existat in possessione, quæ nemini adimenda est, nisi efficax aliqua Lex stet in oppositum, qualis tamen assignari nequit extra dubium facti circa homicidium. Dico notanter *extra dubium facti de homicidio:* nam, quod in hoc dubio, supposito, quod ex una parte sciatur aliquem fuisse occisum, ex altera vero præcise dubitetur, num per suam, vel alterius actionem,

nem, quod (inquam) in hoc dubio tanquam homicida talis dubitans haberi debeat, & quamvis forte a parte rei homicida non ſit, nihilominus a Sacerdotali Officio abſtinere, habetur expreſſa Lex c. 18. *De Homicidio.* ac alibi: qualis Lex ex ſpeciali ratione lata eſt quoad homicidium; quia homicidium quoad Sacerdotalem Statum ſpecialem continet ſuo modo indecentiam: videtur enim ſpecialiter minus decens, ut, qui alios vita privavit, Agnum offerat immaculatum, qui nobis vitam dedit. Solutiones objectionum videantur apud Schmalzgrueber *lib.* 5. *Decret. Tit.* 39. *n.* 881. & notabiles ac utiliſſimæ exinde pro praxi reſolutiones apud Sporer *tract.* 5. *in Decalog. cap.* 3. *ſect.* 5. *per totum.* Qualiter autem per homicidium certum incurratur Irregularitas, agetur *Quæſt.* 4.*

QUÆSTIO III.

De Irregularitatibus ex defectu.

SUMMARIUM.

24. *Irregularitas ex defectu varie contingit.*
25. *Ex defectu animi ſunt irregulares amentes.*
26. *Omnino inſcii.*
27. *Neophyti; & qui ſint tales?*
28. *Ex defectu corporis, qui cenſeantur irregulares?*
* *Ubi de defectu pollicis*

I 30, *Præ-*

30. *Præsertim oculi sinistri?*
29. *Quid de carente oculo, aut visu ejus?*
31. *Quid de leproso, paralytico, phrenetico, &c.*
32. *Habente sex digitos, gibboso, & claudo? cum Addit.*
33. *Ex defectu natalium, qui sint irregulares.*
34. *Illegitime natus legitimatur per subsequens Matrimonium parentum.*
35. *Quid, si illegitimi Religionem intrent?*
* *Quid de dubio, num sit illegitimus?*
36. *Ex defectu ætatis, &*
37. *Ex defectu libertatis oritur Irregularitas, & in quibus?*
38. *Ex defectu Sacramenti etiam ea oritur.*
39. *Et cur?*
40. *Bigamia triplex, nimirum Vera,*
41. *Interpretativa, &*
42. *Similitudinaria, quid?*
43. *Non fit irregularis, qui cum pluribus fornicatur.*

24. CUM Irregularitas duplex sit, una ex delicto, altera ex defectu; explicata priori, multiplici titulo proveniente, pergendum ad Irregularitatem ex defectu, quæ etiam multipliciter consurgit. Nam ipsa provenit I. Ex defectu animi. II. Ex defectu corporis. III. Ex defectu natalium. IV. Ex defectu ætatis, & libertatis. V. Ex defectu Sacramenti, sive ex Bigamia. Et tandem VI. Ex defectu lenitatis; id est, ex homicidio, etiam licite patrato, de quo *Quæst. seq.* Nunc priores Irregularitates ex defectu provenientes prosequendo, sit

25. CON-

25. CONCL. I. Ex defectu animi censentur vel maxime irregulares, qui penitus carent usu rationis; quales sunt amentes. Et hi non solum Jure humano sunt irregulares, sed etiam Jure Divino ac naturali sunt inepti ad suscipiendos Ordines; quamvis recipiant characterem, si ordinentur. Idem fit in infantibus.

26. Insuper defectus omnimodæ scientiæ facit hominem irregularem. Siquidem naturale lumen dictat, non esse admittendos ad aliquod munus eos, qui nesciunt illud munus exercere. Interim hæc Irregularitas seu potius ineptitudo de se, & absque alia dispensatione tollitur sublata causa, seu ignorantia per acquisitam debitam scientiam.

27. Rursum Neophyti sunt irregulares *arg. can.* 1. *dist.* 48. idque, *ne in superbiam elati, incidant in laqueum diaboli*, ut monet Apostolus 1. *Timoth.* 3. Dicitur autem *Neophytus*, qui ex lege Judaica, Machometica, vel Ethnica nuper conversus ad Fidem Christianam, suscipit Baptismum in ætate adulta.

28. CONCL. II. Corpore vitiati, qui videlicet non possunt absolute obire Ordinis ministeria, vel non sine aliorum horrore, sunt irregulares. Ita desumitur ex *can. Illiteratos. dist.* 36. & *c. Presbyterum. De Clerico ægrotante.* cum concordantiis. Vnde irregularis est, cui brachium vel manus deest, aut reddita est manca. Item, qui caret digitis dextræ manus, quibus formatur signum Crucis, vel cui duo digiti cum medietate palmæ abscissi

sunt, *cap. 2. De Cler. ægrot.* aut si deficiat pollex, *arg. c. 1. De Corpore vitiatis.*

Additio.

* Ubi tamen occasione Irregularitatis ob defectum pollicis contrahendæ bene notandum, quod alia dicatur Irregularitas totalis, alia partialis. *Totalis* est, quæ omni ordine suscipiendo, & suscepti exercitio privat: uti Irregularitas absolute, & simpliciter posita supponit pro totali, nisi aliud ex circumstantiis & subjecta materia colligatur. *Partialis* est, quæ non impedit omne exercitium Ordinum, sed vel solo ascensu ad Ordinem superiorem, vel tantum certo aliquo Ordinis ministerio privat: sicut fit in præsenti quoad Sacerdotem, qui sine sua culpa pollicem perdidit; nam talis excepta celebratione potest adhuc reliqua munera obire e. g. absolvere &c. Kazenberger *in Theolog. Decalog.* Patris *Sporer cap. 3. sect. 4. n.* 155. Quinimo, si pollex (qui, uti & index digiti Canonici dicuntur) non omnino abscissus, sed tantummodo mutilatus, seu truncatus, ita tamen firmus existat, ut aliquis Hostiam secure tenere, elevare, ac frangere possit, talis non solum ut jam actualis Sacerdos celebrare sed etiam, si nondum sit initiatus sacro Presbyteratu, ordinari poterit. Sporer *part. 1. Theolog. Sacrament. cap. 5. sect. 4. num.* 82. Plura quoad similia emergente dubio videre poteris apud Canonistas, uti apud præsentem Auctorem *lib. 1, Decret. Tit. 17. & seqq. usque ad Tit.* 23

In-

Interea tamen adhuc saltem aliquas ex defectu corporis Irregularitates adducendo,

29. Insuper censetur irregularis, cui oculus erutus est, ut dicitur *c. Si Evangelica. dist.* 55. ibi: *Nam illi, cui erutus est oculus, non possunt, secundum Canones, Sacerdotii jura concedi;* siquidem hujusmodi carentia organi oculi notabilem parit deformitatem. Secus est dicendum de eo, qui caret solo lumine, aut visu dextri oculi, modo habeat utrumque oculum integrum: vel qui habet visum ac intuitum brevem, aut non videt sine perspiciliis: quia hujusmodi vitium non inducit notabilem deformitatem.

30. Utrum autem, qui caret visu oculi sinistri, quem Stylus Romanus *oculum Canonis* appellat, eo quod necesse sit videre eo, ut quis Canonem Missæ sine indecora & nimia faciei conversione legere possit, sit irregularis, variant Doctores. Nam talis a quibusdam absolute censetur irregularis: alii tamen id limitandum æstimant, si absque notabili deformitate seu indecentia Canonem legere nequeat, aut defectus ille cum alia gravi fœditate faciei, seu oculorum sit conjunctus; prout notat Navarrus *cap.* 27. *Manual. n.* 199. & Barbosa *part.* 2. *de Offic. & potest. Episc. alleg.* 42. *n.* 31. cum pluribus aliis, quos citat. In dubio autem standum erit judicio Ordinarii.

31. Insuper ex hoc capite Irregularis est leprosus, paralyticus, phreneticus, arreptitius, morbo caduco laborans. Verumtamen, si tales integre convaluisse videantur, ac jam ante

ordinati erant, possunt admitti ad celebrationem. Sacerdos quoque, si morbo caduco laborans raro cadat, & etiam sputa ore non evomat, privatim celebrare potest, adjuncto ei socio Sacerdote, qui Missam prosequi possit, si alter deficiat. Layman *cap.* 7. *De Irregularitate. n.* 2. *&* *seqq.* citans alios.

32. Porro irregularis non est, qui sex digitos in manu habet: neque qui uno digito ex minoribus caret: neque gibbosus, nisi gibbositas conjuncta sit cum nimia deformitate, aut debilitate: nec etiam claudus censetur irregularis, nisi sit magna gressus deformitas, ita ut baculo, vel pede ligneo niti debeat; quod indecorum foret in altaris ministerio. In dubio autem, an corporis defectus sit notabilis, ut Irregularitatem inducat, necne, ad ordinarium Prælatum pertinet judicium. Barbosa *cit. allegat.* 42. Layman *loc. cit. n.* 6. & alii.

Additio.

* Ubi illud specialiter ex præsenti Auctore *Lib.* 1. *Decret. Tit.* 20. *n.* 12. circa vitiatos corpore addendum videtur, quod facilius a Prælatis ad executionem suorum Ordinum admittantur, qui dictos Ordines ante tale vitium receperunt, quam qui eodem vitio ante ipsam receptionem Ordinum laborant; nisi hoc vitium corporis valde notabilem, & quasi extraordinariam difformitatem præseferat. Sic a Patre Elbel hic *Conferent. VII. n.* 228. *&* *seqq.* ad celebrationem Missæ admittitur Parochus, cui

acce-

accedente gangræna unus pes abſcindi debuit, & in ejus locum alius ligneus ſubſtitutus fuit, etſi talis non ordinaretur in Sacerdotem juxta proxime dicta abſque ſpeciali diſpenſatione, ſi hoc vitio jam ante Ordines laboraret. *

33. CONCL. III. Ex defectu natalium cenſentur irregulares, qui ſunt illegitime nati, ſive dein illi ſint nati a parentibus, inter quos tempore conceptionis, vel ſaltem nativitatis, poterat conſiſtere Matrimonium, ſive ſint ſpurii, id eſt, nati a parentibus, inter quos tempore conceptionis, ac etiam nativitatis non potuit conſiſtere Matrimonium. Ita habetur *cap.* 1. & 2. *De Filiis Presbyterorum.* & alibi. Ratio eſt: quia talis Irregularitas Jure Canonico eſt introducta, partim in deteſtationem ſceleris paterni, partim ob turpitudinis notam, quam filius ex tali nativitate, juxta communem hominum exiſtimationem, contrahere cenſetur, partim quia timetur, ne filius paternæ incontinentiæ imitator exiſtat.

34. Ubi tamen notandum, quod illegitime natus per ſubſequens Matrimonium inter parentes contractum legitimetur, ſi, dum ſuſcipiebatur, inter parentes nullum ſuberat impedimentum dirimens. *cap. Conqueſtus.* & *c. Tanta. Qui filii ſint legitimi.* & §. *fin. Inſtit. De Nuptiis.* Etenim fictione Juris, ſeu ex benignitate Legum, Matrimonium ſubſequens quaſi retrotrahitur ad tempus conceptionis, vel nativitatis, in ordine ad hunc effectum legitimationis: qui etiam locum habet in ſucceſſionibus hæreditariis, & officiis tam ſæculari-

bus, quam Ecclesiasticis, nec non & in Ordinibus atque Dignitatibus: quia Matrimonium omnia præcedentia purgat, prout probat Glossa *cit. c. Tanta* ℣. *Legitimi.*

35. Notandum ulterius, quod illegitimi, si Religionem ingrediantur, possint post emissam professionem ad Ordines promoveri. *c.* 1. *De Filiis Presbyterorum.* Non tamen possunt tales ad Prælaturas Ordinis eligi, ut ibidem dicitur, nisi cum ipsis fuerit dispensatum.

Additio.

Porro in dubio, num quis sit legitimus, nec ne, reputari debet legitimus, quoniam vitium ac peccatum Parentis non præsumitur, nisi probetur. Et hinc etiam expositi, quorum parentes ignorantur, censentur legitimi, sicque capaces Ordinum & Beneficiorum. De quo vide latius in Jure Canonico *l.* 4. *Decr. tit.* 17. *n.* 14. & *l.* 5. *tit.* 11. *n.* 20. Item censentur legitimi illi, qui nascuntur ex matrimonio a parte rei equidem nullo, quod tamen a contrahentibus parentibus credebatur bona fide validum, dummodo tale matrimonium fuerit in facie Ecclesiæ contractum, uti habetur *l.* 4. *Decr. Tit.* 17. *n.* 2. *

36. CONCL. IV. Defectus legitimæ ætatis requisitæ ad Ordines, inducit Irregularitatem, quamdiu durat defectus. Ita desumitur ex *c. ult. De Temporibus Ordinationum* cum concordantiis. Dicitur notanter, *quamdiu durat defectus*: siquidem Irregularitas ex defectu ætatis

pro-

proveniens cessat adveniente termino legitimæ ætatis, absque ulla alia dispensatione.

37. CONCL. V. Ex defectu libertatis inducitur Irregularitas in pluribus. Primo quidem in mancipiis proprie dictis, *c. De servorum.* & *c Consuluit. De servis nonordinandis.* Nec non & in servis adscriptitiis, atque originariis, qui certæ glebæ seu prædio colendo sunt perpetuo obligati, atque ideo sine consensu Dominorum ordinari non possunt. *can. Generalis.* & *can. Admittuntur. dist.* 54. Insuper & in conjugatis; nam conjugati non admittuntur ad Ordines, sine licentia uxoris votum continentiæ emittentis. *c. Uxoratus. De Convers. conjugat.* His accedunt obligati ad ratiocinia (hoc est, Procuratores, Actores, Executores, seu Curatores pupillorum, & hujusmodi) nam hi ordinari non possunt, nisi deposito onere, atque reddita ratione: *Si enim ante libertatem negotiorum, vel Officiorum fuerint ordinati, Ecclesia infamatur*, ut dicitur *cap. un. De obligatis ad Ratiocinia.*

38. CONCL. VI. Ex defectu Sacramenti, sive ex Bigamia oritur Irregularitas. Ita habetur in Jure Canonico *Tit. de Bigamis non ordinandis.* Et quidem hujusmodi Irregularitas, Bigamiæ annexa, procedit ex traditione Apostolica; ut colligitur ex illo 1. *Corinth.* 2. *Oportet Episcopum unius uxoris esse virum.* & infra. *Diaconi sint unius uxoris viri:* intellige, non quod debeant esse uxorati, sed quod non debeant habuisse plures uxores.

39. Porro hæc Irregularitas dicitur oriri *ex defectu Sacramenti*: siquidem Matrimonium consummatum significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, per carnis assumptionem, juxta illud Apostoli *ad Ephes. c.* 5. *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Hæc autem significatio deficit in Matrimonio cum secunda uxore, vel cum vidua, aut corrupta contracto, cum non sit conjunctio unius cum una, eaque virgine, sicuti Filius Dei copulavit sibi Ecclesiam unam, & ab alio non assumptam.

40. Triplex communiter a Doctoribus assignatur Bigamia, scilicet vera, interpretativa, & similitudinaria: & harum quælibet inducit Irregularitatem, ut constat ex *toto tit. De Bigamis non ordinand.* Porro *Bigamia vera* est, quando quis valide contraxit Matrimonium cum duabus, illudque consummavit. Et additur, *illudque consummavit*; nam ex solo Matrimonio rato cum secunda inito non consurgit Bigamia, nisi illud sit etiam consummatum. *can. ult. dist.* 34. & *c. Debitum. De Bigamis non ordinand.*

41. *Bigamia interpretativa* est, quæ contrahitur ab eo, qui quadam Juris interpretatione censetur habuisse duas uxores, etsi vere illas non habuerit: ut si quis duxerit viduam, quæ prius Matrimonium consummaverat, vel si quis ducat ab alio corruptam, vel si cognoscat propriam uxorem post adulterium ab ipsa commissum, aut hujusmodi. De quibus extant diversi textus Juris Canonici, ut *c. Maritum. dist.*

dist. 33. & *c. Si cujus.* & *c. Si Laici. dist.* 34. & alibi.

42. Tandem *Bigamia similitudinaria* est, quæ contrahitur ex attentatione & consummatione Matrimonii, quamvis invalidi, post Votum solemne Castitatis emissum in Religione approbata, vel post receptionem Sacrorum Ordinum. Tales enim aliquo modo similes sunt contrahentibus duplex Matrimonium, quatenus post connubium spirituale cum Christo initum ab eo recedentes attentant Matrimonium carnale contrahere, & consummare: sicque incurrunt Bigamiam similitudinariam, *arg. c. Quotquot.* & *c. Monacho.* 27. *q.* 1.

43. Advertendum tamen, nullam in Jure impositam esse Irregularitatem viris, qui extra Matrimonium constituti cum pluribus fornicantur, aut plures habent concubinas. Imo Presbyterum, qui plures habuit concubinas, ex eo non esse bigamum, neque irregularem, expresse decisum habetur *c. Quia circa De Bigamis non ordinand.* Siquidem hic non intervenit defectus Sacramenti, cum nullum præcesserit Matrimonium, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia.

QUÆSTIO IV.
De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione.

SUMMARIUM.

44. *Irregularitas ex homicidio dupliciter contingit.*

45. *Cau-*

45. *Causa eam statuendi.*
46. *Injuste mutilans, vel occidens fit irregularis.*
47. *Dummodo sit baptizatus.*
48. *Ac secuto effectu.*
 (c) Vide Tract. 9. Dist. 3. n. 33. & seqq.
49. *Mutilatio, quid?*
50. *Per membrum, quid intelligatur?*
 Corollarium
51. *Mandans, vel cooperans ad injustam occisionem &c. fit irregularis. cum Addit.*
52. *Quid, si plures aliquem aggrediantur?*
53. *Homicidium casuale, an inducat irregularitatem?*
54. *Saltem, si fuit indirecte, aut in causa voluntarium?*
55. *Quid, si quis dedit operam rei licitæ?*
56. *Vel illicitæ, sine debita diligentia, ne sequatur Homicidium?*
 * *Concordatur præsens Doctrina cum prioribus dictis.*
57. *Irregularitas etiam oritur ex homicidio publica auctoritate facto.*
58. *Corollarium de cooperantibus.*
59. *Qualis requiratur cooperatio? cum Addit.*
60. *Clericus injuriam passus, an possit conqueri coram Judice &c.*
 * *Varii casus, in quibus Clerici immunes sunt ab Irregularitate. Addit. I. & II.*
61. *Quid de Confessario comitante Reum ad supplicium?*

(*) Alius adhuc casus.
62. *In bello justo, qui fiant Irregulares?*
63. *Quid si bellum sit injustum?*
64. *Occidens ob necessariam vitæ defensionem non est irregularis.*
65. *Quid, si ob defensionem rerum suarum? Refertur aliorum opinio, ac rejicitur.*
* *Non tamen est improbabilis.*
66. *Aut in bello mere defensivo ad tuendam Patriam.*
67. *Et quid de Clericis?*

44. QUIA Irregularitas ex homicidio quandoque provenit ex delicto, quandoque vero ex defectu, hinc expediens videbatur, specialem de ipsa instituere Quæstionem. Et quidem, si contingit homicidium, aut mutilatio injuste, tunc oritur irregularitas ex delicto. Quando autem contrahitur Irregularitas ex homicidio, aut mutilatione justa, qualis fit a Judice Reum ob delicta condemnante, aliisque Justitiæ Ministris in causa sanguinis ministrantibus, vel militibus in bello justo occidentibus, tunc ea dicitur *Irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis.*

45. Porro causa, cur Ss. Canones hanc Irregularitatem statuerint, est hæc: quia indecens videtur, ut qui alienum sanguinem fuderit, Christi mitissimi, proprium sanguinem pro nobis effundentis, personam in Altari repræsentet, ac ejus nomine Hostiam immaculatam & incruentam Deo Patri offerat. Unde & in veteri Lege

ge Deus noluit sibi ædificari Templum a Rege David, eo quod multum sanguinem fudisset, non obstante, quod id factum fuerit in bello justo, simulque David cæteroquin extiterit Sanctissimus, ac Vir secundum cor Dei. His prænotatis, & agendo prius de homicidio injusto, sit

CONCL. I. Clericus, aut quicunque alius homo baptizatus, injuste mutilans, vel occidens hominem, secuto effectu, est ipso facto irregularis. Ita habetur expressum in Jure Canonico, *tot. tit. De Homicidio.* cum concordantiis; estque communis.

47. Dicitur notanter, *homo baptizatus*: quia ad incurrendam Irregularitatem requiritur inter alia, ut occidens vel mutilans, sit baptizatus; nam jura loquuntur tantum de mutilantibus, & occidentibus post susceptum Baptismum. c. *Si quis viduam. dist.* 50. & c. *Si quis post Baptismum. dist.* 51. Accedit ratio; quia infideles, seu necdum baptizati Constitutionibus Canonicis non arctantur. c. *Gaudemus De Divortiis.*

48. Additur autem, *secuto effectu*: quia ad incurrendam Irregularitatem non sufficit sola intentio mutilandi, vel occidendi, sed requiritur actualis occisio vel mutilatio hominis, sive deinde illa sit occisio, vel mutilatio hominis infidelis, sive fidelis, excommunicati, banniti, aut alterius hominis: nam Jura hinc loquuntur generaliter, illinc vero sunt accipienda cum effectu. Cæterum dicta procedunt, sive ejusmodi occisio aut mutilatio fuerit publica, sive occulta, c. *ult. De Temporib. ordinat.* & alibi

Hinc

Hinc etiam fit irregularis, qui procurat abortum fœtus animati anima rationali; secus, si animatus non sit) *c. ficut.* 20. *De Homicidio.* (c)

49. Quæres. Quid in proposito intelligatur per mutilationem? Resp. Per mutilationem intelligitur communiter alicujus membri abscissio. Unde non sufficit ad Irregularitatem, si quis tantum vulneraverit Proximum, aut eidem membrum reddiderit inutile; ut si quis excæcaverit hominem solo visu privando, non autem oculum eruendo: quia non est mutilatio.

50. Insuper per *membrum* intelligi debet corporis pars aliqua principalis peculiarem in corpore functionem habens; ut manus, pes, oculus, auris, ac hujusmodi. Hinc inferunt Doctores, eum non fieri irregularem, qui in rixa præscindit alteri digitum, unques, barbam, capillos, aut excutit dentem, vel hujusmodi: quia talia non sunt proprie membra, & digitus v. g. est tantum pars, & officium membri. Covarruvias *part.* 3. *Clem. Si furiosus. num.* 8. Barbosa *part.* 2. *de offic. & potest. Episc. allegat.* 42. *num.* 11. & alii.

51. CONCL. II. Etiam incurrunt Irregularitatem, quicunque injustam occisionem vel mutilationem hominis mandant, aut ad illam favorem vel auxilium præstant, dummodo effectus actualiter fuerit subsecutus. Ita communis; & habetur *c. Si quis viduam. dist.* 50. & *c. Sicut dignum, De Homicidio.* & alibi. Nam facientes & consentientes par pœna constringit.

Addi-

Additio.

* Infertur proin I. Quod Petrus v. g. Commilitoni suo ad duellum provocato, sed armis destituto commodans ad duellandum suum gladium, fiat irregularis, si aliqua occisio intervenerit. Ratio est; quia efficax præstabat auxilium ad duellum, ex quo mors sequebatur. Eodem modo fiunt irregulares secundantes (uti vocant) in duello; quia præbent favorem & auxilium ad occidendum, cum per suam præsentiam & assistentiam reddant duellantes, quibus patrocinantur, audaciores, & animosiores ad pugnandum vel occidendum, sicque nec sunt ab irregularitate immunes, si quis ex duellantibus occumbat. Videatur de hoc utiliter Elbel *de Irregularitate. Conferent. 6. n. 199.*

52. Infertur II. quod, quando plures communi consilio aliquem aggrediuntur, omnes fiant irregulares, etsi unicus occidat, vel mutilet: quia præbent auxilium, atque moralem influxum ad occisionem, vel sese animando, vel impediendo, ne alter se defendere possit, aut aliter cooperando. Dicitur notanter: *quando plures ex communi consilio &c.* nam si extra commune consilium, aut consensum plures inflixerint alteri vulnera, solus ille fit irregularis, quem constat inflixisse vulnus lethale. Si tamen discerni nequeat, ex cujus ictu alter occubuerit, omnes debent se gerere tanquam irregulares. *c. Significasti. De Homicidio.*

53. CONCL. III. Quamvis ob homicidium mere casuale, ac fortuitum non incurratur Irregularitas, si tamen illud fuit indirecte saltem,

ſaltem, aut in cauſa voluntarium, Irregularitas contrahitur. Ita Doctores paſſim propter textus Juris ſatis claros. Et quidem prior pars habetur expreſſe *c.* 9. & 12. *ac ſeqq. De Homicidio.* Sic quippe, ut ibidem dicitur, irregularis non eſt, qui equum laſcivientem fræno coercuit, aut ipſum calcaribus ſtimulavit, unde equus excuſſo ſeſſore profugiens in via occidit infantem. Similiter non incurrit Irregularitatem, qui ex alto dejiciens lignum prius ſolicite circumſpexit, an nemo inferius adeſſet, ſicque neminem videns lignum projecit, & puerum fortuito ibi exiſtentem, neque antea viſum interfecit. Accedit *Clement. un. De Homicidio.* ubi dicitur: *Si furioſus, aut infans, ſeu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem incurrit*: quia nempe tale homicidium non eſt voluntarium, ſed potius caſuale ac fortuitum. Idem dic, ſi quis in loco competente conorum luſu, vel jaculatione ſe recreat, & ex improviſo accurrentem contra ſuam voluntatem ferit aut trajicit.

54. Altera pars habetur ex *c. Presbyterum,* & *c. Continebatur. De Homicidio.* ubi dicitur, quod homicidium imputetur ei, isque fiat irregularis, qui dedit operam rei licitæ, vel illicitæ, ſi non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit, ne ſequeretur occiſio hominis: ſic enim præviſo illo, quod ex omiſſione debitæ diligentiæ exſurgit, periculo, homicidium cenſetur ſaltem indirecte voluntarium. Similiter *c. De cætero. Eod.* dicitur, quod dans cauſam homici-

K

micidio fiat irregularis: qualia etiam alibi habentur.

55. Circa hoc tamen notabilem distinctionem affert Layman *l. 3. Tr. 3. part. 3. c.* 10. n 4. post alios, docens, quod, si quis dedit operam rei licitæ, ac per se honestæ, sed debitam non adhibuit diligentiam, ne mors, aut mutilatio hominis sequeretur, requiratur culpa lata, atque mortalis ad contrahendam Irregularitatem ex tali homicidio, vel mutilatione solum indirecte voluntaria. Sic v. g. Medicus, aut Chirurgus volens sanare infirmum, si ipsum per imperitiam aut incuriam interficiat, non fit irregularis, nisi hujusmodi culpa fuerit lata, atque peccatum mortale. Idem dicendum de Infirmario, qui infirmum charitatis gratia in lectulo movet, ut ei cibum ministret aut quietius cubet: nam is non fit irregularis, etsi mortem paululum accelerasse videatur.

56 Econtra vero, si quis dedit operam rei prohibitæ, sicque ob non adhibitam diligentiam saltem ex aliquali levi culpa homicidii, vel mutilationis causa extitit, videtur sufficere culpa venialis ad irregularitatem contrahendam Exemplum habetur in Clerico artem Chirurgicam exercente, si in adustione, vel membrorum incisione aut abcissione non omnem adhibuit diligentiam, ne homicidium sequatur: nam Clericis talis curatio specialiter est interdicta. *c.* 9. *Ne Clerici, vel Monachi. &c.* quoniam frequenter ex hac applicatione mors sequitur. Pariter discurre de arte balistaria, vel torneamentorum. Idem dicendum de Cle-

liere

rico impudice jocante, vel ſaltante cum muliere gravida, unde abortus prolis animatæ contingit; prout refertur caſus *c. Sicut.* 20. *De Homicidio.* quamvis non deſint Auctores, qui volunt, ejusmodi Canones pertinere tantum ad forum externum, in quo præſumptio fieri ſolet culpæ latæ, ſi quis dedit operam rei illicitæ, atque exinde mors vel hominis mutilatio fuit ſubſecuta.

Additio.

* Quod ſi quæras, quomodo hæc ſententia, quæ tenet, ex ſubſecuto homicidio ob aliqualem intermiſſionem diligentis præcautionis tantummodo venialiter peccaminoſam contrahi Irregularitatem, cohæreat cum doctrina, quæ tradita eſt ſuperius *Addit I. poſt n.* 23. ubi defendebatur, ad contrahendam Irregularitatem ex delicto requiri peccatum mortale? Reſp. optime ambas cohærere doctrinas, ſi accurate præcedentia recapitulentur; prius enim ſolummodo aſſeruimus, quod ipſemet actus, ex quo ſubſequitur homicidium, debeat eſſe graviter prohibitus, ac mortaliter peccaminoſus, ut exinde contrahatur Irregularitas ex delicto: in præſenti vero dicitur, quod actus hujus graviter illiciti modus influendi in ipſum homicidium non debeat neceſſario continere culpam latam Theologicam graviter peccaminoſam: hæc autem duo non ſunt idem; poteſt enim actus aliquis, ex quo ſequitur alterius mors, graviter prohiberi, & tamen modus ipſe influendi in mortem ob factam præcedenter præ-

cautionem (uti contingit in exemplo adducto de Clerico Chirurgo) non continere culpam latam Theologicam graviter peccaminosam. Paucis: Ecclesia graviter prohibuit Clericis, & Monachis tales actiones Chirurgicas mutilandi, secandi, & adurendi, ex quibus, etiam non commissa quoad faciendam debitam præcautionem culpa lata Theologice gravi, solet sequi frequenter mors alterius, quamvis alii sæculares præmissa in præcavendo diligentia, has ipsas actiones eliciendo ob utilitatem publicam &c. omnino non, vel saltem non graviter peccarent, utpote non exercentes modum influendi in ipsum homicidium graviter peccaminosum, nec committentes in modo influendi culpam latam. Videantur desuper Jus Canonicum *l.* 5. *Decr. Tit.* 12. §. 5. Sporer *tr.* 5. *in Decalog. c.* 3. *sect.* 5. Fagnan. *in c. Ad audientiam.* 12. *de homicidio.* Barbosa *in c.* 9. *eod. n.* 3. Schmalzgrueber, *l.* 5. *Decr. Tit.* 12. *n.* 216. *ac seqq.* cum pluribus ibi citatis. *

57. CONCL. IV. Irregularitas insuper contrahitur ex homicidio, vel hominis mutilatione publica auctoritate facta, etiamsi nulla omnino culpa intervenerit, sed id fiat ex officio, dummodo effectus homicidii vel mutilationis actualiter sequatur. Ita communis: & habetur *c. Si quis viduam. dist.* 50. & *c. Aliquantos. dist.* 51. cum concordantiis ibidem a Glossa relatis. Siquidem tunc Irregularitas accidit ob defectum perfectæ lenitatis, & indecens est, ut ille, qui voluntarie sanguinem humanum fudit, Christi mansuetissimi personam in Altari

tari repræsentet, ut jam dictum n. 45.

58. Hinc Judex, Assessor, Accusator, Denuntiator, Testis voluntarius, Tabellio, Satellites, Lictores, & quotquot alii cooperantur ad causam sanguinis, dummodo mors vel mutilatio actualiter fuerit subsecuta, Irregularitatem incurrunt, ob defectum perfectæ lenitatis; atque ostendit ex variis textibus Juris Glossa citata.

59. Intellige cum Glossa *in c. De cætero. De Homicid.* communiter recepta, dummodo cooperatio ad mortem, seu mutilationem aliquo modo notabilis sit, & non admodum remota, vel per accidens. Hinc opifices irregulares non sunt, qui pro furibus suspendendis furcam ædificarunt, vel funes aut scalas confecerunt: quamvis secus dicendum sit de iis, qui funes ad suspendium deferunt, aut scalam applicant; hi enim censentur causa propinqua, illi remota. Layman *loc. cit. c. 7. n. 2.*

Additio.

* Ubi tamen incidentaliter adverte, in dubio, utrum aliqua causa sit proxima, vel tantum remota, multum tribuere communem moralem æstimationem hominum hujus vel illius Nationis. Sic in Gallia (secus dic de Germania) non censetur tanquam causa proxima Tabellio influere in mortem Rei, sed tantum *Actor criminalis*, *Judex*, *&* *Carnifex*, seu Executor, testibus Pontasio in suo Dictiona-

rio Casuum, & Doctore Sorbonico de Sainte Beuve apud Elbel hic *Tomulo V. Conferent. VII. n.* 334. Cæterum ulterius pergendo de exemptione ab Irregularitate, *

60. Similiter, si Clericus in suis rebus, aut suorum (utpute Parentum, Fratrum, & propinquorum) vel Ecclesiæ bonis injuriam passus est, potest is de suis malefactoribus absque pœna Irregularitatis conqueri coram Judice sæculari, eosque denuntiare Magistratui etiam de iis criminibus, quibus statuta est pœna sanguinis: dummodo expresse protestetur, quod ad vindictam seu Pœnam sanguinis id non faciat, sed petat emendam sibi fieri, ac instituat actionem civilem, non autem criminalem: prout expressum habetur *c. Postulasti. De Homicidio* ac amplius *c. Prælatis. Eod. in 6.* quia (ut dicitur ibidem) *alioquin daretur plerisque malefactoribus materia trucidandi eosdem* (Clericos) *& ipsorum bona libere deprædandi.*

Additio. I

* Ob quam ipsam rationem proxime in citato capitulo assignatam ab Irregularitate immunis est, qui malefactores, se ipsum, vel suos, aut Ecclesiam suam damnificantes, ipsemet capit vel Judici indicat, ubi lateant, ut capi possint; aut deprehensos detinet, eosque pro impetrando suo, suorumve, aut Ecclesiæ suæ interesse, si aliter obtineri nequeat, cum protestatione sanguinis Judici Laico sistit, uti recte notant Barbosa, Gonzalez, Covarruvias, & alii

alii apud Schmalzgrueber *l.* 5. *Decret. tit.* 12. *n.* 114. atque deducitur ex *c.* 2. *De homicidio.* *in* 6. Quod si vero damnum illud non suis, sed aliis extraneis inferatur, an quis etiam tunc malefactorem citra periculum Irregularitatis valeat apud Judicem Laicum denuntiare &c. distinctio adhibenda est: vel enim agitur præcise de damno extraneis jam illato, vel etiam de periculo inferendi illud in futurum? *Si prius:* similia faciendo, & morte seu mutilatione malefactoris postmodum subsecuta, Irregularitatem non evadet; cum hæc licentia denuntiandi judicialiter tantummodo concedatur a Jure contra *Malefactores NB. suos. arg. c.* 2. *De Homicid. in* 6. Quod si vero agatur de gravi periculo mali etiam in futurum extraneis, vel Reipublicæ a talibus malefactoribus, v. g. in puncto magiæ, aut latrocinii, &c. inferendi, per eas denuntiationes Irregularitatem nullatenus incurret, si aliter periculo tanti mali præcaveri posse prudenter non speratur, quoniam talem accusatorem Jus etiam a pœnis Ecclesiasticis excusat, *Si pro Pace hoc fecerit*, id est, *pro bono publico*, uti in hunc textum Glossantes exponunt Covarruvias, Franciscus Schmier, Barbosa, Passerinus, Castropalao, Layman, & alii apud Schmalzgruber *loc. cit. n.* 115. *&* *seq.* *

Additio II.

* Pariter immunes sunt ab Irregularitate I. Qui Reum sive propter se, sive propter alios

extraneos accusant etiam criminaliter apud Judicem Ecclesiasticum; quoniam hic pœnam sanguinis, aut mutilationis infligere non potest. II. Qui deferunt criminaliter coram Judice de crimine levi, Pœnam mortis, seu mutilationis non promerente; quamvis sub processu per accidens aliunde Judex deveniat in notitiam etiam majorum delictorum ipsius Rei, sicque plectat eundem pœna mortis: nam hoc respectu accusantis est prorsus per accidens III. Eximitur ab irregularitate Papa damnans ad pœnam sanguinis, utpote qui est super omne Jus Ecclesiasticum, & Legibus suis vi coactiva non subjicitur. *arg. c. 6. de Elect.* IV. Inquisitores Hæreticæ pravitatis, eorumque Consiliarii, ex privilegio Summorum Pontificum. V. Principes Ecclesiastici Sacri Romani Imperii Jus gladii habentes in tantum, ut licet ipsimet mortis sententiam ferre nequeant, possint tamen aliis suis sæcularibus Ministris hanc potestatem committere. *arg. c. 9. Ne Clerici, vel Monachi.* VI. Judices Ecclesiastici Clericum ob gravissima crimina prius degradatum tradentes Curiæ sæculari juxta leges puniendum. *arg. c. Novimus 27. De Verb. signific.* ubi tamen adjungitur, ut efficaciter intercedant pro eo, ut pœna mortis, vel mutilationis non puniatur. Quod si eorum preces a Judice sæculari non exaudiantur, sunt extra culpam. VII. Theologi, Canonistæ, & Confessarii, si interrogati respondeant in genere, quid de similibus statuant Jura. Glossa communiter recepta in *c. Ex litteris 10. De Excess. Prælat.*

Prælat. v. *Consuluit.* Videatur fusius in Jure Canonico *lib.* 6. *Decr. tit.* 12. §. 3. *

61. Insuper citatus Layman post Sotum ridet scrupulum alicujus Confessarii, qui Reum ad supplicium comitatus, quod asinum, in quo vehebatur, pupugisset, irregularem se æstimabat, quasi mortem hominis accelerasset. Idem est, si Confessarius hortetur Reum, ut in via procedat: nam parum pro nihilo reputatur. Secus foret, si cooperatio, vel acceleratio mortis notabiliter facta sit: nam tunc fatentur omnes, contrahi Irregularitatem.

Additio.

* Quæres, quidnam ergo in sequenti casu ab Elbel *De Irregularitate. Conferent. V. n.* 171. adducto, sentiendum sit, ubi Sacerdos ad infirmum vocatus, ex instantia ægroti, specialem confidentiam ad dictum Confessarium habentis, partes non solum Confessarii, verum etiam Infirmarii agere debuit, petente infirmo, ut ipsum nonnihil moveret in alterum latus, simulque refrigeraret aliquo præsente electuario. Quod utrumque dum Sacerdos præstitit, infirmus vix ore apprehendens electuarium & præcipitanter deglutiens exinde suffocatur. Resp. talem Sacerdotem neutiquam fore irregularem; partim quia mortem per ipsum motum in aliud latus non notabiliter acceleravit, partim quia optima mente potius actum charitativum, quam moraliter malum infirmo exhibuit. Insuper Busenbaum apud la Croix *l.* 7.

n. 4011. ait, similes actus infirmis exhibitos non inducere Irregularitatem ex delicto, quamvis etiam exinde per accidens mors sequatur, nisi intercesserit simul culpa lata, seu graviter peccaminosa. De quo vide superius n. 55. & *in Appendice sequenti*, *Addit. III.*

62. CONCL. V. Quicunque in bello offensivo justo auctoritate publica habito, hominem propriis manibus mutilant vel occidunt, fiunt irregulares. Ita communis; & habetur *c. Petitio De Homicid.* & *c. Quicunque. ac seqq.* 23. *q.* 8. Etsi enim Clerici possint hortari ad pugnandum in bello justo, propria tamen persona pugnare non debent. *c. ex multa. §. fin. De Voto.* & alibi.

63. Dicitur notanter, *in bello offensivo*: nam quid juris sit de pugnantibus in bello mere defensivo, dicetur n. 66. Et additur, *justo hominem propriis manibus &c.* siquidem in bello injusto, quicunque auxilium aliquod attulerunt, quamvis propriis manibus neminem occiderint, nec mutilaverint, secuta unius hominis mutilatione, aut occisione fiunt omnes irregulares. *arg. c. Sicut dignum De Homicid.* Econtra in bello offensivo justo illi duntaxat redduntur irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, non vero alii v. g. hortantes ad pugnam, Consiliarii, vel præbentes arma, sive subsidium: cum hoc non exprimatur in Jure. Herincx *disp. 6. De Censuris num.* 148.

64. CONCL. VI. Qui ob necessariam vitæ, vel corporis sui defensionem hominem mutilat,

vel

vel occidit, Irregularitatem non incurrit. Ita habetur *Clem. un. De Homicidio.* ibi: *Nullam Irregularitatem incurrit, qui mortem aliter vitare non valens suum occidit, vel mutilat invasorem.* Accedit ratio: quia Irregularitas non incurritur, nisi ex homicidio spontaneo; atqui illud, quod ad necessariam suam defensionem fit, non omnino sponte, sed cogente legis naturalis necessitate perpetratur: ergo.

65. Dicitur notanter, *qui ob necessariam vitæ, vel corporis defensionem*: nam, si quis moderamen inculpatæ tutelæ excedat, certum est, eum incurrere Irregularitatem, utpote qui mortem aliter evadere potuisset. Deinde, si quis furem, aut alium iniquum aggressorem occidat, vel mutilet ob defensionem rerum suarum, etiam talis juxta quamplures gravissimos Doctores contrahit Irregularitatem: prout notat Glossa *c.* 2. *v. Non deponatur. De Homicid.* & Abbas *ibid. n.* 4. Navarrus *c.* 27. *Manual. n.* 213. asserens, Glossam illam fere ab omnibus receptam, ac fuse disputat Covarruvias *p.* 3. *Clem. Si furiosus. §. un. n.* 6. id probans ex *cit. c.* 2. & *c. Suscepimus. Eod.* estque communior Doctorum, nonnullis tamen exceptis. Ratio est, quia ad Irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis non requiritur culpa, sed sufficit spontanea hominis occisio, vel mutilatio. Accedit, quod SS. Canones excipiant solummodo casum, si quis mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat invasorem: atqui talis non fuit in periculo vitæ, sed duntaxat bonorum suorum; ergo de Jure non excipitur

ab

ab Irregularitate ob perpetratum homicidium.

Additur nihilominus, *nonnullis tamen exceptis.* Quia non desunt Doctores, volentes, quod *irregularitas ex defectu lenitatis* incurratur tantummodo ex homicidio publica auctoritate facto, & cooperatione ad illud: econtra vero ex homicidio privato contrahatur solum *Irregularitas ex delicto*; ac proinde, ubi homicidium privatum est inculpabile, & sine delicto, non oriatur Irregularitas, cum hæc nullo Jure expressa reperiatur, ut probare conantur ex solutione textuum Juris in contrarium allegatorum. Ex quo concludunt, homicidium factum ad necessariam defensionem bonorum temporalium magni momenti non inducere Irregularitatem, hoc ipso, quod fiat absque omni delicto, cum res suas defendere, & vim vi repellere, cuilibet a natura sit permissum *l.* 1. §. *Vim vi. ff. De vi armat.* & *c. Olim causam.* 12. *De Restitut. spoliat.* cum similibus; prout tenet Suarez *disp.* 46. *De Censuris. sect.* 2. *num.* 4. Filliucius *Tr.* 20. *n.* 150. & *seqq.* Lessius *l.* 2. *De Justit.* & *Jur. c.* 9 *dubit.* 11. *n.* 73. Castropalao *disp.* 6 *de Censur. punct.* 15. §. 8. *n.* 7. Alphonsus de Castro, Petrus Navarrus, Coninch, & alii ab ipsis citati.

Verum a priori sententia, quam etiam posterioris Auctores, ac præsertim Filliucius & Suarez, fatentur esse communem, non videtur facile recedendum: tum quia Jus inter homicidium publica, vel privata auctoritate factum, quantum ad incurrendam Irregularitatem, nullibi distinguit; quinimo, si hæc distinctio ali-

quan-

quando a Jure fuisset intenta, & approbata, superflue postmodum laborasset Concilium Generale Viennense, relatum *cit. Clem. un. De Homicid.* dum præter homicidium mere casuale (quod jam exceptum fuerat *c. Hi, qui arbores. dist.* 50. & *c. Dilectus. cum seqq. De Homicid.*) specificavit alios casus particulares, in quibus ex occisione, vel mutilatione hominis non incurritur Irregularitas; si nempe furiosus, infans, vel dormiens hominem mutilet, vel occidat, aut si mortem aliter vitare non valens suum occidat, seu mutilet invasorem; nam omnia hæc ad homicidium privata auctoritate, & absque culpa perpetratum spectare dignoscuntur; tum quia etiam in homicidio, ob defensionem rerum suarum inculpate facto, intervenire defectum lenitatis, & perfectæ repræsentationis mansuetudinis Christi negari non potest, simulque patet, necessitatem tuendæ propriæ vitæ esse strictissimam, longeque graviorem præ necessitate tuendi bona temporalia, quæ sunt ordinis multo inferioris, ac *res viles & transitoriæ* merito appellantur *c. Suscepimus. De Homicid.* Unde mirum non sit, quod casus ille fuerit exceptus ab incursione Irregularitatis, non item iste: & si in hoc Conditor Canonis idem fieri voluisset, potuisset & hunc expressisse, prout in simili argumentatur Pontifex *c. Inter corporalia. De Translat. Episc.* tum tandem, quia ita observat Stylus Curiæ Romanæ, qui jus facere dignoscitur, & de quo testatur ipsemet Filliucius *loc. cit. n.* 149. citans Navarrum *c.* 15. *Manual. n.* 5. sicut & in *c.*

Signi-

Significasti. De Homicid. Presbyter Ecclesiæ censetur irregularis, eo quod lethaliter percusserit maleficum, Eucharistiam cum Altarium ornamentis, & libris Ecclesiasticis auferentem.

Additio.

* His tamen non obstantibus contraria Sententia, quæ tenet, irregularitatem ratione homicidii ex defectu lenitatis non incurri exinde, supposito, quod bona fortunæ fuerint magni momenti, sed præcise tunc, quando infertur mors, seu mutilatio auctoritate publica, defenditur ut adhuc vere probabilis, & in praxi tuta in ipso Jure Canonico præsentis Auctoris *l. 5. Decr. tit. 12.* §. 4. *an.* 158. ubi etiam fundamenta, quæ huic obstare videntur, solide solvuntur. Idem tenet Schmalzgruber *l. 5. Decr. tit.* 12. *n.* 65. & apud eundem Julius Clarus, Farinacius, Bonacina, Gaill, Franciscus Schmier, Kœnig, Gonzalez, ac plures alii. *

66. CONCL. VII. Tandem, si quis in bello mere defensivo ad Patriam a violenta hostium aggressione liberandam ex obligatione Charitatis, aut Pietatis pugnet, hostemque meræ defensionis causa mutilet, vel occidat, non incurrit irregularitatem. Ita Pirhing. *tit. de Homicid. n.* 115. Herincx *cit. n.* 149. Suarez & alii. Ratio est: tum quia bonum commune est præstantius privato: tum quia in tali casu etiam propria vita periclitatur, simulque vim vi repellere omnia Jura permittunt.

67. Cæterum loquendo de Clericis, Doctores admittunt hoc duntaxat in casu inevitabilis

necessitatis, & quando per solos Laicos Ecclesia, vel Patria sufficienter defendi non potest: alioquin autem Clericus pugnans etiam contra inimicos Nominis Christiani, si quemdam interficiat, censetur irregularis *c. Petitio. De Homicid* Nam specialiter *Clericatus officium eos reddit inhabiles ad pugnandum*, ut dicitur *c. Ex multa* §. *fin. De Voto.* juncto *can. Clerici. & seq.* 23. *q.* 8. & arma Clericorum sunt lacrymæ *arg. can. Si quis vult. dist.* 36. & *can. Convenior* 23. *q.* 8. cum concordantiis.

APPENDIX.

In qua compendiose recapitulantur dicta præcedentia, & exinde succincte resolvuntur aliqui casus ad utilitatem Confessariorum.

SUMMARIUM.

* *Recapitulantur succincte dicta priora. Addit. I.*
* *Datur instructio Confessario, si talis casus occurrat. Addit. II. & III.*
* *An quis sit irregularis, si alius fuerit occisus sub rixa, non quidem a se, sed ab aliquo suorum commilitonum? Addit. IV.*
* *Quid de suadente puellæ procurationem abortus? Addit. V.*
* *Quid de occidente alium ex improviso sub venatione? Addit. VI.*
* *Quid de Clerico militibus indicante latentem hostem? Addit. VII.*

* *Quid*

* *Quid de eodem, Judici Laico quosdam perversos, qui exinde ad mortem condemnantur, manifestante? Addit. VII. & IX.*

Additio.

ANTE omnia Confessarius I. Attendat ad discrimen inter Irregularitatem ex delicto & inter Irregularitatem ex defectu lenitatis. II. Curet bene imprimi suæ memoriæ adducta superius crimina, ob quæ incurritur Irregularitas ex delicto, & actus, propter quos contrahitur Irregularitas ex defectu lenitatis conformiter dictis *n.* 44. III. Habeat pro regula universali, quod Irregularitas nulla sive ex delicto, sive ex lenitatis defectu incurratur, nisi in casibus a Jure expressis, nec valeat fieri forsan ex aliqua paritate in his odiosis extensio de materia in jure expressa ad non expressam. *c. Is qui.* 18. *De Sent. Excomm. in* 6. IV. Recolligat ex dictis, quod Irregularitas ex delicto non contrahatur, nisi actus, ex quo sequitur Irregularitas, sit mortaliter peccaminosus; unde, quod excusat a gravitate peccati, etiam excusat ab Irregularitate. V. Quod si dubium sit, num quis propter suam actionem hic, & nunc sit irregularis, sive sit dubium juris, sive facti, si illud post debitam indagationem vinci nequeat, non teneatur quis se gerere tanquam irregularem, neque in foro interno neque in externo, excepto dubio facti de homicidio, de quo specialia. Et hinc *

Addit.

Additio II.

* Quando in Confeſſionali proponitur caſus Irregularitatis in puncto homicidii, vel mutilationis, tunc I. Si caſus eſt dubius, attendat Confeſſarius, num ſit dubium juris, vel facti? Si eſt dubium invincibile ipſius juris, reſolvat, talem non eſſe obligatum ſe gerere tanquam irregularem: cum id in nullo Jure ſit expreſſum, uti recte obſervat præter alios quamplures Schmalzgrueber *l.* 5. *Decr. tit.* 12. *n.* 240.

Quod ſi dubium fuerit facti, Confeſſarius attendat ulterius II. Num pœnitens ſuus dubitet, an nimirum aliquod homicidium vere contigerit, nec ne? vel utrum ſciens homicidium eſſe perpetratum, ſolummodo dubius hæreat, an per actionem ſuam efficaciter influxerit in illud, vel non? *In Primo dubio* poterit denuo reſolvere in favorem pœnitentis: *in ſecundo* autem dubio facti tenetur talis pœnitens ſe gerere tanquam irregularem, ſuppoſito, ſaltem quoad hunc caſum, quod dubium illud ſit de occiſione & non præciſe de mutilatione *cap.* 12. *De Homicid.* Videatur Sporer *Tr.* 5. *in Decalog. c.* 3. Præſertim a *n.* 129. *ac ſeqq.* III. Quod ſi conſtaret, pœnitentem influxiſſe ſuo modo in occiſionem vel mutilationem alterius hominis, ulterius advertat Confeſſarius, num quæſtio moveatur de Irregularitate contrahenda ex defectu præciſe lenitatis, vel num de Irregularitate ex delicto? *Si prius*, poterit conſolationi eſſe ſententia gravium Doctorum aſſeren- tium

tium tanquam probabile, & in praxi tutum, nullam Irregularitatem ex defectu lenitatis contrahi, nisi homicidium, vel mutilatio fuerint facta auctoritate publica(uti contingit in Judiciis occidendo malefactores, & in bello justo offensivo trucidando hostes sese opponentes) qua auctoritate publica deficiente pariter non adesset Irregularitas, si nullum simul intercesserit in ista occisione, vel mutilatione delictum. Quod si vero intervenisset aliquod delictum, jam quæstio non amplius moveretur de Irregularitate ex defectu, sed ex delicto. Pro quo *

Additio III.

* Confessarius notet IV. Num actio, ex qua sequitur mors, vel mutilatio alterius, fuerit grave peccatum, vel non? si non, resolvat conformiter dictis, Irregularitatem ex dilicto nullam fuisse contractam. Quod si vero peccatum fuerit mortale, advertat V. ad motivum prohibendi talem actum: nam, si actus aliquis propterea graviter est in Jure prohibitus Clericis, quia sæpe talis actio conjungitur cum morte alterius, tunc ille, cui graviter talis actus est interdictus, eundem nihilominus deliberate exercens incurrit Irregularitatem, sive in modo influendi in mortem vel mutilationem, culpam tantum venialem, vel etiam omnino nullam commiserit: tales enim actiones chirurgicæ, quæ contingunt in mutilatione, scissione, & adustione sunt Clericis graviter prohibitæ. Quando vero non ex hoc fine, & motivo determinato actus prohibetur, tunc non solum actus ipse, ex quo mors, vel mutilatio

sequi-

ſequitur, ſed etiam modus influendi in eandem mortem &c. debet eſſe graviter peccaminoſus ad hoc, ut contrahatur Irregularitas. E. g. ponamus: Petrus alias rixis non deditus ſe voluntarie inebriat usque ad privationem uſus rationis, ibique occidit Paulum: in illo caſu Petrus quidem graviter peccat ſe inebriando, non tamen contrahit Irregularitatem in ebrietate occidendo; quia ex una parte ebrietas non eſt, uti ars exercendi chirurgiam quoad aduſtionem, & inciſionem, Clericis ſpecialiter in Jure interdicta ex hoc determinato motivo, ne contingat ſub eadem aliquod homicidium: ex altera autem parte modus influendi in dictam occiſionem à plene ebrio commiſſam non eſt graviter peccaminoſus, utpote cum homicidium in his circumſtantiis nullatenus ab adhuc compote rationis fuerit prævisum in ſe, vel in ſua cauſa, ſicque nec directe, nec indirecte cenſeatur voluntarium. Videatur Sporer *loc. cit.* præſertim *n.* 287. *ac ſeqq.* accurate hanc materiam pertractans. *

Additio. IV.

* Porro ex dictis hic, & præcedenter eruuntur caſus ſequentes.

I. Petrus adhuc ſtudioſus, de nocte cum aliis ſuis commilitonibus obambulans, in platea incidit in nonnullos milites alias ſibi infenſos, ubi poſt plura verba injurioſa, communi utriusque partis cooperatione venitur ad arma, non paucis utrinque vulneratis. Petrus videns, ſibi tanquam cauſæ primariæ omnia mala eſſe im-

putanda, fuga se subducit, studia in alia prosecuturus Universitate. Subinde absolutis alibi studiis intendit recipere Sacros Ordines, quærens ex Confessario, an liceat? Resp. I. Petrum ante omnia esse interrogandum, num aliquis militum ex accepto a se, vel aliis vulnere obierit, nec ne? si nullus fuit exinde mortuus, vel mutilatus, utique poterit recipere Sacros Ordines; alias vero non citra dispensationem, quamvis miles non ab ipso, sed ab alio suorum commilitonum occisus fuisset. Vide dicta *n.* 52. *

Additio V.

* II. Titius committit ut Studiosus fornicationem, & postea, ne cum puella coram sæculo prostituatur, efficaciter suadet huic exinde gravidæ procurationem abortus. Post tempus pœnitentia ductus cupit fieri Clericus; quærit autem antecedenter ex Confessario, num non impediatur per aliquam Irregularitatem, Resp. eundem, nisi denuo ante applicationem dissuaserit per efficacia motiva, ab Ordinum susceptione impediri per contractam Irregularitatem, si puella, juxta consilium suum actualiter applicando media expulsiva, abortum fœtus animati procuraverit, effectu expulsionis fœtus secuto. Dixi notanter *fœtus animati*: ubi nota ex dictis *Tr.* 9. *dist.* 3. *q.* 3. fœtum censere animatum quadragesimo post conceptionem die, si fuerit masculus, octuagesimo, quando extitit fœmella. Dum autem nescitur, num fœtus fuerit masculus vel fœmella, S. Pœnitentiaria teste Sporer *Tr.* 4. *Theol. Sacram. c.* 4. *ad initium*

tium præsumit fuisse masculum : alii vero apud eundem Auctorem mitius sentiunt in hac materia odiosa. Quod si effectus expulsionis fœtus vel omnino non, vel saltem ante animationis diem fuerit subsecutus, non censetur irregularis. Quando dubitatur, an vere subsecuta sit aliqua fœtus animati expulsio, vel non, nec valet aliunde deveniri in notitiam rei, puta, si puella interea fuerit mortua &c. poterit talis dubitans se gerere tanquam non irregularem, sicque suscipere Ordines; utpote vere, & invincibiliter dubitans, num a parte rei aliquod homicidium fuerit factum, nec ne: ubi melior est conditio possidentis. Quod si sciret ex relatione puellæ, vel aliunde, contigisse expulsionem fœtus jam animati, dubitaret autem, an evenerit vi efficacis alias medicinæ, quam ad hunc finem suaserat, seu dederat puellæ, vel num ex alia causa accidentali, teneretur se gerere tanquam irregularem conformiter dictis. Vide Sporer *loc. cit.* & *in. Decalog. Tr.* 5. *c.* 3. *sect.* 5. *

Additio VI.

* III. Paulus Clericus in comitatu fratris sui adhuc sæcularis vadit cum sclopeto in proximam sylvam, ut recreationis causa latentes in dumetis feras trajiciat: ast, nescio quò casu, vel incuria (necdum tamen mortaliter peccaminosa) exoneratur sclopetum, & occiditur exinde frater sæcularis, vel alius pertransiens. Quæritur, an dictus Clericus sit irregularis? Resp. negative: non enim contraxit Irregulari-

tatem ex defectu lenitatis; quia actus ille occisivus nec fuit deliberatus, nec publica auctoritate factus. Neque incurrit Irregularitatem ex delicto, utpote quæ infligitur ob peccatum mortale, quale in præsenti non intervenit. Dices: Clericus quoad adustionem, & incisionem exercens artem Chirurgiæ peccat, & subsecuta alterius morte incurrit Irregularitatem, quamvis omnem adhibuerit in præcavendo periculo diligentiam: ergo etiam pari modo exercens venationem, quoniam etiam venatio, uti Chirurgia, est Clericis prohibita *c. 1.* & *c. 2. De Clerico venatore.* Resp. negando consequentiam; nam *inprimis* Clericis in citatis Capitulis tantum prohibetur venatio clamorosa, & tumultuosa, non autem quieta, & moderata, qualis erat in præsenti. Deinde *secundo* etiam venatio clamorosa prohibetur solum, quia videtur esse contra honestatem Clericalem, econtra Chirurgia quoad adustionem, & incisionem, quia est periculosa, & non raro inductiva mortis: similia autem ultima Clericis ita prohibentur, ut etiam irregularitas contrahi censeatur, quamvis casu, & facta omni præcautione contigisset homicidium, non autem sic priora. Videatur Jus Canonicum *l. 5. Decr. tit.* 12. §. 5. præsertim *n.* 201. *

Additio VII.

* IV. Milites Defensores Patriæ tempore belli resciunt secure, in pago vicino nonnullos ex hostibus existere, quos obruere quidem conantur, ast hi videntes in vicinia copiosum mi-

litem

litem tanquam viribus impares, partim in domibus partim in proxima sylva sese absconderunt. Quare Præfectus militum severe ex Parocho loci interrogat, ubinam hostes lateant, qui omnes manifestat fideliter, hincque multi ex illis deprehensi, truncati fuêre. Parochus exinde anxius quær t ex Theologo, num per hanc manifestationem contraxerit Irregularitatem? Ratio dubitandi est, quia alias etiam, dum auctoritate publica occiduntur malefactores, ex defectu lenitatis contrahitur Irregularitas non solum ab occidentibus, sed etiam a consulentibus, vel alio modo efficaciter influentibus juxta communem. Resp. tamen, hoc non obstante, Parochum neutiquam contraxisse Irregularitatem. Ratio est: quia in bello justo etiam offensivo soli illi contrahunt Irregularitatem, qui propriis manibus occidunt, vel mutilant, non autem (sicuti dum auctoritate publica malefactores puniuntur pœna mortis) ipsimet hortatores, vel alio modo influentes; quoniam in ordine ad bellum justum id non exprimitur, Irregularitas autem non incurritur, ubi nil est expressum in Jure. Videatur Jus Canonicum *l. 5. tit.* 12. *n.* 117. & *seqq.* secus haud dubie sentiendum foret, conformiter dictis *qu.* 4. *n.* 51. si quis mandaret, aut cooperaretur ad occisionem aliquam injustam, puta in bello manifeste injusto. *.

Additio VIII.

*. V. Cajus Clericus noscit quosdam perversos homines in occulto plura gravissima crimina magiæ, & latrocinii in maximum totius Reipublicæ præjudicium perpetrantes; ideoque

Cajus ad ista mala Reipublicæ tam perniciosa avertenda, quæ alia via impediri posse prudenter sperari non potest, id manifestat Judici sæculari, qui facta inquisitione, pluribus præsumptionibus, & indiciis gravatos incarcerat, torturæ subjicit, ac demum confessos, & convictos morti adjudicat. Quæritur, utrum Cajus sit irregularis? Ratio dubitandi est: quia etiam denuntians furem, qui extraneo v. g. centum florenos abstulit, fit irregularis, si exinde fur suspendatur. Hoc tamen non obstante Resp. Cajum non esse factum irregularem. Ratio est: partim quia denuntiat non solum de præteritis criminibus, sed quoniam periculum est etiam in futurum, cui periculo aliter (uti suppono) prudenter caveri nequit, partim quia hæc crimina Reipublicæ sunt valde perniciosa, & hinc delatio eorum in Jure a pœnis pronuntiatur immunis *c.* 8. *De Accusat.* Quoad illum, qui denuntiat furem, non est paritas; quia damnum istud per furtum non fuit illatum bono publico, sed tantum homini privato, & quidem extraneo, cui periculo in futurum ordinarie sufficienter præcaveri potest, si moneatur ille, cui res ablata est, ut accurate sua custodiat &c. Vide Covarruviam, Layman, Barbosam & alios apud Schmalzgrueber *l.* 5. *Decr. Tit.* 12. *n.* 116. *

Additio IX.

* VI. Porphyrius adhuc Laicus casu præsens erat, quando Andreas ab altero fuit occisus; quod Judex inquirens in Auctorem homicidii aliun-

aliunde rescit; quare eundem tanquam suum subditum compellit agere testem contra reum, prout etiam juratum præstitit testimonium, atque dictus reus convictus, & confessus debitas pœnas dedit, capite plexus. Subinde Porphyrius aspirans ad Clericatum quærit ex aliquo Canonista, num per illud testimonium contraxerit Irregularitatem, ex qua a receptione sacrorum Ordinum impediatur? Resp. Si ad ferendum testimonium fuit compulsus (prout haud dubie a Judice sæculari etiam in causa sanguinis, exigente sic necessitate boni publici, compelli possunt Laici, non autem actuales jam Clerici) si, inquam, fuit Porphyrius tanquam adhuc Laicus compulsus ad ferendum testimonium, is propterea nullam incurrit Irregularitatem: secus, si voluntarie egisset talem testem; nam tunc voluntarie influeret in mortem alterius. Videantur Jus Canonicum *n.* 5. *Tit.* 12. *n.* 105. & Schmalzgrueber ibidem *n.* 121. *ac seqq.*

QUÆSTIO V.

Quis possit dispensare in Irregularitatibus?

SUMMARIUM.

68. *Irregularitas tollitur per dispensationem,*
69. *Causa ejus perdurante.*
70. *Papa dispensat in omni Irregularitate.*
71. *Episcopi, in quibus Irregularitatibus dispensent?*
* *Id ulterius exemplificatur. Addit.* I. & *II.*
72. *Quid de Capitulo, Sede vacante?*

68. NOTANDUM, quod Irregularitas tollatur per dispensationem, non autem per absolutionem, prout tenet communis Doctorum. Siquidem absolutio est actus justitiæ, in quo terminatur causa, & judicium? dispensatio autem est exemptio quædam a lege communi; atqui Irregularitas est mera inhabilitas ad Ordines tum suscipiendos, tum exercendos, & contrahitur quandoque absque ullo delicto: & consequenter in eam proprie cadit dispensatio, non autem absolutio.

69. Et hoc insuper intelligendum est, causa Irregularitatis perdurante: alioquin enim cessante causa Irregularitatis ex defectu, cessat etiam per se ipsam Irregularitas, neque opus est alia dispensatione. Sic, qui est irregularis ex defectu legitimæ ætatis, litteraturæ, aut infirmitatis, adveniente legitima ætate vel scientia aut cessante infirmitate sua, potest ordinari

dinari, aut Ordines susceptos exercere, absque ulla alia dispensatione. Hoc prænotato, sit

70. CONCL. I. Summus Pontifex habet Potestatem ordinariam, & universalem dispensandi in omni Irregularitate. Ita omnes Doctores Catholici. Ratio est; quia omnis Irregularitas est de Jure duntaxat humano Ecclesiastico; atqui Papa de plenitudine potestatis habet facultatem dispensandi supra omne Jus Ecclesiasticum. *arg. c. Proposuit. De Concess. Præbendæ.* ibi: *Qui secundum plenitudinem potestatis, de jure possumus supra Jus dispensare;* ergo.

71. CONCL. II. Episcopi potestate ordinaria possunt dispensare in omnibus Irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario directe intento, & exceptis aliis deductis ad Forum contentiosum. Ita novissime Eisdem concessum est in Concilio Trid. *Sess. 24. de Reformat. c. 6.* ubi dicitur; *Liceat Episcopis in Irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad Forum contentiosum, dispensare.* Et hanc quidem facultatem dispensandi, cum sit defacto jure ordinario annexa muneri Episcopali, posse Episcopum committere alteri, recte observant Doctores.

Additio I.

* Dicitur notanter I. *Episcopi possunt dispensare potestate ordinaria quoad Irregularitates* pro-

provenientes ex delicto: nam secus vi proxime citati textus Concilii Tridentini statuendum, si contraheretur aliqua Irregularitas ex defectu lenitatis. De quo vide Sporer *tr.* 5. *in Decalog. c.* 3. *n.* 240. & 241. Dicitur notanter II. *Quoad Irregularitates ex delicto occulto*: nam si foret aliquod delictum publicum, vel ad forum contentiosum deductum, nequirent potestate ordinaria dispensare Episcopi, prout denuo eruitur ex textu. Vocatur autem *occultum* in præsenti illud, quod fit paucis, puta, quatuor, vel quinque tantum præsentibus, quibus solummodo vere notum est illud crimen, quamvis apud plures cæteroquin talis possit esse aliquo modo suspectus de eodem, quod non obest occulto. Deductum vero *ad forum contentiosum* censetur quidpiam tunc, quando fit contestatio litis, & non antea. Videatur Jus Canonicum *l.* 5. *Decr. Tit.* 12. Dicitur notanter ulterius III. *Excepto homicidio voluntario directe intento*: nam in Irregularitate ex homicidio etiam occulto (secus dic, si tantum fuerit occulta mutilatio) nequit vi Concilii Tridentini dispensare Episcopus, si homicidium directe fuerit intentum.*

Additio II.

* Ubi ad tollendam omnem æquivocationem ex meo libello: *Succincta Declaratio Propositionum damnatarum &c.* intitulato *part.* 2. *c.* 4. §. 3. *n.* 91. adverti debet, posse aliquod homicidium directe intendi vel tanquam finem, vel tanquam medium. Homicidium directe in-

intenditur *tanquam finis*, si intentum seu finis est *occidere*, quod ut fiat, conquiruntur media: sic contingit, quando e. g. puella gravida sumit medicinam expulsivam fœtus animati, ut sequatur abortus. Homicidium vero directe intendi censetur *ut medium*, quando per talem actionem, ex qua subsequitur certo ipsum homicidium, intenditur alius finis; sic eveniret, si puella gravida sumeret medicinam moraliter certo procurativam abortus fœtus animati ex eo fine, ut nimirum exinde evitet *infamiam*. Utrobique autem nequit dispensare Episcopus, sive subsecuta mors intendatur directe *ut finis*, sive *ut medium*. Quod si mors neque directe tanquam medium, neque directe ut finis intendatur, potest dispensare Episcopus quantum ad Irregularitatem: e. g. si Clericus in incisione, vel adustione vellet curare infirmum, exinde tamen fuisset mors infirmi subsecuta. *

71. Addit cæteroquin circa dictam materiam Barbosa *in Collectaneis ad cit. locum Concilii Trid. n.* 4. citans plures alios Auctores, etiam Capitulum Sede vacante habere præfatam facultatem dispensandi, a Concilio Trid. *loc. cit.* concessam Episcopis.

73. CONCL. III. Prælati Regulares possunt cum suis subditis, ex specialibus privilegiis, dispensare in omni ferme Irregularitate, excepta illa, quæ orta est ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione. ita Generalibus, & Provincialibus Ordinum Mendicantium, & Communicantium in privilegiis eorum, concessisse Sixtum IV, refertur in Compendio

Pri-

Privilegiorum Fratrum Minorum ✝. *Dispensat. n.* 9. & 12. ac tradit Herincx *disp.* 6. *de Censuris Eccles. n.* 192. & alii.

74. Eandem facultatem dictus Sixtus IV. concessit etiam Prioribus conventualibus Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicariis; prout habetur in Bulla, *Regiminis universalis.* §. 4. (ac refertur *Tom.* 1. *Bullarii Romani. Constit.* 7. dicti Pontificis) & vulgo *Mare Magnum Prædicatorum* appellatur. Unde merito inferunt Auctores, quod etiam Prælati, seu Superiores Locales Regularium, communicationem Privilegiorum habentium, atque eorum vicem gerentes, possint cum suis subditis, etiam hospitibus ac Novitiis dispensare in Irregularitatibus, ut supra; dummodo hæ per Regulam, Statuta, vel alias non sint specialiter reservatæ Prælato superiori. Bernard. Sannig *tom.* 3. *Theol. Scotist. Tract. de Censuris. dist.* 3. *quæst. ult.* Pellizarius *tom.* 2. *manual. Prælat. Tract.* 9. *c.* 3. *n.* 102. & rursum *n.* 136. ubi hoc speciatim docet de Irregularitate proveniente ex eo, quod quis Censura Ecclesiastica irretitus celebraverit Divina; & alii Canonistæ Regulares passim.

Additio.

* Item dispensat Prælatus Regularis cum subdito in Irregularitate proveniente ex defectu natalium, quamvis dicta Irregularitas non annumeretur Irregularitatibus ex delicto, sed ex defectu. Quinimo memorata Irregularitas tollitur per ipsam Professionem Religiosam. *c.* 1. *De*

De Filiis Presbyt. citra ulteriorem aliquam dispensationem: ast tantum quoad *Ordines*, non vero quoad *Prælaturas*; quamvis etiam quoad has dispensare possit Generalis, aut Provincialis in Capitulo Generali, aut Provinciali respective, seu in intermedio, & non alias juxta tenorem Bullæ Gregorii XIV. quæ incipit, *Circumspecta &c.* Ita fuse cum Herincx noster Gaudentius Kerchove in Comment. in Statuta Generalia *cap.* 7. §. 2. *n.* 1. *& seqq.* *

75. Additur autem in data Conclusione notanter, *in omni ferme Irregularitate, excepta illa, quæ &c.* Nam inprimis Irregularitas contracta ratione homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum, expresse excipitur a Sixto IV. tum *loc. cit.* tum in alia Bulla, *Regiminis Universalis.* (itidem ralata *Tom.* 1, *Bullar. Roman. Const.* 6. dicti Pontificis, ac *Mare Magnum FF. Minorum* nuncupata) in qua Generali, ac Provincialibus Ministris ejusdem Ordinis FF. Minorum, ipsorumque Vicariis pro tempore existentibus supra dictam facultatem dispensandi cum suis subditis concessit. Deinde hinc excipi debet irregularitas ex defectu animi proveniens; ut si quis sit amens, furiosius, aut patiens defectum necessariæ scientiæ, item ea, quæ oritur ex defectu corporis, ætatis, aut hujusmodi. Nam in talibus, quamdiu durant ejusmodi defectus, non posse dispensare Prælatos Regulares, est certum, ac extra controversiam. Idem respectu Prælatorum localium dicendum de illis

Irre-

Irregularitatibus, quarum dispensatio expresse reservata fuit Prælato superiori.

Additio.

* Dices. Episcopi juxta dicta possunt cum suis subditis dispensare in Irregularitate provenienete ex homicidio occulto saltem casuali; ergo etiam Regulares Prælati habentes quasi potestatem Episcopalem idem poterunt cum suis Religiosis. Resp. concedendo totum. Quinimo Auctores multi Regulares adhuc plus concedunt hac in parte Prælatis Regularibus, quam Episcopis, subjungentes, quod dicti Prælati, quamvis vi concessionis Sixtinæ nequeant dispensare cum suis Religiosis, quoad Irregularitatem ex homicidio occulto directe intento exortam, id tamen valeant vi concessionis Martini V. & aliorum Pontificum: prout ex Rodriquez, Miranda, Portell, Hyacintho Donato, Castropalao, & aliis annotatur in Jure Canon. *l.* 5. *Decret. tit.* 12. *n.* 228. & *tit.* 37. §. 4. *præsertim. n.* 97. atque sic etiam docet Kazenberger in Decalog. Patris Sporer *c.* 3. *sect.* 4. *n.* 167. & 168. qui novissimus Auctor *loc. cit.* insuper adhuc notanter superaddit, posse Generales, vel Provinciales non quidem semper, sed certo tempore, id est, *die Lunæ post primam Dominicam Quadragesimæ* per se, vel per alios a se deputatos e. g. per Superiores locales imposita condigna satisfactione, pro foro Conscientiæ dispensare, etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, cum suis subditis in omnibus omnino Irregularitati-

bus

bus ex delicto etiam publico, puta, voluntario publico homicidio, vel mutilatione, quin etiam ratione bigamiæ contractis ob indefinitam concessionem Pauli III. Bulla: *Exponi nobis &c.* datam Benedictinis Vallisoletanis, in quo privilegio participant Regulares Mendicantes. Dictum Privilegium refert quoque La Croix *Tom.* 8. *Lib.* 7. *n.* 460 uti & aliud concessum a Sixto IV. in simili Carthusianis. Ulterius circa hanc materiam videri etiam poterunt Elbel. *De Sacramentis. part.* 3. *Conferent.* 20. *n.* 474. & apud Pichler *l.* 5. *tit.* 12. *n.* 35. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 12. *Assert.* 7. *n.* 4. *

76. Cæterum adhuc ante finem hujus Quæstionis sciendum, quod pro impertienda dispensatione super Irregularitatibus nulla sit præscripta certa forma verborum, sed sufficiat quæcunque, dummodo significet, Irregularitatem auferri. Communiter autem usurpatur ista forma: *Dispenso tecum super Irregularitate, quam contraxisti ob celebrationem Divinorum in statu excommunicationis* v. g aut ob hanc, vel illam causam (exprimendo hujusmodi causam) Quod si dubium sit, an quis Irregularitatem incurrerit: additur: *Si forte eam incurristi.*

Additio I.

* Quæres I. An Regulares Mendicantes, sicuti possunt sæculares absolvere a multis Censuris, ita etiam valeant cum ipsis dispensare in aliquibus Irregularitatibus? Resp. non deesse

Doctores apud Kazenberger *loc. cit. n.* 170. qui cum Passerino, & nostro Portell, ac cum Appollonio Holzman *Tom.* 1. *pag.* 3. *n.* 330. negant. Is tamen cum Sannig, Rodriquez, Bassæo, Sayro, & Henriquez affirmat, nimirum posse Regulares Mendicantes in foro conscientiæ dispensare super omnibus illis Irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, super quibus potestate ordinaria possunt Episcopi. Conantur assertionem suam probare ex concessione Pauli III. in Bulla: *Cum inter cunctas.* Vide Kazenberger *loc. cit.* ubi etiam solutam invenies aliquam objectionem. *

Additio II.

* Cæterum, cum hæc Bulla Pauli III. tantum (uti notat Holzman hic) loquatur de potestate NB. *absolvendi* a Censuris, & aliis pœnis Ecclesiasticis; *Irregularitas* autem qua talis (principaliter saltem) potius per *dispensationem* quam *absolutionem* tollatur; hinc alio medio hanc resolutionem Antonius a Spiritu Sancto *in Directorio Regularium. part.* 1. *Tract.* 2. *disp.* 2. *sect.* 2. *n.* 65. *& seqq.* taliter probat: Regulares dispensare possunt cum Sæcularibus in omnibus Irregularitatibus, in quibus Episcopus potest Jure ordinario, prout concessit Sixtus IV. & confirmavit Julius II. in sua Constitutione: *dum ad sacrum Ordinem Minimorum.* relata apud Peyerini in Constitutione I. Julii II. sed Episcopus Jure ordinario potest dispensare in omnibus Irregularitatibus, ex delicto occulto provenientibus, excepta

ea

ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, uti ostensum jam fuit supra *n.* 71. ergo etiam eodem modo cum sæcularibus possunt dispensare Regulares (supple) privilegiati, saltem excepto voluntario homicidio, directe intento.*

Additio III.

—* Quæres II. Ad quemnam Romæ Supplica dirigi debeat, si petatur ab aliquo sæculari per Confessarium dispensatio in Irregularitate ob homicidium contracta? Ante Responsionem notet I. Confessarius, num homicidium vere fuerit deliberatum, vel indeliberatum consequenter nec indigens dispensatione Papæ, de quo antecedenter. Notet II. ex dictis, Episcopum de potestate ordinaria non posse dispensare quoad Irregularitatem contractam ex homicidio directe intento, quamvis delictum fuerit occultum. Secus valde probabiliter sentiendum, si illud tantummodo fuerit indirecte intentum, & simul occultum, vel si fuisset occulta mutilatio etiam directe intenta. Notet III. dicta priora, quandonam censeatur Irregularitas occulta, & ad forum contentiosum necdum deducta? H. N. Resp. I. Si delictum sit adhuc occultum, nec ad forum contentiosum deductum, poterit in contracta Irregularitate dispensare Sacra Pœnitentiaria, quæ dispensatio fit gratis, sive petatur quoad Ordines recipiendos, sive quoad susceptos exercendos, dummodo præter delictum occultum etiam adsit gravis causa dispensandi, in ipsa Supplica exprimenda. Ita noster Tibur-

tius Navarrus Pœnitentiarius Apostolicus *part.* 3. *Manuductionis cap.* 6. Resp. Supplica ad Eminentissimum e. g. Cardinalem supremum Pœnitentiarium dirigenda succincte sic instrui poterit.

Eminentissime, & Reverendissime Domine, Domine.

N. *Sacerdos*, vel *Diaconus* vel *Laicus*, (nam ponitur status ejus, non tamen exprimitur verum nomen, & cognomen in delicto occulto, sed vel fictum, vel nullum apud S. Pœnitentiariam) *contraxit Irregularitatem ex homicidio occulto ob talem causam* N. (hic adducitur, quare alterum occiderit) *perpetrato, & quia ab exercitio Ordinum citra grave scandalum abstinere non potest* (Si ex alio gravi motivo petat dispensationem, vel quoad receptionem, vel quoad exercitium SS. Ordinum, illud exprimat) *hinc humillime supplicat pro dispensationis remedio. Quam gratiam DEUS &c.* Respond. III. Si delictum sit publicum, aut Irregularitas proveniat ex defectu lenitatis, recurrendum erit ad Datariam, atque ibidem debebit dari certa taxa pecuniaria pro qualitate, & gravitate delicti, aut defectus, prout desuper a Procuratore aliquo generali Ordinis, aut ab Agente poteris instrui. Ubi insuper adverte, quod dispensatus ad Ordines non illico censeatur exinde dispensatus quoad Beneficium, nisi quoque in ordine ad hoc in Memoriali supplicetur. Videatur Navarrus *loc. cit.*

TRA-

TRACTATUS XIV.

DE SACRAMENTIS.

EXCELLENTIAM Sacramentorum Legis Evangelicæ paucis ſacroſanctum Oecumenicum Concilium Tridentinum complectitur, dum *Seſſ. 7. in Procemio* veriſſime atteſtatur, quod per ea *omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur.* Hæc etenim ſeptem Sacramenta ſeptem illæ ſunt Columnæ, quas Æterna Sapientia de Cœlo deſcendens, & formam noſtræ humanitatis ſuſcipiens excidit, ut ſuper eas Domum Eccleſiæ ſuæ firmiſſimam conſtrueret; juxta illud *Proverb.* 9. *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.* Hæc inſuper ſunt ſeptem illa Candelabra aurea *Apoc.* 1. quibus mediantibus ad Fideles Divinæ gratiæ lux diffunditur. Et rurſus hæc ſunt ſeptem iſtæ ſtellæ, quas *cit. cap.* 1. *Apoc.* Filius Hominis, id eſt, Servator noſter JEſus Chriſtus, in dextera Miſericordiæ ſuæ, ac infinitæ Pietatis, ad illuſtrandam Eccleſiam ſuam habuiſſe le-

gitur. De his ergo septem Sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis, tum in genere, tum in specie, in præsenti Tractatu plane utilissimo, scituque vel maxime necessario, Deo adjuvante tractabitur, ad infinitam & perennem ejusdem laudem.

DISTINCTIO I.

De Natura Sacramentorum in genere.

QUÆSTIO I.

Quid, & quot sint Sacramenta novæ Legis?

1. *Excellentia Sacramentorum novæ Legis.*
2. *Sacramenti variæ acceptiones.*
3. *Sacramentum in proposito, quid?*
4. *Cur sit signum sensibile.*
5. *Ac efficaciter significans gratiam?*
6. *Per effectum gratuitum, quid intelligatur?*
7. *Aliæ particulæ definitionis Sacramenti.*
8. *Sacramenta novæ Legis sunt septem,*
9. *Et omnia a Christo instituta.*
10. *Septem ordines constituunt unum Sacramentum, & quomodo;*
11. *Instantia hæreticorum solvitur.*
12. *An in Lege Mosaica, & statu Legis Naturæ, fuerit verum Sacramentum?*

13. De-

13. *Declarantur Auctoritates, quæ id negare videntur.*
Circumcisio: quomodo dicatur non contulisse gratiam?

14. *Remedium contra peccatum originale, quale antiquitus?*

2. ADVERTENDUM, quod variæ sint Sacramenti acceptiones; cum enim *Sacramentum a sacro* derivetur, inprimis Sacramentum sumitur a Juristis pro juramento, eo quod sit sacra quædam & religiosa affirmatio *can. Qui Sacramento.* 24. *q.* & alibi. Deinde in S. Scriptura Sacramentum sumitur quandoque pro Mysterio, seu re arcana; ut *Sapient.* 2. *Nescierunt Sacramentum DEI. Daniel.* 2. *Mihi Sacramentum hoc revelatum est.* & alibi. Tertio, & magis ad propositum sumitur Sacramentum pro Cæremonia sacra, seu hominem sacrante.

3. CONCL. I. *Sacramentum*, prout in proposito accipitur, est signum sensibile, gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum, ex institutione Divina efficaciter significans, ordinatum ad salutem hominis viatoris. Ita Doctor Subtilis 4. *dist.* 1. *quæst.* 2. cum suis. Neque re

ipsa differt allata Sacramenti definitio ab aliis: quarum plures afferre solent Theologi Catholici; ut est illa Cathechismi Romani: *Sacramentum est invisibilis gratiæ visibile signum, ad nostram justificationem institutum.* Verumtamen definitio Scoti naturam Sacramenti clarius exprimit.

4. Dicitur I. *Signum visibile*, seu *sensibile*: id est externum, & in materia sensibili institutum, Nam, ut Sacramentum institueretur in tali signo sensibili, admodum congruum erat pro hoc statu; juxta illud D. Chrysostomi, *Homil. 60. ad populum. Si incorporeus esses, incorporea dedisset ipse tibi dona: sed quia corpori conjuncta est anima tua, ideo rebus sensibilibus tibi intelligenda tradit.*

5. Dicitur II. *Efficaciter significans gratiam DEI:* quia Sacramentum non est quomodocunque signum ipsius gratiæ divinæ, quæ confertur homini rite illud suscipienti; sed est signum efficax, seu *efficaciter significans*: quia gratiam illam, quam significat, etiam causat in homine ex opere operato, quatenus ex Divina institutione, ac virtute meritorum Christi infallibiliter confert gratiam homini digne suscipienti Sacramentum.

6. Ad-

6. Additur in definitione a Scoto allata, *vel effectum Dei gratuitum*, majoris claritatis gratia, & propter SS. Euchariſtiæ Sacramentum, quod conſiſtit *in facto eſſe*, ac primo & immediate ſignificat verum Corpus & Sanguinem Chriſti realiter ſub Sacramento Euchariſtiæ contentum: quod Chriſti Corpus, utpote ex gratuita Dei voluntate ibidem exiſtens, dicitur *effectus DEI gratuitus*. Quamvis poſtea idem Sacramentum etiam gratiam ſanctificantem digne ſumentibus conferat ex opere operato.

7. Dicitur III. *Ex Inſtitutione Divina*: quia Sacramenta totam vim ſuam efficaciter ſignificandi, id eſt, cauſandi gratiam in digne recipientibus habent ex inſtitutione Divina, non autem ex natura ſua intrinſeca. Et additur, *ordinatum ad ſalutem hominis viatoris*, ut inſinuetur finis ille, propter quem Deus voluit inſtituere Sacramenta, qui eſt ſalus æterna hominis viatoris.

8. CONCL. II. Sacramenta novæ Legis ſunt ſeptem, & nec plura, nec pauciora. Ita de Fide tenendum; ac præter perpetuam traditionem, ſenſumque Eccleſiæ fuit definitum tum in Concilio Florentino, tum in Trid. *ſeſſ.* 7. *can.* 1. his verbis: *Si quis dixerit Sacramenta novæ Legis non fuiſſe omnia a JEſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura vel pauciora, quam ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam*

aliquod horum septem non esse vere, & proprie Sacramentum: anathema sit.

9. CONCL. III. Certum insuper est, ac de Fide, omnia Sacramenta novæ Legis esse a Christo Domino instituta. Patet hoc ex allegato textu S. Concil. Trid. Hinc S. Ambrosius *lib. 4. de Sacramentis. cap. 4.* ait: *Auctor Sacramentorum quis est, nisi Dominus JESUS? De cœlo ista Sacramenta venerunt.*

10. Objicies breviter contra dicta: Septem sunt Ordines, & quilibet eorum est Sacramentum; ergo computatis sex aliis Sacramentis plura sunt Sacramenta, quam septem. Resp. negando consequentiam: quia omnes septem Ordines constituunt in simul unum Sacramentum Ordinis. Idque fit tum unitate ordinationis, seu finis, in quantum omnes ordinantur ad unum Sacerdotium ac ratione huius recipiuntur: tum unitate generis proximi, quatenus omnes & singuli Ordines in particulari conveniunt in ratione Sacramenti Ordinis ut sic, tanquam in genere proximo. Et hinc omnes septem Ordines sub eodem nomine Sacramenti Ordinis hic comprehenduntur.

11. Objicitur ulterius ab Hæreticis. Nullibi habetur in S. Scriptura, quod dentur septem Sacramenta; ergo ea non dantur. Resp. I. Neque in S. Scriptura ullibi dicitur, quod dentur duo, vel tria tantum Sacramenta, ut volunt hæretici; ergo vel militat allata ratio contra ipsosmet Hæreticos, vel nihil probat. Resp. II. negando consequentiam: quoniam hic septe-

narius Sacramentorum numerus constat tum ex perpetua traditione Ecclesiæ, definitione Conciliorum, unanimique SS. Patrum consensu; tum enim satis bene deducitur ex diversis S. Scripturæ locis, ut suo loco de singulis Sacramentis in specie agendo patebit.

12. Quæres, An etiam in Lege Mosaica, ac statu Legis Naturæ fuerit verum Sacramentum, conferens gratiam ex opere operato, atque in parvulis delens peccatum originale? Resp. affirmative; prout tenet Scotus 4. *dist.* 1. *q.* 6. Nam, ut inquit D. Augustinus *lib.* 2. *de nuptiis & concupiscentia. c.* 11. ac refertur *c. Ex quo* 6. *De Consecr. dist.* 4. *Ex quo instituta est Circumcisio in populo DEI) quod erat tunc signaculum justitiæ fidei) ad significationem purgationis valebat parvulis originalis veterisque peccati; sicut & Baptismus ex illo valere cœpit ad innovationem hominis, ex quo est institutus.* Hoc ipsum, & quidem extendendo ad statum Legis Naturæ, tradit idem D. Augustinus *lib.* 5. *contra Julianum cap.* 11. ubi huic objicienti, quod in Lege Naturæ nondum fuerit Baptismus respondet; *De Baptismate verum dicis; nec ideo tamen credendum est, ante datam circumcisionem famulos DEI, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullo Sacramento ejus opitulatos fuisse parvulis suis; quamvis quod illud esset, aliqua necessaria causa Scriptura latere voluerit.* Concordat textus *c. Majores.* §. *Caute tamen. De Baptismo* ibi: *Originalis culpa remittebatur per Circumcisionis myste-*

mysterium , & damnationis periculum vitabatur. Atqui hoc non fit sine infusione gratiæ sanctificantis: non enim de Lege DEI ordinaria remittitur peccatum mortale, sive actuale, sive originale, sine infusione justificantis gratiæ; quia defacto non datur status medius inter filium regni, & gehennæ.

13. Nec obstat, quod aliqui SS. Patres, ac præsertim Concilium Florentinum *in Decreto Unionis* videantur oppositum tenuisse. Resp. enim, SS. Patres, & Concilia, dum negant, Sacramenta veteris Legis contulisse gratiam ex opere operato, loqui de Sacramentis improprie dictis: qualia fuerunt plurima Cæremonialia illius Legis, veluti Purgationes a tactu morticinii per aquam expiationis, Purgationes a lepra, Aspersio sanguinis hircorum & vitulorum ad emundationem carnis, ac hujusmodi; hæc enim non conferebant gratiam ex opere operato, sed solum ex opere operantis, quatenus pro tempore Legis veteris fiebant in charitate, atque ex obedientia DEO præstanda.

Quod si aliqui SS. Patres dicant, etiam Circumcisionem non contulisse gratiam, loquuntur ipsi comparative ad gratiam Baptismalem; nam Circumcisio non contulit gratiam ut dispositionem immediatam ad cœlum, sicut Baptismus; prout declaravit Pontifex *cit. cap. Majores. De Baptismo.* ibi: *Quoniam, etsi originalis culpa remittebatur per Circumcisionis mysterium, & damnationis periculum vitabatur, non tamen perveniebatur ad regnum cœlorum*

rum

rum, quod uſque ad mortem Chriſti fuit omnibus obſeratum: ſed per Sacramentum Baptiſmi Chriſti Sanguine rubricati culpa remittitur, vitatur periculum, & ad Regnum Cœlorum pervenitur.

14. Ex his patet, quod in Lege veteri, quæ incipit ab Abraham, aut (ut alii volunt) a Moyſe, & duravit uſque ad Chriſtum Dominum, ejusmodi Sacramentum, & remedium contra peccatum originale parvulorum fuerit Circumciſio: quæ etiam conferebat gratiam aliquam ex opere operato, quamvis reſpectu Baptiſmi parvam admodum, & quæ non fuit immediata diſpoſitio ad gloriam cœleſtem, eo quod fluxerit tempore, quo pretium noſtræ redemptionis per Paſſionem Chriſti actu exhibitam nondum fuerat perſolutum. Cæterum in Lege Naturæ, quæ durabat ab Adam uſque ab Abraham, vel Moyſen, ejusmodi remedium (quod etiam tempore Legis Moſaicæ adhibebatur fœmellis) conſiſtebat in aliquo actu externo, qui fuit veluti exterior Profeſſio Fidei in Meſſiam venturum: quamquam incertum ſit quale illud in ſpecie fuerit remedium, aut cæremonia.

QUÆSTIO II.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

SUMMARIUM.

15 *Sacramenta tribus perficiuntur; quibus?*
16. *Sacramnenta conſiſtunt in uſu, ſeu* in fieri *præter Euchariſtiam.*

præ-

17. *Hæc est Sacramentum permanens: ac veluti* in facto esse *consistit.*
18. *Materia? Sacramentorum remota, & proxima, quid*
19. *Forma Sacramentorum, quæ?*
20. *Utraque a Christo fuit determinata quoad substantiam,*
21. *Vel in specie infima, vel saltem in genere.*
22. *Mutatio substantialis irritat Sacramentum, non item accidentalis.*
23. *Et quæ talis sit?*
24. *Exempla utriusque mutationis circa materiam.*
25. *Et circa formam.*
26. *Requiritur simultas inter materiam & formam Sacramentorum; & qualis?*
27. *Hæc magis declaratur in 4. Sacramentis.*
28. *Quid de Sententia minorem simultatem requirente?*
(*a*) Vide Tract. 1. Dist. 3. n. 57. & 58.
29. *Eadem simultas ostenditur in Sacramento Eucharistiæ, Pœnitentiæ, &*
30. *Matrimonii.*

15. SACRAMENTA novæ Legis, ut proxime dictum, sunt signum sensibile; idque præcipue fit ex eo, quod omnia novæ Legis Sacramenta constent, seu perficiantur ex materia, & forma sensibili. Siquidem, ut Concilium

cilium Florentinum *in Decreto Unionis* poſt enumerata ſeptem novæ Legis Sacramenta confitetur, *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia; quorum ſi unum deſit, non perficitur Sacramentum.* Unde in præſenti Quæſtione de materia, & forma Sacramentorum in genere, & in ſubſequenti de Intentione Miniſtri dicetur: quæ ut melius intelligantur.

16. Advertendum I. Quod omnia novæ Legis Sacramenta conſiſtant in uſu, & *in fieri*, excepto ſolo ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, quod eſt Sacramentum permanens, ac veluti *in facto eſſe* conſiſtit. In prioribus enim idem eſt Sacramentum, ac perceptio Sacramenti: ſic enim Sacramentum Baptiſmi eſt ipſamet perceptio Baptismi, nec permanet aliquid, quod eſt Sacramentum, ceſſante tali uſu, ſeu receptione ejus. Nam poſt collationem Baptismi manet quidem in baptizato gratia Sacramentalis, & Character; hi tamen non ſunt Sacramentum, ſed effectus duntaxat ipſius Sacramenti Baptismi: & idem fit in aliis Sacramentis conſiſtentibus in uſu, ſeu *in fieri.*

17. Aliter dicendum de SS. Euchariſtiæ Sacramento, quod habet rationem permanentis, ac veluti *in facto eſſe* conſiſtit. Siquidem ſub ſpeciebus panis & vini conſecratis Chriſtus permanenter nobiscum eſſe voluit, ſemperque ſub eisdem realiter præſens continetur, usque dum corrumpantur; atque idcirco tum in publicis

Pro-

Proceſſionibus, tum ad infirmos ſumma cum reverentia circumfertur. Unde Euchariſtia eſt Sacramentum etiam ante uſum, ſeu actualem ejus perceptionem: quippe in termino prolationis formæ conſecrationis jam incipit eſſe ſignum ſenſibile, ex inſtitutione Divina efficaciter ſignificans effectum DEI gratuitum, ſcilicet Corpus & Sanguinem Chriſti realiter contineri ſub ſpeciebus conſecratis: quamvis poſtmodum digne hoc SS. Sacramentum ſuſcipientibus etiam gratia habitualis, ſeu ſanctificans ex opere operato conferatur.

18. Advertendum II. Quod duplex ſit materia Sacramentorum conſiſtentium in uſu, ſeu fieri, remota ſcilicet, & proxima. *Remota materia Sacramentorum* eſt res ſenſibilis requiſita ad confectionem Sacramenti: *Proxima* vero eſt ipſamet debita applicatio hujus materiæ remotæ. Sic in Baptiſmo materia remota eſt aqua naturalis, ſeu elementaris, ablutio vero per quam debito modo applicatur aqua naturalis baptizando, eſt materia proxima Baptismi. Et idem dicendum de Sacramento Ordinis, & aliis; prout in progreſſu magis patebit.

19. Advertendum II. Quod forma Sacramentorum ſint verba, quæ Miniſter in adminiſtratione Sacramenti ex inſtitutione Divina profert. Sic forma Sacramenti Baptiſmi ſunt verba illa a baptizante proferenda: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti.* Et eodem modo diſcurrendum de aliis verbis in adminiſtratione ſingulorum Sacramentorum neceſſario proferendis.

20. CONCL. I. Materia, & forma omnium Sacramentorum novæ Legis fuit a Chriſto Domino determinata quoad ſubſtantiam, non tamen ejusmodi determinatio in omnibus æqualiter facta. Prima pars eſt communis Theologorum. Siquidem Chriſtus Dominus omnia iſthæc Sacramenta inſtituit; ergo etiam determinare debuit eorum materiam, & formam, ſaltem quoad ſubſtantiam.

21. Altera pars eſt Suarezii *part.* 3. *Tom.* 3. *diſp.* 1. *ſect.* 3. Maſtrii 4. *diſt.* 4. *n.* 36. & 45. ac aliorum. Ratio eſt: quia in quibusdam Sacramentis res, ſeu materia fuit a Chriſto Domino determinata in quadam ſpecie infima, ut aqua naturalis in Baptiſmo, & oleum olivarum in extrema Unctione: in quibusdam vero ſolum in genere, ut in Sacramento Ordinis. Prout hoc deſumitur ex praxi primitivæ Eccleſiæ, quæ ante ſcriptionem Sacri Evangelii, atque Epiſtolarum Canonicarum non potuit Diaconis & Subdiaconis in eorum Ordinatione tradere Librum Evangeliorum, ac Epiſtolarum: ſimulque ex praxi Eccleſiæ Græcæ & Latinæ, quarum quælibet valide conficit Sacramentum Ordinis, licet non conveniant in ſigno ſenſibili, ſeu materia ordinandis porrigenda quoad ſpeciem; ſed ſolum in genere, quatenus quolibet eorum ſignificatur certa poteſtas in Eccleſia conferri ordinato Simile quid contingit in Sacramento Euchariſtiæ, pro cujus conſecratione ſufficit quicunque panis triticeus, ſive azymus, ſive fermentatus, ac vinum de vite,

cujuscunque ſit ſpeciei: item in Sacramento Pœnitentiæ, cujus materia remota ſunt peccata actualia poſt Baptiſmum commiſſa, tum mortalia, tum venialia, hujus vel illius ſpeciei.

22. CONCL. II. Quælibet mutatio ſubſtantialis facta in materia, vel forma Sacramentorum irritat Sacramentum, non item mutatio ſolum accidentalis. Ita certa, & communis Catholicorum. Et patet hoc ex praxi Eccleſiæ Græcæ, & Latinæ, quarum utraque juxta determinationem Concilii Florentini valide conficit Sacramenta, quamvis in eorum collatione nonnihil varient, ſive in materia, ſive in forma: nam variatio illa non eſt ſubſtantialis, ſed ſolum accidentalis, ut magis in progreſſu patebit.

23. Quæres, Quænam mutatio ſit cenſenda ſubſtantialis, & quænam accidentalis? Reſp. Mutatio ſubſtantialis tunc fieri cenſetur, quando ſecundum prudens judicium non manet amplius eadem res in ſubſtantia, quam Chriſtus determinavit pro materia Sacramenti: vel loquendo de forma, quando non manet in verbis eadem ſignificatio, ita ut illa mutatio, quæ deſtruit ſenſum verborum a Chriſto inſtitutum, ſit ſubſtantialis, quæ vero non deſtruit, cenſeatur accidentalis.

24. Declaratur allata doctrina exemplis. Sic valet Baptiſmus, ſive adhibeatur aqua putealis, ſive pluvialis dulcis aut amara, vel marina, ſive conſecrata (qualis extra caſum neceſſitatis adhiberi debet) ſive non conſecrata: quia quælibet harum adhuc quoad ſubſtantiam eſt aqua na-

naturalis, ſeu elementaris, quæ ex Chriſti inſtitutione eſt materia neceſſaria Baptiſmi. Non autem valet Baptiſmus in vino, lacrymis, aut ſputo collatus: quia talia quoad ſubſtantiam non ſunt aqua naturalis, ſive elementaris. De illis autem liquoribus, de quibus dubium eſt, utrum adhuc retineant ſubſtantiam aquæ naturalis, nec ne (ut eſt tenue lixivium, aqua illa, in qua carnes ſunt decoctæ &c.) ſimiliter dubium eſt, an ſint materia ſufficiens Sacramenti Baptiſmi. Et idem, ſervata tamen proportione, dicendum de materia aliorum Sacramentorum.

25. Similiter loquendo de forma Sacramentorum, ſi in forma Baptiſmi v. g. pro ly *Baptizo* dicatur *abluo*; vel ſi omittatur pronomen *Ego*, aut ſi transponantur ſolummodo verba, manente tamen adhuc eadem ſignificatione; vel ſi ſubtrahatur aliqua ſyllaba ſyncopando ex humana inconſideratione, ſive propter impedimentum linguæ, aut ob imperitiam loquentis, ita tamen, ut adhuc audiens ſatis poſſit intelligere ſenſum & intentionem loquentis: tunc ejusmodi mutatio formæ Baptiſmi ſolum cenſebitur eſſe accidentalis, ac proinde Baptiſmus valere, & ita diſcurrendo de aliis Sacramentis. Aliud dicendum foret de tali mutatione, per quam ſenſus verborum formæ variatur: ut ſi in forma Baptiſmi omittatur ly *in nomine Patris*: aut ſi dicatur cum Ariano: *Ego te baptizo in nomine Patris majoris &c.* hæc enim mutatio, vel additio repugnat verbis principalibus formæ, ſicque eſt ſubſtantialis; ac proinde per

eam non conficitur Sacramentum. Et eodem modo discurrendum est de cæteris Sacramentis.

26. CONCL. III. Ad valorem Sacramentorum requiritur insuper aliqua simultas inter eorum materiam & formam: hæc tamen simultas non necessario debet esse physica, vel mathematica (id est, talis, ut simul ac toto eodem tempore, quo v. g. profertur forma Baptismi, continuetur ablutio baptizandi) sed sufficit moralis, id est, talis simultas, ut secundum moralem hominum æstimationem, spectata natura cujuslibet Sacramenti una pars alteram afficiat. Ita Scotus 4. *dist.* 6. *quæst.* 3. ubi ait: *quod inter materiam, & formam Sacramentorum talis simultas requiratur, qualis requiritur in actibus humanis; noluit enim Christus nos obligare ad tam subtilem simultatem, quam vix posset homo percipere; vel servare.* Idem in re tenet communis Doctorum; nam, cum Sacramentum sit compositum morale, requiritur, & sufficit talis simultas, sive unio inter materiam & formam, ut unum moraliter, ac secundum communem hominum æstimationem censeatur afficere alterum, spectata natura cujuslibet Sacramenti.

27. Additur, *spectata natura cujuslibet Sacramenti*: nam, cum Sacramenta ex diversis actibus humanis constent, quorum aliqui majorem alii minorem simultatem ex sua natura postulant, eadem diversitas etiam in Sacramentis observari debebit juxta naturam & varietatem illarum operationum, quibus Sacramenta constant. Hoc ipsum melius patebit inductione.

ne. Sic in Baptiſmo, Confirmatione, extrema Unctione ac Ordine requiritur, & ſufficit talis ſimultas, ut unum non finiatur complete, ante inceptionem alterius; ac proinde applicatio materiæ, & prolatio formæ quoad aliquam partem ſe contingant, ut ſic Miniſter, dum verba profert, moraliter etiam cenſeatur abluere, inungere &c. Hinc in Baptiſmo requiritur tanta ſimultas, ut antequam una pars finiatur, altera incipiat, id eſt, ut, antequam finiatur ablutio baptizandi, incipiat baptizans proferre formam Baptismi; & econtra, antequam is finiat formam Baptiſmi, jam incipiat ablutionem. Et idem ſervata proportione de Confirmatione, ac Ordine dicendum eſt, atque in praxi ſemper obſervandum.

28. Nec obſtat, quod nonnulli Doctores ſentiant, ad valorem horum Sacramentorum non requiri tantam ſimultatem; adeoque validum adhuc fore Sacramentum Baptiſmi, ſi ſtatim poſt ablutionem jam finitam verba formæ proferantur, vel econtra: quia (inquiunt) adhuc talis intervenit ſimultas, ut juxta prudens judicium verba illa cenſeantur afficere ablutionem Baptismalem. Reſp. enim, quidquid ſit de probabilitate hujus ſententiæ ſpeculative loquendo, in praxi doctrinam ſuperius traditam eſſe obſervandam: ſiquidem in adminiſtratione Sacramentorum tutior ſemper pars eſt ſequenda, ne Sacramentum absque neceſſitate exponatur periculo invaliditatis. Unde & Innocentius XI. inter alias ſequentem, ordine 1. damnavit Propoſitionem: *Non eſt illicitum, in Sa-*

cramentis conferendis sequi sententiam probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore &c. (*a*)

29. Cæterum in aliis tribus Sacramentis multo major, vel minor inter materiam & formam requiritur simultas, prout natura cujusque juxta Christi institutionem, ac prudens judicium exigit. Et quidem loquendo de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ad ejus confectionem omnino requiritur, ut toto eo tempore, quo verba Consecrationis proferuntur, materia sit præsens: hanc enim ut præsentem significant pronomina demonstrativa *Hoc*, & *Hic*. Econtra in Sacramento Pœnitentiæ multo major distantia admitti potest inter accusationem pœnitentis & absolutionem Sacerdotis: siquidem hoc Sacramentum peragitur per modum Judicii; in Judicio autem accusatio præsupponitur absolutioni, nec requiritur, ut sententia Judicis cum accusatione ipsius Rei sit tempore conjuncta.

30. Tandem in Sacramento Matrimonii potest consensus unius conjugis post consensum alterius tamdiu sequi, quamdiu hic moraliter permanere censetur; sicut accidere solet in aliis contractibus. Imo potest hoc Sacramentum, cum perficiatur per modum contractus, etiam inter absentes, ac per Procuratorem ad hoc specialiter deputatum rite celebrari, ut habetur *c. Accedens. De Procuratorib.* juncto *cap. ult. Eod. in 6.*

QUÆSTIO III.

Quænam Intentio ex parte Ministri, ac recipientis requiratur ad valorem Sacramentorum?

SUMMARIUM.

31. *Ratio ordinis.*
32. *Solus homo viator est Minister Sacramentorum. Quid de nonnullis historiis?*
33. *Aliqua Sacramenta requirunt Ministrum consecratum, alia non; & quæ?*
   (*b*) Tract. 14. Dist. 3. n. 46. & Dist. 12. n. 55.
34. *Intentio triplex, Actualis, Virtualis, &*
35. *Habitualis, quæ?*
36. *Qualis requiratur ex parte Ministri?*
37. *Quid observandum pro praxi?*
38. *Intentio actualis* in actu exercito, *&* in actu signato *declaratur.*
39. *Intentio ex parte recipientis, an requiratur?*
40. *Et quæ sufficiat in adultis?*
41. *Disparitas quoad hoc inter Ministrum, & recipientem.*

31. CUM ex Concilio Florentino *n.* 15. relato constet, quod *Sacramenta tribus perficiantur rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum cum Intentione faciendi, quod facit Ecclesia:* Explicata materia, & forma

Sacra-

Sacramentorum in præcedenti Quæstione, restat, ut de Ministro atque intentione ex parte ipsius, simul ac ex parte recipientis Sacramentum requisita nunc agatur.

32 CONCL. I. Defacto, ac de Lege DEI ordinaria, solus homo viator est legitimus Sacramentorum Minister. Ita communis; & desumitur ex illo 1. *Corinth.* 4. *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI* Item ex illo *Matth. ult.* ubi Christus solis hominibus viatoribus loquens, dixit: *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* & alibi. Quod si quandoque in sacris historiis legatur, Sacramentum aliquod ab Angelis fuisse ministratum, id factum est ex speciali ordinatione Divina, ac privilegio extraordinario.

33. CONCL. II. Ex Sacramentis aliqua requirunt Ministrum consecratum, alia etiam possunt a Ministro non consecrato perfici. Ita communis, & patet inductione. Siquidem Ministrum consecratum requirunt omnia, præter Sacramentum Baptismi, & Matrimonii. Baptismus enim in casu necessitatis a quocunque homine, sive masculo, sive fœmina conferri potest: Matrimonium vero non nisi a personis solitis, inter se contrahentibus, perficitur. Porro Eucharistia, Pœnitentia, & extrema Unctio requirunt Ministrum initiatum Sacro Ordine Presbyteratus. Tandem ordinarius Minister Sacramenti Confirmationis, sicut & Ordinis est solus Episcopus, non autem simplex

Sa-

Sacerdos: quidquid ſit, an ex ſpeciali conceſſione SS. Pontificis ſecus fieri poſſit, de quo ſuo loco. *(h)*

34. CONCL. III. Intentio, quantum ad propoſitum, recte dividitur in actualem, virtualem, & habitualem. Ita communis. Et quidem *Intentio actualis* tunc habetur in adminiſtratione Sacramentorum, quando quis actu cogitat, & vult, ſeu intendit conficere Sacramentum, dum illud conficit. *Intentio virtualis* ea dicitur, quæ, licet actu jam præterierit, adhuc tamen manet in virtute ſua: & talis tunc cenſetur haberi, quando operans virtute actualis intentionis prius habitæ facit omnia, quæ facit, tanquam ex radice, ita, quod intentio illa actualis præhabita fuerit principium ordinatum ad omnes actus ſequentes. Declaratur exemplo: habuit quis v. g. intentionem actualem celebrandi Miſſam: atque ex hac voluntate induit ſe ſacris veſtibus, & vadit ad altare: dum celebrat autem, fit diſtractus, & ex diſtractione non conſiderat actualiter actum, quem exequitur: iſte celebrans ſic diſtractus dicitur celebrare cum intentione virtuali, quia virtute intentionis prius actualiter habitæ celebrandi Miſſam, facit omnes illos actus concernentes Miſſæ celebrationem.

35. Tandem *intentio habitualis* aliud non eſt, quam intentio mere præterita, & non retractata per actum contrarium, quæ tamen non amplius influit in effectum: ut, ſi quis ſemel intendat ſuſcipere Sacramentum Baptiſmi, vel Confirmationis, & hanc intentionem ſuam

non amplius retractet, is dicitur habere intentionem habitualem suscipiendi tale Sacramentum, etiam cum dormit, imo & post integrum annum, ac ultra, dummodo hanc intentionem interim non revocaverit.

36. CONCL. IV. Intentio, quæ ex parte Ministri conficientis Sacramentum requiritur, debet esse vel actualis, vel saltem virtualis; sola autem habitualis non sufficit. Ita Doctor noster 4. *dist.* 6. *q.* 6. estque communis Theologorum. Ratio est: quia intentio ad Sacramentum conficiendum requisita, debet esse causa Sacramenti: talis autem non est sola intentio habitualis, bene tamen actualis, vel virtualis, in sensu superius explicato; quia hæc utraque influit in actum estque causa ipsius, non vero sola intentio habitualis.

37. Cæterum, licet intentio virtualis ex parte Ministri ad confectionem Sacramentorum, sufficiat, ut tenent Theologi communiter (nam intentionem actualem semper habere, & nunquam sub administratione Sacramentorum, & præsertim Sacramenti Pœnitentiæ in concursu Confitentium, mente distrahi, moraliter foret impossibile: cum & ipse Regius Psaltes conqueratur *Psal.* 39. *Cor meum dereliquit me*) adhuc tamen Minister Sacramentorum studiose debet curare, ut, quantum patitur humana fragilitas, ipse etiam intentionem actualem adhibeat: hæc enim actualis intentio est longe perfectior virtuali; & consequenter magis meritoria.

38. No-

38. Notandum tamen cum Cajetano *part.* 3. *q.* 64. *art.* 8. quamvis studiose debeat Minister operam dare, ut etiam actualiter intendat conficere Sacramentum (ut proxime dictum) hoc non esse intelligendum *in actu signato*, sed *in actu exercito*. Non enim studendum est, ut habeamus hoc in mente actualiter, *Ego intendo conficere Sacramentum*; sed studendum, ut actualiter mens nostra ad ea, quæ sunt v. g. Consecrationis, attendat, utputa ad prolationem distinctam formæ, ad reverentem contrectationem materiæ, ad futuram tunc ineffabilem præsentiam Divinæ gratiæ in Sacramento, vel etiam ipsius Christi quoad Eucharistiam: hoc enim est celebrare cum actuali intentione *in actu exercito*. Ita Cajetanus. Et istam distinctionem actualis intentionis *in actu exercito*. & *in actu* (ut vocant) *signato* etiam Aretinus 4. *dist.* 6. *q.* 6. & Suarez cum aliis agnoscunt, po estque deservire pro remedio vane nonnunquam scrupulosorum.

39. CONCL. Loquendo de intentione ex parte ipsius suscipientis Sacramentum, in infantibus, ac perpetuo amentibus nulla requiritur intentio propria recipiendi Sacramentum v. g. Baptismum: in aliis tamen, nempe in adultis usum rationis habentibus omnino requiritur aliqua intentio, ita, ut ipsis invitis, ac repugnantibus non possit valide conferri Sacramentum. Ita decisum habetur *c. Majores. De Baptismo.* ubi inprimis, quantum ad parvulos dicitur; *Originale peccatum, quod sine consensu contrahitur, sine consensu per vim remittitur*

tur Sacramenti. Deinde ibidem §. *Sed adhuc, & seqq.* altera pars Conclusionis expresse deciditur: quæ proin est certa, & communis Theologorum. Et hinc in Rituali Romano Pauli V. prohibetur, baptizare amentem, qui, cum aliquando habuerit usum rationis, priusquam incidit in amentiam, nunquam ostendit voluntatem recipiendi Baptismum.

40. CONCL. VI. Nihilominus in adultis ad valide recipiendum Sacramentum sufficit quælibet intentio ex tribus supra enumeratis, scilicet tam actualis, & virtualis, quam etiam sola intentio habitualis: unde ad susceptionem Sacramenti non requiritur, ut quis, dum suscipit Sacramentum, actu intendat, vel paulo ante intenderit, illud suscipere; sed sufficit, ut aliquando intenderit, & hanc suam intentionem per actum contrarium necdum revocaverit. Ita rursum communis; & habetur *cit. c. Majores.* §. *fin. de Baptismo.* Ratio est: quia intentio ex parte suscipientis solum requiritur ut dispositio, seu conditio, per quam suscipiens intelligitur non repugnare Sacramento; non antem requiritur ut principium actionis Sacramentalis, sicut requiritur ex parte Ministri conficientis Sacramentum. Hinc, si

41. Objicias. Ex parte Ministri, seu conficientis Sacramentum non sufficit sola intentio habitualis ad valorem Sacramenti; ergo hæc neque sufficit in suscipiente. Resp. negando consequentiam, & paritatem. Disparitas desumitur inprimis ex ipsa Christi intentione, quæ nobis innotescit ex perpetua traditione Ec-

Ecclesiæ, atque unanimi Doctorum consensu. Deinde ex eo: quia utique plus requiritur ad agendum, quam ad patiendum, seu recipiendum: atqui in proposito Minister est agens, & habet se active in administratione Sacramentorum, quoniam ipse v. g. baptizat, recipiens verò habet se passive; ipse enim est, qui baptizatur, confirmatur &c.

QUÆSTIO IV.

Quænam ex parte Ministri requirantur ad legitimam Sacramentorum administrationem?

SUMMARIUM.

42. *Quænam generatim requirantur ad Sacramentorum administrationem?*
43. *Improbitas Ministri ea non invalidat.*
44. *Ad Sacramenta licite ministranda requiritur status gratiæ. Quomodo? cum addit.*
45. *Quid de Ministro non consecrato?*
46. *Vel in casu necessitatis &c.*
47. *Corollarium de duobus Sacerdotibus sibi mutuo confitentibus.*
48. *Graviter peccat celebrans in peccato mortali, sed gravius, qui simulat se consecrare.*
49. *Quot peccata committat Sacerdos, plures communicans in statu malo?*

50.

42. CONCL. I. Generatim ad legitimam, simulque meritoriam Sacramentorum, Ministrum consecratum requirentium, administrationem ex parte ipsius requiritur potestas, vitæ probitas, debita intentio conficiendi Sacramentum, & observantia Rituum Ecclesiasticorum. Ita communis & patebit ex dicendis.

43. CONCL. II. Nihilominus infidelitas seu improbitas Ministri, si cætera requisita adsint, neutiquam invalidat Sacramentum. Ita omnes Catholici, estque novissime definitum in Concil. Trident *Sess.* 7. *can.* 12. his verbis: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali exi-*

stentem, modo omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere Sacramentum: anathema sit.

44. CONCL. III. Etsi Minister in peccato mortali existens valide administret Sacramenta, ut dictum: nihilominus ad ea licite, & sine peccato mortali administranda requiritur in Ministro consecrato status gratiæ. Ita communis. Nam hoc ipso, quod Sacramenta sint instituta a Christo ad nostram sanctificationem, & insuper fuerit ad eorum dispensationem Minister aliquis specialiter consecratus, oritur ex parte ipsius Ministri aliqua singularis obligatio ad illa ministranda in gratia: siquidem sancta sunt sancte tractanda. Hinc *Levit. cap.* 21. dicitur: *Sacerdotes incensum Domini, & panes Dei sui offerunt; & ideo sancti erunt.* Et *Isaiæ* 52. *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Et S. Augustinus; relatus c. *Omnia.* 1. *qu.* 1. inquit: *Omnia Sacramenta, cum obsint indigne tractantibus, prosunt tamen per eos digne sumentibus.*

Additio.

* Dicitur autem notanter I. *In Ministro*, quod intellige de Ministro saltem quatenus conficiente Sacramentum aliquod, qui in statu actualis peccati mortalis existens juxta communem DD. sub novo peccato gravi specialis sacrilegii, alias committendi, tenetur ad minus per aliquam contritionem præcedenter se reponere in statum gratiæ, prout etiam Rituale Romanum *Tit. de iis, quæ in Sacramentorum* admini-

administratione generaliter observari debent; innuere videtur his formalibus : *Sacerdos, si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit) ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi pœniteat ; sed, si habeat copiam Confessarii, & temporis, locique actio ferat, convenit confiteri.* Notetur bene verbum ly *convenit*, non autem dicitur : *obligatur* confiteri determinate, dummodo præmittatur contritio; si tamen conformiter Concil. Trid. *Sess.* 13. *de Eucharist. cap.* 7. celebratio Missæ excipiatur ; ubi determinate prærequiritur Confessio, si quis haberet peccatum mortale, & simul copiam confitendi. *

45. Dicitur notanter II. *In ministro consecrato*; quia Laicus, vel etiam Paganus e. g. baptizans in casu necessitatis, non tenetur sub novo peccato mortali esse in statu gratiæ; cum tales non sint Ministri consecrati, sicuti sunt Sacerdotes, qui virtute Sacramenti Ordinis accipiunt potestatem solemniter baptizandi, celebrandi, a peccatis absolvendi, Eucharistiam, vel extremam Unctionem administrandi, &c. specialemque gratiam ad talia Sacramenta rite administranda obtinent. Sannig *dist.* 1. *de Sacramentis. quæst.* 14. *n.* 8. cum communi.

46. Limitant insuper passim Doctores allatam doctrinam etiam in Ministro consecrato: *nisi adsit casus extremæ necessitatis, vel impossibilitatis.* Quia, si quis v. g. debeat administrare Sacramentum Baptismi puero agonizanti, poterit illud etiam peccato mortali irretitus

ad

administrare, si non possit tam cito elicere contritionem de peccato commisso, siquidem concurrentibus duobus præceptis incompossibilibus, illud magis obligat, cujus transgressio magis nocet. In praxi tamen hæc limitatio rarius poterit habere locum, nisi forsan in Ministro ob casus inopinati emergentiam perplexo, aut perturbato, vel ratione inadvertentiæ: nam alioquin contritio de peccatis admissis poterit brevissimo tempore, & quasi unico momento præmitti, & concipi a Ministro, si voluerit.

47. Hinc inferunt Doctores, si duo Sacerdotes velint sibi invicem confiteri, & ambo sint in peccato mortali constituti, eum, qui primo loco alterius excipit Confessionem teneri antea præmittere Contritionem perfectam: quia alioquin administraret Sacramentum Pænitentiæ in peccato mortali. In altero autem, qui primo loco confitetur, sufficeret attritio cum Confessione Sacramentali.

48. CONCL. IV. Etsi graviter peccet, grandeque sacrilegium committat, qui in statu peccati mortalis constitutus scienter celebrat SS. Missæ Sacrificium; adhuc tamen gravius peccat is, qui peractis cæteris simulat se consecrare, & non consecrat. Ita declaravit Innocentius III. c. *de homine. De Celebrat. Missar.* ubi refertur casus de quodam incauto presbytero, qui propter conscientiam peccati mor-

O talis

talis, in quo se constitutum novit, nec tamen Missarum solemnia ob urgentem necessitatem intermittere potuit, peractis cæteris cæremoniis, sed omissis verbis Consecrationis, missam celebrare se finxit. Rationem dat Pontifex, *quod alter sacrilege celebrans, in solius misericordis DEI manum incidat: iste vero* (ficte celebrans) *non solum Deo, cui non veretur illudere, sed populo, quem decipit, se astringat.* Idem servata proportione dicendum de aliis Sacramentis. Et merito Innocentius XI. sequentem, ordine 29. Propositionem damnavit. *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.* Nam, cum hujusmodi simulatio contineat etiam irreverentiam respectu Sacramentorum, ex nullo metu, quantumvis gravi, poterit licita reddi: cum irreverentia rebus sacris, sanctissimisque Sacramentis illata sit intrinsece mala. Plura vide in quæstione addita, ad calcem hujus quæstionis immediate posita.

49. Quæritur I. An Sacerdos plures communicans, vel plurium Confessiones excipiens in statu peccati mortalis, tot peccata numero distincta committat, quot Sacramenta administrat? Ratio dubitandi, atque affirmativam tenendi est: quia interveniunt tot actus externi completi, quot fiunt indignæ administrationes Sacramentorum; ergo & tot peccata numero distincta.

50. Et quidem non desunt Doctores, qui hoc ultro concedunt, ob rationem dictam; & præsertim, qui id admittunt de Confessario audiente

diente plurium Confessiones in statu malo: siquidem hujus judicium Sacramentale finitur, ac variatur in singulis Confessionibus auditis. Imo Bonacina, *disp.* 1. *de Sacrament. in genere. quæst.* 3. *punct.* 2. *n.* 15. post Coninch, & alios, hoc concedit etiam de eo, qui communicat alios in peccato mortali; ait enim, talem toties peccare, quoties Hostias distribuit; cum sint plures Sacramenti distributiones, & plures actiones terminatæ & completæ, etiamsi fiant successive. Istis tamen non obstantibus

51. Resp. 1. Sacerdos in peccato mortali plures simul communicans, sive præbens eisdem SS. Eucharistiæ Sacramentum, est reus unius duntaxat peccati mortalis, licet gravioris. Ita Marchantius *tom.* 3. *Tribunalis Tract.* 3. *tit.* 4. *quæst.* 2. *concl.* 2. Filliucius *tract.* 1. *n.* 87. Henriquez, & probabile censet Tannerus *tom.* 2. *disp.* 4. *quæst.* 1. *n.* 56. Ratio est: quia totus ille actus communicandi habet se per modum unius convivii spiritualis, & ipsamet administratio Sacramenti censetur moraliter unum ministerium sacrum ex pluribus quasi actibus partialibus constitutum; unde & Christus Dominus in ultima Cæna Apostolis dicebat per modum unius ministerii: *Accipite, & comedite ex hoc omnes.*

52. Quinimo Vasquez 3. *part. disp.* 135. *cap.* 3. *n.* 39. existimat, & favet Mastrius *disp.* 16. *Theol. Moral. n.* 42. citans alios, Sacerdotem, qui in statu peccati mortalis Fidelibus Eucha-

ristiam distribuit, ne quidem mortaliter peccare; eo quod tunc is non conficiat, neque recipiat Sacramentum, sed jam antea confectum duntaxat dispenset. Verum, quidquid sit de probabilitate hujus sententiæ, oppositum, sive talem peccare mortaliter, videtur probabilius: tum quia communicans alios vere ministrat Sacramentum: tum quia Apostolus 1. *Timoth.* 3. etiam Diaconos, olim Calicem consecratum Fidelibus dispensantes, voluit esse *habentes Mysterium Fidei in conscientia pura.* Et hinc *c. Sciscitantibus.* 15. *q.* 8. de malis Sacerdotibus, alios communicantibus, dicitur: *Quoniam mali bona administrando, se tantummodo lædunt* & consequenter peccant.

53. Resp. II. Sacerdos, qui se una vice ad audiendas Confessiones exposuit, quamvis centum pœnitentes successive se præsentent, ab eoque in statu peccati mortalis absolvantur, probabiliter unum duntaxat peccatum committit. Ita Marchantius *loc. cit.* Ratio est: quia & talis Confessarius ministerium, seu actionem natura sua communem omnibus accedere volentibus exercet, quam explicamus, per verbum, *pro tribunali sedere, judicium facere, &c* Et per hoc patet ad rationem dubitandi: quia hoc spirituale ministerium non est completum per singulas absolutiones Sacramentales. Dicitur notanter *una vice:* si enim quis pluribus vicibus inter se moraliter distinctis se exponeret ad Confessionale, vel alios communicaret, sicuti censeretur multiplicare

ministeria, ita fierent numero distincta peccata.

54. Quæritur II. An possint licite peti Sacramenta a Ministro indigno? Ubi per *indignum Ministrum* intelligitur is, qui est in notorio peccato mortali constitutus, quamvis habeat potestatem Sacramenta conferendi, sive dein sit excommunicatus, sive non. Et dicitur, *in notorio peccato mortali*. Nam, si peccatum alicujus non sit publicum, certum est, quod quis ab eo possit petere Sacramenta, cum possit, ac debeat præsumere, ipsum non esse indignum: quia nemo præsumitur esse malus, nisi probetur malus. Hoc prænotato,

55. Resp. I. Si Minister est excommunicatus, & vitandus (quales defacto solum sunt nominatim excommunicati, denuntiati, ac notorii percussores Clericorum) non est licitum, ab eo petere Sacramenta, nisi in casu necessitatis. Ratio est: quia alioquin communicaret quis in Divinis cum excommunicato vitando; quod illicitum est extra casum necessitatis.

56. Resp. II. Loquendo de Ministro tolerato, licitum est non tantum in casu necessitatis, sed etiam extra casum necessitatis ac ob spiritualem profectum animæ suæ petere, ac recipere Sacramenta a Ministro, cui ex officio Sacramenta administrare incumbit; quāvis ille malus sit, ac in peccato mortali constitu-

ſtitutus. Ita Maſtrius *diſp.* 16. *Theolog. Moral. n.* 51. cum communi. Deſumitur hoc ex *c. Sciſcitantibus* 15. *quæſt.* 8. ubi dicitur, quod de manu Sacerdotis, quamdiu ab Eccleſia toleratur, licite Sacramenta ſumantur. Accedit ratio: quia ſubditus, utputa Parochianus habet jus petendi, & accipiendi Sacramenta a ſuo Parocho; neque tale jus is amittere cenſetur ob ſui Parochi malitiam: præſertim cum is, dummodo velit, poſſit ſe prius vel per Confeſſionem, vel ſaltem per Contritionem reſtituere in ſtatum gratiæ.

57. Et hoc idem dicendum de eo, qui eſt expoſitus ad miniſtranda Sacramenta, quamvis ex officio eadem adminiſtrare non teneatur: nam is, ſi ſit in ſtatu peccati mortalis (quod tamen non facile præſumendum) ſibi ſoli nocet.

58. Quæritur III. An peccet graviter, qui alias functiones Ordinum exercet cum conſcientia peccati mortalis: ut ſi Lector Lectionem, Subdiaconus Epiſtolam, vel Evangelium Diaconus, in tali ſtatu ſolemniter cantet; aut ſi Sacerdos Aquam Luſtralem benedicat, SS. Euchariſtiam de uno loco in alium transferat, vel Matrimonio aſſiſtat, ſeu Epiſcopus benedicat ſacras veſtes, conſecret Eccleſias, vel alia hujusmodi præſtet? Reſp. negative, quia tales actiones neque ſunt Sacramenta, neque immediate ordinantur ad ſanctificationem animæ. Bonacina *cit. punct.* 2. §. 1. Maſtrius *loc. cit. n.* 42. & alii, paucis exceptis.

QUÆ-

QUÆSTIO ADDITA.

An liceat simulare Sacramenti alicujus administrationem?

* *Controversiam istam multis difficultatibus obnoxiam paulo accuratius discutere oportet. Quare hic duabus Additionibus, in quas dividitur Quæstio isthæc adjecta, declarabitur, ut indicat.

SUMMARIUM.

Quid sit proprie & improprie dicta formalis & materialis simulatio?

Quod non liceat formalis, aut materialis simulatio Sacramentorum ex quocunque metu.

Quod aliquando licita sit impropria simulatio Sacramenti, vel verius occultatio non administrati Sacramenti. His

Adduntur deductiones practicæ.

Additio I.

Nota 1. simulationem Sacramenti confecti vel administrati posse aliquam esse improprie talem, quæ verius est occultatio defectus & nullitatis Sacramenti; hæc tunc datur, dum nec materia, nec forma Sacramenti ponuntur; sed aliquid impertinens fit, ex quo alii putant, Sacramentum esse administratum, quod tamen administratum non est. Taliter non simulat proprie ministrationem Sacramen-

ti Pœnitentiæ, sed tantum occultat ejus non administrationem, qui supra peccatorem non dispositum loco formæ absolutionis pronunciat solum Pater noster, vel benedictionem vel aliquid aliud impertinens.

Nota 2. Aliam simulationem esse proprie talem, quæ datur, quando a Ministro ponitur materia & forma essentialis Sacramenti sine animo ac intentione illud conficiendi: ut si Minister supra infantem effunderet aquam cum forma Baptismi absque intentione illum Baptizandi, &c. Hæcque simulatio est duplex: una *formalis*; altera *materialis*. *Formalis* est, quando Minister ponens materiam & formam Sacramenti sine intentione conficiendi illud, positive simul intendit, ut alii credant, ab ipso vere confici Sacramentum. *Materialis* est, quando Minister ponens materiam & formam Sacramenti sine animo illud conficiendi non positive vult, ut alii credant, confici Sacramentum, proinde non vult positive decipere, quamvis permittat deceptionem aliorum.

Nota 3. ab Innoc. XI. sequentem propositionem, ordine 29. esse proscriptam: *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.* H. N. sit

CONCL. I. Non licet formalis simulatio confectionis, vel ministrationis Sacramenti, etiam ob metum quemcumque gravem, ac ipsam mortem evadendam. Est communis, & certa. Prob. simulatio formalis Sacramenti est

eſt verum mendacium; ſed mendacium ſemper eſt illicitum: nec licet ex quocunque metu, vel ob quodcunque malum, etiam mortem ipſam evadendam, ut teſtatur Innoc. III. capit. *ſuper eo. de Uſuris* dicens: *ne pro vita quidem defendenda licitum eſt mentiri:* ergo etiam ſimulatio formalis Sacramenti non licet. Maj. conſtat. Nam omnis ſimulatio formalis continet in ſe verum mendacium, cum fiat animo fallendi, & ſignificandi aliquid aliud, quam ſit a parte rei; ut in propoſito, ſimulans formaliter confectionem Sacramenti, intendit ſignificare aliis, eſſe revera confectum Sacramentum, ac ſe habere intentionem conficiendi Sacramentum, quamvis revera nullatenus conficiatur, nec ipſe habeat intentionem conficiendi. Neque refert, quod mendacium fiat verbo, aut nutibus, vel ſignis aliis, dummodo fiat animo fallendi &c.

CONCL. II. Neque ex quocunque metu gravi licet ſimulatio materialis Sacramenti. Ita habet fuſe Gormaz diſp. 5. a n. 347. Viva, & Cardenas in propoſitionem 29. Innoc. XI. & alii contra aliquos alios.

Prob. 1. Quamvis ſimulatio & æquivocatio materialis tam ſignis, quam verbis facta aliquando juſta ex cauſa liceat, ea tamen nunquam licet, ne ob mortem quidem evadendam, quando ea DEO eſt injurioſa; ſed ſimulatio quoque materialis Sacramenti eſt DEO injurioſa; ergo ea nunquam licet, ne ob mortem quidem evitandam. Maj. conſtabit ex exemplis in pro-

batione 2da afferendis. min. prob. injuriosum est DEO Sacramenta non tractare sincere; sed simulans etiam materialiter, illa non tractat sincere: ergo. Maj. constat: quia reverentia Sacramentorum exigit, ut non solum sancte, sed & sincere tractentur. *Confirm.* qui simulat etiam materialiter tantum confectionem Sacramenti, simulat se dispensatorem Mysteriorum Christi, ac se agere serio in nomine & Persona Christi, & quidem in re gravissima; sed hæc simulare est illudere Christo, quod est maxime injuriosum DEO, & consequenter semper illicitum: ergo.

Prob. 2. Neque metus mortis est causa sufficiens, ut aliquis simulate tantum simulatione materiali sine animo interno adorandi possit thus adolere idolo, aut simulate tantum pejerare, vel verba blasphema proferre sine animo interno jurandi, aut blasphemandi: ergo neque metus mortis, aut alius minor est causa sufficiens, ut aliquis possit simulare materialiter confectionem Sacramenti.

Prob. 3. Non licet Sacramentum aliquod administrare sacrilege, seu in statu peccati mortalis: ergo neque licet illud administrare ficte, & simulate. Conf. Prob. Sacramentum administrare ficte, vel simulate est majus peccatum, quam illud administrare sacrilege: ergo si illud non licet administrare sacrilege, multo minus licebit administrare simulate. Ant. constat ex *capit. de homine: de celebratione Missarum:*

rum: ubi Innocentius III. de Presbytero, qui sibi conscius peccati mortalis, simulate celebravit, ac suppressis verbis consecrationis, panem & vinum pure sumpsit, ita loquitur: *Licet is, qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum, peccet graviter, si se ingerit irreverenter in illud; gravius tamen videtur offendere, qui sic fraudulenter præsumpserit illud simulare, cum ille in solius misericordis DEI manus incidat; iste vero non solum DEO (cui non veretur illudere) sed populo, quem decipit, se adstringat.*

Prob. 4. Ex propositione 29. ab Innoc. XI. confixa: in illa enim damnatur non solum simulatio formalis, verum & materialis in Sacramentorum administratione: ratio hujus est, quia in hac propositione damnatur omne illud quod in communi modo loquendi nomine *simulationis venit*; sed in communi modo loquendi nomine *simulationis* non solum venit simulatio formalis, verum & materialis: etenim sacerdos, qui in Missa diceret verba consecrationis supra panem sine intentione consecrandi, ab omnibus diceretur simulasse consecrationem, quamvis non faceret cum animo decipiendi alios, sed tantum ostendendi, se scire ritus celebrationis, posse recte pronunciare illa verba. Deinde illa simulatio est hic proscripta, quam aliqui Auctores antea defenderunt: nam sententiæ a nullis Auctoribus traditæ non solent damnari; atqui nullus antea ausus est asserere, quod liceat in Sacramentis Administrandis simulatio formalis, bene quod licita sit materialis simulatio: ergo simulatio ma-

materialis in Sacramentis administrandis est damnata. Adde, quod propositio illa præcipue sit profligata ob illusionem & irreverentiam erga DEUM, quæ ex simulatione Sacramentorum sequitur, quæ ratio etiam pugnat contra materialem tantum simulationem, quæ proinde etiam a summo Pontifice est damnata, & declarata ut illicita.

Obji. 1. In dubio cujuscunque Legis debemus semper intelligere illud, quod minus est obligatorium; sed dubium est, an sub damnatione prædictæ propositionis comprehendatur simulatio materialis; quia eam propositio expresse non nominat: ergo debemus intelligere, & censere, quod simulatio materialis sub prædictæ propositionis damnatione non comprehendatur. Maj. patet ex capit. *in obscuris de R. J. in. 6. in obscuris, quod minimum est, sequimur.* Resp. T. Maj. N. min. non est dubium, sed clarum, quod simulatio materialis comprehendatur sub hac damnatione; quia sub ea comprehenditur simulatio, quæ talis est secundum communem modum loquendi, & affert irreverentiam DEO &c. sed talis simulatio est etiam materialis: ergo.

Obji. 2. Per materialem simulationem nulla infertur injuria Sacramento: ergo ea ob metum gravem licet. Ant. Prob. Sacramentum non est, nec conficitur, dum mere simulatur; atqui Sacramento, quod nec est, nec fit, non potest inferri injuria, nam non entis nulla est passio, vel actio: ergo per simulationem Sacamento non infertur injuria. R. N. ant. ad prob. N.

min-

min. Sacramento etiam infertur irreverentia, quando ponuntur ejus partes essentiales, & impeditur, ne sit. Ita quoque est proli injurius, non solum qui conceptum enecat, sed etiam, qui adhibendo media ad ejus conceptionem instituta, impedit solum, ne concipiatur, ut proinde in nullo casu licita sit pollutio. Adde: Licet non fiat Sacramento injuria, fit tamen DEO Sacramentorum Institutori, dum Illi illuditur.

Obji. 3. Propositio damnata & falsa est universalis, & habet hunc sensum: *omnis urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi*: ergo propositio vera, quæ est priori contradictoria, debet esse particularis, & habere istum sensum: *aliquis urgens metus gravis non est causa justa simulandi Sacramentorum administrationem.* Ergo juxta hanc damnationem solum verum est, quod aliquis urgens metus gravis v. g. infamiæ non sit causa justa simulandi administrationem Sacramenti, non autem statim damnatur, & negatur, quod quilibet metus gravis, etiam urgentissimus mortis sit causa justa & sufficiens simulandi &c. ergo saltem ex metu urgentissimo mortis licet simulatio administrationis Sacramentalis. R. N. Ant. Propositio hæc damnata est, prout jacet; sed prout jacet, intelligi potest tam universaliter, quam particulariter, adeo ut sensus sit: *omnis urgens metus gravis, item aliquis metus gravis est causa justa simulandi administrationem Sacramenti*: ergo etiam in utroque sensu tam universali, quam particulari damnata est; adeoque

que etiam propositio negativa universalis propositioni damnatæ particulari contradictoria vera est, quæ sic sonat: *nullus urgens metus gravis, consequenter nec metus mortis est causa justa simulandi administrationem Sacramentorum.* Quod autem damnatio mox adductam veritatem universalem importet, ratio est: quia motivum damnandi istam propositionem est universale, & procedit pro casu cujuscunque metus, etiam urgentissimi mortis: etenim stante quocunque metu mortis, adhuc per simulationem administrationis Sacramenti fieret injuria DEO, ut probatum est. Præterea (quod bene notandum est) in damnatione propositionum non attenditur rigor Philosophicus, & Logicus, sed subjecta materia, & causa motiva damnandi, & ex his colligitur, an damnatio sit solum particularis, vel omnino universalis.

Obji. 4. Ob gravem metum licet matrimonium ficte, seu simulate inire, & verba contractum significantia proferre sine animo contrahendi: ergo licet in aliquo casu simulare administrationem Sacramenti. Resp. N. Cons. & suppositum, quod in tali casu habeatur proprie dicta simulatio Sacramenti. Siquidem ad simulationem proprie dictam Sacramenti requiritur, ut ponatur materia & forma Sacramenti a Christo instituta absque intentione tamen faciendi Sacramentum; sed in casu objectionis non poneretur materia & forma matrimonii a Christo instituta; hæc enim est ipse contractus Legitimus, qui non ponitur, si aliquis

non

non habet conſenſum & animum contrahendi. Quare ita ficte contrahens ſolum occultaret adminiſtrationem Sacramenti. Aliud eſſet, ſi fidelis contrahens matrimonium vellet quidem inire contractum matrimonii validum; nollet autem ſimul conficere Sacramentum, eo quod ſibi conſcius peccati mortalis nollet hoc Sacramentum in ſtatu peccati mortalis ſuſcipere: hic procul dubio peccaret mortaliter propter hanc ſimulationem; quia revera poneret materiam hujus Sacramenti ſcilicet contractum Legitimum matrimonii, absque animo conficiendi & ſuſcipiendi Sacramentum. Ita Viva in propoſitionem damnatam. 29. n. 12.

CONCL. III. Licet ex gravi cauſa ſimulare Sacramenti adminiſtrationem, ſimulatione improprie tali, qua tantum occultatur non adminiſtratio Sacramenti, ſeu nec materia, nec forma per Chriſtum inſtituta ponitur, ſed aliquid impertinens. Viva, La Croix, Cardenas, Gormaz & alii. Prob. 1. quia ad conſervandum illæſum ſigillum Sacramentale licet ſupra pœnitentem non diſpoſitum loco abſolutionis dicere Pater noſter, vel aliquid aliud impertinens. 2. Quia taliter non ſimulatur Sacramentum, cujus nulla pars ponitur, ſed ſimulatur aliquid aliud: ergo. **

Additio II.

Illationes Practicæ.

** Ex dictis deduces 1. in nullo caſu, neque ob quodcunque malum evitandum poſſe dari hoſti-

am

am non consecratam pro consecrata alicui communicaturo, vel fingenti communionem. Viva in propositionem citatam confixam, La Croix, Herincx, Bosco, & alii. Ratio est: quamvis in tali casu non simuletur confectio Sacramenti, tamen simulatur vere ministratio, & dispensatio Sacramenti Eucharistiæ; quæ simulatio sine peccato esse non potest; nam est causa Idololatriæ; 1. quia adstantes talem hostiam non consecratam adorant. 2. quia suscipiens saltem committit scienter Idololatriam externam, dum cultu externo debito soli DEO adorat panem non consecratum. Quod utrumque est intrinsece malum, sicut & intrinsece malum est, si aliquis, etiam metu mortis adactus, tantum externum cultum Idolo exhibeat.

Nec evitaret Sacerdos Idololatriam, si ostendatur populo hostia consecrata, & a tergo illius ponatur non consecrata, quæ detur accedenti, & quidem scienti, ne adoret. Nam, ut recte dicit Viva, a populo adorantur omnes illæ hostiæ, quæ a Sacerdote ministrantur, & dispensantur, atque adeo hostiæ non consecratæ exhibetur a populo cultus materialiter idololatricus, ad quem cooperari non potest Sacerdos sine gravissima causa.

Sed quid, si Sacerdos hostiam quidem consecratam manibus teneat, dicatque Corpus Domini nostri JEsu Christi custodiat animam tuam; sed statim illam iterum retrahat, & in pix-

pixidem reponat? Respondent Viva, La Croix L. 6. p. 1. n. 160. hoc non esse illicitum, si per hoc scandalum populi, vel infamia hominis non potentis se disponere posset caveri: Ratio est: quia in simili casu non esset ullum periculum Idololatriæ: & aliunde licet etiam peccatoribus dare benedictionem Sacra hostia, & talis formula verborum: *corpus Domini nostri JESU Christi*, est tantum benedictio, & habet se indifferenter ad administrationem Sacramenti.

Deduces 2. posse quidem Confessarios, & debere occultare defectum absolutionis, quando dimittunt pœnitentem indispositum; sed nullatenus posse supra illum proferre verba absolutoria sine intentione absolvendi; quia hoc foret simulare Sacramenti administrationem. Equidem concedo, si aut sigillum Sacramentale esset violandum, aut Verba absolutoria absque intentione absolvendi essent proferenda supra indispositum, potius forma absolutoria sine intentione absolvendi pronunciari deberet, quam violari sigillum. Verum utrumque hoc incommodum facile evaditur, si aliqua verba impertinentia loco formæ obmurmurentur, v. g. *Pater noster*, aut dicatur: *ego te non absolvo*, vel *ego te neutiquam absolvo*, quamvis circumstantes putent talem Sacerdotem vere absolvere. non licet tamen *to non*, vel *to neutiquam* submisse dicere, ac verba *absolvo te* alta voce; quia taliter *to non* submisse dictum perinde se haberet, ac si esset mente retentum. Unde tunc esset proprie dicta simulatio Sacramenti,

menti, ut advertit Viva contra Cardenas, & Gormaz, qui duo censent, posse *to non* vel *neutiquam* subobscure & reliqua verba absolutionis alte dici, & sic occultari defectum administrationis Sacramenti.

Deduces 3. Sacerdotem, cui mors intentatur, nisi consecret extra Missam, posse submisse recitare aliquam orationem supra panem, vel dicere: *hoc non est corpus meum*, quamvis circumstantes credituri sint eum consecrare: quia Sacerdos nihil simularet in tali casu circa administrationem Sacramenti, sed tantum circa orationem vel circa aliqua verba omnino indifferenter, aut impertinenter se habentia ad Sacramentum. Sic etiam peccato sacrilegii non peccas contra reverentiam Sacramenti, quamvis forte ratione scandali, si metu adactus supra jam baptizatum vinum affundas, & dicas: *pax tecum*, quamvis alii putent, te rebaptizare.

Deduces 4. In propositione 29. ab Innocentio XI. confixa non damnari quidem expresse, & formaliter simulationem susceptionis Sacramenti, reprobari tamen virtualiter. Cardenas in illam propositionem n. 68. Gormaz in eandem a. n. 354. La Croix L. 6. p. 1. n. 157. Pars prima hujus illationis patet; quia propositio damnata solum loquitur de administratione, non vero de susceptione Sacramenti. 2da pars probatur: quia ex damnatione simulationis recte infertur, etiam illicitam esse simulationem in susceptione, eo quod per simulationem

sus-

suſceptionis quoque irrogaretur irreverentia Sacramento, & illuderetur Deo, ut patet in eo, qui ſimulate ſine intentione ſuſciperet Baptiſmum: quod utique graviſſimum peccatum foret.

Dices I. Ergo peccat mortaliter, & ſimulat Sacramentum pœnitentiæ, qui accedit Confeſſionale ſine animo confitendi, ſed cum Confeſſario tractandi aliquod negotium, ibique genuflexus loquitur, ac tandem Loco abſolutionis recipit benedictionem. Reſp. N. Illatum. cum talis homo loquatur mere indifferentia, & impertinentia ad Confeſſionem, de quibus etiam independenter à confeſſione loqui licet, non ſimulat confeſſionem, aut Sacramentum pœnitentiæ, quamvis circumſtantes credant eum confiteri.

Dices II. Si Sacerdos aram accedit, & ibi ponit actiones & ceremonias reliquas, ſolis verbis conſecratoriis omiſſis, peccat &, ſimulat vere adminiſtrationem Sacramenti: ergo etiam accedens confeſſionale, & ibi non confitens, ſed alia loquens ſimulat confeſſionem &c. ℞. n. Conſ. Sacerdos aram accedens, ac reliquam Miſſam dicens, excepta ſola conſecratione, ideo peccat mortaliter 1mo, quia abutitur ceremoniis & Sacris actionibus directe ordinatis ad confectionem Sacramenti, ac ſimul exterius fingit ſe agere Perſonam Chriſti, & Hujus nomine agere, proin Chriſto illudit. 2. eſt cauſa Idololatriæ, quam committit populus, adorando hoſtiam non conſecratam, & ipſemet Sacerdos

scienter committit Idololatriam externam, dum cultu tali externo, qui soli DEO convenit, honorat panem non consecratum. Ast talia non fiunt, dum aliquis consilii petendi, vel alterius negotii gratia Confessarium pro sacro tribunali sedentem accedens, cum Ipso genuflexus loquitur, ac tandem benedictione donatur: nam 1. hic nullum est periculum, vel causa Idololatriæ: 2. neque accessus ad confessionale, & locutio cum Confessario &c. sunt actiones ex se directe & determinate ordinatæ ad confessionem, aut Sacramentum pœnitentiæ, sed potius sunt indifferentes secundum se. Cum enim valde usitatum sit, quod homines tantum consilii petendi, vel alterius negotii causa confessarium accedant, & cum eo genuflexi loquantur, ac tandem ab eo benedicti remittantur, ideo hæ actiones ex communi usu non sunt signum determinatum, significans confessionem Sacramentalem, sed potius sunt signum indifferens, significans unum e duobus, vel confessionem Sacramentalem, vel tractationem alterius negotii: ergo accedens ad confessionale, ibique genuflexus loquens &c. non dat signum determinatum confessionis, adeoque eam non simulat. Ut recte notat Cardenas in propositionem 29. ab Innoc. XI. profligatam n. 73.

Deduces 5. Simulationem proprie dictam materialem esse in duplici differentia. alia est, quæ respicit objectum aut circumstantiam vitiosam, quæ non potest excusari a culpa. Talis est simulatio proprie dicta materialis admini-

stra-

ſtrationis, aut ſuſceptionis Sacramenti, quæ ſemper habet adjunctam circumſtantiam vitioſam, ſcilicet injuriam erga Deum. Talis etiam eſt, quando Catholicus metu mortis adactus ſimularet ſe thus adolere Idolo, quamvis hoc non faceret ex intentione decipiendi adſtantes, ſed tantum ideo, ut ſe ipſum & alios præſentes poſſet recreare odore thuris: nam adhuc talis ſimulatio haberet annexam circumſtantiam vitioſam cultus externi Idolo exhibiti. Alia eſt ſimulatio materialis, quæ reſpicit objectum, & circumſtantiam omnino indifferentem, nihil vitii, vel culpæ continentem, & hæc eſt licita ex rationabili & ſufficiente cauſa. **

DISTINCTIO II.

De Effectibus, ac Neceſſitate Sacramentorum.

QUÆSTIO I.

An, & quomodo Sacramenta conferant gratiam?

SUMMARIUM.

1. *Effectus Sacramentorum duplex, Gratia, & Character.*

 2. *Gra-*

2. *Gratia actualis, &*
3. *Gratia habitualis, seu sanctificans quid?*
4. *Gratia Sacramentalis, quæ? Gratiam conferri ex opere operantis, & ex opere operato, quid?*
5. *Omnia Sacramenta conferunt gratiam ex opere operato non ponentibus obicem.*
6. *Hanc causant non physice, sed moraliter.*
7. *Ratio Conclusionis.*
8. *Sacramenta præter gratiam habitualem conferunt etiam actuales.*
9. *Declaratur inductione de Baptismo,*
10. *Confirmatione,*
11. *Eucharistia,*
12. *Pœnitentia,*
13. *Extrema Unctione,*
14. *Ordine, &*
15. *Matrimonio.*

1. POST explicatam naturam, atque essentiam Sacramentorum novæ Legis progrediendum est ad eorundem effectus declarandos (agendo simul de debita dispositione, ad consequendum effectum gratiæ Sacramentalis requisita (nec non explicandam singulorum Sacramentorum necessitatem. Et quidem, quantum ad primum attinet, duplex communiter statuitur effectus Sacramentorum, Gratia videlicet, & Character. Horum prior per omnia Sacramenta digne recipientibus ex opere operato confertur, posterior vero non nisi per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem: prout amplius in progressu dicetur. in-

incipiendo a gratia Sacramentali, utpote principaliori Sacramentorum effectu.

2. Advertendum, quod gratia supernaturalis generatim dividatur in actualem, & habitualem. *Gratia actualis* est aliquod actuale auxilium DEI, quo ipse hominem ad bene agendum & ad salutem suam procurandam admonere, &, quantum est de se, promovere solet: cujusmodi gratia actualis, adinstar luminis partim illuminantis, partim calefacientis, duo complectitur, videlicet internam illustrationem intellectus, piamque motionem voluntatis, qua quis a DEO illuminatur ad cognoscendum id, quod est agendum, vel fugiendum, & aliqualiter interius instigatur, & commovetur ad illud agendum, vel fugiendum. Et tales gratiæ actuales (quæ alio nomine *Auxilia DEI actualia* vocantur) sunt innumeræ bonæ inspirationes, piæque voluntatis affectiones, sæpius nobis liberaliter, & misericorditer a Domino DEO immissæ.

3. *Gratia habitualis* est habitus gratiæ sanctificantis, per quam homo formaliter sanctus, justus, Deoque gratus redditur, etiam dum libere nihil operatur. Et hæc dicitur etiam *Gratia justificans*, seu *sanctificans*: quia est unica formalis causa justificationis impii, uti docet Concilium Trid. *Sess. 6. cap. 7.* atque expellit formaliter ab homine omne peccatum mortale, cum quo defacto est incompossibilis, simulque constituit hominem esse Filium DEI adoptivum ac hæredem vitæ æternæ, si in ea finaliter decedat, seu moriatur.

4. Cæterum omnis ea gratia, quæ virtute Sacramentorum confertur homini ex opere operato, dicitur *Gratia Sacramentalis*, sive deinde illa sit gratia quædam actualis, sive habitualis. Dicitur, *ex opere operato*: nam, quando homini datur gratia propter propria sua merita, devotionem, actusque virtuosos, dicitur talis gratia conferri ipsi *ex opere operantis*: Ea vero gratia, quæ virtute Sacramentorum homini rite disposito ultra gratiam suæ devotioni, actibusque virtuosis correspondentem ex meritis Christi confertur; dicitur conferri *ex opere operato*: qui modus ex opere operato conferendi gratiam digne, seu absque obice peccati mortalis recipientibus Sacramentum, est proprius Sacramentorum. Et dicitur, *ex opere operato*; quia ob infallibilem promissionem Divinam ea gratia confertur ex meritis Christi, ac virtute Passionis suæ, quæ jam sunt *opus operatum*. His suppositis, sit

5. CONCL. I. Omnia novæ Legis Sacramenta conferunt ex opere operato gratiam digne sumentibus, seu non ponentibus obicem. Ita de Fide; estque non solum in Symbolo Niceno decretum per illa verba, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum*, sed etiam novissime clarius, & loquendo generatim de omnibus Sacramentis, definitum in Concilio Trid. *sess.* 7. *can.* 6. his verbis: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non ponent-*

nentibus obicem non conferre &c. anathemasit.

6. CONCL. II. Sacramenta gratiam illam, quam conferunt ex opere operato, non causant physice, sed moraliter, id est, causant gratiam in tantum, quatenus ex divina institutione, & pacto, quod in eorundem institutione Christus inivit cum genere humano, sunt signum infallibile, Deum efficaciter movens ad producendam gratiam, quam significant, intuitu meritorum ac passionis Christi in animabus digne suscipientium Sacramentum. Ita Scotus 4. *dist.* 1. *q.* 4. & 5. cum Scotistis, ac plures alii Theologi; quamvis nonnulli oppositum teneant, asserentes, Sacramenta gratiam etiam physice causare, quod postmodum diversimode explicant.

7. Probatur Conclusio ex eo: quia Sacramenta qua talia sunt quid morale; ergo etiam erunt causæ duntaxat morales, & non physicæ ipsius gratiæ. Antecedens patet; quia Sacramenta dependent solum ex institutione Christi, a qua, & meritis ejusdem Christi Domini totam suam vim, atque efficaciam causandi habent. Consequentia probatur: quia modus operandi sequitur modum essendi, eique conformatur; ergo, cum Sacramenta qua talia sint quid morale, etiam erunt tantum causæ morales ipsius gratiæ: eatenus videlicet, quatenns ex institutione Christi, ac virtute meritorum ejus sunt signum efficax, atque infallibiliter movens DEUM ad causandam gratiam in rite suscipientibus Sacramentum. Accedit, Quod omnes auctoritates SS. Patrum, & Concilio-

rum, afferentium, quod Sacramemta caufent gratiam, optime folvantur per caufalitatem eorum moralem.

8. CONCL. III. Per Sacramenta novæ Legis digne recipentibus non tantum confertur gratia habitualis, feu fanctificans, fed præter eam virtute Sacramentorum præftantur hominibus alia fpecialia gratiæ actualis auxilia, opportuna ad confequendos proprios fines fingulorum Sacramentorum. Ita Theologi communiter. Ratio eft: quia fingula Sacramenta funt a DEO inftituta ob fpeciales fuos fines; ergo etiam oportet, ut conferant fpecialia auxilia gratiæ actualis, quibus homo juvetur ad fines illos confequendos.

9. Hinc, quia per Baptifmum fpiritualiter regeneramur, ac in Chrifto vivere, ejusdemque Fidem profiteri incipimus, poftmodum per alia Sacramenta juvamur ad hanc vitam fpiritualem confervandam, & ad fuperandas varias difficultates in ea occurrentes, prout declarabitur difcurrendo de fingulis Sacramentis.

10. Sic per Confirmationem, per quam roboramur, & confortamur ad fortiter confitendam Fidem in Baptifmo fufceptam, præter gratiam habitualem digne fumentibus, conferuntur tempore opportuno fpecialia gratiæ actualis auxilia, ad conftanter in Fide perfeverandum, & quidem majora, quam conferuntur virtute folius Baptifmi.

11. Similiter per Sanctiffimum Euchariftiæ Sacramentum, quod eft cibus fpiritualis ani-

mæ

mæ, conferuntur ſpecialia ſubſidia actualis gratiæ pro conſervatione vitæ noſtræ ſpiritualis, non minus, ac cibus corporalis vitam alit, & conſervat corporalem. Unde juvat hoc Sanctiſſimum Sacramentum ad refrænandas inordinatas paſſiones, utputa iræ, invidiæ, luxuriæ &c. præbendo multas particulares gratias auxiliantes, quibus debilitatur, atque moderatur prava inclinatio ad peccatum: ſimulque idem Auguſtiſſimum Sacramentum confert complura auxilia excitantia, & concomitantia gratiarum actualium ad exercenda opera vitæ ſpiritualis, & diverſarum virtutum; ſicut cibus corporalis præbet vires ad exercendos actus vitales corporis.

12. Sicuti autem in vita corporali neceſſe eſt habere remedium contra morbum, ut, ſi quis in morbum inciderit, ſanetur, ita in vita noſtra ſpirituali tale remedium, & quidem multo fortius eſt Sacramentum Pœnitentiæ, quo non ſolum morbi, ſed & ipſa mors animæ curatur, dum virtute ejus a morte ſpirituali, per peccatum mortale inducta, reſurgimus.

13. Sequitur Extrema Unctio, præter augmentum gratiæ habitualis conferens homini digne recipienti ſpecialia auxilia, quibus infirmus juvatur ad fortius reſiſtendum tentationibus in extremo vitæ articulo occurrentibus: ſimulque is in ſua infirmitate alleviatur, quantum prodeſt ſaluti animæ ſuæ; juxta illud *Jacobi c. 5. Ungentes eum oleo in Nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & allewiabit eum Dominus, ſi in peccatis ſit, remittentur ei.*

14. Per

14. Per Sacramentum Ordinis, quod respicit totam Ecclesiam in suo statu Hierarchico conservandam, atque ut sua singulis ministeria ad legitimum gubernamentum hujus Ecclesiasticæ Reipublicæ destinentur, conferuntur Ordinato pariter quædam specialia auxilia ad digne adimplenda ministeria sacra cuilibet Ordini annexa.

15. Tandem per Matrimonium, quo fit legitima propagatio generis humani ad DEI cultum, & conservationem Ecclesiasticæ Reipublicæ, ut id honeste ac decenter fiat, dantur conjugibus Christianis specialia gratiæ auxilia ad pie degendam vitam conjugalem, ac sustinenda ejus onera, prolemque recte ac devote educandam. Cæterum hujusmodi specialia gratiæ auxilia, plura vel pauciora, conferuntur digne suscipientibus Sacramentum juxta majorem, vel minorem eorundem dispositionem, ac capacitatem, ut amplius dicetur *Quæst. seq. num. 25.*

QUÆSTIO II.

An omnia Sacramenta conferant primam gratiam, aut æqualem in inæqualiter dispositis?

SUMMARIUM.

16. *Sacramenta mortuorum, &*
17. *Sacramenta vivorum, quæ?*

18. *Gra-*

16. ADVERTENDUM, quod Sacramenta communiter dividantur in Sacramenta vivorum, & mortuorum. *Sacramenta mortuorum* sunt duo, videlicet Baptismus, ac Pœnitentia: quæ duo ideo sic dicuntur, quia per se (ist est, ex vi primariæ institutionis suæ) sunt instituta ad conferendam primam gratiam, seu ad præbendam vitam spiritualem iis, qui per peccatum mortale spiritualiter fuerunt mortui, quæ non confertur, nisi mediante gratia sanctificante.

17. *Sacramenta vivorum* sunt alia quinque: quæ ideo sic appellantur, quia per se loquendo supponunt animam suscipientis jam esse constitutam in gratia sanctificante, quæ est vita animæ. Unde, ut quis rite suscipiat unum horum Sacramentorum, requiritur, quod sit in

statu

ſtatu gratiæ(ſaltem quantum bona fide, ac inſpecta propria ſua conſcientia exiſtimat) quod non requiritur ad Sacramenta mortuorum; hæc enim ab exiſtente in peccato mortali, præmiſſa ſola attritione, rite ac fructuoſe recipiuntur. Quod ut clarius intelligatur.

18. Advertendum ulterius, quod gratia habitualis, ſeu ſanctificans(de qua *n.* 3. jam dictum) communiter dividatur in primam & ſecundam. *Gratia habitualis prima* aliud non eſt, quam illa prima gratia ſanctificans, quam homo in primo ſuæ juſtificationis inſtanti acquirit, ac per quam formaliter ab eo expellitur peccatum mortale. *Gratia ſecunda* dicitur omne augmentum gratiæ ſanctificantis: unde omnis illa gratia habitualis dicitur eſſe gratia ſecunda, quæ infunditur homini jam prius juſtificato, ac habenti in ſe aliquem gradum gratiæ. Sic, dum peccator per Pœnitentiam juſtificatur, illa gratia habitualis, quam is in primo ſuæ juſtificationis inſtanti acquirit, dicitur *Gratia prima*: omnis autem gratia poſterior, quam virtute bonorum operum ſubſequentium, vel Sacramentorum digne receptorum ulterius acquirit, dicitur *Gratia ſecunda*; eo quod ſit augmentum prioris, ac ſecundo primum loco acquiratur. His prænotatis, ſit

19. CONCL. I. Baptiſmus, & Pœnitentia, quæ dicuntur *Sacramenta mortuorum*, per ſe, ac ex vi ſuæ primariæ inſtitutionis conferunt primam gratiam ſanctificantem; quamvis, ſi hæc jam præfuerit in anima, per accidens conferant ſolum augmentum gratiæ. Ita communis

nis Theologorum. Ratio primæ partis est: quia Baptismus primario, & principaliter est institutus a Christo Domino in ordine ad remissionem peccati originalis; Sacramentum autem Pœnitentiæ in ordine ad remissionem peccati mortalis post Baptismum commissi: atqui talium peccatorum remissio non fit absque infusione primæ gratiæ sanctificantis; ergo dicta Sacramenta per se conferunt primam gratiam.

20. Altera pars ex eo patet, quia prædicta Sacramenta digne recepta conferunt suscipientibus ex opere operato gratiam sanctificantem; ergo, si recipiens jam prius est justificatus, non possunt primam, sed duntaxat secundam gratiam conferre, hoc est, augmentum primæ gratiæ sanctificantis tribuere.

21. CONCL. II. Reliqua quinque novæ Legis Sacramenta, videlicet Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium per se, ac ex vi suæ primariæ institutionis non conferunt primam gratiam, sed principaliter instituta sunt ad conferendam secundam gratiam, sive augmentum ejus. Ita communis. Hac enim de causa ea appellantur Sacramenta vivorum, ac præsupponunt vitam animæ, quæ habetur per inexistentem gratiam sanctificantem.

22. Hinc sequitur, quod, si quis scienter in peccato mortali existens, accedat ad unum illorum quinque Sacramentorum cum sola attritione cognita, ipse non solum per susceptionem talium Sacramentorum non justificetur, neque recipiat primam gratiam (quod tamen fieret virtute Sacramenti Baptismi in necdum baptizatis, & Pœnitentiæ in relapsis post Baptismum, prævia

attri-

attritione recepti) sed potius de novo gravissime peccet, atque committat peccatum Sacrilegii.

23. CONCL. III. Nihilominus prædicta quinque Sacramenta vivorum per accidens quandoque possunt conferre primam gratiam. Ita communis Theologorum, dempto Sacramento Eucharistiæ, de quo, cum sit institutum per modum cibi & potus, qui mortuis non prodest, nonnulli Theologi tenent oppositum. Declaratur inprimis Conclusio. Sic etenim, si quis bona fide existimet, se esse in statu gratiæ, cum tamen revera habeat occultum peccatum mortale, cujus non recordatur, & cum sola attritione accedat ad unum Sacramentum vivorum, illudque recipiat, talis vi Sacramenti justificatur, ac recipit primam gratiam, saltem per accidens. Probatur hoc, simulque posita Conclusio. Quia juxta Concilium Trident. *Sess.* 7. *can.* 6. & 7. omnia Sacramenta novæ Legis habent vim conferendi gratiam non ponentibus obicem: atqui talis homo bona fide accedens, & cum attritione de commissis suis peccatis jam non ponit obicem; ergo. Minor patet in Sacramento Baptismi, & Pœnitentiæ: simulque ex eo, quia ob suam bonam fidem nullius peccati mortalis sibi conscius est: ergo recipiet gratiam vi Sacramenti: hæc autem, cum nulla prior infuerit, non secunda, sed prima gratia sanctificans erit.

24. Dicitur notanter in Conclusione *per accidens quandoque &c.* siquidem ab hisce Sacramentis vivorum, in casu posito per accidens tan-

tantum confertur prima illa gratia sanctificans; eo quod ipsa per se & primario a Christo Domino non sint instituta ad primam conferendam, sed solum hanc conferre possint in casu extraordinario, & accedente bona fide suscipientis, putantis se esse in statu gratiæ, cum tamen non sit ob occultum peccatum mortale; quod totum fit per accidens

25. CONCL. IV. Sacramenta ejusdem rationis conferunt majorem gratiam magis disposito, quam alteri minus disposito: & quidem major illa gratia confertur magis disposito partim ex opere operantis, ac virtute illius boni motus interioris, quo facta est major ejusmodi dispositio; partim vi Sacramenti atque ex opere operato. Prima pars est certa, ac extra controversiam: nam utique major illa dispositio ac præparatio promeretur majorem gratiam ex opere operantis; cum hoc ipsum generaliter fiat in omnibus piis actibus justorum.

26. Alteram partem Conclusionis, quod etiam vi Sacramenti, sicque ex opere operato conferatur major aliqua gratia magis disposito, ait Suarezius *part.* 3. *tom.* 3. *disp.* 8. *sect.* 5. *concl.* 3. esse communem Theologorum sententiam; & colligitur ex Concilio Trident. *Sess.* 6. *cap.* 7. dicente, quod in justificatione, quæ fit in Baptismo, *Justitiam recipiat unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis, prout vult, & secundum propriam cujusque dispositionem &* coo-

cooperationem; ergo si Sacramenta conferunt gratiam secundum propriam cujusque dispositionem, & cooperationem, conferunt majorem magis disposito, quam minus disposito. Accedit ratio desumpta ex congruentiis. Siquidem videtur spectare ad suavem DEI providentiam, ac sapientem, justissimamque distributionem, ut melius disposito virtute Sacramentorum major conferatur gratia: simulque fuit hoc expediens, ut homines excitarentur ad recipienda Sacramenta cum majori devotione, ac reverentia, propter spem majoris fructus spiritualis.

QUÆSTIO III.

Qualis requiratur dispositio ad fructuose recipienda Sacramenta, & præsertim SS. Eucharistiam?

SUMMARIUM.

27. *Ad Sacramenta mortuorum recipienda sufficit attritio de peccato mortali.*
28. *Pro Sacramentis vivorum requiritur status gratiæ.*
29. *Corollarium.*
30. *Ad dignam Eucharistiæ receptionem debet præmitti Confessio de peccato mortali.*
31. *Textus notabilis Concilii Trid. circa hoc.*
32. *Mandatum ejus celebrantibus injunctum* quamprimum confitendi.
33. *Hoc ly* Quamprimum confiteatur, *quid importet?*

34. *Quando-*

27. CONCL. I. Ad recipienda Sacramenta mortuorum, nempe Baptismi & Pœnitentiæ, requiritur in adultis, conscientiam peccati mortalis habentibus, contritio, vel saltem attritio. Ita communis Theologorum: atque desumitur ex Concilio Trident. *Sess.* 14. *cap.* 4. ubi dicitur: *Docet præterea sancta Synodus, etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque DEO reconciliare, priusquam hoc Sacramentum* (Pœnitentiæ) *actu suscipiatur: ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam vero Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccati excludat cum spe veniæ, declarat donum DEI esse &c. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem*

perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad DEI gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Hactenus Concilium.

28. CONCL. II. Ad recipienda rite & fructuose Sacramenta vivorum, qualia sunt alia quinque, requiritur per se loquendo status gratiæ. Patet hoc totum ex dictis *Quæst. præced. n.* 21. & 22.

29. Unde, si quis sit sibi conscius peccati mortalis, & velit suscipere Sacramentum Confirmationis, extremæ Unctionis, Ordinis, vel Matrimonii, tenetur is prius vel per actum Contritionis perfectæ, vel per præmissam Confessionem, ac susceptum saltem cum Attritione Sacramentum Pœnitentiæ, se in statum gratiæ restituere. Et quidem ob majorem difficultatem in elicienda perfecta contritione communiter solet præmitti, atque, ut præmittatur, suaderi Confessio Sacramentalis, quamvis in dictis quatuor Sacramentis jam sufficeret Contritio perfecta. Verum loquendo de Eucharistia, sit

30. CONCL. III. Ad dignam Augustissimi Eucharistiæ Sacramenti susceptionem, quando quis sibi conscius est alicujus peccati mortalis, omnino requiritur, ut præmittatur Confessio Sacramentalis de tali peccato mortali habita copia Confessarii, nec sufficit contritio. Ita communis; atque desumitur ex verbis Apostoli 1. *Corinth.* 11. ubi de suscepturis hoc SS. Sacramentum ait: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat:*

bat: qui enim manducat, & bibit indigne, judiciū sibi manducat, & bibit, non dijudicans Corpus Domini.

31. Id ipsum expresse declarat Concilium Trid. *Sess.* 13. *cap.* 7. *can.* 10. Verba ejus in *cit. cap.* 7. sunt sequentia, ac bene notanda. *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum: Probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse; ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Quod a Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hoc sancta Synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia Confessoris: quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.* Hactenus Concilium.

32. Notent hoc bene Sacerdotes, quotidie vel saltem sæpius per hebdomadam celebraturi, simulque sciant, cum circa ultima citati Concilii verba, *Quamprimum confiteatur*, diversæ inter Theologos fuissent subortæ sententiæ, atque interpretationes, Alexandrum VII. sequentes duas Propositiones damnasse. Prima, & ordine 38. sic habet; *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti, sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum.* Secunda, & ordine 39. sic sonat: *Illa particula, Quamprimum intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* Verum occasione præmissorum,

 33. Quæ-

33. Quæres. Quid per ly *Quamprimum confiteatur*, in citatis verbis Concilii Trident. intelligatur? Resp. I. Quantum ad dictam clausulam explicandam, olim variæ extiterunt sententiæ: nam nonnulli eam explicarunt in sensu aperte enervante vim præcepti, prout liquet ex relatis duabus Propositionibus damnatis: alii econtra mandatum illud intellexerunt in toto rigore, quasi statim póst Missam teneatur Sacerdos celebrans, si possit, confiteri. Et hæc posterior sententia utique in praxi saluberrime practicatur, ut sic conscientiæ, & puritati Sacerdotum celebrantium amplius consulatur; eo præsertim, quia Rubricæ Missalis *Tit. de Defectibus dispositionis animæ*, sic habent: *Si quis autem in casu necessitatis non habens copiam Confessoris, in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat. Secus, si conteratur: debet tamen, cum primum poterit, confiteri.* Verum hic rigor, etsi in specialibus circumstantiis sit observandus, non tamen semper sub præcepti districtione obligare videtur, sed opus est distinctione. Hinc

34. Resp. II. Quando hodie post Missæ Sacrificium præmissa contritione, ut supra, peractum; occurrit copia Confessarii, & non sit certum, an sequenti die, quo rursum celebrare teneberis, sis habiturus copiam Confessarii, teneris hodie confiteri. Ita Lugo *dist.* 14. *de Eucharist. sect.* 7. *num.* 162. Herincx *disp.* 6. *de Eucharist. quæst.* 6. *num.* 81. recte hoc extendens ad casum, quando sequenti triduo non

pu-

putatur adfutura occasio confitendi; & alii. Ratio est: quia neglecta isthac copia confitendi, vel daretur nova causa iterum celebrandi sine Confessione; vel non confitendi *quamprimum*; atqui horum utrumque directe est contra finem, atque intentum Concilii Trident. ergo.

35. Resp. III. Seclusis prædictis & aliis specialibus circumstantiis, ac si quis interea non est denuo celebraturus, sive communicaturus, memorato præcepto Ecclesiastico Concilii Tridentini satisfacere videtur, qui intra triduum confitetur. Ita Herincx ibidem, asserens, cit. ly *quamprimum confiteatur*, hoc modo communius explicari, Lugo, Sannig, & alii. Ratio est: quia hujusmodi dictio est moraliter, & civili modo intelligenda, neque ly *quamprimum* aliud importare videtur, quam ly *illico*, quod in Jure, nisi secus subjecta materia expostulet (ad triduum extenditur *arg. l. Cum specialis. C. de Judiciis* ibi: *Illico autem, id est, intra triduum proximum sine ulla dilatione*, Et *L. ult. C. de Errore Advocat.* ibi: *Palam ex continenti, id est, triduo proximo.* cum concordantiis.

36. Quæritur II. Quid juris, quando quis jam semel confessus est, sed inculpabiliter oblitus alicujus peccati mortalis? Resp. Per se loquendo, ac seclusis specialibus circumstantiis, quæ ipsum excusare possunt, talis obligatur confiteri peccatum mortale necdum in Confessione depositum, antequam communicet, vel celebret. Ita Reginaldus *lib.* 25. *n.* 105. He-

Herincx. *loc. cit. n.* 75. & Lugo *n.* 151. addens, talem, si est Sacerdos celebrans in casu necessitatis prævia contritione, etiam comprehendi sub præcepto Concilii Trid. ad *quamprimum* postea confitendum: quamvis nonnulli apud Henriquez *lib.* 8. *cap.* 46. teneant oppositum, eo quod talis jam sit justificatus per Confessionem præviam; quorum sententiam speculative loquendo non esse improbabilem censet etiam Joan. Bosco *part.* 2. *Theolog. Sacrament. disp.* 4. *sect.* 10. *Concl.* 7. Sed quidquid de hoc incidentali sit, respiciendo directe resolutionem ad hoc quæsitum, Ratio nostræ responsionis est: quia præceptum præmittendæ Confessionis ante Communionem non obligat ad quomodocunque confitendum, sed simpliciter ad confitenda omnia peccata mortalia, quorum quis sibi conscius est.

37. Nec obstat, quod talis vi Sacramenti Pœnitentiæ jam sit justificatus, eique saltem indirecte remissum peccatum mortale, ob ignorantiam invincibilem, aut inculpatam oblivionem non confessum. Respond. enim, omnia peccata mortalia, quorum quis sibi conscius est, ante Sacram Communionem directe subjicienda esse clavibus Ecclesiæ, habita copia Confessarii; prout indicat Concil. Trid. *loc. cit.* allegans verba Apostoli. 1. *Corinth.* 11. Ex quibus communior Doctorum infert, hoc esse præceptum Juris Divini, & non tantum Ecclesiastici: unde non sufficit sola absolutio indirecta. Et revera, si quis pro prima vice posset in dicto casu communicare, vel etiam

cele-

celebrare, posset etiam pro secunda & tertia vice, imo toties, quoties vellet, idipsum facere absque nova prævia Confessione, donec incidat in novum peccatum mortale: quod plane repugnat communi sensui Fidelium.

38. Dicitur notanter *n.* 36. *per se loquendo, ac seclusis specialibus circumstantiis*: nam, si quis non amplius habeat copiam Confessarii, urgeatque necessitas celebrandi, vel communicandi; aut siquis jam ad linteum communicantium positus recordetur peccati mortalis, quod oblitus erat confiteri, nec inde sine nota vel scandalo gravi amplius recedere possit, talis non peccat communicando. Et hoc, etiamsi non eliciat de novo contritionem: quia peccatum illud jam est remissum, saltem indirecte, vi præviæ Confessionis bona fide peractæ, simulque talis a facienda nova Confessione excusatur ob defectum Confessarii.

39. Quod si vero vel non desit copia Confessarii, vel saltem non urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, stante conscientia peccati mortalis necdum confessi abstinendum erit a celebratione, vel Communione, donec præmittatur Confessio; ut notat Scotus 4. *dist.* 9. *quæst. un.* Navarrus *cap.* 21. *Manual. num.* 49. & communis.

40. Censetur autem deesse copia Confessarii, quando vel absolute deest, cui possit Confessio fieri: vel quando is ex malitia, aut alio capite non vult, vel non potest audire Confessionem, aut quia caret jurisdictione, vel etiam, quando pœnitens rationabiliter timet sibi grave detri-

mentum, utputa revelationem Sigilli, vel aliud notabile damnum a Confessario inferendum & hujusmodi.

41. Quantum autem Confessarius debeat distare, ut censeatur ejus esse defectus, non potest certa regula statui, sed id desumendum est a variis circumstantiis, prudenti judicio ponderandis. Generatim duntaxat dici potest, tunc deesse copiam Confessarii, quando ob infirmitatem, difficultatem itineris, brevitatem temporis, vel alia occurrentia negotia, aut hujusmodi, sine gravi incommodo, hic & nunc haberi non potest. Ita Lugo *n.* 82. & *seqq.* Herincx *n.* 80. Reginaldus *n.* 108. & alii.

42. Quæritur III. An hoc præcepto confitendi *quamprimum* teneatur Laicus, qui in casu necessitatis communicavit sine Confessione, sed cum contririone? Resp. negative. Ratio est; quia præceptum confitendi *quamprimum* Sacerdotibus, ut supra, celebrantibus incumbens, non est Juris Divini (nam præceptum Divinum non obligat ad confitendum post Communionem, sed ante eam, dummodo habeatur occasio confitendi) sed est præceptum mere Ecclesiasticum, jure novo Concilii Trident. celebrantibus impositum; atqui Concilium Trid. nullam facit mentionem Laicorum, sed duntaxat Sacerdotum celebrantium; ergo ejus præceptum non est extendendum ad Laicos. Ita Bonacina *dist.* 4. *de Eucharistia quæst.* 6. *punct.* 1. *n.* 37. & 40. hoc etiam extendens ad Sacerdotem in casu necessitatis more Laicorum

rum communicantem, cum Tridentinum loquatur ſolum de Sacerdotibus celebrantibus. Suarez, Reginaldus, aliique, quamvis non deſint oppoſitum tenentes.

43. Quæritur IV. Utrum Sacerdos malitioſe celebrans in ſtatu peccati mortalis teneatur vi præfati præcepti ad confitendum quamprimum? Reſp. negative: nam hic non celebravit urgente neceſſitate, atque præmiſſa contritione(de quo caſu loquitur Concilium Trid.) ſed ex malitia; ac proinde celebrando jam graviſſime peccavit. Bonacina *ibidem n.* 38.

QUÆSTIO IV.

De Charactere: ubi & de Sacramentis cum Fictione ſuſceptis.

SUMMARIUM.

44. *Ratio Ordinis.*
45. *Character, quid?*
46. *Tria Sacramenta imprimunt Characterem,*
47. *Et cur hæc?*
48. *Videlicet Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo.*
49. *Et non alia imprimunt Characterem.*
50. *Character nec in morte deletur,*
51. *Corollarium notabile.*
52. *Fictio in propoſito, quid?*
53. *Fictio negativa, & poſitiva, quæ?*

54. *Bap-*

54. *Baptismus ficte susceptus, recedente fictione confert effectum,*
55. *Similiter Confirmatio, & Ordo.*
56. *Quid de aliis quatuor Sacramentis?*
57. *Præsertim cum fictione negativa receptis*

44. POST explicatum principalem Sacramentorum effectum, qui est Gratia, pergendum ad alterum ipsorum effectum minus principalem, qui est Character, De quo loquendo, sit

45. CONCL. I. *Character*, quantum ad propositum, est signum spirituale, impressum a DEO animæ suscipientis Sacramentum non iterabile. Ita Scotus 4. *dist.* 6. *quæst.* 9. estque in re communis. Ejus frequens mentio est apud SS. Patres; ac etiam in S. Scriptura, ut 2. *Corinth.* 1. *Qui unxit nos DEUS, qui & signavit nos.* Et *Ephes.* 1. *In quo signati estis Spiritu promissionis sancto.*

46. CONCL. II. Tria sunt Sacramenta, quibus talis Character indelebilis imprimitur, videlicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo: quæ proinde Sacramenta iterari non possunt Ita de Fide; habeturque definitum in Concilio Florentino, *in Decreto Unionis*, ac novissime in Trident. *sess.* 7. *can.* 9. his verbis: *Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi Characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.*

47. Cur

47. Cur autem hæc tria Sacramenta imprimant Characterem, & non alia quatuor, causa primaria est voluntas DEI, ac Christi ita instituentis, quæ nobis sufficienter constat ex perpetua traditione, atque auctoritate Ecclesiæ. Accedit congruentia, quam Doctor Subtilis 4. *dist.* 6. *q.* 10. desumit ex politia humana, in qua diversi Ministri, in familia cujuspiam magni Principis constituti, diversis, certisque insigniis notantur, quibus eorum munus dignoscatur, atque ipsi inter se assimilentur, & ab aliis distinguantur: unde congruum fuit, ut simile quid fieret in Aula Summi Regis Christi JESU.

48. Hinc, quia per Baptismum assumitur quis in Familiam, seu Ecclesiam Christi, ejusque Servus incipit esse, accipit is in anima sua Characterem, quo denotatur esse Servus Christi, & convenit cum reliquis Christianis, differt autem ab Ethnicis, & Judæis. Idem contingit in Confirmatione, qua quis inungitur in Militem Christi ad fortiter defendendam, & confitendam Fidem ejus; atque in Sacramento Ordinis, quo quis deputatur in Ducem ac unum ex Magistratu Familiæ Christi, seu Dispensatorem Mysteriorum DEI.

49. Quia vero per reliqua Sacramenta non deputatur homo ad speciale munus in Ecclesia, seu Familia Christi peragendum (sicut neque id accidit in Familia terreni Regis, ex eo, quod quis comedat & bibat, aut ipsi offenso reconcilietur, vel a morbis curetur, aut per generationem personas in ejus Familia multi-

pli-

plicet) hinc congruum fuit, ut reliqua quatuor Sacramenta Characterem non imprimerent.

50. CONCL. III. Character, qui per prædicta tria Sacramenta imprimitur, ita est signum indelebile impressum animæ suscipientis, ut neque in morte hominis deleatur. Ita communis. Ratio est: quia alioquin a SS. Conciliis Generalibus non posset dici absolute esse *Signum indelebile.* Hinc

51. Infertur, quod Character Sacramentalis remaneat in animabus Beatorum in Cœlis existentium, & quidem ad majorem eorundem gloriam, saltem accidentalem. Quinimo remanet quoque in animabus damnatorum, quamvis ad majorem ipsorum confusionem. Infertur ulterius, si quis rite baptizatus, confirmatus, aut Ordine v. g. Sacerdotali initiatus moriatur, atque miraculose a mortuis resuscitetur, eundem non posse amplius licite, aut valide baptizari, confirmari, aut denuo in Sacerdotem ordinari; remanet enim in ejusdem anima Character indelebiliter, unde nec dicta Sacramenta amplius reiterari possunt. Sed occasione dictorum, & quoad alteram partem Quæstionis.

52. Quæres. Utrum Sacramenta, præsertim imprimentia Characterem, & ficte suscepta, recedente fictione conferant suum effectum gratiæ? Ubi notandum, quod *Fictio* hic non accipiatur pro defectu interioris intentionis suscipiendi Sacramentum: ut si quis simulate accedens permitteret se exterius aqua ablui, in-

interius autem nollet ſuſcipere Baptiſmum. Certum quippe eſt, tale Sacramentum invalide ſuſcipi, ob defectum intentionis, ac proinde Baptiſmum ſic ſuſceptum nec imprimere Characterem, nec unquam poſtea habere effectum gratiæ ex opere operato conſequendæ. Igitur in propoſito, juxta receptam phraſin Theologorum, *Fictio* accipitur pro indiſpoſitione recipientis, effectum Sacramenti impediente, dum cæteroquin Sacramentum eſt validum. Nam etiam ille, qui ſuſcipit Baptiſmum v. g. cum vera intentione, ſed ſine debita diſpoſitione, committit quamdam fictionem, dum exterius oſtendit, ſe recipere Sacramentum cum legitima diſpoſitione, qua tamen interius caret. Unde de tali verificatur illud *Sapient.* 1. *Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiet fictum.*

53. Porro hujusmodi *Fictio*, ſeu indiſpoſitio recipientis, atque obex impediens effectum Sacramenti adhuc duplex eſſe poteſt. Una *negativa*, & absque peccato: ut dum quis ad Sacramentum accedit indiſpoſitus, hoc tamen invincibiliter ignorat, atque ideo in ejus receptione non peccat. Alia *poſitiva*, & cum peccato: ut cum quis ſcienter recipit Sacramentum indiſpoſite, ſicque illud recipiendo peccat. Hoc prænotato,

54. Reſp. I. Baptiſmus ficte ſuſceptus, recedente per veram pœnitentiam fictione confert effectum ſuum; ac proinde effectus gratiæ ſanctificantis, ſi propter obicem peccati mortalis, vel indiſpoſitionem ſuſcipientis tempore ſuſcepti Baptiſmi impeditus fuit, remoto obice poſt-

postmodum confertur. Ita communis Theologorum; estque expressa sententia D. Augustini *lib.* 1. *de Baptismo cap.* 12. ac refertur *can. Tunc valere.* 42. *de Consecrat. dist.* 4. ubi ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cum illa fictio veraci Confessione recesserit, quæ corde in Malitia, vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri.*

55. Resp. II. Etiam Confirmatio, & Ordo, veluti Sacramenta Characterem imprimentia, & irreiterabilia, si ficte seu indisposite recepta sint, conferunt effectum gratiæ Sacramentalis recedente fictione. Ita communior, & probabilior Doctorum, quamvis non desint oppositum tenentes. Ratio est; quia non videtur esse major ratio de Baptismo, ac de hisce duobus Sacramentis: utpote cum quodlibet horum imprimat Characterem, sitque amplius irreiterabile; & alioquin recipiens teneretur carere effectu ipsorum in perpetuum. Accedit, quod Confirmatio sit veluti perfectio, & consummatio Baptismi, *arg. c. De his. De Consecr. dist.* 5.

56. Resp. III. Alia quatuor Sacramenta, si cum fictione positiva, novoque peccato sacrilege recipiantur, recedente fictione non conferunt effectum suum gratiæ sanctificantis. Disparitas inter isthæc, & priora est, quia hæc Sacramenta non imprimunt Characterem, possuntque iterari, ac sæpius recipi, sicque eorum effectus alio tempore acquiri. Quinimo specialiter loquendo de SS. Eucharistiæ Sacramento, dicitur 1. *Cor.* 11. *Qui manducat, &*

bibit

bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit.

57. Additur, *cum fictione positiva.* Nam, si recipiatur Sacramentum cum fictione negativa (hoc est, prætermittendo debitam dispositionem inculpabiliter, & sine peccato, v. g. ex casu inopinato, aut inadvertentia, nullam præmittendo attritionem) multi Doctores sunt, arbitrantes, hujusmodi Sacramenta conferre effectum suum recedente per veram dispositionem fictione: cum hoc videatur conformius infinitæ Bonitati Divinæ. Bonacina *disp. 1. de Sacramentis qu. 6. punct. 3.* Suarez, Cajetanus, & alii, quamvis hoc ipsum a non paucis vel negetur, vel in dubium revocetur.

QUÆSTIO V.

An, & quomodo singula Sacramenta sint necessaria ad salutem?

SUMMARIUM.

58. *Necessitas medii, & necessitas* [a] *præcepti quid?*

(a) Tract. 4. dist. 2. n. 12.

59. *Baptismus est necessarius necessitate medii, & præcepti.*

60. *Loquendo de Baptismo in re, vel saltem in voto.*

61. *Baptismus fluminis,*

62. *Baptismus flaminis, &*

58. Est hic recolendum ex jam alibi (a) dictis, quod quantum ad salutem animæ consequendam, communiter duplex a Theologis distinguatur necessitas, una medii, altera præcepti. *Necessitas medii* illa dicitur, qua quidpiam ita est necessarium ad consequendum finem, v. g. æternam salutem, ut sine eo non possit ullatenus finis obtineri: sic gratia sanctificans est necessaria respectu vitæ æternæ; item & Baptismus in statu Legis Evangelicæ, quia defacto sine ipso, etiamsi ex ignorantia; vel impotentia, aut inculpabili oblivione prætermittatur, salus æterna non obtinetur. *Necessitas præcepti* ea est, qua aliquid sub obligatione cujuspiam præcepti necessario præstandum est ad salutem consequendam, eo quod

alias

alias quis mortaliter peccaret, sicque æternam salutem amitteret; quamvis, si ex ignorantia, vel impotentia, aut oblivione inculpabili id forte prætermittatur, non impediat æternæ vitæ consecutionem: sic necessaria est ad salutem observantia mandatorum.

59. CONCL. I. Baptismus in statu Legis Evangelicæ non solum est necessarius ad salutem necessitate præcepti; sed etiam necessitate medii. Ita certa, & communis Theologorum. Et quidem necessitate medii Baptismus est necessarius respectu omnium hominum, etiam parvulorum: quia nullus sine ipso potest vitam æternam consequi, licet ex ignorantia invincibili non baptizetur; prout contingit in parvulis, sine Baptismo, cum solo peccato originali, in utero materno decedentibus. Necessitate vero præcepti Baptismus est necessarius solum respectu adultorum, non autem parvulorum: nam adulti tantum sunt præcepti capaces, ac proinde peccant, si oblata opportunitate negligant recipere Baptismum. Secus est de parvulis: qui proinde, si moriuntur sine Baptismo, non damnantur propter transgressionem Legis de recipiendo Baptismo, sed solum propter culpam originalem, quæ defectu Baptismi non fuit in ipsis deleta.

60. CONCL. II. Nihilominus ea, quæ dicta fuerunt de necessitate Baptismi, sunt intelligenda de Baptismo in re, vel saltem in voto suscepto. Ita omnes Catholici; & constat ex definitione Ecclesiæ, ac unanimi SS. Patrum consensu. Sic enim *c. Baptismi vicem. De*

Conscr. dist. 4. & *cap. Apostolicam. De Presbyt. non Baptizato*, dicitur, quod, quando deest possibilitas recipiendi Baptismum in re, possit homo salvari per Baptismum in voto susceptum. Idem habetur in Concilio Trid. *sess.* 6. *cap.* 4. ubi illa sententia Salvatoris; *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum DEI. Jo.* 3. explicatur de Sacramento Baptismi in re, vel in voto suscepto.

61. Unde celebris est illa divisio Baptismi apud SS. Patres, & Theologos in Baptismum fluminis, flaminis, & sanguinis. *Baptismus fluminis* est Sacramentum Baptismi re ipsa susceptum, seu in aqua cum debita verborum forma collatum. Et hic Baptismus est primum Sacramentum novæ Legis, & fundamentum aliorum Sacramentorum, adeo, ut eo non suscepto cætera Sacramenta valide & fructuose non recipiantur. Hinc, si quis non actu Baptizatus in aqua ordinaretur in Sacerdotem, invalida foret talis Ordinatio, non obstante, quod is forsan per Baptismum flaminis (qui Sacramentum non est, etsi in casu necessitatis suppleat vicem Baptismi, quantum opus est ad consequendam gratiam justificantem, & vitam æternam) antea fuisset justificatus: ac proinde deprehenso errore, talis foret in aqua baptizandus, & rursum ordinandus, prout expresse habetur *c. Veniens. De Presbyt. non baptiz.* Nam Baptismus fluminis, qui solus ex dicto triplici Baptismo Sacramentum est, cæterorum Sacramentorum janua existit.

62. Ba-

62. *Baptismus flaminis* aliud non est, quam contritio perfecta hominis, includens propositum servandi omnia præcepta, & consequenter etiam votum recipiendi Baptismum aquæ, seu Sacramentum Baptismi in re necdum receptum. Porro, quod Baptismus flaminis suppleat Sacramentum Baptismi, quantum ad effectum gratiæ sanctificantis, atque remissionem peccatorum, vitamque æternam consequendam, si desit occasio recipiendi Sacramentum Baptismi in re, patet non solum ex definitione Ecclesiæ, & communi SS. Patrum consensu; sed insuper desumitur ex illis S. Scripturæ locis, in quibus promittitur justificatio, & peccatorum remissio hominibus vere pœnitentibus. Sic quippe dicitur *Ezech. cap.* 18. *Si egerit pœnitentiam impius, vita vivet, & non morietur*, cum concordantiis.

63. *Baptismus sanguinis* aliud non est, quam Martyrium supplens defectum Baptismi aquæ. Et additur, *supplens defectum Baptismi aquæ*; quia, si quis jam baptizatus Martyrium sustineat (vel habeat contritionem perfectam) is proprie non habet Baptismum sanguinis, & flaminis, cum non possit amplius includere votum recipiendi Baptismum aquæ, eo quod istud Sacramentum sit irreiterabile.

64. Cæterum, quod Martyrium suppleat defectum Sacramenti Baptismi, quando deest possibilitas hoc recipiendi, patet ex illa generali, & indefinita, ac illimitata promissione Christi. *Matth.* 10. *Qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam*, & alibi. Imo

hoc adeo verum eſt, ut Martyrium etiam in parvulis (qui tamen proprium actum, quo Martyrium propter Chriſtum acceptent, habere non Poſſunt) ſuppleat vicem Baptiſmi: nam ipſo opere perdunt animam ſuam propter Chriſtum, atque ad inſtar Innocentum Martyrum, ab Herode occiſorum, præconium Chriſti non loquendo, ſed moriendo confitentur. Ex quo fundamento communior opinio Theologorum cum S. Thoma in 4. *ad Anibaldum diſt.* 4. *q. un. art.* 4. *ad* 3. docet, quod Martyrium conferat gratiam ex opere operato, cum ex ſpeciali privilegio Chriſti, ejusque meritis juſtificet parvulos, qui proprium actum bonum habere nequeunt. Plura de Martyrio ſuo loco (*b*) videantur. Nunc ulterius loquendo de cæteris Sacramentis, ſit

65. CONCL. III. Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel ſaltem in voto neceſſarium eſt ad ſalutem neceſſitate medii, ac etiam præcepti omnibus adultis poſt receptum Sacramentum Baptiſmi in peccatum mortale relapſis. Patet hoc inter alia ex Concilio Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. ubi ſic habetur: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.*

66. Dicitur notanter, *adultis poſt receptum Sacramentum Baptiſmi in peccatum mortale relapſis.* Siquidem iis, qui juſtitiam in Baptiſmo ſuſceptam conſtanter tuentur, non eſt neceſſario opus hoc Sacramento, ut Concilium Tridentinum *loc. cit. c.* 1. fatetur. Et hoc adeo

verum

verum eſt, ut, ſi quis nullius peccati mortalis ſibi conſcius ſit, is neque ad Confeſſionem annuam obligetur. (*c*) Quamvis utique cuilibet, etiam nullius peccati mortalis ſibi conſcio, ſumme conſulendum ſit, in dicto caſu hujus Sacramenti ſeſe participem efficere, ſola venialia cum debito dolore confitendo: quod probi plerique ob multiplices fructus Sacramenti Pœnitentiæ ſæpius per annum facere non intermittunt.

67. CONCL. IV. Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum adultis eſt neceſſarium neceſſitate præcepti. Ratio eſt clara: quia extat præceptum, ut quandoque ab adultis, præſertim tempore Paſchali atque in mortis articulo, hoc Sacramentum reverenter digneque recipiatur; prout amplius oſtenſum ſuo loco. (*d*)

68. CONCL. V. Licet nullum extet præceptum de recipiendo Sacramento Confirmationis, aut Extremæ unctionis in mortis articulo, ac proinde hæc duo Sacramenta per ſe, ac ſimpliciter loquendo non ſint neceſſaria ad ſalutem, neque neceſſitate medii, neque præcepti: adhuc tamen neceſſarium eſt, ut non contemnantur. Ita Scotus 4. *diſt.* 7. *q.* 2. D. Bonaventura, & Theologi communiter. Nullibi enim reperitur præceptum clarum de receptione horum Sacramentorum, ſecluſo contemptu. Et hoc additur ex eo: quia alioquin ratione contemptus peccatum committeretur; ut ſi quis ex eo omitteret horum Sacramentorum receptionem, quia ipſa parvi æſtimaret,

69.

69. Deinde certum est, ex dictorum Sacramentorum omissione posse graviter delinqui per accidens, seu ratione scandali: ut si quis ea recipere negligat in talibus circumstantiis, unde alii graviter scandalizentur. Eadem obligatio per accidens occurrere posset ob alias circumstantias: ut si ponatur casus, quo ingruentes tentationes aliter vinci non possent, nisi receptione hujus, vel illius Sacramenti: quamvis hic casus rarius accidere posse videatur; cum communiter sufficientes resistendi vires per Orationes, Confessionem, & alia remedia spiritualia obtineri valeant.

70. In praxi igitur serius admonendi sunt Fideles, ne hujusmodi Sacramentum negligant suscipere, præsertim oblata majori opportunitate illud recipiendi: tum ne se privent maximo fructu, virtute Sacramenti consequendo: tum ne illud contemnere videantur. *Judicaretur enim contemptus, si omnimoda opportunitate oblata, non susciperetur*, inquit Doctor Subtilis *cit. quæst* 2. solvens instantiam ex c. *Omnes Fideles. De Consecrat. dist.* 5. adductam.

71. CONCL. VI. Sacramentum Ordinis, atque Matrimonii non est necessarium singulis, sed tantum toti Ecclesiæ. Hæc conclusio ex eo patet: quia neque singuli in particulari obligantur esse Sacerdotes, neque singuli tenentur nubere; quamvis, si nulli prorsus fierent Sacerdotes, aut nulli Matrimonium inirent, illinc Ecclesiastica Hierarchia, hinc autem legitima propagatio populi Christiani brevi esset interitura.

QUÆ-

QUÆSTIO VI.

ADDITIONALIS,

SEU

APPENDIX.

Quænam Sacramenta, & quomodo pestiferis sint administranda.

SUMMARIUM.

* *Pestis quotuplex? Addit. I. & II.*
* *Quænam sint signa pestis? Addit III.*
* *Qualis sit obligatio administrandi Sacramentum Baptismi tempore pestis? Addit. IV.*
* *Item Sacramentum Pœnitentiæ? Addit. V. An se hæc obligatio etiam extendat ad Confessiones longiores, & Generales pestiferorum? Addit. VI.*
* *An sit obligatio Parochorum administrandi quoque Viaticum tempore pestis? Addit. VII.*
* *Quidnam sentiendum sit de Sacramento Extremæ Unctionis? Addit. VIII.*
* *Quænam remedia præservativa tempore pestis a Ministris Sacramentorum sint utiliter adhibenda? Addit. X.*

* *Quænam circa administrationem Sacramentorum sint observanda in aliquo Collegio, seu Monasterio tempore pestis? Addit. X.*

Additio I.

*PRÆNOTAND. I. Pestem aliam esse rigorose talem, aliam in sensu aliquo largiori. *Prima* est morbus epidemicus ortum trahens ex communi causa, puta ex aëris infectione, vel corruptione, vel ex venenosis terræ exhalationibus &c. *Altera* est morbus malignus proveniens ex causa particulari, puta tempore famis ex crudiori quodam, & naturæ humanæ noxio alimento vel deficiente ut plurimum pura & nitida aqua, ex pravo & putrido potu &c. Prior solet plerumque magis sævire, non faciens differentiam inter divites, & pauperes, Magnates, & plebejos; cum omnes debeant haurire aërem, sicque causa infectionis a peste fit communis. Posterior vero immediate solet plerumque magis afficere pauperes, quam divites, utpote qui ultimi ordinarie suis pecuniis possunt sibi adhuc, etsi valde caro pretio meliores cibos, & puriorem potum comparare. Cæterum licet posterior pestis immediate plerumque magis afficiat pauperes ac plebejos, quam divites, & Magnates, potest tamen etiam, nisi bene vigiletur, tanquam morbus contagiosus, & venenatus in hosce mediate, & successive derivari per ipsum contagium; ubi *

Ad-

Additio. I.

* Notand. II. Quod contagium dicatur ille morbus, qui ab uno tranſit in alium, etiam hunc inficiendo, quod plerumque ſolet contingere triplici modo, uti recte inquit Ildephonſus Tauſch *in tract. de Moribundo, diſp.* 1. *q.* 7. *num.* 155.

Imprimis per contactum immediatum, quando nimirum immediate per manum, vel aliter corpus peſtiferi tangitur. *Secundo* per fomitem (uti vocant Medici) id eſt, per contactum mercium, vel etiam pecuniarum ex locis infectis venientium, & iterum expenſarum absque eo, quod præcedenter abluantur in aceto &c. Item per contactum veſtium, lecti, chartæ Epiſtolaris, necdum per acetum, vel fumigationem purgatæ, aliorumve utenſilium peſtiferi, præſertim ſi memorata ex lana vel ex lino fuerint. *Tertio* denique per ipſum halitum peſtiferi attractum, prout facile evenire poteſt illis, qui peſtiferis inſerviunt &c. *

Additio III.

*. Notand. III. Signa alicujus peſtis vel jam præſentis vel ſaltem imminentis eſſe, ſi non omnia certa, ſaltem probabilia ſequentia 1. Præcedens fames: exinde enim præſertim plebeji coguntur non raro veſci cibis valde crudis, & nocivis ac in venenum degenerantibus. 2. Conjunctio malarum conſtellationum vel co-

me-

metarum. 3. Aer ferme continuo nebulis repletus. 4. Exhalationes & vapores terræ male olentes. 5. Bufones in valde magna copia, & solito frequentiores apparentes. 6. Serpentes, talpæ, aliaque similia animalia alias subtus terram habitantia, si frequenter relinquant sua latibula, & progrediantur ad extra &c. 7. Hirundines, passeres, vel ciconiæ insperato, & tempore alias insueto in alias terras avolantes, vel hinc inde concidentes. 8. Pecora ac feræ in terris, vel pisces in aquis, si inveniantur mortui in magno numero. 9. Canes, lupi &c. si passim, & crebrius in rabiem aguntur. 10. Si carbunculi, aut bubones (a potiori vel in inguine, vel sub alis) aut parotides, seu tumores in aurium radicibus, & quidem figuræ non rotundæ, sed potius aliquo modo in longum protensæ appareant. Quod si apud plures hinc inde frequentes maculæ petechiales subnigri, aut lividi coloris cernantur, nec fiant præcautiones circa seperationem &c. facile in pestem degenerare, & reliquam communitatem afficere possunt. De his, & aliis fusius Ildephonsus Tauſch *de Moribundo num.* 596. & 597. Albertus Hueber in *Appendicem Bezoartici animalis veri. fol. apud me* 198. & *seqq.* ac Paulus Zachias in suis *qq. Medico legalibus lib.* 3. *tit.* 8. *quæst.* 3. His prænotatis, *

Additio IV.

* Quæritur I. An & qualis ſit obligatio Parochorum parvulis neo-natis tempore peſtis adminiſtrandi Sacramentum Baptiſmi? Reſp. I. Regulariter loquendo obligantur ſub gravi peccato per ſe, vel per ſuos Subſtitutos, aut pro peſtiferis Expoſitos parvulis tempore peſtis adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi, idque etiam cum periculo infectionis, & propriæ vitæ, ſi aliæ præcautiones fieri non poſſunt. Ita Herincx, Gobat, la Croix, Henno, Boſco, ac ſub his terminis communiſſima. Ratio eſt: quia Parochus, qui tanquam Paſtor bonus animam ſuam debet ponere pro ovibus ſuis, tenetur vi Officii ſuccurrere oviculis ſuis in periculo vel articulo mortis conſtitutis; atqui tales infantes, præſertim a matre peſte infecta nati, ſunt revera conſtituti, ſi non in articulo, ſaltem in proximo periculo mortis, & quidem non ſolum temporalis, ſed etiam ſpiritualis & æternæ: ergo. Dixi notanter *regulariter loquendo*: nam ſi in illo loco unicus adeſſet Parochus adhuc pro aliis ſuis oviculis tam ſanis, quam peſte infectis etiam forſan parvulis neceſſarius, prudenter is ageret, ſi ſtante tali periculo infectionis parentibus talis parvuli, vel obſtetrici, aut aliis committeret officium baptizandi; dummodo ſecurus ſit, quod tales ſufficienter ſciant eſſentialia ad Sacramentum Baptiſmi requiſita, vel eosdem (prout conſulitur) ſtatim ad initium circa hoc bene inſtruxerit.

Reſp.

Resp. II. Etsi Parochus ob periculum proximum infectionis in simili casu non obligetur ad omnes cæremonias in collatione Baptismi alias intervenientes; tenetur tamen, si fieri potest applicare aquam benedictam, & ob mysterium Sanctissimæ Trinitatis trinam facere affusionem. Ita apud Ildephonsum Tausch *loc. cit. n.* 171. Chapeaville *c.* 1. *qu.* 47. & *c.* 2. *q.* 14. atque alii. Ratio est, quia ex una parte alias præcipitur utrumque sub gravi, atque ex eo, quod applicetur aqua benedicta, vel fiat trina affusio, non videtur crescere periculum proximum infectionis ex parte Sacerdotis, uti considéranti patet; cum hæc triplex affusio quoad brevitatem temporis non multum distet ab affusione unica, & absolvatur sub una, eademque forma essentiali.

Resp. III. Si Parochus, vel alius pro pestiferis Expositus debeat pluribus parvulis neonatis conferre Sacramentum Baptismi, tunc prius unda hac salutari abluat illum, quem noscit magis vita periclitari; alias vero in paritate viciniorem, nisi Parentibus unius parvuli magis quam aliis ex alio vinculo adstringatur. Quod si ponas, Parochum, vel alium Expositum vocari ad certam domum, seu Nosocomium, ubi plures similiter parvuli necdum baptizati jacent, simulque prævidetur grave periculum, ne, dum cuilibet in particulari, ac successive confertur Baptismus, alii interea absque Baptismo decedant, in simili casu omnes in simul modo Apostolico, etiam a multis zelosis Missionariis usurpato, per aspersionem

cum

cum formula *Baptizo vos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*, baptizentur; ubi tamen ſimul accurate attendatur, ut aqua & quidem in aliquali quantitate cujuslibet caput, vel pectus tangat tanquam partes principaliores, uti de hoc dicetur *diſt.* 3. *quæſt.* 2.

Additio V.

* Quæritur II. An, & qualis ſit obligatio Parochorum, vel Subſtitutorum, & Expoſitorum adminiſtrandi infectis tempore peſtis Sacramentum Pœnitentiæ? Ante reſponſionem ſuppono ex dictis *Tract.* 11. *diſt.* 11. *poſt n.* 80. *Addit. II.* tempore peſtis vehementiſſime graſſantis, & præſertim deficientibus jam ut plurimum Paſtoribus, ac pro peſtiferis Expoſitis, obligationem tantummodo ſe extendere ad hæc duo Sacramenta Baptiſmi & Pœnitentiæ, peſte infectis adminiſtranda. Hoc ſuppoſito Reſpondeo, hanc quoque obligationem regulariter adſtringere Parochos ſub gravi peccato per ſe, vel per Subſtitutos adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ: atque vel maxime quoque in ſimilibus obligantur graviter Epiſcopi tanquam Parochi Parochorum pro poſſibili invigilare, ut hæc executioni mandentur. Ita communis; atque ratio eſt, quæ prior, eaque fuſius deducta videri poteſt apud Ildephonſum Tanſch *de Morib. diſp.* 2. *n.* 445. Hæc enim duo Sacramenta tanquam duæ poſt naufragium tabulæ ſunt præ aliis neceſſaria. Quod ſi Parochus in ſua Communitate habeat Cooperatores,

res, vel Religiosos Expositos, prudenter aget, si hisce committat curam pestiferorum; ipse vero interea sanis inserviat, & in Parochialibus prospiciat. Demortuo autem Parocho obligatur Episcopus aliam provisionem facere tali communitati, atque, si hæc sufficienter fieri nequeat, saltem ex charitate obligantur *Inprimis* Alii in eadem communitate Beneficia Curata habentes. *Secundo* Religiosi Mendicantes, qui ab eadem communitate accipiunt alias eleemosynam. *Tertio* Religiosi non Mendicantes: & demum *Quarto*, his omnibus deficientibus, in summa necessitate, si pestiferi confiteri desiderant, Sacerdotes quoque simplices, utpote in extrema hac necessitate potestatem, & jurisdictionem absolvendi acquirentes. Item possunt in simili casu Superiores Regularium maxime nostri (puta Provinciales respectu suæ Provinciæ & Guardiani respectu Conventus) petitos ab Episcopis vel Parochis subditos suos in tali adeo gravi necessitate compellere per obedientiam formalem, ut se exponant in subsidium, si desunt alii capaces, qui ultro se ad id offerunt, ac sponte adire volunt; uti recte advertunt Rodriquez, & Sanchez apud Ildephonsum Tausch *loc. cit. num.* 457. ubi tamen vel Parochus, vel etiam communitas illa tenetur similibus providere de honesta sustentatione: dignus enim est operarius, præsertim in tanto periculo, mercede sua.

Additio VI.

* Quæritur III. An sit obligatio audiendi Confessiones pestiferorum longiores, vel etiam generales? Respond. negative regulariter loquendo; quia juxta dicenda infra *dist.* 7. *n.* 35. & *seqq.* nemo tenetur cum tanto periculo infectionis ad Confessionem materialiter integram percipiendam; unde sufficit, si talis Expositus uno, alterove peccato gravi audito curet, ut de cæteris ad interim, usque dum denuo, si DEO placuerit, integræ sanitati restituatur, fiat accusatio in communi cum vero dolore, & firmo proposito, uti recte cum aliis notat Herincx *part.* 4. *disp.* 3. *qu.* 5. *n.* 57. potestque prædictus Expositus tales pestiferos, uno, alterove ex gravioribus peccatis audito, tanquam vel in articulo, vel saltem in periculo proximo mortis constitutos absolvere non solum ab omnibus peccatis, sed ab omnibus quoque Censuris, etiam Summo Pontifici alias reservatis; idque ultimum la Croix *lib.* 6. *n.* 1559. extendit ad inservientes pestiferis; cum & isti versentur semper in proximo mortis periculo. Imo Ildephonsus Tausch sæpius jam citatus hic *n.* 469. putat, eodem favore Concilii Tridentini absolvendi ab omnibus Censuris, & peccatis in locis contagiosis gaudere quoque necdum actualiter peste afflatos; cum prædicti, peste præsertim vehementius sæviente, saltem sint in probabili periculo, ne eadem afficiantur; unde etiam hi ad Sacramentorum receptionem sunt admonendi, ut anima reddatur secura circa

æternam salutem, si forsan subito peste corripiantur, & divina Majestas iterum placetur. Quod si aliquando contingat, Parochum, seu Expositum vocari pro Confessionibus excipiendis ad quoddam tuguriolum, ubi in eodem cubili, vel etiam strato plures peste infecti decumbunt, qui nec commode ab invicem separari, nec ad aliud cubile deportari possunt ex una parte, ex altera vero, si quilibet eorum quodpiam peccatum exprimeret in particulari, a vicinis audiretur, vel grave foret periculum, ne, usque dum unus absolveretur, alter interim moreretur: in simili casu talis Confessarius neque adstringitur ad audiendum ullum peccatum in specie, & in particulari, sed exhortetur brevissime omnes in communi ad verum dolorem cum proposito, utque Confessionem suam in genere per tunsionem pectoris, aliudve signum exprimant, & sic omnes illos per unam formulam absolvat, e. g. dicendo: *Absolvo vos ab omnibus Censuris, & peccatis vestris in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* *

Additio VII.

* Quæritur IV. An, & quæ si obligatio ministrandi pestiferis sacrum Viaticum? Respondeo concordando Auctores apud la Croix *lib. 6. part. 1. n.* 484. inter se contrarios sequenti distinctione: vel enim pestis jam sævit in gradu nimis intenso, vel non? si posterius: adest

adest obligatio gravis administrandi Viaticum, cum necdum infectionis videatur adesse periculum adeo propinquum, & cæteroquin per debitas præcautiones, si etiam aliqualiter illud imminere timeretur, posset in similibus circumstantiis commodius removeri, maxime, si Parochus, vel Expositus se non diu detineat, ac cæteras alias preces, & solitas cæremonias, uti licite potest, intermittat. Si prius: non video obligationem administrationis, si absit scandalum, & præsertim, si simul adsit paucitas Operariorum expositorum: nam ex una parte hoc non est Sacramentum mortuorum, nec necessarium necessitate medii, ex altera vero quoad conferentem videtur adesse periculum summum infectionis &c. Atque hanc puto fuisse mentem Gregorii XIII. quando in Epistola ad S. Carolum Borromæum declaravit, sufficere, si Parochi tempore pestis ministrent pestiferis Sacramentum Baptismi & Pœnitentiæ. Optimum erit consilium, si, quamprimum ingruit periculum pestis, atque nonnullæ personæ illius communitatis jam incipiunt hac lue indies magis, ac magis serpente, infici alii homines vel privatim & in occulto e. g. in Confessionali (si id in communitate necdum sit notum) vel alias etiam per efficaces conciones publicas stimulentur, ut sibi mature de sua conscientia provideant exacta peccatorum Confessione, & sacræ Synaxis sumptione cum intentione, quod sumere intendant per modum Viatici. Sic scio Ratisbonæ ad pedem Pontis tempore ultimæ pestis fuisse a nostris

practicatum; ubi in Ecclesia magnus quotidie erat confluxus Pœnitentium, & Communicantium. Unde factum est, quod plurimi brevi post hac lue infecti, & ad domum pestiferorum devecti absque ulteriori aliqua provisione obierint. *

Additio VIII.

* Quæritur V. An sit obligatio administrandi pestiferis Sacramentum Extremæ Unctionis? Resp. Præsente periculo infectionis non est obligatio administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis. Ita cum Suarez, Bosco, Chapeaville & aliis communiter Ildephonsus Tausch *disp.* 3. *n.* 590. Ratio est: quia ex una parte non est obligatio gravis ex parte infirmi recipiendi Sacramentum Extremæ Unctionis juxta proxime dicta *num.* 68. ergo nec videtur obligatio ex parte conferentis cum aliquo periculo infectionis. Quod si tamen administraretur ex sancto zelo, possent intermitri reliquæ preces, ac unica rantum juxta dicenda *dist.* 11. *n.* 15. fieri Unctio, & quidem etiam longiori aliquo instrumento in summitate sacro oleo tincto, ne ob majus periculum infectionis tangatur immediate corpus pestiferi. Atque taliter signantes approbavit Rituale Ruremundense. Chapeaville apud Ildephonsum Tausch *loc. cit. n.* 593.

Ratisbonæ, dum pestis necdum ad extremum quasi gradum ascendit, existentibus adhuc

huc in domibus privatis hominibus, tam Sacrum Viaticum, quam Extrema Unctio cum debitis præcautionibus, & abbreviationibus conferebatur; deportatis autem ad domum communem pestiferorum, & ibidem in magna copia jacentibus, si necdum fuerunt confessi, nec per modum Viatici communicati, sola sacra Synaxis ordinarie post brevem Confessionem porrigebatur. *

Additio. IX.

* Quæritur VI. Quænam sint remedia præservativa, a Ministris Sacramentorum tempore pestis utiliter adhibenda? Resp. I. Remedia spiritualia esse sequentia. I. Serena, ac pura, vel saltem per confessionem præviam bene purgata conscientia: defectus enim hujus facit Operarium timidum, ac timor causat horrorem in accessu ad pestiferos, ex quo non solum zelus prudens ac discretus erga infirmos retardatur, verum etiam facile hæc lues contrahitur &c. II. Cultus specialis Beatissimæ Virginis Mariæ, recitando e. g. quotidie in Ejusdem honorem quinque Psalmos speciales contra pestem, vel Antiphonam *Stella Cœli* singulare contra eandem antidotum, a Medico cœlesti, nimirum S. Angelo, lue ista vehementissime Conimbriæ sæviente, nostris ibidem Clarissis præscriptum teste Francisco Gonzaga antea totius Ordinis Generali, postea Episcopo Mantuano &c. III. Singularis devotio præter alios Sanctos ad S. Sebastianum, S. Carolum Borro-

 mæ-

mæum, S. Franciſcum Xaverium, S. Rochum tanquam ſingulares contra peſtem Patronos. Alii etiam quotidie cum magna fiducia ſumpſerunt non ſine optato effectu benedictam ſchedulam Immaculatæ Conceptionis &c. Reſp. II. Remedia naturalia præſervativa equidem fuiſſe nonnulla jam præſcripta *Tract.* 11. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *poſt num.* 80. *Addit. II.* merito ibidem videnda: interim adhuc Expoſitis ſuadetur I. Ut, antequam exeant ad peſtiferos, ſumant vinum medicatum ex ſucco abſynthii, cardui benedicti &c. aut electuarium, vel acetum ſpecialiter contra peſtem præparatum, vel pulverem Bezoartico animalem, de quo Franciſcus Albertus Hueber in ſuo ſpeciali Tractatu, vel ſaltem offam, præſertim ex farina frixata confectam aceto mixtam. II. Si tempus permittat, faciant ante egreſſum actualem corpus & veſtimenta ſua fumigari poſitis ad prunas ſupremis apicibus, vel ſaltem granis juniperorum. III. Antequam domum peſtiferorum, vel aliam infectam ingrediantur, curent, (niſi ſit periculum in mora) afferri vel ignem, aut candellam accenſam, vel potius prunas, quas inter ſe & infectum ponant, ac prævie hiſce grana, vel ſaltem lignum juniperi imponi procurent; recentes cortices pomi citrini, aut grana juniperi, ſive fruſtulum alii ore circumferant, vel ſaltem pixidem perforatam, in qua ſpongia oleo juniperorum, vel aceto & ſucco rutæ tincta continetur, naribus admoveant, talique odore ſpiritus vitales recreent &c. manum ſalutando ægrotum, non porrigant, minus pulſum

ſum arteriæ apud ipſum explorent: inſuper, ne halitum infirmi attrahant, omni poſſibili modo invigilent unde nec ſe nimis appropient, nec diu detineant ultra neceſſitatem. IV. Iterum redeuntes veſtimenta ſua ſuper ignem vel carbones, impoſitis ſimul granis, vel ſupremis apicibus, vel ligno juniperi purgent, &, ſi commode poſſint, etiam ad tempus mutent. Dicitur etiam, moderatus uſus tabaci tam pulveriſati, quam fumatilis tam ante, quam poſt vſitationem non parum ſervire contra peſtem. V. Si redeuntes ſentiant citra vanam apprehenſionem aliquas alterationes epidemicas, illico aliqua ſudorifera e. g. Theriacam vel Bezoar ſumant, ut ſic venenum una cum ſudore per porros expellatur: quamvis alias a percelebri Medico Alberto Huebero tempore peſtis præciſe NB. pro præſervativo nimia ſudorifera non conſulantur ,cum ob apertos per ſudorem poros aura venenata faciliorem exinde ingreſſum habere videretur Ex qua ipſa ratione ſuadetur, ut Expoſiti viſitantes peſtiferos gradiendo non nimium feſtinent, ſicque ſudare incipiant, item ut ante actualem ingreſſum in domum peſtiferorum aliqualiter pauſent, donec lenius, & lentius reſpirare poſſint, niſi nimirum periculum in mora aliud exigat. *

Additio. X.

* Quæritur VII. Quænam circa adminiſtrationem Sacramentorum tempore peſtis utiliter obſervanda ſint in aliquo Collegio, ſeu Mona-

sterio? Ante responsionem prænotandum, quod, nisi pestis adeo vehementer sæviat, ut tollat omne commercium hominum, quod (inquam) tali tempore populus soleat longe magis, quam alias, & cum majori devotione frequentare Divina, deponere Confessionem, & sumere Eucharistiam, unde quæritur, quænam præcautiones etiam ibidem sint prudenter faciendæ? Resp. I. Mane, antequam aperiatur janua templi, aliquis (circumspecte tamen ad evitandum periculum incendii) tam dormitorium, quam Ecclesiam circumeat cum prunis, quibus super imponantur grana juniperorum &c. II. Aperta janua, & etiam alias, si fiat compressio in Confessionali, vel apud Sacram Communionem, moneantur homines, ut hanc compressionem intermittant & ad invicem successive expectent. Ratio hujus est; quia, si unus ex his occulte, etiam ignoranter præter intentionem peste actualiter jam esset infectus, per istam compressionem facillime posset venenum etiam in alios diffundi. III. Crates in Confessionalibus sint obductæ charta papyracea oleo trincta vel cera, ut halitus Confitentium non adeo attrahatur a Confessario. Quod si id factum non fuisset, saltem Confessarii excipiendo Confessiones non ipsas facies directe convertant erga pœnitentes, moneantque eosdem cum prudentia & discretione, ut & isti vultum versus parietem vertere, & aliqualiter altius loqui velint. IV. Non interrogentur curiose pœnitentes, utrum jam peste aliqua infecti sint, ne & hisce, & sibimetipsis Confes-

feſſarii apprehenſionem & horrorem cauſent. V. Ultra neceſſitatem pœnitentes in Confeſſionali non detineantur. VI. Specialiter Expoſiti pro peſtiferis, ut eos SS. Sacramentis provideant, a reliqua communitate tam quoad menſam, quam quoad dormitorium, & converſationem ex integro ſeparentur, & determinetur ipſis particularis in Conventu habitatio commoda, niſi jam talem Magiſtratus, ut fieri deberet, pro ipſis conſtituerit, ſoletque, peſte præſertim vehementius ſæviente, in privato loco ejusdem habitaculi cum licentia Ordinarii reſervari S. Viaticum, & oleum pro peſtiferis infirmis. VII. Quod ſi apud portam petantur Confeſſarii ad infirmos, Janitor conſcientioſe petentes interroget de ſtatu morbi: & ſi foret peſtis, eosdem, niſi urgens neceſſitas aliter exigat, dirigat ad Expoſitos &c. VIII. Quando aliquis ex hac ipſa Communitate extra Expoſitos inficeretur peſte, illico in locum aliquem a Communitate ſeparatum deportetur, fiantque omnes reliquæ proportionaliter præcautiones, quæ apud alios peſtiferos juxta jam dicta adhibentur, atque alii extra Confeſſarium, pro Sacramentorum adminiſtratione determinandum, forſan jam alias Expoſitum, & præter eum, qui ægroto inſervit, non admittantur ad converſationem: etenim ſimilis promiſcua converſatio brevi poſſet totum Conventum inficere: unde etiam ſimilis Confeſſarius, & Servitialis ſint a reliqua Communitate ſeparati, quantum poſſibile. Quod ſi numerus infectorum excreſceret, & locus ſe-

ſeparatus infectos non amplius caperet, ſicque communis Fratrum infirmaria applicari deberet; fiant ſaltem eæ cautelæ, quæ adhuc fieri poſſunt: determinetur pro his unus certus Confeſſarius, etiam hic, quantum erit poſſibile, a Communitate reliqua ſeparandus, & præſcriptas ſuperius, cautelas, & remedia applicaturus. Cæterum, ſi quis ex his ipſis moriatur, non in crypta Communitatis, ſed extra absque multis cæremoniis ſepeliatur in terra ſatis profunde, ne fœtor, & exhalatio aërem vicinum inficiat: lectus, & alia, quibus tempore infirmitatis peſtiferæ fuerit uſus, comburantur, & locus ſepulturæ in Archivio Conventus annotetur. *

DISTINCTIO III.

De Baptiſmo, & Confirmatione.

QUÆSTIO I.

Quid ſit Baptiſmus, & quo tempore inſtitutus, quæque ejus obligatio?

SUMMARIUM.

1. *Hic ſermo eſt tantum de Baptiſmo fluminis Qui eſt janua Sacramentorum.*

2. *Bap-*

2. *Baptismus, quid?*
3. *Fuit institutus a Christo ante suam Passionem.*
4. *Solvitur instantia.*
5. *Num institutus tempore Christi a Joanne baptizati?*
6. *Vel postea primum tempore opportuno?*
7. *Ad Baptismum suscipiendum tenentur omnes homines.*
8. *Infidelium filii, an possint baptizari invitis parentibus?*
9. *Præsertim licite? cum Addit.*
10. *Casus, in quibus hoc licitum est.*
* *Quid de amentibus sentiendum?*
** *Corrollaria de eadem materia Addit I.*

1. IN præsenti sermo non est de Baptismo flaminis, neque de Baptismo sanguinis, sed duntaxat de Baptismo fluminis; utpote qui solus absolute dicitur Baptismus, estque unicus, juxta illud *Ephes.* 4. *Unus Dominus una fides, unum Baptisma*, quique solus est Sacramentum, quinimo janua & *Fundamentum omnium Sacramentorum, ante cujus susceptionem non suscipitur aliud Sacramentum*, ut dicitur in c. *Veniens, de Presbyt. non baptizato.* Dummodo excipiatur Sacramentum Eucharistiæ: nam non baptizatus accipit verum Corpus Christi, si ei ministretur Eucharistia, prout ibidem notatur; quamvis illud fructuose non recipiat.

2. CONCL. I. *Baptismus* est Sacramentum ablutionis animæ a peccato, consistens in ablutione

tione hominis aliqualiter consentientis, facta in aqua ab alio abluente, & in certis verbis simul ab eodem abluente cum debita intentione prolatis. Ita Scotus 4. *dist.* 3. *qu.* 1. Neque hæc definitio in re differt ab ea, quam tradit Catechismus Romanus, dicendo: *Baptismus est Sacramentum regenerationis per lavacrum aquæ in verbo vitæ:* quamvis prior definitio naturam Sacramenti Baptismi clarius explicet, utpote continens omnia ad ipsum requisita.

3. CONCL. II. Baptismus, qui est janua reliquorum Sacramentorum novæ Legis, fuit a Christo Domino institutus, & quidem ante suam Passionem & mortem. Prima pars est de Fide, & constat ex dictis *dist.* 1. *n.* 7. & 9. Altera pars ex eo probatur: tum quia Baptismus est janua cæterorum Sacramentorum, sicque ante Sacramentum Ordinis, in ultima Cœna Discipulis collati, ipsiusque Eucharistiæ, institui debuit: tum quia Christus, vel potius ejus Discipuli jam leguntur baptizasse. *Joan.* 3. & 4. & consequenter illo tempore Baptismus Christi jam fuit institutus; cum non sit credibile, Apostolos alium Baptismum contulisse, quam Christi.

4. Nec obstat, quod Christus primum post suam gloriosam Resurrectionem dixerit Apostolis *Matth.* 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Resp. enim, tunc quidem Apo-

Apostolis esse datum generale mandatum prædicandi Baptismum ubique terrarum, non tamen illo primum tempore fuisse institutum Baptismum.

5. Cæterum, quo determinato tempore Christus instituerit Baptismum, variant Doctores. Et quidem D. Thomas 3. *part. q.* 66. *art.* 2. cum suis, & multis aliis censet, Baptismum, in quantum Sacramentum est, fuisse institutum a Christo eo tempore, quo ipse a Joanne in Jordane baptizatus fuit. Et potest hæc sententia suaderi ex eo: quia tunc Christus tactu suæ mundissimæ carnis consecravit fluenta Jordanis, atque aquam naturalem pro materia Baptismi dedicavit. Insuper eodem tempore tota SS. Trinitas, in cujus nomine confertur hoc Sacramentum, simul apparere dignata est, dum Pater Cœlestis de cœlo loquebatur, *Hic est Filius meus dilectus*, Filius baptizabatur, & super eum Spiritus sanctus in columbæ specie apparebat.

6. Verum hæc sententia nonnullas patitur instantias: tum quia Christus, dum baptizabatur, non suscepit Sacramentum Baptismi, sed Baptismum Joannis duntaxat, qui Sacramentum non erat: tum quia Christus eo tempore necdum prædicavit, neque Discipulos habuit, & consequenter non videtur tunc instituisse Sacramentum Baptismi; haud obstante, quod ex tunc consecraverit aquas Jordanis, imo & quamcumque aquam naturalem, ut esset materia apta Baptismi a se instituendi. Atque ideo Scotus 4. *dist.* 3. *q.* 4. & Scotistæ passim proba-

babi-

babilius esse censent, Sacramentum Baptismi non pro tunc, quando Christus baptizabatur à Joanne, sed paulo post institutum fuisse tempore opportuno tamen ante illud tempus, quo Discipuli ejus baptizarunt, quamvis de tempore illo determinato ex S. Scriptura clare non constet.

7. CONCL. III. Ad Baptismum suscipiendum in statu Legis Evangelicæ post sufficientem ejus promulgationem tenentur omnes homines, unde etiam Judæi, ac Pagani obligantur præcepto recipiendi Baptismum. Ita Scotus 4. *dist.* 3. *q.* 4. D. Thomas *part.* 3. *q.* 68. *art.* 1. & Theologi communiter. Ratio est: quia omnes homines, etiam Pagani, atque Judæi, obligantur ad procurandam propriam salutem æternam; ergo etiam tenentur ad id, sine quo salutem consequi non possunt: atqui sine Baptismo nequeunt consequi salutem æternam, juxta illud Salvatoris *Joan.* 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum DEI.*

8. Quæres. Utrum infidelium filii invitis parentibus suis baptizari possint? Resp. Eos quidem valide baptizari, tamen ordinarie non esse licitum, invitis parentibus infidelibus eorum infantes baptizare. Ita Doctor Angelicus *loc. cit. art.* 10. aliique communiter. Ratio primæ partis est: quia ad valorem Baptismi ex parte infantium non requiritur propria dispositio. c. *Majores. de Baptismo.* Neque obstat ipsis parentum contradictio; quia infantes non baptizantur in fide suorum parentum, sed in fide totius

totius Eccleſiæ, ac ſecundum voluntatem Chriſti.

9. Altera pars ex eo probatur; quia filii infidelium ante uſum rationis ſecundum Jus naturale ſunt ſub cura parentum; & ideo contra juſtitiam naturalem eſſet, ſi tales pueri invitis parentibus baptizarentur. Accedit, quod periculoſum ſit, tales filios infidelium baptizare; quia de facili ad infidelitatem redibunt, propter affectum ad parentes, eorumque exemplum, unde neque Eccleſia hactenus conſuevit filios infidelium invitis eorum Parentibus baptizare.

Additio.

* Hæc ultima ratio magis me moveret, quam prima; cum infantes juxta ſtatim dicenda in articulo mortis baptizari valeant invitis parentibus; adeoque patria poteſtas ſe non videtur extendere contra ſalutem prolium &c. Videatur deſuper Jus Canonicum *lib.* 5. *tit.* 6. *n.* 53. & *ſeqq.* Cæterum in Quæſito *

10. Dicitur notanter *num.* 8. *id ordinarie non eſſe licitum.* Nam hinc excipiuntur aliqui caſus. I. Si infans conſtitutus ſit in articulo mortis: nam tunc ceſſat periculum ſubverſionis, ac proinde poteſt baptizari etiam inſciis, vel invitis parentibus; dummodo hoc fieri valeat absque gravioribus incommodis. Idem dicendum, ſi filii infidelium ſint perpetuo amentes. II. Si infans ab infidelibus parenti-

bus

bus sit separatus, nec ipsis amplius possit, aut saltem non debeat restitui; nam tunc baptizandus est. III. Si unus e parentibus consentiat, altero dissentiente: quia tunc ob favorem Religionis, salutemque prolis præfertur voluntas consentientis in Baptismum, veluti justior. IV. Si proles ad usum rationis pervenerit, aut saltem pervenisse ex quibusdam indiciis colligi possit, baptizarique velit: etenim in iis, quæ concernunt salutem animæ, homo non dependet a parentibus.

Additio I.

** Allata a P. Reiffenstuel, numero præcedente confirmat auctoritate & Eruditione sua Maxima Maximus Pontifex BENEDICTUS XIV. Constitutione: *Postremo mense:* edita 28. Febr. 1747. de Baptismo Judæorum sive infantium, sive adultorum. Ex qua plura utilia etiam Germanis, apud quos in pluribus locis Judæi tolerantur, recensentur.

Primo igitur infans parentum infidelium, vel Judæorum in articulo mortis constitutus licite Baptizatur. Ita deciditur Bulla cit. §. 8. adductis duobus Decretis Congregationis S. Officii, & pluribus Th. Th. idipsum affirmantibus, ac Epistola S. Francisci Xaverii, qua monet P. Franciscum Henricum, ut ejusmodi infantes infidelium Indorum Baptismo cœlo parturiat.

Secundo iterum licet sacro fonte tingere pueros hebræos projectos, expositosque, atque a

a parentibus derelictos, etiamsi hi postea reclamarent, & filium a se antea projectum repeterent. Ita Laudata Constitutio §. 9. allegans communem omnium sententiam, singulariter Azorii Just. Moral. p. 1. L. 8. c. 25. q. 5. Clericati de Jurisd. Discord. 17. n. 12. &c. Ratio est: *quia* (ut ibi loquitur BEATISSIMUS PATER) *juxta responsum Gregorii IX. de Infantibus & languidis expositis, si a Patre, sive ab alio sciente ipso, aut ratum habente infans expositus existit; hoc ipso a Patria potestate fuit liberatus.* Ubi nihilominus animadvertit §. 10. statim sequente, *eum infantem non inter expositos &c. adnumerandum, quem sine Patre sine Matre, nullo comite, aut per urbem, aut extra hebræorum vicum temere vagantem inveneris; sed quem in loco publico solum, derelictum, abjectum, atque omni spe, & cura destitutum offenderis.*

Tertio licet parvulum infidelem baptizare, dummodo unus Parens, seu Pater, seu Mater consentiat, altero dissentiente. BENEDICTUS XIV. cit. §. §. 15. & 16. ratio jam est data a P. Reiffenst. & licet Mater secundum jus Civile non habeat patriam potestatem, ob favorem tamen Religionis, & salutis prolis, *habet jus ad Baptismum filium offerendi.* Ita ex Azorio loquitur Laudatissimus Pontifex, qui & §. 17. addit: *Non desunt alia judicata, quorum vi avus ad fidem conversus præferri debet, non solum si Mater, sed etiam si Pater dis-*

T sen-

ſentiat, & quamvis ambo pariter proteſtentur, ſeſe filii Baptiſmati non aſſentiri.

Quarto, ſi Hebræus dicat, ſe velle Chriſtianam Religionem amplecti, ac ſe & ſuos infantes offerat ad Baptismum, poſtmodum vero conſilii ſui ipſum pœniteat. & nolit filios ſuos baptizari, ut Mantuæ & alibi contigit, poſſunt hi rationis uſum nondum habentes, illo invito baptizari. Ita deciditur ibi §. 18. duplici allegato caſu & Decreto Congregationis S. Officii. Ratio hujus petitur tum ex favore Religionis, tum ne Judæi ſimilibus factis audeant nobis illudere. Si vero filii ſint rationis uſum habentes, eorum a Parentibus abſtractorum prius exploranda eſt voluntas & conſenſus &c. vide ibi.

Quinto, ſi a Judæo infans offeratur Baptiſmo, non ut per hunc Chriſtianus fiat, ſed ut a certo morbo liberetur, reſpondet BEATISSIMUS PATER §. 24. *In hoc caſu Baptiſmum minime negandum eſſe, NB. dum nullum ſit periculum perverſionis, quod ſane eſt maximnm, ſi baptizatus in infidelium poteſtatem ſit rediturus.* Unde ſubdit: *Prudentum certe judicio rite luſtrari debet infans, & Chriſtianis tradi, ut probe educatus ætate, & ſapientia coram DEO proficeret.* Notanda ergo eſt ſemper, & in praxi tenenda Reſponſio Congregationis S. Officii datæ 3. Maii, 1703. *Non licere* baptizare, *ſi ſint filii infidelium, & in poteſtate eorum relinquendi, ſecluſo tamen mortis periculo.*

Sexto, ſi puer infidelis invitis parentibus, & in caſu, ubi eum non licet baptizare, nihilominus

ominus baptizetur, uti jam factum est, tunc talis infans non est restituendus amplius parentibus infidelibus, aut ab his, si forte illis post Baptismum fuerit redditus, iterum est repetendus, ac apud Catholicos pie sanc̄teque educandus; *hic enim* (ita loquitur sæpius Memoratus, §. 29.) *Baptismi licet illiciti, tamen veri, validique effectus est.* Pro hac assertione quoque militat Decretum Congregationis S. Officii legendum in citata Bulla §. 27. in quo præter alia quoque affirmatur, Baptismum collatum unico teste comprobari, quod etiam admittit SSmus, si ipse baptizans testetur, dummodo cæteroquin tali testi fides prudenter adhiberi possit. Ibidem §. 31.

Septimo: si puer infidelis usu rationis præditus petit Baptismum, etiam invitis parentibus baptizari potest. Ita resolvit crebro laudatus Pontifex §. 36. rationem dat ex D. Thom. 3. part q. 68. art. 10. quia pueri habentes usum rationis, *jam quantum ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis incipiunt suæ potestatis esse: & ideo propria voluntate invitis parentibus possunt Baptismum suscipere, sicut & Matrimonium contrahere: & ideo tales licite moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum.* Si igitur parvulus Judæus petat baptizari, attendendum est, an habeat sufficientem rationem: *potest autem contingere, ut is etiam non completo septennio sufficienti sit præditus ratione; ideoque baptizandus, invitis licet parentibus.* Citata Constitut. §. 32. Si vero dubium sit, an

adolescentulus Judæus, petens baptizari, sufficiente usu rationis gaudeat, is non est remittendus ad parentes vel suos, sed retinendus, & apud Catholicos custodiendus, ac interea informandus, ut idoneus evadat Baptismati suscipiendo, quod & eo usque differendum est, donec de sufficiente talis petentis voluntate certo constet. Eadem in Constit. §. 33. 34. 35. hoc enim in dubio patriæ potestati præferenda est Salus æterna filii, alioquin certo periclitatura, si is parentibus infidelibus restituatur.

Octavo etiam notandus venit §. 40. prædictæ Constitutionis ita habens: *Hebræis itaque vim facere nefas est; quare, si quis Hebræorum expleto jam septennio Catholicam Religionem amplecti cupiat, aut si non dubia, sed certa significatio detur, Hebræum aliquem prædictæ ætatis, Baptismum petere, in hoc casu tum Index, qui hoc admonet, est retinendus, tum Sacramenti petitor ex Hebræorum vico evocandus, Christianisque tradendus est, ut interrogetur, qua potissimum de causa velit ab Hebræorum institutionibus ad Christi cultum accedere; diligenter demum instrui debet, ut paulo post edocebimus. Hac autem adhibita diligentia, si forte incapax inveniretur, iterum absque dubio Judæis tradendus esset. Et memini, verba sunt Cardinalis Albizi de inconst. in Fid. cap. XI. sub num. 38. A Congregatione Consultorum Sancti Officii revocatum fuisse ad examen puerum quemdam*

dam Hebræum, qui supponebatur petiisse Baptismum, & ad domum Cathecumenorum redactus fuerat; qui tamen adeo hebetis ingenii visus fuit, ut, etiamsi explevisset septennium, nihilominus Patri Hebræo restitutus fuerit.

Additio.

* Indagabis. An amentes baptizari valeant? Respondeo sub distinctione: vel enim sunt perpetuo amentes, & tunc comparantur infantibus, sicque eo modo, quo alii infantes baptizari possunt conformiter *can. Qui recedunt 16. q. 6.* Quod si vero tales aliquando usum rationis habuerint, nec unquam, dum erant compotes rationis, formaliter vel saltem interpretative Baptismum petierint, neque in statu amentiæ baptizari queunt; cum apud adultos ad valorem Baptismi requiratur consensus saltem aliquando habitus, & necdum positive revocatus. Quod si vero aliquando baptizari voluerint, & interea amentes facti fuerint, omnino baptizari poterunt, imo ex lege charitatis debebunt.

QUÆSTIO II.*

Quæ sit materia Baptismi, qualisque requiratur ablutio baptizandi?

SUMMARIUM.

11. *Materia Baptismi remota, & proxima, quæ?*

12. *Aqua Baptismalis de præcepto Ecclesiæ debet esse benedicta.*

* *Varia notanda circa aquam Baptismalem.*

13. *Ad valorem Baptismi requiritur vera ablutio.*

14. *Corollarium.*

15. *Aliud Corollarium.*

16. *Ablutio Baptismalis potest fieri immersione, affusione, vel aspersione.*

17. *An trina affusio adhibenda?*

18. *In Baptismo, quæ pars corporis sit abluenda?*

(*a*) Juxta dicta Tract. 1. Dist. 3. n. 57. & 58.

19. *Corollarium.*

20. *Quid agendum, si ablutio facta est in parte dubia?*

* *Quid, si infans adhuc sit secundina involutus, vel si mater moriatur, antequam nascatur fœtus?*

21. *Puer projectus in flumen cum intentione ipsum baptizandi, an baptizetur?*

11. CONCL. I. Materia Baptismi duplex est, remota scilicet, & proxima.

Ita

Ita omnes Doctores. Et quidem materia ejus remota eſt aqua naturalis, ſeu elementaris; prout non ſolum in Concilio Florentino, ac Tridentino definitum fuit, ſed etiam conſtat ex pluribus S. Scripturæ locis, ut ex illo *Joan.* 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto &c.* Idem *Actor c.* 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & alibi. Materia proxima Baptiſmi eſt ipſa ablutio facta in aqua naturali.

12. CONCL. II. Licet ad valorem Sacramenti Baptiſmi ſufficiat quælibet aqua, quæ quoad ſubſtantiam eſt naturalis, ex præcepto tamen Eccleſiaſtico ea debet eſſe certo ritu benedicta. Ita certa, & communis. Cæterum ejusmodi ſolemnis Benedictio Fontis, ſeu Aquæ Baptismalis peragitur Sabbatho ſancto ante Dominicam Reſurrectionis, ac Vigilia Pentecoſtes; prout habetur in Miſſali Romano. Unde peccaret ille (& quidem juxta Toletum mortaliter) qui extra caſum neceſſitatis uteretur ad Baptiſmum aqua non ſic benedicta. *arg. Clem. un. de Baptiſmo.*

Additio.

* Porro, ſi aqua benedicta tam imminuta ſit, ut minus ſufficere videatur, alia non benedicta admiſceri poteſt, in minori tamen quantitate. Si vero eadem corrupta fuerit, aut quovis modo defecerit, Parochus in fontem bene mundatum, ac nitidum, recentem aquam infundat, eamque benedicat ex formula præ-

ſcripta

ſcripta. Sed, ſi aqua conglaciata ſit, curetur, ut liquefiat: ſi autem ex parte congelata, aut nimium frigida, poterit parum aquæ naturalis calefieri, & admiſceri aquæ Baptismali benedictæ, ne noceat infanti. Ita Rituale Romanum hic. *

13. CONCL. III. Ad valorem Sacramenti Baptiſmi requiritur aliqua vera ablutio, nec ſufficit ſimplex applicatio aquæ ad corpus absque ullo motu ſucceſſivo, ſeu fluxu ipſius aquæ: ſufficit autem quælibet aquæ quantitas, dummodo ſit tanta, quæ poſſit ſucceſſive contingere corpus quoad aliquam partem ſufficientem ipſius. Ita communis. Ratio eſt: quia materia proxima Baptiſmi non eſt nuda aqua: ſed ablutio per aquam facta; atqui vere nemo dicitur ablui, niſi aqua ſucceſſive ab una parte corporis perveniat ad alteram: ergo.

14. Infertur proinde, quod ille non valide baptizaret, qui digito per aquam naturalem madefacto attingeret duntaxat corpus baptizandi, absque ullo tractu, vel motu ipſius: ſecus foret, ſi per motum aquæ, vel digiti madefacti ablueretur pars ſufficiens corporis baptizandi. Hinc non immerito approbant Doctores caſum illum, quo fœmina infantem moribundum baptizavit madefacto aqua digito, ac ducendo Crucem per frontem infantis, ſimulque legitimam formam pronuntiando: hic enim vera, & ſufficiens interveniebat ablutio.

15. Infertur ulterius, eum pariter non valide baptizaturum, qui aſpergit alterum aqua na-

naturali in tam modica quantitate, quod omnes guttæ persistant immotæ, ac nullo modo per corpus fluant; revera enim in tali casu nulla interveniret ablutio hominis baptizandi; quia ad veram ablutionem omnino requiritur aliqua motio; seu fluxus aquæ abluentis; ut patet ex significatione vocis, ac communi modo concipiendi hominum.

16. CONCL. IV. Ablutio baptismalis potest fieri vel immersione, si baptizandus, immergatur in aquam: vel affusione, ut si aqua fundatur super corpus baptizandi, vel aspersione, ut si baptizandus aspergatur aqua, in quantitate tamen sufficienti, ut actu fluat per sufficientem partem corporis. Ita rursum Doctores communiter. Et quidem certum est, ablutionem quolibet horum trium modorum peractam sufficere ad valorem Baptismi, licet secunda, quæ fit per affusionem hodie communiter observari soleat.

17. Quamvis autem ad valorem Baptismi sufficiat unica ablutio Baptismalis, neque necessario requiratur trina affusio aquæ: nihilominus in praxi communiter trina affusio adhibenda est, juxta præscriptum veterum Canonum, *c. postquam vos*, & *seqq. de Consecrat. dist.* 4. ac Ritualium Diœcesanorum, quibus extra casum necessitatis debet Minister sese conformare.

18. Notanter autem in hac, & præcedenti Conclusione dictum est, *dummodo aqua fluat per sufficientem partem corporis baptizandi.* Etsi enim non sit necesse ad valorem Baptismi, ut

totum corpus abluatur, sed sufficiat, si abluatur quædam pars ipsius sufficiens, variant tamen Doctores in assignando, quænam pars sit sufficiens. Et quamvis non desint Auctores, qui velint, absolute loquendo, validum esse Baptismum abluta quacunque etiam minima corporis parte: id tamen communior opinio vel negat, vel saltem incertum putat. Hinc in praxi semper tutior pars, quantum fieri poterit, est eligenda, ne Sacramentum homini tantopere necessarium sine causa exponatur periculo invaliditatis, vel dubietatis. (a)

19. Infertur proinde, quod, si Baptismus possit fieri in capite, in illo sit merito conferendus: quia caput est præcipua pars hominis, in qua principales sensus vigent, & a qua maxime totus homo potest denominari: unde caput est certissima, & sufficientissima pars pro collatione Baptismi. Quod si hoc commode fieri non possit, tunc in casu necessitatis, utputa propter periculum mortis, in quo versatur infans nondum perfecte natus, semper facienda est ablutio in alia parte principaliori, quantum fieri potest.

20. Si vero pars illa sit minus principalis, ac proinde dubia (qualis secundum Scotum 4. *dist.* 4. *qu.* 3. non solum est digitus, sed etiam manus, pes, ac hujusmodi) tunc si infans evadat periculum, ac perfecte nascatur, iterum baptizandus est sub conditione; prout notatur *c. De quibus. De Baptismo*, atque præter Rituale Romanum *Tit. de Baptism.* §. *de baptizandis parvulis*, in Ritualibus Diœcesanis Parochi plenius infor-

informantur. Insuper sciendum, quod, si parvulus cum Baptismo dubio moriatur, is sepeliendus sit in terra benedicta: quia ad hanc jus acquisivit ob probabilitatem sui Baptismi.

Additio.

* Quod si ponas, infantem aliquem adhuc secundinis involutum totaliter clausum in utero matris: talis, si aliud remedium, quo vivus ex ultero matris eximi queat, non superesset, nihilominus modo honestiori, quo fieri potest, intra uterum matris aqua modica, ac tepefacta baptizetur sub conditione, supposito, quod aqua per artem, & instrumenta pertingere valeat ad corpus infantis, prout praxin adducendi eandem illuc describit Gobat hic *tit.* 2. *n.* 57. Quamvis enim talem ablutionem constituere Baptismum validum negent apud Comitolum *Respon. Moral. lib.* 1. *q.* 13. plures etiam graves non sine ponderosa ratione Doctores, existimantes, non posse per Baptismum renasci spiritualiter, qui nondum natus est corporaliter; prout innuit ipsum Jus Canonicum *can. Qui in Maternis* 115. *dist.* 4. *de Consecratione.* Non desunt tamen etiam alii, qui probabiliter valorem ejus defendunt cum Pignatello *tom.* 1. *consult.* 103. Si enim (inquiunt isti) parvulus in utero materno in odium fidei occisus juxta Scotum in 4. *dist.* 4. *q.* 3. *n.* 3. vere baptizatur Baptismo sanguinis, cur non similiter ablutus aqua baptizetur ibidem Baptismo fluminis; cum uterque in utero materno adhuc existens contraxe-

traxerit maculam peccati originalis, sicque videatur capax remedii ablutivi hujus maculæ? Canon in contra allegatus non est decisio Pontificia; sed tantum opinio privati Doctoris, nimirum Isidori: patet autem ex Prolegomenis Juris Canonici, similes opiniones Decreto Gratiani insertas non facere auctoritatem Juris certam. Cæterum nota hic incidentaliter Confessarie, quando vocaris ad fœminam gravidam periculose decumbentem, eamque vix finita Sacramentali absolutione deprehendis mortuam, ut invigiles, quatenus illico os mortuæ aperiatur, ne infans, si forsan adhuc vivat, suffocetur, possitque mature a peritis in arte, puta chirurgis, exscindi, ac baptizari. Vide la Croix *lib. 6. part. 1. n.* 193. *

21. CONCL. V. Dubium sane, num puer cum intentione ipsum baptizandi projectus de ponte in fluvium vel fontem, ubi submergendus est, sit valide baptizatus? Quamvis non desint Doctores, asserentes, talem Baptismum valere (inter quos sunt Suarez, Vasquez, Layman, & plures alii Recentiores) attamen rationabiliter & magis probabiliter negatur cum Doctore Subtili 4. *dist.* 5. *q.* 3. Ratio hujus sententiæ negativæ est: quia in tali casu deest ablutio, requisita ad valorem Sacramenti Baptismi. Etsi enim videatur hic intervenire immersio pueri in aquam, ea tamen non tam est immersio, quam submersio pueri in fontem, vel fluvium præcipitati; cum ex natura sua tendat ad mortem parvulo inferendam. Unde nec is ab-

ablui dicendus est, sed potius submergi: nam ablutio hominis debet fieri salva vita ipsius, saltem quantum est de se, atque ex natura ipsius ablutionis.

QUÆSTIO III.

De Forma Sacramenti Baptismi.

SUMMARIUM.

22. *Forma Baptismi, quæ?*
23. *Qua forma utantur Græci?*
24. *Tria in forma Baptismi exprimenda.*
25. *In ea debet exprimi & Unitas, & Trinitas Personarum.*
26. *Quid, si ly* In nomine, *ter repetatur?*
27. *Baptismus in nomine Christi, defacto non valet.*
28. *An olim validus fuerit?*
29. *Quæ forma sit adhibenda in Baptismo dubio?*
30. *Forma Baptismi,* In nomine Patris &c. *an sufficiat?*

22. CONCL. I. Vera, & legitima forma Sacramenti Baptismi est hæc: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ita Fides Catholica. Et hæc forma, quæ in tota Ecclesia Latina semper fuit observata, atque etiamnum observatur, desumitur ex illis verbis Christi *Matth.* 28. *Bapti-*

ptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

23. Verum quidem est, quod in Ecclesia Græca jam a tempore Apostolorum, atque ex eorum ordinatione, ex instinctu Spiritus sancti, ob gravissimas causas facti (ac præcipue ad tollendum errorem, & Schisma Græcorum, de quo fit mentio 1. *Cor.* 1.) observetur paululum alia forma Baptismi, nempe hæc, *Baptizetur servus JESU Christi in nomine Patris &c.* quæ forma pariter certa est, ac sufficiens, & a Græcis de præcepto observanda: tamen re ipsa non differt a priori: nam quod verbo activo, *Ego te Baptizo*, dicunt Latini, hoc idem verbo passivo, *Baptizetur servus JESU Christi*, significant Græci. Sed imposterum ex professo erit sermo de forma Baptismi, aliisque Ritibus Sacramentorum in Ecclesia Latina usitatis.

24. CONCL. II. In forma Baptismi, necessario necessitate Sacramenti (ita nempe, quod alioquin eo non expresso nullum fieret Sacramentum) debent exprimi sequentia tria. I. Persona, quæ baptizatur; quod fit per ly *Te*. II. Actio baptizandi; quod fit per ly *baptizo*. II. Invocatio SS. Trinitatis; quod fit per ly *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Desumitur hoc totum ex forma Baptismi a Christo præscripta *cit. c.* 28 *Matthæi.* Unde declaravit Alexander Papa III. & habetur *cap.* 1. *De Baptismo. Si quis puerum ter in Aquam immiserit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen: & non dixerit, Ego te baptizo in*

in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen: non est puer baptizatus. Hæc ibi.

25. CONCL. III. Ob eandem rationem, sive institutionem Christi *Matth. c.* 28. nobis indicatam, requiritur, ut in forma Baptismi necessario necessitate Sacramenti exprimatur, non solum Trinitas Personarum, sed etiam Naturæ Unitas, quæ significatur per ly *In nomine.* Unde infertur cum Suarezio *disp.* 21. *sect* 3. & aliis, hanc formam, *Ego te baptizo in nominibus Patris. & Filii, & Spiritus sancti*, esse insufficientem ad valorem Sacramenti Baptismi: quia in ipsa fit substantialis mutatio.

26. Aliter dicendum est de hac forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti.* Hæc enim valet: quia, licet ly *in nomine* ter repetatur, non tamen significat pluralitatem Naturæ Divinæ, sicut ly *in nominibus*: prout a pari absque pluralitate Divinæ Naturæ dicitur *DEUS Pater, & DEUS Filius, & DEUS Spiritus sanctus*; quamvis dici non possit, *DII Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.*

27. CONCL. IV. Baptismus defacto collatus in nomine Christi tantum, nec est validus, nec licitus. Ita Herincx *disp.* 5. *de Baptismo, q.* 4. *n.* 45. & alii: idque desumitur ex *c. Multi sunt. De Consec. dist.* 4. ubi rejicitur Baptismus *in nomine solummodo Christi* collatus. Atque hoc ipsum videtur tenere communis praxis, & sensus Fidelium; quamvis Sannig. *dist.* 2. *de Baptismo, q.* 9. *n.* 6. dubitet, ac indecisum relinquat

quat, num defacto valeat Baptismus in nomine Christi collatus.

28. Dicitur notanter in conclusione, *defacto.* Nam in primitiva Ecclesia Baptismus in nomine Christi tantum collatus, ex speciali dispensatione Divina, & Apostolis revelata, videtur fuisse validus, ac licitus; uti tenent Scotus 4. *dist.* 3. *q.* 2. D. Thomas, S. Bonaventura, & communior Theologorum, paucis exceptis. Et hoc factum fuisse creditur ex speciali dispensatione divina ad glorificandum magis SS. Nomen JESU, tempore primitivæ Ecclesiæ Judæis, atque Gentilibus summe exosum. Idque desumitur ex S. Scriptura: nam *Actorum c.* 2. S. Petrus, repletus Spiritu sancto, præcepit, dicens: *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine JESU Christi.* Item *Actor. cap.* 8. dicitur: *in nomine JESU baptizabantur viri, ac mulieres.* Et c. 10. *Jussit eos baptizari in nomine Domini JESU Christi.* Hinc etiam Nicolaus Papa I. ut refertur *can. a quodam Judæo. De Consecrat. dist.* 4. dicit, eos, *qui in nomine SS. Trinitatis, vel tantum in Christi nomine, sicut in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt,* non esse denuo baptizandos.

29. Quæres. Quænam forma sit adhibenda, si probabiliter dubitatur, an quis sit baptizatus? Resp. hoc patere ex Jure Cannonico c. 2. *de Baptismo*, ubi sic habetur: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint; baptizantur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo: sed si nondum baptizatus es, ego te baptizto in nomine Patris &c.* Hæc ibi. Quamvis non-

nulla

nulla Ritualia Diœcesana priorem partem omittant, dicendo tantum in tali casu; *Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris &c.*

30. Quæres ulterius. An Sacerdos ille valide baptizaverit, qui ignarus linguæ Latinæ hac forma usus est: *baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta.* Respondet Zacharias Papa (& habetur *can. Retulerunt. De Consec. dist.* 4.) Affirmative, his verbis: *Si ille, qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæresin, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis infringendo linguam, ut supra, baptizans dixisset, non possumus consentire, ut denuo baptizentur:* & consequenter sic baptizati censentur valide baptizati, eo quod non contigerit error substantialis in forma, sed duntaxat error Latinitatis ob imperitiam baptizantis.

QUÆSTIO IV.

De Ministro, & quibusdam aliis Baptismum concernentibus.

SUMMARIUM.

31. *Minister Baptismi potest esse quilibet homo.*
32. *In casu necessitatis, quid observandum?*
33. *Extra necessitatem, cui competat baptizare? cum Addit?*
34. *An Diaconus, vel Subdiaconus possit solemniter baptizare?*

31. CONCL. I. Quilibet homo ratione præditus potest esse Minister Baptismi, ita ut Sacramentum valeat: ac proinde validus est Baptismus, etiamsi conferatur a Pagano, vel Hæretico, aut a muliere, vel Ministro malo, dummodo omnia alia necessaria adhibeantur. Ita Scotus 4. *dist.* 5. *q.* 1. cum communi: & habetur decisum *can. Romanos, & seqq. de Consecr. dist.* 4. juncto *c. Firmiter. De Summa Trinit.* & Concilio Florentino *in Decreto Unionis.*

32. In praxi tamen observandum est, ut in casu etiam necessitatis Sacerdos præsens præferatur Diacono, & Diaconus Subdiacono, ac

Cleri-

Clericus alius Laico, & vir fœminæ: nisi pudoris gratia deceat, fœminam potius, modi baptizandi gnaram, quam virum baptizare infantem in mortis periculo constitutum, ac nondum plene natum? vel nisi melius fœmina, utputa obstetrix examinata, & approbata, sciat formam & modum Baptismi: prout passim solent monere Ritualia Diœcesana.

33. CONCL. II Nihilominus extra casum necessitatis baptizans, cui id jure vel ex officio non competit, peccat. Ita Communis. Et hoc quidem esse peccatum mortale, docent Suarez, Navarrus, Scotus, aliique, quos citat & sequitur Layman *lib.* 5. *tr.* 2. *cap.* 7. quia SS. Canones, ob honorem Sacramenti Baptismi, severe præcipiunt, ut Sacerdos extra casum necessitatis solemniter baptizet. *Clem. un. de Baptismo.* Quinimo munus baptizandi ex officio competit soli proprio Sacerdoti, seu Parocho: nisi is alicui alteri licentiam baptizandi concedat.

Additio.

* Quod si casum ponas, mulierem alias non vagam, sed pertinentem ad Parochiam A. inexspectato peperisse in loco aliquo spectante ad Parochiam B. talis proles pro solemni Baptismo (nisi proprius Parochus sponte cedat) deportari debet ad Parochiam propriam Matris A. Quod tamen intellige, si talis deportatio sine periculo vitæ ipsius prolis fieri queat, nam secus collatio Baptismi potius spectaret ad Parochum Pa-

rochiæ B. non obſtante, quod pro tunc etiam præſens foret Parochus Parochiæ A. vel facile accerſiri poſſet; cum Parochus extra ſuos terminos nequeat jus aliquod exercere Parochiale, *can.* 1. *cauſ.* 13. *q.* 1. Videatur Stanislaus Karg in ſua triplici correlatione Canonica, & in ſuo Manuali Theologico Canonico *part.* 1. *de Adminiſtr. Bapt. dub.* 2.

34. CONCL. III. Ex Epiſcopi, vel proprii Sacerdotis commiſſione, ob rationabilem cauſam facta, non ſolum alius Sacerdos, ſed etiam in cauſa neceſſitatis, & deficientibus Presbyteris Diaconus ſolemniter baptizare poteſt, non autem Subdiaconus, vel alius Clericus inferior poterit ſolemniter baptizare ex tali commiſſione. Ita deſumitur ex *c. Diaconos. diſt.* 93. juncta Gloſſa *ibid. verſ. Neceſſitas*, & tradit Layman *loc. cit. n.* 3. citans alios.

Additio.

*Porro locus ordinarius, in quo regulariter a Miniſtro Baptismus conferri debet, eſt Eccleſia, in qua fons Baptismalis exiſtit. Ita præter Rituale Romanum hoc expreſſe habetur *Clem. unic. de Bapt.* ubi tamen excipiuntur Proles Regum, ac Principum: item ſi alia neceſſitas emerſerit, propter quam absque periculo talis tenellus infans ad Eccleſiam deferri nequit e. g. tempore intenſi frigoris, aut æſtus, vel ob debilitatem; ubi merito obſtetricibus, vel aliis perſonis rerum gnaris, & aliquod periculum

vel

vel prudentem adesse timorem asserentibus, fides habenda est, nec nimis scrupulose in hoc agendum, uti recte notat Ildephonsus Tausch *in tr. de Moribundo, disp.* 1. *q.* 1. *n.* 33. Quinimo Pater Engel apud Schmalzgrueber *lib.* 3. *decret. tit.* 42. *n.* 50. & apud Karg hic *part.* 1. *dub.* 4. idem, quod jus concedit Principibus & Regibus, etiam admittit quoad alias personas Illustres & potentes, si in aliquo loco vigeat talis consuetudo, habens nimirum conditiones ad legitimam consuetudinem requisitas; uti addit. P. Tausch *loc. cit. n.* 32.

35. CONCL. IV. Non valet Baptismus a pluribus collatus, uno eorum adhibente materiam, & altero proferente formam; dum scilicet unus aquam affundit, & alter verba formæ Baptismi profert. Ita Scotus 4. *dist.* 6. *qu.* 2. D. Thomas *part.* 3. *q.* 67. *art.* 7. & alii. Ratio est: tum quia hoc est contra Christi institutionem, ut patet ex praxi Ecclesiæ, & communi sensu Doctorum: tum quia in tali casu significatio formæ esset falsa; nam alter dicendo, *Ego te baptizo &c.* cum non ipse, sed alius baptizaret, falsum enuntiaret.

36. CONCL. V. Minister Baptismi extra casum necessitatis, ac solemniter baptizans diligenter proprium Rituale Diœcesanum revideat, atque exacte observet, quæ in eo præscribuntur observanda circa Baptismum, sive parvulorum, sive adultorum, singulasque Cæremonias ibidem ad longum descriptas. Hæc Conclusio certa est: nam quilibet Minister Sacramentorum tenetur observare laudabiles Ri-

tus suæ Ecclesiæ. Cæterum, quia ea, quæ circa Cæremonias Baptismi conferendi describuntur in Ritualibus Diœcesanis, sunt longiora, simulque in aliquibus variant, hoc loco omittuntur. Solum pro complemento hujus materiæ.

37. Quæres I. Quid agendum sit de Monstris? Resp. Monstrum, quod humanam speciem non præsefert, baptizari non debet; uti econtra absque scrupulo baptizari necesse est, quando præsefert caput, & pectus figuram hominis, quamvis una vel altera pars minus principalis ferinum quidpiam portendat. Quod si caput figuram feræ, pectus vero figuram hominis exhibeat, vel aliunde dubium oriatur, an talis fœtus homo sit, nec ne? atque ob periculum in mora non pateat recursus ad Reverendissimum Ordinarium, in simili casu baptizetur sub hac conditione: *Si tu es homo, ego te baptizo in nomine Patris &c.* Si autem Monstrum habeat plura capita, & plura pectora, signum erit, quod totidem habeat corda, & animas, ac proinde, quod sint homines distincti, seu duo Gemelli concreti: unde eo casu singuli eorum sunt seorsim baptizandi, unicuique dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.*

Additio. I.

* Dices. Potuit contingere, quod tale Monstrum e. g. habens caput ferinum fuerit partialiter saltem procreatum ex semine bestiæ; ergo ne-

neque conditionate debet baptizari. Respondeo, nostram conclusionem esse intelligendam de tali monstro, quod est procreatum utrobique ex semine humano. Quod si autem ponere vis casum aliquem extraordinarium, nimirum quod ad procreationem talis monstri, figuram hominis in partibus saltem principalibus præseferentis, concurrerit partialiter una cum semine humano etiam bestia, non desunt Doctores resolventes, in tali quoque casu monstrum illud esse conditionate baptizandum; eo quod tunc possit non omnino improbabiliter inferri, in simili conceptione prævaluisse quoad generationem semen humanum. Videantur de hoc la Croix *de Baptismo n.* 206. & Paulus Zachias *lib.* 7. *tit.* 1. *q* 4. *n.* 5. *& seqq.* *

Additio II.

* Quæres II. Quid agendum quoad fœtum abortivum? ubi nota, tempus ordinarium a conceptione usque ad partum esse novem circiter menses: qui si notabiliter abbrevientur, dicitur fœmina parturiens abortum passa. H. N. Resp. Si fœtus esset etiam tantummodo imperfecte organizatus, & ante quadragesimum a conceptione diem in lucem editus, deberet tamen conditionate baptizari, si per motum, vel aliter det aliquod signum vitæ. Ratio est: quia, etsi sit probabilius, fœtum ante quadragesimum diem non informari anima rationali, nec tamen contraria sententia est prorsus improbabilis. *

38. Quæ-

38. Quæres III. Quænam sint pœnæ reiterantium Baptismum? Resp. 1. Gravissimum Sacrilegium committitur ab eo, qui sciens absolute baptizat hominem, quem constat valide fuisse baptizatum: simulque talis temere rebaptizans incurrit ipso facto irregularitatem. Ita communis; & colligitur ex *cap. 2. de Apostatis & reiterantibus Baptisma.*

39. Addit Tannerus *tom. 4. disp. 4. qu. 2. n.* 109. & 120. post Scotum, Suarez, & Vasquez, non multo levius peccaturum eum, qui quempiam, de quo nullum est morale dubium, quin vere baptizatus sit, denuo, etiam sub conditione rebaptizat; quamvis talis sub conditione solum temere rebaptizans non incurrat irregularitatem. (*b*)

Additio. I.

* Dicitur notanter, illum, quamvis ab irregularitate, non tamen a peccato immunem esse, qui rebaptizat conditionate, ubi nullum est morale, seu rationabile dubium de valore Baptismi. Quod si vero dubium rationabile adesset, taliter rebaptizans haud dubie a peccato omnino eximeretur. Censetur autem sane dubium rationabile I. Si infans fuerit ab aliis inexpertis mulieribus subito ingruente necessitate privatim baptizatus, ubi facile circa materiam, vel circa applicationem materiæ & intentionem ex perturbatione, & passionum præoccupatione, vel circa formam, aliqua substantialia omittendo, vel nova superaddendo, potuit irrepere error substantialis, prout non

raro

raro ostendit ipsa experientia, quando obstetrices non fuerint electæ circumspectiores, quam vulgus mulierum, integræ famæ, versatæ, & probatæ in aliis jam periculis; unde etiam similes personæ baptizatæ sæpius patiuntur extraordinarias dæmonum infestationes, vel apparitiones. II. Si infans expositus, quamvis etiam cum scheda testante de Baptismo fuerit inventus: talis enim scheda videtur partim suspecta, maxime, si in illo loco Judæi execrantes Baptismum permixti cum Catholicis existunt, partim etiam in illo ipso Baptismo infantis expositi privatim collato facile potuit irrepere, uti antea, error substantialis, prout fusius exemplificant Doctores infra citandi. Quod si tamen e. g. Mater infantis expositi aufugisset, & conformiter schedæ adjunctæ inveniretur nomen infantis in ipso libro Baptismali de Baptismo collato attestante, haud dubie non deberet rebaptizari. III. Si quis fuit baptizatus ab Hæretico in iis locis, in quibus impunite grassantur diversæ incognitæ Sectæ, seu de quibus non constat sufficienter, qualem materiam, ac formam, & modum in Baptismo adhibeant, & num substantialia observent, nec ne? uti alicubi dicuntur Pastores proferre formam Baptismi super cathedram, & interim alii infra eandem affundere aquam super baptizandum &c. plane in his, & similibus casibus non argueretur imprudentiæ, & consequenter neque peccaret, qui conditionate rebaptizaret.

Additio II.

* Cæterum adhuc obſervandum eſt, quod quoad talem Baptiſmum, ſtante dubio tantum conditionate repetitum, ſecundum aliquos reſpectu adultorum (quod ſaltem procedit, ſi dubium hoc aliis ſit incognitum, aut alias in novo Baptiſmo interveniret periculum infamiæ) non neceſſarius ſit locus ſacer, neque Parochus baptizandi, nec præſentia novi alicujus Patrini; nam Canones, qui innuere videntur contrarium, loquuntur ſolummodo in caſu, quo Baptismus de novo abſolute confertur, Inſuper ſi conſtat, in primo Baptiſmo dubio adhibitas fuiſſe Cæremonias ſacras, neutiquam opus eſt easdem reiterare in altero Baptiſmo conditionate conferendo. Videantur Kazenberger *in Supplem. Theolog. Sacram. cap.* 1. *ſect.* 2. *num.* 70. *ac ſeqq.* atque apud eundem Quintanadvenas *ſing. tract.* 1. *ſingul.* 17. & 18. Et la Croix *lib.* 6. *part.* 1. *n.* 318. & *ſeqq.* *

40. Quæres IV. Quid ſentiendum de Patrinis? Reſp. quod in Sacramento Baptismi unus tantum Patrinus, ſive vir ſive mulier, vel ad ſummum unus & una baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiant; inter quos & baptizatum ipſum & illius patrem & matrem ſpiritualis cognatio contrahitur. Ita expreſſe ſtatuit Concilium Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de reform. Matrimon.* juncto *c. Non plures, de Conſecr. diſt.* 4. & *c. Quod autem* 30. *qu.* 4.

Ad-

Additio.

* Ut autem inter Patrinum, & Baptizandum contrahatur cognatio ſpiritualis, debet dictus Patrinus per ſe, vel per ſuum Procuratorem aſſiſtere pro tunc, quando actualiter Baptiſmus confertur: unde non ſufficeret, ſi Baptiſmo prius jam collato v. g. ob ingruentem neceſſitatem prolis, ſolis poſtea aliis cæremoniis præſens foret. Item inſuper, ut cognatio hæc contrahatur, debet is per ſe, aut per Procuratorem ſuum baptizandum ſub actuali Baptiſmo ſaltem mediis veſtibus, aut faſciis attingere, vel ad minus immediate e manibus Sacerdotis baptizantis recipere, quando habetur conſuetudo, quod ſub actuali Baptiſmo ſolus Sacerdos baptizans infantem teneat. Videatur Jus Canonicum *Lib.* 4. *decret. tit.* 11. Ubi etiam *n.* 23. expreſſum invenies, quod in caſu, quo quis alterius nomine infantem levat, non ipſemet Procurator, ſed potius alter, in cujus nomine officium peragit, cognationem ſpiritualem contrahat. *

QUÆSTIO V.

De Sacramento Confirmationis.

SUMMARIUM.

41. *Confirmationis dignitas.*
42. *Sacramentum Confirmationis, quid?*

43. *Ma-*

43. *Materia ejus remota, & proxima. Et forma; quæ;*
44. *Fuit a Christo institutum in ultima Cæna.*
45. *Episcopus est ordinarius Minister ipsius.*
46. *An & simplex Sacerdos ex commissione Papæ?*
47. *Generale præceptum de recipienda Confirmatione non extat.*
   (c) Juxta dicta Dist. 2. n. 58. & seqq.
48. *Prima Tonsura initiandi debent prius esse confirmati.*
49. *An peccetur mortaliter, si secus fiat?*
50. *Qua ætate hoc Sacramentum recipiendum?*
51. *Ad id qualis dispositio in adultis requiratur?*
   (d) Videantur dicta Dist. 2. n. 28. & 29.
52. *Non potest reiterari.*
   (e) Dist. 2. quæst. 4. per totum.
53. *Sed reiterans non fit irregularis.*
   (f) Vide tract. 13. dist. 3. n. 10.
54. *In Confirmatione debet intervenire Patrinus.*
55. *Et alius a Patrino in Baptismo,*

41. QUANDOQUIDEM Confirmatio est veluti perfectio, & consummatio Baptismi, adeo ut sine ea quis non inveniatur plenus

plenus Christianus. *arg.* c. *Omnes fideles. De Consecr. dist.* 5. Merito post Sacramentum Baptismi agitur de Confirmatione, per quam Spiritus Sanctus infunditur, gratia Baptismalis roboratur, & cor fidele ad patientiam & constantiam dilatatur.

42. CONCL. I. *Sacramentum Confirmationis* est unctio hominis viatoris, facta in fronte, in figura Crucis cum Chrismate sanctificato, & hoc a Ministro idoneo, simul debita verba proferente, significans efficaciter ex institutione Divina Unctionem animæ per gratiam roborantem, ad confitendum cum fiducia fidem Christi. Ita Scotus 4. *dist.* 7. *qu.* 1. Vel, si placet, brevius: *Confirmatio* est Sacramentum novæ Legis, quod baptizatis confertur per sacri Chrismatis inunctionem.

43. CONCL. II. Materia remota Confirmationis est Chrisma compositum ex oleo olivarum & balsamo, ac specialiter benedictum ab Episcopo. Materia vero proxima ipsius est unctio facta in fronte, in figura Crucis, cum Chrismate sanctificato. Porro forma ipsius est talis: *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Ita communis: & habetur expressum in Concilio Florentino *in Decreto Unionis.*

44. CONCL. III. Sacramentum Confirmationis a Christo institutum fuit, & quidem verisimilius in ultima Cœna. Prior pars est de Fide, & patet ex dictis supra *dist.* 1. *n.* 8. & 9. Altera pars ex eo suadetur: quia Christus Domi-

minus in ultima Cœna Apostolos circa hoc Sacramentum instruxit, eosque docuit Chrisma conficere, prout desumitur ex auctoritate S. Fabiani Papæ *epist. 2. cap. 1. ad Orientales*, ubi ait: *In illa die Dominus Christus JESUS, postquam cœnavit cum Discipulis suis, & lavit eorum pedes, sicut a sanctis Apostolis Prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt, Chrisma conficere docuit.*

45. CONCL. IV. Ordinarius hujus Sacramenti Minister est solus Episcopus. Ita omnes Theologi; ac præter Concilium Florent. *loc. cit.* fuit novissime definitum in Concilio Trid. *sess. 7. can. 3. de Confirmatione*, his verbis: *Si quis dixerit, sanctæ Confirmationis ordinarium Ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem, anathema sit.*

46. Dicitur, *Confirmationis ordinarium Ministrum*, Nam ex speciali commissione Summi Pontificis, posse etiam simplicem Sacerdotem conferre Sacramentum Confirmationis, passim fatentur Doctores, idque desumitur ex *c. Pervenit. dist. 95.* ubi S. Gregorius Magnus concessit Sacerdotibus in Sardinia hoc Sacramentum in absentia, atque defectu Episcoporum ministrare. Idem desumitur ex Concilio Florentino *in Decreto Unionis*, ubi, cum dictum esset, quod ordinarius Minister hujus Sacramenti sit Episcopus, subjungitur: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem ex rationabili, & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem, Chrismate per Episcopum confecto, hoc administrasse Confirmationis*

Sacra-

Sacramentum. In quo casu, ut observat Sannig. *dist.* 3. *de Sacramentis quæst.* 3. *num* 14. dicta facultas conferendi istud Sacramentum convenit simplici Sacerdoti, remote quidem ac inchoative ratione Ordinis Sacerdotalis, proxime autem ratione dispensationis Papalis, reducentis quasi potestatem remotam in actum.

47. CONCL. V. Quamvis nullum extet generale præceptum de recipiendo Sacramento Confirmationis, neque hoc sit simpliciter necessarium ad salutem, licet necesse sit, ut non contemnatur (e) adhuc tamen Parochis incumbit, suos Parochianos sedulo admonere, ne hoc Sacramentum Confirmationis nimium differant, vel omnino suscipere negligant; sicque priventur fructu, virtute hujus Sacramenti digne recipientibus ex opere operato conferendo. Ita communis, atque hoc ipsum optime solent monere Ritualia Diœcesana.

48. CONCL. VI. Nihilominus ex præcepto Ecclesiastico speciali debet is, qui ad Ordines, aut primam Tonsuram admittendus est, esse confirmatus. Patet hoc ex Concilio Triden. *sess.* 23. *c.* 4. *de reform* ubi dicitur: *Prima Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint*

49. Num autem peccet mortaliter, qui suscipit Ordines ante Confirmationem, variant Doctores. Affirmant Bonacina *disp.* 8. *de Sacramentis qu. un. punct.* 5. *num.* 10. Toletus & quidam alii; eo quod talis agat contra præceptum Concilii. Communior tamen sententia peccatum mortale, secluso contemptu, in hoc

non

non agnoscit: cum Concilium nihil præcipiat ordinandis, sed ipsi Episcopo ordinanti, ne videlicet tales prima Tonsura initiet. Barbosa *ad cit. c. Concil. Trid. num.* 2. citans plurimos Doctores. Imo Layman. *lib.* 5. *tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. cum quibusdam aliis, etiam respectu Episcopi ordinantis non agnoscit grave præceptum, sed admonitionem ejus, quod congrue fieri debeat: quamvis, si secus fiat, peccetur venialiter.

50. CONCL. VII. Quantum attinet ad ætatem recipientium hoc Sacramentum, observanda potissimum erit laudabilis cujusque Diœcesis consuetudo, atque instructio propriorum Ritualium Diœcesanorum: quamvis enim non semper expectari debeant anni discretionis in pueris, aut puellis, ad hujus Sacramenti susceptionem, expedit tamen non facile ante septennium illos ad id suscipiendum adduci; prout sapientissime monet Catechismus Romanus, jussu Sancti Pii V. editus.

51. CONCL. VIII. Qui adulta jam ætate Confirmationem recipere volunt, requiritur; ut ad hujus Sacramenti gratiam, effectusque digne consequendos, præter Fidem, ac pietatem, etiam de peccatis suis ex animo doleant. Qua in re elaborandum est Parochis, ut tales prius ad Confessionem Sacramentalem, atque ad alia pietatis officia suscipienda excitent, & inducant. (d)

52. CONCL. IX. Certum est, hoc Sacramentum propter impressum Characterem non posse sæpius sumi, sive reiterari, idque nec licite,

cite, nec valide: ut proinde non solum ille mortaliter peccet, qui scienter præsumit hoc Sacramentum reiterare, sed etiam tale Sacramentum secunda vice collatum prorsus nullum sit, ac irritum. Patet hoc ex Concilio Trid. *Sess.* 7. *Can.* 9. & dictum est superius. (*e*)

53. CONCL. X. Nihilominus Sacramentum Confirmationis temere reiterans non fit irregularis. Ita Scotus 4. *dist.* 7. *q.* 5. & communior aliorum. Ratio est: quia nullibi in Jure reperitur expressa talis irregularitas; atqui irregularitas non incurritur, nisi in casibus a Jure expressis, ut habetur *cap. Is qui, de Sententia excommunicat. in* 6. Nec obstat, quod scienter reiterans Baptismum fiat irregularis. Resp. enim, disparitatem esse: quia hæc irregularitas est Jure expressa, non vero illa: & alioquin ob similitudinem rationis pœnæ non facile sunt extendendæ. (*f*)

54. CONCL. XI. In Sacramento Confirmationis debet intervenire Patrinus, & quidem prius ipsemet confirmatus, qui teneat confirmandum. Ita perpetua praxis Ecclesiæ; & constat tum ex *c. Pervenit.* 30. *q.* 1. Tum ex *c.* 102. *de Consecrat. Dist.* 4. tum ex Concilio Trident. *sess.* 24. *de reform. matr. c.* 2. ubi additur, quod imposterum *cognatio spiritualis, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiusque patrem & matrem, ac tenentem non egrediatur.*

55. Sciendnm insuper, quod non debeat idem esse Patrinus in Confirmatione, qui fue-

rat in Baptiſmo: idque propter conſuetudinem Eccleſiæ Romanæ, niſi cogat neceſſitas; prout habetur *c. in Catechiſmo, de Conſecrat. diſt.* 4. Reliqua de Patrino collige cum grano ſalis ex dictis de Patrino Baptiſmi.

DISTINCTIO IV.

De Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

QUÆSTIO I.

De Natura, Inſtitutione ac Unitate Sacramenti Euchariſtiæ.

SUMMARIUM.

1. *Euchariſtia vi nominis, quid?*
2. *Euchariſtiæ Sacramentum, quid?*
3. *Quando inſtitutum a Chriſto?*
4. *Eſt excellentiſſimum.*
5. *Euchariſtia eſt ſimpliciter unum Sacramentum.*
   (a) Ut dictum ſupra diſt. 1. num. 8.
6. *Eſt unum unitate integritatis, non indiviſibilitatis.*
7. *Multiplicatur numero juxta multiplicationem ſpecierum conſecratarum.*

1. *Euchariſtia* a Græcis derivatur, & latine ſignificat idem, ac *Bona gratia*, item

Gratiarum actio. Et idcirco præsens SS. Sacramentum non immerito dicitur *Eucharistia*, eo quod sit signum sensibile Christi Domini (qui a Theologis etiam *Gratia subsistens* vocatur, estque fons & origo totius gratiæ) sub ipso realiter contenti. De quo proinde loquendo ad perennem Christi JESU laudem, atque in debitam institutionis hujus saluberrimi Sacramenti Gratiarum actionem, sit.

2. CONCL. I. *Eucharistia*, quatenus Sacramentum, est signum sensibile Corporis & Sanguinis Christi, veraciter contenti sub speciebus panis & vini, post consecrationem factam a Sacerdote sub verbis certis cum debita intentione prolatis, ex institutione Divina veraciter significans, Corpus Christi & Sanguinem sub eis realiter contineri. Ita Doctor Subtilis 4. *dist.* 8. *quæst.* 1. Cujus definitionis bonitas ex eo patet: quia naturam hujus sanctissimi Sacramenti clare explicat. Vel, si placet, brevius: *Eucharistia* est Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, veraciter contenti sub speciebus panis & vini consecratis.

3. CONCL. II. Eucharistiæ Sacramentum est institutum a Christo Domino in ultima Cœna. Ita communis; & aperte habetur *Matth.* *cap.* 26. *Marc.* 14. *Luc.* 22. & 1. *Corinth.* 11.

4. CONCL. III. Eucharistiæ Sacramentum inter omnia excellentissimum est, atque augustissimum. Patet hoc ex eo: quia realiter sub se continet Christum Dominum, verum DEUM ac hominem, omnisque gratiæ fontem atque

originem. Hinc non immerito Doctor Angelicus *opuscul.* 57. Illud appellat *Miraculorum a Christo patratorum maximum.* Alia encomia de hoc sanctissimo, & nunquam satis digne laudando Sacramento habentur passim in Libris Asceticis.

5. CONCL. IV. Non obstante, quod in Venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totus Christus contineatur, ut Fides docet: adhuc tamen Eucharistia simpliciter, & absolute dicenda est unum Sacramentum, non quidem unitate indivisibilitatis seu simplicitatis, sed unum unitate integritatis atque perfectionis. Ita Doctor Subtilis 4. *dist.* 8. *quæst.* 8. cum omnibus suis, estque in re communis. Ratio est: quia alioquin simpliciter, & absolute possent dici esse octo novæ Legis Sacramenta; quod est falsum, & erroneum in Fide, ac contra definitionem Concilii Tridentini *Sess.* 7. *Can.* 1. (*a*)

6. Quod autem hoc Sacramentum sit duntaxat unum unitate integritatis, non autem unitate indivisibilitatis, patet ex eo: quia hoc Sacramentum habet duas partes, ex quibus integratur, videlicet species panis, & species vini cum propriis signatis, nimirum Corpore & Sanguine Christi, ita nimirum, ut sub speciebus Panis principaliter, ac vi verborum Corpus Christi, & sub speciebus vini Sanguis Christi significetur; ergo jam non est unum unitate indivisibilitatis (cum possit dividi in duas partes) sed tantum unum unitate integritatis,

tatis, quatenus ambæ partes integrant, & perficiunt unum totale Sacramentum Euchariſtiæ. Accedit optima hujus congruentia: quia Sacramentum Euchariſtiæ eſt a Chriſto inſtitutum per modum ſpiritualis convivii, ad ſignificandam completam nutritionem ſpiritualem animæ: convivium autem nonniſi ex duobus, cibo videlicet & potu, unam totalem refectionem conſtituentibus perficitur, nec tamen idcirco duplex convivium appellatur.

7. CONCL. V. Nihilominus Euchariſtia non eſt unum, idemque numero Sacramentum in toto terrarum orbe, ſed multiplicatur numero juxta multiplicationem ac pluralitatem numericam ſpecierum conſecratarum. Ita Maſtrius 4. *diſp.* 3. *num.* 63. & *ſeqq.* ac Scotiſtæ paſſim, contra nonnullos alios. Ratio eſt: quia Sacramentum Euchariſtiæ non eſt ſolum Corpus & Sanguis Chriſti (quod utique eſt unum, idemque numero) ſed ipſæ ſpecies conſecratæ, quatenus ſunt ſignum ſenſibile Corporis & Sanguinis Chriſti realiter ſub ipſis contenti, ſunt Sacramentum Euchariſtiæ: atqui ſpecies panis & vini conſecratæ multiplicantur numero: ergo etiam numero multiplicatur ipſum Sacramentum Euchariſtiæ, utpote in dictis ſpeciebus conſecratis conſiſtens. Verum de hoc plura in Theologia Speculativa.

QUÆSTIO II.

De Materia Sacramenti Euchariſtiæ, ubi præcipue de Pane.

SUMMARIUM.

8. *Materia & Forma Euchariſtiæ, quæ communiter dicatur? Inſtantia contra hoc.*
9. *Explicatur communis ille modus loquendi.*
10. *Materia Conſecrationis Euchariſtiæ, quæ?*
11. *Panis triticeus, &*
12. *Triticum, quid?*
13. *quid de Siligine?*
14. *Panis ex hordeo, avena, amygdalis, vel ſaccharo &c. an ſit materia conſecrationis?*
* *Solvitur objectio.*
15. *Panis triticeus, ut poſſit conſecrari, quomodo conficiendus?*
16. *An requiratur azymus, vel fermentatus?*
17. *Quid de Græcis inter Latinos peregrinantibus?*

8. ADVERTENDUM, quod communiter *Materia* Sacramenti Euchariſtiæ dicatur eſſe *panis triticeus, ac vinum de vite*; *Forma* autem ipſius dicantur eſſe *verba Salvatoris, quibus hoc conficitur Sacramentum*, prout loquitur Concilium Florentinum *in Decreto Unionis.* Nihilominus hic loquendi modus nonullam patitur inſtantiam, ac proinde eſt in recto ſenſu intelligendus: cum enim ſanctiſſimum hoc Sacramentum ſit permanens, & in facto conſiſtens, verba autem cito tranſeant poſt ſui prolationem, ipſaque ſubſtantia panis & vini

mox in inſtanti peractæ Conſecrationis convertatur realiter in corpus & Sanguinem Chriſti: patet, quod neutra earum poſſit eſſe ſtricte loquendo materia & forma Sacramenti Euchariſtiæ, utpote cum hoc Sacramentum in facto eſſe conſiſtat: atque permaneat, illis non amplius exiſtentibus.

9. Cæterum propter communem loquendi modum tum SS. Patrum, tum Conciliorum omnino in aliquo bono & recto ſenſu concedendum eſt, quod panis & vinum ſint materia, verba autem Conſecrationis ſint forma hujus Sacramenti, idque varie poteſt intelligi. Primo cauſative, quatenus ex pane & vino, tanquam ex materia debita, per legitimam formæ Conſecrationis pronuntiationem conficitur hoc Sacramentum. Secundo, quatenus ſunt materia & forma Euchariſtiæ, ut in fieri conſideratur, hoc eſt, ipſius Conſecrationis Euchariſtiæ; unde & panis, ac vinum ſolet dici a Theologis *materia ex qua*, id eſt talis materia, ex qua conficitur Euchariſtia: quo modo etiam verba Conſecrationis dicuntur forma Euchariſtiæ, in quantum per ea, veluti per formam, conficitur hoc ſanctiſſimum Sacramentum. Et in hoc ſenſu ſumendo materiam & formam Euchariſtiæ, in præſenti ac ſubſequenti Quæſtione dicetur de materia, ex qua conficiendum eſt iſtud Sacramentum; de forma vero tractabitur *Quæſt. V.*

10. CONCL. I. Materia Conſecrationis Euchariſtiæ eſt panis triticeus, ac vinnm de vite. Ita omnes Catholici idque conſtat tum

ex facto Christi, in prædictis materiis tempore ultimæ Cœnæ conficientis hoc Sacramentum: tum ex variis Conciliis, præsertim autem ex Florentino *in Decreto Unionis*, ubi ait: *Tertium est Eucharistiæ Sacramentum, cujus materia panis triticeus, & vinum de vite.* Accedit congruentia optima: quia hæc duo sunt aptissima ad integram refectionem animæ significandam; simulque solus panis triticeus absolute dicitur panis, & communiter adhiberi solet ad reficiendas vires corporis.

11. Quæres autem. Quid intelligatur per panem triticeum, seu qualis panis esse debeat, vel sufficere possit pro materia Consecrationis? Resp. I. Generaliter loquendo, ac in praxi, illud frumenti genus adhibendum est pro materia Consecrationis Eucharistiæ, quod in quavis regione a peritis certo censetur esse triticum: quale apud nos indubitate est illud frumenti genus, quod vulgo vacatur *Waitzen*.

12. Resp. II. Absolute loquendo, & quantum sufficit ad valorem Consecrationis, per triticum hic intelligere possumus omne illud frumentum, ex quo potest fieri panis usitatus; id est, talis, qui simpliciter, & sine addito vocatur panis, & communiter inter homines pro refectione virium adhiberi solet. Unde nomine tritici, etiam intelligitur siligo nostra, & quidquid in frumentorum genere melius est hac nostrate siligine ad panem conficiendum, ut zea & hujusmodi.

13. Cæterum, licet a plerisque admittatur, siligineam farinam sufficere ad valorem Sacramenti,

menti, attamen peccaret, qui adhiberet eam præ triticea tali, quæ conficitur ex granis melioribus, puta, Waitzen, vel alia æquivalenti: decet enim candidam eſſe materiam Euchariſtiæ, qualis non eſt ſiliginea, quamvis ex ea panis communiter inter homines uſitatus confici ſoleat.

14. Excluditur ergo a ratione materiæ ſufficientis ad Conſecrationem Euchariſtiæ panis ex hordeo, & avena; prout notant Bonacina *diſt.* 4. *de Euchariſtia*, *q.* 2. *punct.* 1. Lugo, Herincx, Sannig, & alii communiter, contra Gabrielem, & Cajetanum. Siquidem panis ex hordeo, vel avena non dicitur abſolute panis, ſed ſolum cum addito, *panis hordeaceus*, *avenaceus*: neque talis panis communiter uſitatus eſt inter homines ad reſtaurandas vires: licet a pauperibus, atque egeſtate laborantibus non nunquam adhibeatur ad pellendam mortem. Inſuper inſufficiens ad Conſecrationem eſt panis ex leguminibus, amygdalis, ſaccharo, & aliis hujusmodi rebus confectus; cum pariter non ſit panis triticeus, nec ſimpliciter appelletur panis, ſed ſolum cum limitatione, *panis amygdalinus &c.* Atque hinc Rubricæ Miſſalis, *tit. De defectu panis*, *n.* 1. recte obſervant: *Si panis non ſit triticeus; vel ſi triticeus, admixtus ſit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus, vel ſit alioquin corruptus, non conficitur Sacramentum.*

Additio.

* Dices. Eadem fundamenta, quæ a ratione materiæ validæ excludunt panem ex hordeo, vel avena confectum etiam pugnant quoad panem siligineum, nam nec iste est triticeus, & adhibetur tantummodo apud pauperiores, uti hordeaceus in supplementum, quando alter panis triticeus non adest: ergo vel panis ex hordeo, & avena confectus erit materia valida, vel alias neque siligineus. Respond. I. Non deesse Doctores apud Aquilinum Aman *in Speculo Ordinandorum, cap. 6. art. 5. num.* 554. qui ob hæc ipsa fundamenta panem siligineum judicant materiam dubiam quoad valorem, & hinc eandem etiam ex hoc fundamento illicitam inferunt; quoniam nequit in Consecratione absque gravi peccato adhiberi materia quoad valorem dubia. Respondetur tamen defendendo sententiam Auctoris, II. Negando anteced. quod panis siligineus non possit suo modo dici triticeus, quoniam conformiter D. Thomæ 3. *part. q. 7. art.* 3. *ad* 2. siligo non differt specie a tritico, & aliquoties ex tritico seminato, si terra non sit adeo bona, nascitur. Deinde, licet panis siligineus non sit triticeus ex optimis granis a nobilioribus adhibitus, est tamen talis communiter usurpatus etiam a non pauperibus, quod non convenit hordeaceo, vel avenaceo.

15. CONCL. II. Ut panis triticeus sit materia apta Consecrationis, debet ipse confectus esse ex aqua naturali, atque igne decoctus: un-

unde panis ex aqua roſacea confectus: item panis ex oleo, lacte, butyro coagulatus &c. aut materia cruda panis, quæ dicitur paſta non eſt materia ſufficiens Conſecrationis. Ita communior Theologorum contra Cajetanum, qui affirmat, panem ex aqua roſacea confectum eſſe materiam ſufficientem Conſecrationis: & hinc Rubricæ Miſſalis *loc. cit. n.* 2. panem confectum ex aqua roſacea, vel alterius diſtillationis, vocant materiam dubiam Conſecrationis. Ratio Concluſionis eſt: quia panis communis, & uſitatus inter homines ſolet fieri duntaxat ex farina triticea, & aqua naturali; ſimulque maſſa farinacea ex oleo, vel butyro coagulata potius eſt placenta, quam panis.

16. CONCL. III. Quamvis ad valorem Euchariſtiæ quilibet panis triticeus, ſive azymus, ſive fermentatus ſufficiat; loquendo tamen de neceſſitate præcepti tenentur Latini conſecrare in pane azymo, & Græci in fermentato. Ita communis, eſtque definitum in Concilio Florentino.

17. Fatendum tamen, ſi Græci inter Latinos peregrinentur, poſſe & ipſos, ſicubi propriam Eccleſiam propriis inſtitutis permiſſu Superiorum viventem non habent, in azymo celebrare, atque Eccleſiæ Latinæ, in qua peregrinantur, ſe conformare; quamvis ad hoc per ſe loquendo non teneantur, ſed licite nihilominus Eccleſiæ ſuæ ritum & conſuetudinem retinere poſſint: & idem viciſſim dicendum de Latinis inter Græcos peregrinantibus. Ratio hujus inter Theologos ſatis receptæ ſententiæ eſt, quia

qui-

quilibet peregrinus potest se licite conformare particularibus institutis cujusque Ecclesiæ, per quam transit, licet per se loquendo (id est, secluso contemptu, & scandalo) ad id non teneatur.

QUÆSTIO III.

De Vino, ceu materia Consecrationis Calicis.

SUMMARIUM.

18. *Vinum, ut sit materia Consecrationis, quale?*
19. *Uva non potest consecrari.*
20. *Nec acetum, vinum adustum, aut lacrymæ vitis.*
21. *Neque vinum ex pomis &c.*
22. *Quid de vino miraculoso?*
23. *Aut si vino admisceatur alius liquor?*
24. *Vinum in pane imbibitum nequit consecrari.*
25. *Vinum congelatum valide consecratur,*
26. *Sed non licite.*
27. *Quid agendum, si vinum, vel S. Sanguis congeletur?*
28. *Varii defectus circa vinum.*

18. CONCL. I. Per *vinum de vite*, quod est materia apta Consecrationis Calicis, intelligitur illud, quod de uvis maturis expressum est, cusjuscunque tandem spe-

speciei vel coloris existat, dummodo sit verum vinum de uvis maturis expressum. Ita certa, & unanimis omnium Catholicorum.

19. Dicitur I. *Vinum de uvis expressum;* quamdiu enim liquor vini adhuc intra uvam est inclusus, magis habet rationem comestibilis, quam potabilis: ac proinde uva, seu vinum intra uvam non est materia apta Consecrationis, ut omnes fatentur.

20. Dicitur II. *De uvis maturis.* Nam, si uvæ sint penitus immaturæ, sicut liquor ex illis expressus non est verum vinum, sed potius acetum, ita nec potest esse materia sufficiens Consecrationis. Et ob eandem rationem etiam alii liquores, qui non habent rationem vini, consecrari nequeunt, ut sunt lacrymæ vitis, acetum, vinum adustum, non obstante, quod tales liquores de vite proveniant: nam revera non sunt vinum, sed alius quidam liquor.

21. Similiter vinum ex pomis, malogranatis, ac hujusmodi expressum consecrari nequit; cum non sit vinum de vite, id est, de uvis expressum; licet vinum appelletur, eo quod colorem vini referat, & ad modum vini conficiatur.

22. Aliter tamen dicendum est de vino miraculoso, quale fuit illud in Cana Galilææ, a Christo ex aqua productum: nam ejusmodi vinum foret materia apta Consecrationis; cum in substantia sit ejusdem rationis, & speciei cum vino de vite expresso, quod sufficit.

23. Quod

23. Quod si vino de vite admisceatur quantitas alterius liquoris, utputa aquæ, tunc attendendum est ad ipsius quantitatem, & pensandum, utrum adhuc juxta prudens judicium hominum censeatur esse vinum usuale: & si quidem de hoc fuerit dubium, eo quod vino satis multa aqua fuerit infusa, similiter materia Consecrationis Calicis dubia erit; si certum, materia illa erit certa. In praxi tamen semper materia certa, & cui præter modicam aquam, ex præcepto Ecclesiastico apponendam, nulla materia extranea est admixta, adhibenda erit: idque tum ob reverentiam hujus SS. Sacramenti: tum quia alioquin quis peccaret, si hoc scienter & absque necessitate faceret, nisi forte mareria illa foret levissima.

24. CONCL. II. Vinum in pane imbibitum non est materia apta Consecrationis Calicis. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia tale vinum potius habet rationem cibi, quam potus; unde sicut simili de causa nequit consecrari uva, ita nec vinum in pane imbibitum.

25. CONCL. III. Nihilominus vinum congelatum valide consecrari potest, quamvis consecrando vinum congelatum quis peccaret. Prima pars Conclusionis est communior Theologorum, etsi Ledesma, Henriquez, Armilla, & quidam alii oppositum teneant. Ratio est; quia vinum congelatum adhuc substantialiter est vinum usuale, simulque per se, ac ex natura sua, est materia potabilis, non obstante, quod hic & nunc, seu quatenus congelatum est, non possit potari; hoc enim est per accidens.

dens. Accedit, quod moraliter loquendo, & juxta communem sensum hominum, vinum congelatum adhuc censeatur esse potus, non vero cibus; prout tamen uva vel vinum in pane imbibitum potius censetur esse quid comestibile, quam potabile.

26. Altera pars Conclusionis, quod nempe in vino congelato consecrans peccet (& quidem juxta quosdam graviter) ex eo patet: tum quia committeretur quædam irreverentia: tum quia sine necessitate consecraret quis in materia aliqualiter dubia, quam scilicet nonnulli Doctores superius allegati putant esse insufficientem, & invalidam.

27. Unde, si tempore hyberno ante Consecrationem accidat congelatio vini, tunc antea debebit liquefieri, vel per applicationem linteoli calidi, vel alia ratione decenti. Et quantum ad propositum, Rubricæ Missalis *Tit. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus:* sic loquuntur: *Si in hyeme Sauguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope Altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.*

28. CONCL. IV. Insuper, *si vinum sit factum acetum, vel penitus putridum, vel de uvis acerbis seu non maturis expressum vel ei admixtum tantum aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum. Si autem vinum cœperit acescere: vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit ad-*

admixta aqua rosacea, vel alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat Ita loquuntur Rubricæ Missalis *Tit.* 4. *De defectu vini.*

QUÆSTIO IV.

De Aqua vino consecrando apponenda.

SUMMARRIUM.

29. *Aqua vino consecrando miscenda,*
30. *Et cur?*
31. *Hoc præceptum est Ecclesiasticum.*
32. *Aqua vino apponenda, debet esse modica.*
33. *Hæc aqua convertitur in Sanguinem Christi mediate, non autem immediate.*
34. *Opposita tamen sententia non caret probabilitate?*
35. *Quomodo hæc solvat rationes in oppositum?*
36. *Solutio principalis objectionum, pro favore Conclusionis.*

29. CONCL. I. Juxta exemplum Christi Domini, ac præceptum Ecclesiæ vino consecrando est admiscenda modica aqua. Ita unanimis Doctorum, atque patet non solum ex Concilio Florentino *in Decreto Unionis*, ac Tridentino *Sess.* 22. *cap.* 7. sed etiam ex Rubricis Missalis *num. præced.* relatis.

30. Porro hujusmodi appositio aquæ fit inprimis ad exemplum Christi, qui in ultima Cœna consecravit vinum, cui aqua fuit admixta;

mixta; uti communiter docent SS. Patres, & Concilium tam Florentinum, quam Tridentinum *loc. cit.* Deinde dicta appositio aquæ fit propter Mysterium, videlicet propter sanguinem & aquam, quæ ex JESU Christi jam mortui latere profluxerunt. Tandem, cum per aquas in Sacra Scriptura *Apocal. cap.* 17. populi intelligantur, fit dicta appositio aquæ in Calice consecrando, ad repræsentandum ipsius populi fidelis unionem cum Capite suo Christo. Et has tres rationes, cur aqua sit vino consecrando miscenda, dat Concilium Florentinum, ac etiam Tridentinum, ubi supra.

31. CONCL. II. Hoc præceptum de aqua vino miscenda est tantum Ecclesiasticum, non autem Divinum. Ita communior Theologorum; & concordat Concilium Tridentinum *loc. cit.* sic dicens: *Monet deinde sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent.* Ubi bene notandum ly *præceptum esse ab Ecclesia.*

32. CONCL. III. Aqua vino apponenda debet esse modica. Ita Scotus 4. *dist.* 11. *qu.* 7. quamvis nonnulli dicant, non esse scrupulose procedendum in apponenda aqua. Ratio Conclusionis est: quia juxta communiorem Doctorum aqua vino apposita non convertitur in Sanguinem Christi, nisi prius fuerit conversa in vinum; ergo, ut sic possit converti in vinum ante Consecrationem, erit modica aqua apponenda. Et hinc Rubricæ Missalis *Tit.* 7. *De offertorio &c.* præcipiunt, ut Sacerdos infun-

fundat *parum aquæ in Calice*: & Florentinum Concilium *loc. cit.* dicit, quod vino *ante Consecrationem aqua modicissima admisceri debet.* Ubi ly *modicissima* partim prohibet multum aquæ apponi, partim ostendit, omnem aquam, quantùmvis modicam, etiamsi foret una duntaxat gutta sensibilis, sufficere.

33. CONCL. IV. Aqua ipsa vino mixta convertitur quidem mediate in Sanguinem Christi, si videlicet ea prius ante inchoatam Consecrationem fuerit conversa in vinum per hujus virtutem, non tamen, juxta probabiliorem sententiam Doctorum, convertitur aqua immediate in Sanguinem Christi, si videlicet tempore Consecrationis adhuc retinet substantiam aquæ & necdum fuit in vinum conversa. Ita expresse Doctor Subtilis *loc. cit.* D. Thomas *part.* 3. *quæst.* 74. *art.* 8. D. Bonaventura 4. *dist.* 11. *part.* 2. *art.* 1. *quæst.* 3. & Alensis, cum omnibus Thomistis & Scotistis, ac pluribus Recentioribus contra nonnullos alios. Idem tenent Catechismus Romanus jussu S. Pii V. editus *part.* 2. *cap.* 4. & Sacerdotale Romanum *p.* 1. *tract.* 10. *cap.* 2. Ratio est: quia solum vinum de vite est materia apta Consecrationis Calicis, ut docet Concilium Florentinum: atqui aqua nondum conversa in vinum non est vinum de vite, imo nullatenus est vinum, ut patet; ergo. Accedit auctoritas Innocentii III. qui (ut habetur *c. Cum Marthæ. De celebrat. Missar.*) rejectis duabus aliis sententiis, tandem subjungit, tertiam sententiam esse probabiliorem, quæ docet, aquam cum vino transub-

stan-

ſtantiari in Sanguinem, cum in vinum tranſeat aqua mixta.

34. Additur notanter in Concluſione, *juxta probabiliorem ſententiam Doctorum.* Siquidem oppoſita etiam ſententia non caret ſua probabilitate, ac docetur a Cardinale de Lugo, Coninch, Layman, aliisque pluribus, præſertim Recentioribus, qui volunt, aquam vino mixtam per accidens etiam immediate converti cum vino in Sanguinem Chriſti, licet antea necdum fuerit converſa in vinum. Ratio hujus oppoſitæ ſententiæ deſumitur ab exemplo, & facto Chriſti Domini, qui in ultima Cœna vinum aqua mixtum conſecravit; prout ſuperius *n.* 29 *&* 30. & communi SS. Patrum, & Concilio Florentino ac Tridentino dictum eſt. Accedit, quod totus ille liquor in Calice contentus ſit vinum uſuale: atqui vinum uſuale eſt materia apta Conſecrationis; ergo.

35. Nec obſtat (inquiunt) quod vinum de vite duntaxat, juxta Concilium Florentinum, ſit materia ſufficiens Conſecrationis Calicis. Reſpondent enim, hoc eſſe verum per ſe loquendo, adhuc tamen per accidens aquam vino mixtam eſſe conſecrabilem, cum conſtituat vinum uſuale, quali Chriſtus uſus eſt in Conſecratione Calicis ſub ultima Cœna.

36. Nihilominus, qui priorem ſententiam *n.* 33. relatam tanquam probabiliorem amplectitur, facile ad præfatum Recentiorum fundamentum reſpondet, dicendo, Chriſtum conſecraſſe aquam vino mixtam duntaxat mediate. Nam intra tempus illud, quo Chriſtus Calicem

vino & aqua mixtum accepit, aliqua notabilis mora intercessit ante actualem factam Consecrationem; prout desumitur ex S. Evangelio, ubi Christus interea & Patri Cœlesti gratias egisse, & ipsum Calicem benedixisse legitur. Omnino siquidem credibile est, hujusmodi tum benedictionem, tum gratiarum actionem, longiori tempore, atque ad conversionem aquæ in vinum sufficiente, durasse: præsertim, quia tunc hoc SS. Sacramentum a Christo Domino institutum, primaque vice celebratum fuit. De hoc fusius Theologi.

APPENDIX.

Ad præcedentes tres Quæstiones.

De aliis quibusdam Conditionibus ex parte panis & vini, tanquam materiæ consecrandæ requisitis ad valorem Consecrationis.

SUMMARIUM.

* *Qualis requiratur præsentia panis & vini Ad validam Consecrationem? Addit. I.*
* *In qua quantitate possit valide consecrari vinum? Addit. II.*

An, & qualem debeat consecrans habere notitiam, & in mente determinationem materiæ consecrandæ? Addit. III.

* An

* *An Hostiæ non consecratæ, commixtæ consecratis indiscernibiliter, sint materia validæ Consecrationis? Addit. IV.*

* *An guttæ vini exterius vel interius separatim a toto Calici adhærentes sint materia Consecrationis? Addit. V.*

* *An, & quando Hostiæ, annuente Celebrante pro Consecratione a Sacristano, vel alio appositæ, valide sint censendæ consecratæ, si Sacerdos tempore Consecrationis non amplius recordetur suæ intentionis? Addit. VI. & seqq.*

Additio I.

* CONCL. I. Ut panis, & vinum valide consecrentur, requiritur utriusque ante actualem Consecrationem talis præsentia moralis, ut utraque materia per sola pronomina demonstrativa *Hic* & *Hoc* absque alio signo addito v. g. absque monstratione per digitum ostendi queat. Ita communis; & patet ex ipso facto Christi in ultima Cœna sic habentis præsentem panem, ac vinum, quando consecravit, nec non ex universali sensu, & praxi totius Ecclesiæ, ubi etiam *Rubrica II. De Defectibus Miss.* ita legitur: *Materia consecranda in actu Consecrationis sit coram Sacerdote.* Porro quanta determinate & nominatim requiratur propinquitas Consecrantem inter, & panem,

ac vinum consecrandum, ut dicta materia taliter sit præsens moraliter, DD. controvertunt; illud tamen communiter asserunt, atque Sotus apud Tamburinum, & Patrem Sporer tanquam certum pronuntiat, sufficientem pro dictis pronominibus demonstrativis adesse præsentiam moralem, si panis & vinum decem solummodo circiter passibus distet a Consecrante, & præterea non intra hoc spatium interponatur corpus aliquod intermedium per modum dividentis, & quasi materiam consecrandam separantis ab ipso Consecrante: ubi censeretur Corpus per modum separantis interpositum, si e. g. Hostiæ aliquæ pro ipsis Communicantibus consecrandæ collocarentur post interjectum parietem, retro Altare, vel in Tabernaculo clauso &c. Videatur Sporer *part. 2. Theologiæ Sacrament. cap. 3. sect. 2. n. 175.* & alii. *

Additio II.

* CONCL. II. Panis & vinum, moraliter præsentes, debent insuper, ut valide consecrentur, adesse in tali quantitate, quæ sit visibilis saltem mediate. Ita denuo communis, & ratio est; quia Sacramentum Eucharistiæ est signum visibile invisibilis gratiæ: ergo, sicut species Eucharisticæ debent esse visibiles post Consecrationem remanentes, ita etiam substantia panis & vini ante Consecrationem; nam ubi substantia non est visibilis, neque accidentia, substantiæ inhærentia, erunt visibilia, cum

Sub-

Subſtantia non fiat viſibilis, niſi per accidentia juxta illud commune Philoſophorum: *Quidquid tango, quantitas eſt, quidquid video, qualitas eſt.*

Dicitur autem notanter I. *Viſibilis*, id eſt, in actu primo, ut nimirum ſaltem videri poſſit, non autem, quod neceſſario debeat in actu ſecundo a Conſecrante videri, dummodo cæteroquin conſecraturus ſciat, hanc materiam eſſe præſentem, & habeat intentionem conſecrandi eandem; unde juxta plurimos Theologos etiam cæcus Sacerdos poteſt celebrare, ſi cæteroquin reliqua habeat neceſſario requiſita.

Dicitur notanter II. *Mediate viſibilis*: nam juxta communem valide conſecratur cumulus Hoſtiarum pro Communicantibus in Corporali poſitus, vel etiam in Ciborio contentus; quamvis in medio jacentes Hoſtiæ, vel in fundo exiſtentes, immediate videri non poſſint, *

Additio III.

* CONCL. III. Conſecrans debet ſaltem in confuſo habere notitiam præſentis panis & vini, & ſimul voluntatem conſecrandi, ſeu intentionem, ad illam materiam conſecrabilem immediate, & in individuo directam. Ita in re denuo commuuis, & ratio primæ partis eſt; quia nihil præſumitur volitum, quin ſaltem aliquo modo confuſo ſit præcognitum. Unde, ſi Sacriſtanus me prorſus inſcio, ponit ad Altare ali-

aliquas Hoſtias minores, pro Communicantibus conſecrandas, eæ in ſimili caſu non cenſebuntur conſecratæ. Ratio ſecundæ partis aſſignatur iſta : quia, ſi materia non deſignatur ſaltem in confuſo in individuo, non foret major ratio, cur iſta, quam illa conſecraretur, conſequenter cenſeretur nulla conſecrata. Sic conformiter Rubricis Miſſali præfixis *De Defectib. &c. Tit. 7. n. 1.* ſi ſub aliquo cumulo Hoſtiarum minorum intendo quinque vel ſex conſecrare, non denominando easdem ſpecifice, nulla conſecrabitur ex illo cumulo; quia non foret major ratio, cur iſta, quam illa &c. cum nullam certam Sacerdos determinaret, neque Deus determinare ſoleat, niſi prius Conſecrans ſaltem in confuſo, & implicite determinaverit. Dixi notanter: *niſi conſecrans determinaverit ſaltem in confuſo, & implicite*; etenim determinatio omnino clara, explicita, & diſtincta materiæ conſecrandæ ad valorem tam parum requiritur, quam parum clara explicita cognitio ejusdem. Et inde, etſi v. g. putarem, Hoſtias minores conſecrandas eſſe numero ſex; ſi tamen volo conſecrare omnes, quas coram me habeo (prout ſimilis intentio conſulitur a DD) in eo caſu omnes ſunt conſecratæ, quamvis forent numero ſeptem vel octo &c. quia nimirum ſaltem implicite & in confuſo per memoratam intentionem volo conſecrare etiam octavam Hoſtiam; cum intendam conſecrare omnes, quas coram me præſentes habeo, nec prior error ſpeculativus de numero minori obeſt intentioni huic practicæ. Unde pa-

pariter ex eadem ratione, si tempore Consecrationis puto, me in manibus tenere unicam majorem Hostiam; post Consecrationem autem invenio, esse duas, aliquo modo conglutinatas, utraque erit consecrata, & tempore Communionis sumenda, dummodo habeam intentionem consecrandi id, quod teneo in meis manibus, prout similes intentiones suadentur juxta jam dicta a Doctoribus. Videantur Rubricæ Missalis *loc. cit. numer.* 1. & 2.

Additio. IV.

* Quæres I. An, si particulæ (seu uti communiter vocantur) Hostiæ non consecratæ fortuito, aut ex incuria, vel ignorantia Sacristani, vel subito sufflante aliqua aura commisceantur, & quidem indiscernibiliter cum Consecratis, talis commixtus cumulus adhuc possit valide consecrari? Ratio dubitandi, & in nogativam inclinandi est; quia, ut materia panis, & vini valide consecrari possit, debet ita esse præsens, ut per pronomina demonstrativa *Hic Hoc* ostendi queat, ut ad eandem intentio in individuo dirigatur; quod utrumque in præsenti deficere videtur; nam inprimis nequeunt per dicta pronomina demonstrari Hostiæ non consecratæ, cum sint indiscernibiliter commixtæ cum consecratis, uti supponitur: deinde eo ipso, cum sint indiscernibiles, nequit ad easdem in individuo intentio consecrandi dirigi. Hoc tamen non obstante, Respond. talem cumulum adhuc posse consecrari taliter, ut in-

tentio consecrandi feratur ad non consecratas. Ita ex nostris Henno, Coen, Aquilinus Aman, Felix Potestas cum Bosco *de Sacram. Eucharist.* D. 4. *sect.* 2. Ratio est: quia tales Hostiæ adhuc sunt in se demonstrabiles in actu primo, ita ut saltem a DEO vel Angelo actualiter demonstrari, & intentio ad easdem in individuo a Consecrante saltem in confuso dirigi queat, volente consecrare hunc cumulum quoad nondum consecratas in eodem contentas; major autem discernibilitas, & demonstratio non requiritur, uti patet ex praxi in Nativite Domini; ubi tres Missæ ab eodem Sacerdote in uno continuo celebrantur, quo casu plerumque ex prima, atque secunda Missa aliquales remanent sacri Sanguinis reliquiæ, quibus superinfunditur vinum pro altera Missa, quod vinum postea consecratur, quamvis actualiter a consecrante reliquiæ restantes sacratissimi Sanguinis nequeant discerni a vino de *novo* infuso. *

Aditio. V.

* Quæres II. An, si aliquæ guttæ vini reperiantur in calice hærentes extra, vel intra calicem separatim, censeantur vi generalis intentionis, *consecrandi juxta intentionem Christi & Ecclesiæ*, consecratæ? Ante responsionem Nota, quod hic non amplius quæratur, an tales guttæ possint valide consecrari &c. cum enim sint visibiles, & debite præsentes existant consecranti, communis jam tenet sententia,

eas-

easdem posse valide consecrari, quamvis illicite ageret Sacerdos, qui expresse vellet guttas vini NB. *exterius* calici adhærentes consecrare, uti recte advertit Cajetanus Merati in suo Thesauro sacrorum Rituum *de defectibus in Missa occurrentibus. Tit. VII.* H. N. Resp. I. Si separatim aliquæ guttæ vini exterius vel in pede calicis, vel in cuppa hæreant, juxta communem DD. non censentur consecratæ vi prioris generalis intentionis. Ita cum Suarez, Gavanto, la Croix, Henno, & aliis Cajetanus Merati *loc. cit.* Ratio est: quia hæ guttæ exterius adhærentes Sacerdoti ante Consecrationem plerumque sunt prorsus incognitæ: nihil autem juxta jam dicta præsumitur volitum, quod ex toto est incognitum. Accedit, quod ordinarie quilibet Sacerdos, si interrogaretur, quidnam in consecratione Sanguinis intendat consecrare, responderet, *vinum, quod continetur in Calice:* ergo ejus intentio, nisi expresse constet de contrario, extendi non debet ad guttas vini extra Calicem.

Respond. II. Utrum guttæ vini interius intra cuppam Calicis separatim existentes, vî prioris generalis intentionis censeantur consecratæ, nec ne? plane sufficienter constare nequit; cum Doctores pro & contra graves afferant rationes. Theologi, qui tenent eas esse consecratas, ideo credunt; quia putant, intentionem Ecclesiæ, & consecrantis esse, consecrare omne id contentum intra Calicem, quod est ex una parte consecrabile, & ex altera non legitur ab Ecclesia prohibitum consecrari, uti exi-

sti-

ſtimant contingere in præſenti. Econtra, qui negant, eas cenſeri conſecratas ex eo fundamento hoc defendunt: quia judicant intentionem Eccleſiæ, & conſecrantis eſſe omne illud in Calice exiſtens conſecrare, quod ibidem exiſtit præciſe NB. *per modum unius continui*, ac per modum potus, conſequenter non guttas vini ad intra a toto ſeparatas. In praxi optimum eſt, ut, ſi ſimiles guttæ ſeparatæ videantur ad intra tempore oblationis, abſtergantur Purificatorio. Quod ſi primum cernantur tempore conſecrationis, dum Calix detegitur ante prolatam formam conſecrationis, levi (ne forſan reſiduum vinum ex parte effundatur) agitatione vel inclinatione Calicis uniantur cum reliquo vino, quando huic exiſtunt vicinæ. Quod ſi vero eſſent a reliquo vino remotiores, ita, ut commode, & absque periculo effuſionis cum reliquo vino uniri nequirent, conſecrans relinquat easdem cum animo conſecrandi juxta intentionem Eccleſiæ, ac poſtea tempore Communionis ſumat cum ſacro Sanguine: non enim debemus nos in his publicis graviſſimis Miniſteriis modo ſcrupuloſo, ſed humano, gerere, uti in hoc ipſo caſu advertit Felix Poteſtas *in Examine Ordinand. De Sacrificio Miſſæ*, n. 28. Atque etiam deduci poteſt ex Tamburino apud Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. c. 3. ſect. 2. n.* 172. *prope finem.* Quando autem Sacerdos has guttas ſeparatas a toto primum advertit tempore ſumptionis Sanctiſſimi Sanguinis, eas nullatenus Purificatorio abſtergat; cum juxta probabilem ſen-

ſententiam vi genenalis intentionis conſecrandi juxta intentionem Chriſti, & Eccleſiæ probabiliter poſſent eſſe conſecratæ. Hinc potius cum reliquo Sacro Sanguine ſumat. *

Additio VI.

* Quæres III. An vi intentionis præcedentis cenſeantur conſecratæ illæ Hoſtiæ minores, quas annuente celebrante Sacriſtanus appoſuit in Ara ad Corporale in aliquo Calice, vel capitegio (uti vocant) aliove vaſe decenti, quamvis Sacerdos conſecrans nec ſub oblatione, nec ſub ipſa etiam Conſecratione ſuæ præcedentis intentionis fuerit recordatus? Reſp. cum communi affirmative ſub his limitationibus. Ratio eſt: quia præcedens intentio formata in Sacriſtia adhuc virtualiter ſaltem durat, ac inſuper Hoſtiæ minores ſufficienter ſunt præſentes; cum vas illud non ſe habeat per modum ſeparantis, ſed potius per modum ordinarii continentis, quo ſufficienter deſignatur demonſtrative ipſummet contentum; atqui hoc utrumque ſufficit ad validam conſecrationem: ergo. Dixi notanter: ſi appoſuit *in Ara, ad Corporale in vaſe decenti*. Nam alia foret difficultas, ſi in caſu præſenti vas illud non fuiſſet condecens e. g. ſcatula aliqua: vel ſi eſſet poſitum extra Corporale; vel omnino extra Aram conſecratam v. g. in proximo cornu Epiſtolæ, aut Evangelii; prout facile contingere poteſt, ſi conſecrata Ara ſit valde brevis, vel adſit tantum Altare portatile, ac pro majori decore ex utro-

utroque cornu aliæ parvæ arulæ adjunctæ: ubi Sporer, Henno, la Croix, Aquilinus Aman, Felix Potestas putant esse probabilius, similes minores Hostias non esse consecratas ob defectum intentionis consecrandi ex parte celebrantis; nam ille, qui intendit consecrare juxta *intentionem Christi, & Ecclesiæ*, utique non præsumitur velle, seu intendere consecrare contra gravem prohibitionem Ecclesiæ, & cum notabili irreverentia, per hunc modum consecrandi, sacræ Hostiæ inferenda; præsertim, cum, si in simili intendat positive non consecrare, exinde ordinarie nulla subsequerentur gravia inconvenientia aliunde. *

Additio VII.

* Quæres IV. An pariter per intentionem præcedentem *faciendi juxta intentionem Christi, & Ecclesiæ* præsumi debeant Hostiæ consecratæ, si eædem fuerint quidem a Sacristano, annuente celebrante, in Ara, ad Corporale in aliquo Ciborio, vel alio vase benedicto cooperto appositæ; interim tamen ante consecrationem operculum illud a celebrante non fuerit ex oblivione amotum? Antequam respondeam, Nota, Rubricas quidem velle, ut ante oblationem, & consecrationem talium Hostiarum operculum vasis continentis amoveatur, illud tamen non præcipere sub gravi, sed tantum sub levi, uti vult Quarti, vel omnino tantum sub consilio, & de meliori esse, uti probabile vide-

videtur Patri Conſtantino Hagerer *Tract. De defectibus Missæ*, *Tit* 2. *n.* 12. *prope finem*, & Ratio eſſe poteſt: quia, ſi vas illud continens fuerit benedictum, ac in Ara, & quidem in Corporali poſitum, non videtur aliqua irreverentia inferri Hoſtiis per hoc, quod operculum non amoveatur. H. N. Reſpond. Tales Hoſtias cenſeri conſecratas, quamvis ſub conſecratione operculum non fuerit ex oblivione amotum. Ita Sporer *part.* 2 *Theolog. Sacrament. part.* 3. *ſect.* 2. *num.* 174 Hagerer *loc. cit.* Buſenbaum apud la Croix *l.* 6. *part.* 1. *num* 457. ubi idem tenet de conſecratione vini in calice tecto. Ratio eſt: quia tales Hoſtiæ ex una parte in ſuo vaſe continente, quamvis cooperto, videntur adhuc moraliter certo ita præſentes, ut per pronomina *hoc*, & *hic* ſufficienter demonſtrari queant, ſicut aurum in marſupio, & vinum in præſenti poculo cooperto: ex altera vero parte præcedens intentio celebrantis virtualiter adhuc durat, videturque eadem inſuper juxta prudentem interpretationem ſe extendere ad dictas Hoſtias, etſi ex oblivione adhuc operculo tectas; quoniam per id non æque, uti in caſibus præcedentis numeri, exhibetur gravis irreverentia conſecratis Hoſtiis; unde nec gravis intervenit prohibitio, uti in prioribus, ſi vas non fuerit condecens, vel Hoſtiæ non poſitæ in Altari, ac Corporali. Ex quo patet diſparitas inter præſentem, & priores caſus, ac tacite prævenitur objectioni.

Ego

Ego ex mea parte ad tollendos omnes scrupulos formo sequentem in ultimo casu generalem intentionem: *Domine DEUS, ego quidem non volo Rubricam illam de removendo operculo Ciborii, seu Calicis &c. quando offeruntur, vel consecrantur pro Communicantibus parvæ Hostiæ, voluntarie intermittere; quod si tamen id mihi involuntarie, seu ex oblivione contingeret, adhuc intendo consecrare eo magis; quia puto, per hoc consecratis Hostiis non inferri aliquam irreverentiam, sicque per illa verba: volo consecrare secundum intentionem Christi, & Ecclesiæ: non intendo excludere meam consecrandi intentionem, si ex oblivione amotionem operculi intermitterem.* *

QUÆSTIO V.

De Forma Consecrationis Eucharistiæ.

SUMMARIUM.

37. *Status Quæstionis.*
38. *Forma consecrationis in Canone Missæ præscripta.*
39. *Quale peccatum, aliquid in ea omittere?*
40. *Practica circa hoc, ex Rubricis Missalis.*
41. *Forma sufficiens consecrationis Corporis Christi.*

* Quid-

* *Quidnam importet in consecratione Corporis Christi particula* Hoc, *& in consecratione Sanguinis particula* Hic?

42. *Quæ verba sint de essentia Consecrationis Calicis?*

43. *In praxi circa hoc quid observandum?*

44. *Verba Essentialia consecrationis proferuntur tam recitative, quam significative.*

45. *Verba proferre recitative tantum,*

46. *Significative tantum,*

47. *Et recitative ac significative simul, quid?*

48. *Quo modo verba essentialia consecrationis proferantur.*

* *Quænam præscribant Rubricæ observanda, si pronuntiantur verba consecratoria? ubi etiam varia notanda pro scrupulosis.*

37. ADVERTENDUM, quod certum sit, Formam consecrationis, quæ ponitur in Canone Missæ, esse legitimam, sufficientem, atque in praxi semper à Sacerdote Latino celebrante observandam, ne consecrando peccet. Num autem omnia verba dictæ Formæ sint necessaria necessitate Sacramenti, ita quod uno eorum omisso non conficiatur Sacramentum Eucharistiæ, Quæstio remanet. Hinc sit

38. CONCL. I. Forma in Canone Missæ præscripta, atque in Ecclesia Latina semper ob-

Z ser-

servanda, est hæc, videlicet loquendo de consecratione Corporis Christi: *Hoc est enim Corpus meum.* Et loquendo de consecratione Calicis: *Hic est enim Calix Sanguinis mei, novi & æterni Testamenti, Mysterium Fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

39. CONCL. II. Si unum horum verborum Minister celebrans ex contemptu, vel (excepta particula *Enim*) ex prava negligentia omittat, peccat mortaliter. Ita communis Doctorum: quia delinquit in materia gravi, atque concernente principale Mysterium Fidei. Additur tamen, *excepta particula Enim*: siquidem non desunt Doctores, qui volunt, veniale duntaxat esse peccatum, particulam *Enim* ex prava negligentia, aut alia consimili de causa omittere, dummodo non omittatur ex contemptu: alioquin enim ratione contemptus omissio ejus foret mortalis.

40. Circa hujus tamen Formæ consecrationis prolationem, atque ad præcavendum pluribus scrupulis, & conscientiarum anxietatibus, Rubricæ Missalis *Tit.* 5. *De defectibus formæ*, provide ordinant in hunc modum. *Si celebrans non recordetur se dixisse ea, quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certe ei constet, se omisisse aliquid eorum, quæ sunt de necessitate Sacramenti, id est, formam consecrationis, seu partem, resumat ipsam formam, & cætera prosequatur per ordinem: si vero valde probabiliter dubitat, se aliquid essentiale omisisse, iteret formam*

mam saltem sub tacita conditione. Si autem non sunt de necessitate Sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius. Hactenus Rubricæ Missalis. Ut autem intelligatur, quænam sint illa verba, quæ sunt de necessitate Sacramenti, sit

41. CONCL. III. Forma sufficiens, ac essentialiter requisita ad consecrationem Corporis Christi est hæc; *Hoc est Corpus meum*, aut quæcunque alia æquivalens in sensu: ly *Enim* non est necessarium necessitate Sacramenti. Ita certa & communis omnium Theologorum Catholicorum.

Additio.

* Porro in ista Forma consecrationis particula *Hoc* neutiquam indicat substantiam panis; nam alias facere videretur sensum falsum, nimirum istum, *Substantia panis est Corpus Christi*: potius ergo particula *Hoc* juxta nostrum Doctorem Subtilem *singulare Entis*, quod est Corpus Christi, significat, non quidem ex parte modi significandi *clare* & *distincte* (alias enim sequentem faceret sensum nugatorium: *Corpus meum est Corpus meum*) sed aliquo modo confuse taliter: *Hoc singulare Entis*, seu *Hoc edulium est Corpus meum*, sicut eodem modo in consecratione Sanguinis Christi particula *Hic* nec adverbialiter sumitur pro determinatione loci; invalide enim consecraret juxta communem DD. qui diceret: *Hic*, *seu in hoc loco Sanguis est meus*: neque accipitur particula *Hic* relative ad substantiam vini; nam utique sub-

ſubſtantia vini non eſt Sanguis Chriſti. Quare finaliter, ſicut in conſecratione Corporis Chriſti particula *Hoc* ſingulare Entis, quod eſt Corpus Chriſti, ita in conſecratione Sanguinis particula *Hic*, ſignificat ſingulare Entis, quod eſt Sanguis Chriſti, ſeu taliter: *Hic potus eſt Sanguis meus.* Plane in propoſitionibus ſpeculativis ſic contingit, quando e. g. Pater præſente ſuo filio ad circumſtantes diceret: *Hic eſt filius meus*, in qua propoſitione ex parte ſubjecti importatur Filius *confuſe*, ita, ut ſenſum faceret: *Hic maſculus eſt filius meus.* Cur ergo non æque ſentiendum in præſentibus propoſitionibus practicis Formæ conſecrationis? Ubi incidentaliter nota, propoſitionem *practicam* eſſe illam, per quam aliquid de novo fit, uti per Formam utriusque conſecrationis fit ſacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti. Per propoſitionem autem *ſpeculativam* nihil vi ejusdem conficitur. De hoc plura vide apud Theologiam ſpeculativam *

42. CONCL. IV. In conſecratione Sanguinis non omnia verba in Canone Miſſæ ſunt de ſubſtantia, ſeu eſſentia Formæ conſecrationis Calicis, ſed hæc conſiſtit eſſentialiter in ſolis illis verbis *Hic eſt Calix Sanguinis mei*, vel in æquivalentibus: quamvis cætera ſint neceſſario addenda neceſſitate præcepti, adeo, quod alioquin graviter quis peccaret. Ita D. Bonaventura, Scotus, Suarez, & communior Theologorum; quamvis non deſint cum D. Thoma *Part.* 3. *Qu.* 78. *Art.* 3. oppoſitum tenentes, aſſerendo, omnia verba in Canone Miſſæ po-

ſita

sita (dempto ly *Enim*) esse de substantia consecrationis Calicis. Ratio Conclusionis est: quia neque sancti Evangelistæ omnium illorum meminerunt, sed singuli aliqua omittunt: atqui non est verisimile, ipsos in hoc principali Mysterio Fidei quidpiam essentialiter requisitum omisisse, atque Formam consecrationis mutilam & insufficientem tradidisse. Imo ex hoc fundamento communius censent Theologi, hæc sola verba: *Hic est Sanguis meus*, sufficere pro consecratione Calicis: non minus, ac illa verba, *Hoc est Corpus meum*, sufficiunt pro consecratione Corporis Christi: quia Christus, ut habetur *Lucæ* 22. tam bene hic addidit ly *Quod pro vobis datur*, sicut subjunxit in altera consecratione. *Qui pro vobis fundetur*.

43. Notat tamen Doctor noster 4. *dist.* 8. *Qu.* 2. §. *De isto secundo.* Filliucius *Tr.* 4. *de Eucharistia cap.* 5. *n.* 115. & alii, in praxi consecrantem non debere habere intentionem conficiendi cum solis primis verbis, quæ diximus esse de essentia consecrationis, vel cum omnibus; cum utrumque aliqualiter dubium sit, ac non omnino certum, ob varietatem sententiarum a Theologis in utramque partem defensarum. Unde oportebit intendere consecrare cum verbis a Christo Domino institutis, & secundum ejusdem institutionem, sive intentionem Ecclesiæ: sic enim evitabitur omne periculum errandi.

44. CONCL. V. Verba essentialia utriusque Formæ consecrationis juxta hactenus dicta, dum in Missa proferuntur a Sacerdote celebran-

te, dicuntur tam recitative, quam significative simul. *Recitative* quidem, in quantum celebrans intendit referre, quid olim Christus dixerit, juxta illa verba præcedentia Canonis: *Qui pridie, quam pateretur, fregit, & dixit.* Insuper *significative*, in quantum Sacerdos celebrans in persona Christi loquitur, ac vere & significative dicit: *Hoc est enim Corpus meum: Hic est Calix Sanguinis mei.* Alia autem verba immediate præcedentia, & subsequentia utramque Formam consecrationis, utputa ly *Accipite, & comedite &c.* ac ly *Hæc quotiescunque feceritis &c.* nec non & illa verba consecrationis Calicis. *Qui pro vobis effundetur &c.* proferuntur a Sacerdote solum recitative, non autem significative. Ita Scotus 4. *Dist.* 8. *Qu.* 2. cum omnibus suis; & videtur in re esse communis Theologorum, atque patebit ex declaratione terminorum.

45. Advertendum proinde, quod ille dicatur aliqua verba proferre *tantum recitative*, seu (ut alii loquuntur) *materialiter*, qui verba solummodo refert ut ab altero prolata, nihil tamen iisdem affirmare, vel negare intendit. Ut si dico, *Aristoteles dixit, mundum fuisse ab æterno*: hæc verba, *mundum fuisse ab æterno*, ego profero duntaxat recitative; quia iisdem non intendo affirmare, *mundum fuisse ab æterno* (nam oppositum de Fide teneo) sed solum illa verba profero, seu recito, ut ab Aristotele dicta. Sic & in proposito, dum in Forma consecrationis Calicis dicitur a Celebrante, *Qui pro vobis effundetur*, verba hæc tantum recitative

tive proferuntur, ut nempe quondam a Christo prolata non autem significative: quia Christus non amplius pro nobis morietur, neque imposterum effundet Sanguinem suum.

46. Ille vero *significative tantum* profert aliqua verba, qui solum intendit iisdem aliquid asserere, seu enuntiare: non autem profert ea, ut ab alio dicta. Sic fit dum dico, *mundus est creatus in tempore*, & hujusmodi.

47. Ille tandem profert aliqua verba *recitative & significative simul*, qui refert verba illa ut ab altero prolata, & simul per ea vult aliquid significare, seu asseverare: quo loquendi modo sæpius Concionatores uti solent, exclamando v. g. *DEUS præcepit dicens non furtum facies*, intentione referendi verba DEI, simulque insinuandi, quod furtum non sit faciendum.

48. Et hoc ultimo modo verba essentialia utriusque Formæ consecrationis proferuntur, videlicet recitative & significative simul: recitative quidem, quatenus præmissis illis verbis, *Qui pridie, quam pateretur &c.* Dixit: *Hoc est Corpus meum*, dicta verba consecrationis proferuntur ut olim a Christo prolata: simul tamen etiam significative, eo quod Sacerdos in persona Christi loquens vere & assertive denuo dicat, *Hoc est Corpus meum*: *Hic est Sanguis meus.* Porro cætera verba solum proferuntur recitative, ut nempe quondam a Christo prolata.

Additio.

* Quæres. Quænam præscribant observanda Rubricæ in pronuntiatione verborum, seu Formæ consecrationis? Resp. In Missali Rubricas velle, ut hæc verba consecrationis pronuntientur *secrete*, *distincte*, & *attente*. Per ly *secrete* (uti declarat P. Aquilinus Aman *Speculo Ordinandorum cap. 6. §. 4. n.* 532.) prohibetur nimia vocis elatio in proferenda Forma consecrationis, prout aliqui facere solent, tædiosa mora Hostiæ consecrandæ, uti gallina pulis, incubantes, & inde cum magno halitu, & sonoris aspirationibus, verba, & præsertim ultimas syllabas evomentes. Per ly *distincte* insolita verborum deproperatio, & multo magis syncopatio vetatur: ubi tamen præsertim scrupulosi adnotare debent, ne in alterum extremum incidant, nimium lente, cum annutu capitis, & cum notabili interpolatione hæc verba enunciando non sine tædio, & admiratione præsentium, atque elevationem exspectantium. Per ly *attente* præcavetur distractionibus, insinuando animum Consecrantis ab iis revocandum; & ad id, quod ore profertur, serio recolligendum esse. Ubi saltem in ultimo casu voluntarias admittens distractiones inter consecrandum graviter peccare potest, si nimirum exinde se periculo non sine gravi fundamento exponat, ne forsan aliquod verbum essentiale fuerit omissum, vel substantialiter non recte pronuntiatum. Ut autem ex his Regulis non denuo subministretur scrupulosis materia, more suo consueto sæpius sub eadem Missa repetendi ver-

verba consecratoria, scire debent, quod vani timores, &, quas habent, inanes suspiciones, dicendo apud semetipsos; *forte aliquod verbum essentiale omisi, vel non bene pronuntiavi: possum male pronuntiasse, non scio reflexe, me bene pronunciasse*, &c. neutiquam sint fundamentum sufficiens repetendi formulam; cum ordinarie non innitantur rationi vere gravi, sed solum ex vano timore sic appareant, sicque potius rejici debent, quoniam juxta ordinarie contingentia etiam hic prudenter præsumimus. Videatur la Croix *lib.* 6. *Part.* 1. *Num.* 36. & 129. *ac seqq.* Item *part.* 2. *n.* 190. & *seqq.* *

QUÆSTIO VI.

De reali Præsentia Christi in Eucharistia.

SUMMARIUM.

49. *Christus vere ac realiter, & non tantum in figura est præsens in Eucharistia.*
50. *Et quomodo?*
51. *Declaratur amplius per verba Concilii Trid. cum Additione.*
52. *In Consecratione fit transubstantiatio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi.*
53. *Nihilominus substantia panis & vini proprie non annihilatur.*

54. *Cautela pro modo loquendi.*

55. *Quamdiu Christus præsens sit sub speciebus consecratis?*

* *Ubi ex resolutione deducuntur varia.*

49. CONCL. I. De Fide certum est, sub speciebus consecratis panis & vini contineri vere, atque realiter, & secundum propriam suam substantiam Corpus, & Sanguinem Christi, non autem tantum in figura, signo, aut virtute. Ita perpetuo tenuit, & credidit Sancta Mater Ecclesia; estque contra Hæreticos in Tridentino *Sess.* 13. *cap.* 1. & *can.* 2. definitum. Patet insuper hæc Catholica Veritas ex verbis Christi, in ultima Cœna prolatis: nondum enim Apostoli susceperant Eucharistiam de manu Domini, cum ipse veraciter affirmaret, Corpus suum esse, quod præbebat, dicendo: *Accipite, & comedite; Hoc est Corpus meum.*

50. CONCL. II. Christus Dominus peracta consecratione est totus tam quoad humanitatem, quam quoad Divinitatem sub speciebus panis, ac vini: tamen ex vi verborum sub speciebus panis continetur Corpus ejus, & sub speciebus vini Sanguis, cætera vero concomitanter solum, seu vi naturalis illius connexionis, a qua partes Christi inter se copulantur, & qua per Unionem Hypostaticam Divinitas ejus humanitati est unita. Ita omnes Catholici; atque, ut aliæ probationes omittantur, hæc Catho-

tholica Veritas est novissime tradita in Concilio Tridentino *Sess.* 13. *cap.* 3. sequentibus verbis admodum dignis, ut huc adducantur, atque in modo loquendi de hoc Sanctissimo Sacramento jugiter observentur.

§ 1. *Semper hæc fides in Ecclesia DEI fuit, statim post Consecrationem verum Domini nostri Corpus, verúmque ejus Sanguinem sub panis & vini specie una cum ipsius Anima & Divinitate existere, sed Corpus quidem sub specie panis, & Sanguinem sub vini specie, ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, & Sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur; Divinitatem porro propter admirabilem illam ejus cum Corpore, & Anima Hypostaticam Unionem. Quapropter verissimum est, tantundem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie, & sub ejus partibus existit.* Hactenus Concilium Tridentinum.

Additio.

* Ex quo S. Concilii textu eruitur, quod totus Christus sub speciebus panis & vini existat

in

in Eucharistia non *circumscriptive* (nimirum, ut in alia parte harum specierum esset caput, in altera vero brachia vel pedes &c. sed potius quasi *definitive*, & (uti ajunt Theologi) *Sacramentaliter*, ita nempe, ut sit totus in toto, & totus in qualibet parte harum specierum, eo ferme modo, quo anima hominis existit tota in toto corpore, & tota in qualibet parte ejusdem, prout aliqualiter jam dictum fuit superius *n.* 5. Nec hoc repugnat Omnipotentiæ Divinæ, prout nulla potest ostendi repugnantia. Unde, si Hostia post consecrationem dividatur in multas partes (uti contingere potest quoad minores Hostias, si tempore Communionis in aliquo confluxu hominum restent post ultimam Missam adhuc aliquo modo plures communicantium, quam Hostiæ) accipiens qualemcunque partem sumit totum Christum juxta Concilium Trident. *Sess.* 13. *can.* 3. Ita etiam exprimit Ecclesia in Sequentia Missæ cantans: *ne vacilles, sed memento, tantum esse sub fragmento; quantum toto tegitur &c.* Plura de hoc, & similibus speculativis videri possunt in Theologia Speculativa. *

52. CONCL. III. Prolata rite Forma consecrationis, panis per veram transubstantiationem convertitur in Corpus Christi, & vinum in Sanguinem: atque illico desinente tota substantia panis & vini sub iisdem speciebus incipit esse realiter præsens totus Christus. Hæc Conclusio similiter est omnium Catholicorum, ac novissime definita in Concilio Tridentino *Sess.* 13. *Can.*

13. *Can.* ibi: *Si quis dixerit, in Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis & vini, una cum Corpore & Sanguine Domini nostri JESU Christi, negaveritque illam mirabilem, & singularem conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis & vini: quam quidem conversionem Catholica Ecclesia aptissime Transsubstantiationem appellat: anathema sit.* Hactenus Concilium. Et desumitur hæc Catholica veritas ex ipsis verbis Christi, de eo, quod sub specie panis porrigebat Apostolis, veraciter dicentis: *Hoc est Corpus meum.*

53. CONCL. IV. Nihilominus in dicta conversione, seu transsubstantiatione panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem ejus proprie substantia panis & vini non annihilatur. Ita Scotus 4. *Dist.* 11. *Qu.* 4. D. Thomas *P.* 3. *Qu.* 75. *Art.* 3. D. Bonaventura 4. *Dist.* 11. *p.* 1. *Art.* 1. *Qu.* 3. & alii. Ratio est: quia terminus *ad quem* annihilationis est purum nihil: atqui hoc non fit in proposito; ergo. Minor probatur: quia desitioni substantiæ panis & vini, vi præfatæ totalis conversionis, seu admirabilis transsubstantiationis, succedit realis præsentia Corporis & Sanguinis Christi; & consequenter proprie loquendo, substantia panis & vini non annihilatur sed potius vere ac totaliter convertitur, sive transsubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi.

54. Cæ-

54. Cæterum, quia quoad præsentem materiam nonnulla latet lis de nomine, quidnam videlicet intelligatur per annihilationem, hinc abstrahendo a dicta difficultate, utpote minus utili pro praxi, optimum erit, in communibus discursibus, ac præsertim Concionibus dicere, quod panis & vinum peracta Consecratione vere transubstantietur, seu quoad totam suam substantiam convertatur in Corpus & Sanguinem Christi, remanentibus solis speciebus, seu accidentibus suis.

55. CONCL. V. Christus tamdiu sub Sacramento Eucharistiæ est realiter præsens, donec ipsæmet species consecratæ corrumpantur: in eo autem instanti Christus Dominus desinit esse præsens, quo species consecratæ ita sunt alteratæ, & corruptæ, ut, si sub ipsis adfuisset substantia panis, hæc naturaliter deberet desinere esse, & corrumpi. Ita communis Theologorum. Ratio est: quia Christus in hoc Sacramento decrevit supplere absentiam substantiæ panis, & vini; & consequenter neque citius, neque tardius vult desinere esse sub speciebus consecratis, ac ipsa substantia panis & vini naturaliter desineret, si adesset.

Additio.

* Ex ultima hac Conclusione deduces I. Vere, realiter, & sacramentaliter adhuc remanere Christum, si species vini consecrati commisceantur cum vino non consecrato ejusdem speciei. Ratio est: quia in tali casu consecratæ species non paterentur qualitates contra-

trarias a quibus destruerentur, seu corrumperentur, uti advertit Doctor Subtilis *in* 4. *Sentent. Dist.* 12. *Qu.* 4. unde ex hoc ipso fundamento infert Cardinalis de Lugo in suis Responsis moralibus, in Festo Natalis Domini, ubi triplex legitur Missa, non posse a Laicis bibi illam ablutionem Calicis restantem, quia dum eadem purgatur Calix, plerumque aliquantulum speciei consecratæ in calice remanens commiscetur, quæ per affusum vinum probabilissime non destruitur. Deduces II. Adhuc remanere Christum, si species panis consecrati accidentaliter tantum e. g. in figura, vel in colore mutentur, ita tamen, ut adsint cæteroquin accidentia, alias substantiæ panis connaturalia. Hinc (inquit P. Sporer *P.* 2. *Theol. Cap.* 3. *Sect.* 1. *N.* 124.) in admirabili Sacramento & quasi quoad colorem carnea Hostia, Augustæ ad S. Crucem conservata, probabiliter remanet Corpus Christi, sicque adhuc adorari posset cultu Latriæ etiam absoluto; quia saltem a lateribus accidentia, alias pani connaturalia restare cernuntur ab illis, qui acutiori visu sunt præditi. Deduces III. Non remanere Christum, si species panis tamdiu in ore sumentis detineantur, ut ibidem ex toto in salivam resolvantur. Unde, quia juxta dicenda *N.* 61. sacra Communio non statim ex opere operato confert suos effectus, dum in os ponitur, sed primum quando species deglutiuntur, prout etiam ex hac ipsa causa juxta communem DD. ægrotus non acquirit hanc gratiam, si S. Synaxi provisus moriatur, dum Hostia adhuc existit in ipso ore:

con-

consequens est, quod tales, sacram Hostiam tamdiu in ore retinentes sæpius priventur fructu sacræ Communionis, alias ex opere operato conferendo; quia Christus desinit ibi in tali casu existere, antequam deglutiatur, cibus ille Angelicus; utpote, cum accidentia, alias pani connaturalia, jam cessent, antequam actu deglutiantur. Deduces IV. Si nullæ amplius appareant in Hostia species pani connaturales, nec in calice accidentia connaturalia vino, sed miraculose videatur, & quidem constanter, ac unanimiter a præsentibus loco *Hostiæ* quasi *frustum carnis*, vel in calice *Sanguis*, signum est, citra novum replicationis miraculum in præsenti vix præsumendum, non amplius existere ibidem realiter Christum, sed vel veram carnem, ac Sanguinem non adesse, sed tantum aliquid simile, vel dictam carnem certe non esse ex glorioso nunc Corpore Christi sectam, aut Sanguinem separatum, sed novam aliquam carnem, nulli animali adhuc incorporatam, vel similem sanguinem a DEO fuisse creatum, & cultu Latriæ respectivo, tanquam miraculosum vestigium Christi, qui ibidem præextitit, honorandum tanquam repræsentativum carnis aut Sanguinis Christi. Videantur Herincx *Tom.* 4. *Tr.* 3. De *Sacr. Eucharist. Disp.* 4. *Qu.* 5. & Sporer *Loc. Cit. Num.* 127. Deduces V. Si species panis & vini appareant tantum aliquibus sic immutatæ; reliqui autem videant easdem adhuc uti prius, vel si talis apparitio tantum breviter duret, signum est, quod adhuc ibidem contineatur Christus, nec species fuerint

rint

rint realiter immutatæ unquam, sed potius per Angelum ex commissione DEI ad suos sanctissimos fines similia objecta ex aëre formata, vel quod in ipso aëre intermedio fuerint tales species repræsentative productæ, & potentiæ visivæ impressæ. Videatur Sporer *loc. cit. num.* 124. & valde utiliter Pater Henno *Tom.* 2. *Tract. De Eucharist. Disp.* 5. *Quæst.* 5. & Herinck *loc. cit.*

QUÆSTIO VII.

De Necessitate sumendi Eucharistiam sub alterutra specie, ubi & de ejus effectibus.

SUMMARIUM.

56. *Non est præceptum Divinum, sumendi Eucharistiam sub utraque specie.*
57. *Solvitur instantia.*
58. *Ecclesia juste decrevit, ut Laici sub una tantum specie communicarent.*
59. *Causæ hujus præcepti Ecclesiastici.*
60. *Sumens Eucharistiam sub una specie, nulla fraudatur gratia ad salutem necessaria.*
61. *Eucharistia, quando producat effectum gratiæ sanctificantis?*
62. *Præter hunc causat Eucharistia alios effectus: nam*

63. *Delet venialia,*
64. *Præservat a mortalibus,*
65. *Confert dulcedinem animæ,*
Diminuit fomitem.
66. *Alia remissive.*

(*b*) Tr. 10. Dist. 3. Quæst. 3. seqq.

56. CONCL. I. Ex præcepto Divino non est necessarium, ut omnes Christi Fideles sumant Eucharistiam sub utraque specie. Ita novissime definitum est in Concilio Tridentino *Sess.* 21. *can.* 1. & 2. & oppositum asserentes anathematis condemnantur. Ratio est: quia nullibi habetur tale præceptum. Nam, qui dixit *Joan.* 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* dixit quoque ibidem: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item: *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Item: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*; prout rectissime observat Concilium Tridentin. *Loc. Cit. Cap.* 1. & sequuntur Theologi, & Controversistæ unanimiter. Accedit, quod jam in primitiva Ecclesia fuerit consuetudo communicandi quandoque sub una specie, prout amplius ostendunt Controversistæ contra Hæreticos modernos.

57. Nec valet dicere, *Matth.* 26. Christus porrigens Calicem, præcepit dicens: *bibite ex hoc omnes;* ergo usus Calicis omnibus sub præcepto

cepto Divino injunctus est. Resp. enim inprimis, retorquendo argumentum, quia D. Marcus Evangelista *cap.* 14. *v* 23. expresse fatetur, ac testatur: *& biberunt ex illo omnes*; ergo illud Christi præceptum jam in ultima Cœna fuit adimpletum, & consequenter neutiquam respiciebat omnes Christi Fideles imposterum nascituros. Resp. ulterius, illud Christi præceptum solos Apostolos, quibuscum Christus cœnavit, non autem omnes alios Fideles comprehendisse; ut patet ex allata instantia.

58 CONCL. II. Sancta Ecclesia Catholica justissimis de causis statuit, ut Laici, atque etiam Clerici non conficientes (id est, Missam actu non celebrantes) sub una tantum specie communicarent. Ita omnes Catholici; estque novissime definitum in Concilio Tridentino *Cit. Sess.* 21. *Can.* 2. Porro rationes, quibus Ecclesia ad prohibendum Laicis, & Clericis non conficientibus, seu non celebrantibus usum Calicis adducta est, præcipue sunt sequentes, & revera gravissimæ.

59 Primo siquidem dicta prohibitio facta est ob gravem irreverentiam, quæ sacrosancto Sanguini Christi multoties inferebatur per effusionem ipsius in terram, aut barbas, sive vestes Communicantium. Deinde, quia sacratissimus Sanguis consecratus, qui non semper juxta numerum atque exigentiam Communicantium ita consecrari potuit, ut sub actuali Communione totus sumeretur, & neque deficeret,

neque superabundaret, non potuit, nec potest in Sacrariis debita cum reverentia asservari, quin a potiori propter corruptionem specierum vini, utpote facillime in acetum degenerantis, tempore præsertim calidiori gravem pateretur irreverentiam. Accedit, quod sanctissimus Sanguis consecratus absque effusionis periculo, aut aliis incommodis difficillime potuerit ad infirmos deferri, aut pro iisdem asservari. Hujusmodi igitur malis, & irreverentiis, quotidie emergentibus in tanta populorum frequentia atque hominum magna ex parte rudium multitudine, aliter sancta Mater Ecclesia efficaciter providere non potuit, nisi per subtractionem Calicis quoad Laicos, vel Clericos non celebrantes.

60. CONCL. III. Quamvis Christus Dominus in ultima Cœna hoc Sacramentum sub duabus speciebus instituerit, atque Apostolis tradiderit, tamen fatendum est, etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi: ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Ita Concilium Tridentin. *cit. Sess.* 21. *cap.* 3. superius *n.* 51. fusius allegatum; & omnes Catholici.

61. CONCL. IV. Eucharistia non statim, ac in ore ponitur, ex opere operato confert effectum gratiæ sanctificantis, sed primum, quando species deglutiuntur, ac ex ore trajiciuntur in stomachum. Ita communis. Ratio

est;

est; quia ad consequendum Eucharistiæ effectum ex opere operato requiritur, ut Corpus & Sanguis Christi, mediantibus speciebus Eucharisticis vere comedatur, & bibatur, juxta illud *Joan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam:* atqui juxta communem loquendi modum nemo censetur quidpiam comedisse, vel bibisse, qui panem vel vinum in ore duntaxat retinet, nihil autem ex eo deglutit: ut patet in abluente os suum, qui non censetur fregisse jejunium naturale, sed potest adhuc communicare; ergo.

62. CONCL. V. Præter augmentum gratiæ sanctificantis, qui est primarius ac principalis hujus Sacramenti effectus, idem sanctissimum Sacramentum causat quosdam alios effectus. Ita tenent omnes Theologi, & Libri Ascetici, fusius de talibus effectibus differentes, quorum principaliores hic in compendio referuntur.

63. Et primo quidem hoc Augustissimum Sacramentum, digne susceptum, delet peccata venialia: idque non tantum mediate ac indirecte, quatenus fervorem charitatis excitat, & movet ad actus virtuosos, per quos venialium detestatio sequitur, sed etiam immediate ex opere operato, quatenus producit augmentum gratiæ sanctificantis, virtute cujus delentur peccata venialia, præsertim ea, ad quæ digne Sacramentum suscipiens non habet posi-

 tivum

tivum affectum, & actualem complacentiam, sed virtualem quamdam deteſtationem.

64. Secundo præſervat à peccatis mortalibus, quatenus vi illius Deus hominem exterius ſpecialiter protegit, atque interius corroborat per ſingularia gratiæ actualis auxilia: itemque vel repreſſo dæmone, vel amotis occaſionibus peccandi hominem ab ingruentibus tentationibus liberat, nec non ad eas ſuperandas ſpecialia quædam auxilia gratiæ ſubminiſtrat.

65. Tertio confert dulcedinem ſpiritualem, & quamdam devote ſumentibus ſuavitatem internam; ut proinde merito Eccleſia Catholica, in Officio de Corpore Chriſti, huc applicet Prophetiam Jacob de Aſer *Gen. cap.* 49. *Pinguis panis ejus, & præbebit delicias Regibus.* Tandem inter alia bona, quæ ſecum affert, hoc Sacramentum rite ſuſceptum diminuit fomitem, ac inordinatum affectum ad illicita.

66. Plura quidem alia de hoc SS. Sacramento diſputant Theologi, ſed ea ſunt altioris indaginis, atque ad Theologiam Moralem proprie non pertinent. Quæ vero dicenda forent de ſumptione Euchariſtiæ, ſeu de præcepto Communionis, præſertim Paſchalis, jam ſuperius (*b*) agendo *De præceptis Eccleſiæ*, ex profeſſo diſcuſſa fuerunt.

DI-

DISTINCTIO V.

De Sacrificio Missæ.

QUÆSTIO I.

De Natura Sacrificii in genere.

SUMMARIUM.

1. *Eucharistia ut Sacramentum, & ut Sacrificium.*
2. *Sacrificium proprie, & improprie.*
3. *Sacrificium proprie, quid?*
(a) Tr. 5. Dist. I. n. 15.
4. *Est rei permanentis.*
5. *Ad id sufficit sola rei oblatæ immutatio moralis.*
6. *Declaratur aliis exemplis.*
(b) Tr. 5. Dist. 1. n. 15. & seqq.
7. *Sacrificium est actus Latriæ.*
8. *Sacrificium Missæ non offertur Sanctis.*
9. *Sacrificia Gentilium fuerunt vera, & cur illicita?*
10. *In Lege Mosaica, & jam ante ipsam fuerunt aliqua Sacrificia.*
11. *DEO esse sacrificandum, est de Jure naturali.*
12. *Sacrificia veteris Legis varia: ut Victima, immolatio, Libamen.*

13. *Holocaustum, Hostia pacificorum, Hostia pro peccato.*

14. *Omnia Sacrificia antiqua coadunantur in uno Missæ Sacrificio.*

1. ADVERTENDUM, quod Eucharistia possit dupliciter considerari. Primo, ut est Sacramentum novæ Legis, id est, signum sensibile Corporis & Sanguinis Christi, realiter contenti sub speciebus consecratis panis & vini. Secundo, ut est Sacrificium novæ Legis: quomodo ipsa non solum ex opere operato confert gratiam digne sumentibus, sed etiam prodest aliis, pro quorum salute offertur. Viso proinde de Eucharistia, ut est Sacramentum, restat agere de ipsa, ut est Sacrificium, præmissa tamen ad majorem claritatem unica Quæstione de natura Sacrificii ut sic: unde

2. Advertendum ulterius, quod Sacrificium in communi dupliciter sumatur, proprie scilicet, & improprie seu latissime. Hoc posteriori modo Sacrificium nihil aliud est, quam quidquid Deo offertur ad suum cultum, sicque etiam comprehendit sub se preces, & orationes devotas Fidelium, juxta illud *Psalm.* 49. *Immola DEO Sacrificium laudis.* Et ad *Hebr. cap.* 13. *Offeramus hostiam laudis DEO, id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus.* Et alibi. Sacrificium proprie dictum est peculiaris actus virtutis Religionis, quo speciali quodam modo protestamur summam & absolutam excellentiam Dei, nostramque subjectionem ad ipsum,

ipſum, per oblationem & deſtructionem alicujus rei ſenſibilis. Et loquendo de hujusmodi Sacrificio, ſit

3. CONCL. I. *Sacrificium proprie dictum* eſt oblatio externa rei permanentis DEO exhibita, qua ſignificatur ſupremum dominium, atque excellentia DEI, & ſubjectio Sacrificantis ad ipſum, mediante aliqua ipſius rei oblatæ deſtructione, ſeu immutatione. Ita in re communis, & concordant dicta ſuperius. (a)

4. Dicitur, *oblatio externa rei permanentis*, utputa ovis, bovis, vituli, tritici &c. ad diſtinguendum Sacrificium proprie dictum a Laude DEI, quæ fit DEO verbis tranſeuntibus, atque ab Adoratione eidem exhibita per genuflexionem, & hujusmodi, nec non ab omni oblatione interna, qua quis per piam voluntatem ſe ſuaque omnia Divinæ Majeſtati offert, atque reſignat.

5. Dicitur ulterius, *mediante aliqua ipſius rei oblatæ deſtructione, ſive immutatione*: hæc ſiquidem ad rationem Sacrificii proprie dicti omnino requiritur, quamvis non ſemper ſit neceſſe, rem oblatam phyſice deſtrui; cum quandoque ſufficiat ſola illius immutatio moralis, ſive humano modo facta, in quantum res oblata accipit alium ſtatum, & ad priores operationes redditur inutilis. Sic quippe olim Hebræi ſacrificare DEO cenſebantur, dum vinum, oleum, aut alios hujusmodi liquores effundebant in terram circa altare Domini: nam tunc vinum illud, aut oleum non ſtatim ſubſtantialiter corrumpebatur, donec ſiccaretur, ſed ſo-

lum acquirebat ſtatum inutilem ad uſus humanos.

6. Quo etiam modo Veteres, quibus ſicut erat magis frequens, ita & magis nota ratio Sacrificii, quandoque ſacrificabant projiciendo aliquid in mare, vel etiam coquendo panes in clibano, ſicque farinam immutando: prout de quibusdam malis Judæis, coquentibus placentas Reginæ Cœli, & libantibus Diis alienis legitur *Jeremiæ Cap.* 7. Nam tunc farina ſubſtantialiter non corrumpebatur, ſed ſolum mutabatur in alium ſtatum, a ſuo priſtino diverſum: utputa annulus, plerumque in ſua ſubſtantia perſiſtebat, immutabatur tamen, quatenus ad uſus humanos inutilis fiebat. Cæteræ particulæ definitionis Sacrificii tum ex alibi dictis (*b*) tum magis ex dicendis patebunt.

7. CONCL. II. Sacrificium eſt actus virtutis Religionis, & quidem ſupremæ ejus ſpeciei, quæ dicitur *Latria;* unde non niſi ſoli DEO offerri poteſt. Ita communis omnium Theologorum, & patet ex ipſa Sacrificii definitione, qua dicitur, Sacrificium exhiberi in proteſtationem ſupremi dominii, atque excellentiæ: nam hæc non niſi ſoli DEO competit.

8. Ex dictis proinde ſequitur primo, quod quamvis in honorem Sanctorum & pro illorum interceſſione apud DEUM obtinenda conformiter Concil. Trident. *Seſſ.* 22. *De Sacrificio Miſſæ. Can.* 5. optime celebrentur Miſſæ, nihilominus nec Beatiſſimæ Mariæ Virgini, nec ulli Sancto revera offeratur Miſſa. Siquidem hæc eſt Sacrificium novæ Legis proprie dictum, quale

non

non nisi soli DEO offerri potest, eo quod in ipso solo reperiatur supremum in omnes creaturas dominium, summaque excellentia. Hinc Concilium Tridentinum *Sess.* 22. *Cap.* 3. sanctissime monet: *Quamvis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis Sacrificium offerri docet, sed DEO soli, qui illos coronavit. Unde nec Sacerdos dicere solet, offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule, sed DEO de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in Cœlis, quorum memoriam facimus in terris.* Hæc Tridentinum: quod ipsum dudum jam docuit S. Augustinus: *Lib.* 8. *De Civitat. DEI Cap.* 27. & communis sensus Ecclesiæ.

9. Sequitur ulterius, quod Sacrificia Gentilium, etsi cæteroquin proprie dicta ex eo capite fuerint illicita, imo & execranda, quia non fuerunt exhibita vero DEO; Fiebant enim tum hominibus, & quidem pessimis, ut Beel, seu Baalim (qui fuit Nemrod, *robustus venator coram Domino. Gen.* 10.) & aliis hujusmodi, quos cæca, aut verius propria malitia excæcata gentilitas pro Diis habebat: tum dœmoniis per simulacra idolorum nonnunquam responsa dantibus, juxta illud etiam ingratis Israëlitis quondam objectum *Deut. Cap.* 32. *Immolaverunt dæmoniis, & non DEO, diis, quos ignorabant* & alibi.

10. CONCL. III. Non solum in Lege Mosaica, sed etiam ante ipsam aliqua extiterunt

Sa-

Sacrificia. Patet hoc clare ex Sacra Scriptura: ut ex primis ſeptem Capitulis Libri Levitici, ubi de Sacrificiis Legis Moſaicæ agitur: item ex *C.* 4. *Gen.* ubi longe antea juſtus Abel DEO *obtulit de primogenitis gregis ſui. & de adipibus eorum.* Et *Geneſ.* 8. ubi Noë poſt diluvium *tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, obtulit holocauſta ſuper Altare.* Item Melchiſedech obtulit panem & vinum (*erat enim Sacerdos DEI altiſſimi. Gen.* 14.) & alibi ſæpe.

11. Quinimo notant Doctores cum D. Thoma 2. 2. *Quæſt.* 95. *Art.* 1. quod naturali Jure præſcribatur, DEO eſſe ſacrificandum, quamvis, an hæc, vel illa ſint ſacrificanda, Lex humana vel Divina poſtmodum conſtituerit. Sicut à pari Jus naturale præcipit, DEUM eſſe orandum, atque invocandum, utpote ſummum rerum omnium Dominum, & Largitorem bonorum omnium, eique pro acceptis beneficiis grates debitas referendas &c. quamvis certæ & determinatæ preces, & formulæ precandi ſint Juris poſitivi, Divini, vel humani.

12. Porro Sacrificia veteris Legis varie dividebantur: & inprimis ratione materiæ, in Victimam, Immolationem, & Libamen. *Victima* comprehendebat animalia oblata, & mactata in honorem DEI: utputa quando de bobus, ovibus, agnis, vel capris fiebat Sacrificium. Per *Immolationem* offerebantur res inanimatæ, & ſolidæ: ut panis, ſimila, thus, triticum, & hujusmodi. *Libamen* dicebatur, quando fiebat oblatio de rebus inanimatis, ſed

flui-

fluidis, quæ effundebatur: ut vinum, oleum, aliique liquores.

13. Alia divisio Sacrificiorum Legis Mosaicæ ratione finis, & formæ fuit in Holocaustum, Hostiam pacificam, & Hostiam pro peccato. *Holocaustum*, & *Holocaustoma* erat Sacrificium DEO oblatum pure ad laudem, & cultum ipsius, atque in protestationem supremæ suæ excellentiæ, & in hoc tota res oblata destruebatur, seu comburebatur, ut nihil cederet in usus humanos. *Hostia pacifica*, seu *Hostia pacificorum* erat Sacrificium, quod offerebatur DEO, vel in gratiarum actionem pro accepto beneficio, & alio nomine dicebatur *Sacrificium Laudis*; vel pro impetratione alicujus beneficii novi, & erat *Sacrificium impetratorium*: & in eo una pars comburebatur ad honorem DEI, altera cedebat in usum Sacerdotum, tertia in usum ipsorum offerentium. Tandem *Hostia pro peccato* erat Sacrificium, quod offerebatur ad obtinendam peccatorum remissionem: unde & vocabatur *Sacrificium propitiatorium*, in quo una pars comburebatur, altera cedebat in usum Sacerdotum.

14. CONCL. IV. Omnia sacrificia tum Legis Naturæ, tum Mosaicæ defacto coadunata sunt in uno tremendo & incruento Missæ Sacrificio. Ita omnes Catholici; atque profitetur Ecclesia in Secreta Missæ post Dominicam VII. Pentecostes, sic orans: *DEUS, qui Legalium differentiam hostiarum unius Sacrificii perfectione sanxisti.* Uberius id ipsum docet Concilium Trident. *Sess.* 22. *Cap.* 1. sic loquens: *Hæc denique*

que illa munda oblatio est, quæ per varias Sacrificiorum, Naturæ, & Legis tempore, similitudines figurabatur; utpote quæ bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio, & perfectio complectitur. Et de hoc tremendo Missæ Sacrificio ex professo nunc agendum.

QUÆSTIO II.

De Missa, & qua ratione in ea offeratur verum Sacrificium.

SUMMARIUM.

15. Missa, *vox antiquissima. Lyturgia, quid?*
16. *In Missa distinguitur ratio Sacramenti, Sacrificii, & Missæ.*
17. *Missa Catechumenorum, & Missa Fidelium.*
18. *In Missa offertur DEO verum Sacrificium.*
19. *Probatur Catholica Veritas.*
20. *Missæ Sacrificium est incruentum, cujus principalis Hostia Christus.*
21. *Panis & vinum, Hostia minus principalis; & quomodo?*
22. *Christus, quomodo in hoc Sacrificio offeratur?*
23. *Objectio notabilis, quomodo Hostia in Missa Sacrificio immoletur. &c.*

24. I.

15. ADVERTENDUM I. Quod hæc vox *Missa*, ejusque usus sit antiquissimus in Ecclesia: legitur enim tum apud S. Augustinum, Ambrosium, aliosque SS. Patres, tum in Concilio Romano sub S. Sylvestro Papa I. celebrato. Imo S. Ignatius, Antiochenæ Ecclesiæ tertius post S. Petrum Episcopus, & Martyr, *in Epist. 6. ad Smyrnenses* jam hujus dictionis meminit. Censetur autem hæc antiquissima vox Latina ly *Missa* idem quasi sonare ac *Misso*; vel quia in Missa ad nos mittitur e cœlo Christus vel oblatio, seu Hostia a Sacerdotibus mittitur ad Patrem cœlestem; vel quia Missa finita dimittitur populus in pace, dum Sacerdos ait: *Ite, Missa est*; ac si diceret: *ite in pace, jam missa est Hostia ad DEUM.* Porro, quod Patres Latini Missam appellant, Græci vocant *Lyturgiam*, hoc est, *Ministerium*, *Sacrificium-*

ficiumque Altaris; uti notat Covarruvias *L. 4. Var. Resol. Cap.* 22.

16. Advertendum II. Quod juxta usum Ecclesiæ, communemque sensum Fidelium Missa accipiatur pro collectione omnium actionum, quæ fiunt a principio Sacrosancti Eucharistiæ Sacrificii usque ad finem ipsius, in quo Corpus & Sanguis Christi consecratur, & offertur. Unde ad propositum tria sunt distinguenda, videlicet ratio Sacramenti, Sacrificii, & Missæ. *Ratio Sacramenti* consistit in eo, quod Eucharistia sit signum sensibile Corporis & Sanguinis Christi, realiter contenti sub speciebus consecratis; prout amplius *Dist. Præced.* declaratur. *Ratio Sacrificii* consistit in hoc, quod Christus in Missa incruente immoletur, Patrique suo cœlesti offeratur; idque essentialiter & principaliter fit in consecratione, prout in progressu amplius ostendetur. *Ratio Missæ* tandem complectitur tum confectionem Eucharistiæ, seu consecrationem, tum reliqua omnia sive antecedentia, sive consequentia; ac proinde consistit in collectione eorum omnium, quæ a principio usque ad finem ipsius peraguntur, id est, conformiter Rubricis de Ritu celebrandi &c. 1. ab Introitu usque ad Canonem. 2. a Canone, qui incipit post Præfationem, & durat usque ad Orationem Dominicam *Pater noster*. 3. ab Oratione Dominica usque ad Communionem; & demum 4. a Communione usque in finem. Et ex his quidem substantialia a Christo Domino utpote novæ Legis Auctore, instituta fuerunt: quoad totam vero actionem

atque ut Missa includit diversas Orationes & Cæremonias, ea est instituta ab Ecclesia.

17. Advertendum III. Quod olim tota ejusmodi actio dividebatur in duas partes, videlicet in Missam Catechumenorum, & Missam Fidelium. *Missa Catechumenorum* durabat à principio Missæ usque ad Offertorium exclusive; & fuit sic dicta, quia tamdiu, & non ultra, Catechumenis interesse licebat. *Missa Fidelium* incipiebat ab Offertorio, & durabat usque in finem. Et ob hanc veterem Missæ divisionem etiam defacto quandoque totum Officium solet dici in plurali *Missarum solemnia*; quamvis etiam Missa in singulari sufficienter significet totam illam actionem sacram, quæ in Missa à principio usque in finem peragitur. His prænotatis, sit.

18. CONCL. I. In Missa offertur DEO verum, ac proprie dictum Sacrificium. Conclusio est de Fide, ac definita in pluribus Conciliis, novissime autem in Concilio Tridentin. *Sess. 22. Can. 1.* ibi: *Si quis dixerit, in Missa non offerri DEO verum & proprium Sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari: anathema sit.* Unde merito rejecta fuit doctrina Michaëlis Baji, volentis, illud esse tantum improprie Sacrificium. Videatur ex Propositionibus suis damnatis ordine quadragesima quinta.

19. Desumitur insuper hæc Catholica veritas, præter traditionem perpetuam, ac praxin Ecclesiæ jam à temporibus Apostolorum jugiter continuatam, ex illis verbis Christi,

Lucæ 22. Hoc facite in meam Commemorationem. Siquidem ly *facite*, æquivalet verbo *sacrificate*, juxta illud *Levit. cap. 15. Sumet duos turtures, dabitque Sacerdoti, qui faciet unum pro peccato, & alterum in holocaustum:* id est, sacrificabit, seu offeret unum pro peccato &c. quales locutiones sæpius alibi in S. Scriptura reperiuntur. Accedit, quod Christus Dominus, utpote *Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, Psalm 109.* in ultima Cœna DEO Patri vere sacrificaverit; ergo cum illud ipsum Apostolis, eorumque legitimis Successoribus facere præceperit, etiam hi vere ac proprie sacrificabant. Et hoc quidem fecisse Apostolos, eorumque Successores, constat ex antiquissimis Lyturgiis, plurimis Sanctorum Patrum testimoniis, & probatissimis historiis, de quibus Controversistæ, præsertim Bellarminus, *l. 1. de Missa.*

20. CONCL. II. Missæ Sacrificium est incruentum, in quo præcipua & principalis Hostia est Christus Dominus, sive Corpus, & Sanguis ipsius. Ita omnes Catholici; & omissis aliis probationibus, habetur expresse in Concilio Trident. *Sess. 22. c. 2.* ibi: *in Divino hoc Sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruente immolatur, qui in Ara Crucis semel seipsum cruente obtulit.* Et infra *can. 2.* Concilium definit, Christum ordinasse, ut *Apostoli, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem suum.*

21. Dicitur notanter, *principalis Hostia est Christus.* Siquidem hoc non obstante passim

fa-

fatentur Theologi, quod etiam panis & vinum aliquo modo in Missa offerantur, sicque pertineant ad rem, quæ sacrificatur; prout liquet ex modo loquendi Ecclesiæ, quæ in Missæ Offertorio sic orat: *Suscipe sancte Pater hanc immaculatam Hostiam*, præsentando simul panem consecrandum. Et infra: *Offerimus tibi Domine Calicem salutaris*, elevando vinum. Cæterum substantia panis, & vini est duntaxat Hostia minus principalis, & secundaria, atque eatenus in hoc tremendo Sacrificio offertur, quatenus ipsa est materia Consecrationis Eucharistiæ, & quæ totaliter convertitur, seu transubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi.

22. Insuper sciendum, quod Christus in Sanctissimo Missæ Sacrificio offeratur, non quomodocunque, sed ut mediante transubstantiatione panis, & vini in Corpus & Sanguinem suum realiter contentus est sub horum speciebus; prout fatetur Concilium Tridentinum *Sess. 22. c. 1.* ibi: *Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit.* Christus itaque in hoc incruento Sacrificio non offertur, quatenus existit in Cœlis (sic enim nulla prorsus circa eum fit immutatio, ad rationem Sacrificii essentialiter requisita) sed quatenus vi consecrationis, ac mediante transubstantiatione panis, ac vini in Corpus & Sanguinem suum ponitur, atque existit sub eorum speciebus consecratis. Verum pro majori dictorum intelligentia.

23. Objicitur contra præmissa. Ad verum, & proprie dictum Sacrificium requiritur aliqua destructio, aut immutatio rei oblatæ, sive ipsius Hostiæ: atqui in Missa non fit talis destructio, neque immutatio rei oblatæ, sive Hostiæ: nam Christus, qui dicitur esse Hostia principalis, neque destruitur, cum sit immortalis, neque alia ratione immutatur, cum sit impassibilis, atque incorruptibilis; ergo. Ad hanc satis communem objectionem plures sunt responsiones Theologorum, in hoc convenientium, quod omnes quamdam ex parte Hostiæ oblatæ destructionem, sive immutationem admittant (hæc enim omnimodis requiritur ad rationem veri Sacrificii) licet eam varie postmodum explicent.

24. Primo itaque nonnulli cum Lessio *Lib. 12. de Divinis Perfectionibus cap. 13. num. 95.* censent, ipsi consecrationi convenire rationem actionis sacrificativæ, ac per ipsam Christum modo incruento mactari, & hac ratione incruente immolari, quatenus per ipsam vi verborum Corpus Christi à sanguine separatur, & vicissim Sanguis à Corpore. Siquidem vi verborum formæ consecrationis sub speciebus panis ponitur solum Corpus Christi & vi verborum consecrationis sub speciebus vini solus Sanguis, sicque (non obstante, quod reliqua concomitanter sub utrisque speciebus etiam ponantur) Christus mystice, incruente, atque Sacramentaliter tunc mactatur, immolatur, atque immutatur. Unde in forma ad propositam objectionem Respondent, distin-

stinguendo minorem: in Missa non fit destructio, aut immutatio Hostiæ physica & substantialis: transeat; non fit destructio, aut immutatio ejus mystica, incruenta, sive Sacramentalis, negant minorem: & eodem modo distincta sua probatione, negant consequentiam.

25. Si dicas. Ad veram rationem Sacrificii non sufficit sola immutatio mystica, & Sacramentalis. Respond. id quidem non sufficere ad Sacrificium cruentum, bene tamen ad Sacrificium incruentum, quale peragitur in SS. Missæ Sacrificio. Ad hoc quippe incruentum novæ Legis Sacrificium sufficit incruenta, mystica, & Sacramentalis illa immolatio Christi: quæ fit non quidem maleo, vel cultro materiali, sicut olim victimæ immolabantur, sed cultro verbi DEI: de quo dicitur *ad Hebr. c. 4. Vivus est enim sermo DEI, & efficax, & penetrabilior gladio ancipiti.* Nam vi hujus verbi DEI, seu vi verborum formæ consecrationis in persona Christi prolatorum revera, quantum ex vi verborum, sub speciebus panis solum Corpus Christi, & sub speciebus vini solus Sanguis ipsius ponitur: non obstante, quod ob naturalem partium inter se connexionem, & concomitantiam, ipsamque unionem Hypostaticam etiam aliæ partes humanitatis Christi, una cum Divinitate sub utraque specie contineantur; hoc enim est per accidens.

26. Secundo alii Responden, distinguendo majorem Ad rationem Sacrificii requiritur destructio, sive immutatio Hostiæ, vel physi-

ca, vel saltem moralis, concedunt; semper physica: negant majorem, conformiter dictis *num* 5. & 6. Et eodem modo distinguunt minorem. Siquidem in Sacrificio Missæ, licet Christus Dominus secundum suam humanitatem vi consecrationis substantialiter non destruatur, adhuc tamen secundum eam moraliter immutatur, quatenus per consecrationem Corpus Christi transfertur à statu suo naturali ad Sacramentalem, atque in usum cibi & potus, longe diversum à statu suo naturali. Nam istud moraliter loquendo idem est, ac si fieret verus cibus; juxta quod idem Salvator, *Joan. c. 6.* affirmabat: *Caro mea vere est cibus: & sanguis meus, vere est potus.* Ita Lugo *disp. 19. de Eucharistia Sect. 5.* & plures alii.

27. Tertio quidam volunt, Christum sacrificari ex eo, quia terminat realiter conversionem, seu transubstantiationem panis, & vini in Corpus & Sanguinem suum, vi consecrationis peractam. Quia enim in Missa offertur panis & vinum, non quomodocunque, sed ut vi consecrationis totaliter convertitur, seu transubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi: hinc actio sacrificativa censetur consistere in hac physica conversione unius in aliud, ad quam etiam spectat Christus Dominus, veluti terminus *ad quem* dictæ conversionis. Et simile quid contingebat olim sub Lege veteri in oblatione thymiamatis, & thuris; ubi in protestationem supremi Dominii DEI, & subjectionis sacrificantis ad ipsum una

una res convertebatur in aliam, videlicet thus, aut thymiama in suavissimum suffitum.

28. Si dicas. Ex hac sententia videtur sequi, solum panem & vinum sacrificari (nam illud proprie sacrificatur, quod realiter immutatur) atqui hoc est falsum, & contra Concilium Trident. *n. 20.* citatum, simulque absurdum, quia alioquin Ecclesia haberet duntaxat Sacrificium inanime, ac vilius, quam habuerunt olim Hebræi, foretque figuratum minus nobile, quam figura; ergo. Resp. negando sequelam, cum sua probatione. Etsi enim illud proprie offerri dicatur, quod destruitur, seu immutatur, quando non fit conversio unius in aliud: nihilominus, si fiat talis conversio, tunc proprie ac principaliter illud offertur, quod per ejusmodi actionem potissimum intenditur. Unde, si principaliter intendatur destructio prioris rei per conversionem in aliam, tunc res conversa erit Hostia; prout accidit in combustione Holocausti, conversi in ignem, ubi non ignis, sed aries v. g. vel bos igne absumptus censetur esse Hostia. Secus autem erit, si tunc principaliter intendatur res illa, in quam fit conversio alterius; quia enim, ut illud incipiat esse, alterum desinit, etiam DEus magis intendit honorari, honoraturque per illam actionem conversivam, ut ponit terminum *ad quem*, quam ut tollit terminum *à quo*: prout & in Lege veteri, dum thymiama vel thus offerebatur, convertendo ipsum in suavissimum suffitum, potius DEO offerebatur, & sacrificabatur ejusmodi suffitus

tus suavissimus, quam thymiama vel thus. Igitur, cum in Sacrificio Missæ Christus, ejusque præsentia prinicipaliter intendatur, consequenter in eo Hostia principalis erit Christus Dominus, non quomodocunque, sed ut contentus sub speciebus consecratis, ac veluti terminus *ad quem* principaliter intentus transubstantiationis, quæ divinitus accidit peracta consecratione. Quamvis eadem actione offeratur simul panis & vinum, secundario tamen & concomitanter, quatenus est terminus *à quo*, & cujus desitio intenditur propter aliud duntaxat, sicque minus principaliter. Lessius *Lib. 2. de Just. & Jure cap. 38. n. 13.* licet postea *lib. 12. de Divinis Perfectionibus cap. 13. n. 95.* amplexus sit primam sententiam *num. 24.* relatam, tanquam faciliorem intellectu; magisque respondentem ordinario sacrificandi modo, qui supponit Hostiam, non producit.

QUÆSTIO III.

Qui sint Offerentes Missæ Sacrificium, & in quo consistat Essentia ipsius?

SUMMARIUM.

29. *Principalis offerens in Missæ Sacrificio est Christus Dominus.*
30. *Et quomodo?*
31. *Sacerdos celebrans est proximus Minister.*

32.

29. CONCL. I. Principalis offerens Missæ Sacrificium est Christus Dominus, quamvis illud offerat Sacerdotum ministerio. Ita omnes Catholici Doctores; & patet tum ex Tridentino *Sess. 22. cap. 2.* ubi docet: *Una eademque est Hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Idem patet ex verbis consecrationis, ubi Sacerdos non nomine proprio, sed in persona Christi loquens, dicit: *Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus.*

30. Cæterum Christus dicitur offerens, & quidem principalis: tum quia Sacerdotium, ipsumque Missæ Sacrificium instituit: tum etiam, quia Sacerdos illud ex Christi ordinatione offert nomine, atque in persona ipsiusmet Domini. Ipse siquidem Sacerdotes constituere dignatus est suos Ministros, & Vicarios, qui nomine, atque in persona sua Patri Cœlesti istud offerrent Sacrificium; uti præ-

ter concordem SS. Patrum doctrinam tenet Concilium Florentinum, & Tridentinum *loc. cit*

31. CONCL. II. Sacerdos celebrans offert Missæ Sacrificium ut proximus Minister; cæteri autem Fideles etiam aliquo modo, minus tamen proprie, dicuntur hoc Sacrificium offerre. Ita communis. Et quidem prima pars patet tum ex cit. Concilio Trid. ubi dicitur: *Idem nunc offerens Sacerdotum ministerio:* tum ex eo, quia Sacerdos est publicus Minister Ecclesiæ, ad hoc Mysterium conficiendum consecratus, verusque Sacrificans; juxta quòd Christus Apostolis, eorumque in Sacerdotio Successoribus præcepit in ultima Cœna, dicens: *Hoc facite, &c.* Quia vero Sacerdos, in persona Christi loquens, hoc conficit Sacramentum, & Sacrificium; hinc Sacerdos non est principalis offerens, sed post Christum, qui est offerens principalis, proximus Minister.

32. Altera pars patet ex Canone Missæ, ubi dicitur: *Memento Domine famulorum famularumque tuarum, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis.* Et infra: *Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed & cunctæ Familiæ tuæ.* Dicuntur autem alii Fideles hoc Sacrificium offerre dupliciter: Primo, ratione quadam generalissima, & solum, quia sunt membra Ecclesiæ, cujus nomine Sacerdos Deo offert Sacrificium istud. Secundo, ratione quadam magis speciali, in quantum scilicet speciali externo concursu ad ejus obla-

oblationem cooperantur, illud vel petendo, aut procurando per donationem ſtipendii, vel faciendo ſub ipſa oblationem ad Altare, aut inſerviendo Sacerdoti cebranti, vel ſaltem per devotam aſſiſtentiam ſeu præſentiam conſentiendo in ipſum.

Additio.

* Quæres hic. An etiam Neo conſecratus Sacerdos cenſeatur verum Miſſæ Sacrificium offerre pro tunc, quando juxta præſcriptum Pontificalis Romani ſub actuali Ordinatione una cum Epiſcopo functiones Miſſæ poſt Offertorium peragit, proferendo cum eodem verba conſecratoria? Reſp. Communiorem quidem Doctorum affirmare; mihi tamen negativa Richardi, Angeli, Cajetani &c. præplacet ſententia, quæ vult, verba conſecratoria in ſimili caſu à Neo-myſta proferri tantum *recitative* in ſignum poteſtatis vi Ordinationis adeptæ in Corpus Chriſti verum; non autem *ſignificative*, ac in Perſona Chriſti, & conſequenter verum pro tunc à Neo-Conſecrato non offerri Sacrificium. Ratio hujus negativæ ſententiæ eſt: partim quia pro eo tempore necdum eſt complete ordinatus Sacerdos; cum deſit adhuc ultima manuum impoſitio, primum facienda poſt Communionem, uti videbitur *Diſt. 12. n. 32.* partim quia ordinarie Epiſcopus in conſecratione Corporis & Sanguinis Chriſti ſingula verba conſecratoria, vel ſaltem ultimas eorum ſyl-

la-

labas solet prius enuntiare, & postea primum subsequitur pronuntiatio Sacerdotum Neo-Consecratorum; & consequenter, dum ultimum verbum essentiale seu ultimam ejus syllabam Formæ consecrationis enuntiat Episcopus, in instanti adest Christus, sicque eadem Hostia non amplius consecratur, si postmodum in enuntiatione subsequitur ultimum verbum Neo-Consecrati Sacerdotis: nam in illo instanti, quo ponuntur essentialiter requisita ad rationem Sacramenti, conficitur Sacramentum, adeoque in præsenti etiam ipsum Sacrificium, uti consideranti patet. Unde finaliter non video, qua conscientia talis Neo-Consecratus pro hoc ipso actu possit accipere stipendium. In praxi autem inter tantam Doctorum varietatem prudenter aget Neo-Consecratus, si intendat hunc actum peragere secundum intentionem Christi, & Ecclesiæ, ac qualemcunque demum fructum, exinde obventurum vel sibimetipsi, vel aliis gratis applicare. De quo videatur Sporer *Part. 2. Theol. Sacrament. cap. 1. num. 40.* & præsens Auctor hic *num. 140. & seqq.* Nunc pergendo ad secundam hujus Quæstionis partem de essentia hujus Sacrificii, sit

33. CONCL. III. Certum est, quod non omnes sacræ actiones, quæ in Missa peraguntur, pertineant ad essentiam Sacrificii; pleræque enim sunt piæ quidem, sed solum accidentales cæremoniæ, ritusque sacri ab Ecclesia instituti *ex Apostolica disciplina, & traditio-*

tione, quo & Majeſtas tanti Sacrificii comendaretur, & mentes Fidelium per hæc viſibilia Religionis, & Pietatis ſigna, ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc Sacrificio latent, contemplationem excitarentur: prout loquitur Concilium Trident. *cit. Seſſ. 22. cap. 5.* Porro in quanam parte Miſſæ conſiſtat eſſentia Sacrificii, quæſtio remanet; pro cujus reſolutione, ſit

34. CONCL. IV. Eſſentia Sacrificii Miſſæ conſiſtit in conſecratione; & quidem probabilius in illa ſola. Ita Herincx *diſp. 8. de Eucharistia quæſt. 3. num. 42* Sannig. *diſt. 5. de Miſſ. quæſt. 4. num. 5.* cum communiori Theologorum contra Bonacinam *diſp. 4. de Eucharistia quæſt. ult. punct. 2. num 1.* dicentem, quod partes eſſentiales Sacrificii Miſſæ ſint conſecratio, oblatio, & ſumptio; & contra nonnullos alios, qui volunt, ſaltem ſumptionem à celebrante peractam ſpectare etiam ad eſſentiam Sacrificii Miſſæ. Ratio Concluſionis eſt: quia Sacrificium Miſſæ offertur, ac perficitur à Sacerdote in Perſona Chriſti, qui eſt principalis offerens, ut *num. 29* dictum eſt; atqui conſecratio, eaque ſola fit à Sacerdote in Perſona Chriſti, ergo ſola conſecratio ſpectat ad eſſentiam ejus. Minor probatur: nam Sacerdos in Perſona Chriſti loquens hoc conficit Sacramentum, ut ait Concilium Florentinum *in Decreto Unionis;* ergo. Hinc

35. Infertur I. Quod Feria ſexta Paraſceves proprie non fiat Sacrificium Miſſæ: quia ibi non

non fit nova Hostiæ consecratio, sed sumitur duntaxat Hostia pridie consecrata.

36. Infertur II. Quod sumptio Hostiæ seu Sacramenti, quæ fit à Sacerdote celebrante, non spectet ad essentiam Sacrificii Missæ, stricte loquendo (hæc enim sumptio non fit in persona Christi, sicuti consecratio) quamvis spectet ad ejus integritatem, & complementum: nam, ut dicitur *c. Relatum. De Consecrat. dist. 2. Quale erit illud sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscitur?*

37. Infertur III. Quod multo minus sumptio Sacramenti, quæ fit ab aliis adstantibus, spectet ad essentiam Sacrificii Missæ; unde Concilium Trident. *Sess. 22. cap. 6. & can. 8.* approbat, & commendat Missas illas, in quibus solus Sacerdos Sacramentaliter communicat.

38. CONCL. V. Ad perfectam rationem Sacrificii novæ Legis requiritur consecratio utriusque speciei; idque ex Christi institutione, qui voluit in illo offerri Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini, prout docet Concilium Trident. *Sess. 22. cap. 1.* Unde Rubricæ Missalis *Tit. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus,* quantum ad propositum, sic habent: *Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa* (quia videlicet sacrificium substantialiter necdum est inchoa-

choatum.) *Si post Consecrationem Corporis tantum ante Consecrationem Sanguinis, vel utroque consecrato id accidit, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco, ubi ille desiit, & in casu necessitatis etiam per non jejunum.* Et merito: nam plus urget præceptum Divinum de substantiali perfectione, atque etiam de integritate Missæ, quam præceptum Ecclesiasticum de non sumendo Eucharistiam, nisi à jejunis.

39. Sunt quidem nonnulli Theologi, quos refert Barbosa *in Collectaneis ad Concilium Trident. Sess. 22. De Sacrificio Missæ cap. 1. n. 26.* qui volunt, posse Papam ex causa urgenti concedere, ut Consecratio Eucharistiæ, & Sacrificium Missæ in una specie fiat. Quia vero Concilium Trident. *loc. cit.* satis indicat, consecrationem utriusque speciei esse de Jure Divino, dum *cit. c. 1.* inter alia sic loquitur: *Christus Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio Successoribus, ut offerrent, præcepit.* Hinc merito de hac quorundam sententia dubitatur, eaque probabilius & communius negatur.

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

De Effectibus Sacrificii Missæ.

SUMMARIUM.

40. *Sacrificium Missæ habet valorem ex opere operato, & ex opere operantis.*
41. *Est Latreuticum, ac Eucharisticum.*
42. *Insuper est Propitiatorium, Satisfactorium, & Impetratorium.*
43. *Missæ Sacrificium; quomodo sit propitiatorium, & peccata mortalia expiet?*
44. *Per se ac immediate non causat gratiam sanctificantem.*
Differentia inter Sacramentum, & Sacrificium.
45. *Missa Sacrificium, quomodo satisfactorium?*
46. *Et quomodo Impetratorium?*
47. *Effectus impetrationis bonorum temporalium an sit infallibilis?*

(c) Concordant dicta Tract. 5. Distinct. 1. num. 57. & 58.

* *De requisitis, ut quis horum effectuum fiat particeps.*

40. ADVERTENDUM cum Scoto *Quodlib.* 20. & communi Theologorum, quod Missæ Sacrificium habeat duplicem vim, atque valorem operandi suos effectus, videlicet ex opere operantis, & ex opere operato. Prior valor promanat ex bonitate ipsius Mi-

Ministri ejusque proprio merito, atque devotione, quacum peragit hoc Sacrificium; prout id ipsum accidit in omnibus aliis piis operibus, utpote quæ valent, seu prosunt ex opere operantis. Alter valor Sacrificii Missæ est ille, qui eidem ex Christi institutione, ejusque meritis, atque independenter à bonitate Ministri competit; juxta quod Conc. Trid. *cit. c. 1.* profitetur dicens: *Et hæc quidem illa munda oblatio est (Malach. 1.) quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest.* Unde sequitur, quod Missæ Sacrificium prosit ex opere operato, seu virtute ipsius Sacrificii, quatenus habet specialem valorem sibi peculiariter ex Christi institutione annexum, & quidem ultra omne meritum operantis, seu procurantis celebrationem Missæ, atque independenter à bonitate Ministri illud offerentis. Hoc prænotato, sit

41. CONCL. I. Sacrificium Missæ inprimis est Latreuticum, atque Eucharisticum. Ita communis; & patet ex Concilio Trid. *Sess. 22. can. 3.* ubi inter alia dicitur, *Missæ Sacrificium esse laudis & gratiarum actionis.* Siquidem Missæ Sacrificium dicitur *Latreuticum*, quatenus instar Holocausti offertur DEO in recognitionem suæ supremæ excellentiæ: ipsum quippe institutum est ad ferendum cultum Latriæ (qua ratione *Latreuticum* appellatur) soli DEO debitum. Verum, quatenus offertur in gratiarum actionem pro omnibus receptis beneficiis, præsertim Redemptionis no-

nostræ, hac ratione Sacrificium Missæ vocatur *Eucharisticum*: *Eucharistia* enim latine sonat *bona gratia*, sive *gratiarum actio*.

42. CONCL. II. Insuper Sacrificium Missæ est Propitiatorium, Satisfactorium, & Impetratorium: ac proinde præterquam, quod sit Sacrificium laudis & gratiarum actionis) triplicem habet effectum, propitiationem videlicet, seu expiationem peccatorum quoad culpam, satisfactionem pro pœnis remanentibus ex peccatis quoad culpam jam dimissis, & impetrationem diversorum beneficiorum. Ita omnes Catholici; & habetur novissime definitum in Concilio Trident. *Sess.* 22. *can.* 3. his verbis: *Si quis dixerit, Missæ Sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam Commemorationem sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiatorium: neque pro vivis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere: anathema sit.* Id ipsum fusius declarat citatum Concilium *cap.* 2.

43. CONCL. III. Missæ Sacrificium vere quidem est *Propitiatorium*, in quantum virtute ejusdem Deus nobis fit placatus, & propitius; id est, movetur ad deponendam justissimam iram suam & indignationem, quam ob nostra peccata concepit in ordine ad neganda uberiora gratiæ auxilia, quibus pœnitentiam agere, atque in ejus amicitiam redire, & peccatorum remissionem acquirere valeamus: nihilominus effectum expiationis pec-

peccatorum Mortalium quoad culpam non causat immediate, sed duntaxat mediate, ac dispositive, impetrando videlicet specialia gratiæ auxilia, quibus homo disponitur, atque excitatur ad agendam veram de peccatis pœnitentiam, mediante qua per infusionem gratiæ sanctificantis immediate remittuntur peccata. Ita communis Theologorum; & patet ex verbis Concilii Trid. *Sess. 22. cap. 2.* ubi explicans modum, quo hoc Sacrificium nobis peccata remittit sic loquitur: *Hujus quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata, etiam ingentia, dimittit.* Quibus verbis aperte docet, Sacrificium istud non remittere peccata mortalia immediate, prout faciunt Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ, sed tantum mediate, impetrando nimirum à Deo gratias actuales prævenientes, quibus peccatores excitentur ad agendam veram pœnitentiam, sicque ad consequendam peccatorum remissionem virtute perfectæ Contritionis, vel Attritionis cum Sacramento.

44. Et conformiter dictis infertur, quod Missæ Sacrificium per se, & immediate non causet gratiam primam sanctificantem (alioquin enim immediate deleret peccata mortalia) neque augmentum ipsius: quia nemo recipit augmentum gratiæ habitualis, seu sanctificantis, nisi vel per proprium meritum, vel per dignam receptionem Sacramenti. Et hoc ipsum suadet differentia in-

ter Sacramentum, & Sacrificium: nam Sacramentum est primario & principaliter institutum ad nostram sanctificationem: Sacrificium vero immediate refertur ad cultum Dei, & protestandam supremam ejus excellentiam, & secundario solum, ac veluti per quamdam redundantiam ad nostram utilitatem.

45. CONCL. IV. Quod attinet alterum effectum ipsius, Missae Sacrificium dicitur esse *Satisfactorium*, & quidem tam respectu vivorum, quam respectu animarum in Purgatorio existentium, in quantum ex opere operato virtute ipsius aliqua poena, peccatis quoad culpam jam deletis correspondens, remittitur illis, pro quibus hoc Sacrificium applicatur. Unde Concilium Trid. *loc. cit.* ait: *Quare non solum pro Fidelium vivorum peccatis, poenis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, rite juxta Apostolorum traditionem offertur.* Et infra *Sess. 25. in Decreto de Purgatorio*, docet: *Animas in Purgatorio detentas fidelium Suffragiis, potissimum vero acceptabili Altaris Sacrificio juvari.* Et hic effectus satisfactionis infallibiliter confertur virtute Sacrificii Missae, dummodo is, pro quo Missa offertur, sit capax ejusdem, id est, indigeat aliqua satisfactione, nec ponat obicem peccati mortalis, de quo in Additione; neque sit actualiter in statu damnationis.

46. CONCL. V. Tandem Missæ Sacrificium est *Impetratorium*, in quantum habet virtutem impetrandi à Deo diversa bona, tum spiritualia tum etiam temporalia, quatenus ad spiritualia conducunt. Ita omnes Catholici; & patet ex perpetuo sensu, atque traditione Ecclesiæ, ipsoque Concilio Tridentino proxime allegato. Additur vero notanter, *bona temporalia, quatenus ad spiritualia conducunt*. Quia effectus Sacrificii incruenti Missæ nituntur meritis Sacrificii cruenti à Christo in Ara Crucis oblati: atqui Christus non promeruit nobis in Cruce bona temporalia, nisi quatenus conducunt ad spiritualia; nam bona temporalia secundum se præcise spectata non sunt bona, imo sæpe sæpius homini mala & nociva.

47. Et hinc fit, quod effectus iste Sacrificii Missæ, nimirum impetratio bonorum temporalium, non infallibiliter habeatur, ut experientia constat: neque illico omnia nobis conceduntur, pro quorum impetratione leguntur Missæ; siquidem hujusmodi bona temporalia non semper conducerent ad bonum spirituale, & salutem animæ. Interim tamen credibile est, semper aliquid obtineri à Deo, neque Sacrificium in vanum offerri, etiamsi non statim obtineatur illud in specie bonum temporale, pro quo obtinendo Missa offertur: potest enim Deus, atque pro summa in nos pietate solet, vel ejus concessionem in tempus opportunius, nobisque salutarius differre, vel loco illius, quod petimus,

 aliud

nobis elargiri longe conducibilius ad salutem animæ nostræ: ad hoc quippe concedendum videtur ipsum compellere sua infinita Liberalitas, Bonitas, atque Misericordia. (c)

Additio.

* Quæres. Quidnam requiratur, ut ille, pro quo SS. Missæ Sacrificium offertur, fiat particeps horum effectuum? Respondeo *Primo.* Ante omnia requiritur, ut pro tali celebrans applicet hos effectus: is enim solus in sua ordinatione accipit potestatem applicandi, seu offerendi. *Secundo.* Quoad effectum propitiatorium non desideratur ex parte illius, pro quo applicatur, seu offertur, status gratiæ sanctificantis; cum hic effectus etiam communicetur gravibus peccatoribus gratia sanctificante privatis, obtinendo exinde adeptionem auxilii Divini excitantis ad agendam pœnitentiam. *Tertio.* Quoad effectum impetratorium dictus status gratiæ, etsi sit de meliori esse, simpliciter tamen pariformiter non exigitur ob eandem rationem, modo cæteroquin beneficia, quæ petuntur, sint honesta, & ad æternam salutem aliquo modo conducentia. *Quarto.* Bene vero dictus status gratiæ ex parte illius, pro quo Missa legitur, requiritur quoad effectum satisfactorium saltem respectu illorum gravium peccatorum, quæ quoad culpam necdum sunt remissa: etenim virtute hujus effectus juxta communem DD. ac con-

conformiter jam dictis Concluſ. IV. remittuntur ſolæ pœnæ pro peccatis quoad culpam jam à Deo condonatis adhuc debitæ; ergo neceſſario præſupponunt condonationem culpæ mortalis, ſicque ſtatum gratiæ.

QUÆSITO V.

Quantus ſit valor Sacrificii Miſſæ?

SUMMARIUM.

48. *Valor Miſſæ ad placandum, ſatisfaciendum, ac impetrandum non eſt infinitus;*

49. *Non obſtante infinitate meritorum Chriſti.*

50. *Cur hæc per Miſſam finito duntaxat modo applicentur?*

51. *Miſſa pro pluribus oblata minus prodeſt ſingulis.*

52. *Quid de pluribus inſervientibus, aut aſtantibus?*

53. *Sacerdos pluribus ſtipendiis non ſatisfacit, ſi unicam Miſſam celebret.*

54. *Ne quidem applicando uni fructum ſatisfactorium, & alteri impetratorium.*

55. *Aut partem fructus ejus ſpecialiſſimam.*

* *Quid circa diviſionem fructuum ſit ſentiendum, ſi celebrans non obligetur vi ſtipendii ex titulo juſtitiæ, ſed præciſe ex liberalitate, vel ex voto, aut Ordinatione Superiorum?*

56. *Fidelibus plus prodest, si Missas curent sibi celebrari in vita, quam post mortem.*

57. *In Missa duo sunt consideranda.*

58. *Missa mali Sacerdotis tantum valet, quantum boni, quoad substantialia.*

Et quoad fructum ejus ex opere operato.

59. *Imo & quoad Orationes dictas nomine Ecclesiæ.*

60. *Secus quoad Orationes, prout à celebrante procedunt.*

48. CONCL. I. Valor, quem habet Missæ Sacrificium ex opere operato sive ad placandum nobis DEUM, sive ad satisfaciendum, sive ad impetrandum, non est infinitus, sed finitus; non obstante infinitate satisfactionis, ac meritorum Christi, in quibus totus Missæ valor radicatur, & fundatur. Ita D. Bonaventura *4. dist. 45. art. 3.* Scotus *Quodlib. 20.* cum suis & aliis communiter, paucis exceptis. Conclusio hæc potissimum suadetur ex communi sensu Ecclesiæ: nam si idem numero Sacrificium foret infiniti valoris, tunc frustra speciales numero Missæ legerentur pro specialibus hominum necessitatibus; imo unica Missa, utpote infiniti valoris, sufficeret ad exhauriendum totum Purgatorium, simulque posset quis per unius Missæ celebrationem satisfacere pro centum stipendiis à diversis hominibus datis: hæc autem omnia sunt absurda, & contra perpetuam praxin, ac sensum Ecclesiæ; ergo

ergo dicendum, quod Missæ Sacrificium à nobis oblatum non sit infiniti valoris.

49. Additur in Conclusione, *non obstante infinitate meritorum Christi.* Quia valor ille, quem habet Missa ex opere operato, fundatur, ac desumitur ex Sacrificio cruento in Ara Crucis oblato per Christum, ac meritis ejus, quæ sunt infinita, ac sufficientia pro redemptione infinitorum hominum, vel etiam mundorum, si darentur: quamvis hæc infinita merita Christi per incruentum Missæ Sacrificium finito, ac limitato duntaxat modo juxta ordinatissimam Dei voluntatem nobis applicentur. Et hac de causa Barth. Gavantus *Part. 2. Commentar. in Rubricas tit. 8. num. 3.* valorem Missæ ait esse infinitum in radice, quatenus nempe radicatur in meritis Christi, quæ sunt infinita, sed ad impetrandum & ad alios suos effectus, finitum in terminis, quia finite de eo omnes participant.

50. Cæterum ratio, cur per Missæ Sacrificium merita Christi finito duntaxat modo nobis applicentur, alia non est, nisi voluntas, ac institutio Christi Domini, veri Dei & hominis, qui per hoc incruentum Missæ Sacrificium modo duntaxat finito voluit nobis applicare merita suæ Dominicæ Passionis, atque satisfactiones præstitas in Sacrificio illo cruento, quod ipsemet obtulit in Ara Crucis, se ipsum offerendo Patri suo Cœlesti pro redemptione totius generis humani.

52. CONCL. II. Idem numero Sacrificium Missæ pro pluribus simul oblatum minus

prodest singulis, ac si paucioribus, vel uni tantum applicaretur. Conclusio hæc sequitur ex præcedenti: quia valor ille finitus, qui ex opere operato correspondet Missæ, dividitur tunc in illos plures homines, pro quibus simul offertur, qui cæteroquin totus uni obveniret, si Missa pro uno solo applicaretur.

52. Dicitur, *Sacrificium Missæ pro pluribus simul oblatum.* Nam, si loquamur de Missæ Sacrificio, quatenus à pluribus offertur, nempe à pluribus Missæ inservientibus, vel devote assistentibus (qui etiam suo modo dicuntur Missam offerre juxta dicta *num. 31. & 32.*) non minorem fructum exinde singuli referunt, quam si ipsi soli essent. Ratio est: quia ejusmodi oblationes privatæ sunt distinctæ, ideoque eis distincti, ac proprii effectus correspondent, juxta propriam singulorum devotionem & capacitatem: & hoc ipsum suadet communis sensus Fidelium. Layman. *Lib. 5. tract. 5. cap. 1. num. 11.* & alii.

53. CONCL. III. Sacerdos, qui pluribus sive ob acceptum stipendium, sive ob aliam causam est obligatus ad celebrandum, non satisfacit unicum Sacrificium Missæ pro omnibus offerendo. Ita defacto tenendum pro certo, ob Decretum Urbani VIII. *De celebratione Missarum*, quod incipit: *Cum sæpe contingat* (habeturque Tom. 4. Bullarii Romani *Constit. 45. dicti Pont.*) ubi §. 2. *sub obtestatione Divini Judicii mandat, ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præ-*

præscriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur. Concordat Decretum Alexandri VII. inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 10. damnantis: *Non est contra justitiam, pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.* Proinde

54. Infertur I. Sacerdotem non posse pro una Missa duplex stipendium accipere, applicando uni fructum satisfactorium, & alteri fructum impetratorium; dum v. g. unus petit celebrari Missam pro defunctis, alter pro infirmo. Nam, qui dat stipendium pro celebratione Missæ, censetur velle fructus omnes ipsius, quantum est capax.

55. Infertur II. Non posse Sacerdotem licite pro una Missa duplex stipendium accipere, applicando uni petentium partem illam fructus, quæ ipsi sacrificanti competit. Siquidem hoc non modo sequitur ex dictis, sed rursum opposita sententia ab Alexandro VII. damnata est, dum is inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 8. rejecit: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.* Hæc, inquam, Propositio est damnata.

Additio.

* Cæterum dicta in Conclusione III. & subsequenti *n. 54.* de divisione fructuum Missæ Sacrificii (quod nimirum *propitiatorium, impetratorium,* & *satisfactorium,* vel etiam *Eucharisticum* ab invicem Sacerdoti dividere non liceat) semper intelligi debent, si celebrans pro talibus Missis accipit stipendium, sicque ex justitia pro dante stipendium tenetur applicare totum fructum medium, seu specialem. Quod si vero celebrans pluribus promiserit Missas ex mera liberalitate, & hi easdem petant ad diversos fines expressos: e. g. *unus* pro conversione peccatorum; *alter* pro peccatis suis, vel alicujus defuncti (intellige, ut pœnæ alias ob peccata luendæ deleantur) *tertius* in honorem S. Antonii pro certo beneficio impetrando; & demum *quartus* in gratiarum actionem propter certum beneficium à Deo impetratum: in simili casu (dummodo nullus ex his ipsis, quibus donantur Missæ, obligetur titulo stipendii curare, ut hæ legantur) sufficeret, si *pro primo* fructus propitiatorius, *pro secundo* satisfactorius, *pro tertio* impetratorius, & demum *pro quarto* Eucharisticus applicarentur, uti cum Gobat, & Tamburino notat Sporer *Part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 4. sect. 4. n. 296.* Ratio est; quia liberalis promissio ita est interpretanda, ut promittenti quam minime sit onerosa, uti colligitur ex *Leg. Quidquid adstringendæ, 99. ff. De Verb. obl.* Idem sentiendum putat Sporer *loc. cit. n. 297. & n. 298.* si ex voto præcise ad certum finem

Deo

Deo aliquam Missam promisisti, vel si ex aliquo statuto, vel ordinatione tantum Superioris ad certum finem specificatum obligaris legere Missam. Secus haud dubie dicendum, si Superior tibi legendas imponeret Missas illas, ob quas ille recepit stipendium, vel si declararet, quod reliquos fructus, ad particularem finem non deservientes, velit applicari in bonum Religionis seu Provinciæ modo meliori, quo fieri potest.

56. Quæres. Utrum Fideles majora sibi beneficia, fructumque uberiorem comparent, si Missas sibi curent celebrari in vita quam post mortem? Resp. affirmative, ut notat Barbosa *in Collectaneis ad Concil. Trid. Sess. 22. cap. 2. n. 11.* citans Fraxinellum, & Homobonum de Bonis. Ratio est: quia Missæ pro aliquo dictæ post mortem solum sunt satisfactoriæ pro pœnis in Purgatorio adhuc luendis: at in vita pro aliquo celebratæ non solum satisfactoriæ sunt, sed etiam propitiatoriæ, atque impetratoriæ, sicque juvant in vita & post mortem. Accedit illud D. Gregorii *lib. 4. Dialog. cap. 58. Tutior est via, ut bonum, quod quisque post mortem sperat agi per alios, ipse, dum vivit, per se exequatur: beatius quippe est liberum exire, quam post vincula libertatem quærere.*

57. Quæres ulterius. Utrum Missa mali Sacerdotis tantum valeat, quantum boni? Ubi notandum cum D. Thoma *part. 3. quæst. 82. art. 6.* D. Bonaventura *4. dist. 13. art. 1. quæst. 4.* & communi Doctorum, quod in Missa duo debeant considerari, scilicet ipsum Sacramen-

mentum seu Sacrificium, quod est principale, & Orationes, quæ in Missa pro vivis atque defunctis fiunt; idque sive in persona totius Ecclesiæ, cujus Sacerdos est publicus Minister, sive in Persona Sacerdotis, ac prout secundum propriam ejus devotionem spectantur. Hoc prænotato.

58. Resp. I. Certum est, quod Missa mali Sacerdotis quoad substantialia, sive quantum ad Sacramentum, atque Sacrificium, non minus valeat, quam Missa boni Sacerdotis. Ratio est: quia utrobique idem conficitur Sacramentum, atque Sacrificium; & quidem nomine, atque in Persona Christi Domini, qui est principalis Offerens, simulque Hostia. Unde D. Augustinus relatus *can. Utrum 72. De Consecr. dist. 2.* inquit: *In Mysterio Corporis Christi nihil à bono majus, nihil à malo minus perficitur Sacerdote.* Et hoc ipsum etiam est intelligendum de fructu præcipuo Sacrificii Missæ, qui provenit ex opere operato, & quatenus illud offertur in Persona Christi: sic enim nihil omnino pendet à dispositione, & bonitate Ministri, juxta dicta *n. 40.*

59. Resp. II. Quatenus Sacerdos offert Missam, oratque nomine Ecclesiæ, non minuitur fructus impetrationis ob malam dispositionem Ministri celebrantis: quia etiam in peccatoribus manet ministerium, inquit Doctor Angelicus. Unde, quantum ad hoc, non solum est fructuosa Oratio Sacerdotis peccatoris Missam celebrantis, sed etiam

omnes

omnes aliæ ejus Orationes, quas facit in Horis Canonicis, aliisque Ecclesiasticis Officiis, in quibus gerit personam Ecclesiæ. Excipe, nisi Minister sit excommunicatus non toleratus; quia per hunc non vult Ecclesia ad DEUM preces offerri, & consequenter nullam habent efficaciam, quatenus fiunt nomine Ecclesiæ.

60. Resp. III. Orationes privatæ Sacerdotis mali, seu in statu peccati mortalis celebrantis non sunt fructuosæ, ne quidem secundum vim impetrandi pro aliis: ac proinde quoad circum adjacentia, sive annexa, hoc est, quoad Orationes, prout à celebrante procedunt, plus prodest Missa boni, quam mali Sacerdotis. Ratio est: quia Sacerdos malus celebrando de novo peccat mortaliter, unde, prout celebratio Missæ ab ipso procedit, potius meretur vindictam, quam misericordiam. Huc quadrat dictum illud cæci nati, atque à Christo illuminati, de quo *Joan. 9. Scimus, quia peccatores DEus non audit: sed si quis DEI cultor est, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit.*

QUÆSTIO VI.

Pro quibus possit offerri Sacrificium Missæ?

SUMMARIUM.

61. *Missa potest offerri pro vivis, atque defunctis, non vero pro damnatis.*

62. *Nequit offerri pro Sanctis.*

* *Vel pro infantibus, si moriantur ante usum rationis.*

63. *Licite offertur pro Fidelibus non excommunicatis, etiam peccatoribus.*

64. *Secus de excommunicatis vitandis.*

65. *Quid de excommunicatis toleratis?*

(d) Videantur dict. Tr. 13. Dist. 2. num. 26.

* *Quid de nostris Hæreticis Missam petentibus?*

66. *Potest offerri pro conversione Infidelium,*

67. *Sive indirecte, non autem directe pro Infidelibus &c.*

68. *Et cur non directe?*

(e) Ut dictum Tract. 13. Dist. 1. n. 17.

61. CONCL. I. Missæ Sacrificium potest offerri tum pro vivis, tum pro defunctis in Christo, nondum plene purgatis: neutiquam vero pro damnatis. Ita communis. Et quidem prima pars constat ex dictis *num. 42. & 45.* Altera pars habetur *cap. Pro obeuntibus 13. quæst. 2.* ac ratio est: quia damnatorum desparata est redemptio. Et hoc intelligendum cum Glossa ibidem communiter recepta, quando evidens est, aliquem decessisse in peccato mortali; utputa cum quis se ipsum suspendit, præcipitat, vel alio modo occidit *arg. cap. Placuit. 23. q. 5.* nam secus est dicendum, si de hoc sit dubium; quia tunc oportet meliora de proximo sperare.

62.

62. CONCL. II. Etſi Deo in honorem Sanctorum rite offeratur Miſſæ Sacrificium juxta dicta *n. 8.* nequit tamen illud offerri pro Sanctis. Ita habetur deciſum *c. Cum Marthæ §. Tertio loco. De celebrat. Miſſarum*, addita hac duplici ratione: tum quia *injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre*: tum quia Sancti in Cœlis, *orationibus noſtris non indigent, pro eo; quod, cum ſint perfecte beati, omnia eis ad vota ſuccedunt.*

Additio.

*Quod autem dictum eſt de Sanctis, valet de omnibus poſt Baptiſmum ante adeptum uſum rationis defunctis, qui re ipſa ſunt Sancti in cœlo. Hinc juxta Paſqualigum apud la Croix *lib. 6. part. 2. n. 3.* graviter peccaret, qui pro tali legeret Miſſam *de Requiem*: tum quia graviter læderet præſcriptum Ritum Eccleſiæ, volentis, ut in ſimili caſu in funere infantium potius legatur de Angelis, vel teſte la Croix de Gratiarum actione: tum quia Sacerdos per celebrationem de Requiem re ipſa oſtenderet, ſe non bene ſentire de efficacia Baptiſmi, perfectiſſime tales parvulos mundantis, ut non egeant ullo fructu propitiatorio, ſatisfactorio, vel cœleſtis gloriæ, quam tales parvuli poſt mortem ſtatim poſſident, impetratorio.*

63. CONCL. III. Certum quidem eſt, Miſſæ Sacrificium licite offerri pro Fidelibus non excommunicatis, etiam peccatoribus; illud tamen exiſtentibus in peccato mortali

Dd non

non prodest quoad effectum satisfactorium, sed solum, quatenus Sacrificium hoc est propitiatorium, (modo *n. 43.* explicato) & impetratorium. Ratio est: quia Fideles in peccato mortali existentes sunt quidem capaces utriusque posterioris effectus, non vero effectus satisfactionis; seu remissionis pœnæ temporalis; cum ponant obicem peccati mortalis.

64. CONCL. IV. Pro excommunicatis vitandis, seu non toleratis nequit licite offerri Sacrificium Missæ, & peccat graviter Sacerdos, directe pro ipsis celebrans. Ratio est: quia Missæ Sacrificium offertur non solum in persona Christi, sed etiam nomine Ecclesiæ: atqui Ecclesia prohibet, ne suo nomine, & publico ministerio Ecclesiastico pro excommunicatis oretur, aut Missa celebretur, donec fuerint absoluti: ut habetur *c. A nobis 28.* & *c. Sacris. De Sent. excommun.* ergo.

65. Additur notantur, *pro excommunicatis non toleratis.* Nam non pauci Doctores cum Sanchez, Fagundez, Hurtado, & Pasqualigo volunt, post Concilium Constantiense, atque Extravag. Martini V. *Ad evitanda.* pro excommunicatis toleratis, seu non vitandis licite posse offerri Sacrificium Missæ: utpote quibus defacto licite communicamus in aliis Officiis Divinis, imo & pro ipsis præsentibus publice precamur in Choro, dicendo: *Misereatur vestri, Dominus vobiscum &c.* prout argumentatur Herincx *disp. 8. de Miss. n. 64.* citans Navarrum, Sa, Lugonem, & alios passim.

Ve-

Verum, quamvis id licite fiat, ſimulque tale Sacrificium prodeſſe valeat excommunicatis toleratis, quatenus offertur in perſona Chriſti, non tamen ipſis proderit, quatenus offertur in perſona Eccleſiæ; cum Pontifex in præfata Bulla expreſſe proteſtetur, quod *per hoc non intendat, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet ſuffragari.* (d)

Additio.

*Dices. Si Acatholicus petat aliquam Miſſam v. g. in honorem S. Antonii ad impetrandam ejusdem interceſſione certam gratiam temporalem, & propterea offerat ſtipendium, prout in his partibus Septentrionalibus non raro contingit, poteſt illud licite recipi, teſte Paſqualigo; ergo etiam poterit licite offerri pro Excommunicatis toleratis Miſſæ Sacrificium. Reſpondeo ad hanc objectionem, tales recipere ſtipendium, & exinde offerre Sacrificium pro petentibus Acatholicis vel exinde; quia per principia reflexa amplectuntur alteram contrariam multorum ſententiam; vel quia ſe reſolvunt, talem obligationem Sacrificii non ſolum prodeſſe aliis, pro quibus legitur, ſed etiam celebrantibus, utpote propterea NB. ſtipendium recipientibus, ſicque ſimilem caſum non contineri ſub prohibitione Martini V. nolentis, per tolerationem talium Excommunicatorum NB. præciſe ipſos Excommunicatos in aliquo relevare. Videantur Kazenberger *de Cenſuris cap. 3. ſect. 2 n. 3.* *

66. CONCL. V. Pro Infidelibus non baptizatis potest offerri Missae Sacrificium per modum deprecationis, ut ad veram Fidem convertantur. Ita Bonacina *dist. 4. De Eucharistia quæst. ult. punct. 5. n. 4.* Herincx *n. 59.* Sannig. *qu. 7. n. 15.* & alii. Ratio est: quia juxta Concilium Trid. *n. 42. & 45.* relatum potest Missa offerri *pro peccatis, & aliis necessitatibus:* atqui infidelitas est peccatum, & necessitas maxima. Accedit; quod Sacrificium incruentum Missæ imitetur cruentum, olim à Christo in Ara Crucis oblatum; quod etiam non baptizatis profuit ad salutem animæ. Quinimo *cap. Apostolicam. De Presbytero non baptiz.* jubet Pontifex, quod Missæ Sacrificium offeratur pro Presbytero non baptizato, qui in confessione nominis Christi decessit.

67. Cæterum Mastrius *disp. 19. Theol. Moral. n. 62.* alia ratione hoc declarat, & citans communiorem, & probabiliorem Doctorum ait, posse quidem pro Paganis & infidelibus (imo & Excommunicatis) Sacrificium Missæ indirecte offerri, non autem directe. Et quidem prior pars suadetur ex eo, quod defacto sic fiat, quoties Missæ Sacrificium Deo offertur pro incremento & exaltatione Sanctæ Matris Ecclesiæ, vel tollendo ab ea schismate, aut hæresum extirpatione: nam, quia hæc vel maxime fiunt per conversionem Indefilium, atque resipiscentiam Hæreticorum, Schismaticorum, aliorumque excommunicatorum, celebrando Missam juxta dictam intentionem, pro his pariter indirecte oratur, & celebratur.

68. Altera pars probatur ex eo: quia Pagani, & Infideles necdum sunt effecti membra Christi per Baptismum in re, vel saltem in voto susceptum: atqui Sacrificium Missæ non potest directe applicari, nisi pro membris Christi: quia, ut inquit D. Augustinus *lib. 1. De anima & ejus orig. cap. 9.* relatus à D. Thoma *3. part. qu. 79. art. 7. ad 2. Quis offerat Corpus Christi, nisi pro eis, qui membra sunt Christi?* Idem desumitur ex ipsa praxi, & consuetudine Ecclesiæ, quæ quidem summo affectu, veluti pia Mater, Paganorum, aliorumque enumeratorum conversionem, & salutem exoptat; nullam tamen pro ipsorum conversione Missam ordinavit (bene tamen pro tollendo schismate, vel contra Paganos) neque preces aliquas pro eis dicendas instituit; dempto solo die Parasceves, quo propter speciale mysterium, & quia Christus JESUS eadem die pro suis persecutoribus in Cruce orare dignatus est, etiam Ecclesia pro Hæreticis & Schismaticis, Judæis & Paganis publice precatur. (e)

QUÆSTIO VII.

De Applicatione Missæ.

SUMMARIUM.

69. *Missa tripliciter prodest, specialissime, generalissime, & specialiter.*

70. *Missa specialiter prodest iis, quibus applicatur à celebrante.*

69. ADVERTENDUM cum Scoto *Quodlib.* 20. & aliis, Sanctissimum Missæ Sacrificium (idem servata proportione dicendum de Orationibus Fidelium, aliisque Justorum meritis, de quibus ex professo Doctor Subtilis *ibidem §. De primo,* hoc declarat) tripliciter valere, seu prodesse; nimirum specialissime, generalissime, ac modo quodam medio seu specialiter. *Specialissime* prodest solum ipsi celebranti Missam, seu alium actum Religionis, vel alterum bonum opus peragenti, ac in statu

tu gratiæ existenti, & hoc modo non videtur, id posse recta, seu ordinata voluntate alteri applicari; quia quilibet tenetur magis seipsum diligere, quam proximum. *Generalissime* prodest toti Ecclesiæ; neque enim celebrans, seu sacrificans tanquam Minister publicus nomine totius Ecclesiæ, vel ejusdem nomine orans debet aliquem de Ecclesia excludere, sed ex intentione saltem habituali omnes includere; uti patet ex Oratione Dominica, in qua singuli ex Christi intentione orantes dicimus: *Et ne nos inducas in tentationem &c.* non vero, *& ne me inducas in tentationem.* Et de hoc fructu generalissimo videtur David loqui *Psalm 118.* dicens: *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.* Item de hoc ipso fructu loqui videtur Concilium Trident. quando *Sess. 22. De Sacrificio Miss. cap. 6.* inquit, dictum Sacrificium *à publico Ecclesiæ Ministro non pro se tantum, sed pro omnibus Fidelibus, qui ad Corpus Christi pertinent, celebrari.* Tertio tandem modo, seu *specialiter* prodest Missæ Sacrificium, vel aliud pium opus illi, cui specialiter per celebrantem, vel orantem applicatur v. g. animabus in purgatorio, vel danti stipendium pro celebratione Missæ: & hic solus fructus, nempe specialis, applicatur pro eo, pro quo offertur Missæ Sacrificium.

70. CONCL. I. Sacrificium Missæ specialiter prodest iis, pro quibus offertur: attamen ad hoc, ut Sacrificium habeat suum effectum ex opere operato pro iis, pro quibus offertur,

tur, necessaria est propria applicatio Sacerdotis celebrantis. Ita Herincx *part. 4. disp. 8. de Missa quaest. 7.* Sannig. *dist. 5. quaest. 6* & alii. Ratio est: quia in hoc tremendo Missae Sacrificio Sacerdos celebrans, & quidem solus sustinet personam Christi; ergo sicut à solo Sacerdote celebrante in persona Christi Sacrificium pro aliis offertur, sic etiam ab eo solo fructus ejusdem applicatur. Idem desumitur ex forma Ordinationis cujuslibet Sacerdotis, qua eidem dicitur: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium &c. pro vivis & defunctis:* & consequenter ab ipso pendet applicatio fructus ejus.

71. Infertur proinde I. Sacrificium Missae nemini applicatum quoad fructum suum specialem nemini profuturum ex opere operato; sed fructum ipsius in thesauro Ecclesiae remansurum. Intellige, si Sacerdos eundem ex certa scientia nolit neque sibi, neque alteri applicare. Si vero hoc accidat ex inadvertentia, videtur ex parte celebrantis adesse tacita, & habitualis intentio applicandi sibi, aut certe aliis, pro quibus tenetur; qualis intentio habitualis jam sufficeret, juxta dicenda *n. 73.*

72. Infertur II. Etsi Sacerdos ex voto, Justitia, Charitate, vel Obedientia obligetur, Missam applicare certis Personis, valide tamen eundem posse Missam applicare aliis (etsi illicite) quantumvis intentio, & applicatio Superiorum, vel Ecclesiae sit in contrarium. Ita Herincx *loc. cit. num. 80.* Layman. *cap. 2. n. 11.*

San-

Sannig. *n.* 11. & alii communiter, contra Fraxinellum, qui, ut refert Gavantus *tom.* 1. *Comment. in Rubricas part.* 3. *tit.* 12. *num.* 18. docebat, Prælatum Regularem posse irritare intentionem subditorum in celebratione Missæ, si hanc contra suam intentionem applicarent, ita ut valeat applicatio Prælati, & non subditi. Sed communis sententia ex eo probatur: quia applicatio Missæ est actus potestatis Ordinis, quæ non dependet ex potestate Superioris Regularis. Unde, quamvis subditus peccet agendo contra obedientiam suo Prælato debitam, ejus tamen applicatio non potest irritari per Prælatum: sicut à simili nequeunt irritari alia, quæ sunt annexa Ordini Sacerdotali, uti patet in intentione conficiendi Sacramenta.

73. CONCL. II. Applicatio Sacrificii Missæ non necessario debet esse actualis, aut virtualis, sed sufficit habitualis; id est, actualis quondam habita, & nondum retractata. Ita communiter Doctores, paucis exceptis. Ratio est: quia per actualem intentionem olim habitam, ac necdum ratractatam Sacerdos jam donavit alteri fructum Sacrificii sui; qui proinde eidem, utpote vi donationis jam debitus, obveniet, supposito, quod sequatur Sacrificium, neque revocetur applicatio.

Additio.

*Et hinc valet applicatio Missæ, quam promisisti Paulo, quod velis in ejusdem Natali cras (vel pone etiam longiorem terminum)

incidente pro ipso Missam legere, etsi ipso die Natali non renoves intentionem, dum celebras.

Nec dicas: Ut valide sacrifices, non sufficit dicta intentio habitualis, sed potius requiritur juxta dicta *dist. 1. Tractatus hujus qu. 3.* actualis, vel virtualis; ergo etiam non sufficit hæc habitualis, ut Sacrificium illud alteri valide applices. Resp. enim negando consequentiam, & paritatem: in priori enim casu sacrificans, seu celebrans habet se per modum agentis, uti loco citato insinuatum jam est, in posteriore autem per modum donantis. Ad valorem autem donationis alicujus sufficit voluntas actualis aliquando habita, & nondum retractata, seu habitualiter adhuc, etsi non actualiter, vel virtualiter perseverans. *

74. CONCL. III. Applicatio Missæ debet fieri, antequam Sacrificium sit perfectum, ac proinde ante consecrationem, utpote in qua Sacrificium Missæ essentialiter consistit. Imo debet Sacerdos, præsertim quando accepto stipendio pro aliis celebrat, formare intentionem ante initium Missæ, ut etiam fructus precum, nomine Ecclesiæ peractarum, obveniat illis, pro quibus celebrat.

75. CONCL. IV. Illicitum est, quod Sacerdos, qui de facto non habet stipendium pro Sacro faciendo, celebret cum reservatione suæ applicationis, applicaturus ei, qui dato stipendio proxime Sacrum fieri postulabit. Ita communis. Ratio est: quia fructus Sacrificii non potest suspendi à Sacerdote, in cujus

jus potestate non aliter est Sacrificii effectus, quam ipsum Sacrificium.

76. Et ob eandem rationem neque licitum est, per modum anticipatæ solutionis ex nunc applicare fructum Sacrificii iis, qui postea primo petent, aut celebrare ad eorum futuram intentionem, quam DEUS jam novit. Quinimo hæc praxis nonnullorum, tanquam periculosa, scandalosa, ac antiquissimæ Ecclesiæ consuetudini contraria, reprobata est à Congregatione Cardinalium 1605. ut refert Barbosa *Part. 2. de Offic. & Potest. Episc. allegat. 24. num. 12.*

Additio I.

* CONCL. V. Si quis accipiat decem stipendia à decem hominibus, vel ab unico quidem, sed ad decem distinctos fines, Bonacina, Diana, & Aversa defendunt, satis esse, si primas decem Missas legendas pro his conjunctim, & in confuso applicet, relinquendo cæteroquin, postquam homines jam semel Missam aliquam ad certam intentionem actualiter petierunt, DEO determinationem in individuo quoad quamlibet Missam particularem, seu potius suam applicationem regulando juxta beneplacitum DEI quoad determinationem in individuo illorum decem hominum, vel quoad quemlibet finem in specie: si enim valet (prout valere tenet communis teste la Croix *lib. 7. part. 2. n. 221.*) applicatio facta *pro eo, pro quo DEus vult applicari Missam,* relinquendo sic DEO quasi determinatio-

tionem, quale ex ejusmodi individuis velit determinare, vel cuinam animæ in purgatorio applicare: ſicuti ferme ſimili modo *n. 78. & 79.* diſcurretur de intentione ſecundaria; cur non etiam (inquiunt) pariformiter hic in caſu præſenti? Sed quidquid de hoc ſit, tutius, adhuc melius faciunt illi, qui ſingulis diebus determinate pro certo individuo v.g. Petro, vel Paulo, & juxta quamlibet intentionem determinatam (ſi tamen diverſas illas intentiones, ſeu diſtinctos fines ipſemet petens pro ſtipendio Miſſas expreſſe ſpecificet) applicent, prout taliter volunt alii auctores apud la Croix *loc. cit. n. 200.* In monaſteriis autem, in quibus ſubditi tenentur legere juxta intentionem Superioris, ſaltem ipſimet Superiores, vel hi, quibus per Superiores cura deſignandi Miſſas Patribus commiſſa eſt, diligenter invigilent, ut Libros Miſſales (de quorum praxi faciliori agitur *lib. 5. Decretalium. Tit. 3. n. 214.*) confici curent, ex quibus intentiones applicandi, quas ſubditis inſinuant, depromant: poterunt dein ſubditi ſecurius & cum majori animi quiete ſe remittere ad intentionem Superioris, ſeu Sacriſtani indicantis, quamvis ipſimet ſubditi aliquoties neſciant, nec ipſis ſignificetur, in quem finem in ſpecie tendat hæc intentio applicandi, & pro quo individuo.*

Additio II.

*CONCL. VI. Si quis accipiat decem ſtipendia à decem diſtinctis hominibus, ut decem

cem Missas legat, in simili casu Possevinus, & Pasqualigus apud la Croix *loc. cit. n. 210.* dicunt, talem Sacerdotem non satisfacere, si in singulis Missis ad intentionem singulorum ex his decem hominibus applicet decimam partem harum suarum decem Missarum: ast alii, ut Bonacina, & Aversa, tenent, eundem satisfacere partim, quia quotidie dividendo partem fructus in singulos in fine ultimæ, seu decimæ Missæ cuilibet ex his decem hominibus solvitur, quantum debetur, prout consideranti patet; partim quia sic singulis melius providetur; cum singuli ex his maturius saltem partialiter quidpiam participent de fructu Missæ: cum alias, si pro quolibet ex his decem fuisset applicata Missa tota, aliqui (puta quos Sacerdos apud se determinavit tanquam octavum, vel nonum in ordine) deberent expectare octo diebus, & ultra, antequam quidpiam participent. Ast sententia ista practicanda non est saltem pro tunc, quando aliquæ ex his decem intentionibus differri ad decem dies non possunt, e. g. si nonnullæ ex his Missis sint applicandæ pro felici partu, pro felici morte alicujus in agone constituti &c. *

77. CONCL. ultima. Loquendo de modo circa applicationem Missæ observando, optimum est, atque in praxi consultissimum, ut Sacerdos applicet valorem Missæ juxta intentionem petentis, eique modo, quo debet, ac potest, meliori prodesse intendat; interim tamen simul & sibi, & toti Ecclesiæ prodesse ve-

velit ea ratione, qua potest, meliori, absque præjudicio tamen dantis stipendium. Ita Gavantus *Tom. 1. Comment. in Rubricas, part. 2. tit. 8. num. 3.* Nam, ut bene considerantibus patebit, hoc modo fiet perfectissima applicatio Missæ, absque ullo cujusque præjudicio, cum Deus optime noverit, simulque de fructu Sacrificii dare paratus sit cuique, quantum ipsi competit.

78. Deinde, quia quandoque contingere potest, ut is, pro quo sive ratione accepti stipendii, sive ex alio titulo quis est celebraturus, non sit capax fructus Sacrificii Missæ (prout v. g. accideret, si anima defuncti, pro qua legitur Missa, jam sit in cœlo, vel ob sua delicta in inferno) in quo proinde casu fructus specialis Missæ rediret in thesaurum Ecclesiæ, si nulla alia adesset persona, cui ipse competeret, & applicaretur. Hinc ad illud evitandum optime consulunt Doctores, ut fiat aliqua secunda intentio, seu applicatio, per quam, si fructu Missæ non egeat, vel cujus incapax sit ille, pro quo applicatur, mox alii substituantur, quibus in tali casu fructus Missæ applicatus obveniat.

79. Sed quoniam nobis non certo constat, quibus in tali casu optime possit, vel etiam debeat fructus Missæ applicari: hinc consultum erit, ut generaliter eliciatur talis intentio, qua quis in ejusmodi casibus semper velit, tali secunda intentione fructum Sacrificii Missæ illi, vel illis applicare, cui vel quibus Deus novit, hic & nunc præ cæteris magis de-

debere illum applicari, ac, ut applicetur, Deo gratius fore. Nam, cum ad applicationem Missæ sufficiat intentio non solum actualis, & virtualis, sed etiam (f) habitualis, ejusmodi intentio secundaria, generalis pariter sufficiet, poteſtque practicari absque ulla animi perturbatione, & anxietate.

80. His addendum pro solatio spirituali Sacerdotum devote celebrantium, cum Gavanto *cit. tit. 8. num. 3.* certum esse, quod Sacerdos digne celebrans in majori quantitate participet de fructu & valore Missæ, quam quilibet alius, qui eundem celebrare jubet, vel dato stipendio procurat. Et hoc tum ex ministerio proximiori, ac fructu specialissimo tam propitiatorio quam impetratorio, ac satisfactorio, sibi reservato: tum ex majori fide, ac devotione, quæ sub devota celebratione multipliciter excitatur: tum ex ipsa digna Sacramenti Eucharistiæ perceptione, quæ semper in eodem adauget ex opere operato gratiam secundam, quod augmentum non derivatur in alterum, qui dedit stipendium pro Missa.

Additio.

* Pariter pro consolatione ministrantium, vel Missam devote audientium adjungendum videtur, quod de fructu etiam generali (seu uti vocant generalissimo) plus non solum *ex opere operantis*, ob devotionem, sed etiam *ex opere operato* (loquendo tam de propitiatorio, quam impetratorio, & satisfactorio) participent illi, qui magis & vicinius concurrunt ad ipsum

ipsum Sacrificium; qualiter utique magis influunt præprimis Ministrantes, præsertim Diaconus, ac Subdiaconus; deinde devote assistentes Missæ, qui omnes ob cooperationem, & præsentiam censentur cum celebrante offerre simul hoc Sacrificium juxta illud in Canone Missæ post primum *Memento* à Sacerdote prolatum: *& omnium circumstantium &c. pro quibus tibi offerimus, vel NB. qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis NB. pro se suisque omnibus &c. pro spe salutis, & incolumitatis suæ &c.* Ex quibus ultimis verbis recte quoque cum Sporer *Part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 4. sect. 2. n. 253.* deducitur, quod proxime allegatos fructus tam ministrantes, quam audientes Missam possint quoque aliis donare, uti facere censentur illi, qui aliis promittunt, se velle pro his Missam audire &c. de cujus promissi utilitate, si executioni mandetur, mira poteris legere apud Sporer *loc. cit. num. 253. & 254.* *

QUÆSTIO VIII.

De Obligatione celebrandi, vel etiam applicandi Missam, quam ex variis titulis habent Sacerdotes.

SUMMARIUM.

81. *Sacerdos ex variis titulis potest obligari ad celebrandum.*

82. *An & quoties per annum celebrare teneatur ratione suscepti Ordinis?*

83. *Curatus, quibus diebus celebrare debeat?*

84.

84. *An tunc teneatur Missam applicare pro Parochianis?*
85. *Resolutio.*
86. *Sententia merito practicanda.*
   * *Adjungitur novum Decretum. Addit. I. II. III. IV. ac V.*
87. *Beneficiarius, quoties teneatur celebrare?*
88. *Quid, si infirmetur ad tempus?*
89. *Beneficiarius, qui quotidie celebrare tenetur, an possit quandoque abstinere?*
90. *Aut pro alia intentione celebrare?*
91. *An satisfaciat anticipando Missas?*
   * *An diminutis redditibus possit propria auctoritate diminuere onera Missarum? Addit. I.*
   * *An pereunte Capitali fundationis ex integro possit cessare à celebratione obligatoria absque petita desuper dispensatione? Addit. II. & III.*

81. ADVERTENDUM, quod generatim Sacerdos ex variis Titulis obligari possit ad celebrandam Missam. I. Ratione suscepti sacri Ordinis Sacerdotalis. II. Ratione Curæ animarum, quam habet. III. Ratione Beneficii, seu Capellaniæ, cui ex primæva Fundatione annexum est onus celebrandi certas Missas, in Litteris Fundationis præscriptas. IV. Ratione recepti stipendii, seu eleemosynæ, pro Missa celebranda porrectæ; non enim tenetur Sacerdos, quamvis sit dives ac opulentus, ultro Missam pro aliis celebra-

re, sed potest licite stipendium sui ministerii, juxta consuetudinem laudabilem cujuslibet loci, recipere, idque pro sustentatione congrua vitæ suæ, juxta illud Salvatoris *Matth.10. Dignus est operarius cibo suo*, & alibi. Hoc prænotato, de singulis procedit præsensQuæstio, ad cujus resolutionem, sit

82. CONCL. I. Simplex Sacerdos peccat, & quidem juxta plures Doctores (quorum sententiam Sannig. *loc. cit. qu. 8. num. 1.* censet probabiliorem) mortaliter, si cessante justo impedimento nunquam celebret toto anno, tenetur enim saltem ter, vel quater in anno, in Festis præsertim solemnioribus, celebrare. Probatur hoc ex Concilio Trident. *Sess. 23. c. 14. De Reform.* ubi dicitur: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent.* Accedit *c. Dolentes. De celebrat. Miss.* ubi graviter reprehenduntur ii, qui Missarum solemnia vix quater celebrant in anno.

* Quamvis cæteroquin talis Sacerdos simplex, nisi aliunde habeat obligationem, non teneatur vi suscepti Ordinis tales Missas pro aliis applicare, præsertim si tres Missas, quas legendas in Ordinatione in Presbyterum imposuit Episcopus, jam absolverit. *

83. CONCL. II. Sacerdos Curatus per se, vel per alium omnibus illis diebus tenetur celebrare, quibus plebs sibi subjecta ex præcepto Ecclesiæ tenetur Missam audire. Ita communis, & patet tum ex citatis verbis Conci-

cilii Tridentini, tum ex ipſa ratione Curæ animarum; nam alias non poſſet populus implere præceptum de audienda Miſſa.

84. Num autem omnibus dictis diebus teneatur Sacerdos Curatus applicare Miſſam pro populo, quæſtio non modica eſt, eo quod Concilium Trident. *Seſſ. 23. De Reform. cap. 1.* ſic dicat: *Cum præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus cura animarum commiſſa eſt, oves ſuas cognoſcere, pro his Sacrificium offerre &c.* Quibus verbis Concilium videtur agnoſcere præceptum Divinum celebrandi, Miſſamque applicandi pro ſuis ovibus, ex parte ipſius Parochi, ſeu Curati.

85. Reſp. Licet Sotus *lib. 9. de Juſtitia qu. 3. art. 1.* arbitretur, Parochum non ſolum obligari celebrare Miſſam, ut eam ſubditi audire valeant, ſed etiam hanc pro ipſis offerre: communior tamen ſententia negat, talem obligationem ipſi incumbere ratione muneris ſui, niſi forſan ex Fundatione, Conſuetudine, Lege Diœceſana, Pacto, aut alio hujusmodi Titulo ſpecialis obligatio habeatur. Ita Layman. *lib. 5. tract. 5. cap. 3. n. 3.* Herincx *diſp. 8. de Miſſ. quæſt. 9. n. 95. & 96.* Sannig. *diſt. 5. qu. 8. num. 3.* Suarez, & alii. Ratio eſt: quia Beneficia curata proprie ſunt inſtituta ad paſcendum populum verbo, & Sacramentorum adminiſtratione, non item ad ſemper applicandam Miſſam pro ipſo, niſi ſecus habeatur ex Fundatione, vel alio ſpeciali Titulo. Deinde non plus videtur evincere citatus textus Concilii Trident. niſi quod Sacerdotes Curati

teneantur pro ovibus ſuis Sacrificium offerre, celebrando ſaltem diebus, quibus urget præceptum audiendi Miſſam, ut ſic Parochiani poſſint Miſſam audire, eique devote aſſiſtendo de fructibus ipſius participare: nam diverſæ ſunt obligationes ad celebrandum, & ad applicandum pro Parochianis Miſſæ Sacrificium; ab una autem obligatione non eſt facienda extenſio ad aliam.

86. Fatendum tamen, quod his non obſtantibus Barboſa *part. 2. de Offic. & poteſt Epiſc. alleg. 24. num. 23.* & amplius *part. 1. de Officio Parochi cap. 11. num. 10.* verius eſſe putet, Parochum teneri Miſſæ Sacrificium pro ſuis ovibus applicare aliquoties, juxta boni viri arbitrium. Idem cenſet Gobat *tract. 3. Theolog. Experim. num. 493.* additque, iſtud boni viri arbitrium eſſe ferendum attenta copia vel inopia redituum, magna aut parva neceſſitate Parochianorum. Notat etiam Layman. *cit. n. 3.* quod lex Charitatis, ac æquitatis ratio ſuadeat, ut paſtores ordinarii, videlicet Papa, Epiſcopus, Parochus, & Prælatus Regularium pro ſuis ſubditis Deo intra, & extra Sacrificium frequenter ſupplicent, & aliquando etiam pro iisdem illud offerant.

Additio I.

* Quinimo in Jure Canonico *Lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 22.* & adhuc latius *Lib. 5. Tit. 3. n. 209. ac ſeqq.* invenitur aliquod Decretum Sacræ Con-

Congregationis faciens diſtinctionem inter pingues, & non pingues Parochias his formalibus: *Cum præcepto Divino iis, quibus animarum cura commiſſa eſt, mandatum ſit, pro ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias Sacra Congregatio cenſuit, Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum diſtinctione, ut ſi reditus pingues ſint, ſingulis diebus* (quod tamen intelligitur diſcrete cum grano ſalis excipiendo anniverſaria, exequias & ſimiles, quas habent Parochi, obligationes &c.) *ſi vero tenues, ſaltem feſtivis diebus. Idem nunc cenſet &c.* Vide de hoc *loc. cit.*

Additio II.

*Propter allegatam proxime Declarationem formabis dubium, an ergo Parochi habentes pingues reditus teneantur applicare Miſſam pro ſuis Parochianis extra Dominicas, & feſtivos dies, poſito, quod pro tunc neque occurrant anniverſaria, nec dies depoſitionis, ſeptimi, vel trigeſimi, nec benedictiones nuptiarum, ſimilesve Parochiales functiones, alias curæ animarum annexæ, & quaſi inter ipſos reditus ſtolæ computatæ? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi videtur eſſe; tum quia Decretum allegatum expreſſe ait, Parochos habentes pingues reditus adſtringi *ſingulis diebus* pro ovibus Sacrificium applicare, ſicque tam diebus Dominicis, & feſtivis, quam aliis, niſi ipſæ functiones Parochiales ſimilibus diebus aliam inſinuent applicationem: tum quia a P. Reiffenſtuel in

Jure Can. *lib. 5. Decret. Tit. 3. num. 213.* adducitur aliquod Breve Apostolicum Innocentii XII. vi cujus Parochi etiam non habentes pingues reditus tenentur applicare diebus Dominicis, ac festivis Missas pro ovibus, supple, nisi ipsæ functiones Parochiales insinuent aliam intentionem; ergo cum vi Decretorum ibidem allegatorum fiat distinctio inter Curatos habentes, & non habentes pingues reditus, atque priores majorem habeant obligationem applicandi, quam posteriores, consequenter illi posteriores adstringentur etiam extra Dominicas, & dies festivos applicare Missam pro ovibus suis. Et ita quidem tenent scribentes post hoc Decretum aliqui Doctores non exigui nominis, citati apud Paulum Zetl in suo Clerico curato *part. 1. instruct. 6. num. 67.* prout etiam videre poteris in Jure Can. P. Anacleti Reiffenstuel locis superius citatis. *

Additio III.

* Ego vero (salvo tamen meliori) etiam insistendo allegatis Sacr. Congregationis Decretis cum P. Schmalzgrueber *lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 106.* & Alberto Reiffenstuel in sua Novenna Canonica *Resolut. 8. fol. apud me 54.* distinguendum puto, num Parochi illi habentes alias pingues reditus pariter ex peculiari quadam fundatione, seu particulari statuto, vel consuetudine sint obligati extra Dominicas, & Festa Fori Populo Missam legere,

gere, vel non? Si prius: existimo, Parochos hosce, si tenentur ex tali particulari causa legere, pariter obligari, regulariter loquendo, Missam lectam pro populo applicare, ita enim in sensu aliquo moderato, & non nimium duro adhuc verificantur illa verba allegati Decreti, quod nimirum Parochi habentes pingues reditus, teneantur Missam pro ovibus non solum in Dominicis, & Festis, verum etiam singulis diebus applicare, id est, singulis diebus illis, quibus ex peculiari fundatione, statuto particulari, vel consuetudine tenentur etiam extra Dominicas, & Festa Fori legere Missam, sicque in Casibus particularibus eo ferme modo resolvitur, quomodo *post numerum 103. Addit. I. ac II.* discurritur de aliis pinguibus fundationibus, in quibus equidem obligatio celebrandi, non tamen obligatio applicandi fuerat expressa. Econtra autem, quando neque ex peculiari Statuto, vel consuetudine Parochi tenentur legere populo Missam, multo minus obligantur similem Missam, si nihilominus velint celebrare, pro populo applicare: videtur enim mihi captu difficillimum, non teneri quempiam legere Missam, nihilominus tamen obligari (supposito, quod ex proprio beneplacito, seu ex stimulo devotionis velit legere) eandem alteri applicare. Et sane alias, si ratione curæ animarum censeretur adesse tam gravis obligatio, pariter Episcopi, tanquam Parochi Parochorum, imo etiam Summi Pontifices tanquam Episcopi Episcoporum tenerentur sin-

ſingulis diebus Miſſam pro populo ſibi commiſſo applicare, utpote ſuperiorem animarum curam exercentes; quod tamen videtur contra communem praxin, uti notat Albertus Reiffenſtuel *loc. cit.* ac pluribus oſtendit. *

Additio IV.

* Profectò ego ipſemet nuperrime, cum circa prædicta quidam AA. poſt illa Decreta ſcribentes, nolint quidpiam poſitive decidere, anxius ad aliorum inſtantiam per R. P. Secretarium noſtrum in Curia Romana à Sacra Congregatione Concilii ſupplici libello humillime deſuper declarationem petii. Aſt Eminentiſſimi Patres reſponderunt:

Exprimatur Caſus particularis.

Ex quo tacite apud me ipſum inferebam. Ergo ſimilia reſponſa Sacræ Congregationis emanare ſolent quoad caſus particulares, uti diſcurrebam antea. Et hinc ſecundo Altedictæ Sacræ Congregationi ſequentem caſum per ſupplicem libellum novum humillime præſentari feci.

Eminentiſſimi DD. Cardinales.

Petrus N. Parochus ad S. Geminianum Diœceſis

cesis Frisingensis pingues equidem habet reditus, non tamen sive ex particulari Statuto, sive ex consuetudine obligatur extra Dominicas, & dies festivos sacrificare; quia vero nihilominus sæpius infra septimanam extra dies festivos, & Dominicos ex devotione celebrat,

Dubitatur I. An has Missas infra septimanam ex devotione lectas teneatur applicare pro suis Parochianis? Quod si negative,

Dubitatur II. An ergo pro his Missis ex devotione lectis possit recipere stipendium à particularibus oblatum, præsertim, cum ibidem existat Statua miraculosa; ad quam confluunt peregrini petentes pro stipendio celebrationem Missæ? Humillime supplicatur pro Declaratione horum dubiorum ad quietandam Parochi conscientiam multum anxiam &c. Pro qua gratia &c. Lecto hoc casu particulari, Eminentissimi Patres recentissime denuo responderunt:

Congregationem Concilii non esse institutam ad fovendos scrupulos.

Interea tamen Illustrissimus quidam, ac Doctissimus ad Altefatam Sacram Congregationem spectans Secretario nostro in Curia Romana oretenus reposuit, mihique per litteras insinuari voluit, quod exceptis diebus Dominicis & festivis allegatus in casu Dominus Parochus non teneatur applicare Missas pro suis Parochianis, & pro Missis in-

 fra

fra septimanam lectis possit sine scrupulo recipere stipendium à particularibus oblatum, uti communiter practicatur à Parochis. Ita in formalibus sonabant litteræ; ubi tamen adhuc subjungebatur quoad pingues reditus obligatio dicti Parochi superflua erogandi in pauperes. Volui hæc candida mente, uti accepi, pro multorum forsan sublevatione inserere. *

Additio V.

* Cæteroquin insistendo Juri præsertim moderno, illud non auderem defendere amplius, quod antea pauci tenuerunt AA. nimirum similes Parochos neque diebus Dominicis, neque Festis fructum specialem teneri applicare pro suis ovibus: deterrent enim me *Inprimis* Breve Apostolicum Innocentii XII. superius allegatum: *Secundo* Instructio Sacri Concilii pro visitatione Liminum SS. Apostolorum Episcopis præscripta, atque reperienda in Appendice novissimi Concilii Romani Lateranensis ad Titulum XIII. ubi §. *3. num. 11.* expresse petitur informatio, *an singuli Parochi, cæterique curam animarum exercentes singulis Dominicis, Festisque de præcepto Missam applicent pro populo eorum Curæ commisso?* Tum demum *Tertio*, quia in visitatione sacrorum Liminum Celsissimi Principis ac Episcopi Frisingensis per Deputatum facta,

Sa-

Sacra Congregatio Concilii 30. Dec. 1722. sequentia ad Celsissimum rescripsit.

Puto inter cæteras pastoralis vigilantiæ Curas, quas omnes egregie sustines, suum & illam tenere locum, quæ sedulo invigilet, ut Parochi diebus festis pro populo Missam, Collegia Canonicorum suam Conventualem applicent, quod quidem à Concilio Tridentino summopere commendatum, Sacram Congregationem solicitam, ne omittatur, habet. *

87. CONCL. III. Capellanus, seu Beneficiarius ex justitia sub mortali culpa est obligatus ad illum Missarum numerum, quem & qualiter Litteræ fundationis requirunt. Ita communis, & patet ex natura ipsius fundationis Beneficii, ad cujus onera Beneficiarius illud acceptans sese obligavit. Circa hoc tamen.

88. Notant I. Doctores, ac inter eos Navarrus *lib. 2. de Restit. cap. 2. num. 210.* Lugo *disp. 21. de Eucharist. num. 49.* Sannig. *n. 5.* & Layman. *num. 7.* quod, si ejusmodi Beneficiarius, ad certum Missarum numerum singulis hebdomadibus dicendarum obligatus, ad breve tempus infirmetur, utputa una, vel altera hebdomada (aut juxta cit. Laymanum, & Lugonem uno mense) præsumendum sit, Fundatorem, & Ecclesiam non intendisse tam arctam obligationem, ac proinde talem non teneri ad recompensationem: nam etiam dominus temporalis, tametsi jure detrahere pos-

poſſet de mercede famuli ob ejus infirmitatem (ut multi volunt *arg. l. Ex conducto. §. Item cum ff. Locati.*) ſi tamen pius & benignus eſt, detrahere non ſolet.

89. Notant II. Doctores, quod, ſi Fundatio exigat quotidianum Sacrificium in certo loco v. g. in determinata Eccleſia, vel Altari peragendum, ſicque obligatio principaliter habeatur ratione loci v. g. ob majorem ejus reverentiam, vel commoditatem populi, tunc teneatur Sacerdos, tale onus Miſſarum quotidie ibi celebrandarum in ſe habens, ibidem quotidie celebrare, vel per ſe, vel per alium ſubſtitutum, juxta fundationem ipſi loco impoſitam. Si vero talis obligatio quotidie celebrandi ſit ipſimet perſonæ Capellani, ſeu Beneficiarii impoſita non reſpiciendo, modo proxime dicto, ad locum, aut certum tempus pro commoditate populi; tunc arbitrantur, ob reverentiam Sacrificii, majoremque devotionem in ſe excitandam, aut alia juſta de cauſa, poſſe eundem quandoque abſtinere, etiam ſemel in hebdomada *arg. c. Significatum. De Præbend.* ubi de obligatione ad quotidie celebrandum dicitur, eum teneri quotidie extra caſum infirmitatis celebrare, *ſalva honeſtate ſua, & debita devotione.* Nam propter plurimos mundanos caſus contingit nonnunquam, debitam impediri devotionem.

90. Non tamen hinc ſequitur, quod is, qui titulo honeſtatis, majoriſque devotionis po-

potest semel in hebdomada à Missa abstinere, possit etiam semel Missam alibi, vel pro alia intentione celebrare. Nam hæc sunt omnino diversa: atqui ex diversis non valet illatio. Dicendum proinde, quod obligatus ad quotidie celebrandum juxta certam intentionem, etsi advertens, se esse minus dispositum, possit quandoque ob causam honestatis, debitæque devotionis abstinere ad summum semel in hebdomada) tamen eo die nec pro se, nec pro alio, neque alibi celebrare valeat, aut, si celebraturus est, teneatur Missam applicare juxta præscriptam Fundatoris intentionem, vel saltem hanc per alium celebrandam curare. Bonacina *disp. 4. de Eucharistia. quæst. ult. punct. 7. §. 2. n. 16.* Sannig *disp. 5. de Missa qu. 8. n. 5.* & alii.

91. Notant. III. Capellanum, qui ad celebrandum in determinato loco aliquot per hebdomadam diebus obligatus est, per se loquendo, ac nisi aliud exprimatur, posse satisfacere, si anticipet præcedenti hebdomada ibidem celebrando: eo quod non defraudet intentionem Fundatoris, utpote qui (nisi aliud expresserit) videtur exigere certum duntaxat Missarum numerum tempestive persolvendum. Additur tamen, *per se loquendo &c.* quia, si in Litteris fundationis contrarium exprimatur, specialiter statuendo, quod v. g. ob commoditatem, devotionemque populi, aut reverentiam Loci sacri in nulla hebdomada Missæ prætermittantur,

tur, non licebit eas anticipare: mens enim justa Fundatorum, tanquam lex specialis, adimplenda est. Bonacina *ibidem* §. 5. *num.* 4. Sannig. *num.* 8.

Additio I.

* Notant DD. IV. Capellanum Beneficiatum, vel etiam alium annuis oneribus Missarum v. g. ex Legato semel acceptato gravatum non posse ex eo, quod reditus annui sint multum diminuti, propria auctoritate imminuere onera Missarum, quinimo, stabiliter loquendo, neque idem de facto possunt spectato jure scripto ipsimet Episcopi, cum per Decreta emanata tempore Urbani VIII. & ab Innocentio XII. in Bulla: *Nuper à Congregatione &c.* anno 1697. die 23. Decembris novissime confirmata, atque *lib.* 3. *Decret. Tit.* 5. *num.* 114. & 115. item *Tit.* 26. *num.* 804. *ac seqq.* ac per extensum videnda in Jure Canonico *Lib.* 5. *Tit.* 3. §. 10. ipsis fuerit interdictum. Quare attento Jure scripto pro reductione in eo casu recurrendum foret Romam: quando stabilis fieret reductio. Quod si autem uno tantum vel altero anno fructus alias ratione Missarum obventuri notabiliter minuerentur, posse pro tunc adhuc Episcopos, non obstantibus Decretis Urbani VIII. & Innocentii XII. pro rata damni imminuere onera Missarum; tenet la Croix *L b.* 4. *n.* 855. rationem hanc subjungens; quia allegata Decreta Pontificum prohibitoria videntur lo-

loqui de reductione ſtabili, & ſemper duratura, non autem pro brevi tempore: alias enim ob nimiam ſimilium temporalium eventuum frequentiam deberet in locis remotioribus quaſi continuo ſcribi Romam pro aliqua reductione non ſine retardatione reſponſi, & cum non levibus expenſis apud Magiſtros Poſtarum &c. Quinimo de conſuetudine, quam ſpectandam eſſe, ait la Croix *lib. 6. part. 2. n. 117.* dicuntur ſaltem aliqui Germaniæ Epiſcopatus defacto adhuc prætendere jus faciendi ſimiles moderationes, & reductiones Miſſarum etiam perpetuas, prout teſtes ſunt Gobat, & Tamburinus apud la Croix *loco mox citato*, ac de Germania inferiore Gaudentius Kerchove in ſuis Commentariis *c. 3. §. 6. n. 15. & ſeqq.* ac *cap. 8. §. 2. n. 20. ac ſeqq.* Conceſſit equidem Concilium Trid. *Seſſ. 25. De Reformat. c. 4.* eandem reducendi Miſſas facultatem Abbatibus, & Generalibus Ordinum; verum etiam hæc poteſtas per dictos Pontifices Urban. VIII. ac Innoc. XII. ſublata fuit, prout notant noſtra Statuta Generalia Victorienſia apud Kerchove *loc. cit.* licet cæteroquin ad inſtantiam Generalium ſoleant ſubinde hiſce de novo ſimiles gratiæ tribui, prout Benedictus XIII. Menſe Julio, anno 1724. noviſſime per Breve Apoſtolicum noſtro Generali etiam reſpectu Monialium, & Tertiariorum capacium bonorum, ac ſuæ Juriſdictioni ſubjectorum clementiſſime conceſſit ampliſſimam circa eam reductionem facultatem in Italia, ac adjacentibus Inſulis triennio, extra vero

ſexen-

ſexennio duraturam, de quo fuſe & utiliter videri poterit loquendo de noſtra Religione noviſſimus Auctor Hiſpanus Thomas Montalvus in ſua Gloſſa fundamentali *Tom. 1. c. 10. art. 5. num. 22. & ſeqq.* ubi etiam *num. 34. & ſeqq.* adducit pro noſtro ſacro Ordine valde favorabilem doctrinam ex Kerchove *cit. in Comment. c. 3. §. 6. num. 16.* merito in caſu emergenti revidendam, præſertim in Germania. Cæterum hanc ipſam facultatem reducendi onera Miſſarum perpetua dictus Sanctiſſimus eodem anno conceſſit Abbati Generali Congregationis Caſſinenſis, quam facultatem pariter extendit ad illos Epiſcopos, qui vel per ſe, vel per ſuos Procuratores ultimo Romano Provinciali interfuerunt Concilio, prout videndum *Tit. 15. cap. 8.* ejusdem Concilii. *

Additio II.

* Notant V. Non pauci DD. ſignanter Tamburinus *De Sacrific. Miſſ. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 89.* la Croix *lib. 4. num. 855.* & *lib. 6. part. 2. num. 118.* Pichler in ſuis deciſionibus *Parte Priori lib. 1. Tit. 7. Deciſ. 7. quæſt. 4.* Hyacinthus Donati *Tom. 3. tract. 7. quæſt. 60.* citans Fraxinellum *De Obligat. Sacerdot. §. 27.* & Riccium *part. 3. pract. Reſolut. 364. in fine.* Item adſtipulantur Schmalzgrueber *3. Decret. Tit. 41. §. 5. num. 137.* pluresque alii ab eo citati, quod ſi capitale annuo cenſui pro fundatione Miſſarum, aliorumve piorum operum ſub-

ſubjectum citra ullam culpam recipientium fundationem ex integro perierit: vel frugifer fundus, ex quo ſolvebantur reditus, ad hæreticos tranſierit, iique dictum fundum ad alios fines applicaverint, deobligetur absque ulteriori petitione reductionis Beneficiatus regulariter loquendo ab onere Miſſarum, aliarumque piarum fundationum. Ratio ipſorum eſt; quod regulariter loquendo ſtatim ad initium fundationis nec mens Fundatorum fuerit, recipientes (forſan ex hoc unico ſaltem priori anni tempore ſuam ſuſtentationem habentes) gravare hiſce oneribus ſpiritualibus, ſi prorſus nihil titulo ſuſtentationis exinde citra ſuam culpam recipiant, nec etiam primi recipientes ſub hoc caſu ſe obligare intenderint ad perſolvenda Sacra, aliave pia opera. Et ita ait Monacell. apud Schmalzgrueber *loco citato*, fuiſſe declaratum à Sacr. Congreg. repetitis vicibus. *Nec opponas*. Si tantum pars redituum etiam citra ullam culpam Beneficiati pereat, ſicque reditus in perpetuum diminuantur, opus eſt juxta dicta præcedentia recurrere ad altius Tribunal pro reductione; ergo etiam, ſi capitale, & conſequenter etiam annui reditus ex integro pereant. Reſpondetur enim negando conſequentiam & paritatem. Diſparitas eſt; quia ſi tantum pars pereat, forſan adhuc altera reſidua pars poteſt eſſe honeſtum ſtipendium, ut obligationes præcedentes adhuc vel ex integro, vel ſaltem magna ex par-

parte persolvantur. Unde, ne amor proprius respectu Beneficiarii cum dispendio causarum piarum forsan huic suggerat, residuum non esse amplius sufficiens & honestum respectu obligationis suæ stipendium, sicque reductionem ad suum beneplacitum faciat ultra, quod alias ab altiori potestate concederetur, voluit Pontifex, ut in simili casu ob periculum frequens ad altius Tribunal recurratur, quod periculum ordinarie & regulariter loquendo non contingit, si fundus ex integro pereat, sicque nulli deinceps acquirantur reditus, uti consideranti patet. *

Additio III.

* Dixi autem, *regulariter loquendo* deobligari ab onere Missarum quempiam Beneficiatum, si nimirum capitale illud, quod ex integro nunc periit, fuerit designatum *pro aliquo Beneficiato particulari* nullam utilitatem habente ex eo, quod antiquiores Antecessores sui pinguius stipendium obtinuerint. Alia difficultas, & quæstio foret, si alicui sacræ Communitati (puta alicui Monasterio Bonorum capaci) consignatum fuisset tale capitale respectu onerum notabiliter excessivum, & largissimum, atque juxta prudentem interpretationem propterea sic augmentatum, ut Collegium illud, vel Monasterium adhuc obligetur ad præscripta onera spiritualia, quamvis capitale fortuito periret,

ret, aut ſucceſſu temporis diminueretur notabiliſſime; in quo caſu non video, quomodo illa ſacra Communitas, quæ per valde pingue, & reſpectu oneris longe excedens ſtipendium fuit jam multo tempore ditata, deobligetur ab executione Miſſarum, aliorumve piorum operum citra diſpenſationem, ſeu commutationem Pontificiam, quæ etiam vix impetrabitur, niſi temporum injuria fuerit ſucceſſu temporis hoc Collegium, vel Monaſterium valde depauperatum. Quod ſi autem memoratum capitale reſpectu onerum non fuiſſet adeo pingue, non pauci Doctores hic pariformiter diſcurrunt, uti de beneficiato ob eandem rationem; dummodo non graviter culpabilis negligentia quoad deperditionem talis capitalis &c. ex parte dictæ Communitatis intervenerit. Ita Bordonus *Tom. 2. variar. Reſolut. Reſolutione 25. quæſt. 21. num. 31.* citans plures alios. Pellizarius *Tom. 1. Tr. 6. cap. 3. 4. 19. n. 46.* Felix Poteſtas *Tom. 3. part. 1. num. 258. prope finem.* Hyacinthus Donati *loc. cit. &c* Cæterum, ut ſecuriores ſint Fundatores in ſuis fundationibus, vult Papa Innocentius XII. ut capitalia imponantur fundis frugiferis. *

APPENDIX.

Continuatur Quæstio octava de Obligatione celebrandi, vel etiam juxta intentionem dantium stipendium applicandi Missas.

SUMMARIUM.

92. *Obligatus ad celebrandum in certa Ecclesia, vel Altari peccat alibi celebrando.*

93. *Nisi justa causa subsit; ubi etiam quanta sit hæc obligatio?*

94. *An alibi celebrans teneatur ad restitutionem?*

* *Præsertim, si Missa petitur pro defuncto in aliquo Altari privilegiato? Addit. I. & II.*

95. *Nequit Sacerdos Missam alteri legendam dare, retenta aliqua parte stipendii, cum Addit.*

96. *Limitatur hoc in certis casibus.*

97. *Peccat mortaliter, qui est notabiliter in mora celebrandi Missas debitas.*

98. *Quid si ad modicum tempus differantur, & quid sit modicum tempus,*

99. *Aut dans stipendium consentiat?*

* *Aut si foret grave periculum non recipiendi stipendium? Addit. I. & II.*

100. *Sacerdos tenetur dicere Missam, quæ petitur, nisi obstent Rubricæ.*

101. *Quid de Missis votivis, ac de Requiem in Festis duplicibus? ubi de indulgentiis Altarium privilegiatorum.*

* *Determinantur præter Festa duplicia etiam alia tem-*

tempora, in quibus obtinetur indulgentia Altaris privilegiati, quamvis ibidem non legatur Missa de Requiem.

102. *Obligatio celebrandi Missam ratione stipendii de per se loquendo est gravis.*

103. *Unicam Missam omittens, an peccet graviter?*

* *An sit obligatio gravis non solum celebrandi, sed etiam applicandi, si dans stipendium nullam fecit mentionem applicationis nec in testamento, nec in litteris fundationis? Addit. I. & II.*

* *Quid sit resolvendum in casu, quo Sacerdos plura recepit stipendia, quam legere potest Missas, nec est in statu restituendi stipendium? Addit. III.*

92. CONCL. IV. Qui ex titulo Fundationis, vel ex conventione, aut pacto ratione recepti stipendii tenetur in certa Ecclesia, vel Altari celebrare, non potest absque peccato alibi celebrare, nisi hoc fiat ex justa, & rationabili causa. Ratio est: quia rationabilis, piaque voluntas Fundatoris, vel dantis eleemosynam pro celebratione Missæ est adimplenda; quod alioquin non fieret.

93. Dicitur notanter, *nisi hoc fiat ex justa causa.* Nam, si hoc accidat ob legitimum impedimentum v. g. ob profanationem Ecclesiæ, inundationem aquarum, aut quia Sacerdos bona fide exiens è Sacristia invenit Altare jam occupatum ab alio celebrante & hujusmodi, nullum committitur peccatum.

Et quamvis obligatio celebrandi in loco determinato ex genere ſuo ſit gravis, adeo, ut juxta Bonacinam *cit. punct. 7. §. 4. num. 2.* & alios, alibi celebrans peccet mortaliter: nihilominus recte notat Herincx *disp. 8. de Missa quæst. 15. num. 185.* hic etiam locum habere levitatem materiæ, utputa ſi raro mutetur locus v. g. bis vel ter in anno, vel etiam ſemel aut bis in menſe, dum quis debet quotidie celebrare. Inſuper facilius excuſari poteſt celebrans in alio Altari ejusdem Eccleſiæ, quam ſi celebret in diverſa Eccleſia, utpote minus recedens à voluntate Fundatoris, Lugo *disp. 21. de Eucharistia n. 36.*

94. His adde, quod, quamvis Sacerdos extra præſcriptam Eccleſiam, vel Altare contra voluntatem Fundatoris, vel dantis ſtipendium celebrans peccet, ut dictum, nihilominus ſit probabilius, talem non teneri ad reſtitutionem, aut novam celebrationem Miſſæ. Bonacina *cit. §. 4. num. 5.* cum aliis. Siquidem talis celebrans, etſi peccaverit, non tamen fraudavit Fundatorem, vel dantem ſtipendium fructu ipſius Sacrificii.

Additio I.

*Excipe, ſi Miſſæ fuerint petitæ in Altari privilegiato pro defunctis eo die, quo privilegium eſt; tunc enim tenetur Sacerdos recompenſare in ſimili Altari privilegato, ſi alibi legerit: quia privat animam defuncti notabili fructu, nimirum Indulgentiis plenariis Altari privilegiato conceſſis. Azorius *part.*

part. 1. L. 10. c. 24. q. 7. & Lib. 6. c. 24. qu. 7. ac Castropalao *Tract 13. d. 1. p. 6. n. 27.* Difficile mihi tamen videtur, similem, qui tales Missas in Altari privilegiato legendas bona fide alibi celebravit, ex integro condemnare ad resarcitionem, & repetitionem ipsarum Missarum; cum animæ illæ, pro quibus præcedentes erant applicatæ, saltem ex opere operato nimirum ex ipsismet Missarum Sacrificiis notabiles fructus perceperint, puta satisfactorium, & probabiliter etiam impetratorium. Hinc credo, alicui simili injungi posse, ut in supplementum conetur pro illis defunctis devote lucrari aliquoties Indulgentias plenarias alias, puta per Viam Crucis, generalem communionem &c. prout idem videtur innuere Kazenberger in Supplement. Sacram. P. Sporer de Indulgentiis *c. 3. Sect. 2. num. 137.* dum ait, tales non celebrantes in Altari privilegiato obligari id compensare aliis proportionatis precibus.*

Additio II.

*Dices: Indulgentiæ plenariæ, quæ acquiruntur defunctis per applicationem Sacrificii in Altari privilegiato, annectuntur ipsimet *operi operato*, aliæ vero *operi operantis*, sicque priores suo modo securius acquiruntur, quam posteriores; quoniam ex parte operantis frequentius contingere potest defectus, ne Indulgentiæ obtineantur; ergo per posteriores non videtur fieri sufficiens compensatio cum prioribus. Ad hanc satis difficilem objectionem respondeo *inprimis*, etiam quoad

Indulgentias priores Altarium privilegiatorum non esse omnino certum, easdem *infallibiliter* prodesse his, quibus per modum suffragii applicantur: quamvis enim id ut probabilius asseratur superius *Tract. 12. dist. 3. q. 4. num. 43. & 44.* non desunt tamen, qui cum Van Ranst de Indulgentiis *qu. 5. n. 12.* tenent contrarium, allegantes pro se D. August. in Enchirid. *cap. 109.* ibi: *Suffragia eis prosunt, qui, cum viverent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt.* Respondeo II. etiam tales Indulgentias viæ Crucis, aut generalis communionis, & similes quibusdam piis operantium actionibus annexas satis secure pro ipsis defunctis lucrifieri, si præscripta opera dedevote, & attente pro ipsis persolvere conemur, &, quod fortasse adhuc in securitate aliqualiter deesset, posset per majorem numerum Indulgentiarum, aliaque bona opera suppleri. *

95. CONCL. V. Non est licitum Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam sub certo stipendio, eandem Missam alteri, parte illius stipendii sibi retenta, celebrandam committere. Ita habetur in Decreto Urbani VIII. *De Celebratione Missarum*, (de quo jam num. 53.) ubi §. 4. hoc prohibetur, *ut omne damnabile lucrum ab Ecclesia removeatur.* Unde oppositam nonnullorum sententiam Alexander VII. denuo rejecit, inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 9. damnando: *Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium*

alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta. Et hæc Conclusio procedit etiam in casu, quo cuipiam Sacerdoti offertur eleemosyna solito major pro celebratione Missarum: nam debet is absolute integram eleemosynam tribuere alteri Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere potest; prout declararunt Cardinales *Respondendo ad* 10. quorum Declarationes habentur additæ post cit. Decretum Urbani VIII. in Bullario Romano.

Additio.

*Idipsum, quod Urbanus VIII. statuit, novissime innovavit Benedictus XIV. in sua Constitutione *Quanta Cura.* edita 30. Junii anno 1741. improbans ibidem pessimam illam corruptelam, vi cujus nonnulli Collectores sive Clerici, sive Laici stipendiorum, propter celebrationem Missarum datorum, coacervant plura stipendia juxta consuetudinem vel legem Synodalem hujus loci aut Diœcesis sub majori pretio taxata, & postea Missas alibi, ubi vi consuetudinis, vel legis alicujus Synodalis minus stipendium pro singulis Missis attributum est, celebrari curant, residua parte stipendii sibi retenta. Quam iniquam restantis pretii retentionem (sive cæteroquin dictæ Missæ ab aliis Sacerdotibus pro dato minori pretio fuerint in eo ipso loco, vel alibi lectæ) non solum damnat, verum etiam gravissimas pœnas superaddit à talibus Collectoribus ipso facto incurrendas, & quidem, si isti fuerint

Laici, pœnam Excommunicationis; si autem Clerici, pœnam Suspensionis, à quibus nullus per alium (uti sonant verba Bullæ) quam per Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit. *

96. Cæterum hoc Decretum non habet locum in Beneficiis: unde satis est, quod Rector Beneficii, qui potest Missam celebrare per alium, tribuat eleemosynam congruam secundum morem patriæ, nisi secus caveatur in fundatione Beneficii, prout declararunt iidem Cardinales *ad 8.* Et merito: nam Beneficiarii habent suum stipendium non præcise ratione Missarum, sed etiam propter alia onera Beneficio annexa, cui specialiter obligati sunt deservire, atque intuitu ipsius recitare Horas Canonicas; unde non mirum, quod residuum ex reditibus Beneficii sibi retinere possint. Hoc ipsum dicendum videtur de Capellano, habente salarium stabile instar Beneficiarii: cum similiter sit obligatus ad alia onera Capellaniæ. Insuper dictum Decretum non tangit illos, qui pinguius stipendium accipiunt per modum eleemosynæ, tanquam à speciali amico, vel benefactore, uti notat Sannig. *cit. dist. 5. quæst. 9. n. 5.* aut quando alter Sacerdos sponte in se suscipit sacrificandi obligationem, parte stipendii condonata. Layman. *L. 5. T. 5. cap. 1. n. 12.* Nam quilibet potest cedere juri suo, vel favorem specialem cuipiam exhibere.

97. CONCL. VI. Sacerdotes, qui sunt nota-

tabiliter in mora celebrandi Miſſas debitas, peccant mortaliter. Ita Herincx *diſp. 8. de Miſſa qu. 15. n. 181.* Bonacina, & alii paſſim. Ratio eſt: quia poteſt contingere, ut dans ſtipendium pro celebratione Miſſæ fraudetur fructu ipſius; uti accideret, ſi Miſſa petitur celebranda ad impetrandum aliquid à Deo, & Miſſa dicatur jam elapſo tempore neceſſitatis; vel petatur Miſſa ad impetrandam infirmo ſanitatem, aut pro anima defuncti; & illa primum legatur, poſtquam obiit infirmus, aut anima ex purgatorio poſt graviſſimas pœnas jam eſt liberata. Quinimo (addunt Doctores cum P. Sporer *part. 2. Theol. Sacram. c. 5. ſect. 3. n. 355.* ſatis practice procedente) in tali caſu tenetur Sacerdos ad reſtitutionem. Et hinc Urbanus VIII. in citato Decreto *De Celebratione Miſſarum. §. 8.* provide ſtatuit, quod *eleemoſynas manuales, & quotidianas ita demum Sacerdotes accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerint, ut nova quoque onera ſuſcipere valeant: alioquin omnino abſtineant ab hujusmodi eleemoſynis, etiam ſponte oblatis, in futurum recipiendis.* Hæc ibi:

98. Dicitur, *qui ſunt notabiliter in mora celebrandi.* Nam inprimis Declaratio Cardinalium ad dictum Decretum Urbani VIII. *Reſpondendo ad 11.* excipit caſum, quando *infra modicum tempus* poteſt omnibus oneribus Miſſarum ſatisfieri: modicum autem tempus (ait Herincx *n. 182.*) valde credibile cenſetur eſſe tempus unius menſis, aut etiam duorum menſium: * nam, à pari loquendo, etiam ſupremi Rectores à ſuis Eccleſiis abſentes *tribus menſibus* dicuntur tan-

tantummodo NB. *aliquantisper* abesse juxta Concil. Trid. *Sess. 23. de Reform. c. 1.* sicque (uti ait Kerchove in Commentariis in nostra Statuta Generalia *c. 3. §. 6. n. 5.*) trimestre censetur *tempus modicum* in Jure &c. nec dantes stipendium præsumuntur ordinarie quoad talem dilationem intra trimestre inviti; cum hæc Auctorum sententia, volens trimestre esse *modicum tempus differendi* tradatur publice in libris, nec contra eandem, quæ conformiter dictis etiam fundamentum habet in Jure satis probabile, à dantibus stipendium excipiatur. Ultra tamen trimestre vix ab aliquo Auctore conceditur extensio teste Pasqualigo hic *n. 965.* Quinimo potest contingere (uti bene notat Herincx hic *disp. 8. qu. 15. n. 82.*) ut neque possit prudenter præsumi voluntas dantium stipendium ad extensionem ultra ipsum diem, quo petitur Missa: puta si hæc petatur pro actualiter agonizante, vel pro felici decisione litis eo ipso die terminandæ &c. Unde præcedens doctrina de dilatione ad trimestre non in similibus casibus extraordinariis intelligi debet, sed ordinarie, ubi tales extraordinariæ circumstantiæ non influunt, & cæteroquin dans stipendium explicite nullum tempus certum celebrandi præfigit. *

99. Deinde citata Declaratio Cardinalium *Respondendo ad 12.* excipit Casum, *si tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione sciat, & consentit, ut illæ tunc demum celebretur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit:* nam tunc juxta benefactoris consensum poterit Missarum celebratio differri. *Ad-*

Additio I.

*Quod si inquiras. An mortaliter peccent Sacerdotes, si differant missas annuas, seu anniversaria certo die præfixo celebranda etiam ultra trimestre; eo, quoniam fundatum stipendium (uti docti fuerunt experientia) ab his, quibus solutionem præstare incumbit, longius protrahitur, forsan cum periculo omnino deperdendi; quia e. g. stipendium, annuatim determinatum, jam aliquot annis non amplius solvitur, etsi ab initio fundationis, ac receptionis dictum periculum necdum fuerit prævisum? Resp. ad hoc Quæsitum Tamburinus *Tr. de Sacrif. Miss. lib. 3 cap. 1. §. 9. n. 12.* & Pasqualigus *Tom. 2. qu. 917. & qu. 1074.* cum aliis à se citatis, taliter differentes regulariter non peccare. Ratio est: quia obligatio similia Sacra celebrandi assumpta fuit eum in finem, ut per fructus fundationis toties subministretur congrua respective sustentatio, quoties obligatoria recurrit celebratio; nam Beneficium datur propter Officium: ergo dum hæc solutio stipendii citra culpam Sacerdotis, vel Collegii, aut Monasterii differtur tamdiu cum periculo forsan, ne unquam deinceps solvatur, pariter licite usque ad solutionem differtur celebratio. Viderint autem illi, qui culpabiliter sunt in causa, ut solutio stipendii tamdiu non sequatur.

Additio II.

*Ast ponamus, Missas aliquot centenas præcise manuales in aliquo testamento relictas fuis-

fuiſſe, quæ ab Executore teſtamenti offeruntur nonnullis Sacerdotibus Sæcularibus, aut regularibus; ubi tamen ab his, quibus offeruntur, ante receptionem jam timetur prudenter ex gravi ratione, ſeu etiam prævidetur periculum tardioris, & omnino forſan intermittendæ ſolutionis, poteruntne, hoc non obſtante, illimitate ab hiſce Miſſæ recipi pro credito ſtipendio, interne tamen apud ſe reſolvendo pro tunc actualem earum celebrationem, quando ſolvitur ſtipendium? Reſpondet ſub terminis Quæſiti P. Henno negative; nam exinde Executor Teſtamenti, ſibi perſuadens ex hac illimitata acceptione Miſſas interim fore celebrandas, in tarditate, ac moroſitate ſolutionis ſtipendii magis firmatur, & anima Teſtatoris ob ſuſpenſam executionem celebrationis Miſſarum interim his maximis fructibus privatur; ubi forſan, ſi veritas ab initio fuiſſet candide manifeſtata, Executor fuiſſet magis permotus ad accelerationem ſtipendii, videns alias Miſſas non fore celebrandas. Pono formalia P. Franciſci Henno *Tom. 2. Theol. Tract. 2. diſp. 6.* fol. apud me 84. ſequentis tenoris: *Non excuſantur Sacerdotes, qui ſub prætextu dilati ſtipendii etiam Miſſas differunt, poſtquam fidem dederunt de illis celebrandis credito ſtipendio: vel enim non debent onus illud recipere, vel, ſi ſuſceperint, tenentur quamprimum moraliter Miſſas exſolvere, non minus, ac ſi ſtipendium recepiſſent &c. Unde, ſi de ſolutione timeant, debent ſe ab illis recipiendis honeſte excuſare, vel certe ſe periculo exponere. Si ſecus fecerint, peccant graviter &c.* Quam vera

eſt

est hæc resolutio, sed quam male practicata. Ita ille. Interim tamen Pasqualigus ex Tamburino *Tom. 2. q. 917.* fuse probat, talem suspensionem fore licitam, quod puto valde probabiliter defendi posse, si brevis expeditio Missarum non expresse per verba formalia adpromittatur ex una, & ex altera parte jam aliquot Missæ fuerint celebratæ; nec tamen ulla solutio subsecuta debiti stipendii. Viderit autem adeo negligens in solvendo stipendio; cum facile sibi prudenter imaginari deberet, quod in hoc quasi contractu reciproco, & utrinque oneroso non sit dandum unum certum (puta, certo celebrandæ tot Missæ) cum magno periculo non recipiendi alterum, nimirum debitum stipendium. *

100. CONCL. VII. Sacerdos, qui stipendium accepit, tenetur dicere Missam, sicut offerens petivit, videlicet Missam talem, aut talem Votivam, vel Missam de Requiem, nisi obstet Ritus Ecclesiæ. Prima pars probatur ex eo: quia alioquin virtus Fidelitatis violaretur, simulque potest contingere, quod vel ob speciales indulgentias, vel ob specialem offerentis devotionem, nec non speciales Missæ Orationes major fructus impetrationis eidem proveniat. Altera pars ex eo liquet: quia sanctæ Matris Ecclesiæ voluntas, & ordinatio prævalere debet voluntati Fidelium; eo præsertim, quod hi non intendant, nec rationabiliter possint intendere, contravenire Ritui Ecclesiæ.

101.

101. Hinc, quia Rubricæ Missalis *Tit. de Missis Votivis, & Missis Defunctorum,* prohibent, dici tales Missas in Festis Duplicibus, ac diebus Dominicis, non est dubitandum, quin satisfiat intentioni petentium celebrando Missam de Festo Duplici occurrente cum applicatione ad intentionem petentis, & non Missam votivam. Hoc idem, loquendo de Missis privatis de Requiem (secus est de Anniversariis, ac Missis cantatis) novissime declaravit, ac fieri mandavit Alexander VII. Anno 1662. simulque tum ipse in speciali decreto 1664. tum Clemens IX. in alio, die 23. Septembris 1669. emanato, quod incipit: *Cum fel. record.* (& habetur tom. V. Bullarii Romani *Const. 30. dicti Pont.*) concessit, atque declaravit, per Missam de Festo occurente dictis diebus celebratam pro Defunctis obtineri indulgentias Altarium privilegiatorum pro animabus in purgatorio: de quo antea fuerat magna difficultas inter Doctores, qui communiter negativam tenuerunt.

Additio.

*Pariter satisfit intentioni offerentium stipendium, & obtinentur indulgentiæ, si in Altari privilegiato fuerit petita Missa privata pro defuncto, & ea legatur de Semiduplici, vel de Feria illis diebus, quibus aut est prohibitum legere Missam privatam de Requiem, v. g.

v. g. infra octavas Corporis Christi, Paschatis, Pentecostes &c. aut interdictum celebrare etiam de Duplici e. g. Die Cinerum &c. Idem dicendum, si festum quidem apud Regulares fuerit Semiduplex, cæteroquin tamen in Diœcesi Festum Fori de præcepto: nam tunc ipsis, uti in Dominicis interdictæ sunt privatæ Missæ de Requiem. Item si in Semiduplici publice est expositum sanctissimum Sacramentum; ubi pariter non permittitur Missa privata de Requiem juxta Decreta Clementis XI. editum 20. Januarii anno 1705. nec non juxta antiquiorem declarationem Congreg. SS. Rituum 2. Decembris anno 1684. editam, & à Cajetano Merati in Thesauro SS. Rituum *Tom. 1. part. 2. Tit. 14.* relatam sequentis tenoris: *durante expositione SS. Sacramenti occasione quadraginta horarum* (NB. eadem est ratio, si hæc publica Expositio duret paucioribus horis) *celebrari non potest Missa privata de Requiem, neque cantari potest Missa defunctorum pro adimplenda mente Testatoris.* Aliis autem diebus, quibus Missa privata de Requiem est licita, eadem, dato propterea stipendio, sub peccato celebrari debebit, nec enim alias obtinentur indulgentiæ, si in Altari privilegiato petatur. *

102. Quæres I. Qualis sit obligatio celebrandi Missam ratione stipendii? Resp. I. Certum est, quod hujusmodi obligatio sit de genere Justitiæ, habens annexum onus restitutionis, si non adimpleatur: alioquin enim talis injuste retineret stipendium. Et hujusmodi

modi obligatio indubie ex genere suo est gravis, atque sub mortali.

103. Resp. II. Num peccet mortaliter, qui accepto stipendio unam duntaxat Missam scienter omittit celebrare, variant Doctores. Et quidem talem peccati mortalis reum censet Mastrius *disp. 19. Theol. Moral. n. 80.* citans Petrum Navarrum, Bonacinam, & alios; eo quod damnum spirituale, per privationem debiti fructus Missæ illatum, sit admodum grave. Econtra negativam sententiam sequuntur Herincx *cit. disp. 8. n. 180.* Sannig. *qu. 9. n. 10.* Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 5. n. 25.* & quidam alii: quia censent esse parvitatem materiæ in una duntaxat Missa omissa: neque enim hic attendendum, ajunt, ad damnum, spirituale (alioquin enim omittens recitationem unius Salutationis Angelicæ, ad quam tenebatur, peccaret mortaliter; cum damnum spirituale ex tali omissione sequens anteferatur cuilibet temporali) sed gravitas materiæ mensuranda est juxta gravitatem, seu quantitatem stipendii; quale pro unica Missa datum communiter non attingit quantitatem sufficientem ad peccatum mortale; ut patet in furto.

Additio I.

* Quæres II. An ratione stipendii sit obligantio non solum celebrandi, sed etiam applicandi Missas, si in testamento, vel in litteris fundationis nulla facta sit mentio de applicatione, sed tantum de celebratione? Resp. in dubio affirmative, supposito, quod consigna-

signatum fuerit ex una parte sufficiens, ac proportionatum stipendium, etiamsi Missæ applicentur pro Fundatore: ex altera vero non adsint positæ valde efficaces circumstantiæ suadentes, Fundatorem præcise celebrationem, non autem applicationem petiisse. Ita cum aliis Barbosa *de Officio Parochi cap. 11. n. 13.* Pasqualigus *de Sacrificio q. 908.* La Croix *Lib. 4. n. 833.* ac *Lib. 6. n. 144.* & Sabinus Bononiens. *part. 2. Lucis Moralis Tract. 45. n. 69.* Ratio est; quia stante sufficienti pro applicatione stipendio præsumitur quisque in dubio sibi, vel suis voluisse optime consulere. Accedit pro hac sententia aliqua declaratio Cardinalium, quam refert Pignatelli *Tom. 1. Consil. 139.* uti etiam Elbel *Part. V. Theologiæ Moralis Tract. de Beneficiis. Conferentia XI. n. 373.* *

Additio II.

*Ex hac ultima resolutione infert. I. Sylvius *p. 2. ℣. Missa. Casu 4.* si fundatio nude habeat: *fundo Missam omni die Veneris legendum*, præsumi legendam ad intentionem Fundatoris, nisi particulares circumstantiæ concurrant suadentes contrarium, prout in casu, ubi stipendium vix videtur proportionatum oneri (e. g. si pro quotidiana celebratione annuatim designarentur tantummodo centum, & quinquaginta floreni, seu circiter 75. Scuta Romana) merito videri poterit Elbel *loc. cit.* Infert II. la Croix *lib. 6. part. 2. n. 145.* Secerdotem, qui celebrat in quodam loco v. g. in Templo monialium, si ideo congruum stipen-

 dium

dium habeat ab Ecclesia, vel Monialibus, non posse recipere aliud stipendium pro applicatione talis Missæ, nisi expresse aliquis alius specialis titulus in fundatione assignetur, ex quo prudenter præsumi possit, quod Fundator solam celebrationem intenderit, non autem applicationem. Prout pro his Stipendiariis valde favorabiliter exemplificant ex Reding P. Schmier *Lib. 3. Tr. 1. part. 2. cap. 1. sect. 2. n. 93.* & Schmalzgrueber *Lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 113.* Hæc tamen præsumptio stante pingui stipendio facile fieri non debet. Videatur la Croix *Lib. 4. & 6. locis citatis.*

Additio III.

* Quæres III. Quid resolvendum sit in casu, quo Sacerdos aliquis confitetur, se plura recepisse stipendia, quam Missas pro dantibus applicare potest? Resp. I. Talem recipientem haud dubie peccasse acceptando tot stipendia, & obligari summam illam, respectu cujus nequit dantibus stipendium satisfacere, aliis reddere ex toto pro celebratione, uti totum colligitur ex jam dictis: quinimo obligatur alias quoque superaddere orationes pro illis, quibus debebantur hæ Missæ, si ex hac nimia dilatione passi fuerint aliquale damnum, teste Sporer hic *part. 2. cap 5. n. 355.* Ast ponamus, quod illam summam pecuniariam jam consumpserit, & tanquam pauper non habeat, unde in æquivalenti aliis ad legendas Missas dare queat, nec ipse etiam in fu-

futurum tot Missas celebrare valeat, puta jam aliis de novo oneratus, vel graviter ægrotus? Resp. ex la Croix *lib. 6. part. 2. n. 115.* talem conari debere satisfacere saltem, in quantum potest, v. g. petendo ab aliis Sacerdotibus sibi familiaribus aliquot Missas gratis ad suam intentionem, ex futuris Missis offerendo restantibus, quantum licite potest, etiam ex fructu suo specialissimo sub eadem limitatione, audiendo quoque Missas devote, eisdem applicando fructum exinde, vel per alia bona opera (puta jejunia, mortificationes & orationes) acquisitum. *

QUÆSTIO IX.

De Tempore celebrandi Missam.

SUMMARIUM.

104. *Tempus celebrandi Missam quale?*
105. *Per Auroram quid intelligatur?*
106. *Est moraliter, non mathematice consideranda, & attendenda consuetudo de hyeme.*
107. *Quid de meridie?*
108. *Et privilegiis Regularium?*
109. *An sit licitum, quotidie celebrare?*
110. *Quid de Feria V. Cœnæ Domini, & Sabbato Sancto?*

* *Ubi pariter refertur aliquod novum Decretum. Addit. I.*

104. CONCL. I. Tempus ordinarium celebrandi Missam incipit ab aurora, & terminatur in meridie, sive hora diei duodecima. Ita communis; & patet ex Rubricis Missalis *Tit. de defectibus in Ministerio ipso occurrentibus*: ubi dicitur, quod *tempus debitum celebrandi sit ab aurora usque ad meridiem communiter.*

105. Cæterum per *Auroram* non intelligitur ortus Solis, sed prima Solis irradiatio, quando nempe aliquid lucis apparet. Et licet diluculum hoc non semper, & ubique locorum sit æquale, ordinarie tamen solet incipere hora & quadrante vel sesqui hora ante ortum Solis.

106. Notandum ulterius cum Doctoribus passim, quod hæc res moraliter potius, quam mathematice sit consideranda. Hinc inferunt, posse Missam inchoari duabus horis ante ortum Solis, ita ut circa initium auroræ finiatur. Quinimo tempore hyberno recepta consuetudo in partibus Septemtrionalibus obtinuit, quod Missa tribus vel quatuor horis ante Solis ortum celebretur, eo præsertim tempore, quo

quo communiter homines sese labori suo manuali solent accingere. Siquidem hæc consuetudo justa de causa est introducta, ut in hisce partibus, quibus in hyeme Sol sero oritur, operarii, & famuli prius Missæ Sacrificium audire possint, antequam ad suas operationes sese accingant. Layman. *cap. 4. de Sacrificio Missæ n. 3.* & alii. * VideturqueSacra Rituum Congregatio hanc consuetudinem in specie approbasse, quando in una Missalis Romani 18. Septembris & 2. Novembris 1634. ita resolvit: *ubi non est Aurora physice pro licita Missarum celebratione, attendatur ea moraliter, & politice, quando scilicet terminari solet hominum quies & inchoari labor juxta probatam Regionum consuetudinem.* *

107. Insuper, quamvis ordinarie non sit licitum sacrificare post meridiem, ut patet ex Conclusione, adhuc tamen satis est ad evitandam culpam, si Missa inchoetur ante meridiem; vel in meridie, licet postea primum finiatur. Quinimo ex causa justa potest Missa inchoari etiam post meridiem; ut puta ne infirmus sine Viatico decedat, aut propter protractum Principis funus, vel solemnem Processionem, præsertim ubi multi necdum Missam audierunt, vel si Sacerdos itinerans, diebus præsertim festivis, etiam integra hora post meridiem (uti inquit Sporer hic) ad locum Ecclesiæ perveniens celebrare velit, vel si in magno concursu confitentium adhuc exstarent communicandi: puta pro lucrandis indulgentiis &c. Herincz *disp. 8. quæst. 20.* Layman. & alii.

108. Notandum præterea, Regularibus Mendicantibus varia privilegia à SS. Pontificibus concessa esse celebrandi una hora ante auroram, & una post meridiem; imo etiam usque ad horam nonam; id est, horam tertiam vespertinam; ut refertur in Compendio Privilegiorum ℣. *Missa*.

109. CONCL. II. Licitum est cuilibet Sacerdoti rite disposito quotidie celebrare, exceptis tribus postremis diebus hebdomadæ Sanctæ. Prior pars est certa, & patet ex *c. Consuluisti. De celebrat. Missar.* & praxi Ecclesiæ universalis. Altera pars ex eo probatur: quia inprimis Feria sexta Parasceves omnino prohibitum est, celebrare Missam; cum eo die, ob memoriam illius Sacrificii cruenti, quo Christus Dominus semetipsum Patri cœlesti hac die pro salute totius mundi in Ara Crucis offerre dignatus est, non fiat Consecratio, sed à Sacerdote Actum consuetum perficiente, juxta Ritum Ecclesiæ, solum sumatur sacra Hostia pridie consecrata.

110. Porro Feria quinta Cœna Domini, & Sabbato Sancto una dumtaxat Missa solemnis celebrari solet juxta traditionem, & consuetudinem Ecclesiæ. Verum quidem est, multos Doctores, ut Suarezium, Sotum, Barbosum, Lugonem, quos citant, & sequuntur Layman. *loc. cit. n. 8.* & Gobat. *tract. 3. Theol. Experim. n. 219. & seqq.* existimare, quod non sit prohibitum, Sabbato Sancto privatim, ac secluso scandalo, post Officium solemne celebrare: cum nullo jure hoc prohibitum reperiatur. Et hoc ob datam rationem, ac loquendo de

de celebratione privata ante Officium ſolemne, multo magis admittunt Doctores de Feria quinta Cœnæ Domini, quamvis communiter hac die Sacerdotes de manibus ſui Prælati, Miſſam ſolemnem celebrantis, ſacram Communionem more Laicorum ſumere ſoleant, exemplo Apoſtolorum, qui iſto die de manu Chriſti Euchariſtiam acceperunt.

Additio I.

*Verum hæc DD. opinio moderno tempore non videtur ulterius manuteneri poſſe, ubi ex novo Decreto S. R. C. & publica prohibitione Clement. XI. *23. Martii 1701.* & *20. Aprilis 1707.* Item *15. Aprilis 1710.* Item *15. Martii anno 1012.* uti refert Cajetanus Merati noviſſime in ſuo Theſauro, interdictum eſt amplius die Jovis, aut Sabbato Sancto in una, eademque Eccleſia, præter Miſſam ſolemnem habere aliam privatam, prout idem de Sabbato Sancto jam antea declaravit pariter Sacra Congregatio *die 11. Februarii,* & iterum *11. Martii 1690.* etiam non obſtante contraria conſuetudine. Dicitur notanter: *in una eademque Eccleſia,* per quæ verba non credo improbatam illam communem praxin multorum Monaſteriorum, vi cujus die Jovis, ſi non in una, eademque Eccleſia, ſaltem in diſtincto aliquo Sacello (puta infirmariæ) ante Miſſam ſolemnem celebratur una privata *de Cœna Domini,* ut Fratres illi, qui tanquam legitime impediti ſolemnem audire nequeunt, huic privatæ intereſſe, & ſub ea communicare valeant, prout notat Con-

stantinus Hagerer in Rituali *part. 2. §. 4. num. 3.* Quinimo loquendo, etiam de una, eademque Ecclesia, si Festum S. Josephi, vel Annuntiationis incideret in illum diem Jovis Hebdomadis Sacræ, possunt celebrari aliquæ Missæ privatæ ante solemnem, ut populus adimplere valeat commodius præceptum audiendi Missam; cum tale Festum tantum quoad chorum, non autem quoad forum transferatur. Sac. Congregatio *13. Septembris 1692.* & alia *12. Septembris anno 1716.* prout denuo adducit Cajetanus Merati. Quando autem simile Festum occurreret Sabbato Sancto, vel die Parasceves, transfertur etiam in foro, & quoad præceptum audiendi Missam post Pascha Sac. Congregatio *11. Martii 1690.* Hinc adhuc manet, quod etiam pro tunc in Sabbato Sancto nequirent dici plures Missæ.

Additio II.

* Ast quid sentiendum de die Parasceves, si Parochus ex oblivione præcedente die Jovis neque pro futuro officio, neque pro expositione SS. Sacramenti in Sepulchro (uti vocari solet in his terris) aliquam consecravit Hostiam, & cæteroquin hæ ceremoniæ absque gravi scandalo, & obmurmuratione intermitti non possunt? Resp. in simili casu extraordinario, quod ad evitandum scandalum etiam die Parasceves poterit celebrari Missa ante ipsum Officium, legendo illam ex votivis de Passione Domini, nisi adsint saltem parvæ Hostiæ consecratæ, quæ alias potius debe-
rent

rent accipi (si tamen absque novo gravi murmure fieri possit) tam pro ipso Officio diei, quam pro expositione in Sepulchro. Ita Sporer *p. 2. Theolog. Sacram. cap. 6. sect. 6. n. 453.* & la Croix *lib. 6. p. 2. n. 233.**

111. CONCL. III. Excepto die Nativitatis Domini, & casu necessitatis, non licet eidem Sacerdoti plures Missas eodem die celebrare citra speciale aliquod Privilegium. Ita statuitur *c. Consuluisti, & c. Te referente, De Celebrat. Missar.* juncto *c. Sufficit. De Consecr. dist. 1.* ubi pro ratione subjungitur: *Non modica res est, unam Missam facere: & valde felix est, qui unam digne celebrare potest.*

112. Additur, *Excepto die Nativitatis Domini.* Quia illo die potest quilibet Sacerdos tres Missas celebrare, quamvis ad eas omnes celebrandas non obligetur: & si voluerit dicere tantum unam, dicat, quam maluerit, sed melius leget tertiam, utpote ejus oratio concordat Officio diei.

Additio.

*Ubi tamen, si tres Missas legere placeat, bene notetur, non posse de Jure loquendo omnes tres celebrari media nocte, prout inter alia novissime innuit Decretum S. R. C. emanatum *18. Decembris 1702.* sequentis tenoris: *non licet in media nocte Nativitatis Dominicæ celebrare successive alias duas Missas, & in eis Sacram Communionem exhibere, sed utrumque omnino prohibitum.* Unde insistendo juri communi, manuteneri amplius nequit sententia contraria

Baul-

Bauldrii, Gerlaci, Vinitoris, & plurium aliorum, quos refert Diana *part. 2. tract. 14. resol. 35. & part. 10. Tract. 12. resolut. 57.* Utrum vero non possint saltem duae Missae media nocte Nativitatis Domini celebrari, alia est quaestio, quam tamen sublatam puto per aliud Decretum Sacrae Rituum Congregationis editum in una Pisauriensi 20. April. anno 1641. uti refert Merati in suis Commentariis in Gavantum *Tom. 1. Part. 4. Tit. 3. n. 13.* & in Indice Decretorum *num. 282.* sequentis tenoris: *In nocte Nativitatis Domini post cantatam primam Missam NB. nullo modo (sicque nec ex parte) possunt aliae duae immediate celebrari, nec fideles communicari.* Huic, & aliis pluribus Decretis insistens Summus Pontifex Clemens XI. per speciale Edictum tam in suo proprio Bullario Romae 1723. impresso *p. 2. Constit. 5.* quam in Bullario editionis Luxenb. *T. 8. p. 2. Const. 5.* relatum Romae expresse inhibuit omnibus Ecclesiis Patriarchalibus, Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus utriusque sexus &c. ne media nocte Nativitatis Domini legantur aliae duae Missae, sed sola prima dici possit. *

113. Additur ulterius in Conclusione, & *casu necessitatis.* Nam in casu necessitatis plures eodem die Missas celebrari posse à Sacerdote jejuno, & qui in prima Missa non sumpsit purificationem, patet ex *cit. c. Consuluisti. De Celebrat. Missar.* estque communis Doctorum.

114. Porro inter hujusmodi casus necessitatis potissimum numerantur sequentes. I.

Ne-

Ne moriturus sine S. Viatico decedat, quando non adest alia Hostia consecrata. II. Ne populus die Festo Missa privetur, præsertim in casu, quando plures Sacerdotes haberi non possunt, v. g. in Anglia &c. aut quando Sacerdos habet duas Parochias, & die Festo in utraque celebrare tenetur. III. Juxta nonnullos, quando die Festo adveniunt peregrini Missam audituri, vel quando ad Ecclesiam accedit Vir Illustris, utputa Princeps, vel Episcopus. Verum hodie standum est consuetudini locorum, cum ob multiplicationem Sacerdotum aliqui casus raro amplius locum habere soleant.

Additio.

*Quæres. An, & quando tempus inchoatæ Missæ possit quoad continuationem ejusdem interrumpi per alia negotia, vel eventus? Resp. In hoc quæsito ad duo debere reflecti *primo* quousque Missa jam pervenerit? *secundo* quam grave negotium intervenerit? Si necdum Missa pervenit ad oblationem, rationabilis quidem causa, sed necdum adeo magna exigitur: sic etiam per intervenientem concionem interrumpi potest, uti patet ex consuetudine in plurimis locis introducta. Quod si Missa jam attigerit Canonem, nondum tamen peracta sit consecratio, requiritur causa aliquo modo gravior interrumpendi, necdum tamen gravissima; sic juxta Pasqualigum apud la Croix *lib. 6, part. 2. num. 248.*

ad

ad acquirendas speciales certas gratias tantisper relinqui potest Missa ante consecrationem, ut à Parocho in defectu aliorum Sacerdotum ministretur cum priori Alba & Stola Viaticum, & Extrema Unctio, si sit periculum in mora, quamvis cæteroquin dictus ægrotus NB. alia Sacramenta jam receperit. Quando vero consecratio jam peracta fuit, causa interrumpendi Missam debet esse gravissima, qualis foret, si in priori casu periculose decumbens, ne quidem Sacramentum Pœnitentiæ recepisset, vel infans morti proximus necdum baptizatus esset, vel Sacerdos celebrans ipsemet post consecrationem deliquium pateretur, in quibus, & similibus eventibus in defectu aliorum Sacerdotum haud dubie per alios actus disparatos tempus Missæ interrumpi, & postea posset iterum continuari, ubi tamen, ne interpolatio inter priorem partem Missæ, & inter posteriorem, adhuc post consecrationem restantem, sit nimium longa, concedunt Auctores apud la Croix *loc. cit. num. 248.* quod, si e. g. Confessio talis moribundi ultra mediam horam perduraret, Sacerdos, à Sacrificio incompleto discedens, possit talem, auditis tantum aliquibus peccatis absolvere, ut sic securius partem posteriorem Missæ cum priori valeat tanquam unum continuum moraliter connectere. Ubi finita Missa residua adhuc peccata (si tamen moribundus confiteri possit) audiat, & absolvat ab iisdem ante necdum confessis, atque in aliis modo possibili agonizantem

tem

tem adjuvet. Plura desimilibus utiliter videri possunt in Missali *De defectibus Missæ Tit. 10.* & apud Constantinum Hagerer in novissimo suo Tractatu *De defectibus Missæ, fol. 39. n. 21. & seqq.* in prænotione *De abruptione & interruptione Missæ.* *

QUÆSITO X.

Quo in Loco sit celebranda Missæ? ubi de Violatione Ecclesiæ.

SUMMARIUM.

115. *Quo in loco de Jure communi sit celebranda Missa?*
116. *Quid in casu necessitatis?*
117. *Enumerantur tales casus necessitatis.*
118. *Episcopus potest dispensare ex causa rationabili.*
 * *Quibus tale privilegium Romæ concedatur?*
119. *An sit lictum, celebrare Missam in aqua vel mari?*
120. *Non licet celebrare Missam in Ecclesia polluta.*
121. *Ecclesia polluitur quinque præcipue modis.*
122. *I. Per injuriosam humani Sanguinis effusionem; & qualem?*

(g) Ut dictum Tract. 12. dist. 2. n. 7.

123. *II. Per injuriosum homicidium.*
124. *III. Per illicitam humani seminis effusionem.*
125. *Et quid de actu conjugali?*
126. *IV. Per sepulturam excommunicati vitandi.*

(h) Tract. 13. dist. 2. n. 26.

115. CONCL. I. Jure communi, & ordinario olim Missam celebrare non licuit, nisi in Ecclesia consecrata, sive, ut dicitur c. *Nullus. De Consecrat. dist. 1. Nisi in sacratis ab Episcopo locis.* Hodie autem sufficit, Ecclesiam, vel Oratorium esse benedictum, aut etiam non benedictum, dummodo ad hunc solum usum debite deputatum, atque ab Episcopo designatum fuerit, sicque sit Oratorium publicum. Ita Herincx *cit. dist. 8. quæst. 11.* cum communi: idque inter alia desumitur ex Concil. Trident. *Sess. 22. in Decreto de Observandis in celebratione Missarum,* ubi prohibitur Episcopis, *ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad Divinum tantum cultum, dedicata Oratoria, Sanctum hoc Sacrificium peragi.* Concordant Rubricæ Missalis *Tit.*

De

De defectibus in Ministerio ipso occurrentibus, ibi: *Si celebratur in loco non sacro, vel non deputato ab Episcopo:* & consequenter à sensu contrario sufficit locum ab Episcopo esse deputatum.

116. Dicitur notanter, *Jure communi & ordinario.* Siquidem inprimis excipitur casus necessitatis *arg. can. 1. De Consecr. dist. 1.* ubi dicitur, *Missarum celebrationem non alibi, quam in sacratis Domino locis absque magna necessitate fieri debere.* Unde cum exceptio firmet regulam in oppositum, tempore magnæ necessitatis licet alibi celebrare, in loco tamen honesto.

117. Porro necessitas celebrandi extra Ecclesiam consecratam in privatis domibus, aut etiam sub dio, in Altari tamen portatili, & loco cæteroquin honesto, juxta Doctores communiter potest esse. I. Si Ecclesiæ sint dirutæ, vel ab Infidelibus, sive Hæreticis occupatæ. II. Si Locus sacer non capiat tot homines, vel celebrantes: ut in Supplicationibus ad parvas Capellas quandoque contingere solet. Similiter ob eandem necessitatem in publicis castris, seu bello pro exercitu licitum est celebrare. Herincx, Layman. *l. c. cap. 5. n. 3.* & alii.

118. Excipitur ulterius, si fiat dispensatio ab Episcopo. Nam Episcopus ex rationabili causa saltem insistendo Juri communi *c. 12. de Privileg. in 6.* potest dispensare, ut celebretur Missa in loco profano, honesto tamen, etsi aliis usibus sit deputatus, ut puta in hypocausto nobilis Personæ ex morbo decumbentis super Altare portatile rite præparatum. Lay-

man. *n. 4.* & alibi. Idem dicendum, si qui à Summo Pontifice privilegium acceperint extra Ecclesiam Missas celebrandi.

Additio.

*Porro quibusnam illud privilegium jure moderno post Decretum Clementis XI. competat, habetur partim in Jure Canon. *Lib. 3. Decret. tit. 41.* partim dicetur in Appendice I. hujus Quæstionis.

119. Quæres. Num sit licitum, celebrare Missam in aqua vel mari pro navigantibus? Resp. negative regulariter loquendo: idque propter periculum effusionis sacratissimi Sanguinis. Dicitur, *regulariter loquendo:* nam in longinquis navigationibus v. g. in Indias Orientales susceptis, si magna sit tranquillitas sine ullo tempestatis indicio, adsitque præter celebrantem alius Sacerdos, qui post consecrationem firmiter teneat calicem, ita, ut absit omne periculum effusionis sacri Sanguinis, non pauci Doctores, quos citat, & sequitur Lugo *disp. 20. de Eucharistia, Sect. 3.* existimant, posse aliquando celebrari in mari. Id ipsum in navigatione Orientali nonnullis à Sede Apostolica specialiter concessum fuisse, sed pro triremibus in mari Mediterraneo negatum, refert cit. Lugo *n. 89.*

*Econtra P. Cajetanus Merati in suo Commentario in Rubricas *Part. 1. tit. 20. n. 10. prope finem*, testatur, hoc privilegium à Clemente XI. habita prævia consultatione Sacræ Congreg. Concil. die 13. Martii anno 1706. fuisse datum Militibus Hierosolymitanis quoad suas

ma-

magnas naves occasione longæ navigationis in mari contra infideles, absque eo, quod positive excludatur Mediterraneum ibidem.*

120. CONCL. II. Non licet celebrare Missam in Ecclesia polluta, seu violata. Ita communis; & patet ex c. *Proposuisti, ac seqq. De Consecr. Ecclesiæ* cum concordantiis. Hinc Rubricæ Missalis *Tit De defectibus in ministerio ipso occurrentibus*, sic habent: *Si Sacerdote celebrante violatur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Canonem, non dimittatur.* Hæc ibi; Incipit autem Canon post dictum *Sanctus*, ab illis verbis: *Te igitur Clementissime Pater &c.* Nihilominus, etsi celebrans in Ecclesia polluta mortaliter peccet (uti patet ex prohibitione Ecclesiæ, & gravitate ipsius materiæ) nullam tamen Censuram, vel irregularitatem talis incurrit, cum hæc Jure statuta non reperiatur. Bonacina *quæst. 4. de Matrim. punct. ult. num. 26.* cum communiori.

121. Quæres autem occasione hujus Conclusionis, & quantum attinet alteram partem Quæstionis, quibus modis Ecclesia violetur? Resp. Generatim loquendo, quinque præcipue modis violatur, seu polluitur Ecclesia, & quidem

122. I. Violatur Ecclesia per injuriosam humani sanguinis effusionem. Requiritur autem ad hoc, ut percussio, seu vulnus infligatur homini existenti in Ecclesia, & non super tectum, aut turrim, aut subtus speluncam Ecclesiæ (g) sive deinde sanguis effundatur intra, sive extra Ecclesiam; imo etiamsi vul-

nerans existat extra Ecclesiam. Deinde requiritur, ut percussio sit gravis, seu talis, quæ sit peccatum mortale: unde, si casu quis alterum percutiat, vel cum veniali tantum culpa excutiat alteri sanguinem è naribus (v.g. cum pueri ex veniali solum cholera sese percutiunt, usque dum manent sanguine è naribus) Ecclesia non polluitur. Tandem requiritur, ut tale factum sit notorium juris, aut facti notitia: universim enim, ut Ecclesiæ aut Altaris violatio inducatur, oportet factum esse notorium, idque vel per sententiam Judicis, aut confessionem in Judicio factam, quod dicitur *Notorium Juris*, vel per evidentiam rei, quæ tergiversatione aliqua celari non possit, quod vocant *Notorium facti.*

123. II. Violatur Ecclesia per homicidium injuriosum, ac notorium, quod vel cujus causa intra Ecclesiam perpetrata est, licet fiat sine sanguinis effusione. Dicitur notanter, *cujus causa intra Ecclesiam perpetrata est:* nam, si quis foris sit percussus, & postmodum in Ecclesiam se recipiat, ibique quantumvis copioso sanguine effuso moriatur, non violatur Ecclesia. Cæterum sufficit in proposito, ut homicidium sit injuriosum ipsi Ecclesiæ, seu sanctitati loci, quamvis non sit injuriosum ipsi occiso: unde, si quis seipsum in Ecclesia suspendat, vel Judex cuipiam Reo in Ecclesia mortis supplicium inferat, adhuc violabitur Ecclesia.

124. III. Violatur Ecclesia per illicitam, & notoriam humani seminis effusionem factam in-

intra Ecclesiam, non autem in turre tantum, vel super tectum, ut supra *n.122.* in simili dictum est: repugnat enim ea sanctitati loci. Quod si ejusmodi effusio sit involuntaria, aut si accidat in somno, licet causa sit data in vigilia, non violatur Ecclesia: nam hoc ipso, quod ipsa accidat in somno, secundum se non est libera. Herincx *loc. cit. quæst. 11. n. 119.* Bonacina *n. 19.* Navarrus, Silvester, & alii. Sufficit autem, sive ea seminis effusio fiat per pollutionem voluntariam, sive per fornicationem: utroque enim modo violatur Ecclesia, si ea sit notoria juris, vel facti notoreitate.

125. De actu conjugali dubitant Doctores, quibusdam absolute affirmantibus, aliis negantibus, cæteris vero magis probabiliter excusantibus duntaxat casum necessitatis, quæ contingere potest ob probabile periculum incontinentiæ, si conjuges longo tempore intra Ecclesiam cohabitare teneantur.

126. IV. Violatur Ecclesia per sepulturam excommunicati. Hoc tamen post Concilium Constantiense intelligendum est de excommunicato non tolerato, videlicet de illo, qui aut publice denuntiatus est, aut notorius percussor Clerici existit: hi enim soli defacto sunt vitandi in vita, ac proinde etiam in morte juxta illam regulam: *Quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis. c. Sacris. De Sepulturis.* Nec obstant dicta superius *(b)* ubi cum probabiliori Doctorum negatur, excommunicatum toleratum absque prævia absolutione posse sepeliri in loco sacro. Ratio enim

disparitatis est: quia Concilium Constantiense noluit ipsosmet excommunicatos in aliquo relevare, aut eis quomodolibet suffragari, sed solum intendit tollere alia incommoda, quæ ex antiqua generali prohibitione communicationis Fidelium cum excommunicatis sæpius oriebantur, atque imposterum oriri poterant, inter quæ merito connumeratur violatio Ecclesiæ per sepulturam excommunicati: sicque etiam talis violatio Ecclesiæ defacto solum procedit in duobus enumeratis casibus.

127. V. Violatur Ecclesia per sepulturam Pagani seu Infidelis, prout habetur *c. Ecclesia. De Consecrat. dist. 1.* Et hoc etiam intelligendum de infante necdum baptizato. Quod si tamen infans in utero matris mortuus sit, potest una cum matre Christiana sepeliri in loco sacro: quia fœtus est pars matris, & unum quasi cum ea corpus censetur *arg. l. 1. ff. De inspiciendo ventre.* ibi: *Partus enim, antequam edatur, mulieris portio est, vel viscerum.*

128. Dicitur notanter *n. 121. quinque præcipue modis.* Nam nonnulli addunt duos alios modos violationis Ecclesiarum; videlicet, quando Ecclesia benedicitur vel consecratur ab Episcopo excommunicato publico; item quando parietes Ecclesiæ consecratæ majori ex parte simul dejiciuntur, ac destruuntur, ut reædificari debeant. Verum de priori casu merito dubitant cæteri Doctores; cum ejusmodi violatio nulli claro textui Juris innitatur, atque in pœnalibus non sit facienda extensio, nisi habeatur in Jure: unde sententiam ne-

negativam appellat Bonacina *l. cit. n. 22.* probabilissimam. Posteriori autem casu potius Ecclesia destruitur, quam polluitur.

129. Quæres II. An polluta Ecclesia etiam polluatur Cœmeterium, & econtra? Resp. cum communi. Polluta Ecclesia polluitur simul Cœmeterium, si ei contiguum sit; non tamen vicissim polluto Cœmeterio polluitur Ecclesia. Ita communis; & habetur decisum *cap. un. De Consecr. Eccles. in 6.* Accedit ratio: quia, ut inquit *Reg. 42. Juris in 6. Accessorium naturam sequi congruit principalis*, non econtra: atqui Cœmeterium, si sit contiguum, est accessorium Ecclesiæ; ergo. Additur notanter, *si sit contiguum:* nam secus est, si Cœmeterium fuerit remotum ab Ecclesia, prout notatur *cit. cap. un. in 6.*

130. Quæres III. Quid juris, quando in dictis casibus factum est occultum? Resp. Locus sacer in ejusmodi casibus non censetur pollutus, ita, ut indigeat reconciliatione, quamdiu de eis publice non constat. Ita Glossa communiter recepta *cap. 1. ℣. Pollui. de Consecr. Eccles. in 6.* Quare, quamdiu res manet occulta, ita, ut nemo, vel non nisi pauci sciant, Ecclesia quoad judicium humanum non est polluta: censebitur autem polluta, quandocunque res mala propalabitur, & de facto publice constabit; quia tunc bona fama, ejusque existimatio apud homines deperdita erit, ac proinde indigebit reconciliatione.

131. Quæres IV. Quid agendum, si Ecclesia fuerit polluta, seu violata? Resp. Cum

per ſe loquendo ſit grave peccatum, celebrare in Eccleſia violata, hinc eadem prius eſt reconcilianda. Ita communis.

132. Et quidem, ſi Eccleſia prius fuit ſolemniter conſecrata; eam ſolus Epiſcopus reconciliare poteſt, adhibita aqua per ipſum benedicta, ac vino & cinere mixta: unde ſimplex Sacerdos Eccleſiam conſecratam reconciliare nequit, niſi ex commiſſione Summi Pontificis.

133. Dicitur notanter, *niſi ex commiſſione Summi Pontificis*: nam hac accedente poterit etiam ſimplex Sacerdos Eccleſiam conſecratam reconciliare. Quo modo ex privilegio, & conceſſione Domini Papæ, Superiores Fr. Minorum poſſunt Eccleſias ſibi ſubjectas, aqua tamen prius per Epiſcopum conſecrata, reconciliare, quando Epiſcopus diſtat duabus dietis (una dieta continet viginti miliaria Italica, quæ faciunt quatuor vel quinque Germanica) prout eisdem conceſſum eſt à Leone X. & refertur in Compendio Privilegiorum. ℣. *Benedicere.*

134. Dicitur ulterius, *Eccleſiam Conſecratam.* Nam, ſi Eccleſia ſolum fuerat benedicta, ſeu auctoritate Epiſcopi ad Divinum Cultum, atque Officium deputata, poterit etiam ſimplex Sacerdos eam reconciliare aqua à ſe benedicta; prout notat cum aliis Layman. *l. cit. n.* 12. Quamvis decens ſit, ac ita conſuetum, ut negotium hoc prius Epiſcopo ſignificetur.

135. Addunt nonnulli Auctores, videlicet Sa ℣. *Eccleſia n.* 19. Caſtro, Avila, quando Sacerdos celebrat in Eccleſia polluta, præſertim

tim bona fide (imo & mala fide) jam propter summam virtutem tanti Sacrificii Ecclesiam haberi pro reconciliata. Accedit textus *c. De fabrica. De Consecr. dist. 1.* Sed hanc sententiam merito rejiciunt Layman. *loc. cit. n. 13.* Sannig. *dist. 5. de Missa quæst. 10. n. 23.* & alii; cum ea nullo jure fundata sit. Nam textus citatus loquitur de alio casu, ut notat Engel. *Tit. de Consecr. Eccles. n. 15.* ubi, quamvis non nihil faveat priori sententiæ, illico subjungit, quod tutius sit, vera reconciliatione uti, quam sacri Canones præscribunt.

136. Quæres V. Quid agendum, si durante Missa contingat Ecclesiam violari? Resp. conformiter Rubricis Missalis *n. 120.* relatis, si id accidat ante Canonem, dimittendam esse Missam: secus, si post Canonem. Quid autem sit agendum, quando sub Missæ Sacrificio ingreditur Ecclesiam excommunicatus vitandus, dictum est *Tract. 13. dist. 2. n. 40.*

APPENDIX I.

Continens specialia de Oratoriis, & privatis Cameris, an, quibus, & quando liceat ibidem celebrare Missam?

SUMMARIUM.

* *Præmittitur distinctio inter Ecclesias, & Oratoria. Addit. I.*
* *An liceat Regularibus celebrare in Cameris, aut privatis Oratoriis? Addit. II. & III.*

*Item num Episcopis, & quando? Addit. IV.

*An & quando possint Episcopi aliis concedere licentiam in privatis Oratoriis celebrandi? Additio V. & VI.

*Qualiter Romæ detur licentia celebrandi in Oratoriis privatis pro Rure tantum? Addit. VII.

*Quomodo pro Civitate? Addit. VIII.

*Qualiter ea licentia impetretur pro Infirmis? Addit. IX.

*Et quomodo pro Itinerantibus? Addit. X.

*Formula concessionis alicujus Oratorii. Addit. XI.

Additio I.

*ANTE resolutiones prænotandum est, quidnam sit proprie Ecclesia, & quidnam Oratorium? *Ecclesia* est locus DEO dicatus, & auctoritate Episcopi perpetuo designatus, in quo fideles ad Officia Divina, & Sacra Religionis exercitia conveniunt. *Oratorium publicum* videtur convenire cum Ecclesia; dicitur enim ædificium Religiosum auctoritate Episcopi perpetuo destinatum Divino cultui habens ostium patens in via publica: prout hoc ultimum est præcipuum, teste Clericato, à Doctoribus requisitum ad rationem Oratorii publici.

Oratorium privatum est locus in aliqua arce, vel domo privatorum &c. à Domino domus, vel arcis ad cultum Divinum hic, & nunc deputatus, & ab eodem pro libitu in usum pro-

profanum convertibilis. Ita Barbosa *de Jure Eccles. L. 2. cap. 8. num. 18.* Unde ad Oratorium privatum nec requiritur auctoritas Episcopi, nec ostium patens in via publica. Paucis, censetur semper Oratorium privatum illud, cui deficit aliquid ex requisitis ad Oratorium publicum, superius in definitione expressis, & potest erigi illud in quacunque camera, seu hypocausto, modo sit locus honestus.

Porro emergente subinde dubio, an hoc, vel illud Oratorium sit publicum legitima auctoritate erectum, nec ne? recurrendum est ad præsumptiones, & si fuerit illud ædificatum in modum alicujus Ecclesiæ, si extet ibidem Altare, & Campanile, si ad Missam personæ nullo facto discrimine admittantur, erit præsumendum publicum, legitima auctoritate erectum juxta Abbatem, Mascardum, Pignatellum, & Clericatum teste Francisco Schmier *lib. 3. Jurisprudentiæ, Tract. 1. part. 2. cap. 2. sect. 3. n. 96.* Hoc notato*

Additio II.

* Quæres I. An liceat defacto Regularibus extra casum necessitatis celebrare Missam in privatis extraneorum Oratoriis aut Cameris? Resp. negative, nisi novum privilegium vel dispensatio particularis obtineantur, vel per consuetudinem jam debito tempore legitime præscriptam, nec reprobatam habeatur. Ita præter alia jura colligitur clarestum ex Concil. Trid. *Sess. 22. Decret. De observandis in celebra-*

tione

tione Missæ, tum ex Decreto Clementis XI. edito anno 1703. 15. Septembris, & per extensum reperiendo in Jure Canonico *Lib. 3. Decret. Tit. 41. post n. 5.* ubi Summus Pontifex verbis formalibus annullavit similia Privilegia antea Regularibus concessa per *cap. In his 30. De Privilegiis*, vi cujus capituli antea potuerunt cum Altari portatili ubicumque, etiam in domibus Laicis celebrare.*

Additio III.

*Quæres III. An non obstante illo Decreto Clementis XI. liceat Regularibus mendicantibus adhuc erigere Oratoria in suis Monasteriis, ibique, vel in Cameris infirmorum Confratrum celebrare? Resp. Non obstante priori Decreto Clementis XI. Regulares mendicantes, & cum ipsis quoad privilegia communicantes adhuc retinere defacto speciale privilegium exstruendi Oratoria privata, & Capellas domesticas in suis habitaculis, ibique legendi, & audiendi Missam diebus quoque Festivis, ac Dominicis. Quinimo, si quis Fratrum fuerit infirmus, poterit etiam eadem legi in sua Camera, vel alio commodo loco: non enim hæc loca videntur comprehendi sub Decreto prohibente superius allegato, prout fusius deductum est in Jure Canonico *Lib. 3. Tit. 41. n. 19. & seqq.* quorsum lectorem brevitatis gratia remitto, simulque ex dictis ibidem *n. 21.* adverto, quod in Oratoriis Religiosorum à Superioribus legitime ad cul-

tum

tum Divinum deputatis possint alii quoque Sacerdotes Sæculares (uti præter alios recenter notat Merati *Tom. 1. Part. 1. Tit. 2.*) legere, & Laici audire Missam, atque sic satisfacere præcepto Ecclesiæ: tum, quia ipsa Monasteria non sunt domus tales privatæ, uti nec Hospitalia auctoritate ordinaria vel Apostolica fundata, sicque nec comprehenduntur sub prohibitione celebrandi *in domibus privatis*, uti recte advertunt Holzman. *Tom. 2. Part. 5. Tract. 3. n. 383. ℣. Respondetur quinto*, ac Matthæuccius *in Officiali Curiæ, cap. 10. §. 3. n. 81.* adducens desuper declarationem Sac. Congregationis: tum, quia Gregorius XIII. etiam post Concilium Trident. absolute, & generalibus terminis concessit, ut in Oratoriis Monasteriorum, ad Divinum cultum à legitimo Superiore deputatis, possit dici Missa, adeoque à quocunque: cum potius videatur locale, quam personale privilegium. Econtra vero in Cameris, & aliis locis ad cultum Divinum à Superioribus non deputatis Pius IV. tantum concessit pro solatio, & in favorem infirmorum, sicque videtur privilegium personale ad alios illimitate non extendendum. Vide dicenda *Quæst. XI. Additione VI.* *

Additio IV.

*Quæres III. Quidnam Jure moderno sentiendum sit de Episcopis in ordine ad Oratoria quoad suam propriam personam? Resp. Jure antiquo juxta *cap. ult. De Privilegiis in 6.* ha-

habuerunt Episcopi speciale Privilegium non solum in loco habitationis suæ, verum etiam alibi intra & extra Diœcesin erigendi Oratoria privata, ibique in Altari portatili celebrandi. Moderno autem tempore Clemens XI. in novissimo Decreto superius jam citato contrarium statuit, sequentibus formalibus: *Episcopis, & his majoribus Prælatis, etiamsi Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in Corpore Juris, neque alio quocunque titulo ullo modo licet extra Domum propriæ habitationis in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, seu celebrari facere.* Vide totum Decretum in Jure Canonico *Lib. 3. Tit. 41.* Recollige etiam dicenda *Quæst. XI. Addit. VI.* *

Additio V.

*Quæres IV. An jure moderno possint Episcopi saltem suis Diœcesanis post Decretum allegatum Clementis XI. concedere celebrationem in Oratoriis privatis? Ratio dubitandi est, quia juxta illud Decretum ipsemet Episcopus non potest celebrare in Oratoriis privatis Laicorum suæ Diœcesis; ergo multo minus videtur posse hanc facultatem aliis concedere. Resp. tamen, dubium istud juxta modernos AA. etiam post memoratum Decretum scribentes valde probabiliter, præsertim ubi accedit consuetudo tanquam optima legum interpres, solvi sequenti distin-

ſtinctione, dicendo, defacto vi moderni Decreti Epiſcopis hanc facultatem non eſſe omnino ademptam, ſed tantum reſtrictam, ut hodie non ordinarie amplius, & libere, quomodo olim poterant, ſed ſolum tunc, quando dubia eſt neceſſitas, num ſit ſufficiens pro celebratione extra Eccleſiam, aut Oratorium publicum, vel ubi alia juſta, & rationabilis, licet non abſolute neceſſaria, adeſt cauſa, licentiam dare, vel ipſimet eadem uti poſſint. Exemplum ſit perſona nobilis ægrotans, quamvis non fataliter decumbens: in iſto allegato caſu, ſi humiliter ſupplicetur, ſolet frequenter in his partibus Epiſcopus diſpenſare, ut in ejus domo in loco decenti celebretur, quatenus Miſſam audiat, vel Sacram Communionem etiam ex devotione e. g. diebus feſtivis pro ſpeciali animæ ſuæ conſolatione recipiat. Et ita ſuadet praxis, ac optima legum interpres, nimirum conſuetudo in his regionibus, atque præter plures alios præcedentes Auctores etiam ſic ex noviſſimis docent Schmalzgrueber *Lib. 3. Decret. Tit. 49. num. 12.* la Croix *Lib. 6. Part. 2. n. 263.* Pichler. *Lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 5.* Vide etiam dicta *Lib. 3. Decret. Tit. 42. num. 15.* ac præterea attende, an, quæ, & quanta ſit conſuetudo in qualibet Diœceſi vel Regione legitime præſcripta? Item notanter adverte doctrinam P. Reiffenſtuel *Lib. 1. Decret. Tit. 4. §. 8.* traditam, quod nempe juxta valde probabilem ſententiam per clauſulam generalem (*Non obſtante quacunque conſuetudine*) equidem de-

derogetur consuetudini præteritæ, non autem in futurum inducendæ, nisi ea reprobetur tanquam abusus, & corruptela.*

Additio VI.

*Cæterum adhuc impræsentiarum addo, quod equidem soleant quoque à Reverendissimis Ordinariis in similibus concessionibus non raro, uti in dispensationibus Papæ, excipi festa Resurrectionis, Pentecostes (id est quoad primum diem, non autem quoad alios duos subsequentes, etsi & isti sint primæ classis, uti observat Cajetanus Merati *Part. 1. Tit. 20. fol. in Editione Romana 288.* & adhuc fusius *fol. 293.*) ac Nativitatis Domini, aliaque solemniora (sub quibus solemnioribus Sacra Congregatio 17. Novembris 1607. comprehendi declaravit præter enarrata etiam festa Epiphaniæ, Annuntiationis, Assumptionis, Apostolorum Petri & Pauli, ac omnium Sanctorum) hæc tamen exceptio, nisi aliter expresse constet de mente Reverendissimorum Ordinariorum, sit benigne interpretanda, & tantummodo intelligenda, quoad sanos, si ipsis alias domo egredi potentibus ex alia certa rationabili causa conceditur in ædibus Oratorium privatum cum portatili, non autem quoad infirmos hypocausto, vel etiam lectulo affixos; cum enim infirmis tale Oratorium privatum concedatur in spirituale solatium, jure merito præsumitur, nisi aliter constet expresse de mente con-

concedentis, pariter concessum illis solemnibus diebus festivis, quibus hi pauperculi dicto solatio spirituali vel maxime indigent, pro tunc præter SS. Missæ Sacrificium etiam cibo Angelico, nimirum SS. Corpore Christi sæpius anhelantes refici in suo cubiculo; quoniam nequeunt egredi domo, sicut alii sani. Profecto talem esse pariter stylum Curiæ Romanæ, si pro ægrotis petuntur Oratoria privata, testis est la Croix *Lib. 6. part. 2. n. 271.* [& præsertim *Part. 8. num. 931. ℣. De Oratoriis.* *

Additio VII.

*Quæres V. Qualiter Romæ Privilegium mediante portatili celebrandi, seu Missam audiendi concedatur in Oratoriis privatis *pro Rure tantum?* Ante resolutionem nota, similia Oratoria Romæ concedi quadrupliciter: nimirum *pro Rure tantum, pro Civitate, pro infirmis nobilibus, & pro itinerantibus.* H. N. Resp. ex la Croix *lib. 6. part. 3. n. 931. ℣. de Oratoriis.* Privilegium istud *pro Rure tantum*, id est, pro locis, seu habitationibus extra urbem, aut oppidum sitis datur etiam personis iis, quæ non sunt nobiles, & nullam exercent Jurisdictionem temporalem in aliquo dominio: modus petendi est iste: *Petitur Oratorium pro N. N. Diœcesis N. vigore cujus ipse, moderna conjux ipsius N. cum prolibus, & familia possit curare celebrari Missam cum solitis clausulis, & exceptionibus in domo suæ habitationis rure extra urbem N. &c.* Taxa 12. circiter Scuta conficiet.*

Additio VIII.

*Quæres VI. Qualiter dictum Privilegium celebrandi, & Missam audiendi in privatis Oratoriis detur Romæ *pro Civitate?* Resp. Pro Civitate, & omnibus omnino locis, sive ea sint oppida, sive villæ, sive dominia, conceditur ordinarie personis tantum Nobilibus exercentibus Jurisdictionem temporalem altam, vel bassam in aliquo loco, qui specificari debet: Datur autem hoc Oratorium ordinarie loquendo cum sequentibus restrictionibus. I. Ut valeat tantum pro Civitate, & locis unius Diœcesis; unde, si quis velit erigere in loco alterius Diœcesis, debet petere aliud Oratorium pro illa Diœcesi. II. Ut quotidie tantum una Missa dicatur, per quod tamen non prohibentur celebrare ii, qui Privilegium habent personale celebrandi, ubicumque commoditatem nacti fuerint. III. Ut locus sit mundatus, & à domesticis aliis usibus separatus, ac prius visitetur ab Ordinario, vel ejus Vicario. IV. Ut in Festis solemnioribus anni ibidem Missa non habeatur. V. Ut famuli, & famulæ illo tempore ad servitia non necessarii diebus Festis, & Dominicis eant ad Ecclesiam publicam: filii autem, & famuli necessarii, ac ruri etiam hospites nobiles possunt dictis diebus interesse Missæ privatæ cum Domino, & Domina, satisfaciuntque præcepto Ecclesiæ. Quinimo non desunt AA. qui contra communiorem cum Azorio, Castropalao, & Marchantio apud la Croix *lib. 3. part. 1. num. 628.* defendunt, etiam alios extra-

traneos, qui tali Missæ intersunt, satisfacere substantiæ præcepti audiendi Missam. Quod si ipsis objiciatur clausula Brevi Concessionis inserta, quæ videtur contraria, conantur eandem solvere. Vide la Croix *loc. cit.* & P. Sporer *tract. 3. in Decalog. cap. 4. num. 24.* Qui ultimus, etsi extraneis suadeat in praxi, ut aliam Missam audiant, nolentes tamen non adigit. Porro modus petendi hoc Oratorium est iste: *Petitur Oratorium pro N. N. S. Rom. Imperii Comite &c. ejus moderna conjuge N. Prolibus, & Familia, pro Civitate N. & loco N. Diœcesis N. in quo exercet Jurisdictionem temporalem.* Si quis addere velit etiam alia dominia ejusdem Diœcesis, quæ forte quis habet, potest: quia etiam illa inserentur Brevi Concessionis. Imo hæc additio sæpius necessaria non est, quoniam etiam absque ea in fine concessionis adjungi frequenter solent hæc verba: *aliisque locis ejusdem Diœcesis;* expedit tamen, ut quis addat dominia, quæ habet in alia Diœcesi, quia subinde impetratur insertio, si non omnium, saltem unius, vel alterius per idem Breve, & quidem cum eadem taxa 12. circiter Scutorum concessum.*

Additio IX.

*Quæres VII. Qualiter eadem licentia quoad Oratoria Romæ impetretur pro infirmis? Resp. Eandem licentiam Romæ impetrari pro infirmis Nobilibus, quamvis hi nullam Jurisdictionem exerceant. Modus im-

petrandi convenit cum præcedenti, præterquam, quod valeat pro eo tempore, quo Orator ob infirmitatem domo ad Missam audiendam egredi nequit, quamvis alias nulla anni dies etiam solemnissima excipiatur; deinde diebus Dominicis, & Festis restringitur ad unam tantum personam usibus necessariam: aliæ vero debent audire Missam in publica Ecclesia, ut satisfaciant præcepto. Si conjux etiam sit infirma, nominetur & ipsa, quia impetrabitur unum Breve pro utroque. Impetrari etiam potest pro Patre, & Filio, vel Filia. Item pro Matre, ac etiam pro Fratre, & Sorore infirmis, si simul habitent. Taxa, quæ supra. Modus petendi est iste: *Petitur Oratorium pro N. N. & ejusdem conjuge N. Nobilibus Diœcesis N. si laborant quibusdam infirmitatibus, propter quas domo Missam audiendi* (si est Sacerdos, dicitur celebrandi) *causa egredi non possunt, pro Civitate N. & tota Diœcesi N.* *

Additio X.

*Quæres VIII. Qualiter concedatur pro itinerantibus? Resp. Pro itinerantibus datur cum sequentibus clausulis. I. Ut persona sit Nobilis, sive Jurisdictionem temporalem exerceat, sive non. II. Ut valeat tantum v. g. per Italiam, Germaniam, vel Hispaniam &c. III. Ut valeat tantum in actuali itinere, & quidem, ubi Missarum commoditas deest. Cæterum ejusmodi Missæ interesse possunt valide omnes comites itineris. Taxa, quæ su-

ſupra. Modus petendi eſt iſte: *Petitur Altare portatile, ſive viatorium pro N. N. ejusque modernæ conjuge N. Nobilibus Diœceſis N. frequenter, aut ſubinde iter facientibus per Germaniam.* Porro loquendo de ultimis quatuor quæſitis, ſi quis impetraverit privilegium in Oratorio, ſeu alias mediante Altari portatili in privata camera audiendi Miſſam, non tenetur quidem diebus feſtivis ſibi dato ſtipendio Miſſam procurare, uti habet communis; nihilominus tamen ſaltem probabilius obligatur intereſſe, quando eandem ex una parte hic gratis habere, ex altera autem alibi audire non poteſt. Ratio eſt: quia diebus feſtivis, & Dominicis tenetur quilibet Chriſtianus audire Miſſam, qui ſine incommoditate mediocriter gravi audire poteſt. Videatur la Croix *lib. 3. part. 1. num. 670.* *

Additio XI.

*Quæres IX. An non poſſit afferri aliqua formula ſimilis conceſſionis alicujus Oratorii? Reſp. Eandem cum ſuis clauſulis, & fuſiore ſingularum declaratione adduci à Patre Conſtantino Hagerer in ſuo Tractatu *De defectibus in celebratione Miſſarum Tit. X.* agendo de Oratoriis privatis, atque dicta formula potiſſimum reſpicit ſupplicantes *pro Oratorio in Civitate* conformiter Additioni VIII. eſtque ſequentis tenoris: *Tibi N. Diœceſis N. qui, ut aſſeris, de nobili genere procreatus exiſtis; concedimus in privato Domus tuæ ſolitæ habitationis Oratorio, de-*

center muro exstructo, & ornato, ab omnibus domesticis usibus libero, unam Missam pro unoquoque die, dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit, per quemcunque Sacerdotem ab Ordinario approbatum Sæcularem, seu de Superiorum suorum licentia Regularem, sine tamen quorumcunque Jurium Parochialium præjudicio, exceptis quoque diebus Paschatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, nec non aliis solemnibus festis diebus, in tua & familiæ tuæ præsentia celebrari facere; nec non in Hospitum tuorum Nobilium præsentia. Volumus autem, ut familiares, servitiis tuis non necessarii, ibidem Missæ interessentes non liberentur ab obligatione præcepti &c. Hactenus Breve Apostolicum, cujus potiores clausulas jam invenies declaratas per decursum hujus Appendicis; dummodo adhuc ad quatuor attendas. I. Quod, si illud favorabile Breve detur alicui *de nobili stirpe procreato*, non sufficeret, si talis, ex communibus parentibus progenitus, fuisset primum successu temporis nobilitatus. II. Quod pluribus in eadem domo Familiis distinctis, nec principali privilegiato subordinatis non soleat unum, idemque, vel etiam duplex Oratorium in eadem domo concedi; unde notanter dicitur: *dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit.* III. Quod per Supplicantis *Familiam* pariter favore talis privilegii gaudentem, intelligantur illi, qui cum principali privilegiato habent aliquam subordinationem, vel saltem moralem connexionem, quales sunt ejusdem liberi una cum conjuge,

alii-

aliique descendentes, vel etiam ascendentes per lineam rectam, habitantes cum ipso, ejusque commensales: item cum ancillis famuli illi, qui, si non absolute, saltem ad decentiam Status conservandam sunt necessarii: alii autem tanquam superflui per ultimam Brevis Apostolici clausulam excluduntur. IV. Nobiles Hospites ad talem privilegiatum venientes, qui cum eodem gaudent privilegio Oratorii, non necessario debent esse *procreati de nobili stirpe;* cum id in Brevi non reperiatur taliter expressum, uti apud ipsum primarium Supplicantem: debent tamen esse advenæ seu aliunde advenientes; nam in eadem civitate habitantes non censentur proprie ad intentum Hospites, uti cum Gobat, Diana, & Quarti notat Hagerer *loc. cit. Tit. X.**

APPENDIX II.

Qualenam debeat esse Altare, & quomodo instructum, ut Missa in eodem celebrari valeat? Ubi etiam de execratione Altarium.

SUMMARIUM.

**Quid, & quotuplex sit Altare? Addit. I.*

**Quidnam requiratur, ut in Altari Missa legi possit? Addit. II.*

Qualiter dictum Altare debeat esse instructum? Additio III.

** Quot modis Altare consecratum deperdat suam Consecrationem? Addit. IV.*

** An eandem deperdat per fractionem sigilli, aut remotionem sepulchri &c. Addit. V.*

Additio I.

*QUÆRES I. Quid, & quotuplex sit Altare? Resp. I. Altare dicitur illa mensa, supra quam peragitur incruentum Missæ Sacrificium; uti in Monte Calvariæ Crux ipsa suo modo dicebatur Altare Sacrificii cruenti in die Parasceves immolati. Magis adhuc succincte describitur Altare ut sic à Pichler *lib. 3. Decret. tit. 40. num. 1.* quod sit *Lapis ad sacrificandum ordinatus, & consecratus;* unde illa structura præcedens necdum est Altare ante consecrationem, sicque nec ibi sacrificari posset, si non adesset consecratum Altare portatile. Resp. II. Altare ut sic dividitur in fixum, & portatile, quod ultimum ab aliis Altare Viaticum vocatur. Fixum est structura alicui basi affixa. Portatile, seu Viaticum, quod amoveri, & de loco in locum transferri potest. Ita communis.*

Additio II.

*Quæres II. Quidnam requiratur, ut in tali Altari Missa celebrari licite valeat? Resp.

I. Tale

I. Tale Altare sive fixum, sive portatile debet esse lapideum. Ita Scotus *in 4. dist. 13. q. 2. n. 24.* Ratio hujus congruentialis ex Divo Thoma *3. part. q. 83. a. 3. ad 5.* assignatur ista; quia nimirum Altare significat præter alia sepulchrum Christi lapideum, vel etiam, quia ipsum Christum repræsentat, qui in Scriptura dicitur *Petra, Lapis Angularis &c.* Quod autem aliquando fuerit in usu Altare ligneum, causa erat persecutionum frequentia, ut hoc facile valuerit transferri: potuit & illud repræsentare Altare ligneum sanctæ Crucis, ubi peragebatur Sacrificium cruentum.

Resp. II. Non est necesse, ut tota structura Altaris sit ex lapide, sed sufficit, si pars ipsius, seu mensa superior, sit lapidea, & saltem ita longa, ac lata, ut Calicem, & Patenam cum Hostia commode capere possit. Unde pars reliqua potest esse lignea ad augendum illius latitudinem, uti Angelus à Clavasio ℣. *Altare*, deducere nititur *ex can. 30. De Consecr. dist. 1.*

Resp. III. Pariter tale Altare debet esse consecratum. *Argum. can. 30. & 31. De Consecr.* ita quidem, ut graviter teste Gobat *in Theol. Experim. T. 3. num. 279.* delinqueret, qui in Altari non consecrato, vel enormiter fracto, & consequenter juxta dicenda consecrationem amittente Missam celebrare præsumeret. Recte tamen la Croix *Lib. 6. part. 2. n. 309.* addit, non esse opus celebranti petere, & inspicere, num Altare sit consecratum, & integrum: ut enim prudenter censeatur esse tale, quale esse

debet, sufficit, quod sit celebrationi expositum ab iis, ad quos spectat attendere. *

Additio III.

*Quæres III. Qualiter Altare debeat esse instructum, ut ibidem Missa celebrari possit? Resp. partim ex Rubricis Missalis, partim ex probatis Auctoribus Sporer, Gobat, la Croix &c. super hanc materiam scribentibus. *Inprimis* Altare debet esse coopertum tribus tobaleis benedictis juxta Missale Romanum jussu Clementis VIII. & S. Pii V. editum *Tit. de Defect. Rubric. 10.* vel saltem duabus, quarum una est duplicata, sicque æquivalenter duplex. Quinimo testibus Layman, Gobat & Sporer juxta modernam aliquarum Provinciarum consuetudinem apponuntur duæ simplices tobaleæ seu mappæ, & loco tertiæ deservit corporale. In necessitate autem licitum est celebrare citra ullum peccatum præter corporale super unica etiam non benedicta. 2do Tobaleis, seu mappis adjungi debet antipendium: sufficit etiam ex asseribus depictis formatum, aut ex polito marmore, quod se ipso est ornamentum; quinimo aliqua causa rationabilis excusaret ab omni antipendio. Cæterum, ordinarie loquendo, Altare ornetur antipendio coloris, quoad fieri potest, diei festo, vel officio convenientis, uti inquit Rubrica XX. Missalis Romani. 3tio In dicto Altari debet adesse candela accensa duplex, atque ex cera. Missale *loco citato.* In necessitate tamen sufficeret unica, & quidem etiam

etiam ex sebo, vel lucerna, aut lampas ex oleo. Sine ullo tamen lumine etiam in necessitate probabilius celebrare prohibitum est: cum nunquam teste Bosco legatur in hoc Ecclesia dispensasse, & sit communior hæc Doctorum persuasio. Quod, si Missa sit cum lumine inchoata, & usque ad Consecrationem (Lugo, Sporer, la Croix, & Gobat dicunt usque ad Offertorium) perducta, potest eadem continuari, quamvis postmodum sint v.g. per vehementiam venti in aliqua Capella in publico campo existente omnia etiam in lampade extincta lumina sine spe reaccensionis. Quando autem foret spes reaccensionis, deberet exspectari; ast post Consecrationem certe non multum ultra medium quadrantem horæ: longiori autem tempore (Quintad. judicat per mediam horam) si ante Consecrationem talis casus accideret. *Quarto*. Oportet saltem sub peccato veniali esse præsentem Crucifixum etiam exposito venerabili, sive is sit sculptus, sive etiam juxta satis probabilem sententiam in imagine depictus &c. Decretum Sac. Congregationis 14. Maji 1707. emanatum sic habet: *Quando super Altare expositum est Venerabile, debet etiam in eo collocari Crux cum Imagine Crucifixi*. Porro nec imago Crucifixi, nec candelabra, nec candelæ, nec antipendia debent esse necessario benedicta. *

Additio IV.

* Quæres IV. Quot modis Altare semel consecratum iterum execretur, seu deperdat suam

ſuam conſecrationem, ita ut in eodem amplius celebrari nequeat? Reſp. I. Altare fixum deperdit ſuam conſecrationem, ſi pars ſuperior ejuſdem (id eſt, Menſa conſecrata) removetur ab altera parte inferiori, cui compaginabatur. Ita Alexander III. *c. 1. De Conſecr. Eccleſ.* Quod ſi ſtructura Altaris fixi tota integra cum ſuperiori, & inferiori parte ſimul translocetur ad alium locum Eccleſiæ, exinde non amittit ſuam Conſecrationem, la Croix *loc. cit. num. 304.* ſicuti etiam Altare portatile non execratur, ſi ab uno loco ad alium transferatur. Reſp. II. Si Altare frangitur enormiter, deperdit ſuam conſecrationem. Ita Innocent. III. *c. 3. de Conſecr.* cenſetur autem frangi enormiter, quando ob talem fractionem de lapide non remanet ſpatium ſufficiens ad capiendum Calicem, & Patenam cum Hoſtia ſaltem ſecundum majorem ſui partem, prout ſubinde ſolet contingere quoad Altaria portatilia.

Reſp. III. Si Altare non ſit fractum, ſed tantum ſciſſum, non deperdit conſecrationem, dummodo partes non ab invicem, nec etiam à ſtructura inferiori (ſi fuerit Altare fixum) ſeparentur. Ratio eſt: quia ſciſſura non tollit formam, nec facit Altare aliud, & hinc poterit illa ſciſſura etiam aliquo glutine reparari. Paſqual. hic *quæſt. 689. n. 10.*

Nec dicas. Ergo etiam, dum ponimus conſecratum lapidem fractum in plures partes, quarum nulla ſufficiens eſt ad capiendum Calicem cum Patena, poſſet ibidem celebrari,

ſi

ſi partes illæ aliquo glutine denuo coadunentur. Reſp. enim negando paritatem; quia per fractionem talem lapis iſte jam deperdidiſſet conſecrationem, quæ per iſtam unionem mediante glutine artificioſo probabilius non iterum recuperatur, ſicuti Crux Indulgentiis prædita, & taliter fracta, ut non amplius retineat figuram Crucis, exinde probabilius non recuperat amplius Indulgentias, quamvis iterum per gluten conjungatur: econtra vero per ſciſſuram ſolam lapis conſecratus nunquam deperdidit ſuam formam, & conſequenter neque conſecrationem. *

Additio V.

*Quæres V. An Altare deperdat ſuam conſecrationem per hoc, quod frangatur ſigillum, vel removeatur ſepulchrum cum Reliquiis? Ubi nota, quod per *ſepulchrum* intelligatur loculus ille, ſeu capſula, in qua ſacræ Reliquiæ reconduntur; per *ſigillum* vero parvulus ille lapis, quo ſepulchrum clauditur, & tegitur. H. N. Reſp. jam fuiſſe probabiliter in Jure Canonico *lib. 3. Decret. Tit. 40. n. 39. & 40.* propugnatum, per talem fractionem ſigilli, aut amotionem ſepulchri Altaria non deperdere conſecrationem; cum nullus textus ex Jure poſſit ab Adverſariis aſſignari, qui convinceret Reliquias Sanctorum neceſſario requiri ad conſecrationem Altarium, licet cæteroquin haud facile debeant omitti, prout etiam tempore Suecorum, quando in bello aliquot millia Altarium in ſola Diœceſi Auguſtana erant ſpo-

ſpoliata ſacris Reliquiis, voluit Sacr. Rituum Congregatio *die 21. April. 1668.* ut tales in iisdem iterum reponerentur, ſed absque nova Altarium conſecratione. Ita teſtis Franciſcus Schmier *l. 3. Jurisprudentiæ Tract. 1. Part. 2. Sect. 3. n. 146.* Vide pariter de hoc fuſius la Croix *l. 6. part. 2. n. 306.* Attamen ſimul etiam reflecte ad recentius Decretum S. R. C. longe poſt bellum Suecicum (id eſt 11. Junii 1710.) editum, quod præſertim ultimis verbis videtur inſinuare, per fractionem Sepulchri execrari Altare. Decretum illud reperiendum apud Cajetanum Merati in Indice Decretorum *num. 633.* eſt ſequentis tenoris: *Quando Altare fuit conſecratum ad modum Altaris fixi cum ſacris ſigillis, & unctionibus inter ſtipitem & Altare, ſi motus fuerit lapis ſuperior, qui format menſam Altaris, à ſuo ſtipite; tunc execratur Altare. Si vero fuit conſecratum ad modum Altaris portatilis, non execratur in quavis remotione: NB. ſed tantum, quando frangitur Sepulchrum Reliquiarum.* Si autem hoc in Altari portatili, cur non pariter in fixo? *

APPENDIX III.

De variis præter Eccleſiam, & Altare requiſitis, ac ſcitu neceſſariis ad Miſſam rite celebrandam.

SUMMARIUM.

**De Sacerdotalibus veſtibus ad celebrandum requiſitis. Addit. I.*

**An ſub celebratione poſſit portari Perrucca. Addit. II.*

**De*

Additio I.

*Quæres I. Qualibus Sacerdos debeat indui vestibus, ut rite celebret? Resp. I. Ex communi, vestes Sacerdotales esse Humerale, seu Amictum, Albam cum Cingulo, Manipulum, Stolam, & Planetam, seu Casulam, quoad colores tempori, seu Rubricis conformem. Ubi notandum, quod color aureus, vel croceus juxta DD. æquivaleat omni colori; quia omnes ad ipsum concurrunt juxta Quarti *Part. 1. Tit. 18. Dub. 2.* Quinimo in defectu uniformitatis adhiberi potest manipulus, vel stola diversi coloris ab invicem, & à casula, etiamsi Missa non ex necessitate (puta, ut provi-

videatur infirmus Viatico, vel populus die festivo Missam audiat) sed & ex sola devotione celebretur; nam hæc Rubrica de coloribus est præcise directiva, vel certe tantum leviter præceptiva, ubi consequenter facilior causa excusans admittitur, testibus Sporer, Busenbaum, la Croix, Suarez &c. econtra vero altera Rubrica de ipsis vestibus sacerdotalibus, ut eæ adhibeantur in Missa, ex communi Doctorum est ex se loquendo graviter præceptiva, quia secus facientibus gravis ultio imminet. *can. 42. dist. 1. De Consecrat.* non tamen incurreret peccatum mortale, qui in aliquali necessitate unam, vel alteram ex minoribus, puta manipulum, vel cingulum tantummodo intermitteret. Busenbaum *hic dubio 5.* Quinimo omissionem cinguli à mortali etiam citra necessitatem ullam Herincx, Coen, & Henno &c. excusant ob levitatem materiæ. Quod idem aliqui sentiunt de manipulo apud Hagerer in Ritu exacto. Item non desunt Auctores, qui cum Gobat apud Sporer *Part. 2. Theol. Sacram. c. 6. sect. 3. n. 410.* defendunt, etiam sine *Stola* celebrari posse ex valde gravi causa: e. g. si Sacerdos jam processerit ad Altare, & primum sub Missa advertat, quod ex inculpabili incuria oblitus fuerit Stolæ, quam nunc in Altari induere nequit citra grave murmur, aut irrisionem, vel scandalum populi: vel si foret providendus Viatico periculose ægrotus, nulla tamen posset statim inveniri Stola, quam alias Sacerdos, qui providet, assumere deberet: non enim videntur

dentur

dentur hæ Leges Ecclesiasticæ cum tanta difficultate adstringere velle.

Resp. II. Hæ vestes debent esse benedictæ ab Episcopo, vel alio habente speciale privilegium, quale habent Superiores Regularium quoad Paramenta Ecclesiastica illa, quæ non indigent unctione, uti fusius tibi exhibebit Jus Canon. *l. 3. tit. 40. n. 50. & seqq.* atque præter alios Auctores ibi citatos ab Antonio à Spiritu Sancto in suo Directorio *tract. 2. disp. 1. sect. 1. n. 9.* defenditur non solum quoad Paramenta propria, sed etiam extranea.

Resp. III. Vestes, vel alia Paramenta Ecclesiastica benedicta deperdunt suam benedictionem, si ita immutentur, ut vel amittant pristinam formam e. g. si ex stola fiat manipulus, ex casula detrita aliqua stola &c. vel si ad illum usum, ad quem antea destinata erant, redduntur inepta, puta, si Alba deperdat manicas, si cingulum ita frangatur, ut nulla pars (secus, si una adhuc) sit sufficiens ad cingendum Sacerdotem, si anterior pars casulæ separetur à posteriori &c. Ita communis, & patet ex jam dictis in Jure Canonico *l. cit. n. 53.* Subjungit utiliter Pater Henno, Sacristam, si taliter immutata reficienda extradat sartoribus, debere eos monere, ut, antequam de novo ad sacrum usum applicentur, Superioribus pro nova benedictione consignentur.

Additio II.

* Quæres II. An non possit Sacerdos licite sub Missa assumere pileolum (aliiqvocant bir- re-

retinum seu capitegium) item an non saltem possit portare fictum capillitium, seu (uti alii appellant) perruccam? Resp. I. Ordinarie citra dispensationem id fieri non posse. Ita communissima, videturque sic exigere reverentia erga SS. Sacramentum; prout etiam Rubricæ Missalis *part. 3. tit. 10. n. 1.* inter defectus in Missa contingentes numerant *celebrare capite cooperto sine dispensatione.* Utrum autem id sit peccatum grave, vel leve tantum, Doctores apud Constantinum Hagerer in suo novissimo Tractatu *De defectibus Missæ tit. 10. n. 25.* inter se non conveniunt. Mihi cum eodem & pluribus aliis præplacet aliqua distinctio: nimirum, si (secluso tamen scandalo, & contemptu) id fiat usque ad Præfationem, esse solummodo veniale; alias vero, præsertim si continuetur etiam post Consecrationem, & ubi actualiter præsens est SS. Corpus & Sanguis Christi, fore mortale, saltem loquendo de pileolo. Dixi notanter: *saltem loquendo de pileolo*; nam, si quis una tantum alterave vice, & quidem non ex malo fine, sed ex aliqua rationabili causa, citra tamen dispensationem portaret perrucam, continuando etiam post Consecrationem, non auderem talem in his terris peccati gravis condemnare, nisi nova decreta sub gravi prohibentia accedant. Ratio mea est; quia in his terris per perruccam non censetur adeo stricte, moraliter loquendo, coopertum caput, sicuti per pileolum; hincque etiam apud magnos Principes, ubi in eorum præsentia non licet cooperire caput, at-

attamen non prohibetur portare perruccam. Reſp. II. Ut poſſit licite ſub Miſſa portari perrucca, vel pileolus, inſiſtendo Bullis, vel repetitis Sacrarum Congregationum Declarationibus, non ſufficit regulariter & extra periculum in mora diſpenſatio Epiſcopalis, ſed requiritur Pontificia. Patet hoc ex Decreto S. R. C. ab Urbano VIII. confirmato, ejusque juſſu Miſſali Romano inſerto ſequentis tenoris; *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Miſſarum ſine expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ, non obſtante quacunque conſuetudine contraria.* Accedunt plures declarationes aliæ videndæ apud Cajetanum Merati *part. 2. tit. 2. n. 10. fol. in Editione Romana* apud me 552. & apud Baruffaldum in Commentariis ad Rituale Romanum *Tit. 80. §. 4. n. 51.* prout etiam expreſſe de comis adſcitiis ſic declaravit Innocentius XI. ſuo Legato ad partes Rheni; ubi Edictum publicum in fonte refert la Croix *l. 6. part. 2. n. 401.* & Innocentius XII. Nuntio Apoſtolico Viennenſi, ut in alio Edicto teſtatur Sereniſſimus Elector & Archiepiſcopus Colonienſis apud Reiffenſtuel *lib. 3. Decr. Tit. 1. n. 93.* Cæterum in ſupplica pro motivo diſpenſandi allegari ſolet vel *nimia Regionis frigiditas,* vel *ſenectus,* aut *calvitium,* vel *capitis debilitas;* ubi tamen ſimul ſuadetur, ut accedat legitimum Medici teſtimonium. Quod ſi petatur retentio perruccæ ſub integra Miſſa, conſulitur, ut expreſſe de hoc fiat mentio, addendo, quod minor deſuper apud populum in his terris ſit admiratio, quam ſi ſub Miſſa portaretur pileolus: nec

mireris, si absque additione hujus subin tibi Roma rescribatur, quod quidem sis dispensatus quoad usum pileoli in Missa, ita tamen, ut tempus à Præfatione usque ad Communionem excipiatur. *

Additio III.

* Quæres III. Qualem Calicem cum patena, & quomodo instructum debeat Sacerdos ad celebrandam Missam adhibere?

Resp. I. Calix cum patena, si non ex auro, omnino ex argento sit confectus. Pauper Ecclesia saltem stanneum calicem habeat. De ære, & auricalcho non fiat calix; quia ob vini virtutem æruginem causat, quæ vomitum provocat. Nullus autem in ligneo, aut vitreo calice præsumat Missam cantare. Ita habetur in terminis *can. 44. & can. 45. dist. 1. de Consecrat.* Addit Missale *de Defectibus Missæ tit. 10.* sufficere, si cuppa calicis sit aurea, argentea, vel in Ecclesiis pauperibus stannea, quamvis pes ejusdem alterius existat materiæ. Quinimo de facto de consuetudine in Ecclesiis aliquibus pauperibus licite juxta Gobat *in Theol. Experiment. Tit. 3. n. 306.* adhibentur non solum patenæ, verum etiam calices ex alio metallo, dummodo pro tunc cuppa intus sit deaurata: & potest hujus consuetudinis esse ratio, quia per inaurationem non amplius virtus vini æruginem parit provocantem vomitum, hincque videtur cessare ratio prohibendi cuppam ex ære &c. prius assignata.

Resp.

Reſp. II. Calix aut patena nequeunt benedici à Superioribus Regularibus etiam Mendicantibus, niſi qui extraordinarium aliquod poſſent exhibere privilegium. Ita communis, & conſtat ex aliqua declaratione Sac. Congregationis ſub Alexandro VI. Ratio eſt, quia concurrit ad ſimilia unctio ſacri Chriſmatis, quæ debet exerceri ab ipſis Epiſcopis, non autem ab aliis, qui nequeunt quodpiam extraordinarium privilegium exhibere, quale privilegium Innocentii III. juncta ſimul aliqua declaratione adeſſe *pro Abbatibus, Pontificalia exercentibus*, defendit Diana apud la Croix *l. 6. part. 2. n. 308.* & quidem non ſolum quoad calices, verum etiam quoad altaria, & campanas, quamvis in omnibus iſtis interveniat ſacra unctio: idque etiam, cum ſpeciali tamen licentia Ordinarii, ad Eccleſias alienas apud eundem Auctorem *loc. cit. num. 353.* extendunt Averſa, Tamburinus, Bordonus, Gavantus & Schmalzgrueber *l. 3. Decr. tit. 40. n. 38. & 39.* putatque P. Pichler *Tit. eodem n. 3. Jurisprud. abbreviat.* tale privilegium poſſe ſaltem ex immemoriali conſuetudine præſumi; etſi præſens Auctor P. Reiffenſtuel cæteroquin in Jure Canonico *lib. 3. Decr. Tit. 40. n. 43.* videatur inclinare in ſententiam oppoſitam, cui, ſi pertineant talia ad alienas Eccleſias, nec adſint particularia privilegia, non ſolum adſtipulantur Gavantus, & Cajetanus Merati, verum etiam ad hunc finem multas declarationes adducunt. Econtra vero, quando ſimilia ſpectant ad Eccleſias ſubditas, declaratio ali-

qua Congreg. S. Rituum à Patre Merati in suo *Indice Decretorum n. 356.* allegatur multum favorabilis, utpote similem unctionem non absolute, sed tantum quoad Ecclesias alienas prohibens, estque sequentis tenoris; *Prælati, Episcopis inferiores, aliqua Pontificalia NB. Extra loca ipsis subjecta, vel pro servitio alienæ Ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non possunt, puta campanarum benedictiones, calicum, & similium, in quibus sacra adhibetur unctio, nec non minorum Ordinum collationes.* Ita S. R. C. coram Alexandro VII. 27. Sept. 1659.

Resp. III. Calix, in quo Sacerdos celebrat, debet præter patenam *Inprimis* esse instructus purificatorio lineo, quod tamen non habet in Rituali propriam benedictionem, & hinc neque erit mortale sine eo celebrare, quando facile haberi nequit, ubi etiam pro tunc aliud mundum strophiolum adhiberi potest. 2do Palla, & quidem juxta quodpiam S. Congr. Decretum 22. Januarii 1701. emanatum, linea, saltem ex illa parte (ut inquit Sporer hic cum Gavanto apud Merati *Part. 2. Tit. 1. Litt. p.*) qua calicem tangit, ac benedicta, quæ si desit, aut per quadrantem exspectari deberet, potest ad tegendum calicem substitui corporale aliud, vel purificatorium. 3^tio^ Corporali, & quidem benedicto, ac mundo, quale si notabiliter esset immundum, præsertim in illo spatio, ubi ponitur Sacratissimum Corpus Christi, foret ob irreverentiam notabilem peccatum grave in eo celebrare juxta Gavan-

vantum *Part. 2. Tit. 1. num. 1. Lit. q.* ac plures. Cæterum intermittere velum calicis, vel bursam corporalis etiam in Missa ex sola devotione, ubi haberi nequeunt, nullum omnino est peccatum juxta communem Doctorum: cum non ita proxime accedant ad ministerium hujus sacratissimi Sacrificii. *

Additio IV.

*Porro valde probabiliter (quamvis etiam altera sententia contraria relata à P. Reiffenstuel *lib. 1. Decret. tit. 16. n. 31. ac seq.* suis gravibus non careat fundamentis) nec Calix, nec Patena execrantur, etsi longo usu interior deauratio abstergatur. Quinimo nec censentur execrari, etsi in simili casu per aurifabrum de novo inaurentur, & consequenter etiam in eo casu non indigent nova consecratione, sicuti à pari, nec Ecclesia censetur execrata, aut indigens nova consecratione, etsi decidente consecrato superficiei cœmento, novum parietibus Ecclesiæ superinducatur. Item nec purificatoria, vel pallæ, aut corporalia benedicta execrantur per lotionem. Debet autem prima hæc lotio fieri ab aliquo in Ordinibus sacris constituto. Antecedenter Laicis sine speciali privilegio (quale potest tribui à Superioribus Mendicantium Fratribus Sacristanis, testibus Sporer, & la Croix) non licet absque causa legitima citra peccatum veniale illa tangere, quæ Corpus Christi immediate contigerunt, aut sacr

Chrismate inuncta fuerunt. Quinimo ea sacra vasa &c. tangere, dum actu continent Corpus Christi, ex communi prohibitum est sub mortali, exceptis Sacerdotibus, & Diaconis. Post primam autem lotionem, antequam denuo actu fuerint applicata talia corporalia, pallæ & purificatoria, eadem tangere (puta, ut exactius mundentur, aut lacera reficiantur) omni caret peccato. Quinimo insigniti Ordine Acolythatus ex concessione Martini Papæ *can. Non liceat. 32. dist. 23.* possunt absque ullo peccato tangere vasa sacra, & Paramenta benedicta etiam ante primam lotionem, dummodo eo tempore actu non contineant Corpus, & Sanguinem Christi, quod tamen inferioribus Minoristis, puta Ostiariis, vel Lectoribus expresse prohibetur *can. Non liceat. 31. Distinction eadem.* vi cujus neque Acolythis videretur concessum, nisi sequens Canon dedisset his licentiam. Vide latius Jus Canon. *Lib. 3. Decr. tit. 40. num. 44. & seqq.* *

Additio V.

*Quæres IV. Qualem Sacerdos celebrans debeat adhibere Ministrum? Resp. regulariter masculum. Ita clare desumitur ex Missali *de defectibus tit. 10.* Hinc adhibens fæminam peccaret, *arg. cap. Inhibendam. De Cohabit. Cleric. & Mulier.* & quidem ex communi Doctorum mortaliter, saltem in locis, ubi contraria praxis non est introducta, qualem praxin tamen

tamen Doctores non laudant apud la Croix *Lib. 6. Part. 2. n. 388.* ubi apud eundem Paſqualigus cum Sporer, Gobat, & pluribus aliis ſentit, melius eſſe celebrare ſine Miniſtro, quam permittere mulierem ad Altare ſervire. Licitum autem eſt, in neceſſitate gravi (e. g. ut populus miſſam audiat, vel ægrotus Viatico provideatur) celebrare ſine Miniſtro: quod idem juxta Lugo, Henriquez, Tambur. Hurtad. fieri poterit, ſi Miniſter quidem cum Sacerdote exiverit, ac poſtea ſub Miſſa (prout nonnulli petulantes pueri ſolent facere) diſceſſerit, & aliquantulum exſpectatus nec ipſe, nec ſubſtitutus reverſus fuerit.

Item Laymann, Sporer, & la Croix *loc. cit. n. 385.* defendunt hanc praxin Germaniæ, qua in multis pagis celebrari ſolet nullo præſente, qui reſpondere noverit, bene tamen ſubſtituto v. g. æedituo ruſtico, qui alias cæremonias exequatur, portando librum ab uno cornu ad aliud, adminiſtrando urceolos &c. atque tali modo licere celebrationem Miſſæ etiam extra neceſſitatem ex ſola devotione dici ſolitam, tenet cum Layman Sporer *Theol. Sacram. p. 2. c. 6. ſect. 1. §. 4. n. 390.* cum ſaltem habeatur aliquo modo Miniſter in Miſſali requiſitus.

Additio VI.

*Quæres V. Qualem Sacerdos, qui vult celebrare ſingulis diebus, debeat legere Miſſam? Reſp. I. In die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, quamvis ipſum Officium Divinum poſſit celebrari de

duplici festo, Missæ tamen privatæ non concordant huic Officio, sed debent dici de Requiem ex Missali pro die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum. Ita S. R. Congr. 5. Maji 1736. Etsi autem Missa debeat desumi ex die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, non tamen debet ea necessario applicari quoque pro omnibus Fidelibus defunctis, sed ad libitum, etiam pro aliquibus tantum, uti denuo S. R. Cong. 4. Aug. 1664. Resp. II. Quoad reliquos dies, nisi talis Sacerdos diebus, quibus ex causa rationabili licitum est, velit celebrare Missam votivam, aut de Requiem, debebit ordinarie legere Missam conformem Officio Divino, seu Breviario, quod recitat. Ita expresse præscribunt Rubricæ. Excipe tamen, si quis legeret Missam in alia Ecclesia, in qua est aliqua solemnitas, vel duplex; tunc enim debebit se huic præsertim in colore conformare, quamvis longe aliud ipse recitet pro eo die Officium Divinum v. g. de semiduplici, vel de feria: prout eruitur ex Decreto 19. Nov. 1621. emanato, & 9. Junii 1668. repetito sequentis tenoris: *Qui celebrat Missam in aliqua Ecclesia Regularium, aut etiam Monialium, in qua sit de Festo duplici habente Missam propriam, quæ non sit concessa omnibus, Missam quidem dicat de Festo, sed cum Missali Romano.* Atque ex hoc ipso fundamento Capellani sæculares in Ecclesiis existentes illarum Monialium, quæ Romano non utuntur Breviario, dicere possunt Missam de Sancto Ordinis, de quo Moniales Officium re-

recitant, ſed cum Miſſali Romano, uti in Proprio de Sanctis, vel de Communi, prout reſolvit S. Congr. Rituum 20 Nov. 1628. & 1717. Item celebrans in aliqua Eccleſia, in qua habetur Feſtum Reliquiarum, ſicque dicitur *Credo*, poteſt quoque ipſe ſe accommodare etiam quoad *Credo*, etſi id in ſua Eccleſia ob Feſtum ſemiduplex, aut de Feria non dicatur. Idque verum eſt, etſi illæ Reliquiæ non ſint publice expoſitæ in ipſa Eccleſia, uti notat Merati in ſuo Theſauro Sacr. Rit. *Tom. 1. p. 1. tit. 11. n. 10.* & Conſtantinus Hagerer *in ſecunda etitione Ritus exacti* apud me *fol. 53.* *

Additio VII.

*Quæres VI. Quandonam Sacerdoti ſit licitum legere Miſſas votivas? Reſp. I. Quandocunque non eſt Feſtum duplex, aut Dominica, aut talis dies, in quo de duplici prohibetur fieri Feſtum, ſemper licitum eſt ex cauſa rationabili legere Miſſam votivam privatam. Ita eruitur ex *Rubric. Miſſal. p. 1. tit. 4. n. 3.* junctis variis Decretis Sacr. Rituum Congregationis. In ſpecie autem per Sacram Congregationem Miſſæ votivæ privatæ præter Dominicas, & Feſta duplicia fieri prohibentur infra octavas Epiphaniæ, Paſchatis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, & Nativitatis Domini. Item in Vigiliis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Pentecoſtes, Feria quarta Cinerum, ac in tota hebdomade majori. Ita præter alia Decreta Sac. Rit. Congregationis partim apud Rubriciſtas inveniendа ſtatuerunt in ſpecie Clemens X. 13 Sept. 1670,

1670. & Clemens XI. 29. Sept. 1714. Quod si igitur his diebus petantur Missæ votivæ, legantur de die, vel Festo occurrente ad intentionem petentis, atque exinde satisfiet dantibus pro Missa stipendium. Cæterum, si dies Dominica anticipetur, seu transferatur ad aliquam feriam intra hebdomadem, potest legi Missa votiva, quod idem sentiendum censet la Croix *l. 6. p. 2. n. 498.* si Festum duplex sit præcise ad libitum; potest enim recipi Festum illud ad libitum quoad recitationem Breviarii, quin acceptetur quoad Missæ celebrationem, utpote privilegium. Quinimo Cajetanus Merati in suo Thesauro *p. 4. Tit. 17. Observat. III.* etiam post Clement. XI. Romæ cum approbatione Reverendissimi P. Magistri S. Palatii scribens, admittit loco longioris Missam votivam e. g. de Passione Domini diebus Hebdomadis Sanctæ, quibus alias Passio Dominica legi deberet, quando nimirum illa longior Missa ob magnam debilitatem capitis, vel malam affectionem oculorum, aliamve similem causam à sacrificante sine notabili incommodo legi nequit. Cæterum universaliter nota, quod, etsi in Missis privatis votivis casula cum manipulo, & stola quoad colorem debeat esse conformis tali Missæ votivæ, e. g. in Missa votiva de S. Cruce color rubeus, de Passione Dominica color violaceus, de B. V. Maria color albus, & pro felici morte color violaceus &c. nihilominus tamen quoad alia Paramenta Altaris e. g. Antipendia, ea potius sint conformanda Officio, quod illo

illo die celebratur. Econtra aliter ſentiendum quoad Miſſas votivas ſolemnes, in quibus etiam reliqua Paramenta Altaris in colore cum Miſſa convenire debent.

Reſp. II. Miſſas votivas publicas, ſeu ſolemnes pro re gravi e. g. tempore peſtis, famis, belli, &c. magnæ ſiccitatis, vel pro publica cauſa Eccleſiæ, licitum eſt legere in omnibus duplicibus, ſi non ſint primæ Claſſis. Ita pariter in Dominicis etiam privilegiatis, dummodo ſimiliter non æquivaleant Feſtis primæ Claſſis, prout tamen talibus primæ Claſſis Feſtivitatibus æquivalent feria 4. Cinerum, Dominica prima Quadrageſimæ, Paſſionis, Palmarum cum tota Hebdomada ſancta, Dominica Reſurrectionis, & Pentecoſtes cum ſubſequentibus utrobique duobus diebus, Dominica in Albis, & Dominica I. Adventus. Ita cum Diana, Fagioli, & pluribus aliis Conſtantinus Hagerer in Ritu exacto in Appendice *tit. 1. in Additione poſt* §. 5. *num.* 4. la Croix *l.* 6. *p.* 2. *n.* 499. & Lohner *de Sacrif. Miſſæ part.* 4. *tit.* 2. §. 1. *num.* 7.

Nec dicas. Juxta noviſſimum Mandatum Clement. XI. emanatum 20. Jan. 1705. & reperibile in ſuo Bullario *p.* 2. *n.* 9. equidem comprecatio 40. horarum inter cauſas publicas, ubi licet cantare Miſſam votivam ſolemnem, numeratur, attamen ibidem Feſta non ſolum primæ, ſed etiam ſecundæ Claſſis excipiuntur: ergo Miſſas votivas publicas ſeu ſolemnes prohibitum eſt legere in Feſtis non ſolum primæ, ſed etiam ſecundæ Claſſis.

Reſp.

Resp. enim, equidem, si constet sufficienter, Decretum illud in partibus hisce, ubi scribo, etiam quoad hoc punctum fuisse receptum, haud dubie sic esse sentiendum: interea tamen, si una mecum in fonte legere velis, multa in illo Decreto, seu instructione reperies, quæ in his partibus in praxi non observantur, quod propterea contingere potuit, quia allegatum Mandatum instructivum videtur directum ad solos Italos; solummodo enim in dicto Bullario Editione Romana anno 1723. exprimitur in lingua Italica, ac continetur in secunda parte Bullarii Clement. XI. cui secundæ parti præfixus titulus sic habet: ***Edicta, Decreta & Mandata ad spirituale, & temporale NB. Urbis, Ditionisque Pontificiæ regimen pertinentia.*** Non nego tamen, saltem aliqua puncta hujus Decreti etiam in his partibus observari. Quod si alicubi in Germania dictum Decretum etiam quoad hanc dispositionem foret receptum, haud dubie nec in Duplicibus, & Dominicis secundæ classis Missa votiva solemnis, sed potius de Festo, seu tali Dominica cantanda foret; bene tamen adhuc in aliis Duplicibus: & quidem semper (quandocunque licite habetur Missa solemnis votiva) cum unica Oratione ex illa Missa votiva desumpta, ac cum *Gloria*, & *Credo*: præterquam, quando color violaceus (puta in Processionibus Rogationum, & Missis votivis solemnibus tempore belli, vel pro pace) adhibetur; quia tunc nec *Gloria*, nec *Credo* diceretur, nisi fuerit Dominica, qua Credo cantaretur. Ita Lohner *Instruct. pract. de*

de SS. Miſſæ Sacrificio p. 4. Tit. 2. §. 3. n. 1. allegans quodpiam Decretum Congregationis Sacrorum Rituum. *

Additio VIII.

*Porro declarando, quænam ſit res gravis, qua ſtante Miſſam ſolemnem votivam celebrare licet, eadem, cenſetur illa, quæ merito poteſt Epiſcopo (ubi aliquis adeſt) & Clero, vel alteri Communitati, puta alicui Religioni, præbere occaſionem conveniendi, Deoque ſupplicandi e. g. tempore belli, peſtis &c. aut comprecationis 40. ſeu 10. horarum cum expoſitione Venerabilis pro avertendo gravi Reipublicæ malo; aut procurando notabili bono. Item tempore alicujus Capituli Generalis, aut Provincialis ad eligendum utilem Paſtorem, vel Deo gratias agendi pro magno beneficio notabiliter in communitatem redundante; puta pro recuperata ſanitate Summi Pontificis, Epiſcopi, vel alterius communitati multum proficui Principis Imo Sacra Rituum Congregatio *in Aretina 20. Nov. 1662. & 16. Junii 1663.* apud Merati in Indice Decretorum *n. 397.* & *n. 401.* pro cauſa gravi admittit, ut Miſſa ſolemnis votiva de B. Virgine diebus Dominicis vel feſtivis, alias non ſpecialiter exceptis, (de quibus antecedenti Additione) cantari poſſit ratione concurſus populi, vel voti, ſeu alia ex cauſa, ſubintellige, gravi.

Cæterum Decretum Sac. Rit. Congregat. 19. Maji 1697. ſic habet: *Res gravis pro licita votivæ*

tivæ solemnis decantatione cum Gloria, & credo ea est, pro qua convenit totus Clerus cum Episcopo, vel apud Regulares in eorum Comitiis Generalibus, seu Provincialibus, cum cantatur Missa pro re eorundem judicio gravi. Ubi tamen nota, quod teste Kerchove *in Commentar. c. 2. n. 29.* consuetudo locorum alicubi rationem causæ gravis soleat extendere etiam ad Primitias, Investitionem, & Professionem Regularem; quam tamen extensionem adeo generalem passim, & extra casus quosdam extraordinarios non auderem practicare ob Decretum S. R. C. anno 1683. 24. Julii editum, & eam consuetudinem, saltem etiam extra casus extraordinarios, vocans abusum, quod est sequentis tenoris: *Receptio ad Habitum & ad Professionem Religiosam sub re gravi numerari non potest, ut ex consuetudine cantari possit Missa votiva solemnis, etiam de SpirituSancto in Dominicis, vel Duplicibus. & hic abusus omnino est derogandus.* Hucusque Decretum relatum à Cajetano Merati dictæ Sacræ Congregationis Consultore Emerito *in Indice Decretorum n. 462.* ubi tamen forsan Fautores sententiæ Patris Kerchove respondebunt, illud Decretum in dictis partibus vel nunquam fuisse usu receptum, vel usu contrario abrogatum &c. de quo viderint ipsi.

Cæterum modum celebrandi Missas votivas publicas, vel privatas: item quot ibidem sumantur Orationes, num *Gloria*, vel *Credo*, & qualis color paramentorum &c. vide utiliter in Ritu exacto Patris Constantini Hagerer novissime edito, præsertim in Appendice *Tit. 1.* uti

ubi etiam §. 2. varios circa præſentem materiam caſus reperies. Videri etiam poteſt Merati *p. 1. tit. 4.*

Additio IX.

* Quæres VII. De quibus Sanctis, vel Beatis Miſſæ votivæ dici queant? Reſp. I. De quocunque Sancto, de cujus canonizatione vel ex Martyrologio, vel aliunde conſtat, poteſt dici Miſſa votiva, quamvis de eodem nondum celebretur Officium Divinum quoad Horas Canonicas. Ita communis, & ratio eſt; quia juxta Rubricas de Sanctis Miſſæ votivæ dici queunt abſolute, & absque alia limitatione. Reſp. II. Quoad Beatos equidem Auctores non conveniunt, communis tamen ſententia, teſte P. Hagerer in Ritu exacto apud me fol. 173. & apud Cajetanum Merati *p. 1. tit. 4. §. 3. n. 15.* contra Paſqualigum *Tom. 1. de Miſſæ Sacrif. qu. 277. n. 3. ac ſeqq.* & alios exiſtimat, potius in honorem talis Beati eſſe dicendam Miſſam ordinariam de Tempore: cum Sacra Congregatio Rituum juxta Decretum *5. Octobris 1625.* nolit, ut ſuper Beatificationibus excedantur limites Conceſſionis præſertim *in celebratione Miſſarum:* ergo, niſi in Decreto Beatificationis addatur conceſſio etiam quoad Miſſas votivas, non erit extendenda ad easdem, quod maxime verum eſſe videtur quoad illos, quibus neque in ipſo Feſto Beati de eodem Miſſam celebrare licet. Vide in variis circa Miſſas votivas caſibus Cajetanum Merati & P. Hagerer in Ritu exacto *loc. cit.* *

Additio X.

*Quæres VIII. Quo tempore Sacerdoti non ſit licitum legere Miſſam de Requiem privatam? Reſp. tempore illo, quo non eſt licitum legere Miſſam privatam votivam, neque licebit celebrare privatam de Requiem. Ita denuo communis, & præter plura Decreta Sac. Rit. Congregationis apud Merati *part. 1. tit. V.* patet etiam ex Brevi Innocentii XI. *Alias poſtquam&c.* edito *4. Maji anno 1688.* atque hoc adeo verum eſt, ut Miſſæ privatæ de Requiem non ſint licitæ diebus alias prohibitis, etiam præſente, ſeu inſepulto corpore, prout easdem abſolute prohibuit Sac. Congregatio Rituum *5. Aug. 1662.* atque adhuc clarius *10. Junii 1693.* Et Alexander VII. idem decrevit apud Matthæuccium in Officiali Curiæ Eccleſiaſticæ *c. 10. §. 2. n. 67.* cujus Decretum Clemens XI. innovavit *30. Aug. 1706.* & apud Merati *29. Sept. 1714.* qui ultimus Pontifex pariformiter juxta jam dicta poſt *n. 101.* inhibuit celebrare Miſſas de Requiem ſub publica expoſitione Sanctiſſimi Sacramenti. Ubi nota ex aliquo Decreto S. Congregationis videndo *in lib. 1. Decr. tit. 31. n. 39.* quod tunc publice cenſeatur expoſitum Sanctiſſimum, ſi in Monſtrantia publice, ita ut Hoſtia publice videri queat, exponatur: ſecus ſi fiat in oſtiolo Tbernaculi, vel ſi in pixide velata, in qua S. Hoſtia non cernitur. Uti etiam notat Stanislaus Karg in ſuo Manuali Canonico Legali *part. 5. n. 39. de adminiſtratione Sacramenti Eucha-*

chariſtiæ. Quod ſi ulterius indages, quid ergo ſit faciendum, ſi in alia Eccleſia, in qua debes celebrare, legantur Miſſæ privatæ de Requiem? Reſp. ſub diſtinctione: vel enim in illa Eccleſia, in qua celebras, eſt duplex de præcepto, ſicut apud te? vel non? Si non: utique poteris, imo debes te conformare huic alteri Eccleſiæ, & confluentibus ad funus Sacerdotibus nigro colore celebrantibus, quamvis tu recitaveris in tuo Breviario Officium Divinum de duplici. Quando autem pariter ibi foret duplex, & tamen reliqui confluentes dicerent Miſſam de Requiem, nolentes ſervare, & ſervari Rubricas, vel forſan contrariam conſuetudinem prætendentes &c. poteris te tandem in Nomine Domini conformare legendo de Requiem, ut multa incommoda, murmura, & ſcandala evites; cum ſub tam gravi incommodo Rubrica talis te non videatur obligare. Viderint autem illi (inquit Hagerer in Ritu exacto in Appendice *tit 2. §. 1. n. 5.*) qui talibus Eccleſiis præpoſiti, etſi facile poſſent, ſimiles tamen abuſus non tollunt. Legatur dictus Auctor in fonte, qui eodem modo reſolvit, ſi in aliquo Sacello privato, præſente funere Illuſtris perſonæ, Miſſæ quædam dici debeant. *

Additio XI.

*Quæres IX. Qualis ex quatuor Miſſis in Miſſali deſignatis ſit ſumenda, ſi celebratur de Requiem? Ante reſolutionem notandum, Miſſas, quæ pro defunctis deſignantur, eſſe

quadruplicis generis. *Prima* habet ſuperinſcriptionem *pro die Animarum.* *Secunda* pro *die Obitus*, vel depoſitionis, ſeu ſepulturæ. *Tertia* pro *Anniverſario.* *Quarta* intitulatur *Miſſa quotidiana* H. N.

Reſp. I. *Prima Miſſa* non ſolum ſumenda eſt pro die Animarum, ſed etiam in die Depoſitionis, Tertii, Septimi, Trigeſimi, vel etiam in Anniverſario cum orationibus propriis ad finem Miſſalis adjunctis, quando celebrantur ſpecificati dies Obitus, Anniverſarii, Septimi, Trigeſimi &c. pro Summo Pontifice, Cardinalibus, vel Epiſcopis. Ita Gavantus *part. 4. tit. 18. n. 6. & ſeq.* cum communi apud Hagerer *loc. cit. n. 1.* Quinimo Gavantus *loc. cit. n. 8.* præſcindendo à conſuetudine id concedit etiam quoad alios Sacerdotes, & apud Merati in ſuo Theſauro *p. 4. tit. 18. Obſerv. 3.* Guyetus id ſaltem admittit quoad defunctos, antea in aliqua dignitate conſtitutos, puta Reges, Principes, Abbates, Generales Ordinis &c.

Reſp. II. Si dies Obitus, Septimus vel Trigeſimus celebratur pro aliis juxta conſuetudinem, etiam pro Sacerdotibus, ſaltem non in magna dignitate conſtitutis, ſemper ſumenda eſt Miſſa *ſecunda*, cum hac tamen diſtinctione, ut, ſi ille defunctus fuerit Sacerdos, oratio accipiatur propria *pro defuncto Sacerdote*, idque tam in die Depoſitionis, quam Tertio, Septimo ac Trigeſimo, quoad alios vero, uti in Miſſali aſſignatur pro die Obitus &c. Ita, qui ſupra.

Reſp.

Reſp. III. Si anniverſarium habeatur pro Sacerdote, *Miſſa ſecunda*, cum oratione *pro defuncto Sacerdote* accipienda eſt, & non *Miſſa tertia*, quæ tamen ſumitur, quando celebratur pro aliis. Ita denuo, qui ſupra.

Reſp. IV. Si neque ſit dies Obitus, nec Tertius, Septimus, vel Trigeſimus, neque dies Anniverſarius, ſemper in Miſſa ſolemni & privata ſumitur Miſſa *Quarta* ſeu quotidiana, ſive defunctus fuerit Pontifex, ſive alius Clericus, vel Laicus cum oratione tamen propria, ſi fuerit Pontifex, Cardinalis, Epiſcopus, vel Sacerdos; alias vero cum oratione *Inclina*, vel *Quæſumus &c.* idque P. Conſtantinus Hagerer *loc. cit. n.3.* intelligit quoque, quando in quibusdam Confraternitatibus, vel pro ſingulis Confratribus una Miſſa vel ſingulis Menſibus, aut Angariis pro omnibus Confratribus intra hoc tempus mortuis certa Miſſa offertur, dummodo expreſſe non habeat rationem obitus, nec adſit ſpeciale privilegium.

Reſp. V. Inter Miſſam quotidianam ſolemnem, & privatam hæc eſt differentia, quod, quandocunque eadem pro defunctis ſolemniter celebratur, dicatur unica tantum oratio cum ſequentia, *Dies iræ, dies illa &c.* Econtra vero in Miſſis quotidianis privatis orationes erunt tres: prima competens pro iis, pro quibus Miſſa applicatur: ſecunda vero, *DEus veniæ Largitor &c.* ac tertia *Fidelium DEus &c.* ubi tamen ſecundo loco alia, quam *DEus veniæ Largitor &c.* poni poterit e.g. pro de-

defunctis propriis parentibus, dummodo ultima sit *Fidelium DEus*, tanquam generalis pro defunctis. Sequentia *Dies iræ* in Missis quotidianis privatis dici, vel omitti poterit ad beneplacitum. Videantur Rubricæ Missalis *p. 1. tit. 5. num. 3. ac 4.* Gavantus, Gerlacus, Lohner, Hagerer &c. Nec mireris amice Lector, similia nostræ Theologiæ morali inseri: crede enim, reperiri aliquos in speculativis & altioribus quidem non parum versatos, qui tamen in similibus ignorantes, non paucos etiam in publico contra Rubricas non sine erubescentia committunt errores, quamvis Sanctus Pius V. in Bulla anno 1570. edita, ac ordinarie Missalibus præfixa observantiam Rubricarum urgeat in virtute sanctæ Obedientiæ.*

Additio XII.

*Quæres X. Quando possit cantari Missa solemnis de Requiem? Resp. I. Missa solemnis de Requiem præsente corpore potest cantari non solum in duplicibus, sed etiam in Dominicis, & aliis festivis diebus, qui non sunt primæ Classis. Ita colligitur partim ex Matthæuccio *loc. cit.* partim ex la Croix *l. 6. p. 2. num. 507.* Resp. II. Quando corpus defuncti non est præsens, nequit diebus Dominicis, vel festivis cantari Missa solemnis de Requiem, bene vero in aliis etiam majoribus duplicibus pro die obitus cantari poterit, prout eruitur totum ex Decreto Sac. Congregationis Rituum *4. Maji anno 1686.* in Rubricis particularibus nostri Breviarii reperibili *n. 47.*

se-

ſequentis tenoris: *Ubi ex diſpoſitione Conſtitutionum Provinciarum, aut Ordinis cantari debet Nocturnum cum Miſſa de Requiem, cum primum habita fuerit notitia de obitu &c. dicta Miſſa cantari poterit cum Nocturno in feſto duplici etiam majori, ſecus vero in feſto de præcepto.* In quo textu per Feſtum de præcepto intellige feſtum fori, ſeu dies illos, quos populus feriare tenetur, audiendo Miſſam, & abſtinendo ab opere ſervili. Porro, quod de die obitus abſente corpore ſtatutum reperitur, idem Fagioli in ſuo Calendario perpetuo *fol. 79.* extendit ad diem *tertium, ſeptimum & trigeſimum,* utpote quaſi unum continuum cum die obitus. Reſp. III. Loquendo de Anniverſariis ex diſpotione Teſtatorum quotannis cum cantu celebrandis, poterunt eadem pariformiter haberi in Feſto duplici, quod non eſt feſtum fori, uti videndum in Decreto emanato menſe Septembri 1714. reperiendo ſupra, conformiter Bullario Clementis XI. Romæ anno 1723. edito *fol.* apud me 571. etſi fuerit duplex majus. Ita pariter ſonat Decretum *22. Novembris 1664.* & aliud apud Merati *in Indice Decretorum num. 438.* emanatum *20. Julii 1669.*

Dixi notanter, *etſi fuerit duplex majus;* nam quando eſſet illud feſtum adhuc altioris Claſſis, deberet obſervari aliud Decretum editum *5. Julii 1698.* reperiendum apud Merati *in Indice Decretorum ſub num. 524.* ſequentis tenoris: *In Anniverſario occurrente in Feſto duplici ſecundæ Claſſis, non poteſt cantari Miſſa de Requiem.* Unde in ſimili caſu tale Anniverſarium deberet vel

anticipari, vel proximo die non impedito celebrari: etsi etiam tunc foret duplex majus, uti ex alio Decreto *4. Maji 1686.* edito ostendit Merati *p. 1. tit. 5. in Observ. n. 5.* Cæterum durante expositione publica SS. Sacramenti v. g. in comprecatione 40. vel 10. horarum nequit reguraliter celebrari Missa de Requiem, neque cantari pro implenda mente testatoris, quamvis illis diebus esset cæteroquin festum, seu Officium hujusmodi admittens, uti in terminis statuit Sac. Rit. Congregatio *2. Decembris 1684.*

Additio XIII.

*Quæres XI. Quando, & qualiter peccet Sacerdos Missam legens, qui non observat deliberate Rubricas in Missali Romano præscriptas? Ante Responsionem Nota I. Rubricam nil aliud esse, quam informationem, & designationem eorum, quæ in Missa facienda sunt. Vocatur autem Rubrica, quia plerumque rubris litteris exprimitur. Nota II. juxta Gavantum *part. 3. tit. 11.* & Card. de Lugo *disp. 20. de Eucharistia sect. 4. num. 105.* ac plures alios, Rubricam aliam esse directivam, aliam præceptivam: *Prima* consulit, quid agendum, ut cum majori decentia, & reverentia celebretur, qualiter consuluntur certæ quædam preces ante Missam persolvendæ, & post eandem. *Secunda* præceptiva etiam mandat, vel expresse sub peccato, vel designando saltem talem materiam,

quæ

quæ alias ſive ex jure, ſive ex conſuetudine jubetur, prout fit circa Paramenta, & veſtes Sacerdotales modo ſuperius indicato, circa Epiſtolas, Evangelia, & Canonem. Nota III. ex Sporer hic, Partes Miſſæ alias eſſe *Eſſentiales*, uti Conſecratio Corporis, & Sanguinis Chriſti alias *Integrales* ex præcepto Divino requiſitas, uti Oblatio, & Sumptio utriusque ſpeciei, & demum alias *Accidentales*, id eſt, primum ab Eccleſia ſubjunctas, quæ ab aliis AA. etiam integrales per Eccleſiam additæ vocari ſolent; atque hæ rurſum ſunt vel *Ordinariæ*, id eſt in omni Miſſa concurrentes, uti *Introitus, Oratio primaria, Epiſtola, Evangelium, Canon &c.* vel non *Ordinariæ*, uti *Gloria, Credo, Orationes ſecundariæ, præfatio extraordinaria*, vel *Communicantes ſpeciale*, quæ utique non in qualibet Miſſa concurrunt. H. N.

Reſp. I. Si celebrans non obſervat deliberate tales Rubricas Miſſalis Romani, quæ verſantur circa quidpiam ad valorem, vel ſaltem ad integritatem Sacrificii ex ordinatione Divina requiſitum, peccat graviter. Ita communiſſima, & ratio eſt; quia Rubrica circa ſimilia eſt graviter præceptiva, uti patet ex ipſa dignitate, & gravitate materiæ: ſic utique peccaret graviter, qui conſecraret ſub una ſpecie tantum, vel qui adhiberet pro Conſecratione panem non triticeum, aut ex aqua roſacea confectum &c.

Reſp. II. Si celebrans non obſervat Rubricas circa partes accidentales ordinarias, pariter ex communi DD. graviter peccat, niſi in-

 ad-

advertentia actus, aut parvitas materiæ excusent à gravi. Ratio est; quia hæ partes continentur absolute sub Rubricis præceptivis, quæ per Bullam S. Pii V. Missali Romano præfixam jubentur *in virtute Sanctæ obedientiæ* observari, adeoque in materia notabili, qualis ex communi Doctorum sensu censetur quælibet notabilis pars ordinaria ex jussu Ecclesiæ Sacrosancto Missæ Sacrificio adjuncta, erit obligatio gravis.

Resp. III. Si pars aliqua accidentalis sit extraordinaria, equidem celebrans, qui non observat, peccat, ast non graviter, sed tantum venialiter. Ratio est: quia, etsi etiam circa tales partes adsint Rubricæ præceptivæ, ex communi tamen Doctorum judicio, cui in similibus omnino acquiescendum, partes accidentales extraordinariæ non sunt materia adeo notabilis, ad quam Legislator voluerit sub gravi adstringere; cum multæ Missæ existant etiam quoad requisita Ecclesiæ omnino completæ sine his partibus extraordinariis. *

Additio XIV.

* Ex his Doctores communiter, ut Herincx Illsung, Sporer, Suarez, Coen, Castropalao, la Croix, Henno, & alii, inferunt *primo*, peccare mortaliter eum, qui celebrat in vino putrido, atque in acetum quasi jam mutato, vel de uvis immaturis expresso. Item qui sine oblatione, saltem mente concepta, vel qui in una tantum specie sacrificat. Ratio est; quia agit

agit contra Rubricas verſantes circa valorem, aut ſaltem integritatem Sacrificii.

Inferunt *ſecundo*, graviter peccare eos, qui omittunt totam Epiſtolam cum Graduali, vel aliis Strophis tempori accommodis, Evangelium cum Offertorio, quamlibet periodum in Canone. Ratio eſt; quia hæ partes, etſi accidentales, ſunt tamen ordinariæ, & juxta communem D. D. cenſentur ſimul notabiles. Econtra foret veniale tantum omittere *Kyrie eleyſon*, nonnullas benedictiones ſuper oblata, aut Orationem ordinariam, ſive unum vel alterum verbulum etiam in canone, vel particulam *enim* in conſecratione Hoſtiæ. Ratio eſt: quia tales partes non ſunt notabiles; uti recte cum communi advertit Sporer hic contra aliquos nimium rigide, & ſine ſolido fundamento docentes omiſſionem unius verbuli in Canone eſſe mortale. Fatendum tamen, concedi à Doctoribus, fore mortale, intermittere admixtionem aquæ cum vino poſt Offertorium, vel etiam juxta Gobat, & Suarez apud la Croix *lib. 6. pag. 2. n. 419.* fractionem Hoſtiæ, & ejusdem particulæ immiſſionem in calicem: licet enim hæ actiones videantur in ſe modicæ, fiunt tamen magnæ, & notabiles ob magnitudinem Myſterii, quod repræſentant, prout appoſitio aquæ in calice ſignificat effuſionem Sanguinis, & aquæ emanantis ex latere Salvatoris noſtri, ac etiam unionem Chriſti cum Eccleſia.

Inferunt *tertio*, eſſe tantum veniale, omittere Orationes ſecundarias. *Gloria*, vel *Credo*,

Ryth-

Rythmos post Epistolas: *Lauda Sion Salvatorem, Victimæ Paschali, Veni Sancte Spiritus, Dies iræ, dies illa &c.* vel sumere de communi, loco specialis alicujus in certo Festo occurrentis, *Præfationes, & Communicantes.* Ratio est: quia dictæ partes non sunt ordinariæ Missæ ut sic, hincque ex mente Doctorum non censentur notabiles, seu materiæ graves, ad quas nimirum voluisset Ecclesia adstringere sub gravi, nisi adjungeretur contemptus ipsius Ecclesiæ præcipientis, aut grave scandalum. Vide de his fusius, & valde utiliter novissime P. Constantinum Hagerer *in Tract. de Defectibus Missæ in Prænotione num. 6. & seqq.* *

Additio XV.

*Quæres XII. Quidnam sit agendum Sacerdoti volenti celebrare, qui tamen prævidet, quod unam alteramve Cæremoniam in Missali præscriptam nequeat servare? Resp. ex Gobat *Tom. 3. Theol. Experim. num. 743.* talem, ubi ad unum, alterumve casum particularem neque hic, neque apud alios AA. aliquid expresse decisum invenerit, vel ubi tempus non amplius concedit inquirere, debere inter se conferre ex una parte gravitatem Cæremoniarum intermittendarum, ex altera vero necessitatem celebrandi, ac exinde videre, num sit consultius sine his Missam legere, quam ob earum defectum eandem omittere. Alii Doctores recte etiam hoc subjungunt, quod circa aliquam Rubricam præcise directivam tantummodo sub veniali mi-

minor sufficiat causa excusans ab observantia, quam si illa Rubrica graviter obligatoria foret.

QUÆSTIO XI.

De aliis notabilibus Dubiis circa Sacrificium Missæ.

SUMMARIUM.

137. *An plures possint eandem Hostiam consecrare?*
138. *Et quomodo?*
139. *Solvitur instantia.*
140. *Sacerdotes ordinati, quam intentionem consecrandi cum Episcopo debeant formare?*
141. *Consilium pro praxi.*
142. *Sacerdos ordinatus non debet prævenire Episcopum in consecrando.*
143. *Sed consecrare cum Episcopo, si potest, aut verba Consecrationis proferre materialiter.*
144. *Quid agendum, si aqua pro vino infundatur?*
145. *Quid, si error primum advertatur post sumptionem?*
146. *Aut dum aqua habetur in ore? Et Addit. I. & II.*

* *Alia quatuor Notabilia, quæ in celebratione evenire possunt. Addit. III. IV. V. VI. VII. & VIII.*

147. *Cætera Dubia remissive, una cum nova Additione.*

137.

137. QUÆRITUR I. An plures ſimul eandem Hoſtiam conſecrare poſſint? Ratio dubitandi eſt: quia Sacerdotes noviter ordinati juxta Pontificale Romanum monentur, ut una cum Epiſcopo, eosdem ordinante, proferant verba conſecrationis, & cætera peragant, quæ habentur in Canone Miſſæ, atqui eo tempore jam habent iidem Sacerdotes poteſtatem conſecrandi; ergo.

138. Reſp. Poſſunt plures ſimul eandem Hoſtiam conſecrare, dummodo formam conſecrationis cum debita intentione ſimul ſuper eandem Hoſtiam proferant, & abſolvant: quod ſi vero unus eorum, intendens abſolute conſecrare, alterum in finienda prolatione formæ quoad eſſentialia præveniat, tunc ipſe ſolus conſecrabit, non vero alter. Ita communis Theologorum; & ratio hujus poſtremæ partis eſt: quia hoſtia ſemel conſecrata eſt incapax ulterioris conſecrationis.

139. Nec obſtat, quod ambo ſimul inceperint formam conſecrationis proferre. Reſpondeo enim, conſecrationem complete non perfici, niſi poſt integram prolationem eſſentialium formæ conſecrationis, qua rite prolata mox conſecratio Euchariſtiæ eſt perfecta: unde ſolus ille conſecrabit, qui cum debita intentione conſecrandi prius abſolvit formam.

140. Quæritur II. Quam igitur intentionem conſecrandi ſimul cum Epiſcopo debeant formare Sacerdotes noviter ordinati in ea Miſſa, ſub qua ordinantur? Ratio dubitandi

tandi eſt: quia vix (moraliter loquendo) poſſibile eſt, ut in eodem momento una cum Epiſcopo finiant formam conſecrationis: unde videtur ſequi, quod, ſi Epiſcopus prius finierit formam conſecrationis, Sacerdotes noviter ordinati conſecrent Hoſtiam jam conſecratam, quod eſt falſum: vel, ſi iſti præveniant, Epiſcopus ordinans nihil ſit acturus, neque conſecraturus, quod eſt abſurdum; cum Epiſcopus ſit principalis Miniſter, offerens illud Miſſæ Sacrificium.

141. Reſp. I. Quod ad praxin attinet, optimum eſt conſilium, ut Sacerdotes noviter ordinati intendant cum Epiſcopo proferre verba conſecrationis, modo, quo poſſint, meliori, ſive cum ea intentione, quam juxta ſenſum, atque ordinationem Eccleſiæ tunc habere debent. Ratio eſt: quia hoc modo evitatur omne periculum errandi, & quodlibet inconveniens ex præallegatis. Suarez *p.3. tom.3. diſp. 61. ſect. 4.* & alii.

142. Reſp. II. Optimus modus, atque intentio Eccleſiæ videtur in hoc conſiſtere, ut Sacerdos noviter ordinatus nullo modo præſumat, neque intendat prævenire Epiſcopum in conſecrando: hoc enim foret magnum inconveniens, quia tunc revera Epiſcopus non ſacrificaret; eo quod Miſſæ Sacrificium eſſentialiter conſiſtat in conſecratione, quæ tunc non ab Epiſcopo, ſed à Sacerdote noviter ordinato fieret.

143. Deinde noviter ordinatus Sacerdos habeat intentionem conditionatam, ſeu potius

tius disjunctam, vel conſecrandi cum Epiſcopo, ſi poſſit ſimul cum eo formam abſolvere, vel, ſi id non accidat, verba conſecrationis materialiter ſolum proferendi in ſignum poteſtatis ſacerdotalis ſibi tunc conceſſæ. Quinimo ſunt multi Auctores, quos refert, ac ſequitur citatus Suarez, qui tenent, in dicto caſu ſolum Epiſcopum proferre verba conſecrationis formaliter, ſeu cum intentione conſecrandi, alios vero Sacerdotes noviter ordinatos proferre ea ſolum materialiter, ſeu in ſignum poteſtatis ſacerdotalis ſibi tunc conceſſæ. Igitur ad evitanda quæcunque incommoda proferant Sacerdotes noviter ordinati una cum Epiſcopo verba conſecrationis juxta ſenſum, atque intentionem Eccleſiæ, ac modo, quo poſſunt meliori: ſic enim nullum aderit periculum errandi.

144. Quæritur III. Quid agendum, ſi ex errore Sacerdos infuderit aquam pro vino, idque primum poſt conſecrationem advertat? Reſp. cum Rubricis Miſſalis, *tit. de defectu vini*, & communi Doctorum. Si Sacerdos poſt verba conſecrationis advertat, vinum non eſſe poſitum in calice, ſed aquam, depoſita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in calice, & facta Oblatione, ſaltem mente concepta (id eſt, formando intentionem conſecrandi, & dicendo ſaltem mentaliter illam Orationem, *Offerimus tibi Domine calicem ſalutaris &c.* absque elevatione, neque faciendo cum ipſo Crucem ſuper Altare) ſtatim debet

debet conſecrare, incipiendo ab aliis verbis: *Simili modo, poſtquam cœnatum eſt, &c.* & Miſſam proſequi.

145. Et hoc idem faciendum, etiamſi error primum advertatur poſt ſumptionem hujusmodi aquæ. Debet enim Sacerdos pariter apponere novum vinum cum aqua in calice, & facta Oblatione, ſaltem mente concepta, conſecrare, ut ſupra, & ſumere, quamvis non amplius ſit jejunus. Siquidem præceptum Divinum de integritate Sacrificii Miſſæ magis urget, quam præceptum Eccleſiaſticum de ſumenda Euchariſtia à jejunis: non tamen debet in ſimili caſu de novo elevari Hoſtia, vel Calix.

146. Sed dubitabis. Quid agendum, ſi Sacerdos, dum potum adhuc habet in ore, priusquam deglutiat, ſentiat, eum eſſe meram aquam? Reſpondent Angelus v. *Miſſa n. 17.* & Silveſter v. *Euchariſt. II. n. 15.* quod, ſi poteſt ſine ſcandalo, emittat aquam in calicem, & extrahat particulam S. Hoſtiæ, ipſamque aquam reponat in alio vaſe, & ſic accipiat vinum, & conſecret, ut ſupra, ac poſt ſumptionem Sanguinis etiam aquam illam ſumat, ſi poteſt ſine periculo vomitus, vel, ſi timet de vomitu, reponat in Sacrario. Sed cum hoc ſit difficillimum, & communiter non careat periculo ſcandali, præſertim ſi celebretur in publico, ſitque non parva irreverentia, Particulam conſecratam, prius calici in fractione ſacræ Hoſtiæ immiſſam, rurſus ex ore in Calicem evomere: hinc bene notat

Mm Ga-

Gavantus *part. 3. in Rubric. Missar. tit. 4. n. 5.* post Suarezium, quod absque scrupulo possit Sacerdos deglutire primum, & rursum consecrare, ac sumere secundum.

Additio I.

*Quodsi ulterius indages. An Sacerdos invalide in aqua celebrans, supposito, quod ex perplexitate, vel ignorantia non substituisset aliud vinum, repetendo de novo Consecrationem, ast primum rediens in Sacristiam finita Missa se recollegisset, aut ab aliis informatus fuisset de sua obligatione, an (inquam) Sacerdos ille adhuc de novo in Sacristia posset consecrare vinum? Resp. cum Suarez, Herincx, & Pasqualigo probabilius negative. Ratio est: quia tunc non amplius videtur durare prior actio sacrificativa, adeoque etiam non habet locum aliqua suppletio.

Nec dicas. Sacerdos regressus ad Sacristiam, & adhuc vestibus Sacerdotalibus indutus licite particulas Hostiæ in patena sua inventas sumit, atque hoc ideo, quia moraliter adhuc durat actio sua sacrificativa: consequenter censetur in regressu ad Sacristiam durare actio sacrificativa, & sic poterit etiam ad Sacristiam regressus adhuc consecrare. Resp. enim cum Angelo v. *Missa.* & Layman. *l. 5. tr. 4 cap. 6. n. 22.* negando suppositum, quod Sacerdos ille jam reversus ad Sacristiam (secus dic, si adhuc staret ad altare etiam post purificationem) possit sumere relictas in patena particulas; quia sic reversus ministerium suum

suum jam complevit, ita, ut ad hanc actionem nihil amplius per modum alicujus continui referri possit; unde tales particulæ potius forent reverenter ponendæ in Ciborium, vel alium decentem locum, qui si non adesset, possent equidem sumi etiam à non jejuno, non tamen ex eo fundamento, quasi adhuc duraret eadem actio sacrificativa, sed quia alias majori exponerentur periculo irreverentiæ, sicque jejunium non videtur adstringere. *

Additio II.

*Quæritur IV. Quid agendum Sacerdoti, si deprehendat in sumptione, vinum esse acetosum?

Resp. I. Si tantummodo sit aliquantum acescens, potest sumi absque scrupulo, præsertim in his partibus septemtrionalibus, ubi alia vina non sunt adeo dulcia, maxime in pagis. Ratio est: quia non adest grave periculum valoris Sacramenti, prout patet ex præcedenti *4. Distinctione qu. 3.*

Resp. II. Si ita deprehendatur acetosum, ut ex gravi ratione prudenter dubitetur, num non omnino degeneraverit in substantiam aceti, debet ob periculum grave ipsius valoris, & integritatis Sacrificii sub conditione de novo consecrari, si sit prudens spes acquirendi novum melius vinum, & illud non nimis diu exspectari debeat; alias pergendum esset; nam Rubrica equidem dicit *aliquamdiu*, sed non ponit *nimis diu* esse exspectandum; etenim nimis diuturna exspectatio videretur

interrumpere connexionem moralem cum Consecratione Hostiæ. Ita la Croix *lib. 6. p. 2. n. 536.* Pater Gobat *in Theol. Experim. T. 3. num. 806.* apud la Croix *loc. cit. num. 549.* putat, in tali casu non esse diutius exspectandum, quam per unam circiter horam.*

Additio III.

*Quæritur V. Quid faciendum, si Sacerdos sub Missæ Celebratione moriatur, aut saltem ita destituatur viribus, ut nequeat continuare Missam? Resp. ex Missali Romano, si id contingat ante primam Consecrationem Corporis Christi, vel post sumptionem utriusque speciei, nihil erit ab alio supplendum: si vero post Consecrationem Hostiæ eveniat, Sacerdos alius etiam non jejunus (si nequeat jejunus haberi) debebit consecrare Sanguinem, sicque Missam prosequi, & quidem convenienter secundum illam intentionem applicandi, quam prior habuit. Quod si ambæ species jam fuissent à priori consecratæ, deberet alter Sacerdos utramque, si restet, alias illam, quæ est adhuc residua, sumere. Ita Missale Romanum *De Defectibus Tit. 10. num. 3.*

Additio IV.

*Quæritur VI. An, & quando defectus accidentales à Sacerdote vel in recitando, vel in agendo commissi, sint ab eodem supplendi? Resp. Si quis longius jam sit progressus in Missa, vel si per suppletionem deberet inverti Ordo Missæ, defectus accidentales, seu cæ-

cæremoniales non amplius ſunt per repetitionem ſupplendi in Miſſa. Ita omnes teſte Sporer *part. 2. Theol. Sacram. c. 6. ſect. 4. num. 433.* Et ratio eſt: quia gravior fieret deordinatio, & irreverentia in ſacra actione iſta repetendo, quam prius contigit in omittendo. Accedit, quod teſte Divo Thoma ea, quæ hic fiunt, ita ad invicem ſint connexa, ut, ſi à propriis ſuis locis extrahantur, jam non ita ad invicem cohæreant. Hinc, ſi quis omiſerit *Gloria*, vel competentem Epiſtolam, aut Evangelium, aut *Credo*, & primum notet poſt Offertorium, ſive ſi intermiſerit illud, quod ſumere debuiſſet, extraordinarium *Communicantes*, ac jam procul v. g. ad conſecrandam Hoſtiam proceſſerit, non tenetur iſta repetendo ſupplere. Quod ſi Sacerdos vero, dum ſecreto orat, poſt pauca verba non ſolum dubie, ſed certo cognoſcat, ſed notabile quidpiam ex oblivione, vel inadvertentia &c. omiſiſſe, paululum regrediendum erit; quoniam id faciliter ſine confuſione, vel incommodo celebrantis, & abſque murmure, ſeu admiratione populi fieri poterit. Ita cum aliis Sporer *loc. cit.**

Additio V.

*Quæritur ulterius VII. Quidnam ſpecialiter circa Sacrificium Miſſæ pro ſuo ſanctiſſimo zelo ſtatuerit Summus Pontifex Benedictus XIII. in Concilio Provinciali Lateranenſi noviſſime celebrato? Ante Reſp. Nota I. quod illud Concilium ad Dominicam in

Albis Anni Jubilæi 1725. indictum, ac postea ad Dominicam secundam post Pascha ejusdem Anni prorogatum, non fuerit Generale, sed Provinciale, Capuanam inter, & Pisanam Provinciam institutum, prout ipsemet Summus Pontifex insinuat in sua Constitutione: *Redemptor noster, qui plantavit &c.* edita in pervigilio Nativitatis Domini die 24. Decembris Anno 1724.

Nota II. Ex *Lib. 1. Decr. tit. 2. §. 3.* Concilium aliud dici Generale, seu Oecumenicum, aliud Nationale, aut Provinciale, & demum aliud Diœcesanum, quod communiter Synodus Diœcesana appellatur. Concilium Generale conflatur ex Episcopis totius Orbis. Nationale ex Episcopis certæ Nationis e. g. Gallicæ &c. Provinciale ex Episcopis certæ Provinciæ, seu Archi-Episcopatus, & demum Diœcesanum ex Pastoribus alicujus Diœcesis. *Generale* suppositis supponendis obligat quoad suas Constitutiones, & Decreta Orbem Universum, *Nationale* illam Nationem, & non ultra, *Provinciale*, dictam Provinciam, & demum *Diœcesanum* eam Diœcesin. H. N.

Additio VI.

*Resp. Circa Sacrificium Missæ Summus Pontifex Benedictus XIII. in suo Concilio Provinciali Lateranensi novissimo Tit. XV. sequentia statuit. *Inprimis* c. 1. ejusdem Tituli XV. zelose commendat observationem Rubricarum Missalis, addens, intermissionem cujuslibet etiam in minimis (quod intellige sal-

ſaltem quoad Rubricas præceptivas) arguere peccatum, nimirum leve, vel grave pro qualitate materiæ, & contrariam conſuetudinem, immemorialem quoque, eſſe potius abuſum, ac corruptelam, conſequenter præſcriptione defendi non poterit.

Secundo ibidem capite II. ſuſtulit facultatem celebrandi in privatis, ubi dormiri ſolet, cubiculis, non obſtantibus Indultis, aut conſuetudinibus quibuscunque, ita nimirum, ut exinde indifferenter, & absque neceſſitate, ac infirmitate non poſſit amplius prætendi facultas ibidem celebrandi. Interea tamen difficulter mihi perſuadeo, quod piiſſimus, & clementiſſimus Pontifex per hæc verba voluerit caſſare etiam ſpeciale privilegium ſuperius poſt quæſtionem decimam Appendice I. Addit. III. adductum, ac conceſſum Regularibus Mendicantibus, non quidem indifferenter, ſed tantum in caſu particulari gravis infirmitatis, ubi tales pauperculi nec Capellam Infirmariæ habent, vel ſaltem eandem ſine valde gravi difficultate accedere nequeunt. Eodem mitiori modo, quo Benedicti XIII. explicari quoque poterit Decretum Innocentii XIII. pariter celebrationem Miſſæ in privatis cubiculis inhibentis, uti Decretum illud S. R. C. 13. Maji anno 1723. editum, & ab eodem Pontifice approbatum cum aliis refert Cajetanus Merati *in Indice Decretorum n. 648.* Quod ſi autem aliquis Summus Pontifex expreſſe aliter ſtatueret, etiam quoad *tales pauperculos infirmos* abrogando priora

Apostolica privilegia, haud dubie se conformandum foret. Interea tamen, usque dum aliter expresse constet de mente Summorum Pontificum, pauperculi hi afflicti, quibus non est addenda nova afflictio, hoc privilegium (teste Peyerinis *tom. 1. fol.* apud me *195. n. 34.* à Pio IV. cum clausula: *Non obstantibus quibusvis Apostolicis Constitutionibus* concessum) in conscientia, meo judicio, tuto adhibere possunt. Adde quoad Concilium Romanum à Benedicto XIII. convocatum, quod id non fuerit Generale, sed tantum Provinciale, vel Nationale, sicque de per se non obliget, nisi illam Provinciam, vel Nationem.

Tertio. Loco citato, capite III. memoratus Summus Pontifex Decretum Clementis XI. quo Episcopis extra domum propriæ habitationis celebrationem Missæ in domibus laicis interdixit, conformiter Prædecessori suo Innocentio XIII. declaravit, ut sequitur: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto statuatur, non licere Episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere, hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam laicis, in quibus ipsi Episcopi forte, occasione visitationis, vel itineris, hospitio excipiuntur; & nec etiam, quando Episcopi in casibus à Jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes à domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciunt in aliena domo per modum similis habitationis: his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad ef-*

fectum

fectum prædictæ celebrationis, non secus, ac in domo propriæ ordinariæ habitationiis. *

Additio VII.

* Quæritur VIII. Quid sit sentiendum de Missis Gregorianis? Ante responsionem nota I. ex Felice Potestas *Tom. 3. Examinis p. 1. n. 156.* D. Gregorium *L. 4. Dial. c. 55.* Abbati Pretioso, ut pro quodam defuncto Monacho curaret celebrari Missas triginta, præcepisse his formalibus: *Vade, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo Sacrificium: stude, ut nullus omnino prætermittatur dies, quo pro absolutione illius Hostia salutaris non offeratur.* Nota II. quod hunc Ritum sequantur multi Fidelium simili modo pro defunctis Patribus, Consanguineis &c. triginta Missas celebrari curantium, quæ Missæ, uti recte apud Felicem Potestas notat Tamburinus *l. 2. c. 6. §. 7.* non sunt prohibitæ, sed solum quædam aliæ impressæ pro vivis, & defunctis, quæ falso D. Gregorio adscribuntur. Patet hoc totum ex duplici Decreto à Cajetano Merati in Indice Decretorum *n. 228.* & *n. 236.* relato H. N.

Respondeo ex Ritu exacto Constantini Hagerer *Tit. 2. §. 1. n. 11.* quoad Missas Gregorianas respiciendum esse ad tria. *Inprimis*, quod non sit necesse, ut idem numero Sacerdos has triginta Missas celebret: non enim dicit in allata Historia D. Gregorius: *Vade offerre NB. per te &c. Secundo*, quod hæ tamen (remota autem omni superstitione) celebrari debeant diebus

tri-

triginta continuis; taliter enim in Dialogo præcepit Abbati D. Gregorius. Ubi tamen non censetur fieri moralis discontinuatio ob triduum Sacrum majoris Hebdomadæ. *Tertio*, quod non necessario hæ Missæ triginta debeant esse de Requiem; hoc enim D. Gregorius superius denuo non exegit. *

Additio VIII.

Quæres IX. Quidnam sit statuendum de Missis siccis? Ante resolutionem Nota, quod Missæ siccæ proprie non sint verum Sacrificium, cum careant non solum Consecratione, sed etiam Sumptione Sacratissimi Corporis, & Sanguinis Christi; fiebant autem antiquis temporibus valde frequenter præsertim in Gallia, & ordinem hujus Missæ describunt Durandus, Joannes Burchardus, aliique apud Cajetanum Merati *part. 1. tit. 20. n. 30. & 31.* H. N. Resp. Missæ siccæ defacto, ne forte rudiores hasce cum veris Missis confundant, ferme totaliter abierunt in desuetudinem, exceptis Navalibus seu Nauticis (uti vocant) quæ adhuc in defectu veræ, & perfectæ Missæ in longiori navigatione pro consolatione navigantium in locis maris fluctuantibus & vacillantibus recitari solent. Videantur desuper Cardinalis Bona *Lib. 1. Rerum Liturgicarum c. 15. n. 6. & 7.* & Merati *in Commentario in Rubricas Generales loc. cit.* *

147. Possent hoc loco plura similia dubia, Sacrificium Missæ concernentia, moveri. Ve-

Verum ea exacte, simulque breviter resolvuntur in Rubricis Missalis, à quolibet Sacerdote bene legendis, atque observandis: hinc ipsa impræsentiarum omittuntur.

Additio.

*Illam tamen doctrinam, quam tradunt Rubricistæ super verba Canonis sequentia: *Una cum famulo tuo Papa nostro N. & Antistite nostro N.* non puto intermittendam esse ob plures errores, quos in nominando Papa, vel Antistite sæpius intervenire ipsemet observavi. Itaque *primo* nominatur semper Papa actu regnans, & quidem ob summam reverentiam cum inclinatione capitis versus librum, non versus crucem in Altari positam. *Secundo.* Sede vacante dicta *una cum Papa nostro* omnino intermittuntur. *Tertio.* Per Antistitem (in Missa nominandum sine inclinatione capitis, ut sit distinctio inter Summum Pontificem, & inferiorem Antistitem) intelligitur Episcopus loci, in quo celebratur, quamvis cæteroquin celebrans non sit ejusdem Diæcesis, sed tantum peregrinus, seu transiens. Quod si nesciret nomen illius Episcopi, per cujus Diœcesin transit, teste Merati satis esset in dicto casu dicere pro Antistite nostro, *mentaliter* intelligendo, in cujus Diœcesi celebratur. *Quarto.* Si Episcopus illius loci, per quem celebrans transit, fuerit mortuus, ea verba *pro Antistite nostro* omnino intermittuntur, uti pariter à Sacerdotibus Romæ celebrantibus defuncto Papa; quia ibidem ipsemet

met Papa est simul Episcopus Romanus, & nullus alius. *Quinto.* In locis *nullius Diœcesis,* quamvis Abbas Exemptus ibidem sit simul S. R. I. Princeps, non nominatur is post verba *& Antistite nostro*, sed, uti vult Gavantus, Episcopus vicinior, ad quem pro Ordinatione itur: alii volunt, in tali loco omnino debere omitti verba illa *& Antistite nostro;* cum in eo loco non existat aliquis talis *Antistes*, qui sit *Episcopus*, uti tamen per ly *Antistes*, intelligitur *Episcopus* vere talis. Utraque sententia est probabilis, & in praxi consulitur, ut celebrans in loco nullius Diœcesis se accommodet privilegiis particularibus, vel legitimæ consuetudini in eo loco introductæ. *Sexto.* In prædicto Canonis loco non est addendum nomen alicujus Principis Sæcularis citra speciale Privilegium Apostolicum, quale tamen concessisse fertur S. Pius V. pro Hispanis; vel si adsit inveterata, & legitima consuetudo, quæ teste Merati asseritur vigere in Gallia pro Rege, & Venetiis pro Duce. Videantur Gavantus in Thesauro SS. Rituum super Rubricas Missalis hic, Cajetanus Merati ibidem *Tom. 1. Part. 2. Tit. 8. n. 6.* & Constantinus Hagerer in Ritu exacto hic *Part. 1. Tit. 8. n. 8.* *apud me in editione secunda fol. 79. & 82.**

INDEX
Pro Tomulo Sexto.

De
Censuris, Irregularitate, aliisque pœnis Canonicis, & Sacramentis Baptismo, Confirmatione, SS. Eucharistia, & Sacrificio Missæ.

A.

B.

Forma

 plura

F.

G.

Ir-

Essen-

R.

S.

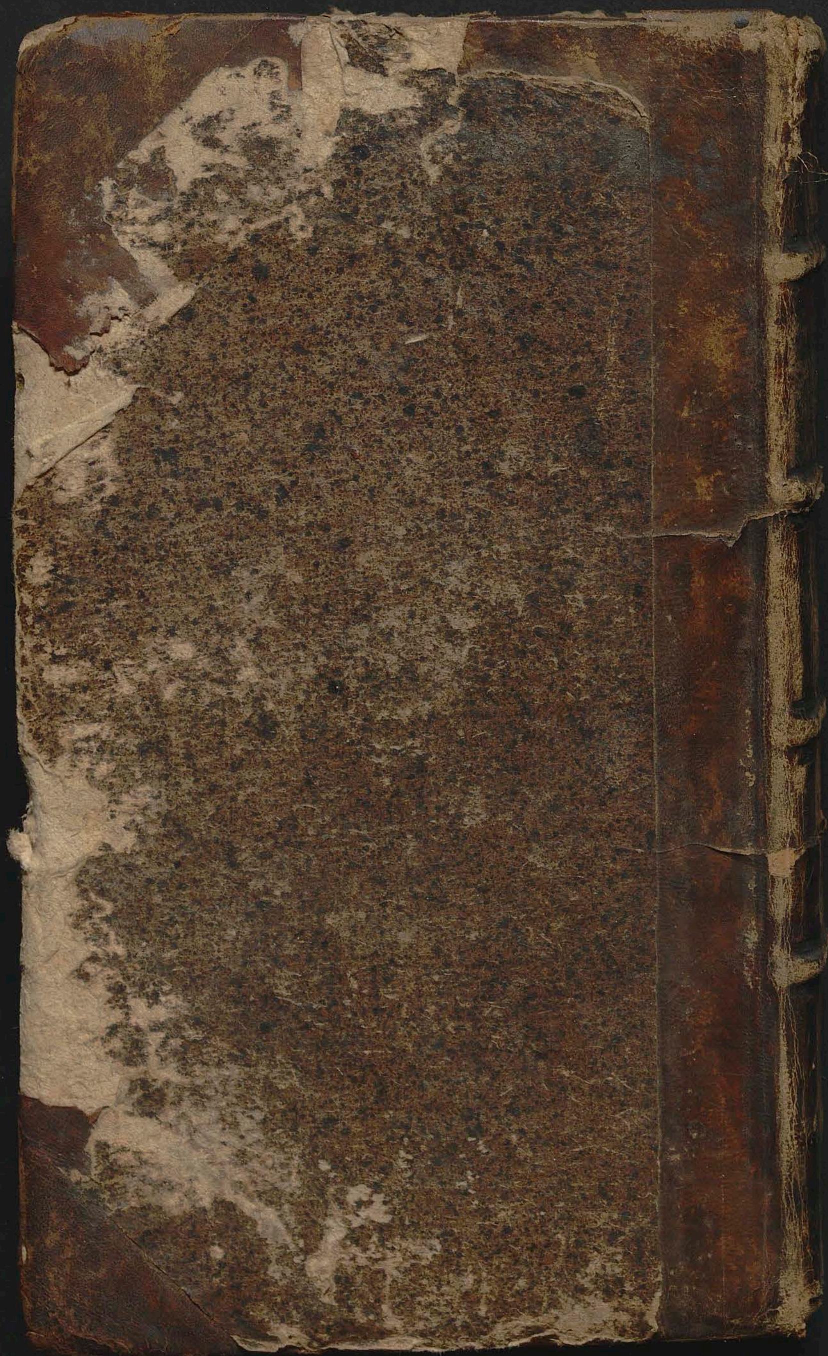
 num.

Sa-

Su-

REIFFENSTUEL
THEOLOGIA
MORALIS
TOMUS V. VI.